

АКАДЭМІЯ ПАСЛЯДЫПЛОМНАЙ АДУКАЦЫІ
ТАВАРЫСТВА БЕЛАРУСКАЙ ШКОЛЫ
ХАРКІВСЬКА АКАДЕМІЯ НЕПЕРЕРВНОЇ ОСВІТИ

FOJO:
MEDIA INSTITUTE

MEDIAадукацыя: міжнародны досвед, практыка, перспектывы

Матэрыялы канферэнцыі
Мінск, 14 кастрычніка 2019 г.

Мінск

2019

УДК 371

ББК

Рэдакцыйная група: Мікалай Запрудскі, Ала Лазіцкая, Тамара Мацкевіч, Алена Палейка, Алена Радзевіч.

Матэрыялы Міжнароднай інтэрнэт канферэнцы «MEDIAадукацыя: міжнародны досвед, практыка, перспектывы» (г. Мінск, 14 кастрычніка 2019 года) / Дзяржаўная ўстанова адукацыі «Акадэмія паслядыпломнай адукацыі», г. Мінск, вул. Някрасава, 20.

Мова канферэнцыі - беларуская, польская, руская, украінская
Аўтары публікацый нясуць адказнасць за сапраўднасць фактаў, цытат і ўласных імёнаў.
Матэрыялы канферэнцыі прадстаўлены ў рэдакцыі аўтараў.

Мінск, 2019. – 370 с.

У зборнік увашлі 70 артыкулаў, прысвечаных вопыту фарміравання медыяграмацнасці вучняў і дарослых як ключавой кампетэнцыі XXI стагоддзя.

Зборнік рэкамендуецца прафесарска-выкладчыцкаму складу і метадыстам устаноў дадатковай адукацыі дарослых і вышэйшай адукацыі, кіраўнікам і спецыялістам упраўленняў (аддзелаў) па адукацыі, кіраўнікам і педагагічным работнікам устаноў адукацыі, навуковым супрацоўнікам, аспірантам, магістрантам, прадстаўнікам грамадскіх арганізацый, медыяадукатарам, журналістам.

© Акадэмія паслядыпломнай адукацыі

© Таварыства беларускай школы

ЗМЕСТ

І. А. Адзіянава. ВЫКАРЫСТАННЕ МЕДЫЯТЭКСТАЎ НА ўРОКАХ БЕЛАРУСКАЙ МОВЫ І ЛІТАРАТУРЫ ЯК СРОДАК РЭАЛІЗАЦЫІ АДУКАЦЫЙНАГА СТАНДАРТУ АГУЛЬнай СЯРЭДняй АДУКАЦЫІ.....	8
А. А. Алейников. ФОРМИРОВАНИЕ МЕДИАГРАМОТНОСТИ УЧАЩИХСЯ ЧЕРЕЗ ИСПОЛЬЗОВАНИЕ МЕДИАРЕСУРСОВ НА ФАКУЛЬТАТИВНЫХ ЗАНЯТИЯХ «ОСНОВЫ ФИНАНСОВОЙ ГРАМОТНОСТИ».....	12
М. А. Амбарцумян. ИСПОЛЬЗОВАНИЕ ПЛАТФОРМЫ WIX ДЛЯ СОЗДАНИЯ МЕДИАРЕСУРСОВ НА УРОКАХ ИНОСТРАННОГО ЯЗЫКА.....	17
Т. А. Анастасьева. ПРИМЕНЕНИЕ ЭЛЕМЕНТОВ МЕДИАТЕХНОЛОГИЙ НА УРОКАХ РУССКОГО ЯЗЫКА И ЛИТЕРАТУРЫ.....	23
Л. Анищенко. ПРОБЛЕМА МЕДІАТРАВМАТИЗАЦІЇ ПЕДАГОГІВ В УКРАЇНІ.....	26
В. Ф. Арлова. ОРГАНИЗАЦИЯ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ УЧРЕЖДЕНИЯ ОБЩЕГО СРЕДНЕГО ОБРАЗОВАНИЯ ПО ФОРМИРОВАНИЮ.....	30
М. С. Астахова. МЕДИАГРАМОТНОСТИ УЧАЩИХСЯ ІНФО-МЕДІЙНА ГРАМОТНІСТЬ ПЕДАГОГА ЯК БАЗИС ІНФОРМАЦІЙНОЇ БЕЗПЕКИ ОСОБИСТОСТІ.....	35
Н. П. Астрамецкая. ИННОВАЦИИ И ОСНОВНЫЕ ТЕНДЕНЦИИ РАЗВИТИЯ МЕДИАОБРАЗОВАНИЯ.....	42
Л. П. Богданова, ВПРОВАДЖЕННЯ МЕДІАОСВІТИ У СИСТЕМУ РОБОТИ НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ МАЛОГО МІСТА РЕГІОНУ.....	48
Е. В. Борисенко МЕДІАОБРАЗОВАНИЕ И МЕДИАГРАМОТНОСТЬ В УЧРЕЖДЕНИИ ОБЩЕГО СРЕДНЕГО ОБРАЗОВАНИЯ НА УРОКАХ ИНОСТРАННОГО ЯЗЫКА.....	57
Н. В. Валюженич. МЕДИАГРАМОТНОСТЬ КАК НЕОТЪЕМЛЕМЫЙ ФАКТОР РАЗВИТИЯ МЕТОДОЛОГИЧЕСКОЙ КУЛЬТУРЫ УЧАЩИХСЯ.....	60
Д.В.Власенко. СТВОРЕННЯ НАВЧАЛЬНОГО МЕДІАСЕРЕДОВИЩА В КУП'ЯНСЬКІЙ ГІМНАЗІЇ №2 НА ОСНОВІ РОБОТИ ЛІТЕРАТУРНОГО МУЗЕЮ ІМЕНІ ПЕТРА ВАСИЛЬОВИЧА ІВАНОВА.....	63
Ю. В. Волкова, Т. Р. Нич. ФОРМУВАННЯ МЕДІАГРАМОТНОСТІ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ.....	68

Д. О. Волковец. ФОРМИРОВАНИЕ МЕДИАГРАМОТНОСТИ УЧАЩИХСЯ НА УРОКАХ БИОЛОГИИ.....	74
Н. В. Гарчычко. САМАРЭАЛІЗАЦЫЯ ВУЧНЯ ПРАЗ НОВЫЯ ФОРМЫ РАБОТЫ НА АДУКАЦЫЙНАЙ ПЛАТФОРМЕ “ПАДАБАЙКІ РОДНАЙ МОВЕ”	79
А. В. Гвоздзь. МАТЭРЫЯЛЫ СЯМЕЙНАГА АРХІВА Ў СІСТЭМЕ РАБОТЫ НАСТАЎНІКА ГІСТОРЫІ ПА ФАРМІРАВАННІ МЕДЫЯКАМПЕТЭНТНАСЦІ ВУЧНЯЎ	85
О. С. Готто. ФОРМИРОВАНИЕ МЕДИАГРАМОТНОСТИ УЧАЩИХСЯ НА УРОКАХ ИНФОРМАТИКИ.....	90
Г.А. Дегтярџова. ФОРМУВАННЯ МЕДІА-ІНФОРМАЦІЙНОЇ ГРАМОТНОСТІ В УЧИТЕЛІВ ІНОЗЕМНИХ МОВ, ЯКІ ВЧАТЬ УЧНІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ	94
В. В. Дивак. ВИКОРИСТАННЯ МЕДІАОСВІТНІХ ТЕХНОЛОГІЙ У НАВЧАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ.....	101
М. О. Дяченко. ФОРМУВАННЯ МЕДІАГРАМОТНОСТІ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ НА УРОКАХ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ТА ЛІТЕРАТУРИ.....	107
Л. В. Жадановська. ВИКОРИСТАННЯ МЕДІАТЕХНОЛОГІЙ У ВИКЛАДАННІ МАТЕМАТИКИ ДЛЯ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ УРОКУ.....	114
О. С. Жванська. СТВОРЕННЯ НАВЧАЛЬНОГО МЕДІАСЕРЕДОВИЩА В ЗАКЛАДІ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ.....	119
О. А. Житкая. ИНТЕГРАЦИЯ МЕДИАОБРАЗОВНИЯ В ОБРАЗОВАТЕЛЬНЫЙ ПРОЦЕСС НА УРОКАХ БИОЛОГИИ ДЛЯ ФОРМИРОВАНИЯ ИНФОРМИЦИОННОЙ КОМПЕТЕНЦИИ УЧАЩИХСЯ.....	124
А. О. Забаренко. ПРОБЛЕМА ВИХОВАННЯ КУЛЬТУРИ ПОВЕДІНКИ ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ ЗАСОБОМ КОМП’ЮТЕРНИХ ТЕХНОЛОГІЙ.....	129
М. І. Запрудскі. МЕДЫЯ ЯК АЛЬТЭРНАТЫВА ШКОЛЬНАМУ ПАДРУЧНІКУ...	133
О.А. Засим. СОЗДАНИЕ И РАЗВИТИЕ МЕДИАОБРАЗОВАТЕЛЬНОГО ПРОСТРАНСТВА В СОВРЕМЕННОМ УЧРЕЖДЕНИИ ОБРАЗОВАНИЯ.....	139
А. А. Ивашевич. ИСПОЛЬЗОВАНИЕ МЕДИАОБРАЗОВАТЕЛЬНОГО ПОДХОДА В УЧЕБНОЙ И ВНЕУРОЧНОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ.....	145
Е. В. Игонина, Т. Д. Давыденко, Л. Ю. Усачева. ПСИХОЛОГИЧЕСКИЕ ЭФФЕКТЫ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ ИНФОРМАЦИОННО-КОММУНИКАЦИОННЫХ ТЕХНОЛОГИЙ В ОБРАЗОВАНИИ.....	150

Е. В. Игонина, П. С. Портнягина, И. А. Юрьева. К ВОПРОСУ О ТОМ, ВОЗМОЖЕН ЛИ НЕТЕХНОЛОГИЧЕСКИЙ ПУТЬ РАЗВИТИЯ СИСТЕМЫ ОБРАЗОВАНИЯ?.....	155
І. Р. Казачэнка. РАЗВІЦЦЁ ІНФАРМАЦЫЙНЫХ КАМПЕТЭНЦЫЙ ВУЧНЯЎ ПРАЗ ВЫКАРЫСТАННЕ ІНТЭРНЭТ-СЭРВІСАЎ НА ўРОКАХ БЕЛАРУСКАЙ ЛІТАРАТУРЫ.....	160
А. У. Казлова. ЯКАЯ Б МАГЛА БЫЦЬ СТАРОНКА КАСТУСЯ КАЛІНОЎСКАГА ў САЦСЕТКАХ, АБО ФАРМІРАВАННЕ МЕДЫЯГРАМАТНАСЦІ НА ЗАНЯТКАХ ПА ВУЧЭБНЫМ ПРАДМЕЦЕ “БЕЛАРУСКАЯ ЛІТАРАТУРА”.....	167
Е. В. Канцял. ФОРМИРОВАНИЕ МЕДИАГРАМОТНОСТИ УЧАЩИХСЯ В УСЛОВИЯХ УЧРЕЖДЕНИЙ ОБЩЕГО СРЕДНЕГО ОБРАЗОВАНИЯ.....	171
Н. В. Катченко. ПЕДАГОГИЧЕСКИЕ СРЕДСТВА ФОРМИРОВАНИЯ МЕДИАКОМПЕТЕНЦИЙ УЧАЩИХСЯ НА УРОКАХ ИНОСТРАННОГО ЯЗЫКА.....	174
Н. Ф. Клименкова. ИСПОЛЬЗОВАНИЕ ОБРАЗОВАТЕЛЬНОЙ МЕДИАСРЕДЫ ДЛЯ СТИМУЛИРОВАНИЯ ПРОЦЕССА ОБУЧЕНИЯ АНГЛИЙСКОМУ ЯЗЫКУ	180
Т. М. Лагуценкава. МЕДЫЯАДУКАЦЫЯ І МЕДЫЯКАМПЕТЭНТНАСЦЬ ЯК ВАЖНЫЯ СКЛАДНІКІ СУЧАСНАЙ ПЕДАГОГІКІ І АДУКАЦЫЙНАГА ПРАЦЭСУ.....	185
Т. М. Лобанова. ИСПОЛЬЗОВАНИЕ МОБИЛЬНЫХ ФИЛЬМОВ В ПРАКТИКЕ ПРЕПОДАВАНИЯ ИСТОРИИ И ОБЩЕСТВОВЕДЕНИЯ.....	188
Н. В. Мякшикова. СОЗДАНИЕ ОНЛАЙН-ГАЗЕТЫ НА АНГЛИЙСКОМ ЯЗЫКЕ КАК СРЕДСТВО ПОВЫШЕНИЯ МОТИВАЦИИ К ИЗУЧЕНИЮ ИНОСТРАННОГО ЯЗЫКА.....	191
Ю. М. Мяцельскі СТВАРЭННЕ КРАЯЗНАЎЧАГА ІНТЭРНЭТ-ПРАЕКТА “МАЛАДЗЕЧАНСКІ КРАЙ У ПРАСТОРЫ І ЧАСЕ” З ВЫКАРЫСТАННЕМ ІНТЭРНЭТ-РЭСУРСАЎ.....	195
Е. Ч. Никифорович. РОДИТЕЛИ + ДЕТИ: ЛАБОРАТОРИЯ НЕРЕШЁННЫХ ПРОБЛЕМ «ИНТЕРНЕТ. ВОЗМОЖНОСТИ И БЕЗОПАСНОСТЬ».....	200
Л. Є. Овсяннікова. ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ НАВЧАННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ ЗАСОБАМИ МЕДІАОСВІТИ.....	206
А. И. Пакало. ФОРМИРОВАНИЕ МЕДИАГРАМОТНОСТИ УЧАЩИХСЯ НА УРОКАХ ИСТОРИИ.....	214

А. Я. Панкратава. МАГЧЫМАСЦІ МЕТАДЫЧНАГА НАПАЎНЕННЯ ВУЧЭБНАГА ДАПАМОЖНІКА ПРЫ ФАРМІРАВАННІ МЕДЫЯКАМПЕТЭНЦЫЙ ВУЧНЯЎ ПРАЗ СІНТЭЗ ЛІТАРАТУРЫ І КІНАМАСТАЦТВА (НА ПРЫКЛАДЗЕ ВУЧЭБНАГА ДАПАМОЖНІКА «БЕЛАРУСКАЯ ЛІТАРАТУРА 9 КЛАС»)	220
Є. В. Пилипко. ФІЛОСОФІЯ МЕДІАОСВІТИ В НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ	223
О. В. Пихова. СТВОРЕННЯ ЗАСОБАМИ МЕДІАОСВІТИ УМОВ ДЛЯ ОВОЛОДІННЯ ІНОЗЕМНОЮ МОВОЮ ЯК ОДНІЄЮ З ПРІОРИТЕТНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ УЧНЯ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ	229
М. И. Покало. В ПОИСКАХ СУТИ: ОСОБЕННОСТИ РАБОТЫ С МЕДИАТЕКСТОМ НА УРОКАХ РУССКОГО ЯЗЫКА	234
А. А. Полюхович. ВОЗДЕЙСТВИЕ МЕДИАСРЕДЫ НА ЭКОЛОГИЧЕСКУЮ КУЛЬТУРУ МЛАДШИХ ШКОЛЬНИКОВ	339
С. Г. Пузиновская, О. А. Счеснович. РАБОТАТЬ В СЕТИ ИНТЕРНЕТ БЕЗ ПРОБЛЕМ? ЛЕГКО!	242
А. У. Радзевіч. ДЫДАКТЫЧНЫ ПАТЭНЦЫЯЛ МЕДЫЯАДУКАЦЫІ	250
А. Г. Рибенцева. ВИКОРИСТАННЯ ЕЛЕМЕНТІВ МЕДІАГРАМОТНОСТІ НА УРОКАХ ФІЗИКИ	255
Е. А. Салалайко. ИСПОЛЬЗОВАНИЕ МЕДИАТЕХНОЛОГИЙ НА УРОКАХ АНГЛИЙСКОГО ЯЗЫКА В УЧРЕЖДЕНИЯХ ОЩЕГО СРЕДНЕГО ОБРАЗОВАНИЯ	261
А. М. Саўчанка. МЕДЫЯАДУКАЦЫЯ І МЕДЫЯПІСЬМЕННАСЦЬ НА ВУЧЭБНЫХ ЗАНЯТКАХ ПА БЕЛАРУСКАЙ МОВЕ І ЛІТАРАТУРЫ ВА ЎСТАНОВАХ АГУЛЬнай СЯРЭДНАЙ АДУКАЦЫІ	266
Е. А. Сеген. ФОРМИРОВАНИЕ МЕДИЙНОЙ ГРАМОТНОСТИ УЧАЩИХСЯ ПРИ ИЗУЧЕНИИ ХИМИИ	272
Н. М. Семчук. СОЗДАНИЕ И ПРОВЕДЕНИЕ КВЕСТОВ (ТИПА SCAVENGER HUNT/TREASURE HUNT) С ИСПОЛЬЗОВАНИЕМ QR-КОДОВ	276
Н. С. Смольник, Б. А. Тонконогов. СОВРЕМЕННЫЕ МЕДИАРЕСУРСЫ И МЕДИАТЕХНОЛОГИИ КАК СПОСОБ ПОВЫШЕНИЯ ЭФФЕКТИВНОСТИ ОБРАЗОВАТЕЛЬНОГО ПРОЦЕССА В УЧРЕЖДЕНИЯХ ОБРАЗОВАНИЯ	279
В. Л. Срибна. МЕДІАТВОРЧІСТЬ У РОБОТІ ШКІЛЬНОЇ БІБЛІОТЕКИ	284
М. О. Сташенко, О. В. Рудь. ФОРМУВАННЯ МЕДІАКОМПЕТЕНТНОСТІ У СИСТЕМІ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ	290

О. О. Трипольська, О. В. Вовк. СТВОРЕННЯ НАВЧАЛЬНОГО МЕДІА-СЕРЕДОВИЩА.....	298
И. Л. Троц. ФОРМИРОВАНИЕ МЕДИАГРАМОТНОСТИ МЛАДШИХ ШКОЛЬНИКОВ В УСЛОВИЯХ ГРУППЫ ПРОДЛЕННОГО ДНЯ.....	304
Т. М. Хоченкова. РАДИОУЗЕЛ, КАК ОДНО ИЗ НАПРАВЛЕНИЙ РАЗВИТИЯ МЕДИАГРАМОТНОСТИ.....	310
Е. В. Чал. РАЗВИТИЕ ИНОЯЗЫЧНОЙ КОММУНИКАТИВНОЙ КОМПЕТЕНЦИИ УЧАЩИХСЯ ЧЕРЕЗ ИСПОЛЬЗОВАНИЕ ЭКРАННЫХ МЕДИАТЕКСТОВ.....	314
Т. М. Чашка. ФОРМИРОВАНИЕ МЕДИЙНОЙ КОМПЕТЕНТНОСТИ ДЕТЕЙ ДОШКОЛЬНОГО ВОЗРАСТА НА ЗАНЯТИЯХ КРУЖКА ПО РИСОВАНИЮ....	319
З.П.Чечет. МЕДИАРЕСУРСЫ НА УРОКАХ РУССКОЙ ЛИТЕРАТУРЫ.....	324
Л. А. Швайка, І. Г. Коровякова, І.В. Молодушкіна. ФОРМУВАННЯ МЕДІАГРАМОТНОСТІ ДОШКІЛЬНИКІВ В МЕДІАОСВІТНЬОМУ ПРОСТОРІ СУЧАСНОГО ЗАКЛАДУ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ.....	330
В. А. Шляхтич. ПРИЁМЫ ФОРМИРОВАНИЯ МЕДИАГРАМОТНОСТИ В ПРОЦЕССЕ ОБУЧЕНИЯ ИНОСТРАННОМУ ЯЗЫКУ.....	338
С. В. Шрейдер. ФОРМИРОВАНИЕ МЕДИАГРАМОТНОСТИ УЧАЩИХСЯ С ОСОБЕННОСТЯМИ ПСИХОФИЗИЧЕСКОГО РАЗВИТИЯ НА КОРРЕКЦИОННЫХ ЗАНЯТИЯХ «СОВРЕМЕННЫЕ СРЕДСТВА КОММУНИКАЦИИ».....	342
Т. І. Шумель. КОМІКС НА ЎРОКАХ ГІСТОРЫІ ЯК СРОДАК МЕДЫЯАДУКАЦЫІ І МЕДЫЯКАМУНІКАЦЫІ.....	347
І. М. Шымко. АДУКАЦЫЙНЫ ПАТЭНЦЫЯЛ КАМЕДЫІ ЯК МЕДЫЯТЭКСТУ НА ЎРОКАХ ГІСТОРЫІ	355
В. С. Юрасов. ИСПОЛЬЗОВАНИЕ ИКТ В ОБРАЗОВАТЕЛЬНОМ ПРОЦЕССЕ ДЛЯ ФОРМИРОВАНИЯ КАРТОГРАФИЧЕСКОЙ ГРАМОТНОСТИ.....	360
Э.М. Якубоўская, А. У. Якубоўскі. ПРАЦА З ІНФАГРАФІКАЙ НА ВУЧЭБНЫХ ЗАНЯТКАХ.....	364
Т. И. Якусевич. ЭДЬЮТЕЙНМЕНТ НА УРОКАХ АНГЛИЙСКОГО ЯЗЫКА С ПОМОЩЬЮ СЕРВИСОВ WEB 2.0.....	368

ВЫКАРЫСТАННЕ МЕДЫЯТЭКСТАЎ НА ЎРОКАХ БЕЛАРУСКАЙ МОВЫ І ЛІТАРАТУРЫ ЯК СРОДАК РЭАЛІЗАЦЫІ АДУКАЦЫЙНАГА СТАНДАРТУ АГУЛЬНАЙ СЯРЭДНЯЙ АДУКАЦЫІ

Ірына Алегаўна Адзіянава

Рэспубліка Беларусь,

дзяржаўная ўстанова адукацыя “Сярэдняя школа №21 г.Магілёва”,

adiyanova74@mail.ru

У артыкуле прадстаўлены вопыт фарміравання медыяпісьменнасці вучняў з дапамогай медыятэкстаў на ўроках беларускай мовы. Паказана актуальнасць фарміравання і адпрацоўкі навыкаў пошуку інфармацыі, складання правільных пошукавых запытаў, адсочвання надзейнасці крыніц інфармацыі і ўстойлівасці перад рознага віду маніпуляцыямі.

Ключавыя словы: *бяспека ў інтэрнэце, кліпавае мысленне, медыяграматнасць, кампетэнцыі, медыякультура*

Сучаснасць ставіць перад настаўнікамі складаную праблему, задачай якой з’яўляецца навучанне і выхаванне дзяцей пакалення Z, дзяцей, якія “выраслі ў інфармацыйным асяроддзі, валодаюць і карыстаюцца лічбавымі прыладамі, часам значна лепш за бацькоў і настаўнікаў. Для іх Інтэрнэт – частка жыцця, а кантэнт – сябар. Бывае, праўда, не ведаюць, якому “сябру” давяраць, а якога правяраць. Іх бяда ў тым, што пошук інфармацыі – справа хуткая: давяраюць першаму матэрыялу, які знайшлі ў Сеціве, нават не клапацячыся аб тым, каб праверыць, прааналізаваць крыніцу інфармацыі.

Для сённяшняга педагога вельмі важна навучыць школьнікаў бяспецы ў Інтэрнэце. Мы ж клапацімся пра тое, каб правільна вучні пісалі, вымаўлялі гукі, рашалі матэматычныя прыклады і ведалі законы фізікі. Чаму ж тады мы не клапацімся аб правілах руху ў інфармацыйнай прасторы? Сённяшнія дзеці з лёгкасцю, “загугліўшы”, атрымліваюць пэўную інфармацыю, а вось крытычна ацаніць яе, прыняць правільны варыянт не ўмеюць, бо іх гэтаму не навучылі. Менавіта таму кожны педагог павінен змяніць напрацаваную гадамі метадыку выкладання, каб навучыць школьнікаў крытычна мысліць, садзейнічаць фарміраванню ў іх інфармацыйнай кампетэнтнасці.

Кліпавае мысленне захапіла жыццё сучаснага падлетка. Увесь свой вольны час ён праводзіць у сваім гаджыце ці камп’ютары, бо інфармацыя там даступная, падаецца спрошчана, у выглядзе кароткіх відэаролікаў, шэрагу карцінак. У выніку дзіця не можа запомніць вялікі паток інфармацыі, не ўмее якасна стварыць уласны тэкст ці чытаць літаратуру. Дзеці не задумваюцца аб тым, што ставяць у статус, яны прывыклі да лайкаў. А самае крыўднае, асабліва для настаўнікаў-філолагаў, тое, што вучні сталі пісаць з памылкамі. І зусім не таму, што не ведаюць, як правільна, а таму што так модна, так бачны індывідуальны стыль аўтара. Узнікае пытанне: як зрабіць, каб дзіцячыя гаджэты сталі не чырвонай анучай для настаўніка, а памочнікамі ў навучанні?

Выйсце тут можа быць толькі адно: трэба так павярнуць сітуацыю, каб блізкія і знаёмыя для іх рэчы – гаджэты, планшэты, ноўтбукі – сталі памочнікамі ў навучанні. Для гэтага трэба зрабіць урок медыйным, ды і самому настаўніку стаць медыйнай асобай, зацікавіўшы падлеткаў новымі метадамі і прыёмамі работы, накіраваць энергію ў правільны бок. “ Пры навучанні медыяграмамнасці найперш трэба паказаць вучням, якую ролю медыя адыгрываюць у іх жыцці. Ды і самім настаўнікам не зашкодзіць пераканацца, што медыяграмамнасць – не чарговая мода, а адзін з самых неабходных навыкаў выжывання ў інфармацыйным свеце” [2,12].

Згодна з адукацыйным Стандартам, урок павінен фарміраваць шэраг кампетэнцый: агульнакультурную, камунікатыўную, сацыяльна-працоўную, каштоўнасна-сэнсавую, інфармацыйную. Медыяадукацыйны падыход прыходзіць тут на дапамогу. На сённяшні дзень запатрабаванымі застаюцца такія якасці, як уменне аналізаваць, ацэньваць інфармацыю, бачыць яе прымяненне ў далейшым. Таму задача настаўніка – быць медыяадукаваным, каб навучыць вучняў быць медыякампетэнтнымі.

Настаўнік не можа быць дальнабачным, не можа зрабіць прагноз на будучыню, не можа застрахаваць вучняў ад жыццёвых складанасцей. Але ён здольны навучыць дзяцей разбірацца ў вялікім патоку інфармацыі, якая будзе карыснай для іх. Хочацца, каб настаўнікі і самі гэтага жадалі. Бо становіцца непрыемным, калі чуеш, што вучні знаходзяць у Інтэрнэце нейкую інфармацыю, што супярэчыць словам настаўніка. Зразумела, што настаўнік не можа быць адзінай крыніцай інфармацыі, яму неабходна выкарыстоўваць розныя крыніцы і вучыць гэтаму дзяцей. Праўда, і навука ў эпоху перамен даецца складана, бо немагчыма прадказаць, спланаваць, спрагназаваць. Сучасныя медыя адрозніваюцца ад школьных падручнікаў тым, што адрасаваны ўсім і нікому канкрэтна. Трэба вучыць шукаць сэнс, дэкадаваць інфармацыю, разумець погляд аўтара.

Важнай задачай на ўроках з’яўляецца фарміраванне і адпрацоўка навыкаў пошуку інфармацыі. Разам з вучнямі трэба складаць пошукавыя запыты, сачыць, каб інфармацыя была навуковай, не ўтрымлівала памылак, вучыць быць устойлівымі перад рознага віду маніпуляцыямі. Аднак неабходна, каб дзейнасць педагога і вучняў была сістэмнай, мэтанакіраванай.

Вельмі часта практыкую на ўроках параўнанне двух відаў медыя, разам з вучнямі спрабуем вылучыць моцныя і слабыя бакі. Падлеткі разважаюць пра праблематыку перадачы інфармацыі, эфектыўнасць яе перадачы, аб’ём. Вынік такой дзейнасці – уяўленне дзяцей пра кожны від медыя. Аднак неабходна адзначыць і праблему, з якой прыходзіцца сутыкацца ў працэсе дзейнасці - няўменне арыентавацца ў сучаснай медыяпрасторы, спажываць інфармацыю.

Не сакрэт, што стварэнне ўласных інфармацыйных паведамленняў – норма жыцця сучаснага школьніка. Дзеці пачалі капіраваць мадэль паводзін вядомых герояў з медыяпрасторы: герояў кліпаў, фільмаў, рэкламных ролікаў. Ім часам не хапае ведання крытэрыяў маральна-этычнай ацэнкі паводзін і ўчынкаў. Бывае, што медыя супярэчліва ўплывае на маладое пакаленне: нізкапробная прадукцыя часам з’яўляецца інструкцыяй да дзеяння: не атрымліваецца задача – з’еш чыпсы

вядомай фірмы, хочаш быць у трэндзе – купі модныя джынсы, не ведаеш, што напісаць у сачыненні – зауглі і знойдзеш ўсё гатовае. Уседазволенасць інфармацыі зніжае імунітэт вучняў да сацыяльна шкодных інфармацыйных дзеянняў. Медыя пранікае ва ўсе сферы жыцця. А медыякампетэнтнасць педагога дае магчымасць ствараць медыятэксты, якія з’яўляюцца часткай жыцця, дапамагаюць разуменню навакольнага асяроддзя, пазнанню яго, могуць уздзейнічаць на ўзровень медыякультуры вучняў.

Насамрэч, калі не выкарыстоўваць медыятэксты на ўроках беларускай літаратуры, то мастацкія творы з цягам часу пачнуць праігрываць СМІ. Таму важна стварыць на ўроках умовы, каб дзеці вучыліся разважаць, крытычна ацэньваць, шукаць патрэбнае і аналізаваць. На ўроках беларускай літаратуры выкарыстоўваю тэксты розных відаў медыя (інфармацыю з сацсетак, музычныя запісы, абвесткі). Гэта не ўпрыгожванне ўрока, не займальнасць яго. Такім чынам, медыяадукацыя спрыяе разуменню свету, павышае пазнавальную актыўнасць вучняў, садзейнічае паспяховай сацыялізацыі. Розныя віды медыя, якія выкарыстоўвае настаўнік, ствараюць спрыяльныя ўмовы для рэалізацыі дзейнаскага і кампетэнтнаскага падыходаў у навучанні.

Параўнальны аналіз мастацкага твора і спектакля ці фільма, аналіз выказванняў крытыкаў пра твор, развагі пра герояў, пра эпіграф даюць магчымасць крытычна ацэньваць прачытанае, фармуляваць уласныя думкі, свядома ўспрымаць навіны з розных кантэнтаў. Усё разам працуе на карысць твора, робіць працэс чытання больш цікавым, займальным. А гэта і ёсць

У сучаснай школе адсутнічаюць урокі на навучанню медыякультуры. Аднак гэта не прычына “апускаць рукі” і гаварыць, што нельга выхаваць медыякультурнага вучня. Для фарміравання медыякультуры на ўроках літаратуры настаўнік можа выкарыстоўваць наступныя заданні:

- складанне кінасцэнарыя; стварэнне буктрэйлераў;
- прагляд дакументальных фільмаў або відэасюжэтаў аб творчасці пісьменнікаў;
- аналіз і стварэнне тэкстаў рэкламных ролікаў, слоганаў;
- падрыхтоўка і правядзенне прэс-канферэнцыі з беларускімі і замежнымі аўтарамі. У працэсе такой ролевай гульні вучань “прымярае” на сябе ролю “мастака”, “кампазітара”, “дызайнера”, “акцёра”, “сцэнарыста”;
- напісанне артыкула, нарыса, эсэ па прачытаным творы;
- параўнанне двух кадраў (двух фотаздымкаў, малюнкаў), дзе адна і тая ж сцэна паказваецца ў розных ракурсах;
- дэкадаванне кадра;
- азнаямленне з першым або фінальным эпізодам медыятэкста з наступным прадказаннем далейшых (папярэдніх) падзей;
- складанне афіш, фотакалажаў;
- падрыхтоўка макета газеты (часопіса);
- складанне хіт-параду самых папулярных фільмаў, кніг, тэлеперадач за некалькі гадоў, дзесяцігоддзяў з наступным тлумачэннем версій, чаму менавіта гэтыя медыятэксты мелі поспех у аўдыторыі ў той ці іншы час;

- параўнанне некалькіх пунктаў погляду (напрыклад, літаратурных крытыкаў, журналістаў і г.д.) пра падзеі, адлюстраваныя ў медыятэксце;
- выбар тэзіса, цытаты, афарызма, якія праўдзіва адлюстроўваюць думкі стваральнікаў медыятэксту (з пункту погляду вучняў);
- падбор жанравых або тэматычных аналагаў да канкрэтнага медыятэксту.

Усе пералічаныя вышэй формы работы з вучнямі на ўроках літаратуры дазваляюць развіваць медыякультуру вучняў, крытычныя адносіны да прадуктаў медыя, напаўняць урокі літаратуры новым зместам, развіваць эмацыянальную культуру, эстэтычны густ чытачоў як аснову чытацкай самастойнай дзейнасці, як арыенцір маральнага выбару.

Чым карысны зварот да медыятэкстаў на ўроках беларускай літаратуры? Такія заданні, па-першае, робяць урок цікавым, сучасным, па-другое, школьнікі вучацца мысліць крытычна, па-трэцяе, развіваюцца іх творчыя здольнасці. Аднак як бы ні працаваў настаўнік, у цэнтры ўвагі ўсё роўна стаіць вучань. Трэба, каб матыў яго навучання не гучаў з вуснаў настаўніка як “павінен”, “трэба”, а ішоў ад самога вучня - “я хачу ведаць”.

Спіс выкарыстаных крыніц:

1. Вишневецкая Г. В. Способы формирования медиакультуры учащихся на уроках литературы в средней общеобразовательной школе // Научно-методический электронный журнал «Концепт». – 2013.–Т. 3. – С. 2701–2705. – URL: <http://e-koncept.ru/2013/53543.htm>.
2. Запрудскі, М.І. Медыяадукацыя ў школе: фарміраванне медыяграмацкасці вучняў: дапаможнік для настаўнікаў /М.І. Запрудскі, А.А.Палейка, А.У. Радзевіч, Т.П. Мацкевіч і інш.; пад рэд. М.І. Запрудскага. – Мінск. – 2016.- 336 с.
3. Рыжих, Н.П. Медиаобразование студентов педагогического вуза на материале англоязычных экранных искусств / Н. П. Рыжих. – Таганрог: Изд-во Кучма, 2007. – 187 с.
4. Слова ў кантэксце часу : да 85-годдзя прафесара А.І.Наркевіча: зб. навук. прац / пад агул. рэд. В.І. Іўчанкава. – У 2-х т. Т. 1. – Мінск : Выд. цэнтр БДУ, 2014. – 576 с.
5. Федоров, А.В. Медиаобразование и медиаграмотность. Таганрог: изд-во Кучма, 2004. 340 с.

ФОРМИРОВАНИЕ МЕДИАГРАМОТНОСТИ УЧАЩИХСЯ ЧЕРЕЗ ИСПОЛЬЗОВАНИЕ МЕДИАРЕСУРСОВ НА ФАКУЛЬТАТИВНЫХ ЗАНЯТИЯХ «ОСНОВЫ ФИНАНСОВОЙ ГРАМОТНОСТИ»

А.А.Алейников

Государственное учреждение образования «Средняя школа №2 г.Круглое», г.Круглое, Республика Беларусь, krutovip@yandex.by

В статье представлена проблема медиаобразования в современном учреждении образования с точки зрения формирования медиа и финансовой грамотности. Актуализируется работа с медиа, которая мотивирует учащихся на углубление и расширение финансовых знаний, требует от них самодисциплины, ответственности и критичности мышления

Ключевые слова: *медиаобразование, медиа, экономика, финансовые услуги, медиакомпетенции, финансовая грамотность*

Одной из важнейших особенностей современного общества является ускорение информационных процессов: объемы информации увеличиваются, компьютерные технологии активно проникают во все сферы жизнедеятельности человека. В таких условиях очевидна важность навыка восприятия огромных потоков информации, умение ориентироваться в них. Всё это может обеспечить медиаобразование, призванное выполнять уникальную функцию – подготовку людей к жизни в информационном обществе.

Безграничные информационные потоки, создаваемые средствами массовой информации, воздействуют в первую очередь на молодую аудиторию. Школьники, чьи познавательные и эмоционально-волевые процессы не являются окончательно завершенными, оказываются незащищенными перед влиянием медиа. СМИ транслируют образцы поведения, формируют ценностные ориентиры и дают представление о моральных, этических, правовых и прочих общественных нормах. Огромные возможности для формирования информационной культуры школьников предоставляет медиаобразование – процесс обучения и развития личности учащихся с помощью и на материале медиа. Медиаобразование как направление педагогической науки призвано формировать и совершенствовать культуру восприятия информации, критического мышления, умений интерпретации, анализа и оценки информации, коммуникативных способностей, обучения различным формам самовыражения личности.

Проблематика медиаобразования во многом связана с обучением школьников медиаграмотности. Высокое развитие технологий массовой коммуникации, технологий получения обратной связи, интерактивности возводит категорию медиаграмотности в особый ранг специальных и общих умений, затребованных в обществе.

В классическом варианте доминируют пассивные способы получения информации, такие как чтение книг, журналов, другой литературы, восприятие информации через каналы телевидения, радиовещания, а также поиск информации в сети Интернет.

Школьник сегодня одновременно выступает и в роли потребителя информационного контента, информационных технологий, и роли автора, создателя медийных продуктов. Однако приобщение обучающихся к современному информационному пространству происходит часто стихийно и не сопровождается педагогической поддержкой. Важным представляется обучение школьников этическим нормам коммуникации, безопасному поведению в сети, эффективному поиску и отбору информации и т. д.

В связи с этим, одной из главных задач учреждения общего среднего образования должна стать постепенная и в тоже время продуктивная, реализация стратегии медиаобразования, опирающаяся на ключевые задачи по формированию медиаграмотности учащихся – важность воспитания поколения, способного грамотно воспринимать медийную информацию, адекватно ее оценивать и рационально применять. Это предполагает, что учащиеся должны уметь создавать медиатекстовые продукты, имея при этом необходимые знания о законах звуко-зрительного восприятия, кросс-культурной коммуникации; обладать медиаконвергентными навыками, понятием инфоэтики и быть готовыми к безопасному использованию медиапродукции для повышения уровня своей образованности [1, с. 32].

Интерес современных подростков к медиа возрастает, поэтому включение обучения на материале медиа в образовательный процесс представляется особенно актуальным. Во-первых, медиа открывают технические возможности быстрого доступа к нужной информации и представляют ее различными способами. Во-вторых, обучение на материале медиа способно развивать различные виды мышления учащихся, их творческие способности и возможности самореализации. Кроме того, среди преимуществ медиаобразования хочу отметить следующие: формирование навыков работы с информацией; развитие художественного восприятия, коммуникативных навыков подростков; возможности организации как индивидуальной, так и коллективной работы учащихся.

Современный учитель должен быть не только сам вооружен знаниями в области медиаобразования, но и владеть необходимыми навыками педагогической деятельности по формированию информационной культуры у школьников. Такие умения как, общение по электронной почте, поиск информации в сети Интернет стали уже давно привычными, как учителям, так и учащимся, а самое главное — широкому кругу пользователей, которые связаны с этими технологиями по роду деятельности. Явно выраженная информатизация общества не стоит на месте, а претенциозно движется в сторону расширения, углубления, и, что более важно, изменения функционального наполнения сути межличностного общения, что в свою очередь, изменяет статус субъектов общения, превозносит их в активную позицию в цепи общения двух или нескольких субъектов, а также влияет на посредников общения - технические

средства коммуникации. В настоящее время формирование медиакомпетенций становится одним из приоритетных направлений в сфере образования и воспитания. Однако до сих пор во многих учреждениях общего среднего образования медиаграмотность и медиаобразование рассматривается как нечто второстепенное, необязательное для практического использования при организации жизни школы, не смотря на то, что Национальная стратегия устойчивого социально-экономического развития Республики Беларусь на период до 2030 года в числе важных направлений использования информационных и телекоммуникационных технологий рассматривает развитие электронного образования, дистанционных интерактивных форм и методов обучения, включая выпуск электронных учебников и пособий [2].

Медиаграмотность учителя и учащихся обладает большим потенциалом для развития различных умений и навыков учащихся в достижении не только образовательных целей урока, а также в достижении задач личностного развития учащихся. Опыт моей педагогической деятельности показал, что если эту работу правильно организовать, проводить систематически и целенаправленно, то учащиеся быстро её осваивают, принимают активное участие в познавательной деятельности.

Современный этап развития экономики, направленный на формирование информационного общества, подтверждает актуальность проблемы повышения грамотности населения в области использования финансовых продуктов, финансовых услуг и различных технологий эффективного управления финансами. Интенсивное развитие экономики требует наличия экономически грамотного и активного населения. Современный человек наряду с решением повседневных проблем, должен быть готов к оценке своих перспектив в будущем. Граждане участвуют в долгосрочных пенсионных, страховых и ипотечных программах; осуществляют инвестиции; у них формируется активное сберегательное поведение, основанное на использовании накопительных и страховых инструментов. Это требует наличия достаточно высокого уровня финансово-экономической грамотности, который служит основой для их взаимодействия с различными финансовыми институтами, для формирования стратегии пенсионного обеспечения, инвестирования средств для создания устойчивого финансового положения в настоящем и будущем, а также осознанного использования продуктов банковского и страхового сектора. Потребляя финансовые услуги, каждый человек вступает во взаимоотношения с различными финансовыми организациями, решает свои финансовые проблемы и принимает на себя финансовые риски. От вклада отдельных людей и групп в сеть взаимосвязанных экономических отношений напрямую зависит благополучие национальных экономик и мировой экономической системы. У граждан нашей страны нет достаточного опыта жизни в условиях рыночной экономики. Сегодня понятия «финансовая грамотность» и «экономика» широко обсуждаются в обществе. Существование этой проблемы признано государственным уровне. Формирование финансовой грамотности сегодня становится одним из востребованных направлений работы системы общего образования.

Реализовать требования плана совместных действий по повышению финансовой грамотности населения на 2019 – 2024 годы, утвержденного постановлением Совета Министров Республики Беларусь и Национального банка Республики Беларусь, возможно только с использованием различных медиаресурсов: информации на бумажных носителях (книг, брошюр), а также Интернет-ресурсов.

С целью формирования финансовой грамотности учащихся в нашем учреждении образования организована работа факультатива «Основы финансовой грамотности». При проведении занятий, основываясь на деятельностном подходе, я использую систему приемов и методов обучения, направленных на формирование умения у учащихся самостоятельно искать необходимую информацию на каналах средств массовых коммуникаций, критически осмысливать её и формировать собственное отношение к медиаресурсам. При организации деятельности учащихся использую официальные ресурсы сайтов Национального банка (<http://www.nbrb.by/>), банков Республики Беларусь, единого интернет-портала финансовой грамотности населения (<http://fingramota.by/>). Здесь предоставлена базовая финансовая информация в простой и интересной форме, осуществляется информационно-методическая поддержка (на Интернет-портале размещены книги, статьи и брошюры по финансовой грамотности и эффективному управлению личными финансами, а также видеоматериалы, оперативная информация о мероприятиях и событиях в финансовой сфере).

Однако часто финансовая информация подается в виде рекламы в социальных сетях и на других информационных каналах. Встречается и мошенническая информация. Важным здесь считаю работу по поиску ошибок, неточностей в сообщениях, предлагаемых СМИ. Рассматривая газетные статьи, телевизионные передачи, рекламные ролики, учащиеся учатся критично воспринимать информацию, устанавливать правдивость данной информации, используя знания с определённой темы занятия, а не слепо доверять авторам.

Работа с медиа мотивирует учащихся на углубление и расширение финансовых знаний, требует от них самодисциплины, ответственности и критичности мышления.

Медиаобразование является неотъемлемой частью развития личности и составляющей общего образования школьников. Использование медиаресурсов на факультативных занятиях по финансовой грамотности учащихся помогает решать образовательные задачи, такие как:

- ✓ развитие критического мышления (способы – форумы, блоги, дискуссии, анализ контента и т. д.);
- ✓ совершенствование навыков самообучения (поиск сообществ);
- ✓ формирование и развитие языковой компетентности (блоги);
- ✓ развитие навыков работы в команде (сетевые проекты);
- ✓ освоение школьниками различных технических средств (создание и размещение подкастов, видеоматериалов, презентаций и т. д.);

- ✓ воспитание ответственности и стремления следовать этическим и другим нормам поведения в интернете (форумы, взаимооценивание продуктов учебной деятельности);
- ✓ обучение школьников созданию разнообразных медийных продуктов (видео, подкасты и т. д.);
- ✓ развитие умений и навыков проведения исследований (сетевой контент, ресурсы для создания анкет и проведения опросов и т. д.);
- ✓ обучение поиску информации, правилам пользования базами информации, использованию научной и научно-технической информации.

Медиасредства помогают «подготовить новое поколение к жизни в современных условиях, восприятию различной информации и использованию её, исключая негативные последствия». [3, с.14]

Необходимость владения медиаграмотностью особенно важна для развития гражданского общества, так как является одним из атрибутов гражданской компетенции любого его члена.

Список использованных источников

1. Кузьмина, М. В. Деятельность медицентра современной школы в условиях ФГОС второго поколения / М. В. Кузьмина // Образование в Кировской области. – 2013. – № 3 (27) – 68 с.
2. Национальная стратегия устойчивого социально-экономического развития Республики Беларусь на период до 2020 г. / Национальная комиссия по устойчивому развитию Республики Беларусь; редколлегия: Я. М. Александрович [и др.]. – Мн.: Юнипак. – 200 с.
3. Бондаренко, Е.А. Технологии в сфере медиакультуры / методическое пособие/ Е.А. Бондаренко. – М., 2001.
4. Медыяадукацыя ў школе: фарміраванне медыяграмацнасці вучняў: дапаможнік да настаўнікаў/М.І.Запрудскі, А.А. Палейка, А.У. Радзевіч, Т.П.Мацкевіч і інш.; пад рэд. М.І.Запрудскага.- Мінск,2016.-334с.
5. Единый интернет-портал финансовой грамотности населения [Электронный ресурс]. – Режим доступа:<http://www.fingramota.by>. – Дата доступа: 20.10.2019.
6. Медиаобразование как средство активизации познавательного интереса и формирования информационной культуры учащихся. [Электронный ресурс]. -2018.- [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://iro.gomel.by/images/doc/konferencii/media.pdf>. - Дата доступа: 25.10.2019.

ИСПОЛЬЗОВАНИЕ ПЛАТФОРМЫ WIX ДЛЯ СОЗДАНИЯ МЕДИАРЕСУРСОВ НА УРОКАХ ИНОСТРАННОГО ЯЗЫКА

М.А. Амбарцумян

Государственное учреждение образования «Гимназия №2 г. Гродно»

г. Гродно, Беларусь

dialogjan@gmail.com

Статья посвящена использованию технологии платформы Wix в классе, оценке потенциала технологии для изучения иностранного языка. Рассматривается технологическая карта работы над медиапроектом, а также роль педагога в организации проектной деятельности.

Ключевые слова: *медиаресурсы, платформа Wix, медиапроект, технологическая карта проекта*

Компьютеризация охватывает практически все сферы жизнедеятельности современного человека. В данном ключе внимания заслуживает и образовательный процесс, в рамках которого компьютерные технологии используются в нескольких направлениях. В качестве одного из подобных направлений рассматривается сеть Интернет, которая является информационной средой и дает учителю возможность самостоятельно создавать различные образовательные продукты. [1] Информатизация образовательного процесса подразумевает внедрение информационно-коммуникационных технологий в процесс образования. Во многих учреждениях образования есть возможность использовать не только компьютер и проектор на уроках, но и работать в интернете. Задача учителей – не потеряться в мировой сети, отобрать те приложения, которые наилучшим образом будут способствовать достижению поставленных образовательных целей. Современная школа предоставляет возможности научиться вести проектную деятельность на всех ступенях обучения с использованием современных технологий. А использование проектной технологии **на базе медиаресурсов** позволяет формировать благоприятные условия для развития как мотивации, так и умений школьников.

Платформа Wix – это сверхпопулярный конструктор, который лучше всего подходит для создания различного рода сайтов, а создание сайтов – чрезвычайно актуальный навык на сегодняшний день. Совмещая знания языка, информатики и ключевых компетенций, можно успешно использовать данный сервис для интересной и продуктивной работы на уроках иностранного языка. По сути, платформа Wix – один из самых авторитетных конструкторов сайтов. Wix на текущий момент содержит более 500 шаблонов, отсортированных по категориям: магазин, бизнес, фотография, видео, музыка, дизайн, рестораны, события, портфолио, блог, красота и здоровье, мода, искусство. Можно отметить, что большинство тематик совпадают с темами, включенными в современную учебную программу по иностранному языку.

Работа с сервисом очень проста и не занимает много времени для освоения, что чрезвычайно важно для учителя и обучающихся, так как можно

сразу же приступать непосредственно к актуализации/закреплению накопленного материала. Сразу после регистрации вам предложат выбрать дизайн для сайта. Можно фильтровать выборку по новизне или популярности. Wix обладает самым интересным в нише набором готовых шаблонов. Их приятно рассматривать, разнообразие подходов и структур впечатляет. Периодически разработчики пополняют библиотеку дизайнов. В год приходят примерно 30-60 новых образцов. Все их можно использовать бесплатно. Каждый шаблон является адаптивным. Также есть возможность выбрать чистый лист и оформить каждую страницу вашего сайта с нуля в редакторе. Сервис отлично подходит на роль первого конструктора сайтов. [2]

Перед тем как использовать технологии платформы Wix в классе, необходимо оценить потенциал технологии для изучения предмета, выяснить, подходит ли она учащимся, их уровню, возрасту, оценить, сможете ли вы использовать ее в классе (позволяют ли технические возможности, наличие интернета, экрана, мобильных телефонов с доступом в интернет), а также на каком этапе в процессе обучения наиболее оптимально ее использовать.

Остановимся на использовании программы *для закрепления/воспроизведения пройденного материала по определенной теме.*

Использование платформы Wix имеет ряд преимуществ по сравнению с уже ставшей традиционной проектной технологией. Данный ресурс можно использовать для:

1) работы с большими классами, группами людей, так как позволяет вовлечь большое количество участников,

2) создания благоприятной среды для застенчивых учеников, которые стесняются или боятся задать вопрос, не уверены в себе при ответе либо не владеют навыками рисования или дизайна

3) в качестве домашнего задания. Можно оставить платформу активной на определенное время после урока, чтобы учащиеся могли найти, проанализировать и применить материал, необходимый для закрепления знаний.

Можно создавать свои собственные сайты с наработанным материалом, годные к использованию в будущем. А также есть возможность скопировать готовый сайт и редактировать его, чтобы адаптировать для нужд определенного класса.

Данную платформу можно использовать для:

- повторения и закрепления изученной лексики,
- обобщения знаний на последнем уроке изучения темы,
- при изучении грамматической темы (создать наглядный сайт с правилом, примерами, медиаматериалом),
- в качестве домашнего задания.

Безусловно, в работе с данной платформой существует и ряд проблем, которые нельзя не учитывать:

- трудоемкость планирования медиапроекта,
- сложность в оценке результата,
- сложность управления этапами (координация большого количества обучающихся одновременно).

Организация заданий с использованием платформы WIX обычно проходит в три этапа:

1) **Подготовка** - развитие навыков говорения, актуализация ранее полученных знаний, изучение слов, мотивация учащихся и настрой на дальнейшую работу, введение в тему.

2) **Работа в сети Интернет** - поиск в сети Интернет, чтение и письмо, поиск специфичной информации, поиск аутентичных наглядных, аудио и видео материалов по и т.д. На этом этапе, учащиеся должны четко понимать, что им надо сделать и сколько времени у них на это есть.

3) **Работа в классе вне сети Интернет** - обмен полученной информацией и обсуждение того, что ученики нашли, узнали во время работы в сети.

Предпочтительно, если задания будут предполагать парную или групповую работу так, как это способствует развитию навыков коммуникации, обучению в сотрудничестве и предотвращает эффект, когда компьютер становится препятствием для общения в классе. В то же время необходимо помнить, что в больших группах, где более 3 человек, детям неудобно работать за одним компьютером.

При работе с компьютерными технологиями меняется и роль педагога, основная задача которого - поддерживать и направлять развитие личности учащихся, их творческий поиск. *Отношения с учениками строятся на принципах сотрудничества и совместного творчества.* В этих условиях неизбежен пересмотр сложившихся сегодня организационных форм учебной работы: увеличение самостоятельной индивидуальной и групповой работы учащихся, отход от традиционного урока с преобладанием объяснительно-иллюстративного метода обучения, увеличение объема практических и творческих работ поискового и исследовательского характера. Кибернетическое пространство содержит огромный культурный и дидактический потенциал, который уже используется в обучении во всем мире. Задания на основе ресурсов Интернета и международные Интернет проекты - одни из самых эффективных способов достижения основных целей обучения иностранному языку. Они способствуют развитию самообразовательной активности, направленной на освоение нового опыта. Дети учатся проводить исследования, систематически и четко излагать свои мысли в письменном виде, отсылать и получать большое количество текстовой, цифровой и графической информации, анализировать поступающую к ним информацию и представлять новые идеи. Они учатся планировать, осуществлять мониторинг и давать оценку своей деятельности.

Что касается результативности, то те ученики, которые систематически работают с компьютерными учебными программами, занимаются проектной деятельностью, повышают качество знаний. Учащиеся проявляют устойчивый интерес к изучению английского языка, участвуют в конкурсах и олимпиадах и показывают хорошие результаты.

Относительно оценивания результатов работы над медиапроектом, можно оценивать:

1. степень самостоятельности в выполнении различных этапов работы над проектом;
2. степень включённости в групповую работу и чёткость выполнения отведённой роли;
3. практическое использование предметных и общешкольных ЗУН;
4. количество новой информации использованной для выполнения проекта;
5. степень осмысления использованной информации;
6. уровень сложности и степень владения использованными методиками;
7. оригинальность идеи, способа решения проблемы;
8. осмысление проблемы проекта и формулирование цели проекта или исследования;
9. уровень организации и проведения презентации: устного сообщения, письменного отчёта, обеспечения объектами наглядности;
10. проведение рефлексии;
11. творческий подход в подготовке объектов наполнения медиапроекта; социальное и прикладное значение полученных результатов.

Так же как и в рамках проектной технологии, защита медиапроекта может стать вариантом заключительного этапа работы над ним. Защита медиапроекта осуществляется на одном из последних занятий по теме. Презентации медиапроекта осуществляется в устной форме, при этом учитываются: содержательная сторона выступления, умение реагировать на вопросы, оформление работы, участие всех членов рабочей группы. При оценивании оформления принимаются во внимание: 1) грамотность, 2) логичность изложения материала, 3) аккуратность, 4) наличие наглядной, иллюстративной части. Форму презентации ученики выбирают сами. Оценка результатов осуществляется с точки зрения уровня креативности и индивидуального вклада. Исходя из логики создания ситуации успеха, нельзя оценивать только языковой материал и ошибки. Безусловно, в работе над проектом возникают свои сложности, такие как шум, большие временные затраты, использование родного языка и разный уровень языковой компетенции обучающихся, но все они снимаются достигаемой результативностью деятельности и положительными изменениями во всех аспектах развития личности. [3]

Примерная технологическая карта работы над медиапроектом

Стадия работы над медиапроектом	Содержание работы	Деятельность учащихся	Деятельность учителя
Подготовка (проблематизация, целеполагание)	Определение темы и целей проекта, его исходного положения. Подбор рабочей группы	Обсуждают тему проекта с учителем и получают при необходимости дополнительную информацию	Иницирует проектную идею. Знакомит со смыслом проектного подхода и мотивирует учащихся. Помогает в определении цели проекта. Наблюдает за работой учеников.

Планирование	<p>а) Определение источников необходимой информации.</p> <p>б) Определение способов сбора и анализа информации.</p> <p>в) Определение способа представления результатов (выбор шаблона сайта/создание собственной формы)</p> <p>г) Установление процедур и критериев оценки результатов.</p> <p>д) Распределение задач (обязанностей) между членами рабочей группы</p>	<p>Формируют задачи проекта. Выработывают план действий.</p>	<p>Предлагает идеи, высказывает предположения. Наблюдает за работой учащихся.</p>
Исследование и сбор материала (реализация)	<p>1.Сбор и уточнение информации</p> <p>2.Выявление («мозговой штурм») и обсуждение альтернатив, возникших в ходе выполнения проекта.</p> <p>3.Выбор оптимального вида медиапроекта.</p> <p>4.Поэтапное выполнение задач медиапроекта</p>	<p>Поэтапно выполняют задачи медиапроекта</p>	<p>Наблюдает, советует, косвенно руководит деятельностью учащихся</p>
Выводы и оформление проекта	<p>Анализ информации. Формулирование выводов</p> <p>Подготовка отчета о ходе выполнения проекта с объяснением полученных результатов</p>	<p>Выполняют исследование и работают над проектом, анализируя информацию. Оформляют медиапроект</p>	<p>Наблюдает, советует (по просьбе учащихся)</p> <p>Слушает, задает целесообразные вопросы в роли рядового участника. При необходимости направляет процесс анализа.</p>
Представление (защита) проекта и оценка его результатов (рефлексия)	<p>Анализ выполнения проекта, достигнутых результатов (успехов и неудач) и причин этого</p>	<p>Представляют проект, участвуют в его коллективном самоанализе и оценке.</p>	<p>Оценивает усилия учащихся, качество отчета, креативность, качество использования источников, потенциал продолжения проекта</p>

После того, как сайт будет готов, можно опубликовать его в сети интернет, разместить ссылку в социальных сетях авторов, на сайте школы, в блоге учителя, заявить о нем и в дальнейшем постоянно развивать, совершенствовать, работать с ним. Дальнейшая работа с сайтом является необходимым условием его эффективного функционирования. В качестве общего вывода отметим, что сайт, созданный в результате образовательной деятельности на уроке иностранного языка, является отражением современной реальности, для которой характерна поистине глобальная компьютеризация. Сайт — это инновационный образовательный продукт, который позволяет учителю организовать

виртуальное учебно-воспитательное пространство, управлять им, делиться им с коллегами, использовать как дидактический материал.

Список использованных источников:

1. Дубаков А. В. Персональный сайт учителя иностранного языка: содержательные характеристики и особенности создания [Электронный ресурс] // Проблемы и перспективы развития образования: материалы VI Междунар. науч. конф. (г. Пермь, апрель 2015 г.). — Пермь: Меркурий, 2015. — С. 288-291. — URL <https://moluch.ru/conf/ped/archive/149/7583/> (Дата обращения: 14.10.2019).
2. Обзор и отзывы о конструкторе сайтов Wix [Электронный ресурс] // Конструктор WIX. Подробный обзор и отзывы. URL <https://uguide.ru/konstruktor-sajtov-wix-obzor-otzyvy-primery-sajtov/> Дата обращения: 09.09.2019.
3. Использование Интернет-ресурсов на уроках английского языка как средства формирования коммуникативной компетенции учащихся. [Электронный ресурс] // Социальная сеть работников образования nsportal.ru URL <https://nsportal.ru/shkola/inostrannye-yazyki/library/2013/09/09/ispolzovanie-internet-resursov-na-urokakh-angliyskogo/> Дата обращения: 30.09.2019.

ПРИМЕНЕНИЕ ЭЛЕМЕНТОВ МЕДИАТЕХНОЛОГИЙ НА УРОКАХ РУССКОГО ЯЗЫКА И ЛИТЕРАТУРЫ

Т.А. Анастасьева

*Государственное учреждение образования «Средняя школа № 39 г.Могилева»,
г.Могилев, Республика Беларусь, t.anastaseva@mail.ru*

В статье представлена идея использования медиаконтента при изучении русского языка и литературы, развитие медиаинформационных умений учащихся

Ключевы слова: *медиаобразовательные технологии, педагогический процесс, медиаресурсы.*

Для реализации основных задач современного образования педагоги все чаще обращаются к медиатехнологиям.

Вместе с тем медиаобразовательные технологии шире, чем средства прямой или дистанционной информатизации педагогического процесса. На сегодняшний день и педагоги, и учащиеся оказались в условиях информационного взрыва. Следовательно, идея включения в образовательный процесс разнообразных источников информации, преодоление коммуникативных барьеров весьма значима для всех. Принципиально важным при этом становится одновременное повышение информационной культуры как учащихся, так и педагогов.

В последние годы также наметился разрыв между умением ориентироваться в современной информационной среде у учителей и учащихся. Педагогу необходимо перевести обучение в режим диалога, открытого для любой информации, когда поводом для изучения и исследования становится любое явление, вызывающее интерес у обучающихся. Использование медиатехнологий дает возможность эффективно реализовывать задачи обучения и способствует формированию социальной успешности учащихся.

На уроках русской литературы при изучении жизни и творчества писателя стараюсь помочь учащимся определить взаимосвязь с развитием современной литературы, что способствует поддержанию интереса к предмету.

Для повышения познавательной активности учащихся на уроках русской литературы, посвященных жизни и творчеству писателя, истории создания произведения, мной используются видеофрагменты произведений, а также видео, в которых рассказывается о биографии писателей. При просмотре видеофрагментов учащиеся должны записать основные моменты лекции.

Отдельным учащимся предлагаю самостоятельно создать видео о том или ином периоде жизни и творчества автора. Такое задание способствует формированию умений находить, структурировать информацию, выделять главное, работать с дополнительной литературой посредством компьютера, Интернет, учит сотрудничеству.

Например, при изучении произведения А.И.Солженицына «Один день Ивана Денисовича» предлагаю учащимся посмотреть фрагмент художественного фильма «Холодное лето 53-го», который поможет перенестись в атмосферу тех лет и ответить на вопрос: в чём общность судеб Ивана Денисовича Шухова и героев фильма. В процессе подготовки к данному уроку группе учащихся предлагаю рассказать об истории создания и публикации произведения в виде мультимедийной презентации.

Таким образом, видеофрагменты и их создание помогают учащимся получить более глубокое представление, об авторе, а также о главных героях и о произведении в целом, анализ позволяет выявить особенности восприятия ключевых эпизодов произведения, а работа над видеофрагментами и презентациями способствует развитию критического мышления и формированию социальной успешности.

Группам учащихся предлагаю создать оригинальные и стилизованные видеосборники стихов по предложенной теме. Так, на уроке литературы в 9 классе после обзорного изучения темы «Литература I половины XIX века. Романтизм» (обзор с повторением и обобщением изученного) предлагаю создать видеосборник стихотворений по данной теме с опорой на ранее изученные произведения А.С. Пушкина, М.Ю. Лермонтова. При делении на группы я учитываю психологическую совместимость, желания, потенциальные возможности учащихся. При изучении темы «А.С.Пушкин» в 9-ом классе предлагаю учащимся создать проект, посвященный периодам творчества поэта. Результаты девятиклассники представляют в виде видеопрезентаций, которые демонстрируются на уроках по изучению данной темы.

При выполнении таких заданий учащиеся самостоятельно приобретают необходимые знания из различных источников, развивают коммуникативные умения, работая в группах, исследовательские умения (сбор информации, ее структурирование, обобщение), системное мышление. Также обучение осуществляется в деятельностной форме, при которой усиливается практическая направленность.

Известно, что в формировании языковой компетенции особое значение имеет работа учащихся со словарями. Упражнения с использованием словарей имеют практическую направленность обучения, решают задачи развития учащихся, воспитание интереса к этой работе. При работе со словарями у учащихся развивается поисковое чтение, совершенствуются навыки чтения, развиваются умения пользоваться словарем, прежде всего указателями слов, алфавитными индексами. Так, на уроках русского языка использую электронные словари.

На уроках русского языка использую прием «Рассказ-предположение на основе ключевых слов». Для этого на интерактивной доске вниманию учащихся предлагаю ключевые слова, на основе которых они составляют рассказ. Вначале каждый ученик выполняет работу самостоятельно, затем представляет свой вариант. Этот прием вызывает у учащихся большой интерес, практически все стремятся показать результат своей работы. Учащимся интересно, совпадет ли их мнение с позицией автора. Для такой работы предлагаю тексты на основе

сведений о родной школе, об исторических событиях, происходивших в Могилеве и области, легенд о родном крае, а также тексты, содержащие описания природы Беларуси, сопровождаемые видеопрезентацией.

Прежде чем предложить учащимся такой прием, оцениваю текст: интересно ли будет ребятам делать предположения, насколько предсказуемо содержание. На уроке стараюсь дать возможность высказаться каждому желающему, тем самым повышая интерес к выполнению задания. Остальные учащиеся следят за использованием каждого ключевого слова.

Нередко такое задание предлагаю выполнить в парах или группах. В ходе выполнения задания развиваются навыки социального общения, активизируются познавательные процессы. Такая работа помогает развивать творческие способности, воспитывать уважительное отношение к мнению других, и, что важно, развивается коммуникативная компетентность.

Благодаря использованию медиаресурсов на уроках активизируется процесс восприятия и усвоения материала, который становится более образным, эмоциональным, поскольку учащиеся задействуют разные виды памяти. На мой взгляд, здесь также реализуется эстетическая функция обучения, так как содержание уроков с применением медиаресурсов определяется литературно - художественным материалом, а звучащее с экрана художественное слово, как известно, несет в себе ярко выраженную эстетическую функцию.

Медиаобразование в данном случае выступает как педагогическая система, позволяющая использовать современные методики и технологии (формирование коммуникативной компетенции, аудиовизуальной и информационной грамотности) на основе мировоззренческих позиций (развитие критического мышления, выработка собственных концепций на базе информационных потоков, передаваемых по различным каналам связи) [4, 69].

Список использованных источников

1. Иванов, Д. А., Компетентностный подход в образовании. Проблемы, понятия, инструментарий. / Д. А. Иванов, К. Г. Митрофанов, О. В. Соколова – М.: АПК и ППРО, 2005. – 198 с.
2. Панина, Т. С., Современные способы активизации обучения. / Т. С. Панина, Л. Н. Вавилова. – М. : 2008. – 176 с.
3. Селевко, Г. К., Современные образовательные технологии. / Г. К. Селевко. – М. : Народное образование, 1998.
4. Федоров, А.В., Медиаобразование вчера и сегодня. / А. В. Федоров – М. : 2009. – 220 с.

ПРОБЛЕМА МЕДІАТРАВМАТИЗАЦІЇ ПЕДАГОГІВ В УКРАЇНІ

Л.Анищенко

Чернігівський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти

ім.К.Д.Ушинського

м. Чернігів, Україна

olenanischenko@gmail.com

У артыкуле разглядаецца праблема медыятраўматызацыі, як актуальная ва ўмовах сучаснай палітычнай сітуацыі ва Украіне. Робяцца высновы, што развіццё прафесійнай медыйнай кампетэнтнасці настаўніка як сукупнасці навыкаў (матывацыйных, інфармацыйных, метадычных, практычна-аперацыйных / дзейнасных, творчых) павінна ўлічваць механізмы прафілактыкі медыятраўматызацыі.

Ключавыя словы: *медыятраўма, гібрыдная вайна, рэтраўма, медыя-інфармацыйныя кампетэнцыі педагога.*

Проблема медіатравматизації є актуальною в умовах сучасної політичної ситуації в Україні. З урахуванням вдосконалення військової техніки і тактики ведення боїв, появи явища “гібридної війни” та пролонгованій демонстрації психотравмуючих сцен у ЗМІ, збереження фізичного та психологічного здоров’я відповідає одній з актуальних задач сучасної психолого-педагогічної практики: пошук дієвих способів протистояння деструктивним інформаційним впливам, профілактиці медіатравмування учасників освітнього процесу.

В наш час існує низка джерел, присвячених дослідженню медіатравми (Вознесенська О., Браточкін А., Найдьонова Л., Плетка О., Сантнер Э., Hamblen J., Pfefferbaum B., Schuster, M., Stein, B., Jaycox, L., Collins, L.), але більша частина матеріалів має теоретичний характер або залишає відкритим питання адекватної медіапсихологічної та консультативної підтримки: які дії фахівця є доцільними в веденні педагога, а що слід оминати. Провокуючи втрату базової довіри до людей та світу, порушення стабільності “Я”, як будь-який вид насилля (фізичного, психологічного, емоційного) призводить до втрати контакту з тілом, “що психологічно дорівнює втраті контакту з собою” [1;с.3]. У листі до Медичного журналу Австралії (1986) про психологічний вплив ЗМІ, пов’язаних з травмою, психіатр Alexander McFarlane писав: “Вплив засобів масової інформації після травми може посилити почуття уразливості і закріпитися образами смерті та руйнування. Вплив ЗМІ також може збільшити ризик розвитку та підтримки хронічного ПТСР наступні травми” [2; с. 664].

Українська дослідниця проблеми медіатравматизації О.Вознесенська визначає медіатравму як вид психічної травми, що виникла під інтенсивним впливом медіа-повідомлень, медіа-контенту, отриманої з використанням медіа-засобів, як шкідлива для психіки реакція на емоційно значущу подію, що зачіпає важливі сфери існування людини, і яка пов’язана із сильними, стресовими впливами на психіку, загрозою (чи така, що сприймається загрозовою, порушує

відчуття безпеки) для життя [3]. На думку Л.Найдьонові людина може настільки залякати сама себе, що стає схильною до фобій і інших патологій сприйняття дійсності.

В теорії психологічної травми також чільне місце займає поняття ретравматизації або ретравми. Ретравматизація виникає при спогадах, розповідях про подію або при перегляді відео матеріалів про неї.

Так, О. Плетка в своїх наукових пошуках звертає увагу на феномен вторинної травматизації – проживання події, про яку є неповна інформація, а відсутні логічні ланки «домальовує» лімбічна система у вигляді фантазій, прийнятих свідомістю за справжні. Внутрішнє домальовування події набагато яскравіше, страшніше ніж процес проживання самої події, адже подія закінчилася, а в ілюзіях може тривати скільки завгодно часу, з новими і новими подробицями, що можуть впливати на психіку деструктивним чином. Дослідниця приводить класифікацію вторинної медіатравми за ступенем інтенсивності:

- травма свідка, коли людина безпосередньо спостерігає за подією, але не є її учасником, має чіткі, але фрагментарні спогади про її деталі, а лімбічна система лише додає фрагменти події, яких бракує для цілісного сприйняття (близько 10-20%). Коли людина активно реагує на подію, що спостерігає, то її когнітивна, емоційна і поведінкова сфери стають конгруентні ситуації;

- травма слухача, коли людина особисто не брала участі у події, але близька до її учасників. Наприклад, випускник школи, де працює педагог, загинув в АТО, батько учня отримав поранення, родичі педагога перебувають на окупованих територіях. Це дає змогу педагогу дізнатися про подробиці та бачити емоційні реакції. В такому випадку його лімбічна система «домальовує» інформацію про подію, додаючи своєї емоційності в інтерпретацію події при її переказуванні або спогаді. Цей ефект добре демонструється в дитячій грі «зіпсований телефон», коли перші гравці майже точно передають інформацію, з невеликими спотвореннями, а наступні змінюють її до невпізнання. Людина, що схильна до такого типу вторинної травми, бере активну емоційну участь в діалозі, може безпосередньо реагувати на розповідь, когнітивна сфера в такому випадку лише допомагає «добудувати» логіку та цілісність сприйняття події;

- травма глядача, коли людина має в наявності лише вивірений відрізок події з готовими інтерпретаціями, і психіка «домальовує» на «презентований» ЗМІ епізод таку кількість інформації, яка може докорінно змінити подію в уявленні людини. Сама назва вказує на основне джерело вторинного травмування – ЗМІ. Однак ця травма може стати результатом цілеспрямованого впливу на психіку педагога не тільки ЗМІ, а й інтернет-технологій, рекламних агентств, спеціально підготовлених пропагандистів, тих, хто має певну мету і формує громадську думку під неї, не гребуючи різноманітними технологіями. Результатом такого впливу може бути порушення критичності сприйняття інформації, що може мати деструктивний вплив на психологічний стан педагогів, а отже й на їх вихованців.

Згідно імпліцитної типології медіатравм з урахуванням медіаактивності особистості педагога можуть бути одночасно реципієнтами декількох видів медіатравм, а саме:

- травми, що пов'язана з пасивним сприйняттям, яка має два підвиди – травма «Я-очевидець» (сприймання реальних подій через медіа-пристрої війни, смерті, стихійного лиха, техногенних катастроф) та вплив на психіку та стан людини аудіовізуальних медіа продуктів (фільми жахів, сцени насильства тощо);
- порушення соціальних контактів (кібербулінг, моббінг, троллінг тощо – травма приниження);
- травма, пов'язана з поширенням особистої інформації без згоди особистості – «медіапорушення» особистісних меж (людина має можливість відстоювати свої межі та захищати особистий простір, як в реальному житті, наприклад, через суд, так й в медіа-просторі через звернення до джерел поширення інформації та споживачів інформації, створення та поширення власного медіа контенту на власний захист). Що свідчить про високий рівень медіаактивності та медіа творчість педагога.

Медіатравматичний досвід можна розглядати з іншого боку, як такий, що дозволяє актуалізувати страх, котрий має як конструктивний, так і деструктивний потенціал. Травматична кіберкомунікація, негативний досвід, пов'язаний із руйнуванням меж приватності і поширенням недовіри, травма слухача, медіатравматичні переживання, пов'язані зі спогляданням смерті інших людей у мас-медіа стають на заваді подальшому медіадосвіду особи та можуть спровокувати медіаскетизм. Водночас, пропрацьовуючи медіатравматичний досвід педагог може повпливати на власне посттравматичне зростання. Людина, яка є психологічно готовою до медіатравмуючих переживань, готова і до такого зростання. Медіаграмотність та медіакомпетентність за часів медіарізноманіття має включати і таке розуміння.

Отже, на нашу думку, розвиток професійної медіакомпетентності педагога як сукупності умінь (мотиваційних, інформаційних, методичних, практико-операційних / діяльнісних, креативних) має враховувати механізми профілактики медіатравматизації. Розвиток критичного мислення, критичної автономії, фактчекінг, актуалізація процесів медіаспоживання, прагнення автентичності, ставлення до життя як до процесу, свобода медіавибору вибору, усвідомлення сенсу свого життя і свідомий контроль за своїм життям слід брати до уваги при розробці профілактичних заходів з медіатравматизації педагогів.

ЛІТЕРАТУРА

1. Малкина-Пых И. Телесная терапия. Справочник психолога. М. Речь, 2007-224 с.
2. McFarlane, A. (1986). Victims of trauma and the news media [Letter]. Medical Journal of Australia, 145, 664. Режим перегляду <https://www.ptsd.va.gov/professional/trauma/basics/media-coverage-traumatic-events.asp> Дата звернення 12.10.2019.

3. Вознесенська О. Імпліцитна типологія медіатравм в контексті медіаактивності особистості/ О.Вознесенська; Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції «Медіатравма в умовах інформаційної війни: психологічний та педагогічний аспекти» 20-21 червня 2017 Режим перегляду <http://mediaosvita.org.ua/book/voznensenska-o-l-implitsytna-typologiya-mediatravm-v-konteksti-mediaaktyvnosti-osobystosti/> Дата звернення 15.10.2019

4. Плетка О. Вторинна травматизація: класифікація медіатравм/ О.Плетка; Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції «Медіатравма в умовах інформаційної війни: психологічний та педагогічний аспекти» 20-21 червня 2017 Режим перегляду <http://mediaosvita.org.ua/book/pletka-o-t-vtorynna-travmatyzatsiya-klassyfikatsiya-mediatravm/> Дата звернення 1.11.2019

ОРГАНИЗАЦИЯ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ УЧРЕЖДЕНИЯ ОБЩЕГО СРЕДНЕГО ОБРАЗОВАНИЯ ПО ФОРМИРОВАНИЮ МЕДИАГРАМОТНОСТИ УЧАЩИХСЯ

В.Ф. Орлова

*ГУО «Средняя школа №14 г.Мозыря»
г.Мозырь, Гомельская область, Республика Беларусь*

rain888@yandex.ru

В статье показаны результаты мониторинга оценки сформированности медиаграмотности учащихся 9-11 классов, проанализированы основные проблемы медиаобразования, представлена структурно-функциональная модель по формированию медиаграмотности учащихся.

Ключевые слова: *медийная грамотность учащихся, мониторинг, структурно-функциональная модель, онлайн курс по безопасности в интернете*

В настоящее время практически каждый педагог под воздействием распространения информационных технологий и проводимых в системе образования реформ понимает, что время знаниевой парадигмы ушло безвозвратно. От современных выпускников общеобразовательной школы требуется обладать не только развитым продуктивным мышлением, но и сформированными межличностной, социальной, коммуникативной компетенциями и умением учиться на протяжении всей жизни. Кроме того, одной из ключевых компетенций XXI века, без которой немислимо представить активного и успешного учащегося, является медийная грамотность (медиакомпетентность) как отклик на требования современного общества.

Сегодня, когда во многих странах мира, в том числе и в Республике Беларусь, большое значение уделяется этому вопросу, наше учреждение образования ГУО «Средняя школа №14 г.Мозыря» не могло остаться в стороне и включилось в инновационную деятельность, в рамках которой началась активная работа по формированию медиаграмотности учащихся.

Казалось бы, что в этом сложного? Умеет учащийся пользоваться социальными сетями, создавать аккаунт, делиться новостями и «зарабатывать лайки» – значит, он медиаграмотный и социально успешный. Однако изучение научной литературы в рамках работы показало, что для того, чтобы сформировать медиа компетентность учащихся необходимо иметь представление не только о компонентах, функциях и условиях управления этим процессом, но и четко понимать, как он связан с успешностью учащихся в учреждениях общего среднего образования (УОСО).

В соответствии с приказом директора ГУО «Средняя общеобразовательная школа №14 г.Мозыря» от 17.09.2018 года № 324 «О проведении мониторинга оценки сформированности медиаграмотности учащихся 9-х и 11 классов», в мониторинговом исследовании с 17 сентября по 22 сентября 2018 года приняло участие 64 учащихся (9 а,б,в и 11 а,б классов).

Цели мониторинга:

- обеспечить объективную оценку степени сформированности медиаграмотности у учащихся 9-х и 11 классов и их готовности жить и работать в информационном обществе;
- оценить, в какой мере УОСО обеспечивает внедрение ИКТ в учебный процесс.

Для измерения уровня сформированности медиаграмотности учащихся использовались:

1) форма для самооценки сформированности медийной и информационной грамотности учащихся, разработанная на основе учебника ЮНЕСКО «Педагогические аспекты формирования медийной и информационной грамотности»;

2) онлайн-тест «Узнай свой уровень медиаграмотности» на портале <http://edumedia.ru/test.html>, разработанный кафедрой массовых коммуникаций Российского университета дружбы народов;

3) анкеты для педагогов и учащихся, в основе которых находится изучение сферы использования ИКТ, выступающих в качестве одного из средств формирования медиаграмотности.

Особенностью данного мониторинга является то, что он дал возможность оценить уровень сформированности медиаграмотности у учащихся, способность выпускников УОСО использовать компьютер и другие современные информационно-коммуникационные технологии для получения новых знаний, осуществления коммуникации, проведения исследовательской деятельности, приобретения навыков и умений, необходимых для обучения в течение всей жизни и успешной социальной адаптации в обществе:

Рисунок 1 – Данные об актуальном уровне медиаграмотности учащихся

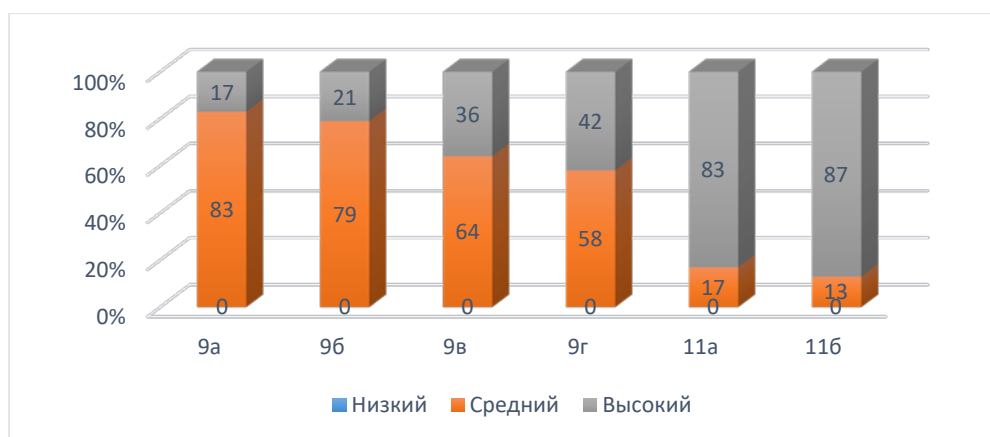

Рисунок 2 – Данные об уровне сформированности медиаграмотности учащихся 9-11 классов

Мониторинг показал, что не смотря на активную педагогическую деятельность в данном направлении, уровень сформированности медиаграмотности как учащихся, так и педагогов является средним. Всё ещё остаются обучающиеся, которые обладают невысоким уровнем сформированности медиаграмотности, который не позволил им получить сертификат о прохождении онлайн курса по информационной безопасности на платформе Stepik.

В связи с этим, одной из главных задач нашего учреждения общего среднего образования стала постепенная и в тоже время продуктивная, реализация стратегии медиаобразования как комплекса организационных, информационных, образовательных, воспитательных, развивающих мер, направленных на формирование медиа и информационной культуры учащихся.

Для этого в УО была разработана собственная структурно-функциональная модель по формированию медиаграмотности учащихся, согласно которой были определены следующие направления в организации деятельности УО:

- создание необходимых условий для формирования медиаграмотности учащихся в рамках инновационной деятельности педагогов;
- рациональное использование информационно-коммуникационных технологий при организации учебной и внеурочной деятельности;
- реализация проекта «Школа медиаграмотности»;
- проектно-исследовательская деятельность по медиаобразованию;
- работа с родителями по пропаганде медиаобразования в школе.

Для начальной стадии реализации данной модели мной и моими учащимися были проведены следующие мероприятия:

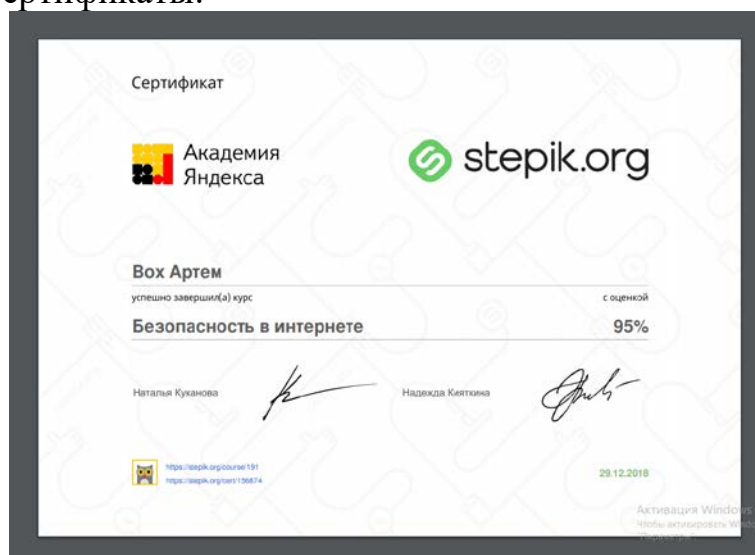
1. Регистрация группы класса и активное участие в интернет-сообществах для обмена информацией (Facebook, LinkedIn), высказывания мнений, организации дискуссий в различных соцсетях. Учащиеся 7 и 10 классов приняли участие в Международном дне игр на английском языке с участием социальной сети Facebook и Американского Посольства, которое активно поддерживает организацию и проведение этого праздника в учреждениях образования по всему миру. Результатами своей работы учащиеся поделились в социальных сетях.

Смонтированный ими видеоролик вместе с сопроводительным письмом размещен на странице Посольства: <https://www.facebook.com/relokyiv/>.

2. Учащиеся 10 класса в рамках инновационного проекта приняли участие в Международном конкурсе Global Student Voice Film Festival, для которого в рамках проведения экологических мероприятий в школе, создали видеофильм «In Another's shoes», посвященный организации их деятельности по защите окружающей среды.

3. С целью совершенствования медиакомпетенций учащихся, их навыков работы с компьютером в образовательных целях и стимулирования познавательного интереса к изучению иностранного языка, учащиеся 3-11 классов приняли участие в 2 сезонах (осень, зима) Международной онлайн-олимпиады по английскому языку Skyeng Super Cup (5-11 классы), которая включена в официальный перечень олимпиад Минобрнауки России. В 1 сезоне учащиеся 5-11 классов получили 11 дипломов на уровне области – 5 дипломов 1 степени, 2 диплома 2 степени, 4 диплома 3 степени, и 2 диплома на уровне республики – 1 диплом 1 степени и 1 диплом 2 степени. Во втором сезоне Международной олимпиады на уровне области учащимися было получено 12 дипломов – 5 дипломов 1 степени, 2 диплома 2 степени, 4 диплома 3 степени, на уровне республики – 4 диплома 1 степени. По итогам эти 4 учащихся с наивысшим результатом были приглашены на весенних каникулах в Москву в Московский Государственный Педагогический Университет.

4. Кроме того, учащиеся 9-11 классов приняли участие в онлайн курсе по безопасности в интернете на сайте www.stepik.org, о чём получили соответствующие сертификаты:

5. С целью включения всех участников образовательного процесса в медиаобразовательную среду, ряд учащихся с помощью QR-кодов создали в учреждении образования новое информационное пространство, которое позволяет при помощи мобильных устройств совершить виртуальное путешествие по УО:

Вышесказанное позволяет предположить, что включение учащихся в медиаобразовательную среду, создаваемую нашим учреждением образования, позволит в полной мере внедрить разработанную модель и будет способствовать:

- формированию более четкой, осознанной гражданской позиции и ценностного отношения к информации;
- повышению медиаграмотности учащихся;
- развитию навыков медиа грамотного поведения в сетевых сообществах и дальнейшей успешной социализации в современном информационном обществе.

ІНФО-МЕДІЙНА ГРАМОТНІСТЬ ПЕДАГОГА ЯК БАЗИС ІНФОРМАЦІЙНОЇ БЕЗПЕКИ ОСОБИСТОСТІ

М.С. Астахова

Комунальний вищий навчальний заклад

*«Харківська академія неперервної освіти», м. Харків, Україна,
asmarta01@gmail.com*

У артыкуле разглядаецца спецыфіка паняццяў "медыя-інфармацыйная пісьменнасць" і "інфармацыйная бяспека асобы". Раскрываюцца падыходы да вызначэння інфармацыйнай бяспекі асобы праз развіццё медыя-інфармацыйнай пісьменнасці педагогаў у сістэме паслядыпломнай педагагічнай адукацыі, аналізуюцца пагрозы інфармацыйнай прасторы.

Ключавыя словы: *медыя-інфармацыйная пісьменнасць, інфармацыйная бяспека асобы, пагрозы інфармацыйнай прасторы.*

У статті розглядається спецыфіка паняття «інфо-медійна грамаотність» та «інформацыйна безпека асобістості». Розкрыто підходи по вызначення інформацыйноі безпека асобістості чэрэз развіток інфо-медійноі грамаотності педагогів у сістэмі післядыпломноі педагагічнаі освітні, проаналізавано загрозы інформацыйнога прастору.

Ключові слова: *інфо-медійна грамаотність, інформацыйна безпека асобістості, загрозы інформацыйнога прастору.*

Постановка праблеми. На сучасному етапі развітку інформацыйнога суспільства саме якасьць атрыманой інформацыі учнем найчасціше вызначае іх выбір і наступні дзіі, що вклучаюць здатність карыставацца фундаментаальнымі свабодою і правам на самовызначення і развіток, відшукання свого місця відповідно до існуючых умов цьога суспільства.

Новый етап развітку інформацыйнога суспільства вимагае від освітньої сфери підгатоовкі інформацыйно грамаотного спеціаліста, готоваго до повноцінної взаємодіі з сучасною медіасістэмою. Але ще більш важливою, на нашу думку, є медіаосвіта у післядыпломній педагагічнаі освітні, оскільки, педагогі-практыкы, які вже працуюць у сістэмі освітні маюць справу з цифровым поколінням, а це потребуе новітніх підходів у навчанні та вихованні. Тому, однією із важлівых складоовых паняття «професійноі компетентності педагога» є інфо-медіаграмаотність, адже це паняття відображае асобістні можлівості вкладача,

що дозволяють йому самостійно й досить ефективно вирішувати педагогічні завдання. За таких обставин процес післядипломної педагогічної освіти за певних науково обґрунтованих організаційно-педагогічних умов повинен стати визначальним фактором розвитку компетентності вчителів, оскільки система післядипломної педагогічної освіти здатна швидко реагувати на соціально-економічні зміни та задовольнити потреби у підготовці працюючих учителів та розкриває широкі можливості для підвищення кваліфікації, розвитку компетентності вчителя [10].

Аналіз сучасних вітчизняних та зарубіжних наукових джерел засвідчує, що проблеми медіаграмотності висвітлюються у працях Л. Баженової, О. Баранова, О. Волошенюк, Н. Габор, В. Іванова та ін. Також накопичено певний досвід щодо впровадження медіаосвіти у післядипломну педагогічну освіту, що висвітлюється у працях Г. Дегтярьової, О. Дем'яненко, О. Городецької, О. Мокрогуза та ін.

Актуальність інформаційної безпеки особистості визначається роботами багатьох науковців, а саме В. Абакумова, І. Бачило, В. Гурковського, О. Золотар, Б. Кормича, Т. Костецької, Г. Красноступ, В. Ліпкана, Ю. Максименко, А. Марущака, О. Мельник, О. Микитенко, І. Сопілко, О. Ткаля, П. Фролова, О. Цимбалюка, О. Шевчука та ін.

Мета статті – визначити сутність поняття інфо-медійної грамотності педагога; проаналізувати підходи по визначення інформаційної безпеки особистості через розвиток інфо-медійної грамотності.

В умовах формування інформаційного простору й переходу до інформаційного суспільства підвищуються вимоги до рівня інформаційної компетентності педагогів. Це є однією з умов, що забезпечує можливість доступу до якісної освіти учнів шкіл. Педагоги в умовах стрімкого збільшення потоку інформації, її швидкого морального застарівання мусять щодня приймати рішення щодо відбору фактологічної складової змісту освіти в межах кожної навчальної теми, мають навчити учнів критично ставитися до інформації, що є доступною. Крім того, за рекомендаціями ЮНЕСКО сучасні педагоги повинні знати й розуміти, як розвивалися медіа та інші інформаційні служби; розвивати навички застосування доступних технологій: від друкованих видань до видань на цифрових носіях; використовувати різні медіа та джерела інформації для розвитку критичного мислення та здатності до самостійного вирішення завдань і передавати ці знання своїм учням; володіти навичками, необхідними для використання медіа та технологій доступу до інформації та захисту від її

незативного впливу, тобто мати відповідний рівень сформованості інфо-медійної грамотності [4].

Під інфо-медійною грамотністю розуміють сукупність знань, умінь, особистісних навичок, що «надають громадянам можливість отримувати доступ, здобувати, розуміти, оцінювати та критично, етично та ефективно використовувати, створювати та обмінюватися інформацією та медіа-контентом різного формату із використанням різних засобів (інструментів) під час здійснення особистісної, професійної та суспільної діяльності» [11, с. 29]. Результатом процесу медіаосвіти є медіаграмотність. Медіаграмотність – це здатність використовувати, аналізувати й оцінювати медійну продукцію [7, с. 165]. Медіаграмотність – найважливіший комплекс навичок і знань, необхідних людині в сучасному інформаційному суспільстві: як знаходити потрібну інформацію і переконуватися в її достовірності, як відокремлювати пропаганду від фактів і фільтрувати інформацію в ситуаціях конфлікту; що таке інформаційна безпека і чим вона відрізняється від цензури, як розпізнавати маніпуляцію.

Так, інформаційна грамотність підкреслює важливість доступу до інформації, її оцінювання і етичного використання, а медійна – робить акцент на здатності розуміти функції медіа, оцінювати якість виконання цих функцій і вступати в раціональну взаємодію з медіа в інтересах самовираження.

В контексті нашого дослідження зазначимо, що інформаційна безпека є складним, системним, багаторівневим явищем, на стан і перспективи розвитку якого мають безпосередній вплив зовнішні і внутрішні чинники, найважливішими з яких є: 1) політична обстановка у світі; 2) наявність потенційних зовнішніх і внутрішніх загроз; 3) стан і рівень інформаційно-комунікаційного розвитку країни; 4) внутрішньополітична обстановка в державі [6]. Водночас, інформаційна безпека являє собою складну, динамічну, цілісну соціальну систему, компонентами якої є підсистеми безпеки особистості, держави і суспільства. Саме взаємозалежна, системна інформаційна єдність останніх складає якісну визначеність, покликану здійснити захист життєво важливих інтересів людини, суспільства і держави, забезпечити їх конкурентноздатний, прогресивний розвиток [3, с. 154].

На рівні особи інформаційна безпека – це захист комплексу інформаційних прав особистості (право на інформацію; на освіту, на безпечне інформаційне середовище і т. ін.); забезпечення комплексу прав людини, що пов'язаний із підтриманням або поновленням статусу особистості в комунікаційних процесах (захист персональних даних, честі й гідності особи,

забезпечення конфіденційності, приватності та недоторканності, включаючи онлайн-недоторканність); здійснення обмежень у реалізації права на інформацію (захист від потенційних інформаційних ризиків, що можуть негативно вплинути на життя, здоров'я, фізичний, психологічний, духовний розвиток особистості; дія таємниці, в тому числі державної, банківської, медичної, таємниці усиновлення тощо); профілактика або припинення правопорушень, вчинених неповнолітніми і пов'язаних з інформацією або об'єктами інформаційної інфраструктури (завідомо неправдивий виклик неповнолітнім спеціальних служб; неправдиві повідомлення правоохоронних органів про можливі теракти, захоплення заручників; порушення авторських прав; заклики до непокори представникам органів державної влади; цькування одноліток (булінг, у тому числі кібербулінг), самовільне втручання до телекомунікаційних мереж; руйнація апаратного чи програмного забезпечення, розповсюдження комп'ютерних вірусів тощо). На рівні суспільства – це створення належних умов для розбудови в Україні інформаційного суспільства з перспективою його переростання у суспільство знань; стимулювання безпечної та відповідальної інформаційної правової поведінки членів суспільства, що впливає на формування особистісної картини світу неповнолітньої особи, її моральні устої; підвищення авторитету та ролі батьків та педагогів у здійсненні належного контролю за поведінкою неповнолітніх в інформаційному просторі, відповідальності у разі вчинення їхніми дітьми інформаційних правопорушень [9].

На сьогоднішній день велика увага науковців приділяється поведінці підлітків у мережі Інтернет. Це обумовлено тим, що найактивнішими користувачами мережі Інтернет є підлітки. Особливостями підліткового віку є стрімкі зміни у психофізичному стані, що можуть призводити до проявів агресивної поведінки як у реальному, так і у віртуальному просторі. З кожним роком кількість юних користувачів збільшується на 30%. Інтернет сьогодні став невід'ємною частиною життя сучасних дітей, їхнім найближчим оточенням та, що важливо, джерелом знань про навколишній світ [5].

Сучасні підлітки живуть в інформаційну суспільстві, де будь-який медійний продукт – це, в певному сенсі, реклама способу життя та тих чи інших цінностей, які впливають на результати їхнього вибору. Підліткова психіка нерідко виявляється невідповідною до інформаційного вибуху і без адекватного захисту постає достатньо вразливою. Щоб повноцінно орієнтуватись у віртуальному просторі, дитині треба вчитися структурувати великі потоки інформації, дотримуючись основних правил безпеки в мережі.

У мережі Інтернет, на думку окремих дослідників, діти можуть зустріти такі негативні явища: кібербулінг – залякування, переслідування, знуцання, глузування й інші дії, що можуть налякати, принизити та інакше негативно впливати на людину в мережі; фішинг – вид шахрайства, метою якого є виманювання у довірливих або неуважних користувачів мережі персональних даних клієнтів Інтернет-магазинів; кардінг – вид шахрайства, при якому проводиться операція з використанням банківської картки або її реквізитів, не ініційована або не підтверджена її власником; грумінг – входження в довіру до дитини з метою її схилення до будь-якого брутального поведіння тощо [2, с. 28-29].

Одним зі шляхів забезпечення інформаційної безпеки підлітків є організація безпечного особистісного інформаційного простору як у школі, так і в сім'ї. Організувати безпечний інформаційний простір можливо шляхом реалізації засобів та заходів щодо інформаційної безпеки підлітків, серед яких: правові, технічні та програмні, виховні й організаційні, моральні й етичні [8, с. 75]. Правові засоби – це спеціальні закони й інші нормативні акти, правила, процедури та заходи щодо забезпечення особистісного інформаційного середовища підлітків на законодавчій і правовій основі для реалізації єдиної державної політики у сфері захисту дітей від інформаційних матеріалів, що завдають шкоди їх здоров'ю та психіці. Технічні і програмні заходи передбачають використання різного роду апаратного і програмного забезпечення для перешкоджання нанесення матеріальної та моральної шкоди підлітку (програми Батьківського контролю, мережних фільтрів, технічних засобів захисту даних тощо). Виховні заходи – формування у підростаючого покоління культури безпеки, відповідальності за здійснені дії в інформаційному просторі, виховання й укріплення духовно-моральних цінностей, готовність батьків і педагогів до прийняття позиції дитини та поваги до її самостійності. Організаційні заходи – це регламентація інформаційної діяльності підлітків, контроль за використанням мережевих сервісів і спільнот, що виключає або послаблює нанесення шкоди особистому інформаційному середовищу дитини. Моральні та етичні заходи включають в себе дотримання підлітками під час здійснення інформаційної діяльності норм і правил поведінки в суспільстві, а також мережевої культури й етики, що утворюються з розповсюдженням інформаційних технологій у сучасному суспільстві [1, с. 366].

Основним завданням спільної взаємодії батьків і вчителів в процесі навчання і виховання підлітків з питань інформаційної безпеки повинно бути формування у них інформаційно-комунікаційних компетентностей щодо користування Інтернетом. Зокрема серед таких компетентностей слід виділити:

1. Грамотний і успішний пошук інформації: розпізнавання інформаційних потреб; формулювання питань, що відображають інформаційні потреби; знання про існування багатьох інформаційних джерел; пошук, вибір і оцінка інформаційного джерела; зберігання інформації. 2. Критична оцінка інформації: розуміння змісту інформаційного повідомлення; вибір і оцінювання інформації; прийняття рішення про те, що є фактом, а що точкою зору; вирішення рекламних текстів. 3. Творення, перетворення і презентація інформаційного змісту: творення нового інформаційного змісту; перетворення знайденого в Інтернеті або раніше самостійно створеного інформаційного змісту; презентація нового або перетвореного інформаційного змісту. 4. Правові засади творення й поширення інформаційного змісту: усвідомлення правового й етичного вимірів творення інформації; знання, який інформаційний зміст можна перетворювати відповідно до правових засад; знання своїх прав як творця інформації, розміщеної в Інтернеті; усвідомлення різниці між Інтернет-комунікацією й спілкуванням поза Інтернетом. 5. Емпатія й образотворення: знання про те, що Інтернет є простором спільної комунікації з іншими людьми; виявлення емпатії в мережі; створення обдуманого й адекватного власного образу. 6. Безпека і приватність: знання про загрози, пов'язані з перебуванням в Інтернеті; уміння запобігти небезпекам в Інтернеті; здійснення контролю над інформацією, яка передається іншим; усвідомлення різниці між Інтернет-комунікацією й спілкуванням поза Інтернетом; застосування гігієнічних засад, пов'язаних з використанням комп'ютера. 7. Участь у соціальних електронних мережах: розпізнавання елементів Інтернет-культури; активна участь у мережних соціальних спільнотах; ініціативність в розвитку мережних соціальних спільнот, створених для спільних дій [1, с. 367].

Таким чином, інформаційна безпека безпосередньо залежить від рівня і якості освіченості молодого покоління, ступеня зрілості особистості й готовності її до самореалізації в суспільстві, від консолідації зусиль учасників освітнього процесу.

Висновки. Інформаційно-медійний простір, який дедалі більше ускладнюється, породжує необхідність у появі нового розуміння грамотності, яке передбачає об'єднання навичок комунікації та роботи з інформацією. Обидва види грамотності – інформаційна і медійна – є життєво важливими, оскільки ми живемо вже в поліінформаційному світі, де головна проблема полягає не в отриманні інформації, а в її правильному відборі. У таких умовах усе актуальнішою стає здатність особистості орієнтуватися в інформаційних потоках, критично оцінювати медійний зміст, бути не тільки споживачем, а й

творцем інформаційних повідомлень. Таким чином, вбачаємо за необхідне для педагога поєднання в єдине поняття інформаційної та медійної грамотності.

Інфо-медійна грамотна особистість являє собою гарант інформаційної безпеки суспільства, що є умовою його соціального благополуччя [4]

Використана література:

1. Варивода К.С. Інформаційна безпека підлітків в Інтернет мережі [Електронний ресурс] / К.С. Варивода // Молодий вчений. – 2016. – №3 // Режим доступу : <http://molodyvcheny.in.ua/files/journal/2016/3/85.pdf>.

2. Ільченко Н.В. Безпека при спілкуванні через Інтернет / Н.В. Ільченко // Безпека життєдіяльності. – 2016. – №11. – С. 28–29.

3. Інформаційна безпека людини: теорія і практика : монографія. – Київ : ТОВ «Видавничий дім «АртЕк», 2018 – С. 154.

4. Кутик О. Информационно-медийная грамотность как составляющая профессиональной компетентности учителя Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах [file:///C:/Users/User/Downloads/Pfto_2014_36_37%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/User/Downloads/Pfto_2014_36_37%20(1).pdf)

5. Міхеєва О.Ю. Кібербулінг як соціально-педагогічна проблема / О.Ю. Міхеєва, М.М. Корнієнко // Молодий вчений. – №11(63). – 2018. [Електронний ресурс] // Режим доступу : <http://molodyvcheny.in.ua/files/journal/2018/11/60.pdf>

6. Морозов О.Л. Інформаційна безпека в умовах сучасного стану і перспектив розвитку державності. Віче. 2007. №12. С. 23-25.

7. Онкович Г.В. Медіаосвіта як інтелектуально-комунікативна мережа. Режим доступу : http://www.mediagram.ru/netcat_files/108/110/h_2966bfbf84c07057c4c9f2dda1787b32

8. Підгорна Т. Деякі аспекти організації інформаційної безпеки учнів / Т. Підгорна, І. Берест // Педагогіка і психологія професійної освіти. – 2014. – №6. – С. 70-78.

9. Топчій О. Складові інформаційної безпеки неповнолітніх як об'єкти правового регулювання та правового впливу // Інформаційне право. – № 1 / 2019. – С. 143-144 <http://pgp-journal.kiev.ua/archive/2019/1/27.pdf>

10. Шепенюк І. Медіаграмотність як необхідна складова професійної компетентності сучасного педагога // Збірник статей Шостої міжнародної науково-методичної конференції «Практична медіаграмотність: міжнародний досвід та українські перспективи». – Київ. : Центр Вільної Преси, Академія української преси, 2018. – С. 178-180.

11. Global Media and Information Literacy (MIL) Assessment Framework: Country Readiness and Competencies. Published in 2013 by United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization (UNESCO), 158 p. URL: <http://unesdoc.unesco.org/images/0022/002246/224655e.pdf#page=122>

ИННОВАЦИИ И ОСНОВНЫЕ ТЕНДЕНЦИИ РАЗВИТИЯ МЕДИАОБРАЗОВАНИЯ

Н. П. Астралецкая

*УО «Минский государственный профессионально-технический
колледж полиграфии имени В. З. Хоружей»*

г. Минск

Республика Беларусь

gotika9971@mail.ru

В статье представлены инновационные подходы в развитии медиаобразования как важнейшего ресурса актуальной образовательной деятельности на современном этапе развития общества. Привлечение к процессу обучения и воспитания всевозможных средств массовой коммуникации, применение инновационных методик и техник для активизации как получения, так и применения знаний, необходимых в повседневной жизни каждого человека

Ключевые слова: *медиаобразование, медианедагогика, инновации, проектные технологии, медиаориентированный подход*

Последнее десятилетие XXI века стало временем наиболее интенсивного развития интегративных процессов в области медиа: появились новые формы и способы взаимодействия человека с медиаматериалами прессы, телевидения, радио, кино, сети Internet. Стремительные инновационные процессы в социальной, культурной и экономической областях естественным образом повлекли за собой необходимость формирования новой концепции медианедагогики.

В современном мире медиаобразование представляет собой процесс развития и, большей частью, саморазвития личности посредством ознакомления к медиакультурой, способной влиять на все аспекты самовыражения участников образовательного процесса. Сформированное в XX веке в западной педагогике специфическое направление «медиаобразование» (media education) сегодня становится одним из самых актуальных и в мировой педагогической науке, и в образовательной системе нашей страны, так как призвано сыграть роль проводника в мир медиакультуры. Целевой аудиторией этого направления, в первую очередь, становятся преподаватели и ученики. Медианедагогика разрабатывает инновационные подходы к образованию, в результате которого человек должен приобрести способность решать актуальные задачи: умение жить и ориентироваться в цифровом мире; воспринимать, осмысливать и анализировать информационную продукцию; адаптировать полученные знания и умения к новым условиям человеческого бытия; «овладевать способами общения на основе невербальных форм коммуникации с помощью технических средств» [1, с 555].

Инновации в стратегии развития медиаобразования – важнейший ресурс и основная форма актуальной образовательной деятельности. Растущие объёмы

доступной информации позволяют человеку максимально сузить пространственно-временные границы. Но при этом информационная избыточность требует и от педагогов, и от обучающихся способности критически осмысливать новые знания (информационный материал), ориентироваться в колоссальном потоке медиапродукции, понимать и грамотно «расшифровывать» медиаязык. Активное внедрение новых технологий в образовательную сферу позволяет использовать накопленный педагогический опыт, адаптируя его под новые условия. Однако медиаобразование может быть эффективным только если представляет собой «систему использования средств массовой коммуникации и информации (печатные издания, фотографии, радио, телевидения, видео, компьютерной техники) в развитии индивидуальности школьника» [2, с. 55–58]. Кроме того, чёткая и целенаправленная медиаобразовательная деятельность решает «проблему одностороннего изучения отдельных, оторванных друг от друга учебных предметов» [3, с. 24–36], и, расширяя спектр методов и форм проведения занятий с учащимися, позволяет организовывать интегрированные занятия, которые содержат в себе наиболее актуальный контекст.

Безусловно, современные образовательные тренды и инновации в учебном процессе выводят педагогов и обучающихся за традиционные рамки получения знаний и открывают широкий доступ к новым источникам информации. Это активизирует весь учебный процесс, так как, во-первых, повышает мотивацию его участников, усиливая эффективность их образовательной деятельности, и, во-вторых, даёт им возможность проявлять самостоятельность и творческую инициативу. Так формируется новая обучающая среда – технологичная образовательная система, использующая инновационные средства подачи и обработки информации. Именно она определяет структуру взаимодействия преподавателей и обучающихся с медийной информационной областью. Собственно, с этого и начинается сам процесс медиаобразования в общей учебной деятельности, так как проведение занятий с использованием современных методик и инновационных технологий позволяет расширить знания обучающихся в области медиакультуры, а также создать условия для практического применения умений и навыков в работе с медиатекстами различных видов, стилей и жанров.

Основу медиаобразования составляют проектные образовательные технологии, интерактивные формы учебного взаимодействия, предполагающие решение эвристических и проблемных задач, игровые методики, тренинги, то есть всё, что направлено на активизацию деятельности участников учебного процесса. Использование инновационных проектных форм (создание аудио- или видеороликов, мультимедийных тематических презентаций, выпуск газет или журналов, разработка сценариев радиопередач, интерпретация текстов и анализ их структуры, знакомство с законами медиаэтики и медиакультуры) не только оживляет процесс обучения, но и повышает его эффективность. Кроме того, проектная деятельность помогает обучающимся грамотно сортировать и дозировать продукцию медийного рынка, к сожалению, перенасыщенного сегодня низкопробным и бессодержательным информационным «мусором».

Поэтому «медиаобразование как управляемый процесс развития, образования и формирования личности на базе использования средств массовой коммуникации» [4] способствует формированию грамотного понимания любой медиаинформации.

С привлечением к процессу обучения и воспитания всевозможных средств массовой коммуникации учебная программа становится более совершенной и гармоничной, так как медиаориентированный подход способствует получению и применению знаний, необходимых в повседневной жизни каждого человека. Работая с разными типами медиатекстов, наблюдая и анализируя их многожанровость (документалистика, новостные блоки, научные и художественные фильмы, анимационные формы), преподаватели и обучающиеся учатся грамотно их интерпретировать и определять качественное состояние контента (положительный или отрицательный, реальный или фантастический и т. д.). Такие педагогические технологии имеют огромное значение не только в общем самообразовании любого человека, но и в профессиональной подготовке учащихся колледжей и студентов ВУЗов, в повышении квалификационной грамотности специалистов.

Чтобы медиаобразовательная деятельность получила статус успешной и результативной, необходимо проводить её систематически и целенаправленно. Цели такой деятельности должны быть конкретными и осуществляться путём применения инновационных методик и техник. «Инновация представляет собой целостный, сложноорганизованный процесс социальной деятельности по достижению управляемого изменения в качественных состояниях социальной системы. Содержание инновации не может быть редуцировано к нововведению или освоению новшества, как разовых акций, в которых участвует лишь часть субъектов полного цикла инновационного процесса» [5]. Также необходимо, чтобы параллельно с использованием проектной или исследовательской технологии в процессе обучения преподаватели широко применяли методику организации внеклассной работы, без которой невозможно полноценное и грамотное освоение предметной области. К примеру, на учебных занятиях по русской литературе целесообразно предлагать учащимся решать такие задачи: соотнесение художественного мышления автора в художественном тексте произведения и в языке его экранизации, организация радиопостановки драматического произведения; написание сценария для реалитишоу о жизни и творчестве писателя и т. п. Кроме того, в процессе взаимодействия с обучающимися педагогу необходимо уметь:

- мотивировать учеников к активному и самостоятельному использованию медиаресурсов с целью их грамотного применения в своей учебной и внеучебной деятельности;
- научить их ставить и решать проблемные задачи, связанные с медиа;

- развивать навыки самостоятельной работы обучающихся с медиапродуктами, применяя на предметных и воспитательных занятиях методику проектных исследований;
- формировать у своих учеников умение мыслить критически, составлять реалистическую картину мира, не искажённую фальшивыми медиафактами;
- использовать эффективные формы работы обучающихся с медиаконтентом, организовывать их деятельность посредством мотивационных методик и технологий, в основе которых лежат принципы демократии и гуманизма.

Ускорить медиаобразовательный процесс можно, в первую очередь, при условии эффективного медиаобразования педагогов. Например, посредством обучения на платформах дополнительного образования, сотрудничества с факультетами журналистики или литературными сообществами, путём активного использования медиаобразовательных площадок, эффективного сочетания в учебной медиадеятельности информационных технологий с инновационными образовательными медиаметодиками. Быть современным и востребованным педагог сможет лишь в том случае, если будет обладать высоким уровнем медиакомпетентности. Что в себя включает понятие «медиаграмотность»? В первую очередь, это понимание человеком процессов массовой коммуникации, а также механизмов его воздействия и на общественное сознание, и на психику отдельного индивидуума. Грамотный и компетентный подход к медиаконтенту учит человека понимать негативные или манипулятивные аспекты воздействия, осознавать опасности социального общения и необходимость осторожного обращения с персональными данными, отличать фальсификации, спамовую и вирусную информацию и уметь противостоять ей. Медиакомпетентность – это важный навык в восприятии, интерпретации, анализе, оценке и применении информации масс-медиа, а также «умение противостоять различным психологическим воздействиям или манипуляциям преступного характера» [6, с. 316].

Медиаобразовательная деятельность в школах, колледжах, ВУЗах пока ещё только набирает обороты. А вот частные инновационные методики в нашей стране уже прочно входят в повседневную жизнь людей. Показательной в этом плане является деятельность компании МТС, которая начала проводить уроки по повышению интернет-грамотности белорусских школьников, запустив образовательный проект «Дети в интернете». «Уроки полезного и безопасного интернета» от компании МТС особенно полезны для совсем юной аудитории, так как помогают ориентироваться в любой нестандартной ситуации: общение с незнакомыми людьми, вирусные атаки, заманчивые предложения, манипуляции с персональными данными и др.

Средства массовой коммуникации сегодня, безусловно, обладают самым мощным влиянием на формирование сознания индивидуума, так как имеют неоспоримый приоритет в развитии его представлений о мире и социуме, в осмыслении природы человеческого существования. Ультрасовременные технологии определяют ритм повседневной жизни человека и динамику морально-этических, духовных и культурных процессов, обусловленных уже не вербальным способом постижения мира, занимавшим ранее главное место в реальной жизни людей, а аудиовизуальным миропониманием. Всё это в совокупности определяет пути формирования концепции отечественной медиапедагогике, принципы разработки теоретико-методологической базы медиаобразования и определение направлений формирования современной образовательной среды.

Итак, медиаобразование – важнейший «стратегический ресурс развития демократического общества» [7, с. 114] и демократической школы. Педагогические процессы современности требуют новых подходов в овладении медиа- и информационной грамотностью, предполагающей оперирование различными видами и типами информационных продуктов. Именно поэтому инновационные медиаобразовательные технологии, реализующие в образовательном процессе информационно-коммуникационные возможности масс-медиа, должны быть основаны на принципах гуманизации области образования и направлены на совершенствование культурного и интеллектуального уровня индивида, готовя его к условиям цифрового мира и настраивая на получение образования на протяжении всей жизни.

Список использованных источников

1. Медиаобразование // Российская педагогическая энциклопедия. Т.1 / Гл. ред. В. В. Давыдов. – М.: Большая российская энциклопедия, 1993. – С. 555.
2. Фёдоров, А. В. Новые стандарты – реальная возможность для медиапедагогике / А. В. Фёдоров // Alma Mater. – Вестник высшей школы. – 2012. – № 3. – С. 55–58.
3. Зазнобина, Л. С. Стандарт медиаобразования, интегрированного с различными школьными дисциплинами / Л. С. Зазнобина. Стандарты и мониторинг в образовании. – 1998. – № 3. – С. 26–34.
4. Иванова, Л. А. Еще раз о медиаобразовании: понятийно-терминологическое обеспечение в начале XXI века / Л. А. Зазнобина [Электронный ресурс] // Magister Dixit. – 2012. – № 4. – Электрон. дан. – Режим доступа: <http://md.islu.ru/ru/journal/2012-4>
5. Карпова, Ю. А. Инновации, интеллект, образование / Ю. А. Карпова. – М., 1998.

6. Подольская, Е. А. Педагогика и психология высшей школы: учеб. пособие / Е. А. Подольская. – Нар. укр. акад. – Харьков: Изд-во НУА, 2009. – С. 316.
7. Спичкин, А. В. Что такое медиаобразование / А. В. Спичкин. – Курган: Изд-во Института пов. квалификации и переподготовки работников образования, 1999. – С. 114.

ВПРОВАДЖЕННЯ МЕДІАОСВІТИ У СИСТЕМУ РОБОТИ НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ МАЛОГО МІСТА РЕГІОНУ

Л.П.Богданова,

Куп'янська гімназія №2 Куп'янської міської ради Харківської області,

м. Куп'янськ, Україна, e-mail gimn2@kupyansk-rada.gov.ua

У артыкуле прадстаўлена мадэль укаранення медыяадукацыі ў адукацыйны працэс маленькага горада рэгіёну, якае ўключае модулі кадравага патэнцыялу, сацыяльнай замовы, навуковага суправаджэння, выніковасці работы гімназіі, а таксама дыдактычны, навучальна-выхаваўчы, метадычны і матэрыяльна-тэхнічны модулі.

Ключавыя словы: *медыяадукацыя, навучальна-выхаваўчы працэс, рэгіён.*

З 2013 року Куп'янська гімназія №2 бере участь в эксперыментальна-дослідній работі КВНЗ «Харківська акадэмія неперервної асвіты» закладу з Програмы «Навукова-методычны засады впрываджэння медыаасвіты в сістэму навчальна-вяховнай работы закладів асвіты Харківскай аслаі (рэгіянальняй аспект)», у межах якой педагагічным калектывам разроблена і рэалізуецца в практыці навчальна-вяховнага працэсу **Програма «Управління арганізацыйна-функцыйнальнай сістэмай інтэлектуальнай творчай діяльнасці вчытелів та учнів в умовах впрываджэння медыаасвіты в навчальна-вяховняй працэс шкільнага малага міста рэгіяна».**

У гімназіі разроблена мадэль впрываджэння медыаасвіты в навчальна-вяховняй працэс малага міста рэгіяна, яка вклучае модулі кадравага патэнцыялу, сацыяльнага замовлення, навуковага суправоду, рэзультатывнасці работы гімназіі, а такж дыдактычны, навчальна-вяховняй, методычны та матэрыяльна-тэхнічны модулі (**Дадаток 1**).

I. Модуль кадравага патэнцыялу

Няіні пытання впрываджэння медыаасвіты в навчальна-вяховняй працэс ставіць серыяозны пытання перад керівнікама навчальных закладів щодо пйдбору кадравага патэнцыялу та арганізаціі управління ним. Для забеспечення неабхяднага рівня професійнай кампетентнасці вчытелів адміністраціей гімназіі прыведена сістэма відпвіднай перепідготавкы: пйдвыщєння кваліфікаціі

вчителів основної школи з орієнтацією на впровадження медіаосвіти в навчально-виховний процес і його психолого-педагогічне забезпечення та вчителів старшої школи, які викладатимуть предмети за допомогою медіаосвіти і спеціальні курси.

Навчально-виховний процес гімназії забезпечують 30 освічених педагогів, з них 13 учителів-методистів, 7 учителів мають педагогічне звання “Старший учитель”, 21 – кваліфікаційну категорію “Спеціаліст вищої категорії”, 10 учителів (36%) нагороджені Знаком „Відмінник освіти України”. 13 учителів (46%) відзначені Почесною грамотою МОН України, 13 учителів (46%) – грамотою ГУОН за сумлінну працю, 23 вчителі (82%) – грамотою відділу освіти Куп’янської міської ради.

Над впровадженням медіаосвіти в навчально-виховний процес працюють усі вчителі закладу, але головна роль відводиться учителю інформатики, який викладає спецкурс «Медіакультура». Його діяльність, як і кожного вчителя, планується згідно проблемних тем закладу та методичних об’єднань вчителів. Учитель інформатики разом з колегами працює за трьома основними напрямками:

- **навчальна діяльність** (уроки, програми, підручники, спецкурси, гуртки, факультативи, інтерактивні методи навчання тощо);
- **позакласна робота з учнями** (проекти, випуск гімназичної газети, предметні тижні, фото і відеозйомки, виготовлення реклам тощо);
- **методична робота** (вивчення і впровадження ефективного педагогічного досвіду, навчання на курсах підвищення кваліфікації, самоосвіта, засідання педагогічної ради, методичних об’єднань, творчої групи „Медіаосвіта”, висвітлення досвіду роботи на міських науково-практичних семінарах, виставках-презентаціях педагогічних ідей та інновацій, у педагогічних виданнях тощо).

II. Модуль соціального замовлення

Соціальне замовлення стосовно до навчального закладу складається з **компонентів:**

- **державне замовлення** – його зміст визначається нормативними документами і, насамперед, Державним стандартом початкової, базової і повної середньої освіти;
- **потреби учнів** виявляються через усні опитування, анкетування, діагностику та експертні оцінки вчителів;
- **очікування батьків** визначаються через бесіди, опитування, анкетування;
- **професійно-педагогічні потреби вчителів** щодо впровадження медіаосвіти в навчально-виховний процес визначаються з учнями в ході бесід, анкетування, опитування, публічного обговорення цієї проблеми;

– **потреби соціуму і громадськості** щодо впровадження медіаосвіти в навчально-виховний процес у закладі визначаються, переважно, морально-особистісними якостями під час проведення бесід, опитувань, соціологічних досліджень.

Компонент професійної придатності до будь-якої діяльності визначається рівнем сформованості самопізнання, в тому числі і за допомогою медіаосвіти. На підставі цього у закладі розроблено „**Модель підготовки компетентного випускника Куп'янської гімназії №2**”.

III. Дидактичний модуль

Навчальний план гімназії охоплює таку сукупність предметів: базові загальноосвітні навчальні дисципліни, профільні предмети та курси за вибором учнів. До навчального плану входять предмети, які не просто закладають основи теоретичних знань, а й допомагають учням самостійно отримувати нові знання, користуючись розвинутими інформаційними ресурсами, які забезпечені сучасними інформаційними технологіями. У навчальному плані обов'язковими є дисципліни, які надають знання учням про медіаосвіту за державними та авторськими програмами.

IV. Навчально-виховний модуль

Основою всіх перетворень у гімназії є реальне знання потенційних можливостей дітей, прогнозування потреб і моделей розвитку особистості.

Впровадження медіаосвіти в навчально-виховний процес гімназії здійснюється через **навчальні модулі**.

Модуль 1. Уроки з використанням елементів медіаосвіти і заняття спецкурсів;

Модуль 2. Виготовлення реклами, проектів та відеопроєктів учнів;

Модуль 3. Робота гуртків „Юний фотоаматор”, „Основи обробки відеоінформації”, „Юні журналісти”;

Модуль 4. Гімназична газета;

Модуль 5. Випуск поетичних збірок віршів гімназистів та вчителів;

Модуль 6. Бібліотека і її роль у вихованні медіаграмотності учнів;

Модуль 7. Робота з батьками.

Модуль 1. Уроки з використанням елементів медіаосвіти і заняття спецкурсів

Уроки з використанням елементів медіаосвіти і заняття спецкурсів здійснюються згідно з:

- навчальним планом;
- **навчальною програмою спецкурсу „Основи медіаосвіти при вивченні духовної спадщини рідного краю” варіативної складової навчального плану для учнів 10 класу (автор Власенко Д.В., учитель зарубіжної літератури);**
- методичними рекомендаціями МОН України щодо впровадження медіаосвіти в навчально-виховний процес.

Пропонується для вивчення **курс за вибором:**

- Програма курсу за вибором для учнів 10 класу загальноосвітніх навчальних закладів „Спеціальний медіаосвітній курс „Медіакультура”, О.Є.Голубєва, О.Т.Барішполець, Г.В.Мироненко, Л.А.Найдьонова, Н.І.

Запроваджуються факультативні курси, організовуються індивідуальні та групові заняття за інтересами тощо, що сприяє підвищенню рівня медіакультури учнів.

Уроки з використанням елементів медіаосвіти дають можливість ефективного використання медіа у навчальному процесі: обробка традиційних завдань у спеціальній формі; організація навчальної діяльності з електронними словниками, енциклопедіями, Інтернет-порталами; використання дослідницької методики.

Модуль 2. Виготовлення реклами, проектів та відеопроєктів учнів

Система позакласної та позашкільної роботи в гімназії включає проведення дослідницької роботи, роботи над проектами, рекламних робіт, оформлення яких потребує знання учнями, як виготовити рекламу, провести фотозйомку і зйомку відеороликів на різні теми з метою виховання медіаграмотності та формування медіакомпетентностей. Дослідницькій роботі гімназистів приділяється велика увага, тому що старшокласники навчаються безпечно та якісно користуватися сучасною системою медіа, за допомогою якої вони досліджують визначене питання дослідницької роботи, порівнюють результати, роблять висновки та дають пропозиції щодо покращення стану вивчення даної проблеми.

Протягом навчання в 5-9 класах гімназисти готуються до написання дослідницьких робіт: пишуть есе, навчаються працювати в бібліотеках, Інтернеті, з додатковою літературою тощо. А всі учні-десятикласники, які вже

опанували навички медіаобізнаності, медіаграмотності і медіакомпететності, пишуть дослідницькі роботи з різних тем майже з усіх предметів під керівництвом досвідчених педагогів гімназії.

Під керівництвом учителів англійської мови учні зняли відеоролик, який визнаний переможцем у конкурсі програми Go Camp, у результаті чого гімназія отримала право запросити волонтера для роботи у літньому мовному таборі. На серпневій педагогічній конференції міста Куп'янська був представлений рекламний відеоролик про гімназію, над яким працювали гімназисти.

Створено вісім відеороликів, які розміщені в Ютуб, та вісім відеороликів – на сайті гімназії: «Молодь за здоровий спосіб життя», «Що ти знаєш про евакуацію?», «Чи вважаєш ти гімназію безпечним місцем для навчання?», «Патріот – це...» та інші.

Модуль 3. Робота гуртків „Юний фотоаматор”, „Основи обробки відеоінформації”, „Юні журналісти”

У позакласній роботі основна увага приділяється проведенню заходів, спрямованих на притягнення учнів до активної участі в громадському житті в межах впровадження медіаосвіти в навчально-виховний процес за допомогою класних годин, зустрічей з батьками, різноманітних фотомонтажів. Гімназисти навчаються брати інтерв'ю, писати і редагувати статті, проводити фото і відео зйомки тощо.

Модуль 4. Гімназична газета

Оформлення і випуск газети «Гімназист» надає можливість максимально розкрити творчий потенціал учнів. Робота над кожним номером дозволяє навчитися працювати з медіаресурсами індивідуально або в групі, дозволить ефективно задовільнити свої інтереси, використовуючи засоби масової комунікації.

Модуль 5. Випуск поетичних збірок віршів гімназистів та вчителів

Починаючи з початкової школи, учителі формують в учнів поетичне бачення світу. Вони планують роботи з поетичної гри в рими. Потім за даними римами учні складають поетичні рядки, об'єднуючи їх за темами «Осінь», «Весна», «Мама» та інші. Учні старших класів пишуть вірші на вільні теми.

У гімназії створений літературний музей, де проходять зустрічі з поетами, письменниками і художниками Куп'янщини. Щорічно на базі музею гімназисти створюють збірки віршів учнів та вчителів: «Україна – єдина країна», «Прекрасні

пориви душі», «Ми вивчаємо букви», «Для тебе...», «Я пам'ятаю! Я пишаюсь!», «На крилах надії», «Поетична свічка «Осінь, осінь».

Модуль 6. Бібліотека і її роль у вихованні медіаграмотності учнів

Шкільна бібліотека має забезпечити такі умови своїм користувачам, у яких вони могли б не тільки активно використовувати надану інформацію, але й самі ставали б виробниками інформації, створюючи власні цифрові ресурси (відеоматеріали, географічні карти та ін.), і цим самим поповнювали б фонд інформаційних ресурсів закладу. Основні форми роботи бібліотеки – бібліотечні уроки з елементами медіаосвіти, виготовлення проєктів з учнями, створення власних медіатекстів тощо.

Для створення буктрейлерів використовує різні матеріали: фото, намальовані ілюстрації, відеофрагменти із фільмів, аматорську зйомку, відповідний музичний супровід, текстові слайди, ілюстрації, розвороти книг, фотографії.

Модуль 7. Робота з батьками

Адміністрація Куп'янської гімназії №2 велику увагу приділяє роботі з батьками. Систематично проводиться анкетування батьків щодо прогнозування розвитку впровадження медіаосвіти у закладі.

Для батьків учнів гімназії проведено гімназичну конференцію «Безпека в інтернеті». Батьки учнів гімназії допомагають учням створювати проєкти, знімати відеоролики, робити фотоколажі, працювати над дослідницькими роботами тощо.

V. Методичний модуль

У роботі гімназії з впровадження медіаосвіти в навчально-виховний процес склалася певна структура, в якій задіяні всі ланки навчально-виховної роботи: засідання педагогічної ради, методичних об'єднань, методичної ради, творчих груп учителів, в тому числі творчої групи «Медіаосвіта», участь у проведенні міських семінарів та науково-практичних конференцій з поширення досвіду роботи гімназії з впровадження медіаосвіти в навчально-виховний процес; підвищення кваліфікації учителів тощо.

У гімназії працюють п'ять методичних об'єднань учителів, які безпосередньо займаються розробкою та реалізацією стратегічних напрямів упровадження медіаосвіти у навчально-виховний процес закладу. Аналізуючи плани роботи методичних об'єднань за останні роки, слід відмітити, що

проблема впровадження медіаосвіти в навчально-виховний процес займає один з головних напрямків у діяльності методичних об'єднань учителів, про що конкретно говорять пріоритетні напрямки їх роботи.

В особистих **Програмах методичної та науково-дослідницької роботи вчителів** (програма розроблена в гімназії), які заповнює кожен педагог гімназії у вересні щорічно, також планується робота на поточний навчальний рік з учнями і батьками з впровадження медіаосвіти в навчально-виховний процес. У свою чергу класні керівники в планах виховної роботи відображають заходи, які вони проводять у межах застосування форм медіаосвіти .

Другий напрям роботи вчителів методичних об'єднань пов'язаний з вирішенням проблеми впровадження медіаосвіти в навчально-виховний процес в умовах малих міст України. Ця проблема розглядалася на засіданнях педагогічної ради та методичних об'єднань вчителів і розв'язувалася:

- шляхом інтеграції медіаосвіти у навчальні предмети;
- на рівні співтворчості з іншими навчальними закладами міста та області;
- за допомогою впровадження Концепції медіаосвіти через всі ланки навчально-виховного процесу.

VI. Модуль наукового супроводу

Науковий супровід навчання в старшій школі передбачає реалізацію завдань дослідницького і впроваджувального характеру: обґрунтування змісту в різних комбінаціях медіаосвіти, розроблення педагогічних технологій на основі застосування активних методів навчання, самостійної навчальної діяльності, розроблення системи оцінювання навчальних досягнень учнів, моніторинг якості освіти тощо

Упроваджуючи технологію медіаосвіти, учителі гімназії намагаються вивчити, розкрити та розвинути особистість кожного учня. Однією з форм цієї роботи є система індивідуальних занять з гімназистами.

У гімназії розроблена **Модель поетапного формування організаційно-функціональної системи інтелектуальної творчої діяльності учителів та учнів в умовах впровадження медіаосвіти в навчально-виховний процес профільної школи малого міста регіону**, де відображені форми організації та етапи впровадження медіаосвіти у навчально-виховний процес

VII. Матеріально-технічний модуль

Фінансування впровадження медіаосвіти в навчально-виховний процес в гімназії здійснюється за рахунок держави.

Батьки учнів Куп'янської гімназії №2 об'єдналися у громадську організацію „Еконад” („Економічна надія”), яка дозволяє їм брати участь у покращенні навчально-виховного процесу, матеріальної бази закладу – важливих складових допрофесійної підготовки учнів.

У гімназії оформлений кабінет інформатики, клас мультимедійної техніки. Гімназична бібліотека обладнана комп'ютером та електронним каталогом. У навчальних кабінетах встановлені телевізори і комп'ютери.

В гімназії на базі класу мультимедійної техніки працює **Консультативний центр медіаосвіти.**

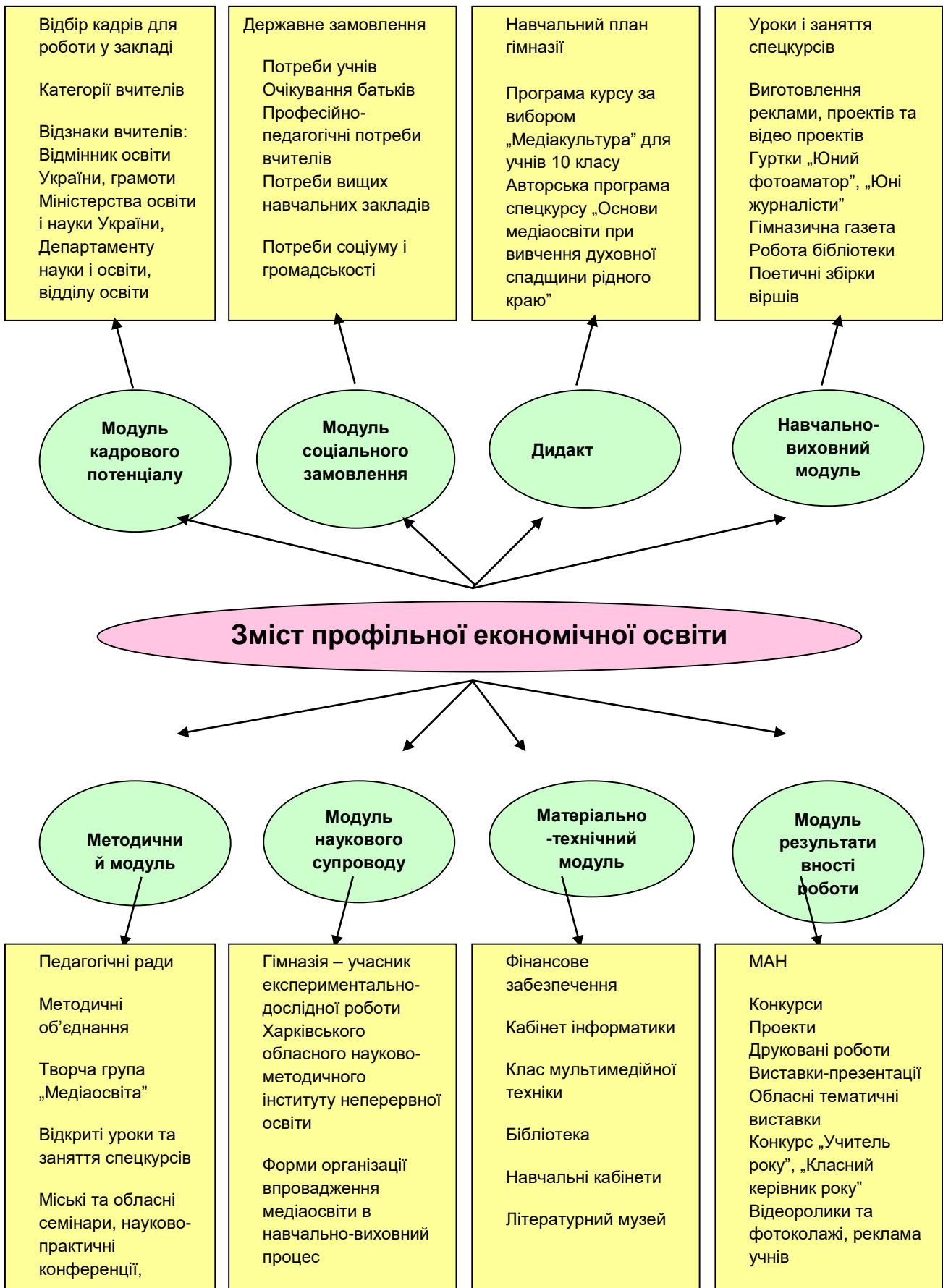
У гімназії оформлений **літературний музей**, в якому зібрані:

- навчальна програма спецкурсу „Основи медіаосвіти при вивченні духовної спадщини рідного краю” варіативної складової навчального плану для учнів 10 класу (автор Власенко Д.В., учитель зарубіжної літератури);
- поетичні збірки учнів та вчителів
- зразки реклами, проктних та дослідницьких робіт учнів на літературну тематику
- фото випускників, які обрали професії, пов'язані з медіа;
- відео та фотоматеріали зустрічей з поетами, письменниками та художниками Куп'янщини.

VIII. Модуль результативності роботи гімназії

Досвід роботи з теми «Впровадження медіакультури: проблеми, пошуки, знахідки» отримала Диплом III ступеню на Харківській обласній виставці «Освіта Харківщини», 2016 рік.

Модель впровадження медіаосвіти в навчально-виховний процес навчального закладу малого міста регіону

МЕДИАОБРАЗОВАНИЕ И МЕДИАГРАМОТНОСТЬ В УЧРЕЖДЕНИИ ОБЩЕГО СРЕДНЕГО ОБРАЗОВАНИЯ НА УРОКАХ ИНОСТРАННОГО ЯЗЫКА

Борисенко Екатерина Викторовна

*Государственное учреждение образования «Ходосовская средняя школа»
аг. Ходосы, Мстиславский район, Могилевская область hodosy_scool@tut.by*

В статье рассматривается опыт формирования медиаграмотности и развития коммуникативных компетенций учащихся посредством использования медиаресурсов на уроках иностранного языка

Ключевые слова: *медиаобразование, новые технологии, информация, медиаобразовательная среда*

Информация стала неотъемлемой частью нашей жизни. Информационные технологии затронули различные сферы, в том числе и сферу образования. В образовательный процесс очень плотно стали внедряться электронные средства обучения, проектные, медиа технологии. Для нынешнего поколения современные гаджеты являются естественной средой. Поэтому педагогу необходимо находить подходящие формы работы, новейшие технологии, которые будут понятны учащимся и так же способствовать развитию всесторонне развитой личности.

В учреждениях общего среднего образования все чаще пользуются медиа-технологиями. В своей практике активно использую мультимедийные компьютерные технологии, разнообразные интернет-ресурсы, провожу дистанционные мероприятия и др.

Медиаобразование в современном мире рассматривается как процесс развития личности с помощью и на материале средств массовой коммуникации, с целью формирования культуры общения с медиа творческих коммуникативных способностей, интерпретации, анализа и оценки медиатекстов, обучения различным формам самовыражения при помощи медиатехники. [1, с.12]

Медиаобразование помогает ярко, гибко падать учебный материал, а также способствует развитию медиаграмотности учащихся, они учатся работать с информацией, анализировать ее, делать выводы. Поскольку содержание обучения иностранному языку направлено на развитие коммуникативной компетенции, то для реализации задач по предмету необходимы медиа умения.

Основная цель обучения иностранному языку – формирование учащихся как субъектов межкультурной коммуникации посредством овладения ими иноязычной коммуникативной компетенции и развития у них качеств поликультурной личности, востребованных современным информационным обществом. В процессе обучения иностранным языкам, создание медиаобразовательной среды является важным условием, которое помогает максимально полно удовлетворить информационно-образовательные

потребности субъектов учебной деятельности, повышает мотивацию к обучению, развивает творческие возможности, способствует формированию знаний, умений за счет индивидуализации обучения. Применение ресурсов медиа представляет возможность общаться в форме так называемых электронных писем либо в форме видеоконференций, при помощи которых можно не только говорить друг с другом, преодолевая расстояния, но и видеть собеседника.

Так, например, при изучении темы в 10 классе «Виды жилья» учащиеся получают задания найти на сайте недвижимости подходящую квартиру и «купить» или «снять» ее. Выбирая квартиру, учащиеся должны ответить на вопросы: где расположена квартира, сколько имеет комнат, есть ли балкон, подвал и др., какая арендная плата за квартиру. А также учащиеся пишут на электронный адрес педагога свои объявления.

Видеоматериалы являются эффективным дополнительным материалом при формировании коммуникативной культуры обучающихся, они полностью погружают учащихся в культуру страны, изучаемого языка, знакомят с традициями, реалиями страны.

Во время изучения темы «Мои любимые сказки» в 6 классе, учащиеся смотрят сказку Rotkäppchen. После просмотра видео учащиеся подбирают прилагательные к сказочным персонажам, располагают предложения в правильной последовательности, также они могут придумать другое окончание сказки, разыграть ее. Такие задания развивают навык восприятия информации на слух. Видеоматериалы являются прекрасной возможностью подкрепить фактическую информацию визуальным образом. При работе с видео задействовано воображение, логика, восприимчивость к получению новой информации учащегося. Таким образом, видео является незаменимым пособием, где надо показать, как то или иное языковое явление отражает неречевую ситуацию.

Использование новостных сайтов, рекламы, газетных статей, журналов позволяет учащимся извлекать актуальную информацию о жизни страны, изучаемого языка. Работая над темой «Средства массовой информации» в 10 классе, учащиеся учатся работать с печатным материалом, формирует интерес к чтению, находят необходимую информацию, критически осмысливают и анализируют ее. Включение в образовательный процесс медиатекстов из газетных статей, журналов способствует выработке приемов самостоятельной работы, требует от учащихся умений вступать в беседу, обосновывать свои суждения. Ученик становится активным участником учебной деятельности. Это помогает осознанно усвоить материал и закрепить полученные знания.

В 8 классе, при изучении темы «Пасхальные традиции в Беларуси и Германии» для поиска информации и ее переработки использую веб-квест. Эта технология мотивирует учащихся к самостоятельному поиску знаний, развивает коммуникативные умения и навыки, а также способствует развитию критического мышления. Учащиеся получают гиперссылки, чтобы найти необходимую информацию в интернете. Работая в группе, учащиеся по завершении выполнения заданий, создают собственную веб-страницу, на

определенном ресурсе. Перед выполнением заданий знакомятся с критериями оценки выполнения веб-квеста. Вначале учащиеся получают задание изучить пасхальные традиции в Германии. Второе задание – соотнести информацию с географическим местом. На следующей страничке ученики должны ответить на вопросы и рассказать о пасхальных традициях в Беларуси и Германии, создать презентации.

Применение медиаобразовательных технологий на уроках иностранного языка способствует формированию у учащихся не только навыков речевого общения, но и помогает находить, анализировать информацию; дискутировать на различные темы, выражать свои мысли, доказывать свою точку зрения; интерпретировать медиатексты; создавать собственный медиапродукт.

Таким образом, медиаобразование при обучении иностранному языку способствует формированию коммуникативных способностей, развитию критического мышления и позволяет быстрее усвоить учебный материал.

Список использованных источников

1. Лапкин, В.С. Перспективы использования медиатехнологий в воспитании учащихся общеобразовательной школы / В.С. Лапкин. - 2019
2. Новикова, А.А. Медиа на уроке английского языка: техническое средство обучения или медиаобразование? / А.А. Новикова. - 2005
3. Сердюк, Е.В. «Использование Web-quest технологии при обучении письменной речи на старшей ступени обучения в школах с углубленным изучением иностранного языка», сборник материалов II межрегиональной научно-практической конференции / Е.В. Сердюк, Д.С. Канева. – Сыктывкар: 2010
4. Федоров, А.В. Медиаобразование и медиаграмотность / А.В. Федоров. - Таганрог, 2004
5. Галченков, А.С. Школьные медиаресурсы и их использование в учебном процессе / А.С. Галченков // Медиаобразование – 2010. - №1

МЕДИАГРАМОТНОСТЬ КАК НЕОТЪЕМЛЕМЫЙ ФАКТОР РАЗВИТИЯ МЕТОДОЛОГИЧЕСКОЙ КУЛЬТУРЫ УЧАЩИХСЯ

Н. В. Валюженич

*государственное учреждение образования «Средняя школа № 2 г. Горки»,
г. Горки, Республика Беларусь, nchebotarevskaya@mail.ru*

В статье рассматриваются основные тенденции в развитии медиаобразования в современной школе. Обоснована необходимость развития методологической культуры не только педагогов, но и учащихся. Автор акцентирует внимание на развитие медиаграмотности учащихся посредством использования активных и проблемных методов работы, интеграции учебного материала и медиаконтента на уроке английского языка.

Ключевые слова: *медиаграмотность, СМИ, медиаобразование, метод проблемного изложения, эвристическая беседа, исследовательский метод.*

В связи с постоянной информатизацией нашей повседневной жизни мы не должны забывать о том, что современные подростки наиболее подвержены влиянию современных средств массовой информации. Нельзя не согласиться, что сегодняшнее телевидение отличается от трансляций нашего детства, как самокат от гироскутера. Ведь в первом случае мы должны прилагать усилия, а во втором – нет.

Так как мы не в состоянии остановить развитие научно-технического прогресса, мы должны идти в ногу с ним. Современные гаджеты действительно имеют много положительных качеств и функций. Используя интернет, люди получили возможность общаться с родственниками, живущими далеко, использовать различные обучающие программы, собирать любую информацию из различных источников, совершать экскурсии по странам, городам и музеям, даже изучать иностранные языки и получать образование в лучших университетах мира онлайн.

Современные средства массовой информации выполняют не только развлекательную, но и информационную функцию, именно они формируют мировоззрение подростков, влияют на их поведение. Очень часто мы сами того не понимая становимся пассивными объектами информационного мира, в котором далеко не вся информация является правдивой и полезной. Здесь, как пример, можно привести сайты и игры, которые предоставляют подросткам негативную и не всегда корректную информацию.

Поэтому медиаграмотность сегодня также необходима, как и традиционная грамотность. Современная школа должна научить ребёнка не только видеть, читать и слышать какой-либо материал, но и уметь анализировать, сравнивать, подвергать сомнению и критически оценивать тот поток информации, который ежедневно транслируют и публикуют различные средства массовой информации. Необходимо помнить, что СМИ принадлежат компаниям, государствам, также зависят от рекламодателей и различных политических сил. Всё это приводит к управлению человеческими мыслями и

поступками. Поэтому не только семья, но и школа должна помочь ребёнку не потеряться в большом потоке современной информации.

В современном процессе образования появилась необходимость развития методологической культуры не только педагогов, но и учащихся. Переключение акцента с приоритетности предметных знаний, которые превращаются в средства развития личности обучающегося, на расширение и развитие разнообразного личностного опыта, способности и готовности использовать знания, умения, способы мышления и деятельности в реальных жизненных ситуациях, актуализирует вопросы личностной ориентации образования, его диверсификации и деятельностного характера как основы модернизации содержания и технологий образования [1, с. 61].

При работе с подростками должны учитываться изменения, происходящие в обществе, для их подготовки к восприятию информационной среды. Именно поэтому медиаграмотность является неотъемлемым фактором развития методологической культуры современного школьника. Необходимо научить подростков культуре общения не только друг с другом и окружающими людьми, но и в интернете в различных социальных сетях.

Здесь необходимо уточнить, что обучение медиаграмотности, это не есть учебное занятие с использованием медиа, это непосредственно урок не только с использованием различных средств: видео, аудио, статья из газеты, материал из интернета, фотография, сочинение ребёнка и т. д., но и серьезной работой с этим материалом.

Как учитель иностранного языка я регулярно работаю с различными видами и источниками информации. С учётом учебной программы по иностранным языкам задачи медиаобразования состоят в совершенствовании следующих умений:

1. Поиска информации из традиционных источников (книги, журналы) и с помощью современных технологий (интернет);
2. Осознание и понимание полученной информации;
3. Анализ полученных данных;
4. Создание новых идей на основе полученного материала.

Каким методам отдать предпочтение? При варьировании методами возрастает возможность реализации личностно ориентированного подхода к ученику. Наиболее привлекательными для меня с точки зрения учителя иностранного языка являются: мозговой штурм, игровой метод, дискуссионный метод, решение эвристических и проблемных задач, информационно-коммуникационные технологии.

Метод проблемного изложения является универсальным, использую его как в средних, так и в старших классах, на уроках изучения нового материала, и на обобщающих учебных занятиях. Обозначив проблемную ситуацию, предлагаю учащимся определить способы решения данной проблемы, установить противоречия и источники их возникновения, аргументируем каждую ступень к решению проблемы.

Эвристическая беседа. Это цепочка логически взаимосвязанных вопросов учителя и ответов учащихся. Конечной целью такой беседы является решение

целой проблемы или ее части. Поэтому определённая часть вопросов в беседе должна представлять собой маленькие шаги на пути к решению основной проблемы беседы. Эвристическая беседа облегчает процесс творческой деятельности, способствует произвольному формированию памяти, то есть ученики способны не только воспроизводить формулировки понятий, но и анализировать и преобразовывать их, а также удовлетворяет потребность личности в желании общаться, быть причастным к решению задач, работе всего коллектива.

Самым высоким уровнем познавательной активности учащегося является исследовательский метод. Его можно использовать на обобщающих учебных занятиях в старших классах, когда у учащихся уже накоплено достаточное количество теоретического материала и имеется свое устойчивое мировоззрение, что позволяет им ставить перед собой задачу и находить её решение.

Групповая работа является одной из самых эффективных форм организации познавательной деятельности. Она обеспечивает развитие каждого учащегося, формирует интеллектуальные способности, а это означает высокое развитие коммуникативных способностей. Для учащихся наиболее интересной формой групповой деятельности является мозговой штурм. Во время такой работы ребёнок учиться кратко и чётко формулировать и излагать свои мысли, слушать и слышать друг друга, быть терпимым к мыслям других людей.

Таким образом, использование разнообразных методов на учебных занятиях при работе с детьми позволяет обеспечить творческую деятельность, формирует теоретическое мышление, методологическую культуру, медиаграмотность учащегося и создаёт условия для развития, совершенствования и самовыражения каждого ученика как личности.

Список использованных источников

1. Снопкова, Е.И. Методологическая культура педагога: концептуальные основания исследования/ Е.И. Снопкова. – Могилёв: МГУ им. А.А. Кулешова, 2016. – 380 с.: ил.

СТВОРЕННЯ НАВЧАЛЬНОГО МЕДІАСЕРЕДОВИЩА В КУП'ЯНСЬКІЙ ГІМНАЗІЇ №2 НА ОСНОВІ РОБОТИ ЛІТЕРАТУРНОГО МУЗЕЮ ІМЕНІ ПЕТРА ВАСИЛЬОВИЧА ІВАНОВА

Д.В.Власенко,

*Куп'янська гімназія №2 Куп'янської міської ради Харківської області,
м. Куп'янськ, Україна, e-mail gimn2@kupyansk-rada.gov.ua*

У артыкуле прадстаўлены практычны досвед медыяадукацыі гімназіі праз музейную справу.

Ключавыя словы: *медыяадукацыя, музей.*

Основні завдання медіаосвіти: підготувати нове покоління до життя в сучасних інформаційних умовах, до сприйняття різноманітної інформації, навчити людину розуміти її, усвідомлювати наслідки її впливу на психіку, опановувати способи спілкування на основі невербальних форм комунікації за допомогою технічних засобів.

У сучасному світі медіаосвіта є своєрідною основою розвитку дитини відповідно до зазначених у Базовому компоненті освітніх ліній з багатьох напрямків: логіко-математичного, художнього, сенсорно-пізнавального, природничого – загалом всіх, де результатом має бути створений самостійно медіапродукт.

Досвід впровадження медіаосвіти у Куп'янській гімназії №2 дає змогу оцінити можливості і компетенції, які має демонструвати вчитель при навчанні дітей основ медіаосвіти.

Ефективним засобом створення власного медіапродукту в гімназії є літературний музей імені Петра Васильовича Іванова, всесвітньо відомого етнографа, ім'я якого спонукає до творчості кожного, хто навчається в гімназії. Творчість є насамперед працею, завзятою, кропіткою і в той же час натхненною, потребуючою оптимальної напруги усіх фізичних і духовних сил людини. Справжня творчість завжди дає суспільству корисний і значимий результат. А особливий результат з'являється тоді, коли ми усвідомлюємо: прекрасне нам

подарували митці нашої рідної, куп'янської землі. Тематична будова музею надає гімназістам можливість вивчати літературну спадщину. На базі літературного музею створюється навчальне медіасередовище: зустрічі з творчими людьми міста; тематичні екскурсії; поетичні зібрання; музейні уроки; зустрічі за круглим столом; створення і презентації поетичних збірників; музичні салони; захисти творчих проєктів, створення відеороликів, випуск газети «Гімназіст».

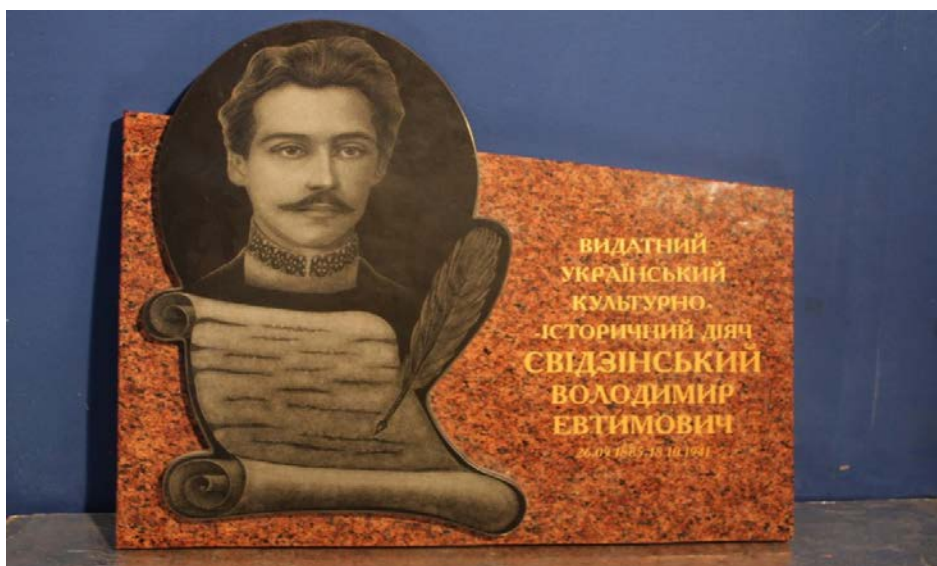
Тісна творча співпраця з міською бібліотекою дає можливість на базі музею проводити книжкові виставки наших куп'янських письменників та поетів.

Творча атмосфера надихає наших гімназістів, тому на базі літературного музею випускаються поетичні збірки, куди входять вірші учнів, батьків, учителів.

В експонатах музею портрети наших земляків, людей з відкритою душею, людей по-справжньому вільних від рамок і обмежень, завжди *відкритих* для спілкування через творчість, вони назавжди збережуть свою індивідуальність і *надихають* інших бути собою.

Важливою сторінкою створення навчального медіасередовища є пошукова робота наших гімназістів. «Із попелу забуття» були відновлені сторінки життя, творчості та трагічної смерті українського поета, істинного патріота Володимира Свідзинського. **Український поет, один з найяскравіших і найтрагічніших геніїв ХХ століття. «Поет мовчання», якого Василь Стус згадував поряд із Гете і Рільке.** Через пошукову роботу, через переписку з дослідниками ми взнали, що Володимир Свідзинський був заживо спалений неподалік Куп'янська співробітниками НКВС як неблагодійна особа.

XXI століття немислиме без медіа, адже величезний потік інформації спонукає до критичного мислення, але сучасність для українського народу є також часом формування і утвердження національної державності та духовності.

Пізнання рідного краю, краєзнавство, і використання цих процесів у формуванні патріотично-громадянських настроїв дітей і молоді має особливе значення сьогодні, оскільки розуміння суті національної державності починається з усвідомлення змісту буття рідного краю, яке виражається у представництві конкретних природних, історичних, соціальних та духовних явищ.

У ході системної краєзнавчої роботи глибоко пізнається правомірність висновку, що український народ гідний свого місця в історії людства і світової цивілізації. Виховується відчуття власної причетності до долі народу, його минулого, теперішнього і майбутнього. Одночасно з цим у юних дослідників утверджується почуття шанування історії, традицій, звичаїв свого краю, виховується прагнення примножувати славу і гідність свого народу, збагачувати набуток культурної спадщини.

Досліджуючи сторінки історії свого краю, діти з раннього віку пізнають атмосферу минулих століть, сповнюються повагою до трудових буднів своїх попередників, тонким відчуттям розуміння прекрасного, чарівного і неповторного, які, за загальним визнанням світової спільноти, характерні лише для українців.

На сучасному етапі відбувається відродження національного краєзнавства. Для того, щоб пізнати свій рідний край, його треба досліджувати комплексно, тобто вивчати його історію, культуру, особливості довкілля тощо. Пізнавальному, дослідницькому краєзнавству у великій мірі сприяють краєзнавчі експедиції, які поєднують теорію з практикою, з життям.

Музей у навчальному закладі – один із важливих засобів медіаосвіти, удосконалення процесу комплексного виховання гімназистів, розширення їх кругозору, розвитку пізнавальних інтересів та здібностей. Він допомагає встановленню тісних зв'язків між навчальною і позакласною роботою.

Музей – це не просто зібрання матеріалів, мертва виставка відеозйомок, фотографій і документів. Це жива, дійова сила. Тут проводяться уроки, факультативні заняття, гурткова робота з учнями.

Літературний музей на базі Куп'янської гімназії №2 – це активне, постійно діюче медіасередовище.

Музейні уроки, поетичні години надихають учнів на створення власного медіапродукту: щорічно на базі літературного музею випускаються поетичні збірки.

Створення навчального медіасередовища у гімназії передбачає співпрацю з бібліотеками та архівами міста. Нардід Олена Миколаївна, завідувача міської бібліотеки №2, проводить огляди краєзнавчої літератури, придбаної завдяки перемозі в міні-проектах «Разом у майбутнє», при підтримці громадської організації «Куп'янськ - наш рідний дім».

Літературний музей імені Петра Васильовича Іванова – це діючий осередок навчального медіасередовища у Куп'янській гімназії №2, це постійно діюча ланка величної української культури, і кожен з нас відчуває єднання з українським народом, у якого одна матір – Україна.

Ми, учителі, розуміємо значення медіакомпетентності у сучасному інформаційному світі; усвідомлюємо, що медіаграмотність – це здатність гімназистів за допомогою та на матеріалі засобів масової комунікації формувати культуру спілкування з медіа, розвивати творчі та комунікативні здібності, критично мислити, уміти повноцінно сприймати, аналізувати та оцінювати медіатексти; створювати власний медіапродукт, адже медіакомпетентність – це інструмент для самовираження, що мотивує краще, ніж оцінка.

Для медіаосвіти характерні універсальність та інтегрованість, які виявляються у процесі роботи при створенні медіа продукту та сприяють розвитку інтелектуальних та творчих здібностей дітей різного віку.

Атмосфера співтворчості учителів і гімназистів у краєзнавчій роботі підтримується та реалізується на рівні усвідомлення та узагальнення.

Сучасність висуває нові вимоги до кожної людини, потребує медіаграмотності та медіакомпетентності, тому що медіа - це нова мова сучасного світу.

ФОРМУВАННЯ МЕДІАГРАМОТНОСТІ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ

Ю.В.Волкова

Ізюмська гімназія №1 Ізюмської міської ради Харківської області,
Ізюм, Україна, Volkova1980@i.ua

Т.Р. Нич

Ізюмська гімназія №1 Ізюмської міської ради Харківської області,
Ізюм, Україна, tanya_nych1970@ukr.net

У статті наведено приклади вправ для формування у молодших школярів медіаобізнаності, медіаграмотності й медіакомпетентності.

Ключові слова: медіаграмотність; медіаосвіта; медіапродукція

В сучасному суспільстві на взаємодію з різноманітними медіа (книги, преса, радіо, кіно, телебачення, інтернет) припадає все вагоміша частина вільного часу громадян, чим зумовлюється значний вплив медіа на всі верстви населення, передусім на дітей і молодь. Медіа потужно й суперечливо впливають на освіту молодого покоління, часто перетворюючись на провідний чинник його соціалізації, стихійного соціального навчання, стають засобом дистанційної і джерелом неформальної освіти. В Україні прийнято нові Типові освітні програми для закладів загальної середньої освіти, в яких в мовно-літературну освітню галузь включено змістову лінію «Досліджуємо медіа». Це передбачає формування в учнів умінь аналізувати, інтерпретувати, критично оцінювати інформацію в медіатекстах та використовувати її, створювати прості медіа продукти. Діти формують уявлення про межу між реальним світом та світом мас-медіа. Ця змістова лінія забезпечує здобуття досвіду опосередкованого спілкування, опанування кола знань та вмінь, що дають змогу учням удосконалювати комунікативну компетентність. Змістова лінія «Досліджуємо медіа» пропонує інструмент для активного критичного освоєння комунікативного середовища. ([3, с.125, 195])

Аналізуючи шкільні підручники, ми звернули увагу на те, що вправ для формування медіаграмотності недостатньо. Маємо певний досвід впровадження медіаосвіти в навчально-виховний процес, а саме: інтеграція програми «Основи медіаграмотності: взаємодія з медіа» для учнів 1-4 класів загальноосвітньої школи авторського колективу: О. Волошенюк, Г. Дегтярьової, Г. Кравченко, С. Крамаровської, О. Романової, О. Стадник в предмети початкової школи. Практичні матеріали були опубліковані в збірниках П'ятої та Сьомої міжнародної науково-методичної конференції з медіаосвіти та медіа грамотності. Пропонуємо технологічні картки, які можна використати під час уроків.

23 тиждень. ВЕСНА

Ознаки весни (Ранкова зустріч) 1 клас

Мета: розширити і поглибити знання та уявлення учнів про найхарактерніші ознаки весни, про особливості життя рослин і тварин навесні, про взаємо-зв'язки

в природі; вчити аргументовано доводити власну думку, будувати зв'язні висловлювання, розвивати критичне мислення та початкові навички декодування медіатекстів

Вид діяльності	Форми роботи	Очікувані результати
<p>Гра «Знайди пару» Учням запропоновані половинки малюнків. Рухаючись по приміщенню, діти шукають свою пару. Обговорюють, що зображено на малюнку, який утворився. Приходять до висновку, що на малюнках – весна. - Що вам підказало, що на малюнку зображена весна?</p>	<p>Аналіз медіа тексту (малюнка)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Аналіз частини малюнка • Співставлення «своїї» половинки з половиною однокласника • Аналіз повного малюнка, визначення «підказок» 	<ul style="list-style-type: none"> • Розвиток вмінь аргументовано доводити свою думку • Будувати висловлювання «Я думаю, що ...» • Розвиток критичного мислення • Розвиток зв'язного мовлення • Розвиток початкових навичок декодування медіатекстів
<p>Групова робота Опрацювання віршованих текстів про різні пори року. -В якому віршику йде мова про весну</p>	<p>Аналіз друкованого медіа тексту (вірш)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Відповідь на запитання за змістом тексту • Визначення слів – «підказок» 	<ul style="list-style-type: none"> • Розвиток вмінь аргументовано доводити свою думку • Будувати висловлювання «Я думаю, що ...» • Розвиток критичного мислення • Розвиток зв'язного мовлення

Чому виникла війна між тваринами. «Собаки, коти та миші» (чеська народна казка)

Літературне читання 2 клас

Мета: удосконалювати навички свідомого виразного читання; навчати учнів самостійно визначати дійових осіб, давати характеристику їх діям; вчити аргументовано доводити власну думку, будувати зв'язні висловлювання, розвивати критичне мислення та початкові навички декодування медіатекстів виховувати почуття відповідальності за свої вчинки.

Етап уроку: Закріплення і систематизація

Вид діяльності	Форми роботи	Очікувані результати
<p>Інтерактивна вправа «Займи позицію»</p>	<p>Діти знаходять позитивне та негативне в діях казкових персонажів. Займають</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Розвиток вмінь аргументовано доводити свою думку

	позицію «Я вважаю, що в даній ситуації праві..., тому що....»	<ul style="list-style-type: none"> • Будувати висловлювання «Я думаю, що ...» • Розвиток критичного мислення • Розвиток зв'язного мовлення • Розвиток початкових навичок декодування медіатекстів
--	---	---

В. Сухомлинський «Красиві слова і красиве діло»

Літературне читання 3 клас

Мета: удосконалювати навички свідомого читання; збагачувати активний словник учнів; розвивати критичне мислення, вміння робити висновки та узагальнення, висловлювати свої думки в логічній послідовності; розвивати творчі здібності молодших школярів; виховувати чуйність, доброту милосердя.

Обладнання: портрет Сухомлинського, картки з прислів'ями, аркуші для вправи «Добре-погано», крісло автора, мультимедійне обладнання

Етап уроку: Первинне сприйняття нового матеріалу

Види діяльності	Форми роботи	Очікувані результати
<p>1. Вправа «Передбачення» (спочатку за назвою, потім – за ілюстрацією) - Як ви думаєте, про що це оповідання?</p> <p>2. Ознайомлення з текстом</p> <p>3. Дискусія «Моя точка зору» - Як вигадаєте, чи навчив інших вчинок хлопчика, що віддав сорочку? - Про яке красиве діло йдеться в тексті?</p> <p>4. Вправа «Добре - погано» Що автор схвалює, а що засуджує</p> <p>5. Переказ тексту від імені героїв оповідання (робота в групах).</p>	<p>Фронтальна робота. Читання з передбаченням. Декодування</p> <p>Слухання аудіозапису</p> <p>Евристична бесіда</p> <p>Обмін інформацією</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Підвищення інтересу до процесу навчання та активного сприйняття навчального матеріалу. • Розвиток здатності до самостійної аналітичної та оцінювальної роботи з інформацією будь-якої складності. • Формування комунікативних навичок та відповідальності за знання. • Формування ціннісного ставлення до самовиховання; та ставлення до свого внутрішнього стану та до інших людей.

«Для чого людині серце» А. Дімаров
Літературне читання 3 клас

Мета : вчити орієнтуватися в тексті твору, самостійно характеризувати дійових осіб; розвивати критичне мислення на прикладі аналізу казки та мультиплікаційної версії за мотивами казки, порівняння прочитаного і побаченого; виховувати прагнення творити добро.

Обладнання: картки для роботи в групі, парі, мікрофон, тести; проектор; презентація, виставка книжок.

Етап уроку: Актуалізація набутих знань

Види діяльності	Форми роботи	Очікувані результати
<p>1. Бесіда за змістом. 2. Мовно – логічна вправа I група - розгляньте малюнок і доберіть заголовки до нього, прочитайте в особах; II група - розгляньте малюнок, доберіть уривок до ілюстрації, прочитайте; III група – визначте риси характеру чоловічка з добрим серцем. IV група – розташуйте пунктиплану в правильній послідовності.</p> <p> ття чоловічка з серцем. Незвичайна гостя. Полум'яне серце зігріває хлопчика. Плем'я дерев'яних чоловічків. Лікар, що міняє серця. Нелегкий вибір.</p>	<p>Евристична бесіда, Робота в групах. Декодування</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Формування вмінь уважно читати та аналізувати текст, розуміння ролі зображувально-виразних засобів мовлення в художньому творі; формування навички декодування тексту; • Розвиток критичного мислення, здатності до самостійної аналітичної та оцінювальної роботи з інформацією будь-якої складності

Етап уроку: Осмислення, узагальнення і систематизація знань

Види діяльності	Форми роботи	Очікувані результати
<p>Перегляд мультфільму та заповнення порівняльної таблиці. Завдання: запам'ятати якомога більше деталей, звернути увагу на</p>	<p>Перегляд і аналіз мультфільму.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Формування вмінь аналізувати текст, розуміння засобів кіномови в його екранізації;

<p>спільне і відмінне в сюжетах .</p> <p>-Чи так ви уявляли головних героїв?</p> <p>-Назвіть засоби, за допомогою яких різні медіа передають інформацію?</p> <p>-Які моменти краще показані в екранізації, а які в книзі?</p> <p>-Чому в сюжеті є відмінності?</p> <p>-Де і якої інформації про героїв було більше?</p> <p>-Коли краще використовувати відео, а коли – книгу?</p> <p>-Назвіть сильні і слабкі сторони різних видів медіа?</p>	<p>Робота в групах.</p> <p>Інтерактивна вправа «Співставлення» (порівняння прочитаного і побаченого).</p> <p>Заповнення порівняльної таблиці «Спільне - відмінне».</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Формування навички декодування тексту; • Розвиток критичного мислення, здатності до самостійної аналітичної та оцінювальної роботи з інформацією будь-якої складності
---	--	--

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Закон України «Про освіту»
2. Концепція нової української школи
3. Типові освітні програми для ЗЗСО, 2018
4. Навчальні програми для ЗНЗ, 2012
5. «Основи медіаграмотності: взаємодія з медіа» для учнів 1 – 4 класів загальноосвітньої школи. Авторський колектив Волошенюк О., Дегтярьова Г., Кравченко Г.
6. Кітаєва М. Використання мультимедійних технологій / Початкова освіта, №38, 2011, ст.7
7. Колодко А. Українська мультиплікація як самобутній вид образотворчого мистецтва / Народознавчі зошити, №5, 2014, ст. 1027
8. Кожанова А. Впровадження елементів медіаосвіти в навчально-виховний процес початкової школи / Антоніна Кожанова: збірник статей Третьої міжнародно-методичної конференції «Практична медіа грамотність: міжнародний досвід та українські перспективи: К: Центр Вільної преси, Академія української преси, 2015. – С. 91–100
9. Крутій К. Л. Медіадидактичні особливості використання мультфільмів як засобу навчання мови і розвитку зв'язного мовлення дошкільників / Катерина Леонідівна Крутій // Обдарована дитина. Як виховати генія разом! – 2013. – № 7. – С. 20–25

10. Носаченко І. М. Медіаосвіта як напрям навчально-виховного процесу / Ірина Миколаївна // Обдарована дитина. Як виховати генія разом! – 2013. – № 7. – С. 2–9
11. Петлюшенко Н. Упровадження комп'ютерних технологій у початковій школі/ Початкове навчання і виховання, №1, 2012, ст.12
12. Пономаренко Л. Мультимедійна підтримка навчального процесу / Початкова освіта, №1-2, 2012, ст.16
13. Пономаренко Л. В. Особливості впливу мас-медіа на школяра / Лариса Вікторівна Пономаренко // Обдарована дитина. Як виховати генія разом! – 2013. – № 7. – С. 51–57.
14. Сітцева М. Сутність та структура мультиплікаційного образу / Психологія особистості, №1(4), 2013, ст.169
15. Шаханська А. Психологические особенности восприятия мультипликационных фильмов детьми младшего школьного возраста / Теория и практика общественного развития, №8, 2013, ст. 190
16. Череповська Н. І. Медіакультура та медіаосвіта учнів ЗОШ: візуальна медіа культура / Наталія Череповська. – К: Шк. Світ, 2010. – 128 с. – (Бібліотека «Шкільного світу»).

ФОРМИРОВАНИЕ МЕДИАГРАМОТНОСТИ УЧАЩИХСЯ НА УРОКАХ БИОЛОГИИ

Д.О. Волковец

*Государственное учреждение образования «Средняя школа №12 г.Борисова»,
город Борисов, Республика Беларусь,
prudnikova1994@inbox.ru*

Статья посвящена проблеме формирования медиаграмотности учащихся на уроках биологии, развитию у них умений выразить свое мнение, вступить в диалог не только с автором произведения, но и друг с другом, умения обосновывать свои суждения.

Ключевые слова: *медиаграмотность, фейковая информация, медиаобразование, медиатекст, критическое мышление, интерпретация медиа*

Для современного человека необходим навык восприятия огромных потоков информации, умение ориентироваться в них. Всё это может обеспечить медиаобразование, призванное выполнять уникальную функцию – подготовку людей к жизни в информационном обществе.

Медиаобразование является неотъемлемой частью развития личности и составляющей общего образования школьников. Медиасредства помогают подготовить новое поколение к жизни в современных условиях, восприятию различной информации и использованию её, исключая негативные последствия [1, с. 8]. Материалом для медиаобразования становятся средства массовой информации, кинематографа, интернет-ресурсов. Кроме того, сами медиа используются как технические средства обучения. Например, мультимедийный экран становится средством изображения аудиовизуальной информации.

В жизни современного школьника медиакоммуникации являются не только источником информации, имеющие образовательное значение, но и поводом для формирования системы взглядов на мир. Это происходит и при пассивном восприятии различных медиатекстов, и, в первую очередь, при попытке создать собственный текст, используя язык массовой коммуникации [2, с. 28]. Школьник сталкивается с медиатекстами ежедневно. Их восприятие, понимание, создание собственных текстов подразумевают наличие информационной культуры. Однако формирование информационной культуры возможно только в процессе целенаправленной работы учителя и ученика.

В настоящее время, говоря о медиаобразовании, нельзя обойтись и без такого термина, как медиаграмотность. Ведь они должны у современных школьников идти параллельно. Медиаграмотность – совокупность навыков и умений, которые позволяют оценивать и создавать сообщения в разных видах, медиажанрах и формах. Медиаграмотность, по мнению известного специалиста в области медиаобразования профессора А.В. Фёдорова, – это умение анализировать и синтезировать пространственно-временную реальность, умение «читать» медиатекст, являющийся результатом медиаобразования [3, с. 22]. В задачи медиаграмотности входит формирование критического мышления, воспитание творческой личности на основе работы с медиатекстом,

используемым в СМИ, рекламе и художественных произведениях. Медиаграмотность позволяет анализировать медиасообщения для того, чтобы видеть там пропаганду, цензуру или однобокость в новостях и общественных программах. Сейчас существует огромное количество разной информации, которую школьники, как правило, получают из интернета, поэтому именно учителю необходимо развивать у детей навыки медиаграмотности.

В результате внедрения и реализации медиатекстов в образовательный процесс учитель может создать базовую модель урока, включающую три стадии: вызова, осмысления, рефлексии (как в технологии критического мышления). На любой из стадий можно применять медиатекст. Ожидаемые результаты от внедрения медиаобразовательных технологий: возможность сделать учебный процесс технологичным; уход учителя от взаимоотношений «учитель – ученик»; внедрение творческого компонента обучения; рост педагогического мастерства в медиаобразовании; повышение мотивации учащихся к обучению.

При использовании материалов современных медиа в учебном процессе помимо умений собирать и проверять информацию необходимо развитие критического мышления – умения анализировать, выделять типичное в данных ошибках и делать выводы, вырабатывать индивидуальную степень доверия к информации, работать со скрытым смыслом (смыслами) информационного сообщения. Это определяет роль деятельностного подхода в процессе развития критического мышления учащихся.

Формирование критического мышления непосредственно связано с проблемой анализа медиатекста. Медиатекст – это любой медиапродукт или продукт коммуникации, который может быть включен в разные медийные структуры (вербального, визуального, аудитивного или мультимедийного планов) и в разные медийные обстоятельства (периодическая печать, радио, телевидение, интернет, мобильная и спутниковая связь и др.) [3, с.23]. Тексты в интернете сами по себе являются любопытным объектом для обсуждения на уроках, поскольку они имеют свои особенности.

В настоящее время есть попытки рассматривать множество локальных методик анализа медиатекста, однако на практике анализ всегда является комплексным – многоаспектность информации предполагает необходимость многостороннего подхода к рассмотрению текста, изложенного языком массовой коммуникации и погруженного в контекст современного восприятия масс-медиа. Анализ итогов восприятия приводит учеников к пониманию медиатекста, выработки собственной концепции.

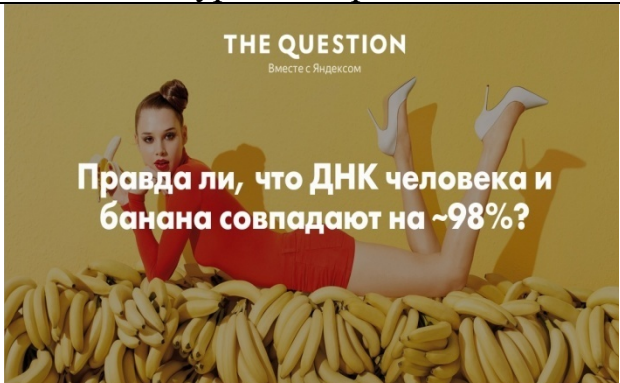
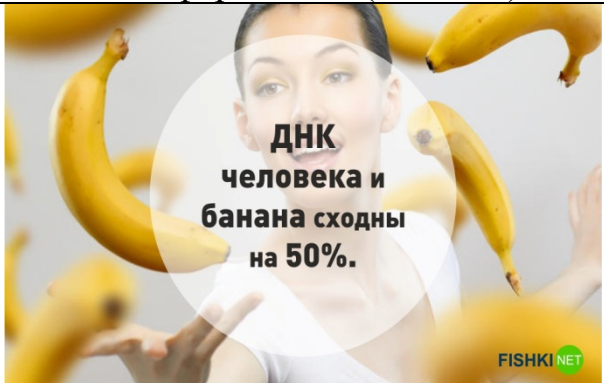
Работа по анализу медиатекстов требует от учащихся умения выражать свое мнение, вступать в диалог не только с автором произведения, но и друг с другом, умения обосновывать свои суждения. Все это, несомненно, способствует расширению словарного запаса и развитию навыков устной речи. Кроме того, это развивает и коммуникативные качества детей. Учащиеся приобретают навыки общения в связи с просмотренным фильмом, телепередачей, аудио- или видеозаписью, учатся выражать свои мысли и чувства. Противоречия, которые складываются в общении учащихся со средствами массовой коммуникации, необходимо постепенно исключать, для того, чтобы у ребенка не формировался

бездумный, развлекательный, пассивный стереотип мышления. В связи с этим следует выделить задачи, которые необходимо решить:

- необходимо систематизировать поток информации, научить ребенка ориентироваться в нем, для этого очень важна отработка медиаумений;
- разработать специальную программу, которая направила бы изучение медиасредств в нужное русло;
- необходимо разработать методические приемы, средства интеграции медиаобразования в школьные предметные курсы.

Использование медиатекста на этапе актуализации знаний и умений учащихся. Актуализация знаний – один из этапов современного урока. Его задача – подготовить учеников к работе, восприятию нового материала, напомнить детям ранее изученные темы, актуализировать их умения и навыки. На этом этапе учитель направляет работу учащихся таким образом, чтобы они вспомнили (актуализировали) необходимые знания, умения и навыки для восприятия (открытия) новой информации.

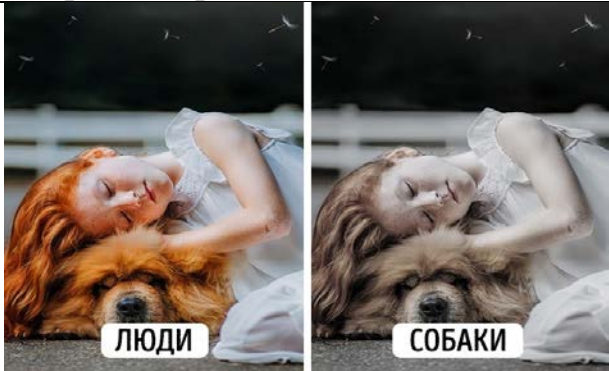
Данный этап урока можно начать с фейкового медиатекста, который будет направлен на определение темы и целей урока.

Тема урока: «Хранение наследственной информации» (10 класс).	
	
Источник: https://thequestion.ru/questions/6472	Источник: http://ariom.ru/fo/p912682.html
Правдива ли информация, которую вы видите?	

Тема урока: «Заболевания передающиеся половы путем. ВИЧ-инфекция» (9 класс)	
	
Источник: http://rgazeta.com/news/virusa-spida-ne-sushestvuet-2558.html	Источник: http://aloft-studio.ru/trihomoniaz/vich-ne-sushestvuet
Согласны ли вы с данными утверждениями?	

Использование медиатекста на этапе первичного закрепления, при проверке первичного восприятия пройденного материала

На данном этапе ученикам предлагается несколько типовых задач по новой теме. Теперь ученики (в парах, в группах) решают задания по новому, выработанному проекту и обязательно проговаривают каждый этап, объясняют и аргументируют свои действия.

Тема урока: «Строение и функции органов зрения» (9 класс)	
<p>Как видит собака</p> <p>Как видит человек</p> 	
Источники: https://pikabu.ru/story/razlichayut-li-sobaki-tsveta-4022437	Источники: https://www.adme.ru/zhizn-zhivotnye/10-fotografij-o-tom-kak-vyglyadit-nash
<p>Пример задания: Выразите свое согласие либо несогласие с медиатекстом и объясните почему? Ответ аргументируйте.</p>	

Использование медиатекста на этапе изучения нового материала

Данный этап урока используется с целью обеспечения восприятия, осмысления и первичного запоминания знаний и способов действий, связей и отношений в объекте изучения. На этапе изучения нового материала приветствуются активные действия учащихся с объемом изучения, а также максимальное использование самостоятельности учащихся в добывании знаний и овладении способами действий.

Тема урока: «Генетика пола» (10 класс)	
	
Источники: https://cont.ws/@xxxmarinaxxx/1447280	Источники: https://futurist.ru/articles/1448-6-mifov-biologii-v-kotorie-vse-do-sih-por-veryat
<p>Используя данный медиатекст можно организовать работы учащихся в парах на уроке. Пример задания: Обратите внимание, что изображено на рисунке. Что мужчина и женщина держат в руках? Правдиво ли это изображение на ваш взгляд? Интерпретируйте медиа.</p>	

Использование медиатекста в качестве ключевого вопроса

Ключевые вопросы – это вопросы, которые показывают учащимся более широкий контекст темы, побуждают их искать ответы и мотивируют к обучению.

Тема урока: «Успехи и достижения генетической инженерии» (10 класс).	
	
Источник: http://cgon.rospotrebnadzor.ru/content/62/283/	Источник: https://www.sb.by/articles/v-belarusi-proverku-na-nalichie-gmo-prokhodyat-ezhegodno-okolo-1000-obraztsov-produktov-.html
Ключевой вопрос: Генная инженерия основа будущего или провальный эксперимент?	

Таким образом, ввод медиатекста на уроках биологии, его анализ и интерпретация приводят к формированию медиаграмотности учащихся, способствует развитию различных форм мышления (образного, ассоциативного, творческого, логического, критического).

Список использованных источников

1. Современный медиатекст: учебное пособие / отв. ред. Н. А. Кузьмина. – Омск, 2011. – 414 с.
2. Нечитайлова, Е. В. Медиатекст как основа развития критического мышления школьников / Е. В. Нечитайлова // Проблемы современного образования. – 2011. – №5. – С.89-95.
3. Федоров, А. В. Словарь терминов по медиаобразованию, медиапедагогике, медиаграмотности, медиакомпетентности / А.В. Федоров. – М.: МОО «Информация для всех», 2014. – 64 с.
4. Добросклонская, Т. Г. Вопросы изучения медиатекстов / Т. Г. Добросклонская. – М.: Едиториал УРСС, 2000. – 288 с.
5. Астахова, Л. В. Критическое мышление как средство обеспечения информационно-психологической безопасности личности / Л. В. Астахова. – М.: РАН, 2009. – 136 с.

САМАРЭАЛІЗАЦЫЯ ВУЧНЯ ПРАЗ НОВЫЯ ФОРМЫ РАБОТЫ НА АДУКАЦЫЙНАЙ ПЛАТФОРМЕ “ПАДАБАЙКІ РОДНАЙ МОВЕ”

аўтар: Гарчычко Н.В.

ДУА “Галынкаўская сярэдняя школа”, г.п.Зэльва, Гродзенская вобл., Беларусь,
gorchichko@mail.ru

У артыкуле разглядаюцца эфектыўныя формы арганізацыі навучання з выкарыстаннем сучасных тэхналогій і медыярэсурсаў літаратурныя флэшмобы, буктрэйлеры як форма творчага праекту, электронны рэсурс «Падабайкі роднай мове»

Ключавыя словы: літаратурны флэш моб, буктрэйлер, электронны рэсурс, сацыяльныя сеткі, беларуская мова і літаратура

У сучасным мабільным свеце запатрабавана самадастатковая, сацыялізаваная, медыяграмацкая асоба, якая не столькі валодае значным аб’ёмам ведаў, колькі здольная выяўляць ініцыятыву, прымаць нестандартныя рашэнні і ўмела арыентавацца ў інфармацыйных патоках.

Нешаблонныя, творчыя формы работы з выкарыстаннем мультымедыа, накіраваныя на развіццё прыродных здольнасцей дзіцяці, павышаюць матывацыю да вучобы, садзейнічаюць асэнсаванаму, глыбокаму засваенню літаратурнага матэрыялу, рэалізуюць патрэбу вучня ў самаўдасканаленні.

Адным з першых вучоных, якія паднялі праблему самарэалізацыі ў навучы, быў прадстаўнік гуманістычнага кірунку ў псіхалогіі А. Маслоу. Самарэалізацыя ў іерархіі патрэб А.Х.Маслоу — найвышэйшае жаданне чалавека рэалізаваць свае таленты і здольнасці, імкненне выявіць сябе ў грамадстве, праявіўшы лепшыя якасці [7, с.150].

Аднак узровень навучальнасці дзяцей розны, і таму пры планаванні форм работы настаўнік павінен ўлічваць падрыхтаванасць і зацікаўленасць кожнага, каб ступень складанасці задання знаходзілася ў зоне бліжэйшага развіцця дзіцяці. Толькі пасільныя задачы падахвочваюць вучняў, павышаюць узровень Я-канцэпцыі і фарміруюць “густ поспеху”, дзякуючы якому ў школьнікаў з’яўляецца жаданне тварыць, самаразвівацца [1, с.83].

Калі арганізаваць навучанне так, каб кожны раз дзіця адкрывала штосьці новае, невядомае для сябе, узрасце агульная зацікаўленасць навучаннем, эфектыўней будуць дасягацца адукацыйныя мэты. І дапамагчы ў гэтым могуць сучасныя электронныя рэсурсы.

ЛІТАРАТУРНЫ ФЛЭШМОБ ЯК ФОРМА ПРЫЦЯГНЕННЯ ЎВАГІ ДА ПАЭЗІІ

Самай простаай формай (з пункту погляду падрыхтоўкі) з’яўляецца літаратурны флэш-моб. Для яго рэалізацыі патрэбна відэакамера (або мабільны тэлефон з функцыяй відэазапісу) і падручнік.

Сутнасць флэш-мобу ў тым, што ўсе вучні па чарзе на камеру выразна чытаюць строфы з вывучаемага верша, а дома настаўнік (або падрыхтаваны вучань) аб’ядноўвае ўсе ўрыўкі ў адзін ролік, дабаўляе музыку, якая адпавядае

настролю верша, і накладвае яе паверх галасоў чытальнікаў. У выніку атрымоўваецца нестандартная відэадэкламацыя верша, якую затым можна выкарыстоўваць на ўроку абагульнення.

Форма флэш-мобу дазваляе кожнаму вучню (нават самаму слабаму) паўдзельнічаць у агульнай дэкламацыі, таму што навучыцца выразна чытаць адну страфу змога кожны. А так як гэта будзе запісвацца на камеру – усе стараюцца вывучыць і прачытаць сваю частку без памылак. Калі ж гатовае відэа размясціць у сацыяльнай сетцы (у афіцыйнай групе класа або ўстанова), усе ўдзельнікі флэш-мобу абавязкова яго праглядзяць, прычым неаднаразова. Каму ж не цікава ўбачыць сябе на відэа, ды яшчэ і ў нязвычайнай ролі – дэкламатара паэзіі?! І міжволі кожны вучань запомніць і назву верша, і яго аўтара, і нават асобныя строфы. А калі ўласны вобраз на відэа падасца асабліва прывабным, то дзеці абавязкова падзяляцца запісам са сваімі сябрамі, зарэгістраванымі ў сацыяльнай сетцы. Тым самым міжволі вучні папулярызуюць лірыку і пашыраюць кругагляд не толькі кола сваіх знаёмых, але і ўсіх, хто выпадкова зойдзе на іх старонку ў сацыяльнай сетцы. Форма флэш-мобу дапамагае фарміраванню эстэтычнага густу вучняў, таму што дэкламацыя і праслухванне класічных вершаў абавязкова абуджае ў душы пачуццё прыгожага.

БУКТРЭЙЛЕРЫ ЯК ФОРМА ТВОРЧАГА ПРАЕКТУ

Буйныя творы або цыкл урокаў па творчасці аднаго пісьменніка заўсёды завяршаюцца пэўным відам творчай работы. У старэйшых класах такой формай могуць стаць буктрэйлеры. Гэта рэкламныя відэаролікі, мэта якіх – абудзіць цікавасць да творчасці пэўнага аўтара або жаданне прачытаць праграмны твор. Галоўнае ў буктрэйлерах – захаваць інтрыгу, закцэнтаваўшы ўвагу на яркіх момантах біяграфіі пісьменніка, эпізодах твора, але не раскрываць змест цалкам. Такія рэкламы часта дэманструе тэлебачанне перад паказам новага серыялу або фільма, каб яго захацела паглядзець як мага больш людзей.

У нашым выпадку буктрэйлер службыць імпульсам, які абуджае цікавасць да пазнання літаратуры, чытання ў арыгінале, а не ў скарачаным выглядзе. І каб стварыць рэкламны відэаролік, вучням трэба папрацаваць групай: прадумаць змест, фотаздымкі, устаіць фрагменты фільма (калі твор быў экранізаваны) і г.д. Адным словам, прыдумаць яркую візуальную рэкламу з цікавым зместам. Работа складаная, але, на мой погляд, яна можа стаць альтэрнатывай традыцыйнаму сачыненню, бо знайсці падобнае ў інтэрнэце немагчыма (у адрозненне ад сачыненняў і водгукаў!). На стварэнне аднаго буктрэйлера патрэбна прыкладна два-тры тыдні, прычым назапашваць матэрыял і ідэі неабходна з першага ўрока, калі толькі пачынаецца знаёмства з творам.

Для размеркавання абавязкаў, генерыравання цікавых ідэй настаўнік можа стварыць у сацыяльнай сетцы сумесную гутарку. Гэта дапаможа яму мабільна рэагаваць на праблемы і запыты вучняў пры стварэнні буктрэйлера.

Для назапашвання матэрыялу можна выкарыстаць сервіс Гугл - <http://linoit.com/>. На адзіным палатне там можна размясціць усю інфармацыю, патрэбную для рэкламы: стыкеры з тэкстамі, фота, спасылкі на фільмы і інтэрв'ю,

фрагменты дэкламацыі твораў і інш. Прычым, працаваць з палатном могуць адначасова ўсе вучні групы. Задача настаўніка – адабраць найбольш карысныя матэрыялы і параіць вучням, як іх лепш скамбінаваць у адзіным буктрэйлеры. Сумесная праца вучыць дзяцей адказнасці, таму што ад работы кожнага залежыць, атрымаецца цікавая рэклама ці не.

Самая складаная частка стварэння буктрэйлера – гэта яго мантаж, таму і настаўніку, і вучням будуць патрэбны навыкі работы з відэарэдактарамі. Злучыць у адзіны ролік тэкст, візуальную інфармацыю, музыкальнае суправаджэнне няпроста, аднак дзеці хутка вучацца. І не страшна, калі першыя праекты выйдуць няўдалымі. Зато вы зможаце прааналізаваць, чаму рэклама не ўдалася, як можна яе ўдасканаліць. А гэта – паўторнае звяртанне да зместу твора, асобы аўтара, што спрыяе глыбокаму засваенню матэрыялу.

ЭЛЕКТРОННЫ РЭСУРС “ПАДАБАЙКІ РОДНОЙ МОВЕ” ДЛЯ САМАПАДРЫХТОЎКІ ВУЧНЯЎ

У кожным класе ёсць некалькі вучняў, якія паказваюць высокія здольнасці пры навучанні беларускай літаратуры. Яны выдзяляюцца сярод іншых павышанай начытанасцю, жаданнем многа і самастойна працаваць. Такіх вучняў, як правіла, настаўнікі прыцягваюць да ўдзелу ў прадметнай алімпіядзе, дзе трэба паказаць веды не толькі па мове, але і праявіць творчыя здольнасці пры рабоце з тэкстам: напісаць водгук, выказацца па пэўнай тэме. Гэта надзвычай складаныя этапы алімпіяды, таму што яны патрабуюць не толькі паглыбленых ведаў па літаратуразнаўству, але і багатага слоўнікавага запasu, умення лагічна і эмацыянальна перадаваць свае думкі, меркаванні.

Задача настаўніка – дапамагчы такім вучням авалодаць звышпраграмным матэрыялам, арганізаваць эфектыўнае суправаджэнне ўсебаковай падрыхтоўкі дзіцяці. Зразумела, што асноўная частка падрыхтоўкі – гэта самастойная работа вучня. Аднак беларускамоўных інтэрнэт-рэсурсаў, якія б дапамагалі назапашваць лексіку, паглыблялі веды па рабоце з мастацкім тэкстам, на жаль, мала. Таму я прыняла рашэнне стварыць для сваіх вучняў бясплатную інтэрнэт-пляцоўку, даступную для незарэгістраванага карыстальніка, якая дапамагала б усім жадаючым паглыбляць веды па беларускай мове і літаратуры, вучыла ўсебаковаму аналізу мастацкіх тэкстаў, назапашвала лексічны запас, фарміравала навыкі рыторыкі, звязнага маўлення. Рэсурс атрымаў назву “Падабайкі роднай мове”. Электронны адрас: <http://padabayki.ru/>.

На ім размяшчаецца інфармацыя 4-5 узроўняў навучання. Дыдактычныя матэрыялы, інтэрактыўныя гульні і тэсты, створаныя з дапамогай сервісаў WEB 2.0 дапамогуць паглыблена засвойваць вучэбны матэрыял не толькі на ўроках, але і факультатывах, індывідуальных занятках з адоранымі вучнямі. Кожны матываваны школьнік, які мае камп’ютар, ноўтбук, планшэт або мабільны тэлефон з функцыяй выхаду ў інтэрнэт можа самастойна карыстацца інфармацыяй рэсурса ў любы час без абмежаванняў.

Рэсурс складаецца з чатырох блокаў: беларуская мова, беларуская літаратура, творчыя праекты вучняў у сеціве, сакавіты лексікон. Кожны блок мае сваю накіраванасць. Падрыхтоўка да алімпіяды прадстаўлена тэарэтычнай

базай і практычнымі заданнямі па лінгвістыцы, рабоце з водгукамі і вуснымі выказваннямі.

Беларуская літаратура ўтрымлівае такія раздзелы, як “Праграмныя творы” (якіх няма ў хрэстаматыях па беларускай літаратуры); “Варта пачытаць” (сціслыя анатацыі твораў знакамітых пісьменнікаў, якія не вывучаюцца ў школьнай праграме); “Новае аб вядомым” (паглыблены матэрыял пра жыццё і творчаць беларускіх пісьменнікаў); “Партрэтная галерэя” (фатаграфіі беларускіх пісьменнікаў, падпісаныя не толькі літаратурнымі псеўданімамі, але і сапраўднымі імёнамі і прозвішчамі).

Асобным блокам размешчаны творчыя праекты вучняў у сеціве. Гэта – гатовыя відэапрадукты, мэта якіх – папулярызацыя беларускага слова. Тут размешчаны створаныя вучнямі літаратурныя флэшмобы, буктрэйлеры, публічныя выступленні на ТЭД-канферэнцыі.

Чацверты блок прадстаўляе сабой асобны сайт “Хмарачосы лексікі”, дзе вучні могуць пашырыць свае ўяўленні аб унікальнай беларускай лексіцы. Тут прадстаўлены безэквівалентныя словы па рознай тэматыцы (ежа, будынкi, прафесіі), інтэрактыўныя гульні і практыкумы, якія дапамагаюць праверыць якасць засваення лексікі і фразеалогіі.

Платформа складаецца з 4 блокаў:

1. Лексіка падручнікаў беларускай літаратуры.
2. Безэквівалентная лексіка.
3. Лексіка ў ЦТ.
4. Фразеалогія.

Кожны блок мае сваю накіраванасць. Лексіка падручнікаў беларускай літаратуры падзелена на чатыры модулі: 5, 6, 7 і 8 клас. У гэтыя гады аб’ём праграмных твораў пачынае ўзрастаць, а з-за прабелаў у веданні лексікі вучні не могуць успрыняць змест глыбока і асэнсавана. Таму наш рэсурс размясціў выбарку незразумелых слоў з большасці праграмных твораў для 5-8 класаў у выглядзе фотаздымкаў, каб дзеці візуальна бачылі і маглі суаднесці слова і паняцце, якое гэтым словам абазначана. Тлумачэнне значэння слоў падаецца праз рускі пераклад, найбольш зразумелы для вучняў гэтага ўзросту. Работу над лексікай твора настаўнік можа праводзіць на ўроку, перад азнаямленнем з творам. Для зручнасці ўсе словы скампанаваны ў адзін слайдар.

Азнаямленне з незнаёмымі словамі настаўнік можа задаваць вучням у якасці дамашняга задання. Усе спасылкі на творы знаходзяцца на адной старонцы сайта ў парадку іх размяшчэння ў школьных падручніках.

Для замацавання вывучаных слоў у канцы старонкі, адведзенай пад пэўны твор, распрацаваны практыкаванні ў форме гульні. Калі на ўроку няма ПК або ноўтбукаў, то практыкаванні можна выказаць на мабільных тэлефонах. Для гэтага вучні могуць прасканіраваць кюр-код задання і перайсці па ім да гульні.

Другі блок – Безэквівалентная лексіка падае тлумачэнне ўнікальных беларускіх слоў, разбіўшы іх па тэмах: Будынкi, вопратка, ежа і г.д. Дадзены матэрыял разлічаны на вучня старэйшых класаў, які глыбей, чым межы школьнай праграмы, вывучае родную мову, удзельнічае ў прадметных

алімпіядах і конкурсах. У раздзеле “Лексічныя гульні” вучань можа замацаваць дадзены матэрыял праз гульні або крыжаванкі.

Там жа змешчаны “Лексічныя фізхвілінкі для вачэй”. Яны ўнікальны тым, прадстаўляюць сабой відэаролікі, з дапамогай якіх дзеці выконваюць практыкаванні для вачэй і адначасова запамінаюць родную лексіку на ўзроўні механічнай памяці. У канцы фізхвілінкі настаўнік змога па малюнках праверыць, наколькі засвоены новыя словы.

Асобнымі раздзеламі выдзелены “Лексіка ў ЦТ” і “Фразеалогія ў ЦТ”. Яны дапамагаюць матываваным вучням самастойна паўтарыць і адпрацаваць свае веды па лексіцы, фразеалогіі і глыбей падрыхтавацца да здачы ЦТ.

Для самарэалізацыі матываваных вучняў штомесяц на платформе “Падабайкі роднай мове” праводзяцца дыстанцыйныя алімпіяды. Сёння алімпіяднаму руху ўжо тры гады, і кола ўдзельнікаў усё пашыраецца. Толькі за мінулы год ўдзельнікамі нашых алімпіяд сталі 2178 вучняў з 69 навучальных устаноў рэспублікі.

ЗАКЛЮЧЭННЕ

Апрабаваныя віды мультымедыа (флэш-мобы, буктрэйлеры) дазваляюць уцягнуць у творчую дзейнасць кожнага вучня, з улікам яго падрыхтаванасці і інтарэсаў. Права выбару сваёй часткі работы (збіраць матэрыял, агучваць, падбіраць музычнае афармленне, манціраваць і інш.) стварае для ўсіх удзельнікаў сумеснай дзейнасці сітуацыю поспеху, калі кожны робіць тое, што яму цікава і што лепш у яго атрымоўваецца. Канчатковы праект у выглядзе відэароліка з’яўляецца візуальным прадуктам, які паказвае, наколькі ўдалася сумесная дзейнасць і якую долю ўнёс у яе кожны член калектыву, а значыць, садзейнічае павышэнню самаацэнкі.

Размешчаны ў сеціве відэаролік становіцца “ўласным дзецішчам”, на які вучні робіць прагнозы, наколькі ён стане папулярным. Колькасць праглядаў наглядна дэманструе, ці ўдалося гэтым праектам зацікавіць чужых людзей, што дазваляе аб’ектыўна ацаніць сваю працу.

Аднак неабходна ўлічваць, што размяшчаць відэаролікі вы можаце толькі са згоды законных прадстаўнікоў кожнага вучня і яго самога. Пры гэтым абавязкова трэба настрайваць функцыю фільтра каментарыяў, каб абараніць падлеткаў ад магчымага знешняга негатыву. Падпісваць герояў роліка (калі імі выступаюць рэальныя вучні) таксама непажадана. Дастаткова ў тытрах указаць удзельнікаў спісам. Гэта неабходная перасцярога, каб абараніць дзяцей ад тролінгу.

Неабходна таксама ўлічваць узроставыя асаблівасці вучняў. Так, для 5-6 класа форма флэш-мобу з’яўляецца найбольш аптымальнай. Дзеці ў гэтым узросце любяць сябе прэзентаваць на фота, відэа. А буктрэйлеры пажадана ствараць з вучнямі 9-11 класаў, калі літаратуру пачынаюць вывучаць на гістарычным грунце, параўноўваючы эпохі і пакаленні аўтараў. Затое старшакласнікі адмоўна ставяцца да сябе на відэа, таму што ў гэтым узросце ўзрастаюць патрабаванні да ўласнай знешнасці. Форма флэш-мобу для іх

непрымальная, а вось за агучку буктрэйлераў, падбор відэафрагментаў пра пісьменнікаў, стварэнне рэкламных тэкстаў яны бяруцца з ахвотай.

Апісаныя формы работы вучаць школьнікаў працаваць у медыяпрасторы, наладжваць камунікацыю з іншымі ўдзельнікамі праекту, фарміруюць крытычнае стаўленне да інфармацыі, размешчанай у інтэрнэце. Медыятэхналогіі дапамагаюць сучаснаму вучню адчуць сваю значымасць у соцыуме, садзейнічаюць самарэалізацыі і развіцці творчых здольнасцей.

СПІС КРЫНІЦ

1. Канцэпцыя вучэбнага прадмета «Беларуская літаратура» // Роднае слова. – 2009. – № 8. – С. 80-89.
2. Маслоу, А. Х. Матывацыя і асоба / А. Х. Маслоу. – М.: Лінгва Маск. Унта, 1982. 113 с.

МАТЭРЫЯЛЫ СЯМЕЙНАГА АРХІВА Ў СІСТЭМЕ РАБОТЫ НАСТАЎНІКА ГІСТОРЫІ ПА ФАРМІРАВАННІ МЕДЫЯКАМПЕТЭНТНАСЦІ ВУЧНЯЎ

А.В. Гвоздзь

*Дзяржаўная ўстанова адукацыі «Сярэдняя школа № 12 г. Барысава»,
горад Барысаў, Рэспубліка Беларусь,
stasija.gvozd@gmail.com*

У артыкуле прадстаўлены падыходы да фарміравання медыя кампетэнцый вучняў з дапамогай выкарыстання ў працэсе навучання розных крыніц гістарычнай і сучаснай інфармацыі: хрэстаматыя, гістарычная карта, гістарычныя дакументы, ілюстрацыі, фатаграфіі, фрагменты дакументальных кінастужак, сродкі масавай інфармацыі, інтэрнэт-рэсурсы. Аўтар дзеліцца досведам працы з сямейнымі фотаархівамі.

Ключавыя словы: *кампетэнцыі, метапрадметныя вынікі, фатаграфіі на ўроку гісторыі, сямейныя фота архівы, медыяадукацыя*

У апошнія гады ў грамадстве адбываюцца значныя змены, і да школьнай гістарычнай адукацыі прад'яўляюцца новыя патрабаванні. Гістарычная адукацыя ставіць сваёй мэтай выхаваць актыўную асобу, якая зможа самастойна авалодаць спосабамі вучэбна-пазнавальнай дзейнасці, мысліць нестандартна, паспяхова адаптавацца да ўмоў сучаснага інфармацыйнага, полікультурнага, поліэтнічнага і шматканфесійнага грамадства. З гэтага пункту гледжання вучэбныя прадметы «Сусветная гісторыя» і «Гісторыя Беларусі» станоўча ўплываюць на фарміраванне нацыянальнай, грамадзянскай, культурнай ідэнтычнасці асобы, садзейнічаюць выхаванню грамадзянскасці і патрыятызму, а таксама служаць асновай для развіцця культурных, сацыяльных, грамадзянскіх, медыяінфармацыйных і камунікатыўных кампетэнцый.

Кампетэнтнасны падыход у навучанні гісторыі прадугледжвае самастойнае рашэнне вучэбных і практычных задач, якія патрабуюць выкарыстання ўжо засвоеных ведаў і ўменняў. Да ведаў вучэбна-пазнавальнай дзейнасці адносяцца ўменні шукаць і апрацоўваць інфармацыю з розных гістарычных крыніц, праводзіць іх аналіз і рэканструяваць на гэтай аснове вобразы ўдзельнікаў гістарычных падзей і мінулага, пераўтвараць інфармацыю з візуальнага ў вербальны выгляд і, наадварот, адрозніваць гістарычныя факты ад меркаванняў і інтэрпрэтацый [1, с. 6].

Для фарміравання кампетэнцый важным з'яўляецца выкарыстанне ў працэсе навучання розных крыніц гістарычнай і сучаснай інфармацыі: хрэстаматыя, гістарычная карта, гістарычныя дакументы, ілюстрацыі, фатаграфіі, фрагменты дакументальных кінастужак, сродкі масавай інфармацыі, інтэрнэт-рэсурсы [2, с. 55]. Навучальныя праграмы разглядаюць кампетэнцыі як гатоўнасць скарыстаць засвоенныя веды, уменні і навыкі для рашэння практычных і творчых заданняў, далейшай адукацыі, будучай працоўнай

дзеінасці, паспяховай сацыялізацыі. У дачыненні да адукацыйнага працэсу кампетэнцыі ўяўляюць сабой прадугледжаныя праграмай патрабаванні, якія прадстаўлены пералікам асобных, метапрадметных і прадметных вынікаў навучання школьнікаў. Асобныя вынікі ўяўляюць сабой каштоўныя арыентацыі асобы, яе асабістую і грамадзянскую пазіцыю, яе ўстаноўкі і стаўленне. Метапрадметныя вынікі – гэта ўменні эфектыўна арганізаваць сваю дзейнасць, працаваць з рознымі відамі інфармацыі, выкарыстоўваючы інавацыйныя тэхналогіі, прадстаўляць вынікі сваёй дзейнасці, уступаць у камунікатыўныя стасункі. Прадметныя вынікі – гэта комплекснае валоданне ведамі, уменнямі і навыкамі, якія прадстаўлены ў патрабаваннях да вучэбна-пазнавальнай дзейнасці. У межах кампетэнтнаснага падыходу асноўным вынікам працэсу навучання з’яўляецца засваенне вучнямі кампетэнцый і прыводзіць да фарміравання кампетэнтнасці вучняў. Пад кампетэнтнасцю разумеюць індывідуальнае валоданне вучнямі адпаведнай кампетэнцыяй, якая ўключае яго асабістыя адносіны да яе і да прадмета дзейнасці. Кампетэнтнасць, як сукупнасць асабістых якасцей вучня, абумоўлена індывідуальным вопытам дзейнасці ў сацыяльна- і асабіста-значнай сферы, у прыватнасці, у працэсе навучання гісторыі праз выкарыстанне матэрыялаў сямейнага архіва.

Для рэалізацыі сучасных адукацыйных тэндэнцый рэкамендуецца ўлічваць адукацыйныя трэнды, да ліку якіх адносіцца і медыяадукацыя. Гэта тлумачыцца тым, што сучасны вучань больш адаптаваны да інфармацыйнага асяроддзя і лепш успрымае візуальную інфармацыю, што ў сваю чаргу патрабуе актыўнага выкарыстання медыярэсурсаў пры навучанні гісторыі. Такое стаўленне выклікае неабходнасць развіцця ў вучняў крытычнага мыслення, уменняў успрымаць медыявобразы, аналізаваць іх, ацэньваць, супастаўляць.

Навучанне гісторыі павінна мець большую практыка-арыентаваную і прыкладную накіраванасць, грунтавацца на прынцыпе сувязі навучання з жыццём. Рашэнне гэтага пытання магчыма праз выкарыстанне матэрыялаў сямейных архіваў у працэсе навучання.

Фатаграфіі – самыя распаўсюджаныя экспанаты сямейных архіваў, для сучаснага чалавека яны не толькі крыніцы гістарычнай інфармацыі, але і сродкі складання культурнай прасторы. Развіццё інфармацыйнага грамадства ў значнай ступені павысіла медыяадукацыйны патэнцыял фатаграфіі. Па гэтай прычыне заданні, звязаныя з аналізам фатаграфій, з’яўляюцца асабліва значнымі пры навучанні гісторыі, так як развіваюць крытычнае мысленне вучняў і абумоўліваюць фарміраванне вучэбна-пазнавальных і медыя-інфармацыйных кампетэнцый.

На мой погляд, працу з фатаграфіямі на ўроках гісторыі патрэбна пачынаць менавіта з аналізу сямейнага фотаархіва. У гэтым выпадку вучні самастойна могуць вызначыць, хто сфатаграфаваны, калі і дзе была зроблена фатаграфія. Такая работа можа быць працягнута ў форме праектнай дзейнасці па выяўленні сямейна-роднасных сувязей і будзе ўключаць наступныя этапы: пошук, апрацоўка і сістэматызацыя фатаграфій. Аналізуючы простыя выявы фотаздымкаў, вучні паступова пераходзяць да аналізу здымкаў, якія адлюстроўваюць больш складаныя працэсы жыцця асобы і грамадства.

Заданне. Фатаграфія з сямейнага архіва

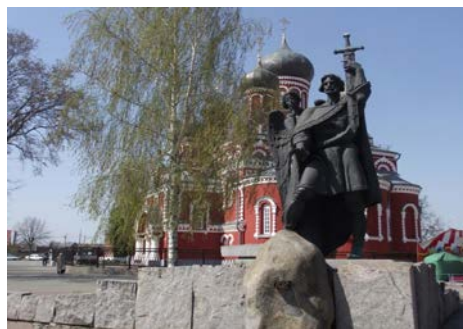

Разгледзьце фатаграфію. Апішыце, каго альбо што вы бачыце на фотаздымку. Як вы думаеце, што адбываецца на фатаграфіі? Выкажыце меркаванні, хто гэтыя людзі? Чым яны займаюцца? Вызначце, калі, на ваш погляд, быў зроблены здымак. На якія пытанні фатаграфія не можа даць адказы (якой інфармацыі не хапае)?

Крыніца фотаздымка: сямейны архіў Т. Савік

У працэсе навучання магчыма выкарыстанне фотаздымкаў, якія адлюстроўваюць адно і тое ж месца, але ў розны час. Гэты прыём дапамагае наглядна паказаць змены аб'екта ў часе і практычна даказаць суб'ектыўнасць пры фатаграфаванні.

Заданне. Разгледзьце фатаграфіі. Назавіце архітэктурны помнік, адлюстраваны на фотаздымку. Вызначце, якія змены адбыліся. Падумайце, каму прысвечана скульптурная кампазіцыя? У сувязі з якімі падзеямі яна была ўсталявана?

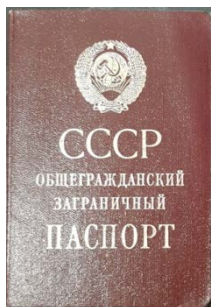
На фатаграфіях Кафедральны сабор Уваскресення Хрыстова ў горадзе Барысаве. Злева – фатаграфія 1918 г., справа – сучасны выгляд

Крыніца фотаздымка: сямейны архіў У. Шабайлы

Праца з асабістымі дакументамі (пашпарт, пасведчанне аб нараджэнні, працоўная кніжка, членскія білеты) спрыяе не толькі развіццю крытычнага мыслення, але і дазваляе развіваць уменне інтэрпрэтацыі той інфармацыі, якую ўтрымлівае дакумент.

Заданне. Разгледзьце замежны пашпарт. Вызначце час яго выкарыстання. Назавіце краіны, якія часцей за ўсё наведваў яго ўладальнік. Ці магчыма здагадацца пра мэты паездак (сваё меркаванне суаднясіце з эканамічнай

сітуацыяй у краіне)? Ці ёсць, на ваш погляд, супярэчнасці ў дадзеным дакуменце?

Крыніца фотаздымка: сямейны архіў Н. Шаметавец

Заданне. Разгледзьце фатаграфію дакумента. Вызначце, што гэта за дакумент? У якім годзе і каму ён быў выдадзены? Якія запісы выклікаюць асаблівую ўвагу? Падумайце і назавіце верагодныя прычыны іх з'яўлення.

Крыніца фотаздымка: сямейны архіў Т. Савік

Заданне «Гістарычнае інтэрв'ю»

Мэта: удзельнікі зразумеюць неабходнасць інтэрпрэтаваць звесткі сродкаў масавай інфармацыі

Абсталяванне: газета «Камуністычная праўда» ад 14 чэрвеня 1969 г., раздрукаванае фота ці фотаслайды на экране артыкула «Медсястра».

Парадак дзеянняў.

1. Вучні працуюць з матэрыяламі СМІ: вызначаюць да якога часу адносіцца медыятэкст, каму прысвечаны артыкул, чым дадзеная асоба займаецца.

2. Праца ў групах. Абапіраючыся на веды, атрыманыя пры вывучэнні тэмы «Сацыяльна-эканамічнае становішча ў другой палове 1960-х – 1980-я гг.», правядзіце ўяўнае інтэрв'ю з героем артыкула

Алгарытм падрыхтоўкі інтэрв'ю

1. Сфармулюйце тэму інтэрв'ю альбо яго асноўную праблему.
2. Раствлумачце суразмоўцу прычыну, чаму менавіта ён быў абраны для правядзення інтэрв'ю.
3. Пазнаёмцеся з біяграфіяй асобы. Даведайцеся пра дасягненні свайго суразмоўцы у галіне прафесійнай дзейнасці.
4. Вызначце погляды і перакананні вашага суразмоўцы.
5. Звярніце ўвагу на канкрэтныя гістарычныя ўмовы, у якіх праходзіла дзейнасць асобы.
6. Пацікаўцеся прычынамі ўчынкаў дадзенай асобы.
7. Вызначце эмоцыі і пачуцці, якія перажывала дадзеная асоба.

8. Складзіце пытанні для правядзення ўяўнай гутаркі, абапіраючыся на абставіны жыцця вашага суразмоўцы.

9. Спрагназуйце з улікам звестак пра суразмоўцу, яго магчымыя пытанні на вашы адказы.

3. Абмеркаванне вынікаў групавой дзейнасці.

Удзелькі прадстаўляюць матэрыялы гістарычнага інтэрв'ю, параўноўваюць вынікі, абмяркоўваюць каментарыі.

Такім чынам, выкарыстанне матэрыялаў сямейнага архіва ў вучэбна-пазнавальнай дзейнасці вучняў садзейнічае фарміраванню ўменняў адрозніваць гістарычны факт ад гістарычнага міфа, лакалізаваць падзеі ў часе і інтэрпрэтаваць іх. Мэтанакіраваная праца і сістэма практыкаванняў на аснове матэрыялаў сямейных архіваў дазваляе не толькі павысіць цікавасць да прадмета, але і фарміруе медыякампетэнтнасць вучняў праз разуменне таго, што медыятэксты з'яўляюцца неад'емнай часткай сучаснага жыцця інфармацыйнага грамадства.

Спіс выкарыстаных крыніц

1. Палейка, А.А. Медыятэксты ў навучанні гісторыі і грамадазнаўству: дапам. для настаўнікаў устаноў агул. сярэд. адукацыі з беларус. і рус. мовамі навучання / А.А. Палейка. – Мінск: Выд. цэнтр БДУ, 2018

2. Вучэбныя праграмы для ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай мовай навучання і выхавання. Сусветная гісторыя. Гісторыя Беларусі. V–IX класы. – Мінск : Нац. ін-т адукацыі, 2017

ФОРМИРОВАНИЕ МЕДИАГРАМОТНОСТИ УЧАЩИХСЯ НА УРОКАХ ИНФОРМАТИКИ

Готто Ольга Сергеевна

Государственное учреждение образования

«Средняя школа № 23 г.Борисова»,

г.Борисов, Минская область, Беларусь, olga.gotto@mail.ru

Статья посвящена опыту формирования медиаграмотности учащихся на уроках информатики посредством литературно-имитационных творческих занятий

Ключевые слова: *медиапространство, медиатексты, медиаграмотность, агентство медиа, творческие задания*

Сегодняшний мир медиапотребления выглядит следующим образом: дети четырех - пяти лет с гаджетами в общественном транспорте, в парках, не говоря уже о домашней обстановке. Современный ребенок рождается и живет, осваивая мир с помощью цифровых технологий. Как ни странно, это происходит в более раннем возрасте, чем освоение письменности и чтения. Для молодого поколения сегодня это одна из первых дверей на пути к познанию этого мира и взаимодействия с ним.

Новое поколение имеет неограниченные возможности получения и переработки информации. У современных детей имеется возможность в отличие от прошлых поколений, быть независимыми от взрослых в получении сведений, которые их интересуют. Ни для кого не секрет, что современный молодой человек имеет клиповое мышление и живет в постоянном информационном хаосе. А это значит, что есть необходимость в обучении грамотного поиска информации, ее переработки - системному усвоению, а также усвоению правил и норм жизни в медиапространстве. Новое медийное время стимулирует современную молодежь на создание собственных информационных ресурсов.

Исходя из всего вышесказанного можно сделать вывод, что медиаобразование в современном сверхинформационном мире является необходимостью и неотъемлемой частью социализации молодёжи.

Медиапространство современной школы, а именно опыт создания и использования в воспитательной работе было описано мною раньше [1].

Медиаобразование преследует цель подготовки школьников к жизни в современном информационном пространстве, формирования культуры общения с медиа, творческих, коммуникативных способностей, критического мышления, умений полноценного восприятия, интерпретации, анализа и оценки медиатекстов, обучения различным формам самовыражения при помощи медиатехники. Обретенная в результате этого процесса медиаграмотность помогает школьнику активно использовать возможности информационного поля телевидения, радио, видео, кинематографа, прессы, Интернета [2, стр.83-85]. Поэтому важно формировать медиаграмотность учащихся в рамках всего образовательного процесса.

Медиаграмотность является сложным и интегральным понятием, которое основывается на понимании воздействия медиа на личность и общество, понимании процесса массовой коммуникации, способности критиковать и обсуждать медиатексты, понимании контекста медиа, способности к созданию и анализу медиатекстов, традиционных и нетрадиционных навыках грамотности, обогащенном понимании и оценке содержания медиатекстов.

В данном случае можно рассматривать следующую классификацию медиаграмотности:

№	Показатель медиаграмотности	Содержание показателя медиаграмотности
1.	Контактный	Частота общения/контакта с произведениями медиакультуры (медиатекстами)
2.	Информационный	Знания терминологии, теории и истории медиакультуры, процесса массовой коммуникации
3.	Перцептивный с	Пособности к восприятию медиатекстов
4.	Интерпретационный/оценочный	Умения интерпретировать, анализировать медиатексты на основе определенного уровня медиавосприятия, критическая автономия
5.	Практико-операционный	Умения создавать/распространять собственные медиатексты
6.	Креативный	Наличие творческого начала в различных аспектах деятельности (перцептивной, игровой, художественной, исследовательской и др.), связанной с медиа
7.	Интерактивный	Идентификация, анализ, синтез в медиаресурсах форм обратной связи, гостевых книг, форумов, системах голосований. Способности в анализе статичных и динамических ресурсов. Активность при использовании интерактивных медиаресурсов.

Так для применения знаний, полученных на уроках информатики, объяснения явлений повседневной жизни и критического анализа сообщений СМИ на уроках информатики учащимся можно предложить следующие занятия:

1.«Литературно-имитационные» творческие занятия (в рамках темы «Технология обработки текстовых документов», «Технология обработки аудио- и видеоинформации» 8 класс)

Учащимся предлагается мысленно идентифицировать себя со сценаристами медиатекстов и написать на выбор:

- заявку на оригинальный сценарий (сценарный план) произведения медиакультуры любого вида и жанра;
- сценарную разработку
- «экранизацию» эпизода известного литературного произведения;

-сценарную разработку эпизода из собственной заявки на оригинальный сценарий;

-оригинальный минисценарий произведения медиакультуры (например, рассчитанный на 3-5 минут экранного действия фильм, телесюжет, осуществимый в практике учебной видеосъемки).

Затем по написанному литературному минисценарию (или сценарной разработке эпизода) подготовить «режиссерский сценарий» произведения медиакультуры.

В данном случае рассматриваются такие ключевые понятия медиаобразование как «агентство» (кто и зачем создает медиатекст?), «технология» (каким образом этот медиатекст создается?), «категория» (к какому виду и жанру относится данный медиатекст?), «аудитория» (на какую аудиторию рассчитан данный медиатекст?), «репрезентация» (как этот медиатекст представляет, переосмысляет реальность?).

Безусловно, работая над заданиями, учащиеся должны представлять себе, что, к примеру, с помощью видео могут быть реализованы только те сюжеты, которые не требуют громоздких аксессуаров, сложных декораций, костюмов, грима и т.д. Однако сценарная фантазия аудитории не ограничивается, на бумаге (да и с помощью современного мультимедийного компьютера, интернетных сайтов) можно разработать любые, самые фантастические, невероятные сюжеты и темы. Вместе с тем для видеосъемок по понятным, чисто практическим причинам отбираются лишь те сценарные разработки, которые могли бы быть сняты без особых трудностей, например, в здании учебного заведения либо на ближайшей натуре. Так шаг за шагом аудитория на собственном опыте начинает осознавать роль автора-сценариста в создании медиатекстов, основы структуры произведений медиакультуры. На базе креативной практической деятельности постигаются азы построения медиатекстов, развиваются творческие потенции, фантазия, воображение.

Основной показатель выполнения «литературно-имитационных» творческих заданий - способность учащегося кратко сформулировать свои сценарные замыслы, вербально раскрывающие аудиовизуальный, пространственно-временной образ гипотетического медиатекста. В результате у аудитории развивается индивидуальное, творческое мышление, отвечающее «понятийному» и «креативному» показателям художественного развития личности в области медиакультуры.

2.«Изобразительно-имитационные» творческие занятия (в рамках тем 6 класс «Обработка растровых изображений», 6 класс «Компьютерные презентации», 7 класс «Работа с векторной графикой», 8 класс «Основы анимации»).

Учащиеся работают над конкретными творческими заданиями, развивающие воображение, фантазию, ассоциативное мышление, невербальное восприятие аудитории:

-создание рекламных афиш собственного медиатекста (вариант: афиши к профессиональным медиатекстам) с помощью фотоколлажа с дорисовками, либо основанных на оригинальных собственных рисунках;

-создание рисунков и коллажей на тему произведений медиакультуры;
-создание рисованных «комиксов» по мотивам тех или иных медиатекстов, рассчитанных на определенную возрастную аудиторию.

После выполнения вышеупомянутых творческих заданий проводится конкурс афиш, коллажей, рисунков, комиксов - обсуждаются их достоинства и недостатки, авторы творческих работ имеют возможность публичной защиты своих произведений, отвечают на вопросы педагога и аудитории и т.д. Основной показатель выполнения задания: умение учащегося в невербальной форме передать свои впечатления от просмотра произведений медиакультуры.

Знания и умения, касающиеся «кухни» творческого процесса создания медиатекстов, помогают учащимся точнее выражать свои ощущения, чувства по поводу увиденного и услышанного, косвенно развивают их способности к восприятию медиатекстов, в определенной степени готовят их к последующему анализу (так как без наличия умения описать свои впечатления нельзя говорить о полноценном анализе медиатекста) [3, стр.183-225].

Исходя из того, что медиаобразование играет важную роль в культурном и социальном становлении личности, а также развитие юного человека, все это вызывает необходимость новых подходов к медиаобразованию как повсеместному и непрерывному процессу, в котором огромная роль отводится социальным институтам, таким как школа, семья, дополнительное образование.

Следовательно, перед современным учителем стоят такие задачи – подготовить ребенка к жизни в информационном обществе, научить предвидеть, а при необходимости нейтрализовать последствия негативноговлияния СМИ, развить у него творческие способности, предоставить возможности правильного развития.

Список использованных источников

1. Готто, О.С. Формируем, управляем, используем/Ольга Готто// Образование Минщины. – 2017 -№5.-С. 20-23
2. Интеграция медиаобразования в условиях современной школы: сборник научных трудов III Всероссийской заочной научно-практической конференции с международным участием / под. ред. А. С. Галченкова. – М.: Изд-во МОО «Информация для всех», 2016. – 135 с.
3. <http://nauka-pedagogika.com/pedagogika-13-00-02/dissertaciya-razvitiemediagramotnosti-uchaschihsya-v-protssesse-obucheniya-informatike> Дата доступа 29.10.2019

ФОРМУВАННЯ МЕДІА-ІНФОРМАЦІЙНОЇ ГРАМОТНОСТІ В УЧИТЕЛІВ ІНОЗЕМНИХ МОВ, ЯКІ ВЧАТЬ УЧНІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ

Г.А. Дегтярьова
Харківська академія неперервної освіти
м. Харків, Україна
metukrlit@gmail.com

У артыкуле характарызуецца спецкурс «Медыя-інфармацыйная пісьменнасць як неабходны складнік прафесійнай кампетэнтнасці сучаснага настаўніка» для настаўнікаў замежнай мовы, якія выкладаюць у пачатковых класах.

Прыводзяцца прыклады медыйных практыкаванняў для ўрокаў замежнай мовы.

Ключавыя словы: *медыяпісьменнасць, медыяпрадукты, медыяасяроддзе, замежная мова, пачатковая школа.*

Однією з найбільш важливих реформ, яка була розпочата Міністерством освіти і науки України, є реформа середньої освіти в Україні, яка має довгостроковий характер і передбачає створення «Нової української школи». «З метою реформування загальної середньої освіти й імплементації Закону «Про освіту», а також упровадження Концепції «Нова українська школа» впродовж 2017–2018 рр. Кабінет Міністрів України та Міністерство освіти і науки України ухвалили 26 нормативно-правових актів» [1], серед яких особливо важливими є Концепція реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» на період до 2029 року, затверджена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 14.12.2016 № 988-р (із змінами) [3], План заходів на 2017–2029 роки із запровадження Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа», затверджений розпорядженням Кабінету Міністрів України від 13.12.2017 № 903-р (із змінами) [5], Розпорядження Кабінету Міністрів України «Про додаткові заходи щодо підвищення кваліфікації педагогічних працівників у 2018 році» від 07.01.2018 № 17-р [7], Наказ Міністерства освіти і науки України «Про деякі питання організації у 2019 році підвищення кваліфікації педагогічними працівниками у зв'язку із запровадженням Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» від 01.04.2019 № 415 [4] та ін., що спрямовані на забезпечення якісної, сучасної та доступної загальної середньої освіти та якісної підготовки педагогічних працівників в умовах її реформування.

Серед тих, хто ефективно працює над реалізацією цих завдань, – заклади післядипломної педагогічної освіти, які спроможні забезпечити в межах чинного законодавства організацію підвищення кваліфікації педагогічних працівників закладів загальної середньої освіти, зокрема і вчителів іноземних мов, які навчають учнів початкових класів.

Ураховуючи те, що сьогодні на часі є впровадження медіаосвіти, яка вже стала компонентом Державного стандарту початкової освіти [2] (далі – Стандарти) та невід'ємною частиною навчальних програм для 1–2 класів, хочемо нагадати, що в

початковому курсі мовно-літературної освіти виділено таку змістовну лінію, як «Досліджуємо медіа», у межах якої передбачено ознайомлення школярів з основами медіаграмотності. Зусилля вчителя мають бути спрямовані на формування у дітей уявлень про межу між реальним світом і світом мас-медіа, на вироблення вмінь інтерпретувати, аналізувати, оцінювати медіатексти (фільми, мультфільми, рекламу, фотографію тощо) та створювати прості медіапродукти. Змістова лінія «Досліджуємо медіа» пропонує інструмент для активного критичного освоєння комунікативного медіасередовища. Важливо, що в інтеграції з іншими освітніми галузями діти мають опанувати низкою медіаосвітніх понять: уявлення про медіа, медіаграмотність; призначення (мета) і цільова аудиторія (Хто буде це дивитися / слухати? Чому?); правдива і неправдива інформація; візуальні медіа; книжка як джерело інформації; періодичні друковані видання (журнал, газета); фотографія як джерело інформації (наприклад: пейзаж, портрет, сюжетна світлина); малюнок як джерело інформації; комікси; аудіовізуальні медіа; мультфільми; улюблений герой; кіноафіша (інформаційне призначення); колір, звук, музика в мультфільмах; критерії добору мультфільмів для перегляду; інтернет; загальне уявлення про віртуальне спілкування, етику віртуального спілкування, безпеку в Інтернеті; комп'ютерні ігри як джерело навчання, розвитку і відпочинку; вплив на здоров'я; реклама; вплив реклами на поведінку людини; реклама в медіа; як захиститися від небажаного впливу реклами; зміст і форма медіатекстів; теми, емоційно-ціннісне навантаження медіатекстів; елементи форми і їх значення для сприйняття основних ідей (колір, музика, анімація в мультфільмах), музика в рекламі.

Якщо ж ми говоримо про вчителів іноземної мови, то в Стандарті зазначено, що крім мови, вони мають навчити здобувачів іншомовної освіти, які навчаються у 1–2 класах, розуміти прочитані іншомовні тексти різних видів для здобуття інформації або для задоволення, використання прочитаної інформації та її критичне оцінювання, зокрема розпізнавати знайомі слова і фрази під час сприйняття усної інформації. Проте існує серйозна перешкода на цьому шляху – учителі, які мали би разом із учителями початкових класів працювати над формуванням такої важливої компетентності молодших школярів, як медіакомпетентність у межах вивчення іноземної мови, самі не є медіаграмотними. Це пов'язано з тим, що в педагогічних вишах не викладається курс медіаграмотності, а вчителі, які вже мають достатній педагогічний досвід, узагалі про це не чули. Тому в Харківській академії неперервної освіти було розроблено вісімнадцяти годинну *регіональну навчальну програму спецкурсу «Медіа-інформаційна грамотність як необхідна складова професійної компетентності сучасного педагога»* для вчителів іноземних мов, які навчають учнів початкових класів (автор-укладач – Дегтярьова Г.А.) [6]. Зауважимо, що актуальність цього спецкурсу також обумовлена й інформаційною насиченістю медійного простору, в якому ми живемо й працюємо, і тим, що освітня сфера безпосередньо впливає на загальну культуру суспільства, громадські тенденції, певний рівень медіа-інформаційної грамотності громадян, на розв'язання проблем охорони та захисту суспільної моралі.

Мета статті – стисло схарактеризувати спецкурс «Медіа-інформаційна грамотність як необхідна складова професійної компетентності сучасного педагога» для вчителів іноземних мов, які навчають учнів початкових класів, і навести

прикладі медіавправ з іноземної мови для учнів першого класу закладів загальної середньої освіти, розроблених у межах спецкурсу.

Провідною метою спецкурсу є формування у вчителів іноземних мов, які навчають учнів початкових класів, медіакомпетентності; надання їм базових знань у галузі медіаосвіти та медіа-інформаційної грамотності, необхідних для створення медіаосвітнього простору в закладі освіти.

Програму цього спецкурсу розраховано на 18 годин (0,6 кредитів) очного навчання. Вона складається з трьох модулів: I модуль – *«Практичні аспекти медіа-інформаційної грамотності педагога»*, який спрямований на формування базових навичок медіаграмотної людини та в межах якого у форматі тренінгу розглядаються та аналізуються питання існування людини у світі інформації та її особистого медіаполя, впливу телебачення на формування суспільної думки та особистості, що таке фактчек-розслідування і верифікація та як їх здійснити, фактологічні маніпуляції, маніпуляції в медіа; II модуль – *«Теоретичні та методологічні аспекти медіа-інформаційної грамотності»*, під час опрацювання якого акцентується увага на медіаосвіті як одному з важливих напрямів в освіті XXI століття, розглядаються шляхи формування медіа-інформаційної грамотності та медіакомпетентності особистості, особлива увага приділяється методиці медіаосвіти, що базується на компетентнісному, особистісно-орієнтованому підходах, розробці медіавправ, які враховуватимуть вікові фізіолого-психологічні особливості учнів початкової школи, та які можна інтегрувати в уроки іноземної мови, презентуються ресурси для формування медіа-інформаційної грамотності, акцентується увага на критичному мисленні як засобі орієнтування в медіапросторі та головному інструменті формування медіа-інформаційної грамотності; та III модуль – *«Діагностико-результативний»*, який дозволяє шляхом тестування з'ясувати рівень медіаграмотності вчителів перед проходженням навчання на спецкурсі, а також визначення його результативності, а організація круглого столу сприяє визначенню шляхів упровадження медіаосвіти в заклади освіти.

Навчально-тематичний план спецкурсу передбачає різні форми занять, але має чітку практичну спрямованість на формування медіа-інформаційної грамотності як складової професійної компетентності педагогів завдяки тренінговим і практичним формам роботи.

Учителі іноземних мов, які навчають учнів початкових класів, після завершення навчання *знатимуть* понятійний апарат медіа-інформаційної грамотності; *володітимуть* прийомами конструювання та проведення інтегрованих занять з використанням медіа відповідно до методики викладання предмету; *розвинуть* уміння, необхідні для захисту дітей від потенційно шкідливих ефектів медіа, виховання грамотного споживача медіа; *набудуть* *умінь* створювати в закладі загальної середньої освіти єдиний інформаційний простір (інтерактивність, комунікативність, мультимедійність, індивідуалізація тощо); та матимуть *певний рівень медіакомпетентності*, який дозволить їм самостійно розробляти вправи з медіаграмотності з урахуванням специфіки предмету, здатність до прояву особистісно-ділових якостей як свідомих користувачів медіа.

Хочемо звернути увагу на те, що дуже важливо вчителям навчитися самостійно розробляти вправи з медіаграмотності, однак спочатку необхідно

презентувати й проаналізувати декілька вправ, підготовлених спеціально для слухачів цього спецкурсу.

Наприклад, завжди важливо правильно вмотивувати учнів до вивчення передбаченої чинною програмою певної теми, зацікавити нею. Для цього вчителі використовують ребуси, кросворди тощо. Ми же пропонуємо зашифрувати тему уроку за допомогою пазлів.

Розглянемо медіавправу «Збери картинку», яка спрямована на вироблення в учнів умінь аналізувати і декодувати інформацію, подану в графічному вигляді, відсіювати зайву, на засвоєння англійської/німецької лексики, що відповідає певній темі, на розвиток навичок критичного мислення.

Учитель просить учнів допомогти йому з'ясувати тему уроку. Пояснює, що допоможуть у цьому пазли, із яких необхідно скласти картинку-підказку. Заготовки пазлів можна створити за допомогою сайту <https://www.jigsawplanet.com/>. Бажано добирати картинки, що складаються з невеликої кількості пазлів (4, 6 або 9). Діти стають у коло і кожен витягає собі з групи запропонованих одну картку з фрагментом малюнку (пазл). За командою вчителя діти мають роздивитися свій пазл і, орієнтуючись на колір, частини зображення, якомога швидше відшукати в однокласників необхідні потрібні фрагменти та скласти спільну картинку. Можна ускладнити завдання, додавши зайві пазли-фрагменти. Зібравши всі необхідні пазли, учні озвучують зображене на малюнку англійською / німецькою / французькою мовою. Крім того, якщо діти ще не знайомі з цією лексикою, то вчитель пояснює, що саме сьогодні вони дізнаються нові слова. Малюнки можна обирати залежно від теми уроку (наприклад, «Тварини / Animals / Tiere / Les animaux», «Мої іграшки / My Toys / Meine Spielsachen / Mes jouets», «Моя школа / My School / Meine Schule / Mon école» тощо).

Наприклад, до теми «Мої домашні тварини / My Pets / Meine Haustiere / Mes animaux» можна взяти такі малюнки-пазли (рис. 1). Тут же буде можливість повторити і число (однина / множина).

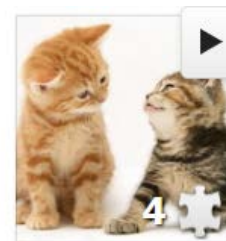

Рис. 1. Малюнки-пазли до теми «Мої домашні тварини / My Pets / Meine Haustiere / Mes animaux»

Діти разом з учителем мають дійти *висновку*, що картинки, фотографії – це інформація, подана в графічному вигляді. Щоб зрозуміти таку інформацію, треба бути уважним до деталей, які дозволять її проаналізувати та відсіяти зайву. Отже, завдяки такій вправі учень / учениця аналізує і декодує інформацію, подану в графічному вигляді, відсіюючи зайву, та з перших хвилин уроку зацікавлюється його темою.

Розглянемо медіавправу «Книжка – джерело інформації», яку можна використати під час тематичного тижня «Мої улюблені книги» на уроці «Я досліджую світ», коли першокласники вивчають тему «Як книга з'являється на світ». Завдяки цій вправі учні продовжуватимуть розширювати уявлення про джерела інформації, про книжку як одне з джерел інформації, про цільову аудиторію; аналізуватимуть інформацію подану в текстовому і графічному вигляді; знатимуть назви кольорів англійською / німецькою / французькою мовою, можуть пояснити, чому обрали саме такий колір для стовпчиків діаграми; краще будуть усвідомлювати, що треба дбайливо ставитися до книжок, та продовжитимуть розвивати навички критичного мислення.

Бажано, аби вчитель початкових класів спільно з учителями іноземної мови для цього уроку організував виставку різних за жанром, мовами видання, віковою спрямованістю книг тощо. Дітям пропонується розглянути книжки, які зайняли місця на виставці. Перед учнями на партах лежать аркуші із заготовками для діаграми або звичайні аркуші у клітинку і кольорові олівці. Діти отримують завдання: *візуально* визначити, скільки на виставці є книжок українською, англійською мовою, для дітей, для дорослих, з віршами, які потребують «лікування», після чого зафарбувати кількість квадратиків у стовпчиках, що відповідають кількості певних книжок. Перед цим учитель пропонує домовитися про те, яким кольором діти будуть позначати кількість книжок. Тут є можливість повторити назви цих кольорів, а також цифри іноземною мовою, отже можемо говорити про інтеграцію предметів.

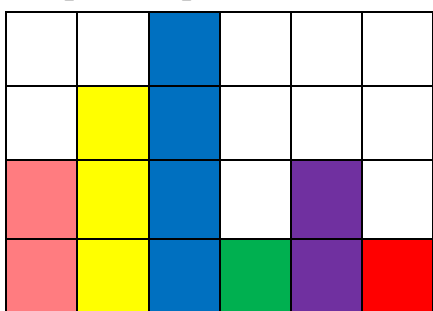

Рис. 2. Зразок заповненої діаграми

Наприклад (рис. 2), у I стовпчику учні зафарбували стільки квадратиків *рожевим* кольором (*pink / pink / rose*), скільки на виставці є книжок українською мовою, у II стовпчику – *жовтим* кольором (*yellow / gelb / jaune*) кількість книжок англійською / німецькою / французькою мовою, у III стовпчику – *синім* (*blue / blau / bleu*) кількість книжок для дітей, у IV стовпчику – *зеленим* (*green / grün / vert*) кількість книг для дорослих, у V стовпчику – *фіолетовим* (*violet / lila / violet*)

кількість книг із віршами, у VI стовпчику – *червоним* (*red / rot / rouge*) кількість книг, які потребують «лікування».

Після завершення підрахунку й зафарбовування клітинок учні порівнюють свої діаграми із сусідом / сусідкою по парті або в групі. Пояснюють, як визначили

кількість книг для дітей, – у цьому їм допомогли яскраві малюнки. Зазначають, що вони не могли із впевненістю візуально й тільки за обкладинкою визначити книги з віршами та книжки, які потребують «лікування», бо для цього книгу потрібно відкрити й переглянути.

Діти разом з учителем доходять висновку, що для вибору книги недостатньо роздивитися тільки її обкладинку, бо не завжди обкладинка книги несе повну інформацію про її зміст. Як наслідок – учень / учениця аналізують джерела інформації; формують особистісне ставлення до візуальних медіа.

Після виконання цієї вправи доречно запропонувати першокласникам дати відповідь на запитання: «Яку книжку хочеться їм переглянути найбільше і чому?» (Яскраву, велику, блискучу тощо).

Важливою є медіаторчість школярів. Так, на уроках іноземної мови дітям після вивчення букв алфавіту й ознайомлення з будовою книги, певними правилами розташування ілюстрацій і текстів на її сторінці можна запропонувати таку медіавправу, як виготовлення власного медіапродукту – книжки, що буде англійською / німецькою / французькою абеткою «АВС». Виконання такої вправи дозволить першокласникам розширити уявлення про книжку як одне з джерел інформації; здійснити аналіз інформації, поданій у текстовому і графічному вигляді, відсіяти зайву, виявити знання букв англійського / німецького / французького алфавіту, розвинути в учнів навички критичного мислення і творчу складову медіакомпетентності. Учитель пропонує кожному виготовити сторінку чи кілька сторінок для книжки.

Із заздалегідь підготовлених учителем картинок (рис. 3) учень / учениця обирає на власний розсуд потрібний для запропонованої букви матеріал: саму букву (велику і маленьку, друковану і прописну), визначається з одним із завдань для прописування букви чи читання слів із нею, вирізає, розміщує на окремому аркуші й приклеює відібраний матеріал. Наприкінці уроку всі сторінки майбутньої книжки збираються до купи, і вчитель скріплює їх в алфавітному порядку, а діти мають можливість закріпити абетку.

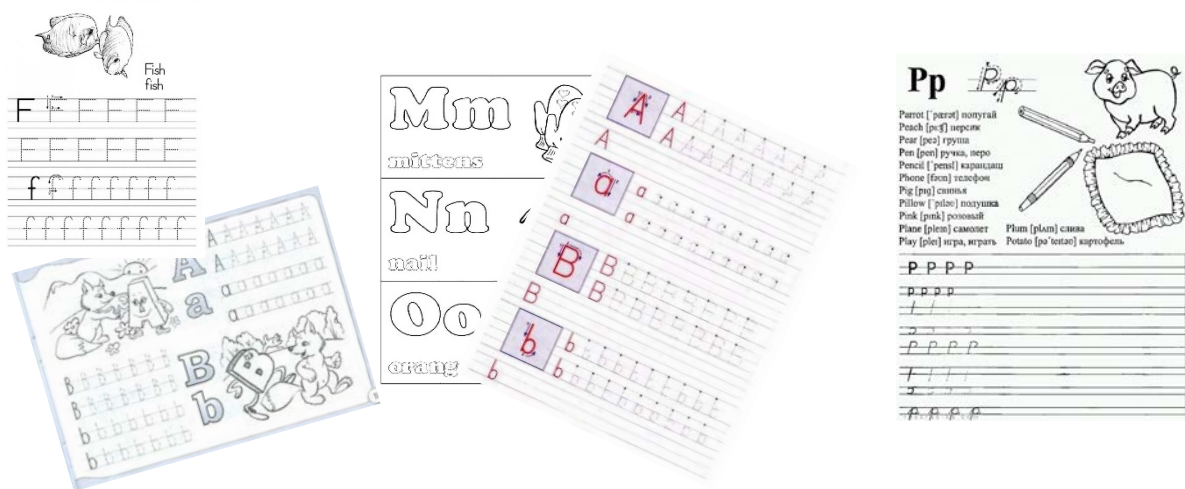

Рис. 3. Зразки картинок, прописів, завдань (англійська мова)

Діти разом з учителем доходять висновку: щоб створити книгу треба докласти багато зусиль багатьом людям; дуже важливо, щоб ілюстрації

відповідали змісту і віку читачів. Таке завдання дозволяє учню / учениці виявити свої уміння з аналізу інформації, відсіювати зайву, долучитися до створення медіапродукту.

А зараз пропонуємо ознайомитися з двома вправами, що були розроблені в групах учителями, які були слухачами спецкурсу, та відшліфовані його автором.

Медіавправа «Шкільне приладдя / *School supplies*».

Мета:

- учні закріплюють лексику за темою «Шкільне приладдя»;
- учні вміють виокремлювати з ряду букв слова, на позначення шкільного приладдя;
- учні розвивають критичне мислення.

Очікуваний результат: учень/учениця знає лексику за темою «Шкільне приладдя»; розвиває критичне мислення.

Інтерактивна бесіда.

Учитель: Ви всі стали першокласниками. А які ж речі потрібні школяру? Зараз перевіримо, чи самі ви збираєтесь до школи.

Play a game. «*School supplies*». Відшукайте слова, що позначають шкільне приладдя, обведіть їх червоним олівцем та з'єднайте з відповідними малюнками (рис. 4).

Рис. 4. Завдання до вправи

Учитель підсумовує. Молодці, пречудово впоралися із завданням! А до яких речей ви не відшукали слів? Як назвати їх англійською мовою?

Висновок. Ви навчилися в безперервному потоці інформації серед букв англійського алфавіту виокремлювати цілі слова.

Медіавправа «Джерело інформації / Source of information».

Мета вправи:

- учні розширюють уявлення про джерело інформації;
- учні розпізнають та вибирають джерела інформації;
- учні аналізують інформацію подану в текстовому і графічному вигляді;
- учні розвивають критичне мислення.

Очікуваний результат: учень / учениця знає, що таке джерело інформації; розуміє, з яких джерел і яку інформацію можна отримати.

Під час інтерактивної бесіди, про те, що людина отримує інформацію з навколишнього світу, учні з'ясовують, що джерелом інформації можуть бути як предмети живої, так і неживої природи, природні явища.

Look and say. Назвіть предмети, зображені на малюнках, й оберіть з них ті, які можуть бути джерелами інформації (рис. 5).

desk elephant telephone fly book

laptop TV magazine umbrella boot

Рис. 5. Завдання до вправи

Висновок. Інформацію ми можемо отримати з ноутбука, телевізора, книжки, телефона, журналу.

Отже, спецкурс «Медіа-інформаційна грамотність як необхідна складова професійної компетентності сучасного педагога» дозволяє ознайомити вчителів іноземних мов, які навчають учнів початкових класів, із головними принципами роботи медіа; допомогти їм усвідомити механізми впливу медіаресурсів; зрозуміти переваги та небезпеки користування сучасними мас-медіа; поглибити їхню фахову підготовку з проблеми формування медіа-інформаційної грамотності в контексті Концепції Нової української школи; зрозуміти важливість всебічної підготовки дітей і молоді до життя в інформаційному суспільстві; удосконалити практичні навички щодо пошуку, обробки, аналізу, декодування, оцінювання й інтерпретації змісту медіатекстів; навчити вчителів іноземних мов на основі здобутих знань та умінь формувати основи медіа-інформаційної грамотності учнів та їхніх батьків і що дуже важливо – отримати медіаосвітній кейс із предмета для подальшої роботи.

Література

1. Аналіз впровадження реформи середньої освіти «Нова українська школа» [Електронний ресурс] / Офіс з фінансового та економічного аналізу у Верховній Раді України, 2018. – Режим доступу: <https://feao.org.ua/wp-content/uploads/2019/01/nush.pdf>. – Дата доступу: 10.09.2019.
2. Державний стандарт початкової освіти (постанова Кабінету Міністрів України 21 лютого 2018 р. № 87 (у редакції постанови Кабінету Міністрів України від 24 липня 2019 р. № 688) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/87-2018-%D0%BF>. – Дата доступу: 10.09.2019.
3. Концепція реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» на період до 2029 року (розпорядження Кабінету Міністрів України від 14.12.2016 № 988-р (із змінами)) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.kmu.gov.ua/ua/npras/pro-zatverdzhennya-derzhavnogo-standartu-rochatkovoyi-osviti>. – Дата доступу: 10.09.2019.
4. Наказ Міністерства освіти і науки України «Про деякі питання організації у 2019 році підвищення кваліфікації педагогічними працівниками у зв'язку із запровадженням Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» від 01.04.2019 № 415 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://mon.gov.ua/ua/npa/pro-deyaki-pitannya-organizaciyi-u-2019-roci-pidvishennya-kvalifikaciyi-pedagogichnih-pracivnikiv-415>. – Дата доступу: 10.09.2019.
5. План заходів на 2017–2029 роки із запровадження Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа», затверджений розпорядженням Кабінету Міністрів України від 13.12.2017 № 903-р (із змінами) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/903-2017-%D1%80>. – Дата доступу: 10.09.2019.
6. Регіональна навчальна програма спецкурсу «Медіа-інформаційна грамотність як необхідна складова професійної компетентності сучасного педагога» для вчителів іноземних мов, які навчають учнів початкових класів / Автор-укладач Дегтярьова Г.А. – Харків : Харківська академія неперервної освіти, 2019. – 16 с.
7. Розпорядження Кабінету Міністрів України «Про додаткові заходи щодо підвищення кваліфікації педагогічних працівників у 2018 році» від 07.01.2018 № 17-р [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.kmu.gov.ua/ua/npras/pro-dodatkovyi-zahodi-shodo-pidvis>. – Дата доступу: 10.09.2019.

ВИКОРИСТАННЯ МЕДІАОСВІТНІХ ТЕХНОЛОГІЙ У НАВЧАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Дивак Володимир Валерійович

кандидат педагогічних наук, доцент кафедри комп'ютерних наук Київського національного торговельно-економічного університету (м. Київ, Україна)

Сучасні засоби масової інформації та комунікації, куди входять радіо, кінематограф, телебачення, відео, Інтернет розглядаються як комплексний засіб освоєння людиною навколишнього світу. Це ставить нові завдання перед системою вищої освіти, вимагає від студентів та науково-педагогічних працівників не тільки знання сучасних технічних пристроїв передачі інформації та вміння з ними працювати, але й певного рівня критичного мислення, навичок самостійної роботи, творчих здібностей.

Ключові слова: *медіаосвітні технології, навчальний процес, заклади вищої освіти.*

Постановка проблеми. Сучасна освітня парадигма вимагає переходу від пасивних до активних технологій навчання. Використання медіаосвітніх технологій в освіті є черговим етапом запровадження новітніх підходів до викладання дисциплін суспільно-гуманітарного циклу. Перед викладачами гуманітарних дисциплін постали нові завдання, перехід від авторитарної педагогіки і впровадження сучасних педагогічних технологій. Впровадження медіаосвітніх технологій у навчальний процес закладів вищої освіти забезпечить поступовий перехід освіти на новий, якісний рівень.

Сучасність вимагає інтерактивних форм роботи на заняттях, набуває поширення навчальна взаємодія студентів у парах, мікрогрупах, групах, що здебільшого застосовується під час пошуку та аналізу інформації, виконання практичних завдань, підготовки диспутів, семінарів, різноманітних творчих завдань. З метою надання студентам більших можливостей для спілкування, висловлювання власних думок і почуттів домінуючою формою викладання на заняттях має бути діалог, під час якого виявляється рівень знань студентів. Допомогти їм у цьому покликані елементи використання медіаосвітніх технологій у навчальному процесі закладів вищої освіти (ЗВО).

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Головними рисами сучасного інформаційного середовища є мультимедійність, захоплюючий характер, її постійне розширення. Західні вчені звертають увагу на необхідність вивчення освітніх можливостей різних засобів медіа-освітніх технологій, основною характеристикою яких є мультимедійний характер. Певні елементи використання медіа освітніх технологій у вищій школі розкриває А. Федоров, Ю. Казаков та ін. [3].

Виклад основного матеріалу. Аналіз досліджень і практичного досвіду

українських вишів показує, що можна виділити такі методи медіаосвіти. За джерелами одержання знань: словесні (лекція, розповідь, бесіда, пояснення, дискусія), наочні (ілюстрація та демонстрація медіатекстів) і практичні (виконання різного роду завдань практичного характеру на матеріалі медіа).

За рівнями пізнавальної діяльності: пояснювально-ілюстративні (повідомлення викладачем визначеної інформації про медіа, сприйняття й засвоєння цієї інформації аудиторією), репродуктивні (розробка й застосування викладачем різних вправ і завдань на матеріалі медіа для того, щоб студенти опанували прийоми їх рішення), проблемні (проблемний аналіз визначених ситуацій або медіатексту, наприклад, з метою розвитку «критичного мислення», частково-пошукові, дослідницькі (організація пошуково-творчої діяльності навчання) методи одержання нових знань і вмінь.

«Медіаосвічені студенти» мають: розуміти, які засоби використовуються для створення медіатекстів; усвідомлювати зв'язок між вибором специфіки зображення (наприклад, у рекламі) та її співвіднесенням із «цільовою аудиторією»; уміти проілюструвати відповідними прикладами стереотипність медіаобразів (як ці стереотипні образи служать економічним, соціальним інтересам окремих груп суспільства).

Також для більш ефективного розуміння медіаосвіти буде доцільним опрацювання таких творчих завдань: як давно виникла медіакультура? Підготуйте повідомлення на тему «Коротка історія розвитку медіа»; як присутність або відсутність мас-медіа впливає на суспільство? Уявіть собі, що вам треба розповісти про медіа-людину, яка ніколи з ними не зіштовхувалась. Напишіть коротке есе про вплив медіа; виділіть типових персонажів ігрових видів медіа (фільмів, розповідей, телепередач); використовуючи фрагменти з різних журналів, складіть новий журнал для нової аудиторії.

Під час опрацювання цих завдань ми вважаємо за доцільне провести певну диференціацію студентів за вміннями та навичками, що базується на роботі аудиторії з медіа.

I рівень знань має характеристики використанням медіа для інформації та розваги; найпростіших дослідницьких робіт; навчання; оцінки мови медіатекстів і деяких їх форм і жанрів (новини, анімація, реклама, драма тощо); знання термінології найважливіших частин медіаобладнання (камера, проектор, комп'ютер, слайд та ін.), уміння виконувати основні операції на цьому обладнанні; уміння розрізняти частини медіатексту (наприклад, кадри); знання основних медіапрофесій (журналіст, режисер, оператор та ін.).

II рівень підготовки характеризується використанням медіа для визначення, дослідження й репрезентації питань і проблем; доступу до баз даних (бібліотека, медіатека) для пошуку первинних і вторинних ресурсів для здійснення тих чи інших проектів; використання медіа для оцінки мови медіатекстів та їх деяких форм, жанрів і категорій; уміння «читання», ідентифікації й обговорення аудіовізуальних текстів, у тому числі питань, пов'язаних з мовою медіа (ракурс, план, колір, звук та ін.); уміння описати головні функції тих чи інших творців медіатекстів і людей, пов'язаних з їх поширенням.

III рівень мають студенти які вміють добирати медіатексти для широкого

спектра форм та обґрунтування причин свого вибору; доступ до медіаресурсів для визначення, дослідження й репрезентації питань і проблем; доступ до баз даних (бібліотека, медіатека) для пошуку первинних і вторинних ресурсів для здійснення тих чи інших проектів, уміння добору тих даних, що найкраще підходять для даного проекту; використання медіа для оцінки мови медіатекстів і широкого кола їх форм, жанрів і категорій; уміння «читання», ідентифікації й обговорення аудіовізуальних текстів, у тому числі питань, пов'язаних з мовою медіа, включаючи такі складні, як «монтаж», робота редактора та ін.; уміння описати головні функції тих чи інших творців медіатекстів і людей, пов'язаних з їх поширенням (включаючи маркетинг, прес - макет, політичні кампанії в медіа та ін.). [4]

В якості одного із завдань рекомендується дискусія про фільм (телепередачі й т. п.). При цьому студенти повинні розповісти про те, що їм подобається, а що не подобається в конкретному медіатексті.

Нажаль, в українській школі ніколи не приділялось особливої уваги медіа педагогіці, проблемі оцінки знань і вмінь аудиторії. Імовірно, через те, що медіаосвіта в Україні ще не отримала обов'язкового для навчання учнів і студентів статусу.

При цьому ми пропонуємо використовувати методику медіаосвіти яка буде:

- а) інтегрована у вивчення різних вузівських предметів (історії, географії, української мови та літератури, екології та ін.);
- б) спиратися на ключові поняття медіаосвіти (категорія, мова, технологія, аудиторія, репрезентація тощо);
- в) базуватися на вивченні визначених тематичних розділів, пов'язаних із процесом створення медіатекстів, їх видовими та жанровими особливостями, структурою й характеристиками, ідеями, функціонуванням у суспільстві й т. д.;
- г) ґрунтується на концентричному вивченні медіаматеріалу - замість послідовного або лінійного вивчення ключових аспектів медіаосвіти (скажімо, від «агентства» до «категорії», «технології», «мови» тощо) практикується повернення до тих самих ключових аспектів (понять) на рівнях, що ускладнюються;
- д) широко використовує такі традиційні форми навчання, як урок, практичні та семінарські заняття, екскурсії, самостійні роботи, факультативи, однак перевагу віддає практичним заняттям (застосування медіатехнологій: виготовлення афіш, відеозйомка, складання синопсисів, сценарних планів і т. д.); саме тут найбільш ефективно використовуються проблемні (наприклад, аналіз сюжету, ситуацій, характерів персонажів, авторської точки зору медіатексту, співставлення різних точок зору тощо), евристичні, дослідницькі методи (перевірка гіпотез, моделювання: гіпотетична або реальна зміна різних параметрів медіатексту), дуже часто з опорою на ігрові завдання (імітація визначених медіапроцесів - технологічних, економічних, юридичних; театралізовані «постановки» й т. п.), на співробітництво у групах і колективні дискусії, залучення додаткового інформаційного матеріалу, експериментування.

На шляху ефективної медіаосвіти не повинні стояти технічні труднощі. Адже медіа можна вивчати, навіть не маючи відеокамери або кіноапарата, - використовуючи на практичних заняттях фотографії, ілюстровані журнали,

газети тощо. У цьому плані ми пропонуємо деякі види творчих завдань для учнів, що в основному не вимагають складної апаратури (анотація, «мозковий штурм», малюнок, колаж, плакат, кросворд, щоденник, дискусія, драматизація, есе, інтерв'ю, репортаж, рецензія, сценарій, гра тощо). [1]

Звичайно, у вищих навчальних закладах медіа використовуються більш широко й інтенсивно. Наприклад, викладачі розміщують план курсу, програми, списки літератури та завдань у мережі Інтернет. Студенти шукають там інформацію, що відноситься до даного курсу, здають письмові роботи по електронній пошті. Використовуючи цю пошту, студенти можуть спілкуватися з викладацьким складом (так звані «віртуальні години роботи»). Уся бібліотечна картотека також занесена в комп'ютерну базу даних і т. д. У багатьох випадках медіа використовуються як допоміжні ресурси до старої репродуктивної системи освіти. І студенти, як і раніше, не одержують повноцінної медіаосвіти, що припускає вивчення медіамови, проблем аудиторії, сприйняття, критичного аналізу й ін.

Висновки. Ефективність медіаосвіти цілком залежить від рівня відповідної підготовки викладачів. Тому найважливішим аспектом медіаосвіти є медіаосвіта вчителів і науково-педагогічних працівників.

Так «практична» теорія медіаосвіти, спрямована в основному на навчання школярів, студентів (або вчителів), використання медіаапаратури, вивчення технічного пристрою медіаапаратури та формування практичних умінь для створення власних медіатекстів. Практичний підхід у медіаосвіті корисний, однак як складова частина медіаосвіти, що повинна сприяти розвитку творчого мислення студентів та їхніх знань про медіакультуру.

За останні роки теорія медіа освіти значно розширила свою географію та потребує нових, більш сучасних інструмент захисту від шкідливих ефектів і трендів медіа. Тому вважаємо за доцільне запропонувати створити мережу медіаосвіти, зокрема ввести до програм підготовки й перепідготовки педагогічних кадрів курс з медіаосвіти, розглянути доцільність уведення спеціальності «медіапедагог».

Література.

1. Онкович Г.В. Медіаосвіта як ресурс розвитку сучасного суспільства // Г.В.Онкович, А.Д.Онкович. Проблеми освіти: наук. зб./ Інститут інноваційних технологій і змісту освіти МОНМС України. – К., 2012. – Випуск 73. – 269 с.
2. Онкович Г. В. Засоби масової комунікації у термінологічному просторі медіа-освіти / Г. В. Онкович // Дивослово. - 2007. — № 5. — С 29-31.
3. Казаков Ю.М. Педагогічні умови застосування медіаосвіти в процесі професійної підготовки майбутніх учителів / Казаков Ю. М. Автореф. ...канд. педаг. наук за спец. 13.00.04 – теорія та методика професійної освіти. –Луганськ, 2007. – 21 с.
4. Череповська Н. І. Візуальна медіакультура учнів ЗОШ: спецкурс для учнів. / Н. І. Череповська. – Київ, 2010. – 155 с
5. Media. Goteborg: UNESCO & NORDICOM, 2001, P. 152

ФОРМУВАННЯ МЕДІАГРАМОТНОСТІ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ НА УРОКАХ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ТА ЛІТЕРАТУРИ

М.О.Дяченко

*СЕМЕНОЯРСЬКА ФІЛІЯ КОМУНАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ
«БОГОДУХІВСЬКА ЗАГАЛЬНООСВІТНЯ ШКОЛА I-III СТУПЕНІВ № 2»,
місто Богодухів;
merry_1207@ukr.net*

У артыкуле прадстаўлены асноўныя складнікі медыяадукацыі ў школе, магчымасці для інтэграцыі медыякантэнтну ў адукацыйны змест урока. Аўтар паказвае, як фарміруецца медыйная пісьменнасць вучняў на ўроках украінскай мовы і літаратуры.

Ключавыя словы: *медыяадукацыя, крытычнае мысленне, медыйпісьменнасць, медыярэсурсы, працэс і метады фарміравання медыйпісьменнасці.*

Мы постыйно знаходзімся пад потужным уплывом праз медіа велічэзнага патоку рэзноманітнай інфармацыі. Мас-медіа сьгодні явялюць сабою сістэму нефармальнай асвіты й істотна уплываюць на засвоення людзьмі рэзновага віку шырокага спектру сацыяльных норм, на фармування ціннісных орыентіраў асобістасці. Інтэрнет відкрывае новы перспектывы для развітку медіаасвіты. Він є джерелом практычна будзь-якай інфармацыі, доступ до якой нічым не абмежаны і нікім не кантралюецься.

Багато про што діти вперше дізнаюцца з медіа, і перабудувати перше враження надзвычайно складно. Медіа дэманструюць для дітей зразкі нормы, нормальнай паведінкі (напрыклад, усе вірэшує сіла, не довірай нікому тощо). Медіа звабляюць псевдоідеаламі, відволікаюць від іншых заняць, є альтэрнатывным джерелом пізнання сьвіту. Медіаіндустрія зацікавлена в разшыренні кола спажывачів і мае магчывасці уплыву на масы.

Усвідомлюючы серйознасць выклікаў сучаснасці, асвітяны актывно шукаюць шляхі фармування медіаграмотнай людини, яка була б здатна перетворіти загрозы, спрычинені магчывасцямі цифровага суспільства, на рэсурс для саморазвітку. Дытына не в змозі самостійно одразу разібратыся у всьому патоці медіаінфармацыі, навчыцца крытычна мыслыці стасовно медыатэкстаў. Росте пакаління дітей, для якіх больш звычайным є спрыяннтя аудіовізуальнай інфармацыі, ніж печатнай, таму медіаасвіту варта пачынаці з дытычага садочка.

Учытелі украінскай мовы як адна з рушійных сіл фармування асобістасці школяра павынні канструювати урок так, щоб задовольніці вымогы сучаснага суспільства. У кантэксті асвітняго працэсу ХХІ століття під уплывом інфарматызацыі выныкла праблема пошуку навітных форм рэалізацыі уроку в умовах класна-урочнай сістэмы, оскількі одне зі стратэгічных завдань рэфармування асвіты в Украінскай дэржаві є «ыведення асвіты в Україні на

рівень освіти розвинутих країн світу шляхом докорінного реформування її концептуальних, структурних, організаційних засад» [4].

Тема не є новою, оскільки її розглядають у своїх працях психологи (Домрачев В., Болсуновський Н., Пайвіо А. та ін.), психолінгвісти (Мейєр Р. та ін.), педагоги (Безпалько О., Гуржій А., Захарова І., Федоров О., Радченко І. та ін.) методисти (Гуревич Р., Кедрова Г. та ін.), однак вона є відкритою, тому є актуальною. Водночас потребує глибшого вивчення, теоретичного обґрунтування та пошуку шляхів практичної реалізації питання впровадження медіаграмотності в практику навчання української мови та літератури.

Важливу роль у формуванні медіаграмотності школярів на уроках української мови та літератури відіграє робота над медіатекстами, сприйняття та аналіз творів медіакультури, різноманітні творчі медіазавдання.

Варто наголосити на психологічному аспекті медіа-уроку. Загальновідомий факт, що більшість людей запам'ятовує 5 % почутого і 20 % побаченого під час першого сприйняття, а зважаючи на те, що кожна людина має індивідуальні особливості психічних процесів переробки інформації, тобто є візуалами, аудіалами, а іноді навіть кінестетиками чи дистетиками, відсоткові показники можуть видозмінюватися. Тому на медіа-уроках запам'ятовуваність підвищується до 40-50 % [2, с. 9]. Також доведено, що на медіа-уроці підвищується мотивація навчання та активізується самостійна діяльність учнів.

Види самостійної роботи на матеріалі аудіовізуальних медіа:

- зображувально-імітаційні творчі завдання (створення кіноафіш за допомогою колажів з домальовуваннями, малюнки і колажі на тему творів екранних мистецтв, мальовані комікси на тему творів екранних мистецтв);
- рольові ігри («Теленовини», «Репортаж»);
- творчі завдання на відновлення в пам'яті динаміки просторово-часових, аудіовізуальних образів кульмінаційних епізодів медіатекстів у процесі колективного обговорення (добір прозових, поетичних, живописних, музичних творів, що асоціюються з тим чи іншим медіатекстом, обґрунтування свого вибору тощо);
- проблемні колективні обговорення та рецензування медіатекстів (фільмів, телепередач, кліпів, комп'ютерних ігор, сайтів Інтернет) (зіставлення та обговорення рецензій, статей, книг професійних кінознавців; підготовка рефератів, присвячених проблемам медіакультури

Приклади творчих завдань (за матеріалами ЗМІ):

- добір інформації з певної теми з доступних джерел;
- ознайомлення з телепрограмою з наступним складанням анонсів передач за їх назвами;
- ранжування запропонованої інформації за її соціальною значущістю;
- складання тематичної добірки інформаційних матеріалів із газет і журналів з будь-якої тематики.

Приклади творчих завдань (за матеріалами аудіо- та відеозаписів):

- прийом «німе кіно» (озвучування слайдів, уривку з мультфільму);
- прийом «екскурсовод» (добір та озвучування відеоматеріалу);

- прийом «інтерв'ю» (складання питань за враженнями від фільму, мультфільму, теле- та радіопередачі);
- прослуховування усної інформації з наступним її ілюструванням малюнками, складання сценарного плану відеосюжету;
- виклад запропонованої інформації із змінами її таким чином, щоб вона стала доступною дитині.

Зупинимось на конкретніших прикладах творчих завдань, які можуть бути використані під час проведення уроків української мови та літератури.

Уроки літератури

5 клас. Поезія Т. Г. Шевченка «Садок вишневий коло хати»

Вправа «Соноскоп». Завдання. Слухаючи виразне читання поезії, заплющіть очі й уявіть собі, які картини ви побачили б, ставши ліричним героєм цього вірша:

- Які кольори переважають у цих картинах?
- Які звуки чуються? Чи чуєте ви спів пташок? Яких саме?
- Рухомі картини чи статичні?
- Які звуки, що їх може видавати людина (сміх, спів, плач тощо), на вашу думку, найбільш органічно вплелися б в уявлену вами картину?

5 клас. Твори Павла Тичини про рідний край, про красу природи та людської душі. Поезія П. Тичини «Блакить мою душу обвіяла»

Завдання. Дібрати найбільш промовисті ілюстрації до кожного рядка поезії, створюючи своєрідний відеоряд.

Завдання. Ознайомившись із відеорядом, дібрати до нього звуковий супровід.

5 клас. Твори Павла Тичини про рідний край, про красу природи та людської душі. Поезія П. Тичини «Гаї шумлять...»

Вправа «Порівняй...»

Завдання. Порівняйте щойно прослуханий поетичний твір «Гаї шумлять...» у виконанні автора та сучасну вокальну інтерпритацію цього вірша.

- Чи відповідає вокальний твір поетичному в плані передачі почуттів та уявлень автора — Павла Тичини?
- Чи відповідає сучасна інтерпритація твору авторському баченню, вашим особистим асоціаціям, які викликає у вас поезія? Якщо є відмінності, то в чому вони?

Вправа «Видова трансформація»

Завдання. Створіть відеоряд за текстом вірша, співвідносячи образи-слова та образи-картини.

Завдання. Доберіть рядки вірша, якими можна було б підписати кожне з зображень.

**ГАЇ
ШУМЛЯТЬ...**

**ОН ДЗВІН
ГУДЕ
ІЗДАЛЕКУ...**

**ХМАРКИ
БІЖАТЬ...**

**КУПАЮЧИ
МЕНЕ, МОВ
ЛАСТІВКУ...**

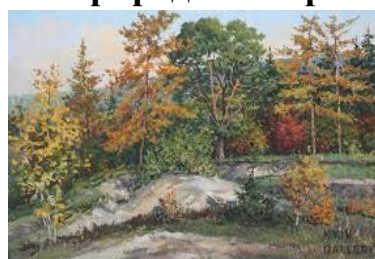
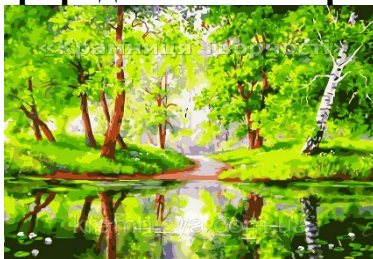
6 клас. Т.Шевченко «Мені тринадцятий минало...»

Завдання: Порівняти ілюстрації (опис пейзажу, художні деталі, прихованість сюжету)

Уроки української мови

6 клас. Урок розвитку зв'язного мовлення. Особливості побудови опису природи. Усний твір-опис природи за картиною «Весна у лісі»

Завдання: зробити презентацію репродукцій картин природи або власних фото, на яких буде зображено весняний ліс. Уявити себе героєм картини. «Намалюйте» вітер, сонячне тепло, шепіт трав, спів пташок, дзвін води. Підготуйте музичний супровід до складеного тексту-опису природи.

Творче завдання-релаксація: Уявіть ситуацію, що ви з другом опинилися в весняному лісі. Прослухавши музичну композицію і переглянувши картини, скласти акроріш (весна, дерева, ліс, гори).

6 клас. Легенда про дівчину Україну, яку Господь обдарував піснюю, та її зв'язок із «Молитвою за Україну» О.Кониського та М.Лисенка.

Завдання: спостереження-візуалізація мистецького твору.

Після прослуховування пісні «Молитвою за Україну» та перегляду відеопрезентації – робота в групах: заповнити креативно-асоціативні картки, наприклад:

- Які почуття викликала музика?
- Які образи виникли у вас, слухаючи музику? Чим схвилювала музика?
- Що переживав композитор, коли писав цю музику? Які почуття хотів передати?
- Чи звучала у вас в душі подібна музика? Коли?

Такі уроки розвивають у дітей креативне мислення, їм не тільки цікаво, а вони ще й прагнуть до самостійності, по-іншому сприймають прочитаний або прослуханий текст, повніше й точніше висловлюють свої думки, проявляють індивідуальні можливості, будують творчий процес майже самостійно.

Для того, щоб правильно зрозуміти нову тему, вона повинна бути, як мінімум, гарно і логічно структурована, а, як максимум, ефектно подана. Реалізує і перше, і друге **сторітеллінг**. З'являється все більше додатків та сервісів, що дозволяють подати нову тему не тільки у вигляді лекції і презентації, але й у вигляді [комікса](#) чи смс.

Для того, щоб зацікавити учнів, їх потрібно здивувати. Найефективніший спосіб – продемонструвати (наприклад, як змінюється поведінка дитини, коли вона потрапляє в інші умови існування (Г.Малик «Незвичайні пригоди Алі в країні Недоладії», 5 клас)).

«Перевернутий клас». Так називають метод навчання, при якому вся теоретична і лекційна програма вивчається вдома, а у класі з учителем докладно розглядаються завдання і вправи з теми. Тобто у цьому класі все навпаки: лекції – вдома, а домашні завдання – у класі. Учитель є фасилітатором: супроводжує навчання, проектує навчальну ситуацію, демонструє, розміщує, публікує, розробляє, передає готові знання. Учень – споживач: ділиться, створює, споживає. В аналізі цього методу можна виділити такі критерії:

Здобувач освіти	захоплення процесом навчання, відповідальність за своє навчання, взаємодія з усіма учасниками освітнього процесу
ІКТ	зміна методів і форм роботи за допомогою ІКТ
Учитель	конструювання навчальної ситуації, формування в учнів відповідальності за навчання, довірливі стосунки
Методи	активні й інтерактивні методи, особистісно-зорієнтований підхід
Побудова уроку	вдома – перегляд відео з поясненнями з нової теми, а в класі – вирішення проблем домашньої роботи

Недоліками цієї технології є великий обсяг технічно складної підготовчої роботи, залежність від технічного оснащення і школи, і домашніх умов здобувачів освіти.

Формування медіаграмотності – це не ще одне додаткове навантаження для вчителя, а нагода урізноманітнити, осучаснити, зробити ближчими до життя уроки, покращити академічні показники через залучення учнів до їхньої власної культурної території, задовольняючи їхні інтереси. Важливим також є урахування сенситивних періодів учнів, їхніх потреб, захоплень, досвіду, моди, актуальної медіаситуації, залучення учнів до добору медіатекстів. Цікавими дослідженнями щодо цього є статті О. Глазової, яка пропонує формувати медіаграмотність у процесі написання есе, публіцистичних статей, торкаючись сучасних, достатньо дискусійних і цікавих для підлітків тем [3].

Сучасна мовна особистість існує в просторі різноманітних медіатекстів, тому, орієнтуючись на положення навчальної програми про те, що знання, які здобуватимуть учні, мають бути інструментом у розв'язанні життєвих проблем, засобом особистісного розвитку, соціалізації учнів, вважаємо, що під час навчання української мови варто більшої ваги надавати роботі з медіатекстами і, використовуючи певні методи, вчити дітей аналізувати, створювати, використовувати медіатексти, а також презентувати їх у різних формах.

Для презентації авторських медіатекстів та зворотного зв'язку можна використовувати різні інтерактивні платформи: група в соціальній мережі, сайт закладу, сайт учителя, учня, блоги.

Формування медіаграмотності на уроках української мови пов'язане також зі створенням учнями власних освітніх продуктів з використанням ІКТ. Саме тому є сенс у процесі навчання мови мотивувати учнів писати якісні лаконічні повідомлення, так звані «пости», «твіти» на сторінках Instagram, Twitter, Facebook, створювати короткі відео, використовуючи функцію «Історії» в Instagram, фотоколажі з коментарями, які пояснюють значення цих фото власне для дописувача, мережевої спільноти, громади. Написання таких дописів розвиватиме комунікативну компетентність, мотивуватиме до вивчення мови.

Насамкінець варто зауважити, що уроки української мови та літератури можуть стати сучасною платформою для формування медіаграмотної особистості, водночас використання елементів медіаосвіти сприятиме вихованню національно-мовної особистості, надаватиме можливість більш ефективно формувати мовну, комунікативну, мовленнєву та соціокультурну компетенцію в різних сферах і жанрах мовлення, повноцінно застосовувати диференційований особистісно орієнтований та розвивальний підходи, враховуючи психологічні особливості кожного учня.

Головна функція вчителя – навчити вчитися, створити умови для кращого засвоєння матеріалу, тому медіа-урок є продуктивною формою навчання, що в близькому майбутньому поступово витіснить традиційні уроки, синтезуючи в собі вже набутий досвід з новими методами й прийомами.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Антонова Л. Г. Коммуникативные способности и медиаграмотность студента-гуманитария / Л. Г. Антонова, А. А. Постнова // Ярославский педагогический вестник. – № 4. – Т. 1. – 2014. – С. 185–188.
2. Босак С. Використання мультимедійних технологій на уроках української мови / С. Босак // Дивослово. – 2011. – № 10. – С. 9–11.
3. Глазова О. Робота над відгуком про твір мистецтва із застосуванням елементів медійної освіти (на прикладі кінофільму «Незламна») [Електронний ресурс] / О. Глазова. – Режим доступу: ipro.kubg.edu.ua/wp-content/uploads/2015/08/o.glazova_vidguk_nezlamna.doc
4. Державна національна програма «Освіта» («Україна ХХІ століття») [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/896-93-п>
5. Концепція впровадження медіаосвіти в Україні (нова редакція) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://osvita.mediasapiens.ua/mediaprosvita/>

ВИКОРИСТАННЯ МЕДІАТЕХНОЛОГІЙ У ВИКЛАДАННІ МАТЕМАТИКИ ДЛЯ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ УРОКУ

Л.В.Жадановська,

*Куп'янська гімназія №2 Куп'янської міської ради Харківської області,
м. Куп'янськ, Україна, e-mail gimn2@kupyansk-rada.gov.ua*

У артыкуле разглядаецца выкарыстанне медыятэхналогій пры выкладанні матэматыкі. Аўтары прыводзяць прыклады некаторых прыёмаў, якія дапамогуць настаўніку якасна арганізаваць навучальны працэс на ўроках матэматыкі.

Ключавыя словы: *матэматыка, медыяпісьменнасць, медыяадукацыя.*

Бурхливий розвиток інформаційного середовища, реклами, застосування комп'ютерних технологій на телебаченні, поширення ігрових приставок, електронних іграшок впливають на дитину. Раніше інформацію з будь-якої теми учень міг отримати з таких джерел, як: підручник, довідникова література, лекція вчителя, конспект. Але сьогодні, для того, щоб учень вмів безпечно користуватися медіапростором, йому необхідний певний набір практичних компетенцій. Саме це є основою для використання різних медіатехнологій, спрямованих на практичне застосування знань учнями не тільки на уроці, а й в повсякденному житті, а згодом – у професійній діяльності. Тільки в разі високої мотивації учнів до використання мультимедіа-ресурсів можливо результативне цілеспрямоване використання освітнього потенціалу. Розумне поєднання традиційної форми організації навчання і застосування мультимедіатехнологій створює умови для ефективної побудови процесу навчання.

Медіаосвіта – частина освітнього процесу, спрямована на формування в суспільстві медіакультури, підготовку особистості до безпечної та ефективної взаємодії із сучасною системою мас-медіа, включаючи як традиційні (друковані видання, радіо, кіно, телебачення), так і новітні (комп'ютерно опосередковане спілкування, інтернет, мобільна телефонія) медіа з урахуванням розвитку інформаційно-комунікаційних технологій.

[1, с.7]

21 квітня 2016 року Президія Національної академії педагогічних наук України постановою схвалила Концепцію впровадження медіаосвіти. Ця Концепція розрахована до 2025 року. Вона базується на актуальних медіа-потребах споживачів інформації з урахуванням їхніх вікових, індивідуальних та соціально-психологічних особливостей, рівня сформованості медіакультури особистості.

Отже, спираючись на Концепцію впровадження медіаосвіти в Україні, Державний стандарт повної загальної середньої освіти, необхідно формувати творчу компетентність учнів шляхом застосування медіатехнологій, навчати учнів використовувати телевізор та Інтернет з користю для себе, щоб у майбутньому стати успішною людиною, творчою, впевненою в собі, зі сформованим критичним мисленням.

Впровадження медіатехнологій в освітній процес можна здійснювати через проведення уроків з мультимедійною підтримкою, творчу проектну діяльність учнів, проведення інтелектуальних конкурсів, предметних тижнів, випуск шкільної газети, творчу взаємодію з колегами.

Цілі використання медіатехнологій у викладанні математики наступні:

- розвиток міжпредметних зв'язків;
- формування просторового, логічного та критичного мислення, комп'ютерної грамотності;
- розвиток навичок самостійної роботи учнів на уроці;
- реалізація індивідуального, особистісно-орієнтованого підходу.

При цьому задачі вчителя:

- забезпечити фундаментальну математичну підготовку дітей;
- формувати інформаційну культуру, творчий стан діяльності учнів;
- навчити працювати з медіатекстами, виконувати завдання, робити пропозиції;
- формувати медіакультуру;
- формувати вміння аналізувати, критично осмислювати та створювати медіатексти;
- розвивати в учнів прагнення до успіху;
- розвивати спостережливість, увагу, пам'ять, теоретичне мислення.

Застосування медіатехнологій дає можливість вчителю скоротити час на вивчення матеріалу за рахунок наочності, створити ситуацію успіху на уроці, перевірити знання учнів в інтерактивному режимі, що підвищує ефективність навчання, допомагає реалізувати потенціал особистості – пізнавальний, моральний, творчий, комунікативний та естетичний; розвиває інтелект, інформаційну культуру учнів.

Процес організації навчання школярів з використанням медіа дозволяє: зробити освітній процес цікавим з одного боку, за рахунок новизни форм роботи, а з іншого, зробити його яскравим, різноманітним за формою за допомогою мультимедійних можливостей сучасних комп'ютерів; ефективно вирішувати проблему наочності навчання, розширити можливості візуалізації матеріалу, роблячи його зрозумілим та доступним для учнів; здійснювати самостійну навчально-дослідницьку діяльність (моделювання, метод проектів, розробка презентацій тощо).

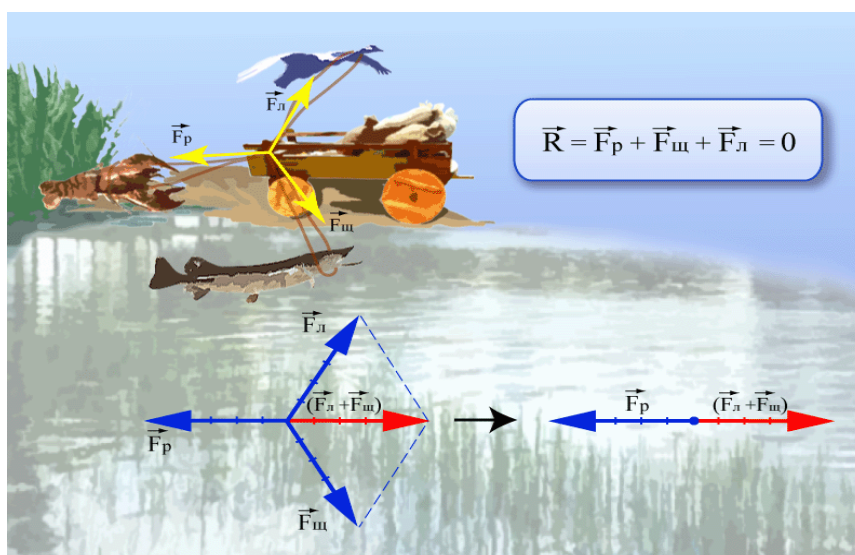
Форми і методи роботи на уроці, безумовно, залежать від змісту, цілей, які ставить вчитель перед собою. Але можна виділити найбільш ефективні прийоми:

- демонстрація відеороликів для постановки проблем. Наприклад, при вивченні теми «Функції та їх властивості» використовується ролик «Все про функцію»; при вивченні теми з алгебри у 9 класі «Сума n перших членів геометричної прогресії» - мультфільм «Легенда про зерна та шахматну дошку», при вивченні теми «Пропорції» у 6 класі – уривки з мультфільму «Аліса в країні чудес» тощо;
- застосування відеопродукції та текстів науково-популярної та художньої літератури для розв'язання математичних завдань. Як не повірити після перегляду сюжету «Єралаш. Аксиома», що паралельні прямі не перетинаються? Так, при вивченні теми «Додавання векторів» з геометрії в 9

класі, як не згадати байку Л. І. Глібова «Лебідь, рак і щука». Чому хура й досі там?

І тільки ознайомившись з геометричним додаванням векторів, діти приходять до висновку: сума всіх прикладених до хури сил дорівнює нулю.

Кращому запам'ятовуванню та візуалізації навчального матеріалу, розв'язуванню математичних, прикладних задач сприяють ролики з сайту <http://www.etudes.ru/>. З відеосюжетів, взятих з мережі Інтернет, можна розповісти учням, які апельсини краще придбати, великі чи маленькі; чому бджолині соти мають форму правильного шестикутника

- аналіз графіків, діаграм, схем та їх побудова за інформацією з мережі Інтернет. При вивченні теми з математики «Кругові та стовпчасті діаграми» у 6 класі можна запропонувати учням побудувати діаграму розподілу сімейного бюджету або популярності улюблених відеоблогерів (по кількості їх підписників в YouTube).
- робота з друкowanними текстами. Наприклад:

Україна є найбільшою країною Європи, якщо брати до уваги держави, чії кордони не входять за межі цієї країни світу. Загальна протяжність її кордонів

становить 6992 кілометрів. Довжина морської ділянки кордону дорівнює 1355 кілометрів.

Українські землі простяглися з заходу на схід на 1316 кілометрів, із півночі на південь на 893 кілометри. Сім європейських держав могли б вільно розміститися на площі в 603 тисячі квадратних кілометрів, яку займає Україна. Сучасну систему областей України було сформовано в 1932 році. Сьогодні територію України поділено на 24 області. Загалом в Україні зараз існує 490 районів, 457 міст, 897 селищ міського типу та 32742 сільських населених пунктів. Найбільші міста країни: Київ - 2,6 млн., Харків - 1,6 млн., Дніпропетровськ - 1,2 млн., Донецьк - 1,1 млн., Одеса - 1,1 млн., Львів - 1 млн. мешканців.

До наданого тексту можна запропонувати наступні завдання: виписати всі числа, що зустрічаються в тексті, та розкласти їх на суму розрядних доданків або округлити до певного розряду (в 5 класі), записати числа в стандартному вигляді (в 8 класі).

Безумовно, поняття «медіакультура» близьке для предметів гуманітарного циклу. Задача вчителя – поріднити ці дисципліни та навчити дитину читати, аналізувати, описувати, співставляти. Наприклад, бачити числівники в прислів'ях і фразеологізмах:

- Штани одні, а сорочок ще менше.
 - Сорочка одна, зате біла щодня.
 - Один як палець.
 - Від горшка два вершка.
 - Три дня і три ночі.
 - Три городи - одна диня.
 - Жити в чотирьох стінах.
 - П'яте колесо до воза.
 - З п'яте на десяте.
 - На сьомому небі.
 - Книга за сьома печатями.
 - Наговорив сім мішків гречаної вовни.
 - За шматок кишки піде сім верст пішки.
- створення власної медіапродукції (реклами, афіші, віршів, сенканів), запропонувавши прорекламувати геометричну фігуру, прорезюмувати вивчене в афіші «Відсотки», «Додатні та від'ємні числа», написати сенкан.

Сенкан — це вірш, що складається з п'яти рядків.

I рядок - Іменник

II рядок – Два прикметники

III рядок – Три дієслова

IV рядок - Відношення до теми

V рядок - Синонім або антонім першого рядка

Наприклад:

Функція

Спадна, зростаюча

Підставляємо, рахуємо, креслимо
Функція важлива в нашому житті
Залежність.

- здійснення на практиці проектної діяльності учнів. З учнями можна реалізувати різноманітні інформаційні проекти: «Найдавніші математичні знаки», «Грошові одиниці в Україні», «З історії вимірювальних приладів». Цікавими для учнів стануть пошуково-дослідницькі проекти з таких тем: «Математика в казках», «Математика на кухні», «Математика і спорт», «Геометричні тіла в архітектурі», «Вектори в нашому житті», планування «Присадибна ділянка», «Ремонт моєї кімнати», «Розрахунок калорійності їжі».

Отже, навчальний проект виконує роль медіасередовища, в якому невимушено інтегруються і застосовуються набуті учнями предметні знання й уміння, розвиваються загальнонавчальні вміння, реалізуються пізнавальні інтереси, досвід дітей збагачується новими способами діяльності.

- популяризація телевізійних шоу та телепередач у позакласній роботі з предмету. Із командами гравців «Що? Де? Коли?» можуть грати вчителі закладу, їх батьки. Зовсім по-іншому сприймають учні питання, що звучать з екрана.

Ми зробили спробу показати деякі прийоми використання медіатехнологій, які допоможуть вчителю якісно організувати освітній процес на уроках математики. Чим більшу кількість прийомів роботи з медіапродукцією опанують учні на уроках, розв'язуючи нестандартні задачі, тим краще вони будуть готові до розв'язання проблем, різноманітних завдань, які висуває життя, практична діяльність людини.

Список використаних джерел:

1. Концепція впровадження медіаосвіти в Україні (нова редакція)/ за ред. Л. А. Найдьонові, М. М. Слюсаревського. – Київ, 2016. – 16 с.
2. Федоров А.В. Медиаобразование: история, теория и методика. – Ростов: ЦВВР, 2001. – 708 с.
3. Полат Е. С. Новые педагогические и информационные технологии в системе образования: учебное пособие / Е. С. Полат. — М.: Академия, 2002.
4. <http://www.etudes.ru/>

СТВОРЕННЯ НАВЧАЛЬНОГО МЕДІАСЕРЕДОВИЩА В ЗАКЛАДІ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ

Жванська О.С.

Люботинська загальноосвітня школа I-III ступенів № 4 Люботинської міської ради Харківської області, Україна, lub_school_4@ukr.net

Аўтар апісвае досвед і шляхі стварэння навучальнага медыяасяроддзя ва ўстанове агульнай сярэдняй адукацыі.

Ключавыя словы: *медыяасяроддзе, ІКТ, установа адукацыі,*

На сьгоднішній день медіа – світ є невід’ємною частіною нашого жытця. Мы рэгулярна стыкаемся з рэзнымі відамі інфармацыі. Одним з найбольшых джерел інфармацыі сьгодні є інтэрнет. З нього мы беремо большу частіну патрэбнай нам інфармацыі (новіны, історычны даны, черпаємо знання з рэзных дысцыплін, знаёмімся з новымі винаходамі тощо). Інфармацыя чэрэз рэзны каналы впливае на всі грані суспільнаго жытця та сьвядомасці. Актуалізуецься роль медіа - асвіты як частіны асвітньога працэсу, спрымаванаго на фармування в суспільстві медіа - культуры, падготовку асобнасці да бэзпечнаі та эфэктыўнаі взаемадзіі із сучаснаю сістэмаю мас-медіа, вклучаючы як традыцыйны (друкованы выданьня, радыё, кіно, тэлебачення), так і новітны (камп’ютэрна апасередкаванае спілкування, інтэрнет, мабільна тэлефонія) медіа з урахуванням развітку інфармацыйна-камунікацыйных тэхналогій. У багатьох краінах медіаасвіта функцыюе як сістэма, што стала невід’ємнаю частіною, з аднаго боку, загальноасвітньогі падготовкі моладі, з другога – масовых інфармацыйных працэсів. Радыё, друкованы выданьня, тэлебачення та навіць камп’ютэры паступова втратылі сьвій аўтарытэт, паступывшысь больш зручным у выкарыстанні прыладам (смартфонам, планшэтам, нетбукам тощо). Вэсь сучасны сьвіт пабудаваны на медіапрасторы. Відстань між краінамі та навіць кантынэнтамі суттэва зменшылася завдякі інтэрнету. Спілкуватася з людзінаю з будзь – якога куточку сьвіту зараз мажліва в рэальнаму часі. Вэсь цэ зараз актывна ввядыцца і выкарыстоуецься в навчанні. Пэред асвітаю стоіць новае завданьня: сфармуваці в учня вміння вчыцісь, развіваці крытычне мыслення. На пэредній план выходять інфармацыйны тэхналогіі та дыстанцыйнае навчаньня. А медіа та медійны тэхналогіі відыграюць значну роль в працэсі навчаньня людзіны. Засобы масоваі камунікацыі маюць патэнцыал, щоб сфармуваці асобнасці, зміныці спосіб, якім мы спрымаємо і разуміємо сьвіт і нашу бэзпасередню рэальнасці.

Не астанню роль відыграе медіаасвіта і пры вывчэнні іназемных мов. Завдякі прагрэсу мы маємо мажлівасці чуці і бачыці в умовах рэальнаго часу співразмовніка (носія іншаі мовы) навіць не выходячы з дому або класу. Дуже велыку роль відыграе цэ спілкування, колі мы мажэмо бэзпасередняю чуці вымову тіеі чы іншаі мовы з іх вымоваю та діалектам, знаёмыціся з граматыкаю та сленгам, што выкарыстоуецься пры спілкуванні в будзь-якій мові.

Особисто я вважаю, що найголовніша риса знавця іноземної мови – це можливість сприйняття її на слух (аудіювання), бо вимова вчителя та вимова носія мови суттєво відрізняються (не зважаючи навіть на рівень вчителя). Останні 3 роки я почала проводити експеримент щодо сприйняття на слух учнями іноземної мови, щоб зрозуміти на якому етапі вони можуть сприймати її на рівні аудіювання, не маючи перед собою тексту.

В початковій школі завдяки НУШ ми мали чудову можливість отримати нові автентичні підручники, програма яких більшою мірою побудована на аудіюванні та відео-сприйнятті матеріалу. Завдяки цим підручникам уже у 2-3 класах діти сприймають англійську мову на слух, розпізнають окремі слова та фрази. В підручнику та робочому зошиті (автор Герберт Пухта) для першого класу подаються окремі картинки та аудіо чи відео-супровід, за допомогою якого діти мали розставити ці малюнки в правильному порядку. До підручника також додаються прописи та книга-пазл з цікавими іграми та завданнями для удосконалення граматичних навиків.

Маленькі діти дуже люблять мультфільми, тому це завдання завжди приносить їм задоволення. Фрази і окремі слова за темами також можна вивчати за відео-супроводом, який легко знайти в інтернет-мережі. Вони дуже люблять дивитися різноманітні відеокліпи з піснями, з яких вивчають нові слова і вирази навіть того іноді не помічаючи. Один з найвідоміших відеоканалів для навчання – це мультфільм про маленького динозаврика Гого. Завдяки йому та його друзям діти знайомляться та запам'ятовують нові вирази іноземною мовою з її вимовою.

Також завдяки сучасним гаджетам можна використовувати дуже багато ігор та завдань як онлайн, так і офлайн, проходити тести з граматики за будь-якою темою. Одна з найцікавіших ігор для учнів початкової школи, яка поєднує в собі vocabulary, listening, pronunciation and grammar – це **English for kids**. У цій грі поєднані різноманітні теми, для проходження кожного рівня ти повинен

навчитися правильно писати та вимовляти слова, а також відрізняти їх на слух та за назвою.

Сучасна освіта та нове обладнання у школах дали можливість вчителю та дітям на уроках іноземної мови вільно використовувати ІКТ та інтернет. Завдяки такому величезному кроку вперед ми можемо не просто вивчати слова за картинками чи сприймаючи їх на слух, тепер діти можуть самі створювати свої словнички за тією чи іншою темою, виконувати завдання вчителя онлайн, створювати власні сторінки, в яких вони розміщуватимуть свої роботи. Наприклад, сайт **Kahoot.com**.

На сьогоднішній день є велика кількість онлайн програм, за допомогою яких можна слухати різноманітні тексти з оригінальним озвученням. Вони поєднують у собі різні теми та рівні, діалоги, цілі книжки та невеликі розповіді. Наприклад, **Паралельні тексти** або **Listening by learning**.

ПАРАЛЛЕЛЬНЫЕ КНИГИ,
СКАЗКИ, ТОПИКИ,
ДИАЛОГИ

ДЛЯ ЛЮБОГО
УРОВНЯ ЗНАНИЙ

Для перевірки своїх знань, вмінь та навиків з граматики на сучасному етапі розвитку медіа – простору та технологій можна використовувати онлайн та офлайн тести. Наприклад, **5555tests**.

Повертаючись до дослідження, з якого починала свою роботу, я прийшла висновку, що діти, які зараз у 1-3 класах набагато розвиненіші та швидше адаптуються до вивчення та сприйняття іноземної мови ніж учні 6-7 класів, не кажучи вже про старшу школу. Вчені довели, що дитина до 12 років може сприймати до трьох іноземних мов і вільно ними володіти. Сьогоднішній розвиток дає їм таку можливість. І при перевірці адаптації дітей різного віку до оригінальної вимови носія іноземної мови учні початкової школи за умовою навчання в НУШ досягають вагомих результатів уже у 4-5 класах. А учням, що навчалися за старою програмою та чули вимову тільки свого учителя або аудіо-супровід підручника, дуже важко сприймати іноземну мову у вимові носія з усіма її діалектами та сленгами. Щоб привчати їх до цього, потрібно регулярно тренувати їх слухове сприйняття, спочатку підтримуючи аудіо текстом та вимовою учителя, згодом прибрати текст і залишити тільки перечитування поданої інформації учителем. З регулярними тренуваннями, що будуть підтримуватися постійним вивченням сучасної граматики та ознайомлення з оновленнями вимови, написання та сленгу, вже через рік – два, залежачи від початкового рівня учнів, можна прибрати перечитування тексту учителем та залишати тільки аудіо-супровід у вимові носія даної мови.

Сучасні учні із задоволенням виконують усі завдання, що пов'язані з використанням гаджетів та, особливо, інтернету. На сьогоднішній день перед ними відкрито багато таких можливостей. Дуже важливо привчати дітей до сприйняття іноземної мови з раннього шкільного чи навіть дошкільного віку. Це з легкістю можуть робити кожен батьки навіть вдома за допомогою використання інтернет – ресурсів. Також можна використовувати мультфільми, які діти добре

знають, тільки включати їх у мові оригіналу без перекладу. Досконало знаючи, що цей чи той герой скажуть в даній ситуації, дитина з легкістю запам'ятовуватиме ці фрази іноземною мовою. Сподіваюся, що рівень розвитку ІТ технологій тільки зростатиме і все більше шкіл матимуть можливість вільно користуватися ІКТ технологіями та якісним високошвидкісним інтернетом.

Але сучасний розвиток торкнувся не лише учнів, але і їх викладачів. Зараз існує величезна кількість сайтів (**Naurok, osvita** тощо) та груп в соціальних мережах (**The territory of English, English teacher, English with pleasure, Active English teaching, Love is English та багато інших**), де кожен педагог може знайти цікаві для себе ідеї та поділитися своїми, перейняти чийсь досвід і не тільки тих викладачів, що працюють на території нашої держави, але і педагогів з усіх куточків світу.

Можливості сучасної освіти та вчителів майже необмежені. І розвиток інтернет-технологій та занурення медіа-простору в освіту відіграють в цьому далеко не останню роль. Людина за своєю природою все в житті сприймає зором та на слух. Завдяки медіа-прогресу ми маємо унікальну можливість розвивати наших учнів, розвивати їх зорове сприйняття, пам'ять, критичне та аналітичне мислення. Наш мозок має необмежені можливості, їх просто треба відкривати та розвивати. Сьогодні завдяки технологічному прогресу це зробити набагато простіше.

ИНТЕГРАЦИЯ МЕДИАОБРАЗОВАНИЯ В ОБРАЗОВАТЕЛЬНЫЙ ПРОЦЕСС НА УРОКАХ БИОЛОГИИ ДЛЯ ФОРМИРОВАНИЯ ИНФОРМАЦИОННОЙ КОМПЕТЕНЦИИ УЧАЩИХСЯ

О.А.Житкая

ГУО «Ушачская средняя школа», г. п.Ушачи, Беларусь, olgazhitkaja@gmail.com

Медиаобразование можно органично интегрировать в образовательный процесс на учебных занятиях. При этом повышается интерес учащихся к изучению предметов, устанавливается связь предметных знаний с жизненными ситуациями, формируется информационная компетенция учащихся. В данной статье приведены примеры из педагогической практики, доказывающие эффективность интеграции медиаобразования в образовательный процесс.

Ключевые слова: медиаобразование, информационная компетентность, биология, ключевой вопрос

В современном мире умение обращаться с информацией стало основой для формирования способности личности к дальнейшему обучению на протяжении всей жизни. Согласно точки зрения профессора Мельбурнского университета Патрика Гриффина, руководителя крупнейшего международного научного проекта по оценке и преподаванию навыков и компетенций XXI века, нужно учить учащихся уметь мыслить, самостоятельно добывать информацию и критически её оценивать, а не просто её накапливать и запоминать [2]. Таким образом, необходимо формировать у учащихся информационную компетенцию.

В основе системного, продуктивного формирования информационной компетенции находится процесс медиаобразования, который характеризуется оказанием помощи обучающимся, живущим в информационном обществе, зависящем от технологий и воспитанием способности смотреть на мир самостоятельно и принимать свои собственные решения [1]. К источникам информации относятся как традиционные средства массовой информации: телевидение, пресса, так и новые: социальные сети, новостные сайты, электронные энциклопедии, реклама, видеоролики и т.д.

Согласно учения доктора педагогических наук, профессора А.В.Федорова, медиаобразование в современном мире рассматривается как процесс развития личности с помощью и на материале средств массовой коммуникации (медиа) с целью формирования культуры общения с медиа, творческих, коммуникативных способностей, критического мышления, умений полноценного восприятия, интерпретации, анализа и оценки медиатекстов, обучения различным формам самовыражения при помощи медиатехники [3].

Считаю, что интеграция медиаобразования в образовательный процесс расширяет возможности изучения биологии, обеспечивает связь изучения предмета с жизнью, а также способствует формированию информационной компетенции учащихся, основанной на умении работать с биологической информацией на основе поиска, анализа, отбора, интерпретации и презентации её с позиции собственной точки зрения.

С учетом программных требований изучения учебного предмета «Биология» мной были разработаны творческие задания, которые направлены на формирование информационной компетенции учащихся, основанные на использовании медиасредств.

Творческое задание «Фоторепортаж»

В Программе учебного предмета «Биология» предусмотрено проведение экскурсий. Например, в 6 классе необходимо провести экскурсию «Живая и неживая природа. Наблюдение за живыми объектами». Один из пунктов цели экскурсии - ознакомиться с осенними явлениями в природе. В ходе экскурсии предлагаю учащимся с помощью фотокамеры мобильного телефона фиксировать объекты живой и неживой природы, чтобы потом описывать на их примерах осенние явления. Фотографии предлагаю учащимся выкладывать в группе 6 класса в социальной сети «ВКонтакте» или сделать мини-презентацию «Осенние явления в природе» с описанием этих явлений по плану: название объекта (не менее трёх), живой организм или тело неживой природы, по каким признакам определена принадлежность объекта к живой природе, какие явления отображены на каждой фотографии и как можно их объяснить; какие источники информации были использованы? На следующем уроке необходимо представить отчёты об экскурсии и учащиеся презентуют свои медиапродукты. Выводы, к которым необходимо привести учащихся: мобильный телефон и социальные сети дают возможность для творческой самореализации, самообразования при освоении учебного материала по биологии.

Творческое задание «Подтверди или опровергни»

Фотографии из социальных сетей я использую на уроках в качестве ключевого вопроса. Ключевой вопрос мотивирует учащихся на работу на протяжении урока, тесно связан с темой и целью урока, показывает значимость темы урока и полученных знаний для учащегося. Ключевой вопрос может относиться как к одному уроку, так и ко всему разделу.

Первый урок в разделе «Тип Членистоногие» (8 класс) по теме «Общая характеристика типа Членистоногие». Предлагаю следующую фотографию: <https://onedio.ru/news/11-foto-gigantskih-zhivotnyh-kto-realen-a-kto-fejk-21492> . Ключевой вопрос: «Могут ли достигать таких размеров Членистоногие? Объясните с биологической точки зрения правдивость или фэйковость данного фото». Выводы, которые должны сделать учащиеся в конце урока: 1) нельзя доверять всей информации, которую размещают в социальных сетях, её надо анализировать, чтобы не дать себя обмануть или ввести в заблуждение, а для

этого необходимы биологические знания; 2) при размещении информации человек берёт на себя ответственность за её достоверность.

Творческое задание «Памятники животным»

На уроке в 8 классе по теме «Значение птиц в природе и жизни человека»

на этапе закрепления знаний ставлю учащимся задачу: «Вы являетесь членом международной организации «Ахова птушак Бацькаўшчыны». Чтобы привлечь внимание общественности нашего городского посёлка к охране птиц, вы обратились в районную инспекцию по охране окружающей среды с предложением установить памятник птицам. Вам необходимо

привести убедительные доказательства, за что бы вы поставили памятник птицам. Приведите не менее 5 доказательств.» В качестве домашнего задания даю творческое задание, суть которого заключается в поиске в различных источниках и представлении информации о памятниках птицам. Критерии для выполнения задания: 1. Представление фото памятника. 2. В какой стране установлен памятник? 3. За что установлен? 4. Какие источники были использованы? 5. Были ли отличия в информации и как вы поступили?

Затем привожу пример о том, что информация в Интернете бывает противоречивой. Предлагаю два слайда:

<p>Памятник воробью</p> <p>В Бостоне, США, памятник этой птичке поставили в благодарность за спасение садов и посевов от нашествия гусениц.</p>	<p>https://ppt4web.ru/okruzhajushhij-mir/chto-za-ptica-vorobejj.html</p> <p>7. Почему благодарные жители американского города Бостона воздвигли в своем центральном парке памятник воробью?</p> <ul style="list-style-type: none">• Воробей избавил посевы от полчища гусениц.
--	---

Источник: <http://5klass.net/mkhk-5-klass/Pamjatniki-zhivotnym/021-Pamjatnik-vorobju.html>

На первом слайде – памятник Чижик-Пыжику на Фонтанке в г. Санкт-Петербург, на втором слайде – памятник воробью в г. Барановичи (Беларусь).

Ставлю вопрос. Почему на слайдах фото памятников разные, хотя речь идёт об одном факте?

Вывод, к которому должны прийти учащиеся: информацию необходимо проверять, использовать несколько сайтов, информация на каждом сайте может отличаться, значит необходимо несколько источников, чтобы составить более полную картину о конкретном факте.

Творческое задание «Лови лайфхак»

Урок в 9 классе по теме «Строение и функции органов пищеварительной системы». Лайфхак «Как предотвратить изжогу? Несмотря на то, что изжога может быть вызвана самыми разными причинами, вы можете понизить вероятность ее возникновения, если будете спать на левом боку». Вопрос в этих случаях может быть следующим: «Следует ли прислушиваться к данному совету и почему? Объясните этот совет с применением биологических знаний о строении и функции органов пищеварительной системы». Также учащимся можно предложить в качестве домашнего задания придумать лайфхак.

Творческое задание «Посмотри и обсуди». Работа с рекламой

Класс 9. Тема урока «Гигиена кожи. Принцип закаливания».

После изучения новой темы на этапе закрепления знаний предлагаю обучающимся просмотр рекламы шампуня «Хэдн Шолдерс» с Криштиану Роналду в главной роли (<https://www.youtube.com/watch?v=1sZS-BkbbG4>) . Перед просмотром раздаю карточки со схемой анализа рекламы для того, чтобы они знали, на что следует обратить внимание при просмотре.

После просмотра обучающиеся в течении 2-х минут в паре обсуждают каждый вопрос, затем по цепочке высказывают суждение.

Схема анализа рекламы

1. С какой целью была выпущена реклама продукта? Что хотели от меня авторы? Кому адресовано послание и почему вы так думаете?
2. Полезна ли эта реклама для меня и других людей? Чего хочет автор, чтобы я запомнил.
3. Кто может получить пользу, а кто вред от этой рекламы?
4. Какие идеи, ценности или точки зрения доносят или навязывают? Какой способ используют авторы?
5. Могут ли разные люди понять эту рекламу по-разному? Как я понял эту рекламу? Что я могу сделать: согласиться или высказать своё мнение, применив биологические знания или информацию из различных источников, в т.ч. Интернет.
6. Можно ли доверять этой рекламе?

Вывод, которые должны сделать учащиеся после работы с рекламой:

1. Критически подходить к информации, которую предлагает реклама.
2. Формировать собственное мнение на данную рекламу.
3. Не всегда доверять имиджу знаменитых людей (уход от стереотипов).

После такого вида работы можно предложить учащимся следующее домашнее задание на выбор по желанию:

1. Подготовить сообщение на тему: «Что такое перхоть, каковы причины её возникновения, что надо делать, чтобы избежать перхоти?»
2. Составить памятку «Памятка грамотного потребителя продукции по уходу за кожей» (не менее 5 пунктов, по схеме «Что делать? и Почему (зачем?) так делать»).

Критерии к выполнению работы: 1. Укажите 3 источника Интернет-ресурсов. 2. Совпадает ли информация из этих источников? В чём различия в информации. 3. Какому источнику Вы доверяете больше всего и почему?

Данные примеры творческих заданий показывают, что интеграция медиаобразования является эффективным средством формирования информационной компетенции учащихся. В процессе работы с медиаинформацией у учащихся не только формируется умение работать с информацией, но и повышается интерес к учебной деятельности и меняется отношение к учебному предмету.

ЛИТЕРАТУРА

1. Медыядукацыя ў школе: фарміраванне медыяграмацнасці вучняў: дапаможнік для настаўнікаў/ М.І.Запрудскі, А.А.Палейка, А.У.Радзевіч, Т.П.Мацкевічы і інш.; пад рэд. М.І.Запрудскага.- Мінск-2016.- С.336.- С.11.
2. Навыкі і кампетэнцыі ХХІ стагоддзя. [Электронны рэсурс]. – Режим доступа: <http://www.startup.org.ua/2017/09/xxi.html>. – Дата доступа 02.09.2017.
3. Федоров А.В. Медиаобразование и медиаграмотность. Таганрог: Изд-во Кучма, 2004. 340 с., с.11

ПРОБЛЕМА ВИХОВАННЯ КУЛЬТУРИ ПОВЕДІНКИ ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ ЗАСОБОМ КОМП'ЮТЕРНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

А.О. Забаренко

Глухівський національний педагогічний університет ім. О. Довженка

м. Глухів, Україна titarenko17.01@gmail.com

Науковий керівник: Титаренко С.А.

кандидат педагогічних наук, доцент дошкільної педагогіки і психології

У артыкуле разглядаюцца праблемы выхавання культуры паводзінаў дзяцей старшага дашкольнага ўзросту метадамі камп'ютарных тэхналогій.

Ключавыя словы: *ІКТ, камп'ютарная гульня, дашкольнае выхаванне.*

На сьгоднішній день сучасні комп'ютерні тэхналогіі маюць великий вплив на сучасных дітей. Комп'ютери стаюць не тільки засобом комунікації, але й інформаційним та розважальним ресурсом, а також маюць виховний ефект, що нині є дуже важливым моментом в житті кожнай людини. Виховання культури поведінки у дітей дошкільного віку здійснюється різними засобами та методами, які використовують не тільки вихователі ЗДО, але і батьки дітей.

Заняття дітей на комп'ютері маюць велике значення для розвитку їх інтелекту, моторики рук, зорово-моторної координації, поліпшують та розвиваюць пам'ять і увагу. Граючи у веселі ігри та виконуючи ігрові завдання, діти можуть навчитися культурі поведінки, наприклад, як поводитися з ровесниками та старшими людьми, як слід розмовляти у незнайомих місцях, а також слід не забувати про особисту гігієну тощо. Тому на сьгодні дуже важливо навчити дітей культурі поведінці засобом комп'ютерних тэхналогій.

Аналіз освітніх досліджень та публікацій. Проблема виховання дітей дошкільного віку є актуальною і на сьгодні. Спілкування дітей з дорослими та однолітками досліджували Я. Коломінський, М. Лісіна, Р. Стеркіна, Т. Рєпіна, у вихованні добра та справедливості виступаюць Р. Буре, В. Нечаєва, Т. Пономаренко. Проблеми виховання соціальних емоцій, якостей взаємин вивчали Л. Артемова, Н. Дятлова, І. Княжева, О. Кононко, В. Павленчик та ін.

У сучасному світі використання комп'ютерних тэхналогій в дошкільній освіті є предметом багатьох вітчизняних та зарубіжних науковців. У дослідженнях В. Бондаровської, Ю. Горвица, К. Зворигіної, О. Кореганової, Г. Лаврентьєвої розглядається проблема впливу комп'ютерних тэхналогій на загальний розвиток дітей дошкільного віку. Проблему доцільності використання комп'ютера та комп'ютерних ігор у педагогічному процесі закладі дошкільної освіти досліджують О. Андрусич, Б. Гершенський, О. Кивлюк, Ю. Машбиць.

Мета статті: визначення умов виховання культури поведінки дітей дошкільного віку засобом комп'ютерних тэхналогій.

Виклад основного матеріалу. За енциклопедією освіти культура поведінки – це сукупність сформованих, соціально значущих якостей особистості, щоденних вчинків людини в суспільстві, що ґрунтуються на нормах моралі, етикету, етики, естетики та культури.

Культура поведінки – це почуття високої людської гідності, яке визначає поведінку людини в різних умовах: у дитсадку, вдома, на вулиці, на очах у всіх і наодинці із собою. До поняття «культура поведінки» входять уміння і навички, що сприяють розвитку культури розумової і фізичної праці, особиста гігієна, ряд звичок, пов'язаних із ставленням до інших людей: ввічливість, турботливість, уважність, тактовність, делікатність.

Обов'язковою умовою виховання культури поведінки у дітей є цікаве, насичене різноманітними справами життя. На нашу думку, саме в процесі ігор треба прищеплювати дітям навички і звички культури поведінки. Для дітей дошкільного віку ігри мають виняткове значення: гра для них – навчання, гра для них – праця, гра для них – серйозна форма виховання. Вивчаючи правила гри, дитина засвоює і правила культурної поведінки. Зміст гри вводить дошкільників у сферу культурних взаємин дорослих: ввічливість, дисциплінованість, повага до інших тощо.

Комп'ютер служить технічним засобом навчання та відіграє значну роль у загальному технічному розвитку дошкільників. Всім відомо, що діти дошкільного віку виявляють високу зацікавленість до комп'ютера, отримуючи при цьому хороший емоційний стан, задоволення, а головне знання. Комп'ютерні ігри виконують важливу навчальну функцію. Вони створені так, що дитина може собі уявити конкретну ситуацію, також такі ігри вчать дітей переборювати труднощі, контролювати виконання дій тощо. Тож, комп'ютер допомагає розвинути не тільки інтелектуальні здібності дитини, але й виховати вольові якості, такі як самостійність, зібраність, зосередженість, збагачуючи тим самим його ставлення до навколишнього світу.

Правила комп'ютерних ігор схожі за правилами до традиційних ігор, проте мають принципові відмінності:

- комп'ютерні ігри будуються за принципом поступового ускладнення ігрових та дидактичних завдань;
- «етапність», закладена в програмі, часто не дозволяє перейти на наступний рівень без виконання завдань попереднього рівня;
- в одних іграх можна за допомогою «меню» довільно дозувати рівень складності завдання. В інших «адаптивних» іграх програма сама підлаштовується під дитину і пропнує їй нові завдання з врахуванням її попередніх відповідей: складніші, якщо завдання виконується успішно, чи простіші – коли навпаки;
- деяким комп'ютерним іграм притаманний елемент випадковості, новизна, раптовість, несподіваність. Можуть раптово виникати нові персонажі, нові ситуації, явища і взємозв'язки.

Ми пропонуємо декілька ігор для виховання у дітей дошкільного віку культури поведінки засобом комп'ютерних ігор. Наприклад:

Гра «Виховання поведінки». Мета гри: навчати дітей правильної культури поведінки.

На екрані комп'ютера зображені різні поведінки дітей (напр. дитина вередує, дитина розкидає книжки, дитина навчається, дитина допомагає матусі тощо), діти мають натиснути на клавішу миші на ту картину, де показана гарна поведінка, або навпаки – вибрати погану поведінку.

Перегляд казки «Лисиця та журавель». Після перегляду казки діти разом з вихователем обговорюють її. На основі цієї казки діти вчаться моральному вихованню, доброті, милосердя. Також після обговорення казки можна змінити її, і в кінці театралізовано відіграти самими дітьми.

Гра «Домівка для тварин». Мета: виховує доброзичливе ставлення до тварин, дисциплінованість, розвиває увагу та логічне мислення.

Діти мають знайти всіх тварин і перемістити їх у свої домівки. Коли тварини у домівках, діти мають дати їсти кожному з них, при цьому враховувати їхні потреби.

На заняттях з комп'ютером, діти оволодівають комп'ютерною грамотністю і вчаться використовувати в роботі з матеріалом різних занять один з найбільш потужних сучасних універсальних інструментів – комп'ютер, з його допомогою вони розв'язують задачі тощо. Це – можливість для дитини проявити свої творчі здібності, а головне виховати культуру поведінки.

Комп'ютерні ігри дозволяють організовувати навчальну діяльність в цікавій формі. Виховання культури поведінки стає більш цікавим і зрозумілим з допомогою інноваційних технологій.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Використання сучасних технологій, а саме застосування комп'ютера в закладі дошкільної освіти – одна з найбільш важливих і стійких тенденцій розвитку світового освітнього процесу. Нові технології навчання дозволяють інтенсифікувати освітній процес, збільшити швидкість сприйняття, розуміння та глибину засвоєння величезних масивів знань.

При вихованні культури поведінки педагоги, батьки повинні пам'ятати, що виховний вплив на дітей має бути єдиним, постійним і послідовним, результатом якого є повнота уявлень і знань дитини про себе, про правила культурної поведінки; орієнтація дитини на соціально схвалювані норми поведінки тощо.

Список використаних джерел

1. Белікова Н. Комп'ютерно-ігровий комплекс: метод. рек. щодо організації роботи з дітьми. *Палітра педагога*. № 4. 2001. С. 14–17.

2. Гончаренко С. Український педагогічний словник. Київ: Либідь, 1997. 376 с

3. Дичківська І. Інноваційні педагогічні технології: навчальний посібник. Київ: Академ видав., 2004. 352 с.

4. Майорова-Щеглова С. Н. Инновационные информационные технологии и молодое поколение. Интелигенция в мире современных коммуникаций: Сб. статей. Под общей редакцией Ж. Т. Тощенко. Москва: РДГУ, 2009. С. 254-259.

5. Островська Л. Ф. Виховання культури поведінки дошкільників. Київ: Рад. школа, 1975. 120 с.

6. Федорова М. А. Виховання культури поведінки у дітей 6–7-го років життя (в умовах навчально-виховного комплексу «школа – дитячий садок»): дис. на здоб. наук. ступ. канд. пед. наук. Житомир, 2005. 21 с.

7. Чекан О. І. Застосування комп'ютерних технологій у професійній діяльності вихователя дошкільного навчального закладу: навчальний посібник. Київ: Видавничий Дім «Слово», 2015. 184 с.

МЕДЫЯ ЯК АЛЬТЭРНАТЫВА ШКОЛЬНАМУ ПАДРУЧНІКУ

М.І.Запрудскі,

*прафесар кафедры педагогікі і менеджменту адукацыі ДУА “Акадэмія
наслядыпломнай адукацыі”, кандыдат педагагічных навук.*

Мінск, Беларусь

zaprudskyn@mail.ru

У артыкуле разглядаюцца праблемы выкарыстання альтэрнатыўных падручнікам крыніц вучэбнай інфармацыі, раскрываюцца іх дыдактычныя магчымасці і перавагі, прыведзены прыклады практычнага выкарыстання дадатковых інфармацыйных рэсурсаў, зроблена спроба іх сістэматызацыі.

Ключавыя словы: медыя, медыяінфармацыя, крыніца інфармацыі, крытычнае мысленне, STEM-падыход, інфармацыйны рэсурс.

Keywords: *media, media information, source of information, critical thinking, STEM-approach, information resource.*

У адукацыйнай практыцы медыя ўсё больш праяўляюць сябе ў якасці альтэрнатывы падручнікам. На гэта ёсць немала прычын:

Па-першае, змешчаныя у падручніках матэрыялы не заўсёды дастаткова актуальныя (асабліва гэта адносіцца да гуманітарных прадметаў). У большасці падручнікаў напісана пра мінулае жыццё: пра гістарычныя падзеі і асобы з мінулага; з’явы і законы, якія адкрытыя ў мінулыя дзесяцігоддзі ці нават стагоддзі; літаратурныя творы пра калізіі, падзеі, учынкi герояў з мінуўшычыны... Нельга вучыць школьнікаў толькі па ўзорах даўно мінулых дзён. Калі мы іх вучым толькі па падручніках, то не дастаткова добра рыхтуем да жыцця ў цяперашнім і будучым зменлівым і поліпраблемным свеце. Пры гэтым парушаем класічны прынцып дыдактыкі, згодна з якім адукацыйны працэс павінен быць звязаны з жыццём. Тут да месца ўспомніць словы Дж. Дьюі: “Калі мы будзем вучыць нашых дзяцей так, як вучылі нас, мы ўкрадзем у іх будучыню”. Дапоўнім гэту думку ў кантэксце тэмы гэтага артыкула -- ...толькі такім сродкамі, якімі вучылі нас.

Па-другое, у падручніках выкладзены адзін пункт гледжання на падзеі, пададзена толькі інтэрпрэтацыя аўтара вучэбнай кнігі. Дэманстрацыя вучням такой безальтэрнатыўнасці поглядаў не спрыяе фарміраванню ў іх важнейшай кампетэнцыі сучаснага чалавека – крытычнага мыслення. У выніку вучні аказваюцца безабароненымі, неўпэўненымі ў сітуацыях, калі бачаць іншыя, чым у падручніку, трактоўкі таго, што адбываецца.

Па-трэцяе, сучасныя вучні, у большасці, без жадання чытаюць тэксты з падручніка. Тут дзве асноўныя прычыны: 1) навошта чытаць, калі настаўнік ужо раскажаў параграф, 2) многія тэксты сапраўды не выклікаюць у вучняў асаблівай цікавасці. Школьнікі маюць гаджэты з выхадам у інтэрнэт і магчымасць атрымаць інфармацыю “на кончыку пальца”. Дарэчы, як бачаць настаўнікі, многія вучні часцяком дрэнна ведаюць тое, што напісана ў падручніках, але праяўляюць добрую двсведчанасць у многіх іншых аспектах жыццядзейнасці, у творчасці музыкантаў, блогераў і іншых герояў нашага часу. Пра гэта яны даведаліся з інтэрнэта, з кінафільмаў.

Па-чацвертае, кліпавае мысленне сучасных школьнікаў абумоўлівае іх выбар не статычных тэкстаў і “карцінак”, якія яны бачаць у падручніку, а дынамічных, інтэрактыўных матэрыялаў, якімі насычаны адукацыйныя рэсурсы сеткі інтэрнэт.

Па-пятае, як вядома, падручнікі пабудаваны па прадметным прынцыпе. Таму абмяжоўванне настаўнікаў і вучняў толькі падручнікам прыводзіць да таго, што цэласны свет, у якім мы жывем, атрымліваецца ў свядомасці вучняў разарваным на кавалкі, без сувязяў паміж імі. Таму не дзіўна, калі вучні, напрыклад, на ўроках хіміі і фізікі ўспрымаюць электрон па-рознаму: ці электроны адказваюць за валентнасць, ствараючы ўстойлівыя сувязі, ці дрэнна ўтрымліваюцца каля сваіх ядраў і дрэўфуюць па металу. Вучню ўзгодніць гэтыя супрацьлеглыя тэзісы немагчыма. Папулярны апошнім часам трэнд – STEM (або STEAM)-падыход якраз узнік з жадання інтэгрыраваць розныя прадметы дзеля павышэння якасці адукацыі вучняў, дзеля іх падрыхтоўкі да вырашэння комплексных задач, якія яны будуць вырашаць у сваім жыцці і прафесійнай дзейнасці.

Якія ёсць сведчанні, што сродкі медыяінфармацыі вырашаюць праблему абмежаванасці дзеючых падручнікаў? Якія для гэтага ёсць магчымасці?

Агульнавядома, што інтэрнэт прадстаўляе настаўнікам і вучням вялізны адукацыйны кантэнт: тлумачэнні тэм, якія вызначаны для вывучэння вучэбнымі праграмамі. Гэтыя тлумачэнні прапануюцца ў двух варыянтах: у друкаваных тэкстах і на відэа. Іншы раз сустракаюцца матэрыялы з рознымі і супярэчлівымі трактоўкамі падзей, тэндэнцый, учынкаў людзей.

Прапаноўваючы вучням ў якасці домашняга задання знайсці пэўны відэаматэрыял, які адпавядае зададзеным настаўнікам крытэрыям, ён кіруецца жаданнем спрыяць развіццю ў вучняў уменняў пошуку ў інтэрнэце неабходнай

інфармацыі, яе ацэнкі, што спрыяе і развіццю крытычнага мыслення. Напрыклад, у расійскіх падручніках фізікі напісана, што шматступенчатую ракету прыдумаў К. Цыялкоўскі, а ў беларускіх – гаворыцца, што прыярытэт тут належыць нашаму суайчынніку К. Семяновічу. Вучням прапануецца знайсці неабходныя звесткі, каб спраўдзіць інфармацыю. Школьнікам можна даць спасылкі і прапанаваць прачытаць у інтэрнэце два тэксты, у якіх сцвярджаюцца розныя погляды на гістарычныя падзеі, напрыклад, на ролю ў станаўленні беларускай дзяржаўнасці ўраду Беларускай Народнай Рэспублікі, Слуцкага збройнага чыну, падзелу Рэчы Паспалітай. Крытэрыямі да такога задання могуць быць, напрыклад, наступныя: прыведзена не менш трох аргументаў на карысць сваёй пазіцыі, паказана гістарычнае значэнне падзеі, абгрунтавана, чаму крыніцы можна давяраць.

Вядома, што эфектыўным спосабам аналізу інфармацыі з’яўляецца яе перапрацоўка, структурыраванне, змяненне фармату. Таму карыснымі заданнямі для вучняў, якія працуюць на фарміраванне ў іх медыяграмацкасці, з’яўляюцца заданні на прадстаўленне атрыманай з інтэрэта (ці з падручніка) інфармацыі ў параўнальных табліцах, схемах, картах памяці, з дапамогай інфаграфікі, комікса і інш.

Пажадана даваць вучням заданне сфармуляваць да тэксту пытанні, якія ўзніклі ад усведамлення вучнем супярэчнасці, праблемнасці; пытанні на ўдакладненне, на развіццё, калі вучань развівае думкі, якія ён пачуў ці ўбачыў у інтэрнэце або ў падручніку. Пры гэтым фарміруецца адчувальнасць да праблем, супярэчнасцяў, што з’яўляецца важным складнікам крытычнага мыслення.

Карыснымі будуць заданні на выяўленне фэйкаў, маніпуляцый, на дэкадаванне інфармацыі. Адпаведныя сродкі дэкадавання інфармацыі, якімі пажадана ўзброіць вучняў, шырока прадстаўлены ў кнізе [1].

На наступным пасля выканання такіх заданняў уроку, працуючы ў групах, са зробленымі дома схемамі, табліцамі, пытаннямі, вучні набываюць вопыт аргументаваць свае погляды, крытычна ставіцца да прапанаванай аднакласнікамі інфармацыі, вучаць адзін аднога выкарыстоўваць сродкі для яе аналізу і дэкадавання. Паколькі на самім уроку не бавіцца час на тлумачэнне настаўнікам новай тэмы, то вучні маюць магчымасць не толькі для выканання рэпрадуктыўных заданняў, але і для творчай работы – стварэння медыяпаведамленняў для размяшчэння іх на сайце школы, у ютубе, у сацыяльных сетках. Тут павінна быць папярэдняя работа настаўніка, які дае вучням патрабаванні да гэтых тэкстаў. За аснову такой працы педагог можа ўзяць рэкамендацыі кнігі [1], якія змешчаны на старонках 281—296. Праклад перавернутага ўрока медыядукацыйнай накіраванасці таксама можна ўбачыць у

згаданай кнізе (с. 170—173). Рэкамендацыі па планаванні перавернутых урокаў можна пабачыць у кнізе [2] на старонках 124—126.

У апошні час многіх настаўнікаў прыцягваюць не прамыя спасылкі на відэарэсурсы, а вэб-сэрвісы, якія, акрамя, тлумачэння вучэбнага матэрыялу, ўтрымліваюць розны метадычны інструментарый: адкрытыя пытанні, тэсты з выбарам аднаго або некалькіх дакладных адказаў, шкалы і інш. Пры выкарыстанні такіх сэрвісаў адказы навучэнцаў класа камплектуюцца ў Google-форме – табліцы. Гэта дазваляе ажыццяўляць дыягностыку і самадыягностыку разумення тэмы і яе ключавых пытанняў, ўсталёўваць і рэалізоўваць зваротную сувязь паміж настаўнікам і вучнямі, улічваць вынікі дыягностыкі ў наступнай працы ў класе. Адным з найбольш папулярных сэрвісаў з'яўляецца рэсурс <https://learningapps.org/>, які дазваляе спыняць відэа і ўключаць тыя ці іншыя ўстаўкі: пытанні і практыкаванні, падрыхтаваныя з дапамогай гэтага сэрвісу (віктарына з уводам тэксту, заданні на класіфікацыю, ўстанаўленне адпаведнасці, аднаўленне лагічнай паслядоўнасці, ўстаўку прапушчаных слоў і да т.п.);

Выкарыстанне сэрвісу <http://ed.ted.com/>, дае магчымасць у працэсе прагляду відэа, падумаць і адказаць на пытанні, праглядзець дадатковыя матэрыялы, арганізаваць абмеркаванне выканаць дыягнастычнае выніковае заданне. Настаўнік, такім чынам, атрымлівае ад навучэнцаў зваротную сувязь, што дапамагае аптымізаваць наступную працу вучняў у аўдыторыі.

Можна выкарыстоўваць адукацыйны сайт Edmodo, функцыянал якога дазваляе даваць заданні і рабіць каментары па тэксце выкананых работ, ствараць лічбавыя бібліятэкі, друкаваць паведамленні, ствараць вучэбныя групы, арганізоўваць апытванне вучняў, ствараць і праводзіць віктарыны. Многім вядомая Акадэмія Хана (англ. Khan Academy) www.khanacademy.org/intl/ru/ – некамерцыйная адукацыйная арганізацыя. Яе мэта – «прадастаўленне высакаякаснага адукацыі кожнаму, усюды». На гэтым сайце чытач знойдзе тысячы відэаролікаў па большасці школьных прадметаў. Акрамя таго, у структуру акадэміі ўваходзяць разнастайныя сэрвісы, якія могуць быць карыснымі для вучняў, іх бацькоў і настаўнікаў.

Паколькі ў падручніках галоўнае – гэта тэксты для чытання, а настаўніку патрэбна вучыць сваіх вучняў “делать дело со знанием дела”, вучыць у дзейнасці, то тут у дапамогу Web 2.0 – шматлікія сэрвісы, якія змешчаны ў інтэрнэце (Табліца).

Назвы сервісаў Web 2.0	Спасылкі
Стварэнне інфаграфікі	https://netology.ru/blog/infographics
Стварэнне воблака слоў	http://www.openclass.ru/node/229208
Арганізацыя сумеснай работы:	http://www.zooburst.com/ http://www.wordle.net/
Работа з прэзентацыямі і тэкстамі	http://prezi.com/ https://www.slideshare.net
Стварэнне інтэрактыўных тэкстаў, крыжаванак	http://learningapps.org/ , http://www.classtools.net/
Стварэнне стужак часу і ментальных карт:	http://www.dipity.com/ , https://www.mindmeister.com/
Відэа-сервісы	http://youtube.com http://www.rutube.ru , http://video.mail.ru/
Сервісы для работы з фота	http://Flickr.com http://flamber.ru http://picasaweb.google.com/ , http://foto.mail.ru/
Сервісы для стварэння тэстаў, віктарын	https://sites.google.com/site/tkvgelearning/webservices/servisy-dla-sozdania-oprosov-testov-viktorin

Табліца. Класіфікацыя сервісаў Web 2.0

Немагчыма абмяжоўвацца падручнікам (ці ўвогуле ён не патрэбны) пры стварэнні вучнямі інфармацыйных і даследчых праектаў. Ім спатрэбяцца не падручнікі, а архіўныя матэрыялы, змешчаныя ў газетах і часопісах, рэсурсы інтэрнэт і іншыя крыніцы. Напрыклад, пры стварэнні праекта “Музей гульні ў нашай школе” вучні звернуцца да сваіх дзядуль і бабуль за інфармацыяй пра гульні ў іх дзяцінстве, да адпаведных артыкулаў у інтэрнэце, у часопісах і г.д. Пры планаванні турыстычнага пахода па Беларусі вучні ніяк не могуць абмежавацца падручнікам геаграфіі.

На завяршэнне ўгадаем, што ў назве артыкула – ключавое слова альтэрнатыва, але матэрыялы з медыякрыніц усё ж часцей з’яўляюцца не заменай, а толькі дапаўненнем да падручніка, паколькі

- змест адукацыйных рэсурсаў, змешчаных на інтэрнэт-парталах, у кінафільмах не заўсёды адпавядае айчынным вучэбным праграмам і асвятленню ў нашых падручніках, напрыклад, гістарычных падзей, якія адбываліся на тэрыторыі нашай краіны;

- многія сучасныя вучэбныя кнігі ўжо ўтрымліваюць магчымасці звароту вучняў з дапамогай QR-кодаў да крыніц у інтэрнэце;

- ужо ёсць падручнікі, якія ўтрымліваюць даволі дасканалы метадычны апарат і таму з’яўляюцца не толькі крыніцай інфармацыі, але і арганізатарам самастойнай ці групавой работы вучняў;

- ёсць тэхнічныя абмежаванні на выкарыстанне ў адукацыйным працэсе медыясродкаў .

Такім чынам, пры ўсім вышэйсказаным аўтар артыкула цалкам ўсведамляе, што традыцыйны падручнік як сродак навучання зусім не зжыў сябе, хоць бы таму, што традыцыі – адзін з падмуркаў сістэмы адукацыі. Акрамя таго, у гэтага сродку ёсць безумоўныя плюсы і заслугі, пералічваюць якія, напэўна, не мае сэнсу з-за іх відавочнасці. Для большасці настаўнікаў падручнік паранейшаму з’яўляецца стрыжнем навучання. Але ж, зразумела, што падручнік ва ўсякім разе не адзіная крыніца інфармацыі, не абавязкова і не заўсёды асноўны сродак навучання.

1. Медыяадукацыя ў школе: фарміраванне медыяграмацыйнасці вучняў: дапаможнік для настаўнікаў /М.І. Запрудскі, А.А. Палейка, А.У. Радзевіч, Т.П. Мацкевіч і інш.; пад рэд. М.І. Запрудскага. – Мінск, 2016. – 334 с.

2. Запрудский, Н. И. Современные школьные технологии–3 / Н. И. Запрудский. — Минск, 2017. — 168 с.

СОЗДАНИЕ И РАЗВИТИЕ МЕДИАОБРАЗОВАТЕЛЬНОГО ПРОСТРАНСТВА В СОВРЕМЕННОМ УЧРЕЖДЕНИИ ОБРАЗОВАНИЯ

О.А. Засим,

государственное учреждение образования
«Гимназия №1 имени Ф.Я. Перца г. Пинска»,
г. Пинск, Республика Беларусь, zasimoleg@yandex.ru

В статье представлен опыт создания медиаобразовательного пространства в учреждении образования.

Ключевые слова: медиаобразовательное пространство, электронные образовательные ресурсы, медиатексты, телевидение, перевернутые уроки

Согласно Концепции информатизации системы образования Республики Беларусь на период до 2020 года, утверждённой 24 июня 2013 года, «рост объемов производимой информации, ее активное использование в различных сферах деятельности, создание современной информационно-коммуникационной инфраструктуры стали основными факторами возникновения и развития информационного общества»[1,с.2].

Информатизация образования позволяет поднять преподавание школьных дисциплин на новый нетрадиционный уровень, оптимизировать процессы понимания, запоминания и усвоения учащимися учебного материала, повысив тем самым мотивацию обучения, качество и эффективность учебных занятий.

Однако любое явление, возникшее в обществе, порождает свои преимущества и недостатки. Насыщенное информационное общество повлекло за собой серьёзную проблему: как своевременно подготовить подрастающее поколение к новым условиям жизни и профессиональной деятельности в высокоавтоматизированной информационной среде, как научить их самостоятельно действовать в этой среде, эффективно использовать ее возможности и защищаться от негативных воздействий.

Теле и видео сети, Интернет сделали возможным обмен информацией по всему земному шару за несколько минут. Так, по словам М. Маклюэна, возникает "глобальная деревня, над которой раскрыт электронный зонт"[2,с.5]. «Размеры земного шара мысленно уменьшаются до размеров небольшой деревни, где жители знают всё друг о друге, где возможен доступ практически к любой информации» [3,с.5].

Как защитить подрастающее поколение от неправдивой и негативной информации, которая распространяется в Интернете со скоростью звука? Раньше, когда дети приходили из школы, родители у них спрашивали: «Как прошёл день в школе?» А сейчас надо интересоваться: «Как прошёл день в Интернете?» Границы между виртуальным и реальным стираются. По словам известного шведского медиапедагога Ёрана Андерсена происходит то, что в

социальных медиа напоминает взрыв. У учителей и родителей учащихся не всегда хватает времени и возможностей, чтобы это всё отследить.

В результате у современной общественности сформировалось четкое осознание необходимости педагогических усилий для выстраивания отношений между обществом и масс-медиа. В этом деле, по мнению современных медиапедагогов, призвано прийти на помощь медиаобразование. Отсюда понятна важность интенсивного развития медиаобразования, которое А.В. Федоров, президент Ассоциации кинообразования и медиапедагогике России, понимает как процесс развития личности с помощью и на материале средств массовой коммуникации с целью формирования культуры общения с ними, творческих, коммуникативных способностей, критического мышления, умений полноценного восприятия, анализа, интерпретации и оценки медиатекстов – то есть, разнообразных произведений, распространяемых через масс-медиа. Поэтому любое современное учреждение образования должно выстраивать своё медиаобразовательное пространство.

Из чего же складывается медиаобразовательное пространство в учреждении образования?

Рис.1

В первую очередь, это внедрение медиаобразовательного компонента в практику преподавания учебных и факультативных занятий, интеграция медиаобразовательного компонента в систему воспитательной и идеологической работы, активное использование средств медиаобразования в учебной и внеурочной деятельности (рис.1).

Остановлюсь более подробно, как можно внедрить медиаобразовательный компонент на учебных занятиях по информатике с помощью перевёрнутых уроков.

Современные технические средства и средства коммуникации предоставляют огромные возможности для общения вне класса учителя с учениками, учеников между собой, самостоятельного поиска информации. Обучение возможно построить так, что изучив теоретический материал дома, ученик приходит в класс, чтобы выяснить непонятные вопросы, которые остались после домашней подготовки и закрепить пройденное. В этом и заключается суть перевёрнутых уроков.

Вначале записанное видео по материалам нового урока раздается ученикам (выкладывается на общий ресурс, например в облако). В качестве домашнего задания учащиеся смотрят короткие видео-лекции, самостоятельно проходят новый теоретический материал. Ученик может смотреть в удобное время и несколько раз, чтобы разобраться в изучаемом материале. Мотивированный ученик может прослушать объяснение столько раз, сколько ему нужно, чтобы понять материал. Попутно он может обратиться к учебнику и дополнительным ресурсам, тем самым сравнить, сопоставить фактический материал. Учитель к этому ролику прилагает несколько вопросов или небольшой тест для мониторинга усвоения учебного материала. По ответам детей он видит уровень понимания нового материала.

От того, насколько ответственно ученик будет выполнять домашнее задание, будет зависеть его успешность на уроке. Подобная форма организации урока позволит привлечь учеников к реальной деятельности на уроке, а не скучному записыванию лекций за учителем. Для этого нужно поменять содержание домашней работы и работы на уроке. Вместо выполнения обычных домашних упражнений ученику предоставляется доступ к электронным ресурсам. Получив начальные знания и сформировав свое представление о предмете изучения, учащиеся, придя в класс, переходят к активной форме обучения, т.е. к анализу конкретной ситуации, решению проблемных задач, выполнению практического задания.

Однако можно пойти по более сложному пути: учащимся не даётся готовое видео, они сами ищут материал по заявленной теме в Интернете. В этом случае это создаёт большие предпосылки для развития критического мышления. Во-первых, учащиеся учатся искать достоверную информацию, отличать её от фэйковой, проверять её на подлинность, используя несколько источников. Во-вторых, отличать научные знания от антинаучных. Конечно, это требует больших сил, времени и затрат энергии, но пользы от такой подготовки домашних заданий будет гораздо больше.

По учебному предмету «Информатика» есть много тем, которые лучше было бы провести при активной деятельности учащихся на уроке и не тратить урочное время на объяснение материала, т.е. провести учебное занятие в форме перевёрнутого урока. В VII классе изучается тема: «Устройство компьютера». Как показывает практика, очень мало детей когда-либо видели и держали в руках процессор, оперативную память, другие детали системного блока. Очень часто уроки по этой теме проходят без активной деятельности учащихся. Учителя могут показать плакат, стоящий на столе компьютер и прочесть текст в учебнике. Учащиеся, как правило, воспринимают компьютер как некую

железную коробку. Процессор, оперативная память и прочие детали компьютера остаются для них абстрактными понятиями. Идея собрать компьютер вызывает живой интерес у подростков.

Я ушёл от традиционного урока по этой теме и предложил учащимся ознакомиться с устройством компьютера дома по самостоятельно найденным видеоматериалам, а на уроке закрепить свои знания с помощью практической работы по сборке системного блока. Проведение такой практической работы позволило учащимся внимательно изучить все детали системного блока, их функции, определить их местонахождение. При обобщении материала по данной теме, я использовал игру «Лото» (рис.2). Учащиеся вытягивают бочонки с написанными на них числами. Некоторым числам соответствуют детали системного блока. Если учащиеся вытягивают именно такие числа, значит им необходимо рассказать об определённой детали системного блока.

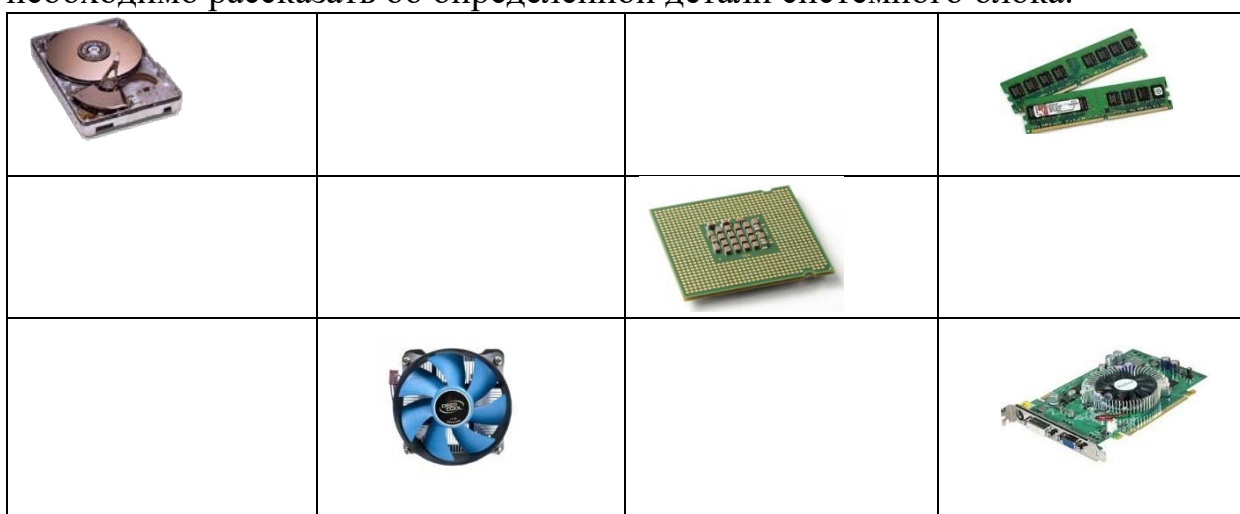

Рис.2

Учебные занятия, проведённые по такой методике, формируют и развивают у учащихся критическое мышление. Подростающее поколение сможет «хорошо ориентироваться в медиaprостранстве, т.е. будет уметь работать с разными источниками информации, уметь эту информацию искать, систематизировать, критически ее воспринимать, уметь пользоваться медиатехникой»[3,с.7].

Несколько слов хотелось бы сказать об интеграции медиаобразовательного компонента в систему воспитательной и идеологической работы. Планируя воспитательную работу, необходимо продумывать систему классных и информационных часов, родительских собраний, способствующих формированию у учащихся и их родителей медиакомпетентности. Это просмотр и анализ медиатекстов, создание собственных видеороликов с последующим их обсуждением, создание фотогалереи на определённые темы через участие в фотоконкурсах. Такая планомерная и систематическая работа научит учащихся отличать настоящий медиапродукт от фейкового, быстро ориентироваться в потоке Интернет-информации.

Одной из форм работы, которая будет способствовать развитию медиаобразовательного пространства, это телевидение учреждения.

Телевидение — это мощнейший фактор воздействия на массовое сознание. Не нужно бояться журналистов — с ними нужно дружить. А как же ещё родители, учащиеся, педагоги и общественность узнают, какие у нас в стране замечательные, передовые учреждения образования, как хорошо в них учиться и работать?

Каждый из учащихся, родителей и педагогов сможет стать героем новостей, рассказать о своих достижениях. Родители будут получать полную информацию о мероприятиях, о предстоящих событиях, которые проходили или будут проходить в учреждении. Учителя из новостных сюжетов смогут узнать о талантах своих учеников, их деятельности вне учебы, их интересах, переживаниях, что в свою очередь, будет способствовать более глубокому пониманию личности каждого отдельного обучающегося. В рамках работы телевидения можно предусмотреть следующие направления:

1. Освещение новостей.
2. Создание постоянно действующего медиаотряда.
3. Запуск и реализация минипроектов.
4. Обучение репортёров, операторов, корреспондентов при поддержке компетентных родителей, медиатренеров из числа педагогов, а также местного телевидения.

Работа над созданием телевизионных программ, позволит учащимся проявить себя оптимальным образом индивидуально и в группе, попробовать свои силы в самом широком спектре человеческой деятельности – от гуманитарного до технического. Ребята познакомятся со спецификой телевизионной журналистики, изучат стили и жанры, законы построения телесюжетов, будут развивать организаторские, ораторские способности, постигнут основы таких профессий как журналист, комментатор, сценарист, оператор, аналитик, интервьюер и другие, а самое главное посредством телевидения учреждения есть уникальная возможность воспитывать у своих учащихся новый вид культуры – медиакультуру, а также такое качество как медиакомпетентность.

Несколько слов о применении средств медиаобразования в образовательном процессе. Научить учащихся пользоваться программами, которые делают процесс овладения знаниями более доступным и понятным, учат учащихся критически подходить к отбору информации – одна из главных задач медиаобразования.

Главным достоинством программы Plickers является интерактивность, т.е. взаимодействие с пользователем. Значение программы Plickers заключается и в том, что в течении нескольких минут можно определить отношение пользователя к той или иной информации либо проблеме. Достаточно разработать тест по интересующей теме, указать правильные варианты ответов, а затем разместить этот тест в специальной закладке на сайте

<https://plickers.com> и научиться пользоваться выше указанной программой. Педагоги пользуются этой программой при осуществлении образовательного процесса, а учащиеся – в ходе исследовательской деятельности.

QR-код (quick response) – новый вид штрих-кода, в котором кодируется различная информация (дополнительная реальность). В переводе с английского означает «быстрый ответ». QR-коды используют для компактного кодирования контактных данных, Интернет-адресов, адресов электронной почты, SMS сообщений и другой информации.

Особенностью новых учебных пособий являются ссылки на электронные образовательные ресурсы, размещенные на Национальном образовательном портале. Воспользоваться ими можно через QR-код. Ссылки на другие компоненты УМК – это средство дифференциации и индивидуализации образовательного процесса, которое позволяет учесть познавательные возможности и интересы учащихся с разным уровнем образовательной подготовки и мотивации к изучению учебного предмета. При организации проектной и исследовательской деятельности можно создавать коллекции ссылок, информационные блоки, комментарии. QR-коды можно публиковать на страницах сайтов поддержки проекта, плакатах.

Создать QR-код не сложно. С учетом того, что эти коды не были лицензированы, каждый желающий может не только использовать, но и создавать их совершенно бесплатно. Для создания и продвижения QR-кодов имеется множество сервисов и программ. Коды можно сохранять в виде графического изображения, распечатать, непосредственно внедрить в публикуемый документ, послать по электронной почте, опубликовать в сети интернет. И учащиеся это с большим желанием делают.

Таким образом, только четко выстроенная и слаженная система медиаобразовательного пространства в учреждениях образования сможет решить проблему, как научить подрастающее поколение разбираться и критически оценивать поток медиа-информации.

Список использованных источников

1. Концепция информатизации системы образования Республики Беларусь на период до 2020 года.
2. Маклюэн, М. Галактика Гуттенберга: становление человека печатающего/ Перевод И.О. Тюриной. - М.:Академический Проект: Фонд «Мир», 2005. с.5
3. Засим,О.А. Медиакультура: сущность, значение, внедрение в систему современного образования/ О. А. Засим //Адукацыя і выхаванне. – 2015. – № 8.– С. 7.

ИСПОЛЬЗОВАНИЕ МЕДИАОБРАЗОВАТЕЛЬНОГО ПОДХОДА В УЧЕБНОЙ И ВНЕУРОЧНОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ

Александра Анатольевна Ивашевич,
ГУО «Гимназия №1 имени Ф.Я. Перца г. Пинска»
ivaha.al@yandex.by

Результатом инновационной деятельности стал практический опыт педагогов гимназии №1 имени Ф.Я. Перца г. Пинска по интеграции медиаобразования в образовательный процесс. В статье описывается как в гимназии раскрывается и используется потенциал медиа для организации современного образовательного пространства и формирования медиаинформационной компетентности учащихся

Ключевые слова: *информационная культура, медиаграмотность, анализ медиатекстов*

В 2017/2018 учебном году в гимназии завершилась реализация инновационного проекта по медиаобразованию «Внедрение модели формирования медиакультуры учащихся в условиях современной информационно-коммуникационной среды учреждения образования». Именно осуществление инновационной деятельности обусловило формирование инновационного педагогического опыта и определило вектор работы с педагогами. Актуальность выбора темы инновационного проекта обусловлена значимостью медиаобразования и повышения медиакомпетентности педагогов в современном мире. Проблемы медиаграмотности особенно актуальны для современной школы сегодня, когда средства массовой информации зачастую играют более важную роль в воспитании и образовании учащихся, чем родители или педагог. Но необходимо помнить, что масс-медиа не отражают, а репрезентируют действительность. Поэтому и возникает явление «параллельной школы» - учащиеся впитывают ту информацию, которую получают по каналам СМИ, не вникая в ее достоверность, надежность и т.д. Поэтому современная школа просто обязана включать в образовательный процесс вопросы обучения медиаграмотности школьников для формирования умений адекватного восприятия и правильного отношения к информационному потоку. Конечно, совершенно необязательно вводить такой предмет как, например, "Основы медиаобразования" в школе. Гораздо эффективнее эти задачи можно решать в процессе изучения стандартных дисциплин, используя различные методические приемы и современные технологии на уроках.

Министерство образования Республики Беларусь акцентирует внимание на непрерывном повышении педагогического мастерства, постоянном личностном и профессиональном росте педагогов, использовании в своей деятельности современных дидактических подходов. В Кодексе Республики Беларусь об образовании компетентностный подход определяется в качестве одного из основополагающих принципов образования. Стратегия обновления образования с позиций компетентностного подхода обусловила смену

приоритетных и целевых установок с формирования у учащихся базовых знаний, умений и навыков на развитие ключевых (метапредметных, или надпредметных) компетенций. Компетентностный подход теснейшим образом связан с деятельностным, личностно-деятельностными подходами, так как любая компетенция формируется в деятельности. Проектирование и организация образовательного процесса в учреждении образования осуществляется на основе единства дидактических подходов, поскольку только при этом условии будет обеспечено формирование новой системы универсальных знаний, умений, навыков, а также опыта самостоятельной деятельности и личной ответственности обучающихся, современных ключевых компетенций. [1.с.33]

Сегодняшние выпускники школ должны быть способны к самостоятельному конструированию собственного образовательного маршрута, хорошо ориентироваться в информационном пространстве, мыслить творчески, уметь принимать решения и нести за них ответственность. Образование должно формировать способность адаптироваться в изменяющемся мире и находить пути решения различных жизненных задач. Учащиеся должны обладать определенными качествами, которые базируются на собственном опыте и знаниях, полученных ранее, то есть быть компетентными во многих вопросах. [3.с.15]

Медиаобразовательный подход раскрывает и использует потенциал медиа для организации современного образовательного процесса, определяет компетенции, которыми должен обладать педагог и учащиеся, является средством медиаобразования. Ведь вся наша жизнь и в школе и вне её, связана с обработкой информации, но при этом возникает проблема - проблема этики, достоверности, надежности информации. На многих сайтах нет никаких данных об авторах, организациях, занимающихся разработкой и предоставлением информации, в отличие от книг, у которых всегда имеются выходные данные. Это является одной из проблем, решение которой может частично взять на себя педагог, предупреждающий, что сведения, которые учащиеся могут получить через сеть, не всегда будут надежными, объясняющий различия между достоверной информацией и информацией, предлагаемой в надежде продать тот или иной продукт.

Только медиаграмотный человек способен противостоять информационному потоку, критически оценивая его содержание. Быть медиаграмотным – это значит обладать знаниями о процессах создания и влияния информации на восприятие человека, способностью вести поиск медиапродуктов на основе критической оценки и умением не только пользоваться и интерпретировать медиаинформацию с определённой целью, но и создавать её. Под медиаобразованием мы понимаем образование, ориентированное на развитие у учащихся критического мышления, умение соотносить получаемую информацию и знания, обеспечивать информационную безопасность.

За время инновационной деятельности накопился определённый опыт, проведены мероприятия с учащимися, педагогами гимназии, города. С начала 2017/2018 года на базе государственного учреждения образования была

организована работа городской школы совершенствования профессионального мастерства с целью распространения идей медиаобразования в образовательном пространстве города и повышения медиакомпетентности педагогов города Пинска. Участники школы познакомились с интеграцией медиаобразовательного компонента в урочную и внеурочную деятельность, опытом реализации инновационного проекта в учреждении образования. Была организована работа по рассмотрению основных теоретических аспектов формирования информационной культуры и медиаграмотности участников образовательного процесса. Участники школы работали в группах, характеризовали основные журналистские информационные жанры, отличали информацию от мнения, составляли информационный и медиасловари. Для анализа участникам школы был предложен список медиа-информационных компетенций учащегося. В ходе совместного обсуждения были определены черты современного медиапедагога, ресурсы для повышения медиакомпетентности. Также педагоги гимназии, участвующие в проекте познакомили участников школы с возможностями использования Plickers, QR-кодов на учебных занятиях и во внеурочной деятельности. Педагоги города стали участниками творческой лаборатории, где происходил анализ медиатекстов на примере рекламы, газетных статей, выпусков новостей, фотографий, кинофрагментов. Участники школы посетили мастер-классы педагогов творческой группы, участвующей в проекте, познакомились с возможностями использования элементов медиаобразования на занятиях по различным учебным предметам. Анализ анкетирования, собеседований показали актуальность выбранной темы, совершенствование мотивационно-целевых, теоретико-содержательных составляющих компетентности педагогов. Благодаря практическим формам работы участники школы освоили основные принципы медиакультурных технологий, повысился уровень медиакомпетентности и способности к саморазвитию в области медиаобразования.

С 2018/2019 учебного года в учреждении образования была организована работа творческой группы педагогов, ранее работавших в инновационном проекте, с целью дальнейшего распространения идей медиаобразования. В ходе заседаний происходит обсуждение примеров внедрения медиаобразования в образовательный процесс, возможностей самообразования для повышения медиакомпетентности при самостоятельной работе по данной теме. Также с помощью педагогов творческой группы организовано проведение недели медиакультуры в гимназии.

Обучая других – мы учимся сами, гласит древняя мудрость. Работа по повышению профессионального уровня педагогов предусматривает сформированность коммуникативной компетенции, которая приобретает педагогом в ходе выступления, прохождения аттестации, демонстрации педагогического опыта. Начиная с 2015 года, 15 педагогов гимназии подготовили материалы из опыта работы по медиаобразованию для выступления в научно-практических конференциях различного уровня, республиканских фестивалях, выставках инновационного педагогического опыта.

Педагог должен учиться искать своё «профессиональное лицо», «учиться быть учителем». Но эти умения не рождаются сами по себе: педагога этому надо учить, включив его в эффективную методическую работу. Оптимальной формой организации взаимообучения является мастер-класс. Педагоги гимназии проводят обучающие мастер-классы по повышению медиаграмотности не только для педагогов гимназии, но и в рамках проведения городских методических мероприятий.

В гимназии постоянно происходит работа над повышением медиаграмотности учащихся. Ведь у учащихся необходимо сформировать потребность анализировать то, что они смотрят, читают и распространяют в медиасфере. [2.с.45]

Чтобы выделить и понять посыл в медиасфере, необходимо, прежде всего, знать средства, которыми пользуются современные медиа для оказания влияния на аудиторию: стереотипы мышления, манипуляции и т.д. Базовым умением, которым должны овладеть учащиеся в процессе медиаобразования является анализ медиатекста.

Процесс анализа медиатекста часто носит название «декодирование» и касается как текста статьи, фотографии, так и видеофрагмента, плаката, музыкальных записей. Работа над декодированием должна быть постоянной, вопросы анализа из таблицы необходимо адаптировать с учётом способностей, возраста, целей обучения. Не все вопросы подходят к каждому медиатексту. Необходимо формировать умения рассуждать и доказывать свою точку зрения. [2.с.28]

Алгоритм работы над медиатекстом:

1. Кто подготовил данный материал?
2. Представлены ли источники информации?
3. Кому принадлежит данный источник информации?
4. На кого рассчитан данный материал?
5. Кому выгодна данная информация?
6. О чем данное сообщение? Какие идеи, ценности или точки зрения содержатся в медиатексте?
7. Какие средства и техники донесения информации использовались и с какой целью?
8. Что замалчивается, остаётся недосказанным за внешней оболочкой медиатекста? Каков его невербальный смысл?

Систематическое использование в образовательном процессе медиатекстов, а позднее, и создание собственных медиапродуктов способствует развитию критического мышления, гражданской культуры у учащихся. Педагог же выступает в роли фасилитатора, то есть помогает восприятию, является активным участником работы. [2.с.310]

Социально-экономические изменения, происходящие в обществе, коренным образом касаются всей системы образования. Очевидной становится необходимость постоянного и системного профессионального обучения, то есть следование принципу «образование через всю жизнь». Ведь именно педагог является основным действующим лицом любых изменений школы. Но известна

истина: профессионалами не рождаются, а становятся под воздействием определённых условий. Только постоянный процесс обновления кейса учительских знаний, интеграция многих составляющих позволяет конкурировать в профессиональной среде.

СПИСОК ЛИТЕРАТУРЫ:

1. Запрудский Н.И. Современные школьные технологии-3 / Н.И. Запрудский.- Минск, 2017.
2. Медыяадукацыя ў школе: фарміраванне медыяграматнасці вучняў: дапаможнік для настаўнікаў \ М.І.Запрудскі, А.А.Палейка, А.У.Радзевіч, Т.П.Мацкевіч і інш.; пад рэд.М.І. Запрудскага.-Мінск 2016.
3. Сурикова О.В. Инновационный процесс в учреждениях образования: учебно-методическое пособие / О.В. Сурикова, Т.Ф.Пашкович.-Минск : Сэр-Вит, 2018
4. Профессиональная культура и мастерство педагога /сост.Н.В.Котова. – Минск : Красико-Принт, 2015.
5. Хуторской А.В. Компетентностный подход в обучении. М.: Эйдос, 2013 (Серия «Новые стандарты»)

ПСИХОЛОГИЧЕСКИЕ ЭФФЕКТЫ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ ИНФОРМАЦИОННО-КОММУНИКАЦИОННЫХ ТЕХНОЛОГИЙ В ОБРАЗОВАНИИ

Е. В. Игонина

*канд. пед. наук, доцент кафедры педагогики профессионального образования
ГАОУ ДПО СО «Институт развития образования»,
г. Екатеринбург, Российская Федерация
ig_ekaterina@mail.ru*

Т. Д. Давыденко

*студентка кафедры педагогики и психологии
ФГБОУ ВО «Уральский государственный аграрный университет»,
г. Екатеринбург, Российская Федерация
davydenko.list@gmail.com*

Л. Ю. Усачева

*студентка кафедры педагогики и психологии
ФГБОУ ВО «Уральский государственный аграрный университет»,
г. Екатеринбург, Российская Федерация
usacevaludmila2@gmail.com*

В статье поднимается проблема влияния информационно-коммуникационных технологий на состояние обучающихся. Отмечается, что использование средств информатизации в образовательном процессе может иметь как положительные, так и отрицательные психологические эффекты. Предлагаются средства профилактики негативного влияния информационно-коммуникационных технологий на психику обучающихся.

The article put the problem of the influence of information and communication technologies on the condition of students. It is noted that the use of informatization in the educational process can have both positive and negative psychological effects. Means of prevention of negative influence of information and communication technologies on mentality of the trained are offered.

Ключевые слова: *образование, информатизация образования, информационно-коммуникационные технологии, психологические эффекты информатизации образования.*

Keywords: *education, informatization of education, information and communication technologies, psychological effects of informatization of education.*

Актуальность проблемы психологического влияния на человека использования информационно-коммуникационных технологий обусловлена тем, что персональные компьютеры стремительно вошли в современную действительность, став ее неотъемлемым атрибутом. Активность во многих областях человеческой деятельности в настоящее время не мыслится без средств

компьютеризации и информатизации, которые сопровождают людей как дома, так и на работе.

Сегодня у преподавателя любого уровня системы образования (от дошкольного образования до подготовки кадров высшей квалификации) имеются в распоряжении многочисленные инструменты информационно-коммуникационных технологий. Среди них – информационные ресурсы сети Интернет, электронные учебники, словари и справочники, презентации совместного доступа, обучающие и контролирующие программы, а также различные средства коммуникации (чаты, форумы, блоги, электронная почта, вебинары и другие) [1, с. 4].

Благодаря их использованию в образовательном процессе могут быть решены задачи актуализации содержания обучения, повышения скорости обмена информацией между участниками образовательных отношений, более полного учета образовательных запросов от обучающихся, усиления практико-ориентированности их подготовки и многие другие. Вместе с тем преобразования, неизбежно вносимые информационно-коммуникационными технологиями в процесс взаимодействия преподавателя и обучающегося, влекут за собой появление целого ряда психологических эффектов, которые требуют учета со стороны педагогов и психологов от образовательных организаций.

Под психологическим эффектом в данной статье будет пониматься некоторое явление, некоторая закономерность мышления, поведения или чувствования большинства людей, которая возникает в тех или иных ситуациях (во время межличностного общения, взаимодействия личности с социумом, оценки и принятия решения и т. д.) [3]. На наш взгляд, определенные психологические эффекты можно наблюдать при воздействии на человека информационно-коммуникационных технологий.

В числе психологических эффектов использования информационно-коммуникационных технологий в системе образования можно выделить три группы эффектов (по характеру их влияния на субъектов образовательного процесса): позитивные, нейтральные и негативные. К позитивным влияниям информационно-коммуникационных технологий на развитие молодого человека отнесем следующие эффекты:

- развитие творческих способностей;
- индивидуализацию процесса обучения;
- повышение интеллектуальной активности;
- формирование собственного стиля учебной деятельности;
- преодоление авторитарных схем взаимодействия с педагогом;
- получение доступа к различным источникам информации;
- работу в режиме постоянного выбора и принятия решений;
- совершенствование навыков дивергентного мышления.

Внедрение средств информационно-коммуникационных технологий в деятельность педагога в настоящее время тесно связано с решением задач по обеспечению непрерывности образования, преодолению его дискретности и невысокой индивидуализации. Как следствие, оно влечет за собой значительное

увеличение объемов и повышение уровня сложности самостоятельной деятельности обучающихся, усиление зависимости результатов их обучения от качества самоподготовки, что требует освоения ими новых приемов как умственной, так и практической работы.

Использование в практике современных методов обучения, переход от традиционных организационных форм к инновационным формам проведения занятий не может не оказывать воздействия на развитие потребностно-мотивационной, эмоционально-волевой, интеллектуальной, ценностно-смысловой и коммуникативной сферы обучающихся. Поэтому, применяя компьютер в образовательном процессе, педагог должен иметь в виду следующие нейтральные влияния информатизации на психику [2, с. 57]:

- возникающие под влиянием информационно-коммуникационных технологий новообразования могут переноситься в условия традиционного общения и учебной деятельности: могут усиливаться требования к точности формулировок, логичности и последовательности изложения материала, повышаться потребность в постоянной обратной связи со снижением значимости эмоциональной стороны взаимодействия с педагогом;

- одновременно наблюдается обратный процесс, при котором особенности традиционной учебной деятельности становятся присущи деятельности с применением компьютера, что, например, проявляется в стремлении «очеловечивать» свое взаимодействие с конкретной программой или компьютером в целом (в части визуального оформления, музыкального сопровождения и т. п.).

Влияние информационных технологий на личность обучающегося может быть выражено в большей или меньшей степени, причем в настоящее время достаточно исследуются негативные его варианты: от использования компьютерного и Интернет-сленга до Интернет-зависимости и «синдрома хакера». Вероятно, наиболее обсуждаемым является эффект «социальной изоляции» – частичного или полного отказа от общения с другими людьми, замены реальных друзей виртуальными знакомыми, резкого сужения сферы интересов, ослабления эмоциональных реакций и т. п. [2, с. 58].

Эффект «социальной изоляции» вызывается большим эмоциональным напряжением в связи с необходимостью долгое время удерживать свое «Я» в определенной ролевой функции, а также заменой реального общения роботизированной коммуникацией. Помимо сказанного, решение учебных или профессиональных задач в электронном образовательном пространстве неизбежно связано с воздействием на пользователя таких негативных психологических факторов, как:

- необходимость восприятия значительного массива информации за отдельно взятую единицу времени;

- увеличение когнитивной нагрузки при восприятии информации по причине ее фрагментарности и раздробленности;

- подверженность продолжительному воздействию так называемого «информационного шума».

Для их обозначения специалистами вводится понятие «компьютерный стресс», профилактика которого требует выработки специальных алгоритмов мышления и поведения, дающих возможность оперировать разнородной информацией без ущерба здоровью [4]. На его фоне более сложной выглядит проблема компьютерной или Интернет-зависимости, для развития которой представляют опасность следующие возможности виртуальной реальности в создании виртуального «Я» и управлении впечатлением о себе:

- практически неограниченный доступ к информации;
- возможность сокрытия любого проявления собственной жизни;
- ресурс изменения роли и принятия на себя той роли, которая кажется наиболее выигрышной;
- шанс изменения вокруг себя мира через конструирование другой, более желаемой реальности;
- возможность анонимных социальных контактов;
- реализация собственных фантазий с обратной связью.

В числе негативных психологических эффектов информатизации образовательного процесса также можно назвать:

- механизацию способов мышления;
- потерю обучающимися некоторых базовых умений и навыков (счета, письма, смыслового чтения и т. д.);
- легкость получения разнообразной информации;
- замедление эмоционального развития обучающихся;
- снижение потребности в общении, тенденции к аутизации.

Во избежание появления негативных психологических эффектов от распространения информационно-коммуникационных технологий можно предложить следующие варианты решений:

- нормирование времени использования компьютера с учетом основных законов функционирования восприятия, внимания, мышления и памяти;
- привлечение к преподаванию информационных технологий и смежных им дисциплин квалифицированных специалистов, имеющих психолого-педагогическую подготовку;
- грамотное внедрение информационно-коммуникационных проектов в образовательной организации на основе результатов их развернутой экспертизы психологами и педагогами;
- формирование и развитие у обучающихся умений и навыков безопасной для физического и психического здоровья деятельности в информационной среде средствами учебной и внеучебной активности.

Необходимо признать, что, несмотря на различные психологические эффекты, общество (а вместе с ним – система образования) непрерывно движется в будущее, в котором многое зависит от развития информационно-коммуникационных технологий. В связи с этим задачей педагога является постоянное совершенствование собственных знаний и умений в области целесообразного, методически верного применения средств информатизации и компьютеризации в профессиональной деятельности. Они могут помочь не

только в нейтрализации возможного негативного влияния новых технологий на обучающегося, но и в максимальном использовании их преимуществ.

Список использованных источников

1. Вылегжанина Е. А., Мальцева Н. Н. Использование информационно-коммуникационных технологий в образовательном процессе [Текст] // Актуальные задачи педагогики: материалы VI Междунар. науч. конф. (г. Чита, январь 2015 г.). – Чита: Издательство Молодой ученый, 2015. – С. 4-6. – URL: <https://moluch.ru/conf/ped/archive/146/7072/> (дата обращения: 22.10.2019).

2. Захарова И. Г. Информационные технологии в образовании: учебник для студ. учреждений высш. проф. Образования / И. Г. Захарова. – 8-е изд., перераб. и доп.– М.: Издательский центр «Академия», 2013. – 190 с.

3. Ногалес К. Психологические эффекты [Электронный ресурс] // Проект 4BRAIN. – URL : <https://4brain.ru/psy/effekty.php> (дата обращения: 23.10.2019).

4. Чаусовский Г. А. Психотехнология нейтрализации компьютерного стресса [Электронный ресурс] // Информационный ресурсный центр по научной и практической психологии «Пси-фактор» (Библиотека – Психотехнологии – Компьютерный стресс). – 2008. – URL: <https://psyfactor.org/lib/psychotron35.htm> (дата обращения: 22.10.2019).

К ВОПРОСУ О ТОМ, ВОЗМОЖЕН ЛИ НЕТЕХНОЛОГИЧЕСКИЙ ПУТЬ РАЗВИТИЯ СИСТЕМЫ ОБРАЗОВАНИЯ?

Е. В. Игонина

*канд. пед. наук, доцент кафедры педагогики профессионального образования
ГАОУ ДПО СО «Институт развития образования»,
г. Екатеринбург, Российская Федерация
ig_ekaterina@mail.ru*

П. С. Портнягина

*студентка кафедры педагогики и психологии
ФГБОУ ВО «Уральский государственный аграрный университет»,
г. Екатеринбург, Российская Федерация
portnyagina-polina@mail.ru*

И. А. Юрьева

*студентка кафедры педагогики и психологии
ФГБОУ ВО «Уральский государственный аграрный университет»,
г. Екатеринбург, Российская Федерация
irina_urieva199@mail.ru*

В данной статье поднимается вопрос о возможности нетехнологического пути развития современного образования. Раскрывается понятие и обозначаются признаки технологического подхода к обучению как одного из инновационных подходов. Дается обоснование, что подлинная информатизация и компьютеризация образования не могут быть успешными без учета методологических требований к образовательному процессу.

The article put the question of the possibility of a non-technological way of development of modern education. The concept and signs of technological approach to training as one of innovative approaches are revealed. The author substantiates that genuine informatization and computerization of education cannot be successful without taking into account methodological requirements to the educational process.

Ключевые слова: *образование, технологизация образования, технологический подход, информационно-коммуникационные технологии в образовании.*

Keywords: *education, technologization of education, technological approach, information and communication technologies in education.*

Понятие «технология» является в настоящее время одним из самых распространенных: мы рассуждаем о новых компьютерных технологиях, современных педагогических технологиях, проникновении нано-технологий в различные сферы деятельности и т. д. Под влиянием данных тенденций в последние годы в системе образования формируется новая образовательная

система, в основе которой лежат технологические инновации, в том числе современные информационные и коммуникационные технологии. Их применение сопровождается радикальными изменениями в методах и приемах педагогической деятельности, организации труда преподавателей и обучающихся, теории и методологии современного образования.

Попробуем ответить на вопрос: возможна ли в современном образовании нетехнологическая траектория развития? Согласно точке зрения Г. В. Ившиной, так называемый «технологический подход к обучению» ставит целью сконструировать образовательный процесс, отправляясь от следующих исходных установок: социального заказа, образовательных ориентиров, цели и содержания обучения [1, с. 439]. Этапами такого конструирования в общем случае являются [3]:

- постановка целей и их максимальное уточнение с ориентацией на достижение результатов (этому этапу придается первостепенное значение);
- подготовка учебных материалов и организация всего хода обучения в соответствии с учебными целями;
- оценка текущих результатов и коррекция обучения, направленные на достижение поставленных целей;
- заключительная оценка результатов.

Применительно к деятельности педагога технологический подход к обучению означает владение способами конструирования образовательного процесса на основе четкого упорядочения целевых установок. Смысл такого конструирования заключается в достижении более высокого результата с меньшими затратами, чем раньше. При этом различают технологический подход к обучению [3]:

- в узком смысле слова – как конструирование образовательного процесса на основе упорядочения целей обучения;
- в широком смысле слова – как особую организацию обучения, при которой главным является четкая постановка целей обучения и алгоритм действий по их достижению.

Значение инновационных технологий в организации образовательного процесса с учетом требований технологического подхода, по нашему мнению, достаточно велико: бесспорно, традиционные методы и формы обучения сохраняют свою актуальность, однако потребность в развитии диктует свои «правила игры». Согласно таковым, информационные и коммуникационные технологии неизбежно становятся неотъемлемой частью функционирования системы общего и профессионального образования. В качестве доказательства приведем несколько примеров.

Во-первых, сегодня, находясь практически в любой точке мира, можно получать образование необходимого уровня при помощи возможностей сети Internet. Персональные компьютеры, ноутбуки и планшеты, мобильные устройства с необходимым программным обеспечением позволяют осуществлять взаимодействие преподавателей и подопечных на расстоянии, то есть реализовывать дистанционные образовательные технологии.

Во-вторых, даже в формате традиционного обучения находят применение средства информатизации и компьютеризации, например:

- получают все большее распространение интегрированные занятия с применением мультимедийных средств, которые в большей степени способствуют усвоению знаний и освоению умений;

- неотъемлемой частью обучения становятся презентации, позволяющие улучшить занятие, вовлечь обучающихся в учебный процесс, наглядно иллюстрировать и закреплять учебный материал;

- компьютерные технологии помогают организовать учебный процесс, а также своевременно получать обратную связь всеми участниками процесса обучения;

- средствам мультимедиа отводится задача обеспечения эффективной поддержки интерактивных форм занятий (через внедрение элементов активного диалога «пользователь – компьютер», использование игровых и квестовых методов и т. д.).

В-третьих, не стоит забывать про ресурсы использования виртуальной реальности, которая открывает много новых возможностей для общего и профессионального образования в части решения тех задач, которые были слишком сложны, затратны по времени или дороги в реализации при традиционных подходах. VR-технологии и телекоммуникации позволяют полностью погружать обучающегося в аутентичную образовательную среду, посредством чего повышается качество образования.

В-четвертых, интересными выглядят направления, связанные с изучением и внедрением возможностей искусственного интеллекта в сопровождении деятельности как обучающихся, так и преподавателей. Так, например, педагоги Технологического университета Джорджии (США) используют в качестве ассистента чат-бота, помогающего студентам онлайн-ответами. В России педагоги активно осваивают технологии создания «умных тестов» с помощью компьютера, способные облегчить их работу при проверке большого количества работ.

Наконец, в Федеральном законе «Об образовании в Российской Федерации» от 29 декабря 2012 г. № 273-ФЗ в статье 16 появляются понятия «электронное обучение» и «дистанционные образовательные технологии» [4]. В статье 2 того же закона к числу средств обучения и воспитания в числе прочего отнесены информационно-телекоммуникационные сети, аппаратно-программные и аудиовизуальные средства, печатные и электронные образовательные и информационные ресурсы, необходимые для организации образовательной деятельности.

Опрос, проведенный среди студентов второго курса, обучающихся по направлению 44.03.04 «Профессиональное образование (по отраслям)», показал, что в числе достоинств информационных и коммуникационных средств обучения они видят повышение качества образования в связи:

- с усилением интереса к обучению с применением нестандартных технологий;

- со снижением нагрузки на обучающихся;
- с более эффективным использованием времени;
- с развитием у обучающихся креативности;
- с формированием навыков работы в команде;
- с развитием проектного мышления и аналитических способностей;
- с новым взглядом на содержание коммуникативной компетенции;
- с ориентацией на формирование способности к самообучению.

Изменения в образовательной системе, связанные с тенденциями ее информатизации, компьютеризации и электронизации, рассматриваются опрошенными в качестве нацеленных на то, чтобы сделать ее более приспособленной к изменениям, которые происходят в экономике и социальной жизни страны, интегрированной в мировую систему образования. Иными словами, именно технологический путь развития системы образования, с точки зрения студентов, можно считать в настоящее время подлинно инновационным.

Под инновацией чаще всего понимается процесс внедрения нового или процесс внесения изменений в определенную социальную единицу, приводящий к появлению новых стабильных элементов [3]. Инновации в сфере образования направлены, прежде всего, на формирование личности и развитие ее способностей в сферах научно-технической и инновационной деятельности, на обновление содержания и технологий образовательного процесса как обеспечивающих решение названных задач.

Каждая педагогическая эпоха породила собственное поколение технологий [3]:

- первое поколение образовательных технологий представляло собой традиционные методики;
- технологиями второго и третьего поколений были модульно-блочные и цельно-блочные системы обучения;
- к четвертому поколению образовательных технологий относится интегральная технология.

Каждое новое поколение технологий открывает новые возможности для концептуального и проектировочного освоения различных областей и аспектов образовательной действительности. Оно позволяет [3]:

- с большей определенностью предсказывать результаты и управлять педагогическими процессами;
- анализировать и систематизировать на научной основе имеющийся практический опыт и его использование;
- комплексно решать образовательные и социально-воспитательные проблемы;
- обеспечивать благоприятные условия для развития личности;
- уменьшать эффект влияния неблагоприятных обстоятельств на человека;
- оптимально использовать имеющиеся в распоряжении ресурсы;
- выбирать и разрабатывать наиболее эффективные технологии и модели для решения возникающих социально-педагогических проблем.

Вместе с тем технологический подход к образовательному процессу нельзя считать универсальным, поскольку он является лишь дополняющим традиционные научные подходы педагогики и психологии образования. Информационные и коммуникационные технологии призваны интегрировать в себе лучшие решения в части повышения эффективности образовательного процесса и в этой связи требуют учета следующих подходов в обучении: развивающего, гуманистического, компетентностного, индивидуального или дифференцированного, системно-деятельностного, личностно- и практико-ориентированного.

Так же, как и для любой другой технологии, для информационно-коммуникационных технологий, применяемых в образовательном процессе организаций общего и профессионального образования, должны быть характерны определенные признаки:

- осознанность деятельности педагога и обучающихся;
- результативность и эффективность образовательного процесса;
- гибкость и мобильность образовательных программ;
- ориентация на здоровьесбережение;
- целостность системы средств, методов и форм подготовки;
- открытость рациональным изменениям;
- проектируемость образовательных маршрутов;
- ориентация на индивидуализацию методик работы.

Всякая образовательная технология представляет собой систему, однако не всякая педагогическая система является технологией. Понятие системы чаще применяется для описания статической или структурной картины образовательного взаимодействия, в то время как технология акцентирует внимание на изменениях, происходящих с его субъектами. Именно с позиции эффективного решения образовательных задач и оптимального достижения планируемых педагогических результатов должна оцениваться перспектива развития системы образования за счет внедрения инструментов информационно-коммуникационных технологий.

Список использованных источников

1. Ившина Г. В. О проектировании обучения: технологический подход // Вестник Казанского технологического университета. – 2012. – № 12. – С. 439-444.
2. Станченко Е. Н. Технологическое образование в современной общеобразовательной школе: проблемы и перспективы развития [Электронный ресурс] // Сайт педагога на «МультиУроке». – URL: <https://multiurok.ru/files/stat-ia-tiekhnologhichieskoie-obrazovaniie-v-sovri.html> (дата обращения: 20.10.2019).
3. Технологический подход к обучению [Электронный ресурс] // Сайт Лекции.Орг. – URL: <https://lektcii.org/7-77853.html> (дата обращения: 21.10.2019).
4. Федеральный закон «Об образовании в Российской Федерации» от 29 декабря 2012 г. № 273-ФЗ [Электронный ресурс] // Официальный сайт компании «КонсультантПлюс». – URL: http://www.consultant.ru/document/cons_doc_LAW_140174/ (дата обращения: 22.10.2019).

РАЗВІЦЦЁ ІНФАРМАЦЫЙНЫХ КАМПЕТЭНЦЫЙ ВУЧНЯЎ ПРАЗ ВЫКАРЫСТАННЕ ІНТЭРНЭТ-СЭРВІСАЎ НА ЎРОКАХ БЕЛАРУСКАЙ ЛІТАРАТУРЫ

*Казачэнка Ірына Рыгораўна,
настанік беларускай мовы і літаратуры (кваліфікацыйная катэгорыя “настанік-
метадыст”)*

ДУА “Лельчыцкая раённая гімназія” Гомельскай вобласці Рэспубліка
Беларусь, lcl-a.hilko@mail.gomel.by

У артыкуле разглядаюцца магчымасці некаторых інтэрнэт-сэрвісаў для фарміравання інфармацыйных і медыякампетэнцый на ўроках беларускай літаратуры.

Ключавыя словы: *інтэрнэт-сэрвісы, інфармацыйныя кампетэнцыі, інфармацыя, інфармацыйная пісьменнасць, медыяпісьменнасць.*

Keywords: *Internet services, information, information competence, information literacy, media literacy.*

Сучасны перыяд развіцця грамадства характарызуецца значным уплывам на яго камп’ютарных тэхналогій, якія пранікаюць ва ўсе сферы чалавечай дзейнасці, забяспечваюць інтэнсіўнае распаўсюджванне інфармацыйных плыняў, утвараючы глабальную інфармацыйную прастору.

Адна з задач сучаснага настаўніка – выхаванне чалавека, здольнага да навучання, а не навучанага. Сёння настаўніку даступны арсенал такіх тэхналогій, метадаў і прыёмаў навучання, якія спрыяюць фарміраванню ў школьнікаў уменняў знаходзіць патрэбную інфармацыю, выкарыстоўваючы разнастайныя інфармацыйныя крыніцы, перапрацоўваць яе, каб сфарміраваць новыя веды, пашырыць традыцыйную граматынасць за кошт кампетэнцый, абумоўленых прыходам новых высокатэхналагічных інавацый.

На сённяшні дзень асновай арганізацыі самастойнай работы вучняў з’яўляецца не толькі традыцыйная вучэбная літаратура, але і ўсе магчымыя сэрвісы і рэсурсы сеціва інтэрнэт. Інфармацыйна-камунікацыйныя тэхналогіі выступаюць тут як інструмент даследавання, як крыніца дадатковай інфармацыі, як спосаб самаадукацыі.

Нельга не пагадзіцца, што засваенне ведаў, звязаных з вялікім аб’ёмам тэкставай, ілюстрацыйнай, відэаінфармацыі шляхам актыўнага дыялогу з персанальным камп’ютарам больш эфектыўнае для вучня, чым завучванне старонак падручніка.

Усё большае значэнне набывае прыўнясенне ў адукацыйны працэс тэхналогій, звязаных з сецівам інтэрнэт, у тым ліку выкарыстанне інтэрнэт-рэсурсаў, што прапануе разнастайныя магчымасці для рэалізацыі сумеснай работы пры навучанні школьнікаў. Гэта дазваляе зрабіць урокі больш эфектыўнымі, так як пры выкарыстанні рэсурсаў інтэрнэту лёгка арганізаваць асобны падыход у навучанні. Розныя сэрвісы дазваляюць выконваць індывідуальную і калектыўную работу з прэзентацыямі, малюнкамі, картамі, стужкамі часу і інш.

Адна з цікавых сучасных тэхналогій – Web-квест – пазнавальная гульня з прыцягненнем інтэрнэт-рэсурсаў. У ходзе гульні вучні выбіраюць ролі, прапанаваныя настаўнікам, вывучаюць інфармацыю, прадстаўленую на сайтах і, такім чынам, рашаюць (індывідуальна ці ў групах) вучэбную задачу.

Задача настаўніка – распрацаваць праграму пазнавальнай гульні, сцэнарыі квестаў, падрыхтаваць заданні ўдзельнікам, сістэму ацэнкі дзейнасці вучняў, кантраліраваць работу старшакласнікаў з рознымі інтэрнэт-рэсурсамі, а на ўроках арганізаваць справаздачу зробленага, выкарыстоўваючы ўвесь напрацаваны матэрыял.

Вынікам выканання заданняў квеста з’яўляецца не проста капіраванне знойдзенай інфармацыі, а яе крытычнае ўсведамленне, перапрацоўка з мэтай фарміравання новых ведаў.

Віды заданняў для вэб-квеста

Пераказ	Дэманстрацыя разумення тэмы на аснове прадстаўлення матэрыялаў з розных крыніц у новым фармаце: стварэнне прэзентацыі, плаката, аповеду.
Планаванне і праектаванне	Распрацоўка плана ці праекта на аснове зададзеных умоў
Кампіляцыя	Трансфармацыя інфармацыі, атрыманай з розных крыніц: стварэнне кнігі кулінарных рэцэптаў, віртуальнай выставы, стужкі часу
Творчае заданне	Творчая работа ў пэўным жанры: стварэнне відэароліка, плэйкаста, верша
Аналітычная задача	Пошук і сістэматызацыя інфармацыі
Журналісцкае даследаванне	Аб’ектыўны пераказ, падзел меркаванняў і фактаў

Для правядзення Web-квеста я падрыхтавала матэрыял на наступнай вэб-старонцы <https://questlit.jimdo.com/эпоха-барока/>.

Адкрывае старонку “легенда” – уступ, інтрыга квеста. Удзельнікам прапануюцца парады па праходжанню гульні.

Ролі і заданні для праходжання названага вэб-квеста размеркаваны наступным чынам:

МАСТАЦТВАЗНАЎЦА

Ты – спецыяліст па мастацтву розных эпох і стыляў. Раскажы пра стыль барока (гісторыя яго з’яўлення, характэрных рысах).

АРХІТЭКТАР

Ты любіш падарожніцаць і вывучаць архітэктурныя стылі розных эпох. Раскажы пра самыя цікавыя і самыя вядомыя прыклады стылю барока ў архітэктуры, праілюструй падарожжа з дапамогай прэзентацыі.

АНТЫКВАР

Ты сапраўдны аматар старажытных рэчаў. Толькі ты па-сапраўднаму ведаеш цану карцін, скульптур, фарфора, кніг і іншых каштоўнасцей. Раскажы пра знакамітых майстроў эпохі барока і іх творах.

МУЗЫЧНЫ КРЫТЫК

Ты прывык аналізаваць і ацэньваць творы музычнага мастацтва. Раскажы пра музыку эпоху барока, пра кампазітараў таго часу і іх творах. Зрабі падборку твораў кампазітараў.

СТЫЛІСТ

Ты – дасведчаны чалавек у свеце моды, з цікавасцю вывучаеш перавагі ў адзенні і спосабах упрыгожваць сябе ў розныя эпохі. Раскажы пра касцюм эпохі барока з дапамогай мультымедынай прэзентацыі.

Як бачым, на гэтым этапе ставіцца задача актывізаваць, зацікавіць вучня, матываваць яго на далейшую работу.

На наступным этапе адбываецца непасрэдная работа з інфармацыяй. Прыёмы і метады тэхналогіі крытычнага мыслення дазваляюць падтрымліваць актыўнасць вучняў. Удзельнікі квеста знаёмяцца з тэкстамі, фільмамі, матэрыялам параграфа, работа вядзецца індывідуальна ці ў групах у залежнасці ад выбранай ролі.

На трэцім этапе інфармацыя аналізуецца, інтэрпрэтуецца, творча перапрацоўваецца.

Для таго, каб сістэматызаваць даследаваны матэрыял, прапаную вучням-удзельнікам квеста табліцы:

I. Жывапіс эпохі барока (заданне для “мастацтвазнаўцаў”)

Твор жывапісу	Аўтар	Рысы барока

II. Архітэктура эпохі барока (для групы “архітэктараў”)

Узор архітэктуры	Аўтар	Рысы барока

III. Музыка эпохі барока (для “музычных крытыкаў”)

Музычны твор	Аўтар	Рысы барока
	Іаган Себасцьян Бах	
	Фрыдрых Гендэль	
	Антоніа Вівальдзі	

IV. Касцюм арыстакратаў эпохі барока (для “стылістаў”)

Касцюм	Малюнак	Рысы барока
Мужчынскі		
Жаночы		

Віды афармлення матэрыялаў даследавання розныя: аналітычныя табліцы, буклеты, тэматычныя музычныя альбомы, прэзентацыі, стужка часу і іншыя. Як бачым, уменне ацаніць інфармацыю, сістэматызаваць яе, прымяніць навыкі работы з ІКТ для апрацоўкі інфармацыі, кіраванне ёю, яе ацэнка і стварэнне выходзіць на першы план. Усё гэта адкрывае новыя магчымасці для атрымання эфектыўнага выніку ў развіцці медыяпісьменнасці вучняў і разам з тым іх інфармацыйна-камунікацыйнай кампетэнтнасці.

Медыяпісьменнасць вучняў можна фарміраваць пры дапамозе работы з наступнымі сэрвісамі.

Глогстар (Glogster). Гэта мультымедычная Web-старонка ці мультымедычны постар, на якім могуць быць прадстаўлены тэксты, фота, відэа, гукавыя файлы, графіка, спасылкі і інш. Іх можна адпраўляць на іншыя рэсурсы, якія прымаюць html-коды.

Магчымасці арганізацыі групавой работы ў сэрвісе

Калектыўная работа можа атрымацца, калі гісторыю стварае адзін аўтар, напрыклад, настаўнік/вучань, а кожную падзею гэтай гісторыі распрацоўваюць розныя вучні. У гэтым сэрвісе магчыма прадстаўленне калектыўна створанай работы.

Магчымасці сэрвісу для арганізацыі работы на ўроку

На гэтым сэрвісе можна стварыць віртуальнае падарожжа па мясцінах, дзе жыў і творча рэалізаваў сябе пісьменнік (Літаратурная вандроўка “Жыццёвыя шляхі Максіма Багдановіча”); праілюстраваць расказ пра вядомую асобу, культурнага дзеяча (“Жыццё Ефрасінні Полацкай”); стварыць інтэрактыўны расказ пра кнігі аднаго аўтара з адсканіраванымі ілюстрацыямі вучняў; стварыць дзённік

падарожжа з выкарыстаннем фатаграфій, відарэпартажаў, аўдыёрасказаў удзельнікаў.

Што можна ствараць пры дапамозе дадзенага сэрвісу

Канспект мультымедычнага ўрока са спасылкамі на матэрыялы, відэафрагменты і аўдыёзапісы; інтэрактыўную біяграфію пісьменніка; віртуальнае падарожжа па старонках кнігі.

Якія можна даваць заданні вучням для выканання ў гэтым сэрвісе

Падабраць матэрыялы ў Інтэрнэце (відафрагменты, ілюстрацыі ці фотаздымкі) для размяшчэння на канкрэтным плакаце; запісаць гукавое паведамленне, якое можа быць пачаткам пэўнай гісторыі; пры вывучэнні біяграфіі пісьменніка стварыць інтэрактыўны аповед са спасылкамі;

Дзе можна дзяліцца матэрыяламі з сэрвісу

Гатовымі гісторыямі можна дзяліцца ў сацыяльных сетках і атрымаць код для прымацавання на сайт ці блог. Нельга захоўваць створаныя матэрыялы на камп'ютар для дэманстрацыі офф-лайн.

Web-сэрвіс Padlet прызначаны для стварэння і напайнення кантэнтам віртуальнай сцяны з магчымасцю сумеснага рэдагавання. Гэты сэрвіс дазваляе ствараць сцены мультымедычных (відэа, тэкст, фота, графіка) нататак, якімі можна падзяліцца з іншымі, сумесна працаваць, размяшчаць работы на старонках сайтаў, блогаў. Мультымедычныя элементы можна падгрузіць са свайго камп'ютара ці з вядомых інтэрнэт-сэрвісаў.

Магчымасці арганізацыі групавой работы ў сэрвісе

Ёсць магчымасць для выкарыстання ў калектыўнай рабоце. Калі вамі дазволена гэтую сцяну рэдагаваць, то па спасылцы гэта можна зрабіць. Узроўні доступу наладжваюцца стваральнікам старонкі:

- толькі праглядаць;
- дабаўляць матэрыялы;
- поўнае рэдагаванне.

Магчымасці сэрвісу для арганізацыі работы на ўроку

Кожны настаўнік можа выкарыстоўваць магчымасці сэрвісу для вырашэння канкрэтных задач у сваёй прадметнай вобласці.

Гэты сэрвіс можна выкарыстоўваць для:

планавання праектаў;

збору матэрыялаў па канкрэтнай тэме;

стварэння інтэрактыўнага аповеду пра вядомую асобу.

Што можна стварыць пры дапамозе дадзенага сэрвісу

Прадставіць вынікі сумеснага даследавання;

Вывучаючы біяграфію і творчасць пісьменніка (паэта, гістарычнай асобы) стварыць віртуальную дошку з нататкамі па фактах біяграфіі, напісаным творам (для пісьменнікаў, паэтаў).

Стварыць віртуальныя «Нататкі падарожнікаў» (матэрыялы экскурсій па гораду, наведванняў тэатраў, выстаў, музеёў, выездаў за горад і сустрэч з цікавымі людзьмі, стварыўшы мультымедычныя нататкі з фота-, відэа- справаздачай і каментарыямі.

Якія можна даваць заданні вучням для выканання ў гэтым сэрвісе

заданні на пошук інфармацыі;

пляцоўка для размяшчэння вучэбнай інфармацыі;

калекцыя фота-, відэаматэрыялаў для прагляду вучнямі па вывучаемай тэме;

апорны канспект мультымедычнага ўрока са спасылкамі на матэрыялы.

Дзе можна дзяліцца матэрыяламі з сэрвісу

Створанымі “сценамі” мультымедычных (відэа, тэкст, фота, графіка) нататак можна падзяліцца з іншымі, сумесна працаваць, размяшчаць работы на старонках сайтаў, блогаў.

Playcast Мультымедычная паштоўка, у якую можна ўставіць паўнавартасныя відэа- і гукавыя файлы, карцінкі, тэкст – і перадаць спасылку свайго паслання на электронную пошту адрасата.

Магчымасці арганізацыі групавой работы ў сэрвісе

Гэта індывідуальная творчая работа.

Магчымасці сэрвісу для арганізацыі работы на ўроку

На гэтым сэрвісе можна:

стварыць мультымедычную паштоўку па асобным творы; праілюстраваць аповед пра літаратурнага героя, вядомай асобы; стварыць літаратурны партрэт; стварыць інтэрактыўны аповед пра кнігі аднаго аўтара з адсканіраванымі ілюстрацыямі вучняў; стварыць дзённік падарожжа з выкарыстаннем фатаграфій, відэарэпартажаў, аўдыёапавяданняў удзельнікаў.

Што можна стварыць пры дапамозе дадзенага сэрвісу

Творчую работу: уласнае прадстаўленне мастацкага літаратурнага твора: фота, выявы, музычнае афармленне, устаўка відэаролікаў.

Якія можна даваць заданні вучням для выканання ў гэтым сэрвісе

Праілюстраваць верш ці прэзаічны твор;

Стварыць фонавую ілюстрацыю для чытання твора на памяць;

Дзе можна дзяліцца матэрыяламі з сэрвісу

Гатовымі гісторыямі можна дзяліцца ў сацыяльных сецях, а таксама атрымаць код для прымацавання на сайт ці блог. Нельга захоўваць створаныя матэрыялы на камп’ютар для дэманстрацыі офф-лайн.

Пры выкарыстанні такога такога падыходу рашаецца шэраг задач:

фарміруюцца навыкі работы вучняў з інфармацыяй;

выкарыстоўваюцца прыёмы, скіраваныя на тое, каб спачатку зацікавіць вучняў, (абудзіць у ім пошукавую, творчую актыўнасць), затым прадаставіць яму ўмовы для асэнсавання матэрыялу і, урэшце, дапамагчы яму абагульніць набытыя веды;

развіваюцца навыкі работы з тэстамі любога тыпу і з вялікім аб'ёмам інфармацыі; авалодваюць уменнем інтэграваць інфармацыю.

развіваюцца творчыя і аналітычныя здольнасці, фарміруецца ўменне выражаць свае думкі дакладна, упэўнена і карэктна.

развіваюцца мысліцельныя навыкі вучняў, неабходныя не толькі ў вучобе, але і ў звычайным жыцці.

Усё гэта дазваляе сфарміраваць медыяпісьменнасць вучняў: не толькі разумець і аналізаваць тэксты, але і ствараць іх.

Інфармацыйная пісьменнасць дабаўляе да гэтага комплекс уменняў працаваць з інфармацыяй – класіфікаваць яе па зададзеных прыметах, збіраць, фільтраваць, пераўтвараць з адной формы ў другую, выкладаць у адпаведнасці з зададзенымі параметрамі і інш.

Такім чынам, выкарыстанне медыя ў адукацыі

дапамагае ў фарміраванні крытычнага мыслення вучняў на аснове выкарыстання медыятэкстаў у выкладанні літаратуры;

вывучэння практыкі сучасных медыя – работа над школьнымі друкаванымі выданнямі, вывучэнне асноў відэаздымкі і мантажа ў школьных студыях.

Як можна бачыць, медыяадукацыя – гэта частка сучаснага адукацыйнага прцэсу. І фарміраванне крытычнага мыслення, і рэалізацыя мастацка-творчага патэнцыялу асобы як вучня так і настаўніка становяцца лагічнай і неад'емнай часткай сучаснага адукацыйнага асяроддзя.

ЯКАЯ Б МАГЛА БЫЦЬ СТАРОНКА КАСТУСЯ КАЛІНОЎСКАГА Ў САЦСЕТКАХ, АБО ФАРМІРАВАННЕ МЕДЫЯГРАМАТНАСЦІ НА ЗАНЯТКАХ ПА ВУЧЭБНЫМ ПРАДМЕЦЕ “БЕЛАРУСКАЯ ЛІТАРАТУРА”

А.У. Казлова,

установа адукацыі “Полацкая дзяржаўная гімназія № 1

імя Францыска Скарыны”, г. Полацк, Беларусь

ayalen7@gmail.com

Дадзены артыкул утрымлівае інфармацыю, як можна фарміраваць медыяграматнасць вучняў на ўроках беларускай літаратуры.

Ключавыя словы: крыніца інфармацыі, медыяграматнасць, Вікіпедыя, сацыяльныя сеткі.

У дапаможніку для настаўнікаў “Медыяадукацыя ў школе: фарміраванне медыяграматнасці вучняў” аўтары сцвярджаюць, што пры заканчэнні сярэдняй школы медыяграматны беларускі вучань павінен мець наступныя навыкі: “здольнасць пошуку, праверкі надзейнасці, адбору і апрацоўкі інфармацыі, а таксама інтэрактыўнага ўзаемадзеяння з медыя; уменні дэкадавання медыяпаведамленняў, іх крытычнай ацэнкі, распазнавання няпраўды і маніпуляцыйных прыёмаў; вучні мусяць мець навыкі карыстання паслугамі інтэрнэту, інструментамі для вытворчасці ўласных медыяпрадуктаў і іх прэзентацыі” [1, с.32-33]. Для таго каб такія навыкі ў нашых вучняў сфарміраваліся, неабходная сістэматычная работа на вучэбных занятках кожнага педагога.

Дадзены артыкул утрымлівае інфармацыю, як можна фарміраваць вышэй названыя навыкі на ўроках беларускай літаратуры.

Першасная задача настаўніка – навучыць працаваць з рознымі крыніцамі інфармацыі, правяраць звесткі, крытычна ставіцца да іх. Напрыклад, параўнаць інфармацыю пра пісьменніка, пададзеную ў беларускамоўнай і рускамоўнай Вікіпедыях, знайсці факты несупадзення, недагаворанасці, па іншых крыніцах правярыць інфармацыю, пастаўленую пад сумненне.

Прыклад у прыклад заданні па тэме “Таямніцы жыцця і творчасці Генадзя Бураўкіна” (“Сучасная беларуская літаратура”). Пачаць занятак неабходна з факта, прапанаванага ў тэстах на сайце «Наша Ніва» пра беларускіх пісьменнікаў, у прыватнасці пра пісьменніка, у якога ў 10 класе ўжо быў сын (<https://m.nn.by/ru/articles/202972/>): “Гэты пісьменнік заслугоўвае звання самага маладога таты, бо “набачыў” першынец, калі быў вучнем дзясятага класа. Інфармацыю пра гэта ён хаваў ад настаўнікаў і аднакласнікаў. Дык у якога ж пісьменніка рана “нарадзіўся” спадчыннік?” Правільны адказ, які прапануе тэст, Генадзь Бураўкін.

У каментарых да адказу падаецца жыццёвая гісторыя паэта пра тое, як рэдактар замяніў слова ў першым вершы “брат” на слова “сын”, і так гэты верш і пайшоў у друк. Настаўнік прапануе пазнаёміцца з некаторымі звесткамі з біяграфіі Генадзя Бураўкіна, выкарыстаўшы папулярную крыніцу для

адзінаццацікласнікаў – Вікіпедыю. Для аналізу даюцца адразу дзве спасылкі – на Вікіпедыю беларускую
(https://be.wikipedia.org/wiki/%D0%93%D0%B5%D0%BD%D0%B0%D0%B4%D0%B7%D1%8C_%D0%9C%D1%96%D0%BA%D0%B0%D0%BB%D0%B0%D0%B5%D0%B2%D1%96%D1%87_%D0%91%D1%83%D1%80%D0%B0%D1%9E%D0%BA%D1%96%D0%BD) і Вікіпедыю рускую
(https://ru.wikipedia.org/wiki/%D0%91%D1%83%D1%80%D0%B0%D0%B2%D0%BA%D0%B8%D0%BD,%D0%93%D0%B5%D0%BD%D0%BD%D0%B0%D0%B4%D0%B8%D0%B9_%D0%9D%D0%B8%D0%BA%D0%BE%D0%BB%D0%B0%D0%B5%D0%B2%D0%B8%D1%87). Матэрыял можна раздрукаваць, калі ў кабінэце няма выхаду ў сеціва ці вучні не маюць магчымасці гэта зрабіць з тэлефона, планшэта.

Задача, пастаўленая для вучняў: знайсці разыходжанні ў пададзенай інфармацыі. Будзе высветлена, што інфармацыя падаецца не аднолькавая:

- колькасць узнагарод і іх назвы,
- месца працы аўтара,
- месца нараджэння, іншае.

Вучні, аналізуючы перш за ўсё даступныя і для іх папулярныя матэрыялы пра пісьменніка з Вікіпедыі на беларускай і рускай мовах, зразумеюць, што матэрыял, які па сутнасці павінен быць аднолькавы, аказваецца, падаецца парознаму.

Крытычна паглядзеўшы на прапанаваны матэрыял, вырашаць для сябе, якім чынам неабходна шукаць інфармацыю, каб яна была поўнай і мела больш праўдзівасці і цэласнасці. Пасля агучвання вынікаў пошуку вучням прапануецца падумаць, як “знайсці праўду”. Выхад на варыянт – параўнаць з іншай (іншымі крыніцамі).

Прапануецца папрацаваць з наступнымі матэрыяламі:
(<http://karotkizmest.by/%D0%B1%D0%B8%D0%BE%D0%B3%D1%80%D0%B0%D1%84%D0%B8%D0%B8/%D0%B3%D0%B5%D0%BD%D0%B0%D0%B4%D0%B7%D1%8C%D0%B1%D1%83%D1%80%D0%B0%D1%9E%D0%BA%D1%96%D0%BD.html>) і

(<https://www.youtube.com/watch?v=Acy7sxpBrSk&feature=youtu.be>). (звярнуць увагу на інтэрв’ю з Сяргеем Шапранам). Індывідуальны пошук іншых крыніц па тэме прымаецца. У выніку работы з матэрыяламі вучні маюць у сшытках мінімум 5 цікавых (каротка сфармуляваных) фактаў з біяграфіі Генадзя Бураўкіна.

У якасці рэфлексіі прапануецца паразважаць пра тое, што дае такая работа з інфармацыяй. Вучні прыходзяць да высновы, што не ўсё, што падаецца як сенсацыя, з’яўляецца праўдай і патрабуе вывучэння. Разумеюць, што для стварэння цэласнай карціны па тэме неабходна выкарыстоўваць не адну крыніцу інфармацыі, а знойдзены матэрыял патрабуе абавязковага аналізу і праверкі. Падлеткі атрымліваюць пэўны алгарытм пошукаў для вывучэння любой тэмы.

Уменне паспяхова дэкадаваць медыяпаведамленні можна праз аналіз ілюстрацый (стоп-кадраў з фільмаў, спектакляў) да мастацкіх твораў. Добра гэты прыём можа спрацаваць на арыентацыйных занятках пасля дамашняга прачытання мастацкага твора, пры вызначэнні першаснага ўспрыняцця вучнямі

характараў герояў, сюжэта твора. У якасці прыкладу прывядзём заданне да фотаздымкаў спектакля па камедыі Кандрата Крапівы “Хто смяецца апошнім” (https://naviny.by/rubrics/culture/2014/11/26/ic_media_photo_117_6939):

разгледзьце фота са спектакля, выберыце тых, што адпавядаюць прачытанаму вамі першаму акту, пазнайце ў акцёрах герояў п’есы, вызначце асноўныя рысы характару герояў па сцэнах на фота, адкажыце на пытанні, чым вы кіраваліся пры вызначэнні герояў, ці заўсёды вам дапамагала знешнасць героя, ці звярталі вы ўвагу на міміку, жэсты акцёраў.

Складанасці пры выкананні гэтага задання ў вучняў узнікаюць, бо памылкова вызначаюцца Гарлахвацкі, Чарнаву, Туляга, не супадае па апісанні аўтарам і ўспрыманні вучнямі вобраз цёці Каці. З гэтага практыкавання вынікае, што першаснае ўспрыняцце інфармацыі не заўсёды праўдзівое і правільнае, таму неабходна таксама інфармацыю правяраць і ўдакладняць.

Змест твора гэтай камедыі сам па сабе цікавы для разгляду прыёмаў маніпуляцыі чалавекам (самы ярскі прыклад – маніпуляцыя Тулягам з боку Гарлахвацкага і Зёлкіна).

Маніпуляцыя інфармацыяй выразна прад’яўляецца ў фільме “Чорны чалавек Уладзіміра Дубоўкі” (<https://www.youtube.com/watch?v=S-XuzilIU>), які поўнасю або часткова можа быць скарыстаны пры вывучэнні манаграфічнай тэмы ў 10 класе. Вучням, акрамя заданняў, звязаных з вывучэннем біяграфіі паэта, можна параіць паназіраць за тым, як вядучы свядома маніпулюе фактамі, каб трымаць інтрыгу і ўвагу гледача.

Цікава будзе вучням пазней сустрэцца з гэтым самым вядучым (Васілём Дранько-Майсюком) у фільмах з серыі “Запіскі на палях”, напрыклад, у фільме “Пятрусь Броўка: лірыка жыцця “вольнага” паэта” (<https://www.youtube.com/watch?v=7xHGTr4EbK4>) ці “Пімен Панчанка: сінія касачы для паэта-філосафа” (<https://www.youtube.com/watch?v=wpC11RbWnPE>) і іншых. Можна прапанаваць параўнаць пазіцыю ўдзельнікаў фільма (якія адносіны да пісьменніка, чаму менавіта такія адносіны маюць удзельнікі да аўтара, якія недагавораныя факты прыцягваюць увагу гледача і г.д.).

Сёння няма сумневаў, што большасць сучасных падлеткаў частку свайго жыцця праводзяць у сацыяльных сетках і лічаць сябе абазнанымі ў стварэнні ўласных медыяпрадуктаў (напрыклад, уласных старонак, суполак, пастоў і каментараў). Таму збольшага з радасцю і задавальненнем адгукаюцца на дамашняе заданне стварыць старонку пэўнага гістарычнага дзеяча ці пісьменніка ў сацыяльнай сетцы. Не бачачы ў заданні яўных складанасцей, на наступным уроку ўвазе настаўніка і сваіх аднакласнікаў вучні прадстаўляюць ці электронныя, ці “папяровыя” старонкі “ўкантакце” ці “інстаграма”. Важна пры прадстаўленні напрацовак спачатку ўважліва праслухаць падрыхтаваную вучнямі інфармацыю і накіраваць вучняў на крытычнае ўспрыманне інфармацыі “а ці магло б гэта насамрэч быць?”.

Прааналізуем гэтае заданне на прыкладзе створаных вучнямі гімназіі старонак у сацыяльнай сетцы “ўкантакце” Кастуся Каліноўскага. Усе без выключэння падлеткі пры афармленні старонкі размясцілі ў профілі фота або партрэт грамадскага дзеяча, указалі сапраўднае імя і прозвішча, дату

нараджэння, брата і бацькоў. Многія ўказалі “Мужыцкую праўду” як справу жыцця, у статусе пазначылі рэвалюцыянер / паўстанец або пазначалі вядомыя выказванні дзеяча.

Калі ж удала спланаваць работу на ўроку і распрацаваць шэраг пытанняў па створаных вучнямі старонках, то можна многаму ў плане медыяадукаванасці вучняў навучыць. Напрыклад, на якой мове найбольш верагодна вялася б старонка? (На беларускай, але лацінскімі літарамі – працяг традыцыі “Мужыцкай праўды”) Ці мог кіраўнік паўстання называць сваё сапраўднае імя? Ці было гэта бяспечна? (Бясспрэчна, гэта было небяспечна) Калі не, то якім чынам мог падпісвацца? (У дадзеным выпадку вучням прыйдзеца яшчэ раз звярнуцца да варыянтаў псеўданімаў К. Каліноўскага). Ці мог чалавек, якога шукае паліцыя, не падумаўшы, змяшчаць сваё сапраўднае фота ў профілі? (Канечне, не) Гэтыя і іншыя пытанні скіроўваюць вучняў на тое, што медыярэсурс стварыць пісьменна не так і проста: для гэтага неабходна не толькі ведаць пэўную інфармацыю, але яшчэ і крытычна ставіцца да яе падачы, бо гэта можа адыграць не самую лепшую службу.

Пасля падрабязнага аналізу створанага вучнямі медыякантэнтнага па тэме “Кастусь Каліноўскі” ў якасці замацавання можна прапанаваць асобным дзевяцікласнікам стварэнне віртуальнага профілю Францішку Багушэвічу. Але падчас прадстаўлення зробленай дамашняй работы мінімізаваць свой, настаўніцкі, каментар, а прапанаваць аднакласнікам стаць медыяэкспертамі. Педагог можна захаваць свораныя праекты для будучых дзевяцікласнікаў, каб прапанаваць гэтыя віртуальныя старонкі для ўдумлівага аналізу, канструктыўнай крытыкі і фарміравання медыяграмацкасці.

Прыведзеныя ў артыкуле практыкаванні – гэта першыя крокі аўтара ў фарміраванні ў вучняў умення крытычна ставіцца да інфармацыі, якая іх акаляе, удумліва ствараць уласныя паведамленні, правяраць інфармацыю, змешчаную ў інтэрнэт-прасторы, мець для гэтага пэўныя інструменты і алгарытмы. Фарміраванне ўласнай медыяграмацкасці – актуальная праблема не толькі падлеткаў, але і педагогаў.

Скарыстаныя крыніцы:

1. Медыяадукацыя ў школе : фарміраванне медыяграмацкасці вучняў : дапаможнік для настаўнікаў / М.І. Запрудскі, А.А. Палейка, А.У. Радзевіч, Т.П. Мацкевіч і інш.; пад рэд. М.І. Запрудскага. – Мінск, 2016. – 334 с.

ФОРМИРОВАНИЕ МЕДИАГРАМОТНОСТИ УЧАЩИХСЯ В УСЛОВИЯХ УЧРЕЖДЕНИЙ ОБЩЕГО СРЕДНЕГО ОБРАЗОВАНИЯ

Канциял Е.В.

ГУО «Средняя школа № 27 г. Витебска», г. Витебск, Республика Беларусь,
kanzijal@mail.ru

В статье обоснована необходимость формирования медиаграмотности учащихся в условиях учреждения общего среднего образования.

Ключевые слова: медиаграмотность, медиакультура, медиаобразование, медиасреда, функции медиаобразования, межпредметная интеграция.

Keywords: *mediaculture, mediaeducation, mediaenvironment, mediaeducation functions, medialiteracy, intersubject integration.*

В XXI веке — веке глобальной компьютеризации и информатизации, всевозможные существующие масс-медиа оказывают огромное воспитательное и образовательное влияние на учащихся.

К примеру, современная медиакультура выполняет образовательную функцию в жизни нынешнего подрастающего поколения. Основными задачами медиакультуры являются: оценка и упорядочение полученных из разных источников сведений, умение ориентироваться в больших объемах и потоках информации.

Воспитательная функция медиакультуры не менее актуальна, чем образовательная. Задачами этой функции являются передача конкретных образцов жизни и поведения, пропаганда ценностей, формирование определенных отношений к миру, людям, себе, приобщение подрастающего поколения к культуре и искусству, формирование эстетических, правовых, идеологических и других норм поведения в современном обществе.

Еще одна функция медиакультуры — творческая, которая заключается в развитии творческого потенциала личности путем освоения социокультурного пространства. При этом огромная роль при выполнении данной функции отводится медиакультуре, представляющей собой широкий пласт общей культуры, которая включает в себя медиасферу, каналы передачи социокультурной информации (Интернет-ресурсы, средства массовой информации, телевидение, радио, кинематограф).

Стоит отметить что медмедиа ресурсы больше направлены на удовлетворение потребностей и развлечение. Это говорит о том, что современные СМИ имеют финансовую и экономическую заинтересованность в привлечении «легкой» аудитории — детей и подростков, чья психика не до конца сформирована и которые больше других подвержены медиавоздействию. В связи с этим считаю вопрос формирования медиаграмотности в условиях общеобразовательной школы на сегодняшний день весьма актуальным и требующим пристального внимания и детальной проработки.

В общем смысле, медиаграмотность представляет собой умение не только понимать и анализировать тексты, но и создавать их.

Необходимо выделить основные оптимальные области, требующие медиаобразования и формирования медиаграмотности [1]:

- информационная безопасность личности, предполагающая, что ребенок умеет ориентироваться в медиасреде, осуществляет грамотную навигацию в этой среде, умеет бороться с медиавирусами;

- поиск информации, предполагает, что ребенок умеет правильно составлять поисковые запросы, отбирать и фильтровать полученную информацию, изменять ее по заданным параметрам;

- восприятие и интерпретация медиатекста, означающая, что ребенок умеет улавливать скрытый смысл полученного текста, также умеет выстроить свою концепцию по поводу полученной информации;

- медиаторчество, предполагающее, что ребенок умеет самостоятельно составлять медиатексты;

- практическое освоение медиапространства, означающее, что ребенок соблюдает этику общения в медиасреде.

В современном обществе медиаобразование является педагогической системой, в которой используются современные технологии и методики на основе мировоззренческих позиций.

Исходя из этого наиболее актуальной задачей современных учреждений общего образования является разработка и практическая реализация педагогического комплекса формирования и развития медиакультуры учащихся. Разрабатывать и использовать технологии медиаобразования можно по двум направлениям:

- интегрированное медиаобразование, предполагающее формирование критического мышления путем работы с реальными медиатекстами в образовательном процессе;

- специальное / социокультурное медиаобразование, предполагающее работу учащихся над школьными печатными изданиями (газеты, журналы), изучение основ видеомонтажа, работу учащихся на школьном радио, ведение новостной ленты на сайте учреждения образования.

Объединение этих двух направлений представляет собой комплексное медиаобразование, которое необходимо внедрять в белорусские учреждения общего среднего образования, а также в учреждения среднего специального и высшего образования.

Уже сейчас практически у каждого школьника есть смартфон, а также планшеты, ноутбуки и прочие гаджеты. Большую часть своего времени дети проводят именно за работой с гаджетами, причем, как правило, нецелесообразно используют время и ресурсы.

В условиях формирования медиаграмотности эти гаджеты можно в полной мере использовать как инструменты образования и воспитания.

К примеру, с целью формирования медиаграмотности в области медиаторчества на базах центров творчества детей и молодежи проводятся конкурсы мобильного видео, предполагающие съемку и создание видеороликов исключительно с помощью смартфона. Кроме того, ежегодно проводится множество республиканских, областных, районных и городских конкурсов на

создание видеороликов различной тематики (Победа в Великой Отечественной войне, энергосбережение, охрана труда глазами детей и многие другие). Это является одной из составляющих медиаобразования. Учащиеся учатся самостоятельно создавать качественный видеоконтент, размещать его в медиапространстве.

В некоторых учреждениях общего среднего образования есть школьные радиоцентры, что также способствует формированию медиаграмотности. Учащиеся учатся находить информацию на просторах Интернета, анализировать ее и интерпретировать (адаптировать для конкретного учреждения образования и контингента учащихся (младшие школьники, старшеклассники, учителя) на школьном радио.

Использование же современных медиаресурсов для образования в виде видеоуроков, интерактивных игр и презентаций также является частью медиаобразования и требует значительных затрат времени, техники, имеющей определенные технические характеристики, наличие высокоскоростного интернета. Что касается формирования медиаграмотности в областях информационной безопасности, поиска информации и восприятия медиатекста, то данным вопросам уделяется недостаточно внимания. В современном мире, с постоянным ростом количества различных медиаресурсов необходимо больше внимания уделять проблеме медиаграмотности посредством введения дополнительных факультативных занятий и интеграции медиа образовательного компонента в систему урочной деятельности.

Обобщив вышесказанное можно утверждать: медиаграмотность — это умение критически мыслить, что является жизненно необходимым в условиях современной глобализации и массового распространения различных медиаресурсов.

Развивать медиаграмотность необходимо не только у подрастающего поколения, но, прежде всего, у педагогов, которые должны стать примером критически мыслящего медиаграмотного человека. Кроме того, начинать формировать медиаграмотность необходимо как можно раньше, еще до школы, т.е. в семье с очень раннего возраста. Родители и педагоги должны четко понимать, что на современном этапе развития общества медиасреда является частью жизнедеятельности человека. Нынешнее поколение со всех сторон окружено различными медиа и огромным множеством информации, которую оно должно уметь правильно использовать. Это значит, что, придя в школу, ребенок уже должен обладать азами медиаграмотности. Задачей педагогов является непосредственно формирование критического мышления учащихся посредством внедрения в образовательный процесс медиаобразования.

Список использованных источников:

1. Бондаренко, Е.А. Медиаграмотность и информационная культура в современной школе / Е.А. Бондаренко// Интернет-журнал «Медиа. Информация. Коммуникация» — 2013. — № 7. — Режим доступа: <http://mic.org.ru/new/239-mediagramotnost-i-informatsionnaya-kultura-v-sovremennoj-rossijskoj-shkole>. — Дата доступа: 20.09.2019.

ПЕДАГОГИЧЕСКИЕ СРЕДСТВА ФОРМИРОВАНИЯ МЕДИАКОМПЕТЕНЦИЙ УЧАЩИХСЯ НА УРОКАХ ИНОСТРАННОГО ЯЗЫКА

Катченко Наталья Владимировна

ГУО «Несвижская гимназия» Минской области, Беларусь, natha@tut.by

В статье представлены эффективные педагогические средства по формированию медиакомпетенций учащихся на уроке английского языка
Ключевые слова: *информационное общество, медиаграмотность, английский язык, коммуникативные компетенции, критерии оценивания.*

Генеральная стратегическая цель обучения иностранному языку – формирование поликультурной личности, способной вести диалог, понимать человека другой культуры, самому культурно обогащаться. В связи с тем, что иностранный язык является не только целью, но и средством обучения, чрезвычайно важно использовать его потенциал для формирования у учащихся ключевых компетенций, одной из которых является *взаимодействие человека со средствами массовой коммуникации*.

На протяжении многих веков грамотным человеком считался тот, кто умел читать и писать. Однако современное общество требует от нас и других умений. Сегодня невозможно игнорировать повсеместное распространение медиа и различных форм информационных и коммуникационных технологий, а также их влияние на нашу жизнь. Поэтому для активного и успешного участия в жизни информационного общества необходимы соответствующие компетенции. Исходя из этого, педагогу необходимо переосмыслить подходы к организации образовательного процесса, направленного не на получение готовой информации, а на обучение способам её получения, анализа, оценивания и использования для достижения образовательных и жизненных целей, что является важной предпосылкой для формирования медийных компетенций.

Согласно Международным стандартам в области медиаобразования (резолуции ЮНЕСКО) медийная грамотность рассматривается как одна из основных компетенций, необходимых для эффективного использования медиа, развития навыков критического мышления и обучения на протяжении всей жизни, для общения и реализации активной гражданской позиции [4].

Решением этой проблемы может быть использование соответствующих возможностей учебных предметов. Будучи учителем английского языка, я считаю, что наш предмет, как никакой другой, способствует развитию у учащихся медийных компетенций.

В учреждениях образования существует ряд проблем и противоречий, связанных с формированием медиакомпетенций, между:

- необходимостью формирования медиакомпетенций учащихся, обусловленной современной социокультурной ситуацией в обществе, и недостаточным методическим обеспечением;

- вовлечением учащихся в процесс потребления массово-коммуникационной продукции и недостаточностью педагогического сопровождения со стороны учреждения образования и семьи в области медиапотребления;

- ростом количества источников информации, резким повышением плотности информационных потоков и ростом агрессивности медиасреды;

- необходимостью и возможностью интеграции медиаобразования в образовательный процесс учреждения образования.

Ведущая идея статьи состоит в том, чтобы продемонстрировать систему работы с различным медиаконтентом на разных ступенях обучения и показать эффективный методический инструментарий для формирования медиакомпетенций учащихся на уроках английского языка. Под «контентом» понимается информационное наполнение сетевых ресурсов, журналов, газет. В переводе это слово означает «содержимое, содержание». Контентом могут быть различные варианты и сочетания текста, таблиц, картинок, видео- и аудиофайлов и т.д.

Я определила для себя следующий *алгоритм действий*:

- основываясь на перечне основных медийных умений, продумать, при помощи каких средств можно их формировать;

- проанализировать предметно-тематическое содержание учебной программы и сферы общения по иностранному языку и продумать соответствующий тематике медиаконтент (фотографии, комиксы, видеоролики, статьи из газет, мультипликационные фильмы и т.д.);

- разработать примерную схему для работы над каждым из медиаконтентов в зависимости от возраста учащихся;

- систематически проводить рефлексию деятельности учащихся и, исходя из результатов, проводить коррекцию форм и приёмов работы.

Я считаю, что формирование коммуникативных компетенций (языковой, речевой, компенсаторной, социокультурной и учебно-познавательной) неразрывно связано с формированием медиакомпетенций. Для введения учащихся в иноязычную коммуникативную ситуацию, отработки активной лексики, развития навыков устной речи мною используются фрагменты телепередач, ролики из интернета, фотографии, выдержки из статей и др.

В соответствии с «Каталогом навыков медиа- и информационной грамотности» у учащихся **3-4 классов** должны быть сформированы следующие медийные компетенции:

- умение пользоваться электронными и печатными словарями;

- умение пользоваться ресурсами школьной библиотеки, самостоятельно выбирать литературу и другие источники, а также грамотно формулировать запрос;

- понимание того, что информация из различных источников может отличаться;

- понимание связи между характером сообщения и адресатом.

Прежде всего я добиваюсь того, чтобы учащиеся могли быстро найти необходимое слово в словаре, а для этого необходимо хорошо знать алфавит,

понимать, какое слово располагается раньше, если слова начинаются с одной буквы, обращать внимание на колонтитулы вверху страницы. При этом использую следующие упражнения:

- найти перевод 5-7 слов в словаре за максимально короткое время;
- найти перевод слова за 10 секунд;
- расположить слова в алфавитном порядке (некоторые из них могут начинаться с одной, двух или трёх одинаковых букв);
- придумать слова, начинающиеся с букв предложенного слова (начиная с коротких и заканчивая длинными словами). Например, dress – daughter, red, expensive, socks, scarf.

Для того чтобы учащиеся умели видеть сходства и отличия в разных медиаконтентах, предлагаю сопоставить текст известной сказки с её экранизацией. Я предлагаю учащимся четвертого класса сравнить следующие мультипликационные фильмы: «Маша и медведь», «Репка», «Маугли», «Новое платье короля» и их книжный вариант. Не менее важно, по моему мнению, научить замечать влияние времени, которое накладывает отпечаток на произведение. **Критерии оценивания** могут быть следующие:

- найти не менее пяти отличий во внешности и характере главных героев, обязательное наличие прилагательных (цвет, качество и т.д.);
- найти не менее пяти сходств;
- объяснить, какой персонаж нравится больше (из книги или мультфильма) и почему.

Ещё один медиаконтент, с которым учащиеся 3-4 классов с удовольствием работают, – это комиксы. Использую следующие сайты:

<http://www.bilingual.ru/goods/enginpictures/comics/>

<https://americanenglish.state.gov/resources/why-english-comics-classroom>

Если комикс сложный для понимания, адаптирую его. Часто использую комиксы с минимальным количеством реплик. На *предтекстовом* этапе учащиеся прогнозируют коммуникативную ситуацию по названию или по картинкам, высказывают предположения о героях комикса: возраст, национальность, хобби и т.д. На *текстовом* этапе отвечают на вопросы When, Where, What, How, Why и формулируют в одной-двух фразах краткое содержание истории. На *послетекстовом* этапе придумывают собственную историю (создают новый медиапродукт), делают подписи в «облаках» и «озвучивают» события (т.е. составляют диалоги) (Приложение 1).

Медиакомпетенции учащихся **II ступени** обучения:

- умение проверить информацию и понимание последствий от использования недостоверной информации;
- умение грамотно формулировать запрос и осуществлять поиск;
- грамотное использование информации, правильное оформление презентации;
- активное участие в интернет-сообществах для обмена информацией, высказывания мнений и ведения дискуссий в различных соцсетях;
- умение убеждать других и находить аргументы, отстаивая свою точку зрения, выделяя ключевые моменты и подкрепляя их примерами;

умение коллективно создавать простые тексты и мультимедийные презентации с помощью инструментов для работы в сети Интернет.

Для формирования вышеперечисленных компетенций я использую следующий медиаконтент: **фотографии, мультфильмы, видеоролики, комиксы, статьи из газет, online игру Kahoot, социальную сеть ВКонтакте, письма и сообщения, медиаазбуку.**

Работу с **фотографиями** строю следующим образом:

I этап – предлагаю придумать варианты подписей к фотографии, предугадать, кто изображён, при каких обстоятельствах был сделан снимок, дать краткую характеристику персонажам (форма работы – фронтальная). Беру снимки из интернета, сделанные профессиональными фотографами.

II этап – объясняю, как проверить подлинность фотографии в интернете (использование онлайн-сервисов: <https://tineye.com/>, <http://www.findexif.com/>, <http://fotoforensics.com/>).

III этап – учащиеся сами делают снимки, на уроке обмениваются ими. Работая в парах или группах, придумывают варианты подписей к ним (Приложение 2).

Работа с мультфильмами и видеороликами

Короткие ролики (длительность до 1 минуты) использую для введения учащихся в коммуникативную ситуацию. Если ролик дольше двух минут, использую его как один из основных этапов работы на уроке для формирования не только медийных, но и коммуникативных компетенций. Во время просмотра делаю паузы и предлагаю ответить на вопросы либо по содержанию и описанию происходящего, либо по прогнозированию развития ситуации. После просмотра происходит обсуждение темы и главной мысли сюжета. Примерный перечень видеороликов: The Present, Bridge, Runaway, Carrot Crazy, Controller, Serial Taxi, Mojo (5 parts), Egyptian Pyramids и др.

На III ступени обучения очень важно знакомить учащихся с актуальной информацией, взятой из аутентичных медийных ресурсов, использовать различные формы и методы работы, направленные на развитие компетенций, необходимых современной молодёжи: *критическое мышление, понимание, интерпретация и оценка информации*. Учащиеся старших классов должны понимать, что информацию нужно выбирать с учетом дополнительных критериев: *актуальность, эффективность, уровень сложности в использовании*. Они учатся овладевать различными стратегиями поиска, учитывая модели информационного поведения. Основным материалом, с которым учителю проще всего работать с целью формирования вышеперечисленных навыков, – это печатные и электронные версии зарубежных газет и журналов. Например, журнал *The Positive News* содержит статьи, которые соответствуют предметно-тематическому содержанию программы по английскому языку для 10-х и 11-х классов. Работу с текстом начинаем с анализа заголовка или иллюстрации к статье, по которым можно спрогнозировать содержание. Заканчиваем анализ статьи написанием аннотации или составлением устного резюме, не повторяя слов из текста (объём высказывания не более четырех-пяти предложений).

Ещё одно эффективное средство формирования медийных компетенций, а именно, создание нового медийного продукта – виртуальная страница известного человека. Её можно сделать на сайте <http://simitator.com/generator/facebook>. Выглядит она как страница из Facebook или ВКонтакте (Приложение 3).

Для оценки **результативности и эффективности** деятельности были использованы следующие критерии:

1. Рост медиаграмотности учащихся при системном использовании медиаконтента на учебном занятии.
2. Сформированность умения учащихся работать с различным медиаконтентом на всех этапах урока и понимание важности этой работы.
3. Умение критически относиться к информации и быть авторами медиатекстов.

При системном использовании различных медийных средств наблюдается улучшение учебных достижений учащихся, повышение мотивации и интереса к изучению предмета, желание глубже исследовать проблемный вопрос. Урок становится максимально наполнен деятельностью учащихся, так как они лично заинтересованы в достижении цели. Кроме этого, применение современных медиа облегчает учителю работу на уроке, хотя и требует предварительной кропотливой подготовки; роль учителя меняется: он становится на уроке консультантом, помощником.

Достаточно проблематично измерить количественный показатель уровня медиаграмотности и критического мышления учащихся. Однако необходимо отметить тот факт, что благодаря использованию медиаконтента у учащихся формируются такие базовые компетенции, как *критичное отношение* к различным медийным текстам и их *анализ* (статьи, реклама, инфографика, художественные фильмы и т.д.). Они приобретают навыки коммуникации, учатся *понимать и использовать аутентичную информацию на английском языке* и *создавать* свой медийный продукт, а также приобретают навыки *безопасного поведения и общения* в сети.

Список литературы

1. Концепция учебного предмета «Иностранный язык»: утв. приказом Министерства образования Республики Беларусь, 29.05.2009, № 675.
2. Медыяадукацыя ў школе: фарміраванне медыяграмацнасці вучняў: дапаможнік для настаўнікаў / М. І. Запрудскі, А. А.Палейка, А. У. Радзевіч, Т. П. Мацкевіч і інш.; пад рэд. М. І. Запрудскага. – Мінск, 2016. – 336 с.
3. Федоров, А. В. Развитие медиакомпетентности и критического мышления студентов педагогического вуза / А. В. Федоров. – М.: Изд-во МОО ВПП ЮНЕСКО «Информация для всех», 2007. – 616 с.
4. Цифровое будущее. Каталог навыков медиа- и информационной грамотности / А. Ю. Домбровская и др. – Москва, Межрегиональный центр библиотечного сотрудничества (МЦБС), 2013. – 68 с.

Приложение 1

Приложение 2

Приложение 3

Создание медийного продукта по теме «Outstanding People of Belarus»

Учащимися была создана виртуальная страница Уршули Радзивилл. Они нашли известных людей, которые жили в один исторический период с ней. Ими оказались Джордж Вашингтон, Адам Смит, Микеланджело, Иоганн Себастьян Бах, Жан-Жак Руссо. Следующий этап: какая переписка могла бы происходить между ними и Уршулей Радзивилл? Варианты получились следующие: с Микеланджело Уршуля обсуждает дизайн своего театра, с Бахом – музыкальное обеспечение, Руссо помогает полезными советами с точки зрения маркетинговых особенностей, а Адам Смит и Дж. Вашингтон организуют мировой тур для театра. В качестве записи «на стене» учащиеся предложили: «Весь мир театр, а люди в нём актёры».

ИСПОЛЬЗОВАНИЕ ОБРАЗОВАТЕЛЬНОЙ МЕДИАСРЕДЫ ДЛЯ СТИМУЛИРОВАНИЯ ПРОЦЕССА ОБУЧЕНИЯ АНГЛИЙСКОМУ ЯЗЫКУ

Клименкова Наталья Фёдоровна
Государственное учреждение образования
«Гимназия № 1 имени Ф. Я. Перца г. Пинска»
г. Пинск, Беларусь
natascha.klim@gmail.com

При изучении учебного предмета «Английский язык» у учащихся открыт широкий доступ к аутентичным материалам, они посещают англоязычные сайты и блоги, международные библиотеки, работают с англоязычными мобильными приложениями, общаются с носителями языка, также учащиеся создают собственные медиапродукты (буклеты, видеобращения, ведение блога о хобби и др.)

Ключевые слова: *английский язык, ИКТ компетентности, медиасредства, медиапродукты*

За последнее десятилетие учителя узнали многое об информационных и коммуникационных технологиях, об их эффективном использовании и потенциале в процессе обучения. Сегодня учитель является технологически грамотным и формирует соответствующие умения и навыки у учащихся. Следующая задача, которая ставится перед учителем, - это помочь учащимся использовать ИКТ и научить их ориентироваться в медиасреде для того, чтобы они могли сотрудничать с другими, решать возникающие проблемные задачи, осваивать новые навыки. Другими словами, учащиеся уже имеют общее представление об изучаемом предмете или теме, а учитель обеспечивает поддержку для дальнейшего стимулирования процесса обучения. Такая поддержка повышает уровень знаний, у учащихся появляется чувство независимости в обучении, это мотивирует их к дальнейшему совершенствованию.

При изучении учебного предмета «Английский язык» у учащихся открыт широкий доступ к аутентичным материалам, они могут посещать англоязычные сайты и блоги, международные библиотеки, работать с англоязычными мобильными приложениями, общаться с носителями языка. Все эти факторы способствуют системному использованию средств медиасреды в процессе обучения.

Согласно рекомендациям Юнеско «Структура ИКТ компетентности учителей» 2011 г., существует три подхода «к информатизации школы, которые связаны с соответствующими стадиями профессионального развития педагогов, осваивающих работу в ИКТ – насыщенной образовательной среде» [2, с. 5]:

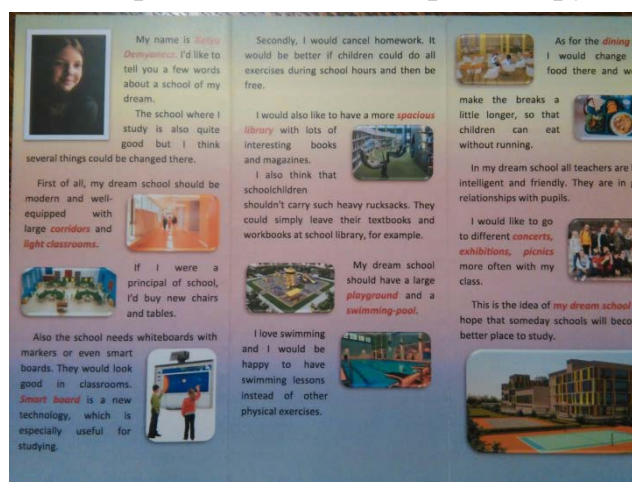
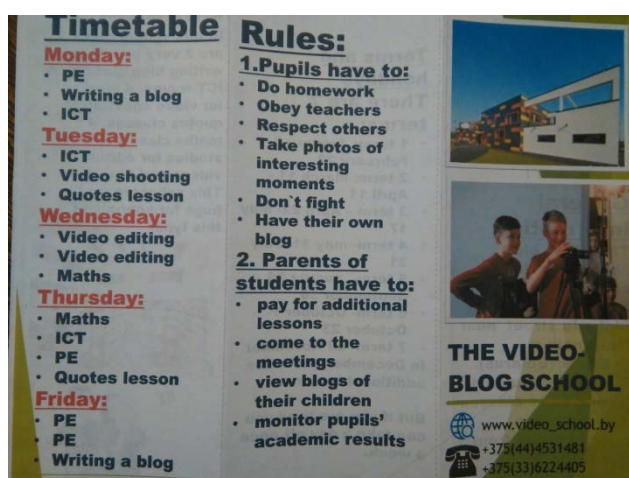
1. применение ИКТ,
2. освоение знаний,
3. производство знаний.

Эти подходы можно применить для описания работы по созданию медиасреды «учитель – ученик». При осуществлении **первого подхода** учитель активно использует ИКТ в процессе обучения, тем самым повышая эффективность своей работы. Мультимедийные презентации, видеофрагменты, ролики, обучающие видео составляют медиатеку учителя. Учитель определяет, при изучении какой темы их использовать, на каком этапе урока, какой уровень языковой подготовки должен быть у учащихся. Анализ просмотренного формирует у учащихся осмысленное понимание материала, тем самым подготавливая их к этапу освоения знаний. В ходе реализации **второго подхода** «освоение знаний» происходит более глубокое понимание содержания темы, учащиеся учатся применять полученные знания для решения практических задач. **Третий подход** учит производить новые знания и является самым важным в процессе обучения. Учащиеся создают собственные медиапродукты, используя интернет ресурсы. Они могут видеть плюсы и минусы своей работы, проанализировать их, сравнить с другими, выявить, что получилось и не получилось, критически оценить свою работу.

Только при реализации всех трех подходов учащиеся научатся решать комплексные задачи, налаживать коммуникацию, сотрудничать, экспериментировать, критически мыслить, заниматься творчеством.

Проанализировав некоторые из ресурсов медиасредств, можно определить те, которые делают процесс изучения английского языка эффективным и интересным. Удобным вариантом для систематизации и обобщения изученного материала по любой теме может стать использование различных шаблонов буклетов компании Microsoft (<https://templates.office.com/ru-RU/%D0%91%D1%83%D0%BA%D0%BB%D0%B5%D1%82%D1%8B>).

Например, при изучении темы «Школа» в VI классе на повышенном уровне авторами учебника предлагается сначала научиться описывать свое учебное заведение, потом сравнить свою школу с викторианской школой и в качестве обобщения сделать буклет про школу своей мечты. Шаблоны буклетов компании Microsoft удобны в скачивании, красочны и легко редактируются.

Перед вами примеры буклетов, созданные учащимися VI класса.

Видеообращения и видеопоздравления также являются примерами для стимулирования процесса обучения через использование ИКТ. Например, изучая в VII классе тему «Мой друг по переписке» учащиеся записали «Видео визитку интернет другу», в которой они рассказывают про свои увлечения и хобби. А также при изучении тем «Еда» и «Музыка» в VIII классе посредством создания проектов: «Мой кулинарный рецепт», с пошаговым описанием всех этапов приготовления, «Я - радио ди-джей», рассказав новости музыки и поставив песню по просьбам радиослушателей.

Созданные учащимися собственные медиапродукты служат для повышения качества медиаграмотности других учащихся. Например, для расширения их представлений о мире профессий в гимназии прошел гимназический конкурс видеороликов профориентационной направленности «На английском о профессиях». Любой учащийся 7 – 11 классов мог представить на конкурс видеоролик, в котором была вводная информация о профессии на английском языке, основные профессиональные обязанности, санитарно-гигиенические условия труда, необходимые личностные качества, области применения, где может работать специалист, и перспективы профессионального и должностного роста. Следует отметить, что для создания видеороликов использовалась программа <https://www.powtoon.com>, которая позволяет анимировать объекты, вставлять иллюстрации, озвучить текст и аутентичные материалы сайта <https://www.prospects.ac.uk/job-profiles/browse-sector>, где описываются реальные профессии Соединенного Королевства.

На протяжении недели учащимся демонстрировались видеоролики, представленные на конкурс. Ролики можно было посмотреть также в блоге <https://wonderfulnine.blogspot.com/2017/>. Учащиеся голосовали и выбирали лучший ролик. Победители были награждены грамотами.

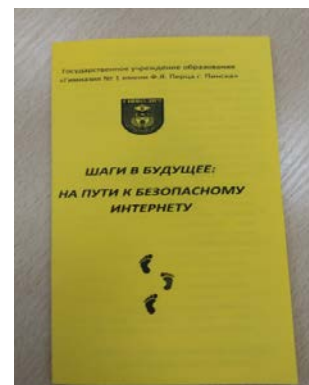
Создание видеороликов, обсуждение и оценивание их на гимназическом уровне помогло многим учащимся определиться с выбором профессии в будущем и ближе познакомиться с культурными особенностями страны изучаемого языка по теме «Профессии».

Особое внимание следует обратить на медиапродукты по безопасному поведению в интернете. Чем больше времени учащиеся проводят в интернете, тем больше опасностей их подстерегает. Именно поэтому занятия на тему «Основы безопасного поведения в интернете» важно проводить на уроках и во внеклассной деятельности. С целью стимулирования критического отношения к информации, полученной из сети интернет, профилактики кибернасилия, пропаганды грамотного поведения в сети интернет было проведено мероприятие «Шаги в будущее: на пути к безопасному интернету». Ведущими данного мероприятия стали учащиеся 10 – 11 классов, которые уже познакомились с этой темой. Таким образом, реализовывался принцип «равный обучает равного». Вводная беседа показала, что учащиеся – современные и активные пользователи сети интернет. Было акцентировано внимание на положительных и отрицательных сторонах использования интернета. Учащиеся легко выделяют плюсы, но затрудняются назвать опасности, которые влечет за собой сеть интернет. В ходе мероприятия учащиеся посмотрели видеоролик про кибербуллинг среди подростков. Ролик взят с сайта britishcouncil.com (<https://learnenglishteens.britishcouncil.org/study-break/video-zone/cyberbullying-lets-fight-it-together>). Ролик призван вызвать сочувствие и острый протест против кибербуллинга. После просмотра учащиеся выражают своё отношение к ситуации и предлагают пути помощи подростку. Беседа проходит оживлённо, так как видеоролик даёт понять, что подобное может случиться с каждым. Далее была предложена интерактивная игра «Всегда или никогда». В ходе игры, учащиеся в группах обсуждают и самостоятельно вырабатывают рекомендации о том, что можно и никогда нельзя делать в сети интернет, оформляют свод правил на отдельном листе и предлагают для обсуждения другой команде. Команды озвучивают правила друг другу, уточняя понимание. В качестве рефлексии, учащимся предлагается следующее упражнение: они по памяти заполняют листы в форме следа, указывая те правила, которые они посчитали важными для себя. Форма листа в виде следа символизирует шаги на пути к безопасному интернету. В конце мероприятия все участники получили памятки «Шаги в будущее: на пути к безопасному интернету».

Мероприятие было проведено в параллелях восьмых и девярых классов гимназии. Масштаб мероприятия позволил привлечь внимание к данной теме не только учащихся одного класса, но и всей школы. Высокий воспитательный потенциал достигается за счёт важности и актуальности темы, обращения к личному опыту учащихся и глубокому эмоциональному отклику.

Медиапродукты, созданные «своими руками» учителем или учащимися, способствуют активному вовлечению учащихся в процесс обучения, повышают уровень мотивации. Они также интенсифицируют коммуникацию учащихся с учителем и между собой. Образовательная медиасреда создается в

диалоге «учитель - учащиеся». Тот учитель, который готов постоянно совершенствоваться, применять новые технологии, экспериментировать и создавать собственные медиапродукты, может научить своих учащихся делать то же самое и даже больше.

Литература

1. Зубрилина, И. В. Обучение иностранному языку на основе интернет – ресурсов / И. В. Зубрилина // Народная асвета. – 2017. - № 4.
2. Структура ИКТ – компетентности учителей. Рекомендации ЮНЕСКО. – Редакция 2.0. Русский перевод, 2011. – 115 с.

МЕДЫЯАДУКАЦЫЯ І МЕДЫЯКАМПЕТЭНТНАСЦЬ ЯК ВАЖНЫЯ СКЛАДНІКІ СУЧАСНАЙ ПЕДАГОГІКІ І АДУКАЦЫЙНАГА ПРАЦЭСУ

Т.М. Лагуценкава

*ДУА “Сярэдняя школа №1 г. Бялынічы імя М.І. Пашкоўскага”,
г. Бялынічы Магілёўскай вобласці, Рэспубліка Беларусь*

У артыкуле абаснавана актуальнасць медыяадукацыйнай дзейнасці ва ўстанове агульнай сярэдняй адукацыі, вызначана метадалагічная аснова школьнай медыяадукацыі, зроблена спроба вызначыць сродкі ацэнкі выніковасці медыянага ўрока

Ключавыя словы: *медыяадукацыя, медыякампетэнтнасць, медыякультура, кампетэнтнасны падыход.*

Keywords: *mediaeducation, media competence, media culture, competence approach.*

XXI стагоддзе – гэта эпоха інфармацыі, якая ператварылася ў глабальны рэсурс чалавецтва. Сродкі масавай інфармацыі даўно ўжо сталі сродкамі масавай камунікацыі, а інфармацыйная прастора стала сусветнай і глабальнай. Узніклі такія паняцці як медыяадукацыя, медыякампетэнтнасць і медыякультура. Сёння гэтыя тэрміны выкарыстоўваюцца ўсімі ўдзельнікамі адукацыйнага працэсу.

Медыяадукацыя – частка асноўнага права кожнага грамадзяніна любой краіны на свабоду самавыяўлення і атрыманне інфармацыі. Сёння медыяадукацыя з’яўляецца важным інавацыйным складнікам педагогікі і методыкі навучання, а таксама адлюстраваннем працэсаў развіцця інфармацыйнага грамадства. У слоўніку тэрмінаў па медыяадукацыі тлумачэнне медыяадукацыі падаецца як “працэс развіцця асобы з дапамогай сродкаў масавай камунікацыі (медыя) і на іх матэрыяле з мэтай фарміравання культуры зносін з медыя, творчых, камунікатыўных здольнасцей, крытычнага мыслення, уменняў паўнаважнасці ўспрымання, інтэрпрэтацыі, аналізу і ацэнкі медыятэкстаў, навучання розным формам самавыяўлення пры дапамозе медыятэхнікі” [4].

Медыяінфармацыйная граматынасць (медыякампетэнтнасць) – “гэта сукупнасць навыкаў і ўменняў, якія дазваляюць людзям аналізаваць, крытычна ацэньваць інфармацыю і ствараць уласныя медыятэксты ў розных відах медыя, жанрах і формах. Такім чынам, медыяадукацыя і медыяінфармацыйная граматынасць суадносяцца як працэс і вынік адпаведнай адукацыйнай практыкі” [2]. Фарміраваць медыяграматынасць можна на любым школьным прадмеце. Але больш высокі медыяадукацыйны патэнцыял маюць мова і літаратура, замежная мова, гісторыя, музыка, біялогія, фізіка, матэматыка, інфарматыка. Фарміраваць медыяграмотность можна на любым школьным прадмеце. Но наиболее высокий медиаобразовательный потенциал имеют

“Медыякультура – гэта сукупнасць інфармацыйна-камунікацыйных сродкаў, матэрыяльных і інтэлектуальных каштоўнасцей, якія выпрацаваны чалавецтвам у працэсе культурна-гістарычнага развіцця і спрыяюць фарміраванню грамадскай свядомасці і сацыялізацыі асобы. Медыякультура

ўключае ў сябе культуру перадачы інфармацыі, культуру яе ўспрымання і можа выступаць сістэмай узроўняў развіцця асобы, здольнай успрымаць, аналізаваць, ацэньваць медыятэкст, займацца медыятворчасцю, засвойваць новыя веды ў галіне медыя” [3].

Задача сучаснага педагога – навучыць сваіх вучняў думаць крытычна, бо інфармацыйная прастора і новыя тэхналогіі, якія хутка мяняюцца, удасканалююцца, патрабуюць ад сучасных вучняў новых ведаў і ўменняў, якія яны павінны прымяняць у інфарматызаваным грамадстве. Сучасны школьнік павінен удумліва аналізаваць новую інфармацыю, ацэньваць яе і адбіраць карысную для сябе. Ён павінен умець разглядаць новыя ідэі з розных бакоў і розных пунктаў погляду, рабіць высновы наконт дакладнасці і каштоўнасці атрыманай інфармацыі, а таксама разумець, як розныя віды інфармацыі суадносяцца паміж сабой, аспрэчваць тую інфармацыю, якая не мае дачынення да справы ці з’яўляецца недакладнай, і згодна з гэтым прымаць рашэнні.

Сістэматычнае і паслядоўнае ўключэнне медыяадукацыі ва ўсе ўзроўні сістэмы адукацыі – гэта патрабаванне часу. Але працаваць на медыйную кампетэнтнасць не так проста, бо медыяпісьменнасць вучняў фарміруецца на падставе многіх прынцыпаў. І гэтымі прынцыпамі павінны кіравацца настаўнікі ў сваёй дзейнасці. Мікалай Запрудскі вылучае пяць прынцыпаў, якія ляглі ў аснову кампетэнтнаснага падыходу пры фарміраванні медыяпісьменнасці вучняў. Мадэльнае ўяўленне аб выпускніку. Неабходным кампанентам мадэлі выпускніка павінна быць яго медыяграмацкасць.

2. Пашыранае разуменне зместу адукацыі. Гэта, па меркаванні М. Запрудскага, не толькі прадметныя ўменні і веды, але і ключавыя кампетэнцыі, у склад якіх уваходзяць многія аспекты медыяпісьменнасці.

3. Праектаванне дзейнасці па фарміраванні кампетэнцый. Вызначэнне вучэбных задач-сітуацый, у працэсе вырашэння якіх фарміруюцца адпаведныя медыйныя кампетэнцыі, веды і ўменні.

4. Увядзенне ў адукацыйны працэс задач-сітуацый, якія ствараюць умовы для фарміравання і развіцця розных кампетэнцый.

5. Аналіз і ацэнка паспяховасці фарміравання кампетэнцый.

Акрамя кампетэнтнаснага падыходу пры фарміраванні медыяпісьменнасці трэба ўлічваць асаблівасці метадаў і сродкаў, якія рэкамендуецца прымяняць. Яны павінны быць інтэрактыўнымі і даваць магчымасць вучням уключацца ў стасункі з настаўнікамі, сродкамі масавай інфармацыі і аднакласнікамі.

Для ацэнкі медыйнай выніковасці ўрока можна прымяняць розныя сродкі. Напрыклад, пытанні настаўніка вучням ці пытанні вучняў настаўніку адносна стаўлення да інфармацыі, да розных яе крыніц. Заданні па пошуку патрэбнай інфармацыі ў інтэрнэце. Стварэнне сітуацыі выбару. Узаемаацэнка вучнямі выкананых заданняў па акрэсленых крытэрыях. Стварэнне вучнямі невялікіх медыятэкстаў і размяшчэнне іх у школьнай газеце. Заданняў і сродкаў можа быць многа, але галоўная іх задача – выклікаць зацікаўленасць, абудзіць жаданне да навучання і набыцця новых ведаў і кампетэнцый.

Такім чынам, ўключэнне медыякультуры, медыяадукацыі ва ўсе ўзроўні сучаснай адукацыі – гэта патрэба часу. А валоданне метадамі і сродкамі яе

фарміравання дапамагае настаўніку фарміраваць у вучняў крытычны погляд на падзеі, мяняць пункт гледжання на звычайныя аб'екты, трэніруе ўменне прапаноўваць большую колькасць ідэй у рамках дадзенай тэмы, усімі магчымымі спосабамі развівае здольнасць да самаадукацыі, вучыць быць паспяховым.

Літаратура

1. Медыяадукацыя ў сучаснай школе: зборнік навукова-метадычных артыкулаў / Т. Ваврава, М. Запрудскі [і інш.]. – Мінск, 2016. – 91 с.
2. Палейка, А.А. Вызначэнне базавых паняццяў, прынцыпаў і падыходаў да фарміравання медыяінфармацыйнай граматычнасці ў сярэдняй школе / А.А. Палейка // Народная асвета. – 2016. – № 3. – С. 5
3. Радзевіч, А.У. Мэты, задачы і сродкі развіцця медыякультуры вучняў ва ўрочнай і пазаўрочнай дзейнасці / А.У. Радзевіч // Народная асвета. – 2016. – № 3. – С. 32
4. Федоров, А. В. Словарь терминов по медиаобразованию, медиапедагогике, медиаграмотности / А. В. Федоров. – Таганрог: Изд-во Таганрог. гос. пед. ин-та, 2010. – 64 с.

ИСПОЛЬЗОВАНИЕ МОБИФИЛЬМОВ В ПРАКТИКЕ ПРЕПОДАВАНИЯ ИСТОРИИ И ОБЩЕСТВОВЕДЕНИЯ

Т.М. Лобанова,

читель истории высшей категории

ГУО «Гимназия г. Барани», Беларусь, tatsiana_labanava@tut.by

Одним из направлений мобильного обучения является создание педагогами и учащимися небольших видеофильмов при помощи подручных мобильных устройств. При изучении истории и обществоведения мобифильмы могут помочь прочувствовать атмосферу той или иной эпохи, погрузиться в историческую или современную социальную среду, помогают проиллюстрировать и закрепить изученное на уроке, развить воображение у учащихся

Ключевые слова: *история, обществоведение, мобильные устройства, мобифильмы*

Типичной картиной современного социального пространства является ребёнок с мобильным устройством. Это явление стало привычным, иногда раздражающим, но всё-таки логичным следствием развития современного мира информационных технологий.

Не секрет, что мобильные устройства упрощают и рационализируют нашу жизнь, создают удобные рамки взаимодействия с социумом, но, увы, иногда формируют примитивный взгляд на мир и место человека в нём.

Многочисленные дискуссии о месте гаджетов в жизни человека никогда не сведутся к единой точке зрения. Это естественно! Но вот в чём я согласна со многими учеными и педагогами, что будущее обучения и образования во многом будет зависеть от распространения и внедрения в практику работы мобильных средств связи. Тем более, что появление большого количества мобильных приложений, обучающих программ позволяет совершенствовать качество образования и создавать творческую среду для самореализации ребёнка.

Одним из направлений мобильного обучения, как мне видится, является создание педагогами и учащимися небольших видеофильмов при помощи подручных мобильных устройств. Такой информационный продукт называют ещё мобифильмами.

Для уточнения, мобифильм – тематическое видео продолжительностью до 5 минут, созданное при помощи портативного устройства, простых видеоредакторов.

При изучении истории и обществоведения мобифильмы могут помочь прочувствовать атмосферу той или иной эпохи, погрузиться в историческую или современную социальную среду, помогают проиллюстрировать и закрепить изученное на уроке, развить воображение у учащихся. Все это достигается наглядностью, динамизмом видеороликов, их эмоциональной выразительностью,. Работа учащихся над созданием фильма расширяет их кругозор, способствует развитию и совершенствованию речевых и

коммуникативных навыков. развивает информационную компетенцию и повышает интерес к обучению,

Основными целями использования мобифильмов в образовательном процессе являются:

обеспечение наглядности в образовательном процессе;

активизация интереса к предмету;

развитие навыков социального взаимодействия.

Кроме того использование мобифильмов позволяет решать следующие задачи:

развивать умения учащихся ориентироваться в потоке современной информации и анализировать ее;

формировать мировоззрение учащихся, их нравственные качества и эстетический вкус;

совершенствовать рефлексивные умения.

Использование мобифильмов возможно на всех этапах учебного занятия: актуализации знаний; объяснении нового материала; в практической деятельности и при закреплении знаний; обобщении и систематизации знаний; контроле знаний и умений.

Во внеурочной деятельности они находят свое применение на факультативных занятиях, при организации внеклассной работы.

Варианты использования мобильного видео в образовательном процессе:

1. Иллюстрация к рассказу учителя при объяснении нового материала (видеоматериал содержит новую для учащихся информацию, дополняющую объяснение учителя).

Например, на уроке обществоведения в X классе по теме «Деньги» используется мобифильм, снятый старшеклассниками, раскрывающий вопрос «Функции денег» (приложение 1).

2. Для закрепления изученной темы. Например, при изучении первой темы по всемирной истории в 5 классе «Что такое история?» можно использовать мобифильм, с использованием метода «Незаконченное предложение...»

3. Для проверки домашнего задания в 5 классе на уроке всемирной истории по теме «Древнейшие люди» применяется мобифильм, снятый с использованием метода «Лови ошибку».

Эффективное использование мобифильмов возможно только с соблюдением некоторых правил:

1. учителю необходимо внимательно просмотреть рабочие материалы и окончательный вариант, отрецензировать его;

2. необходимо тщательно продумать задания, которые будут предлагаться учащимся для работы над мобифильмом (например, учащиеся могут опираясь на видеоматериал (и дополнительные источники), составить (организовать): рецензию на просмотренный фильм, эссе, синквейн, коллаж, в т.ч. фотоколлаж, письмо главному герою (персонажу), пожелания главному герою (персонажу), буклет, SWOT-анализ, кластер...)

3. видео должно быть ориентировано на удовлетворение и поощрение любознательности детей, их аналитических и синтетических способностей.

Таким образом, я считаю, что создание и использование мобифильмов позволяет сформировать у учащихся следующие умения и навыки: работать с видеоматериалами как специфическим историческим и социологическим источником; формулировать гипотезы; наблюдать и анализировать события и успешно решать практические задачи.

ПРИЛОЖЕНИЕ 1

Функции денег (мобифильм строится в виде диалога участников)

1. Добрый день, дорогие друзья. С вами школьный экономический вестник.
2. Задумывались ли вы над тем, какие функции в экономике выполняют деньги. Не спешите отвечать. Независимо от вашего ответа наша информация будет вам полезна.

1. Итак, первая функция денег - МЕРА СТОИМОСТИ (другой ученик показывает табличку с надписью). Это значит, что стоимость всех товаров выражается в деньгах (достаёт из кармана яблоко, кладёт его на одну ладонь, а на вторую кладёт денежную купюру и как бы взвешивает их друг с другом) и называется ЦЕНОЙ товара (прячет всё в карманы). Цены могут быть разными: маленькими и большими, привлекательными и не очень...(его прерывает второй ученик)

2. А вторая функция денег – СРЕДСТВА ОБРАЩЕНИЯ (другой показывает) означает, что деньги могут использоваться в качестве посредника для оплаты за товары и услуги (поворачивается к другому ученику, тот надевает чепчик продавца). Дайте мне, пожалуйста, яблоко.

1. За деньги – всё, что угодно (обменивает товар на деньги). Но если покупатель не может сразу оплатить свою покупку, то он может приобрести товар в кредит, т.е. с отсрочкой платежа.

2. Здравствуйте, в нашем салоне связи вы можете приобрести любые смартфоны (показывает) в рассрочку на 12 месяцев, причём, покупку забираете сегодня, а деньги платите завтра (отдаёт смартфон другому ученику).

1. Отлично! И в таком случае деньги будут выступать как СРЕДСТВО ПЛАТЕЖА (показывает табличку).

2. Деньги можно не только тратить, но и накапливать. Вы можете хранить их в банке или в банке (кладёт в стеклянную банку). И вот ещё функция – СРЕДСТВО СБЕРЕЖЕНИЯ И НАКОПЛЕНИЯ (показывает табличку).

1. (другой забирает у него банку и рассматривает на свет) Правда, с точки зрения рыночной экономики это невыгодно. Накапливаемые средства должны работать и приносить прибыль.

2. И, наконец, функция – МИРОВЫЕ ДЕНЬГИ. В настоящее время мировыми деньгами являются валюты самых развитых стран: доллары, евро, фунты, йены, юани, белорусские рубли (подозрительно смотрит) в будущем.

1. Ну, а какая функция денег главная – решать вам.

2. С вами были Рафаэл и Рафаэл (то есть Саша). До новых встреч.

СОЗДАНИЕ ОНЛАЙН-ГАЗЕТЫ НА АНГЛИЙСКОМ ЯЗЫКЕ КАК СРЕДСТВО ПОВЫШЕНИЯ МОТИВАЦИИ К ИЗУЧЕНИЮ ИНОСТРАННОГО ЯЗЫКА

Мякишкова Наталья Владимировна

*Государственное учреждение образования "Средняя школа № 16 г.
Гродно", г. Гродно, Беларусь,*

sh16@mail.grodno.by, natticard@mail.ru

В статье представлен опыт работы по повышению мотивации к изучению английского языка и развитию медиакомпетенций посредством создания школьной онлайн-газеты на английском языке "Big Break"

Ключевые слова: *школьная газета, коммуникативные компетенции, СМИ, интеграция школьных предметов, творчество*

Сегодня в современном мире мы можем наблюдать за стремительной цифровой трансформацией не только различных отраслей производства, но и сферы обучения. И можем смело утверждать, что именно технологии MEDIAобразования способны сделать учебный процесс для школьника личностно значимым, таким, в котором он сможет полностью раскрыть свой творческий потенциал, проявить свои исследовательские способности, фантазию, креативность, активность, самостоятельность. [1, с 734]

С целью повышения мотивации к изучению английского языка через использование технологии медиа-образования в школе была создана школьная онлайн-газета на английском языке "Big Break" (Большая перемена) <https://16grodno.schools.by/pages/shkolnaja-gazeta-big-break> (инстаграм-версия данной газеты – аккаунт @cool_school_news).

Создание газеты позволило создать условия для организации знакомства учащихся с журналистикой, дизайном, переводческой деятельностью как профессией и видом литературного творчества в средствах массовой информации, научить писать новостные заметки и репортажи, брать интервью, подбирать и анализировать источники информации, ознакомить учащихся с компьютерными программами для дизайна (верстки) буклетов, брошюр, газет, научить учащихся создавать макет своей газеты, распределяя рубрики и материалы.

Работа над газетой способствует созданию креативной образовательной среды, совершенствованию языковой и коммуникативной компетенции, повышению мотивации, развитию журналистских и переводческих способностей, осознанному и ответственному выбору дальнейшей профессии, успешной самореализации, помогает не оставаться равнодушными к окружающему миру и событиям, происходящим в нем, способствует раскрытию человека, как личности, помогает выработать уверенность в себе и завоевать уважение, одобрение и интерес сверстников, наладить социальные связи, что в данном возрасте крайне важно для психологического комфорта подростка.

Над выпуском школьной газеты работает творческий коллектив учащихся. Кельник Анна, Трукшина Дарья, Цыбульский Илья, Соколенко Анастасия, Гнаш Анастасия и Тишанова Дарья переводят тексты на английский язык, пишут статьи, подбирают интересный материал, новые полезные и интересные рубрики. Наши талантливые современные художники Правилова Карина, Жуковская Виктория, Лясковская Елизавета оказывают помощь в подборе иллюстраций, создают собственные цифровые рисунки для статей. Возраст детей 13-15 лет. Свое начало онлайн-газета на английском языке “Big Break” берет из школьной газеты «Большая перемена» на русском языке. Возникла идея перевести статьи о школе на английский язык (как вариант домашнего задания), затем было решено сделать англоязычную версию газеты, изучив современную детскую английскую прессу, дополнив содержание рубриками и информацией, которые способствуют повышению интереса к изучению английского языка, к истории и литературе англоговорящих стран (рубрики «Исторические заметки» «Важные события», «История изобретений» и «Традиции и праздники», «Читаем вместе по английски», которые побуждают к более детальному изучению обычаев, привычек и традиций стран изучаемого языка. На страницах газеты в данных рубриках освещались следующие темы: «Великий пожар в Лондоне», «Трагедия башен-близнецов»; «Томас Эдисон – великий изобретатель», «День Св. Патрика», «День Благодарения», «День Св. Валентина», «История королевского подвенечного платья», «Королевская свадьба», было предложено чтение «Муму» Тургенева в качественном переводе.

Иллюстрированный словарь в рубрике «Легкий английский» часто сопровождает многие наши материалы, помогая усвоить или повторить лексику по теме статьи. Периодически ведется обзор современных достижений в рубрике «Наука и технологии» (запуск ракеты Илоном Маском, эволюция освещения от лампочки Эдисона до светодиодных), «Спорт – это жизнь» рассказывает о наших спортивных событиях, достижениях и наградах, а также о разных видах спорта. В нашей копилке уже есть рассказы о футболе, хоккее на траве и боксе, а также о кибер-спорте. Рубрика «Школьные новости» говорит сама за себя, «Наши дети – лучшие» отражает достижения в различных конкурсах. «Новости музея Карат» - о результатах конкурсов, интересных событиях в нашем минералогическом музее, его гостях и т.д. Важные всемирно известные даты также освещены в нашей газете, особенно те, в связи с которыми у нас проходят различные акции. Например, день борьбы с наркотиками, день доброго сердца, день информирования об аутизме, день борьбы со СПИДом, курением и т.д. Периодически появляются полезные материалы для учителей и родителей («Страничка для родителей», «Учительская страница»): как преодолеть постстрессовый синдром, каким образом лучше работать с детьми, у которых обнаружены дислексические проблемы, проблемы со слухом, установлен слуховой имплант. Совместно с учащимися мы выбираем именно те материалы и темы на английском, которые интересны детям и ими же самими предложены. Например, рубрика «Мой мир», где дети могут рассказать о хобби и взглядах на жизнь, сопроводив свой рассказ фотографиями, «Мой питомец» (ребята

рассказывают о своих любимцах, прилагая фото и после статьи следует полезный иллюстрированный материал о правильном уходе о данном животном).

Многие учащиеся благодаря работе над статьями открылись с неожиданных сторон: девочка рассказала о кикбоксинге и хоккее, учащийся, не особо рвущийся к выполнению домашнего задания, вдруг, с удовольствием вызвался написать о своих хобби, оказался крутым выступающим танцором брейка и человеком, способным на уроках труда и не только творить шедевры из дерева, и даже отреставрировать скейт. Он сам заинтересованно переводил, и, хотя конечно же перевод нуждался в коррекции, я считаю, что это явное достижение и неоспоримое доказательство пользы создания СМИ на английском языке. Делились ребята и рассказами об увлечении вышивкой, бисероплетением, графическим дизайном, вокалом, танцами и т.д.

Помогает в выборе тем просмотр отличного британского детского новостного портала First News (это приложение к одноименной газете). <https://live.firstnews.co.uk/first-news-today/>. Новости в First News подобраны в соответствии с возрастом и интересами ребят.

Традиционно на последних страницах газеты читателей ждет более легкое и развлекательное чтение: рецепты полезных и легких в приготовлении блюд («Приготовь, съешь, иди!»), страничка юмора и пожеланий либо материал о певцах или текст песни.

Вовлечение учащихся в издательскую деятельность дает, как мы видим, отличный результат по многим направлениям. Наши наблюдения позволяют отметить следующие положительные моменты:

1. Участие в процессе издания онлайн-газеты способствует не только повышению мотивации к изучению иностранного языка, но и разностороннему развитию личности обучающихся.
2. Школьная газета используется в процессе интеграции школьных предметов, таких как английский язык и информатика, биология, химия, физика, география и история. Такой подход способствует формированию целостных представлений о мире, о странах изучаемого языка, дает видение явлений изучаемых в разных предметах в комплексе, помогает избежать дублирования в изучении материала, экономит время, избавляет от утомляемости, способствует повышению научного уровня знаний учащихся, развитию их творческих способностей и кругозора.
3. Подготовка номеров газет требует вовлечения детей в различные формы деятельности: учащиеся получают возможность попробовать свои силы в качестве переводчика, корреспондента, наборщика, корректора.
4. Совместное решение всех вопросов, общение способствуют развитию коммуникативных качеств учащихся. На практическом уровне учащиеся овладевают умением анализировать, творчески мыслить, выбирать стилистически верный вариант перевода, отбирать материал, принимать решения, эффективно использовать современные информационные технологии.

Литература

1. Саргсян А. Л. Значение личности учителя иностранного языка в развитии творческой личности обучающихся // Молодой ученый. — 2016. — №5. — С. 734-737.

Электронные ресурсы

1. [<https://www.wikihow.com/Start-a-School-Newspaper-in-Middle-School>]
2. [<https://www.wikihow.com/Create-a-School-Newspaper-in-Elementary-School>]
3. [<https://www.makemynewspaper.com/how-to-start-a-school-newspaper>]
4. [<https://blog.flipsnack.com/school-newspaper-guide/>]
5. [<https://www.nbpts.org/five-insights-running-school-newspaper/>]
6. [<https://www.graduationsource.com/blog/school-newspapers-matter/>]
7. [<https://www.washingtonpost.com/blogs/campus-overload/post/tons-of-advice-for-student-newspaper-editors-and-blog-editors-too/>]
8. [<https://www.englishdom.com/blog/formalnyj-stil-pishem-statyu-v-formal-vse-sekrety/>]

СТВАРЭННЕ КРАЯЗНАЎЧАГА ІНТЭРНЭТ-ПРАЕКТА “МАЛАДЗЕЧАНСКІ КРАЙ У ПРАСТОРЫ І ЧАСЕ” З ВЫКАРЫСТАННЕМ ІНТЭРНЭТ-РЭСУРСАЎ

Ю.М. Мяцельскі

Дзяржаўная ўстанова адукацыі

“Палачанская сярэдняя школа Маладзечанскага раёна”

yurametelskiy@mail.ru

Анотацыя. Стварэнне краязнаўчага web-сайта накіравана на папулярызацыю прыроднай і культурнай спадчыны Маладзечанскага раёна і зыходзіць з рэалізацыі праекта ЕС/ПРААН “Садзейнічанне развіццю на мясцовым узроўні ў Рэспубліцы Беларусь”. Асаблівасцю дадзенага праекта з’яўляецца сістэматызацыя асобных прыродных, гісторыка-культурных, сацыяльна-геаграфічных аб’ектаў на падставе вуснагістарычных даследаванняў, праведзеных падчас экскурсій і паходаў па малой радзіме. Краязнаўчы web-сайт будзе запатрабаваны як жыхарамі раёна, так і нашымі гасцямі, а таксама людзьмі з абмежаванымі фізічнымі магчымасцямі.

Ключавыя словы: прыроднае і сацыяльнае асяроддзе Маладзечанскага раёна, інтэрнэт-праект, інтэрнэт-рэсурсы

Маладзечанскі раён валодае унікальным прыродным і гісторыка-культурным патэнцыялам: мікразаказнікамі і помнікамі прыроды мясцовага значэння, сакральнымі святымі месцамі, геалагічнымі і археалагічнымі помнікамі, музеямі, праваслаўнымі і каталіцкімі святынямі, народнымі ансамблямі, традыцыямі і абрадамі, знакамітымі людзьмі і г.д. Хацелася б, каб пра нашу малую радзіму даведалася як мага больш людзей.

Актуальнасць тэмы даследавання абумоўлена неабходнасцю стварэння ўмоў для папулярызацыі прыроднай і гісторыка-культурнай спадчыны Маладзечанскага раёна, што зыходзіць з рэалізацыі праекта ЕС/ПРААН “Садзейнічанне развіццю на мясцовым узроўні ў Рэспубліцы Беларусь” і прымеркавана да Году малой радзімы.

Аб’ектам даследавання выступае прыроднае і сацыяльнае асяроддзе Маладзечанскага раёна.

Прадметам даследавання з’яўляецца web-сайт, як сродак захавання і папулярызацыі краязнаўчай інфармацыі.

Мэта даследавання: стварэнне краязнаўчага інтэрнэт-праекта “Маладзечанскі край у прасторы і часе” з выкарыстаннем магчымасцей інфармацыйных тэхналогій для павышэння цікавасці да прыроднай, гістарычнай і культурнай спадчыны малой радзімы.

Задачы:

- прааналізаваць літаратурныя крыніцы па тэме даследавання, вывучыць праблему і вызначыць метады даследавання;

- выявіць фактары і элементы, якія аказалі ўплыў на змяненне географічнай і сацыяльна-культурнай структуры Маладзечанскага раёна;

- паказаць магчымасць стварэння інтэрнэт-праекта з выкарыстаннем мабільных дадаткаў iSpring, izi.Travel, графічнага рэдактара Pano2VR5 і Google Карты;

- распрацаваць аптымальную структуру канструктара web-сайта для размяшчэння прадукта даследавання ў сетцы Інтэрнэт.

Для вырашэння пастаўленых задач мы выкарысталі наступныя метады даследавання: навуковага пазнання (назіранне за аб'ектамі, фатаграфаванне выбраных аб'ектаў), навукова-даследчыя (праца з архіўнымі дакументамі, навукова-папулярнай літаратурай, стыстычнымі і картаграфічнымі даведнікамі), вуснагістарычны (інтэры'ю, гутаркі з мясцовымі жыхарамі), метады камеральных даследаванняў, метады аўдыё- і відэа візуалізацыі.

Адметнасцю нашага даследавання з'яўляецца тая акалічнасць, што мы стварылі картаграфічную генералізацыю асобных прыродных, гістарычных, архітэктурных, сацыяльна-геаграфічных аб'ектаў на аснове бібліяграфічнага аналізу, вуснагістарычных даследаванняў і ГІС-тэхналогій.

Для каго разлічаны інтэрнэт-праект?

У першую чаргу наш інтэрнэт-праект разлічаны для жыхароў і ўраджэнцаў Маладзечанскага раёна, якія па розных аб'ектыўных і суб'ектыўных прычынах пражываюць за яго межамі, але карані іх тут, на знакамітай Маладзечанскай зямлі. Па-другое, мы лічым, што наш праект стане даступным для людзей з абмежаванымі фізічнымі магчымасцямі, якія не ў стане пазнаёміцца з нашымі славетасцямі ў рэальным часе, а зайшоўшы на наш сайт, змогуць знайсці звесткі пра той ці іншы населены пункт, пра тую ці іншую славетасць, якія іх цікавяць. Ну і, па-трэцяе, наш праект створыць інфармацыйны рэсурс для рэальных і віртуальных экскурсійных маршрутаў.

Праца па распрацоўцы праекта прадугледжвае некалькі этапаў: падрыхтоўчы, практычны (асноўны), аналітычны (абагульняючы). Кожны этап уключае пакрокавыя дзеянні, якія забяспечваюць выніковасць працы.

Першым крокам выканання работы быў збор інфармацыі пра аб'екты раёна, якія валодаюць турысцкім патэнцыялам і ўяўляюць цікавасць як для жыхароў раёна, так і для нашых гасцей. Затым была праведзена групоўка гэтых аб'ектаў па відах турызму (музейны турызм, паломніцкі турызм, агратурызм, экалагічны турызм і г.д.), распрацаваны турысцкія маршруты з кароткім апісаннем экскурсійных аб'ектаў і складзены адпаведныя картасхемы.

Гісторыка-культурная сетка Маладзечаншчыны прадстаўлена 291 помнікам гісторыі, культуры, архітэктурны і археалогіі. З іх 25 з'яўляюцца гісторыка-культурнымі каштоўнасцямі і ўваходзяць у спіс гісторыка-культурных каштоўнасцей Рэспублікі Беларусь. На тэрыторыі Маладзечанскага раёна налічваецца звыш 200 помнікаў і ваенных пахаванняў – галоўным чынам сведкаў Першай сусветнай і Вялікай Айчыннай вайны, дзейнічае 16 музеяў і філіялаў, раённы цэнтр рамёстваў. У раёне зарэгістравана 50 рэлігійных абшчын розных веравызнанняў. Асобныя культурныя аб'екты з'яўляюцца помнікамі архітэктурны і ўключаны ў рэестр помнікаў культурнай спадчыны рэспубліканскага і мясцовага значэння (мал. 1).

Мал. 1. Груздаўская царква Рызопалажэння Прасвятой Багародзіцы – помнік архітэктуры беларускага драўлянага дойлідства

Да аб’ектаў экалагічнага турызму адносяцца маляўнічыя прыродныя мясціны, заказнікі, пейзажныя паркі і помнікі прыроды мясцовага значэння (мал. 2).

Мал. 2. Батанічны помнік прыроды мясцовага значэння “Парк Яхімоўшчына”

На тэрыторыі Маладзечаншчыны зарэгістравана 26 аграсядзіб, якія карыстаюцца вялікім попытам у наведнікаў (мал. 3).

Мал. 3. Агрэсідзіба “Мара дзяцінства”

Наступным крокам нашай дзейнасці з’явіўся выбар платформы і інтэрнэт-сэрвісаў для стварэння краязнаўчага web-сайта. Найбольш аптымальнай для стварэння нашага сайта стала платформа jimdo.com. У працэсе стварэння сайта былі выкарыстаны мабільныя дадаткі iSpring Free, izi.Travel, графічны рэдактар Pano 2VR5 і картаграфічны сервіс Google карты. Свой краязнаўчы сайт мы назвалі «Polochany-City» і кожны жадаючы можа зайсці на яго па спасылцы polochany.jimdo.com.

Структура сайта.

Наш web-сайт адкрывае сеткавы праект “Мая малая радзіма”, які складаецца з чатырох этапаў. На кожным з этапаў былі выкананы адпаведныя віды дзейнасці: складзена стужка часу “Гісторыя вёскі Палачаны”, сценгазета “Якой я хачу бачыць сваю родную вёску?”, “Інфаграфіка “Мой родны кут”, распрацаваны вэб-квэсты і інш. Больш падрабязна пазнайміцца з нашай дзейнасцю на гэтым этапе можна па спасылцы https://www.youtube.com/watch?time_continue=5&v=1IbHNC4Mtl4.

Старонка “Карта” змяшчае ўсе створаныя намі карты ў праграмным комплексе “Quantum.GIS” і сэрвісе Google карты; на гэтую старонку мы змясцілі аўдыёгід па маршруце краязнаўчай экскурсіі “Сцежкамі славурых землякоў”, створаны ў мабільным дадатку izi.Travel, а таксама кругавыя панарамы найбольш яркавых экскурсійных аб’ектаў, якія былі створаны пры дапамозе графічнага рэдактара Pano 2VR5.

Старонка “Віртуальныя экскурсіі” правядзе наведнікаў сайта маршрутамі распрацаваных намі экскурсій у віртуальным рэжыме, пазнаёміць з найбольш адметнымі населенымі пунктамі Маладзечаншчыны; для гэтага неабходна з дапамогай Adobe Flash Player адкрыць прэзентацыю “Маладзечанскі край у прасторы і часе” і дзейнічаць згодна інструкцыі; на гэтай жа старонцы можна пагуляць у інтэлектуальную гульню “Кола фартуны “Ці ведаеце вы Маладзечанскі край?”.

Старонка “Краязнаўчая скарбонка” змяшчае такія раздзелы, як “Прыродная спадчына”, “Помнікі гісторыі і культуры”, “Страчаная архітэктурная спадчына”, “Тапаніміка”, “Легенды і паданні”;

Старонка “Відэа” змяшчае відэаматэрыялы краязнаўчай тэматыкі, якія стварылі юныя краязнаўцы нашай школы.

Старонка “Беларусь помніць” разказвае пра ўдзельнікаў і ветаранаў Вялікай Айчыннай вайны – ураджэнцаў Палачанскага сельсавета.

Старонка “Славурых землякі” знаёміць наведнікаў сайта са знакамітымі людзьмі Маладзечаншчыны, іх працоўнай і творчай дзейнасцю.

Старонка “Краязнаўчы календар Маладзечаншчыны” з’яўляецца своеасаблівым дадаткам да нашага web-сайта.

Тры апошнія старонкі знаходзяцца на стадыі распрацоўкі і абнаўляюцца па меры збору і наапаўнення матэрыялу.

Заклучэнне. У ходзе рэалізацыі праекта мы зможам паглыбіць веды пра сваю малую радзіму. Створаны намі электронны краязнаўчы рэсурс будзе

даступным шырокаму колу людзей, у тым ліку і людзям з абмежаванымі магчымасцямі здароўя, дазволіць прасякнуцца гонарам за багацейшую спадчыну, якая дасталася нам ад нашых продкаў і выпрабаваць пачуцці адказнасці за месца, дзе мы нарадзіліся і жывём. Кожны чалавек, які не абьякавы да мінулага і сучаснасці роднага краю, зможа азнаёміцца з асаблівасцямі прыроды, гісторыі і культуры Маладзечанскага раёна і, пры жаданні, выбраць маршрут і паўтарыць яго самастойна. У гэтым заключаецца практычная каштоўнасць нашага інтэрнэт-праекта. Web-сайт, які мы стварылі, можа быць выкарыстаны на ўроках географіі, гісторыі, факультатывых і дадатковых занятках краязнаўчай накіраванасці, а таксама можа быць запатрабаваны турыстамі-аматарамі і турысцкімі арганізацыямі раёна.

Унікальнасць нашага web-сайта ў тым, што ён можа пастаянна абнаўляцца, папаўняцца новымі звесткамі пра нашу малую радзіму і працягваць работу над ім змогуць будучыя пакаленні навучэнцаў.

СПІС ВЫКАРЫСТАНЫХ КРЫНІЦ

1. Ермаловіч, М. Беларуская дзяржава Вялікае княства Літоўскае / М. Ермаловіч. – Мінск : Беллітфонд, 2000. – 448 с.
2. Казлоўскі, М.М. Цяпло айчынных камянёў / М.М. Казлоўскі. – Мінск: “Мастацкая літаратура”, 2014. – 126 с.
3. Каханоўскі, Г. А. Пověзь часоў / Г.А. Каханоўскі. – Мінск: “Полымя”, 1985. – 144 с.
4. Маладзечанскі раён: ілюстрацыйнае выданне / укладальнік М.М. Казлоўскі. – Мінск: “Беларусь”, 2015. – 245 с.
5. Маладзечанская газета // выданні перыядычнага друку.
6. Памяць: Гісторыка-дакументальная хроніка Маладзечна і Маладзечанскага раёна / Рэд. калегія: Г.П. Пашкоў [і інш.]. – Мінск: БелЭн, 2002. – 792 с.
7. Рэгіянальная газета // выданні перыядычнага друку
8. Хазянін, А.А. Сярод добрых людзей / А.А. Хазянін. – Мінск: “Мастацкая літаратура”, 2012. – 122 с.

РОДИТЕЛИ + ДЕТИ: ЛАБОРАТОРИЯ НЕРЕШЁННЫХ ПРОБЛЕМ «ИНТЕРНЕТ. ВОЗМОЖНОСТИ И БЕЗОПАСНОСТЬ»

Е. Ч. Никифорович

*Государственное учреждение образования «Средняя школа №1
г. Глубокое имени П. О. Сухого», г. Глубокое, Республика Беларусь,
LenaNik2009@gmail.com*

*В статье представлен опыт разработки и реализации мероприятий
«Родители + дети: лаборатория нерешённых проблем «Интернет.
Возможности и безопасность»*

Ключевые слова: *цифровая компетентность, теория поколений,
безопасное поведение в интернете, язык медиа, методы манипуляции*

В соответствии с известной теорией поколений экономиста и демографа Нейла Хоува и историка Уильяма Штрауса, в обществе сегодня одновременно сосуществуют шесть генераций – пять возникли в прошлом веке, а самая молодая полностью принадлежит новому тысячелетию.

Под школьной крышей сегодня встретились четыре поколения (учителя и работники школы, ученики и их родители, братья и сёстры, бабушки и дедушки). В соответствии с этой теорией, это послевоенное поколение («бэби-бумеры»; 1943–1963) и еще три, получившие названия трех классических неизвестных – X («Иксы»; 1964–1984), Y («Игреки», 1985–2000) и Z («Зеты»; начиная с 2001). Эти эпохи имеют конкретные характеристики и порождают разные системы ценностей, которые формируются у детей до 12–14 лет в каждом поколении.

Родители, принадлежат к поколению X. Это поколение, называют поколением перестройки – им сегодня от 35 до 55 лет.

Начало школьной жизни «Иксов» совпало с началом проникновения Интернета в жизнь: в 1989 году британский ученый Тим Бернерс Ли предложил концепцию Всемирной паутины, а в 1991 году создал первый в мире веб-сайт.

Следующее поколение – «Игрек». Оно развивалось и социализировалась параллельно со стремительным ростом Интернета.

И, наконец, поколение «Зет». Это поколение награждают самыми разными метафорами: поколение «большого пальца», «цифровые аборигены», «рожденные цифровыми». Их ценности во многом определяются процессами глобализации, развитием информационных технологий, мобильной связи и Интернета [1, с. 95].

Исходя из теории поколений и результатов анкетирования, дети отдают Интернету гораздо больше времени, чем их родители.

Это говорит о том, что время, проводимое подростками-пользователями в Сети, становится значимой частью их распорядка дня, а Интернет – тем фактором, который определяет новый образ жизни. По сравнению со взрослыми дети постигают технологические новинки на лету, естественно и без напряжения. Взрослые в силу занятости и уже привычных схем поведения не всегда за ними поспевают. Поэтому дети чаще, чем взрослые, глубже

погружены в цифровой мир и обладают более разнообразными навыками в онлайн-пространстве. Поэтому цифровой разрыв в значительной степени определяет проблемы отношений между родителями и детьми.

Несмотря на то, что поколение Z буквально живет в интернете, пользуется цифровыми устройствами лучше родителей и учителей, его представители не всегда понимают, как себя вести в сети и какому контенту можно доверять.

За время существования человечество пережило несколько информационных революций. Это: изобретение письменности, изобретение книгопечатанья, создание электронных средств информации, создание компьютера, изобретение Интернета. В настоящее время назревает ещё одна информационная революция – это цифровая грамотность или другими словами цифровая компетентность.

Цифровая компетентность – способности и навыки эффективно использовать цифровые технологии в повседневной жизни, навыки критической оценки информации, мотивация к участию в цифровой культуре, а также технические навыки, связанные чаще всего с компьютерной грамотностью.

Поэтому, говоря о цифровой компетентности, мы имеем в виду не только знания и навыки пользователя, но и понимание прав и обязанностей цифрового гражданина, правил поведения в цифровом мире, т.е. умение использовать Интернет безопасно и критично [2, с. 16].

Какова же ситуация с уровнем цифровой компетентности?

Для оценки цифровой компетентности учащихся и их родителей при помощи педагога-психолога школы Шаробайко Анны Константиновны была проведена диагностика для определения уровня цифровой компетентности. Для этого использовалась методика «Индекс цифровой компетентности» (Г. Солдатова, Т. Нестик, Е. Рассказова, Е. Зотова), позволяющая оценить как интегральный показатель цифровой компетентности, так и его 4 компонента по субшкалам: знания, умения, мотивация и ответственность (последняя включает в себя и безопасность). Также методика позволяет оценить цифровую компетентность в четырех сферах деятельности в Интернете по субшкалам: коммуникация (общение), контент (поиск, отбор, создание, распространение контента), технические аспекты использования Интернета и потребление (пользование услугами, платежами, онлайн-покупки).

В исследовании приняли участие 30 учащихся 11 класса и 50 родителей.

Из исследования стало ясно, что учащиеся превосходят родителей по общему индексу цифровой компетентности (38% против 32%). Но в целом, цифровая компетентность и подростков, и родителей на достаточно низком уровне.

Поэтому мной был разработан цикл мероприятий «Родители + дети: лаборатория нерешённых проблем «Интернет. Возможности и безопасность». Было проведено четыре мероприятия для учащихся 11 класса (в котором я являлась классным руководителем) и их родителей с приглашением экспертов.

Форма «Лаборатория нерешенных проблем» позволяет коллективно и творчески обсудить проблему, выделить вопросы, требующие особого внимания, найти пути решения через конкретные действия.

Темы мероприятий:

1. Язык медиа и методы манипуляции СМИ.
2. Как распознать фэйк?
3. Социальные сети и репутация.
4. Сетевые возможности для обучения.

Цель мероприятий: формирование безопасного и целесообразного поведения при работе в Интернете, воспитание ответственного и избирательного отношения к информации.

Задачи:

- сформировать навыки и умения безопасного поведения при работе в сети Интернет;
- овладеть навыками анализа и критичной оценки получаемой информации;
- проявить способность увязать учебное содержание с собственным жизненным опытом;
- выработать способность к общению и сотрудничеству со сверстниками и родителями в процессе общей деятельности.

Мероприятия включают в себя:

- формы и методы: фронтальная работа, работа в парах и группах, дискуссия, проблемные ситуации, игровые методы, практическая работа на компьютере, самооценка, взаимооценка и др.;
- приёмы: «Не поднимаем руки», «Ключевой вопрос», «Сверка с эталоном», «Закончи предложение», «Белые пятна»;

В ходе мероприятия «Язык медиа и методы манипуляции СМИ» учащиеся и родители познакомились с языком медиа и наиболее распространенными методами манипуляции СМИ, практиковались в критическом разборе текстов, попытались декодировать различные медиатексты.

Попробовали распознать фэйк учащиеся и родители на мероприятии «Как распознать фэйк?». Они научились осуществлять Поиск по картинкам в Google (images.google.com), в Google Chrome, Mozilla Firefox «Кто украл мои картинки» (Who stoles my picture?); Поиск при помощи сайта Tineye.com.

Для современных подростков социальные сети – это всё в одном. Они там общаются, слушают музыку, просматривают видео, используют соцсети для обучения и подготовки к экзаменам. Даже когда они ищут информацию, то сначала пытаются найти ее в социальных сетях и только потом идут в поисковики. Социальные сети, хотим мы это или нет, настоящий микромир для подростков, в котором они удовлетворяют свои главные потребности. Но не всегда дети осознают то, что информация, выложенная в социальные сети доступна большому количеству людей.

На мероприятии «Социальные сети и репутация» учащиеся и родители узнали, что Интернет – это публичное пространство. Большая часть информации, опубликованная в интернете: может быть найдена через поисковики; может быть увиденной огромным количеством людей; может быть скопирована, переслана другим; ее практически невозможно удалить, она начинает распространяться в тот момент, когда ее впервые публикуют. «Правило бабушки» является хорошим правилом для определения информации о себе, которую не стоит публиковать

в Интернете. Прежде чем опубликовать что-либо, представьте: что подумала бы ваша бабушка, если бы увидела этот контент? Действительно ли он должен быть доступен широкому кругу пользователей?

Присутствующие узнали, что несколько лет назад компания «Яндекс» запустила сервис для поиска личных страниц людей. Он доступен по адресу yandex.ru/people. В настоящий момент поиск осуществляется по 16 соцсетям. А сервис Social Searcher помогает найти последние посты человека на Facebook, Instagram, Одноклассники, Вконтакте, Flickr, Tumblr, Vimeo, Reddit и других сайтах. Сервис <https://webmii.com/> предназначен для поиска различной информации о человеке в Интернете.

Сегодня Интернет – часть нашей жизни. Поэтому на репутацию человека, который пользуется Интернетом, влияют события, происходящие и в виртуальном пространстве. Упражнение «Деловая репутация» позволило участникам мероприятия это подтвердить на практике.

В настоящее время многие виды образовательной деятельности происходят вне стен классов. Существует много перспективных технологий, которые обладают наиболее значительным потенциалом для различных областей образования, преподавания и творчества. Поэтому мероприятие «Сетевые возможности для обучения» показало, что расширяется круг источников знаний и увеличивается самостоятельность и ответственность человека за результат образовательной деятельности.

Упражнения, использованные в ходе мероприятий:

Упражнение «Опутанные паутиной»

У каждого из вас сейчас есть возможность поприветствовать друг друга. Найдите того человека, у которого есть что-то общее с вами и передайте ему клубок со словами: «Я приветствую..., потому что...».

Вы все оказались частью одной постепенно разрастающейся паутины. На что эта паутина похожа? (Ответы: на интернет). Легко ли из неё выбраться? (Ответы: нет, часто нужна помощь).

Учитель помогает освободиться от «паутины», разрезая её.

Упражнение «Польза и вред»

На стикерах зелёного и красного цвета напишите, какую пользу и какой вред, по вашему мнению, приносит Интернет. Стикеры необходимо прикрепить на сторону доски, где написан «+» или «-». Эксперты должны проанализировать все листочки с информацией и выбрать 5 наиболее часто встречающихся аргументов.

Упражнение «Убеди меня»

Представьте себе, что я человек, который никогда не пользовался Интернетом, много про него слышал, но сомневается, что в Интернете есть что-либо интересное и полезное. Вы должны меня переубедить. Обязательное условие: аргументы не должны повторяться и должны начинаться с фразы: «Мне кажется, что в Интернете...»

Защита проводится в форме дебатов. Каждая группа по очереди приводит свои аргументы за и против.

Обсуждение:

Как вы думаете, можно ли обойтись без Интернета в повседневной жизни? Как вы думаете, кого в мире больше? Почему? Это люди, каких поколений?

Упражнение «Характеристика поколений»

Командам учащихся и родителей необходимо назвать 5 характеристик своего поколения.

Эксперты зачитывают характеристики поколений и сравнивают с названными характеристиками команд.

Упражнение «Поиск правды по картинке»

Командам по предложенным картинкам необходимо определить являются ли животные реальными, и попробовать угадать их название.

Затем при помощи сайта Tineye.com по предложенным картинкам необходимо определить являются ли животные реальными, и найти их название.

Обсуждение:

Легко ли было командам без Интернета определить реальные ли это животные и записать их названия?

Помог ли сайт Tineye.com найти правду? Как в действительности называются животные?

Упражнение «Цифровой след»

Репутация – это устойчивое мнение о человеке, группе людей или компании, закрепившееся в обществе. Недаром говорят: «Береги честь смолоду». Репутацию можно долго создавать, но иногда даже случайный поступок может ее испортить.

а) Найти при помощи сайта yandex.ru/people страницы человека сразу во всех соцсетях. В настоящий момент поиск осуществляется по 16 соцсетям

б) При помощи сервиса Social Searcher найти последние записи человека во всех соцсетях сразу?

Упражнение «Деловая репутация»

Каждая команда выступает в роли совета директоров компании, которой предстоит проанализировать ситуацию и поступок своего сотрудника.

В процессе анализа необходимо учитывать потенциальные последствия этой ситуации для репутации компании.

Команда должна ознакомиться с историей и вынести групповое решение о том, как поступить с этим сотрудником:

- проигнорировать этот случай и сохранить сотрудника в должности;
- наказать каким-то образом, но сохранить сотрудника в компании;
- уволить сотрудника.

После обсуждения команды по очереди представляют свои ответы, рассказывая кратко историю и представляют групповое решение.

Обсуждение

- Почему вы решили так поступить?
- Что вы подумали об этом сотруднике, прочитав историю? Понравилось ли вам, что этот сотрудник так поступил?
- Как, на ваш взгляд, эта публикация может отразиться на репутации компании?

После проведения мероприятий:

1. Повысился уровень осведомленности учащихся и родителей о проблемах безопасности при использовании сети Интернет.
2. Родители и дети овладели навыками критичной оценки и проверки получаемой информации.
3. Родители и дети попрактиковались в критическом разборе текстов, попробовали распознать фейк, познакомились с языком медиа и наиболее распространенными методами манипуляции СМИ, попытались декодировать различные медиатексты.
4. Повысилась культура ответственного, этичного и безопасного использования Интернета.
5. Повысилось взаимопонимание и уважение к мнению друг друга родителей и детей.
6. По итогам мероприятий были выработаны практические рекомендации.

Литература

1. Бизнес-образование в экономике знаний. Теория поколений Н.Хоува и В.Штрауса. Возможности практического применения / Е. М. Ожиганова – Иркутск, 2015 – 94-97 с.
2. Интернет: возможности, компетенции, безопасность. Часть 1. Методическое пособие для работников системы общего образования / Г. Солдатова, Е. Зотова, М. Лебешева, В. Шляпников – М.: Google, 2013. – 165 с.
3. Интернет: возможности, компетенции, безопасность. Часть 2. Методическое пособие для работников системы общего образования / Г. Солдатова, Е. Зотова, М. Лебешева, В. Шляпников – М.: Google, 2013. – 165 с.
4. Путеводитель по медиаграмотности / Софо Гелава, Дали Курдадзе.
5. Медыядукацыя ў школе: фарміраванне медыяграматнасці вучняў: дапаможнік для настаўнікаў / М.І. Запрудскі, А.А.Палейка, А.У. Радзевіч, Т.П. Мацкевіч і інш.; пад рэд. М.І. Запрудскага. – Мінск, 2016. – 334 с.

ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ НАВЧАННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ ЗАСОБАМИ МЕДІАОСВІТИ

Овсяннікова Лариса Євгенівна

*Харківське музичне училище ім. Б.М. Лятошинського, Харківська
гімназія № 6 «Маріїнська гімназія», м. Харків, Україна*

larakhodun@gmail.com

У артыкуле абгрунтоўваецца важнасць укаранення медыяасветы ў навучальных установах, даецца агляд дапаможных матэрыялаў і рэсурсаў для педагога, прапануецца шэраг практыкаванняў для фармавання розных узроўняў медыякампетэнцый.

Ключавыя словы: *кампетэнцасна арыентаваны падыход, медыяадукацыя, медыяпісьменнасць, спосабы развіцця медыяпісьменнасці*

На сучасным этапе в Україні гостро постало питання медіаосвіти та медіаграмотності, тому що від якості отримуваної інформації залежить наше майбутнє, у тому числі й майбутнє нашої держави. Процес отримання інформації є невід'ємною складовою нашого життя. Зрозуміло, що без отримання й опрацювання інформації людина існувати не може, оскільки вже з ранніх етапів свого життя постійно змушена сприймати та аналізувати її.

У зв'язку з прийняттям Концепції впровадження медіаосвіти та медіаграмотності в Україні [1] та проведенням експериментальної роботи у навчальних закладах, дослідження є актуальним і перспективним. Включення у навчально-виховний процес вправ з медіаграмотності дає змогу вчителю урізноманітнити види завдань на уроці іноземної мови, зробити урок життєвим та комунікативно спрямованим.

В умовах інформаційних технологій необхідно навчити дитину самостійно здобувати знання, орієнтуватися на використання здобутих знань у повсякденному житті. А інтерактивні та інноваційні методи навчання не лише підвищують ефективність оволодіння мовою, а й виховують особистість і готують її до реального життя.

Саме використовуючи принципи компетентісно-орієнтованого підходу до навчання у поєднанні з інтерактивними технологіями та вправами, спрямованими на формування медіаграмотності учнів, викладач досягне високих результатів у своїй педагогічній майстерності. Застосування запропонованого комплексу вправ дозволяє досягти високого рівня знань учнів з іноземної мови, розвинути критичне мислення, набутти мовних та життєвих компетенцій.

Крім того, постає питання інтегрованого підходу запровадження медіаосвіти у навчальний план. І тут не можна не згадати Сінді Шейбе та Фейз Рогоу, які зазначали: «Освіта з медіаграмотності не найкращий засіб для навчання будь-чого, й ми не рекомендуватимемо замінити нею те, що вже добре працює. Але освіта з медіаграмотності може стати у пригоді досвідченим учителям, щоб вдихати нове життя у застарілі заняття. Це також може бути ефективним способом залучення учнів з різноманітними потребами в навчанні (диференційоване викладання) та таких учнів, які не виявляють цікавості у навчальному процесі. Й жодна інша річ так не розпалює пристрасть у вчителів як учні, що залучаються до того, що вони вчать.» [2, с. 113]

Вибір типів медіа також є важливим питанням підготовки учителя до уроку. Від них залежить вид вправ, які можна застосувати та форма уроку. Сінді Шейбе та Фейз Рогоу пишуть: «Готуючись до занять, спробуйте використати документи:

- сучасні та історичні;
- високо- і низько- технологічні;
- масові й альтернативні;
- комерційні й незалежні;
- професійні і любительські; а також
- такі, що представлятимуть різні медіа жанри (наприклад, документальний фільм і драма, теленовини, аналітика, доку-драма, реаліті-програми; гіп-гоп, кантрі, фолк та класична музика) та медіа форми (наприклад, аудіо, текст та відео).» [2, с. 120]

Слід пам'ятати про необхідність фіксувати медіаосвітні цілі у поурочному плані учителя. Так, прописуються цілі з англійської мови і паралельно цілі роботи з медіатекстом. Це дає можливість учителю точніше визначити результат уроку та розширити практичні можливості навчання. Якщо у плані детально описано, яким чином використовуються технічні засоби навчання на уроці, то можна уникнути небажаних технічних проблем та передбачити загрози, які пов'язані з роботою в Інтернеті.

Медіаграмотність інтегрується до програми з англійської мови та інших гуманітарних дисциплін, суспільних наук і дисциплін, пов'язаних з охороною здоров'я, упродовж кількох останніх десятиліть, тому не дивно, що, коли йдеться саме про ці галузі, прикладів можна знайти багато. Сінді Шейбе та Фейз Рогоу надали приклади інтеграції медіаосвіти в уроки англійської мови та літератури [2, сс. 184-188] та суспільні науки, математику, основи здоров'я, мистецтво, фізичне виховання та спорт.

За Сінді Шейбе та Фейз Рогоу: «Вправи з медіаграмотності можуть бути особливо ефективні для учнів із обмеженими знаннями англійської мови, бо вони надають можливість для інтеграції зображення в навчання.» [2, с. 202]

Інтернет дає широкі можливості для пошуку та підбору готових планів уроків з медіаграмотності, відео- та аудіо- текстів, сайтів новин, блогів та влогів. Так австралійський сайт «Медіа Освіта» (Media Education) [3] надає безкоштовні підбірки новин та матеріалів на глобальні теми та вправи, але необхідна реєстрація. Медіаосвіта вивчається у США як окремий предмет та інтегрується у інші навчальні предмети. Так, університет Роуд Айленда має школу зв'язку та засобів масової інформації, а також сайт «Лабораторія медіаосвіти» (Media Education Lab), на якому у відкритому доступі є багато цікавої інформації та ідей для використання з історії та правил функціонування таких сучасних форм як влог та блог, розробка додатку для мобільних телефонів, серія відео про пропаганду у світі. [4] Національна освітня асоціація Вашингтону, округ Колумбія, пропонує корисні матеріали з країнознавства, охорони здоров'я та самої медіаграмотності [5]. Сайт «Діяльність щодо медіаосвіти» (Action 4 Media Education) подає корисні поради впровадження медіаосвіти та посилання на сторонні ресурси високої якості, різної якості та різноманітного спрямування. [6] Корисним може бути стаття «50 Activities to Promote Digital Media Literacy in Students» сайт TeachThought [7], який дає змогу учителям підібрати вправи для урізноманітнення та доповнення видів діяльності учнів на уроках гуманітарного циклу.

Також не можна не згадати сайт Академії української преси, на якому у розділі «Видання. Бібліотека масової комунікації та медіаграмотності» знаходяться електронні версії підручників та посібників, які можуть стати в нагоді вчителям різних предметів та класним керівникам. Так, В. Ф. Іванов, О. В. Волошенюк у виданні «Медіаосвіта та медіаграмотність: підручник для студентів педагогічних коледжів» пропонують цікаву теоретичну базу та методiku викладання медіаграмотності як окремого предмета; С. Чернявський розробив практичний посібник зі створення шкільної газети [9]; В.Ф. Іванов, О.В. Волошенюк, О.П. Мокрогуз у посібнику «Основи медіаграмотності: Навчально-методичний посібник для вчителя 8 (9) клас. Плани-конспекти уроків.» розмістили готові плани-конспекти. [10] Проте всі вони мають бути адаптовані до використання на уроках іноземної мови.

Засоби медіаосвіти і медіаграмотності

РІВЕНЬ КОРИСТУВАЧА
застосування технічних засобів для відтворення аудіо- відео- контенту
застосування технічних засобів для пошуку інформації в Інтернеті чи на цифровому носії інформації
застосування технічних засобів для створення власного медійного контенту
«агентства медіа / media agencies» (аналіз системи функціонування, цілей, тощо джерел інформації, які створюють і розповсюджують медіатексти)
«категорії медіа / media categories» (аналіз типів медіатекстів – за видами, жанрами тощо)
«технології медіа / media technologies» (аналіз технологічного процесу створення медіатекстів)
РІВЕНЬ АНАЛІТИКА
«мова медіа / media languages» (аудіовізуальні засоби вираження, коди та знаки, стиль і т.п. медіатекстів)
Аналіз персонажів медіатекстів (аналіз характерів, мотивів поведінки, ідейних орієнтацій, дій персонажів тексту)
Герменевтичний аналіз (дослідження процесу інтерпретації культурних, історичних, гендерних чинників, що впливають на точку зору автора тексту)
Автобіографічний (особистісний) аналіз (зіставлення свого життєвого досвіду, подій особистісного життя, проявів свого характеру в різних ситуаціях із життєвим досвідом персонажів медіатексту)
Іконографічний аналіз (асоціативний аналіз зображення в медіатексті предметів, понять, символів, наприклад вода – символ чистоти, а вогонь – символ руйнування)
визначення джерела медіатекстів, їх політичні, соціальні, комерційні, культурні інтереси, їх контекст
Порівняння медіатекстів
Відокремлення фактів від особистої думки автора
Перевірка правдивості/неправдивості інформації у медіатексті

Обговорення фільмів / книжок
Екранізація як відображення режисерського світосприйняття, особливостей часу створення фільму
Екранізація як переосмислення першоджерела, як відправна точка у створенні іншої іншої художньої структури, але адекватної в загальній та емоційній налаштованості
Екранізація як відтворення художньої образності літературного слова засобами кіномистецтва та неминучі при цьому втрати авторського начала
Екранізація як аналіз авторської думки в першоджерелі, але в іншій формі її розвитку
Створення кіноафіш за допомогою колажів
Рольові ігри «Теленовини», «Репортаж»
Творчі завдання на відновлення усіх етапів розвитку сюжету
Добір прозових, поетичних, живописних, музичних творів, що асоціюється з тим чи іншим медіатекстом
Складання монологів (листи до редакції газет і журналів, на ТБ) глядачів із різними соціальними професійними, освітніми, мистецькими й іншими даними
Обґрунтування причин успіху в аудиторії найпопулярніших медіатекстів (опора на міф, фольклор, видовищність, жанр, систему емоцій, кінцівка твору, авторська позиція)
Складання прогнозу успіху медіатекстів за рекламними анотаціями (рекламні видання, телереклама)
Проблемні обговорення та рецензування медіатекстів (фільмів, телепередач, кліпів, ігор, сайтів Інтернет)
Зіставлення та обговорення рецензій, статей, книг
Підготовка рефератів, присвяченій даній темі
Колективні обговорення, дискусії за темою медіатекстів
Письмове рецензування медіа текстів, ведення медіащоденника

Види творчих завдань на заняттях з використанням аудіо- та відеозаписів
Приєм «Німе кіно» (озвучування слайдів, уривків з фільмів)
Приєм «Екскурсовод» (добір та озвучування відеоматеріалу, презентації)
Приєм «Інтерв'ю» (складання питань до головних, другорядних героїв чи авторів медіатекстів)
Прослуховування інформації з добором та ілюструванням малюнками, відеосюжетом чи презентацією
Ознайомлення з телепрограмою з наступним складанням анонсів передач
Вибір відео- чи аудіотексту, які ототожнюються чи розкривають певну тему
Ранжування запропонованої інформації за її соціальною значущістю
Складання тематичної добірки інформаційних матеріалів з друкованих та електронних носіїв
Ведення медіа щоденника
РІВЕНЬ ТВОРЧОСТІ
Створення власних медіатекстів
інсценізація епізодів медіатексту
написання міні-сценаріїв
Створення он-лайн ігор, анімації
Створення радіо- та відео- новин
Створення текстових новин, газети

Медіаосвітні вправи дають змогу відволікти учнів від традиційних форм проведення уроків та проявити творчі здібності. Для цього було систематизовано вправи та розподілено їх за рівнями від найпростішого рівня сприйняття до найскладнішого рівня творчості. Як результат було отримано три рівні – рівень користувача, рівень аналітика та рівень творчості. Така класифікація вправ дає можливість викладачу підібрати комплекс вправ за складністю виконання та оцінювання.

Рівень користувача передбачає пасивне сприймання медіатекстів та формування навичок застосування технічних засобів створення та відтворення медіа контенту.

Рівень аналітика включає в себе різні форми аналізу медіа текстів, рецензування, обговорення, класифікування медіа матеріалу за темами, соціальною значущістю, створення афіш, анонсів, відео-, аудіо- чи текстового- супроводу до існуючих творів.

Рівень творчості охоплює весь творчий потенціал учнів – створення власного авторського медійного продукту за заданою темою. Цей рівень є найскладнішим, оскільки вимагає від учнів не тільки досконалого володіння технічними засобами, а і відмінного знання мови. Учні мають можливість створити різні види новин, фільмів, реклами.

Будь-яку з поданих вправ можна спрощувати чи ускладнювати і застосовувати як у початковій школі, так і у вищих навчальних закладах. Такі види вправ дозволяють розвивати різні види діяльності учнів – мовлення, читання, аудіювання, письмо, навички перекладу.

За часом виконання ці вправи можна розподілити на ті, які виконуються на одному занятті (пошук інформації, аналіз текстів) та на ті, які можуть потребувати системності та тривалості виконання (ведення медіа щоденника, підбір інформації за темою, створення газети).

Подані вправи дають можливість зробити уроки цікавішими, заохотити дітей до навчання, розвивати критичне мислення, формувати важливі життєві та мовні компетенції та компетентності, проводити різні форми уроків – від вступних до підсумкових та проводити різні форми контролю. Подані вправи можуть застосовуватися на уроках іноземної мови, літератури та в позаурочній діяльності та виховній роботі.

Література:

1. Концепція впровадження медіаосвіти в Україні https://ms.detector.media/mediaprosvita/mediaosvita/kontseptsiya_vprovadzheniya_mediaosviti_v_ukraini_nova_redaktsiya/
2. Медіаграмотність: підручник для вчителів / Сінді Шейбе, Фейз Рогоу / Перекл. З англ.. С.Дьома; за загал. Ред.. В.Ф. Іванова, О.В. Волошенюк. – К.: Центр Вільної Преси, Академія Української Преси, 2017. – 319 с.
3. Media Education <https://mediaeducation.com.au/>
4. Media Education Lab <https://mediaeducationlab.com/curriculum/materials>
5. National Educational Association <http://www.nea.org/tools/lessons/73933.htm>

6. Action 4 Media Education <https://action4mediaeducation.org/resources/for-educators/>
7. **Terry Heick**. 50 Activities to Promote Digital Media Literacy in Students . Teach Thought <https://www.teachthought.com/literacy/50-activities-to-promote-digital-media-literacy-in-students/>
8. Медіаосвіта та медіаграмотність: підручник для студентів педагогічних коледжів / Ред.-упор. В. Ф. Іванов, О. В. Волошенюк; За науковою редакцією В. В. Різуна. — Київ: Центр Вільної Преси, 2014. — 431 с.
9. Чернявський Сергій. Як створити сучасну шкільну газету: Навчальний модуль. — Київ: Академія української преси, Центр вільної преси, 2014. — 75 с.
10. Основи медіаграмотності: Навчально-методичний посібник для вчителя 8 (9) клас. Плани-конспекти уроків / За ред. В.Ф. Іванова, О.В. Волошенюк, О.П. Мокрогуза. — Київ: Академія української преси, Центр вільної преси, 2014. — 190 с.

ФОРМИРОВАНИЕ МЕДИАГРАМОТНОСТИ УЧАЩИХСЯ НА УРОКАХ ИСТОРИИ

Пакало А.И.

ГУО «Средняя школа № 4 г.Ивацевичи»,
anna.pakalo@yandex.by

В статье представлены возможности и личный опыт автора по применению презентаций для формирования критического мышления учащихся и их медиаграмотности

Ключевые слова: медиаобразование, критическое мышление, презентации.

Современный, постоянно меняющийся мир требует значительных изменений и в системе образования. Те уроки, которые были популярны и интересны несколько лет назад, уступают урокам, соответствующим духу времени и использующим в своем наполнении популярные и интересные медиа технологии. Учитель, идущий в ногу со временем, будет пользоваться авторитетом и уважением со стороны учащихся, а поможет учителю в этом медиаобразование. Медиа позволяет развить познавательные способности учащихся, ускорить и улучшить процесс получения информации на уроке, создать большое поле для активной творческой практической деятельности.

Работа по формированию медиаграмотности важна и актуальна в рамках развития современной школы. Учащиеся должны быть грамотными в сфере медиа. Сложно сориентироваться в интернете, ведь информация, в нем хранящаяся, может изменяться, трансформироваться, она может быть вообще удалена. Нам нужно научить учащихся выбирать из безграничного моря информации ту, которая будет на благо развития психики, которая сформирует духовно-нравственную личность, умеющую анализировать информацию и делать выводы.

В своей работе я внедряю медиа т.к. образовательный процесс для учащихся становится более интересным и понятным, ведь современная молодежь полностью погружена в мир медиа. Многие учащиеся (особенно старших классов) могут самостоятельно готовить медиапродукты к урокам.

Основная роль на таком уроке принадлежит мультимедийным презентациям. Их преимущество заключается в возможности демонстрировать тексты, изображения, видеофрагменты, воспроизводить звук и музыку. Презентации облегчают процесс запоминания, позволяют сделать урок более интересным, погрузить ученика в обстановку какой-то исторической эпохи. Мультимедийные презентации позволяют сделать более динамичными и интересными уроки систематизации и обобщения знаний. Мной разработаны

уроки обобщения для 5-го класса в форме интеллектуально-познавательных игр «Своя игра». За правильные ответы учащимся или команде насчитываются баллы в зависимости от сложности вопросов.

Работая на уроке с рисунками, предлагаю учащимся по рисунку узнать исторических личностей или историческое событие. Использую на уроках приём **«Момент истории»**.

Наполеон Бонапарт

Учащимся предлагаются рисунки или фотографии, запечатлевшие определенные в истории события или исторических деятелей в определенный момент их жизни. Учащиеся могут датировать изображения, объяснять взаимосвязь событий, прокомментировать их. Получать представление об эпохе и факте.

На различных этапах урока работаем с плакатами, используя приём **«Рассмотрим в деталях»**. Большие возможности для работы с плакатом открывает электронный ресурс «Белорусский плакат» (<https://plakat.unid.by>). Плакаты выражают определенную идею в «концентрированном виде».

1. Когда и с какой целью мог быть нарисован этот плакат?
2. Какова его главная идея?
3. Какие символы использованы художником для выражения главной идеи плаката?
4. Прокомментируйте надпись на плакате, какую роль она выполняет на изображениях?
5. Какое значение имел этот плакат?

При работе с плакатами мы должны не только учить детей «считывать» информацию, но и видеть авторскую интерпретацию событий, скрытие смысла и вытекающие у этого оценочные выводы. Это позволит увидеть плакат глазами современников, понять идею плакатов, его призыв и оценить степень его воздействия.

Сегодня с трудом можно представить мир без фотографий. Фотографии являются не только существенным источником информации, но и важной составляющей культуры. С помощью фотографии можно влиять на образ мыслей и поведение людей. Фотографии могут подтверждать достоверность событий, представлять информацию, которую нельзя получить с текста учебника. Фото часто помогает лучше понять информацию, полученную с других источников.

При работе с фотографиями самым важным является анализ отдельных фотографий. Учитель должен подводить учащихся к постановке вопросов.

Вопросы, которые можно задавать по фотографии

Что фиксирует фотография?

- Какие персонажи изображены на фотографии? Каковы их отношения?
- Как бы вы назвали фотографию?
- Когда была сделана фотография?
- Каким целям должна служить фотография(например, репортажная, семейная фотография)?
Каким целям она служит сегодня?

Мы можем так же работать с фотографиями памятников, что открывает перед нами новые возможности. Например, мы можем сравнивать памятники одному человеку, установленные в разных местах. Одна личность в разных местах может иметь различные значения. Примером могут служить памятники Адаму Мицкевичу в Кракове, Варшаве, Вильнюсе, Львове и Минске, предложенные для сравнения. Чем памятники отличаются и в чем, наоборот, одинаковы? Можем ли мы судить о специфике локальной памяти?

Анализ памятника. Важнейшая часть работы с памятником - это его анализ. При анализе памятника не столь важна фактическая информация (например, когда именно установили памятник, по чьей инициативе, и т.д.), такой анализ может иметь место позднее. В первую очередь ученики должны анализировать памятник прямо в пространстве, в актуальную для него ситуацию. «Чтение» памятника может быть направлено на внутреннюю (анализ символов, скульптурных элементов, надписей и т.д.) и внешнюю составляющую(отношение памятника к окружающему пространству, к важным событиям и др.). **Вопросы которые можно задавать по памятнику**

- О ком напоминает памятник?
- О ком наоборот, «забывает» (или же: следует забывать)?
- Какова история, которую рассказывает памятник?

- Кто должен об этом вспоминать? В какой форме нужно вспоминать об этом?
- Какие ценности должны быть связаны с памятником?
- Какую функцию выполняет памятник в общественном пространстве?

Работа с карикатурой.

Карикатура - один из самых древних видов рисунка. Она отражает проблемы общества, связана с периодом крупных общественных конфликтов, политической нестабильностью, войнами.

Схема анализа карикатуры:

Уровень 1	
Описание карикатуры и распознавание персонажей.	1.Опишите, что вы видите на карикатуре. 2.Кого символизируют персонажи (страны, люди, партии и пр.)? 3.На основании чего вы определили персонажей? Подтвердите свои выводы ссылками на детали изображения (особенности внешности, выражение лиц, одежда, жесты, предметы, символика и пр.). 4.Найдите реальных исторических личностей. По каким признакам вы их определили?
Уровень 2	
Определение исторической тематики карикатуры	1.Какие исторические факты (события, явления, процессы) отражены в данной карикатуре? 2.Какие черты (характеристики) исторического явления выделены в карикатуре? 3.Дайте обоснование своим выводам. 4.Укажите даты события (явления, процесса).
Уровень 3	
Определение авторского мнения, идей.	1.Как автор карикатуры относится к данному историческому факту? Приведите два (не меньше двух) обоснования. 2.С какой целью создана карикатура?

3. Сформулируйте главную мысль автора карикатуры.
4. Какие мнения, идеи она выражает?
5. Совпадает ли точка зрения автора с официальным мнением?

В настоящее время фильмы являются одним из важнейших источников исторического сознания. Перед нами встает вопрос, с каким из жанров кино следует работать на уроке. Важной целью работы с фильмом является повышение медиальной грамотности учащихся. Фильмы разделяются на документальные, художественные и анимационные. Документальные фильмы показывают реальные истории, но они также субъективны, потому что демонстрируют взгляд создателя на данную проблему. На уроках истории мы больше работаем с историческими фильмами, однако у нас нет возможности на уроках смотреть полностью фильм, поэтому мы предлагаем посмотреть фильм дома, а обсудить его в классе на уроке.

Анализ фрагмента фильма

- Какова главная тема фрагмента? Придумайте для фрагмента название.
- Где происходит действие отрывка? Опишите сцену.
- Опишите отдельных персонажей, представленных во фрагменте
- Назовите их и дайте им оценку: которые из них являются положительными, а которые – отрицательными?
- Какие кинематографические приемы были использованы (работа оператора, монтаж, музыка...)?

Анализируя фильм, вопросы учащимся может задавать учитель, учащиеся могут самостоятельно работать с рабочими листами или работать в группах. В случае конфронтации со взглядами одноклассников учащиеся укрепляют свои навыки аргументации.

Оцените отношение фрагмента к исторической действительности. Фильм «Грюнвальдская битва». Видеофрагмент художественного фильма «Крестоносцы» по роману Генриха Сенкевича.

Вопросы: 1. Какие две противоборствующие стороны представлены в данном фрагменте? Кто их возглавляет? 2. Опишите начало битвы. Какие военные ритуалы вы увидели на экране? 3. Какие виды вооружения использовали войска ВКЛ, а какие Тевтонский орден? 4. Какие «ловушки» использовали воины ВКЛ и Тевтонского ордена во время битвы? 5. Каков исход этой битвы? Каково её историческое значение? 6. Какие чувства и эмоции вызвал у вас этот фрагмент?

Приём «Стоп-кадр» помогает развитию зрительно-художественной образности. Учащимся демонстрируются стоп-кадры из кинофильмов или фото известных исторических деятелей по мотивам изученных тем и предлагается воспроизвести фразы от имени главных героев, изображенных на них. Во время выполнения задания остальные учащиеся выступают в роли жюри, отмечают лучшие варианты ответов. (7 класс: урок «Абсолютизм во Франции» (фраза Людовика XIV: «Государство – это я!»); урок «Эпоха Просвещения» (фраза Галилео Галилея «И все-таки она вертится!») и т.д. Медиаобразование – это дверь в мир технологий, без которых немислима современная цивилизация. И пусть за этой дверью наши дети смогут разглядеть всё нужное и хорошее, что там есть. В результате работы в системе медиаобразования у учащихся будут формироваться следующие умения: находить информацию в различных источниках; систематизировать ее по заданным признакам; интерпретировать информацию, понимать ее суть, адресную направленность. Учащиеся могут принимать личностную позицию по отношению к скрытому смыслу, аргументировать собственные высказывания, находить ошибки в получаемой информации и вносить предложения по их исправлению.

Литература:

1. Медиаобразование в школе: формирование медиаграмотности учащихся / М.И. Запрудский : под ред. М.И. Запрудского – Минск, 2016.
2. Палейко, Е. А. Медиатексты в изучении истории и обществоведения / Е.А. Палейко - Минск Издательский центр БГУ, 2018.
3. Федоров, А.В. Медиаобразование и медиаграмотность А. В. Федоров / Таганрог: Кучма, 2004.

**МАГЧЫМАСЦІ МЕТАДЫЧНАГА НАПАЎНЕННЯ ВУЧЭБНАГА
ДАПАМОЖНІКА ПРЫ ФАРМІРАВАННІ МЕДЫЯКАМПЕТЭНЦЫЙ
ВУЧНЯЎ ПРАЗ СІНТЭЗ ЛІТАРАТУРЫ І КІНАМАСТАЦТВА
(НА ПРЫКЛАДЗЕ ВУЧЭБНАГА ДАПАМОЖНІКА
«БЕЛАРУСКАЯ ЛІТАРАТУРА 9 КЛАС»)**

А. Я. Панкратава,
настаўнік беларускай мовы і літаратуры
ДУА «Сярэдняя школа №20 г. Оршы», г. Орша, Беларусь
elenakalinovska25@gmail.com

У артыкуле разглядаюцца магчымасці метадычнага нападўнення вучэбнага дапаможніка новага пакалення пры фарміраванні медыякампетэнцый вучняў сродкамі інтэграцыі беларускай літаратуры і кінамастацтва

Ключавыя словы: *вучэбны дапаможнік па беларускай літаратуры 9 клас, літаратурная экранізацыя, медыякампетэнцыі.*

Медыяадукацыя – гэта бесперапынны навучальны працэс, які павінен пачынацца з ранняга ўзросту і працягвацца ўсё свядомае жыццё. Адным з важкіх яго кампанентаў з'яўляецца фарміраванне асноў аўдыявізуальнай пісьменнасці праз знаёмства з экраннымі мастацтвамі – кіно, тэлебачаннем, відэа, няспыннае ўкараненне якіх фарміруе культурны ўзровень, каштоўнасныя сістэмы, свядомасць і мысленне сучаснага падростаючага пакалення.

Задача медыяпедагагікі – навучыць правільна арыентавацца ў сучасных мас-медыя, адрозніваць сапраўднае ад фальшывага, не дазваляць сабой маніпуляваць. Ключавымі ж сродкамі, якімі яна аперуе, з'яўляюцца аўдыявізуальныя сродкі масавай камунікацыі. Вось чаму такія экранныя віды мастацтва, як кінематограф, тэлебачанне, відэа набываюць асаблівае значэнне ў вырашэнні задач медыявыхавання і медыяадукацыі і актыўна інтэгруюцца ў навучальны працэс.

Беларуская літаратура – дысцыпліна культуралагічнага цыклу, таму вучэбнай праграмай прадугледжана яе вывучэнне ў суаднесенасці з іншымі відамі мастацтва, у тым ліку і кінамастацтвам. Так у якасці дадатковага метадычнага матэрыялу прапануюцца экранізацыі паводле твораў Кандрата Крапівы, Івана Мележа, Івана Шамякіна, Уладзіміра Караткевіча, Васіля Быкава, Георгія Марчука. Пры выкладанні беларускай літаратуры перавага скарыстання кіна- і відэафільмаў перад іншымі відамі нагляднасці відавочная: наяўнасць у іх відэарада, тэксту і музычнага суправаджэння актывізуе адначасова некалькі відаў памяці ў вучняў (глядзельную, слыхавую і эмацыйную), а комплекснае прымяненне гэтых сродкаў спрыяе стварэнню сапраўды суцэльнага ўяўлення пра пісьменніка ці твор. Праз вялізны перцэпцыйны патэнцыял экраннае мастацтва здольна на інтэгральным узроўні комплексна вырашаць праблему эстэтычнага выхавання і мастацкага развіцця, экранізацыі літаратурных твораў вызначаюцца багатым выхаваўчым і пазнаваўчым патэнцыялам. Аднак пры мэтанакіраванай працы настаўніка літаратуры з творамі кінамастацтва ў вучняў магчыма

сфарміраваць свядомыя адносіны да іх ўспрымання і ацэнкі. Таму, разглядаючы кінастужку не толькі як дадатковы сродак разумення літаратурнага твора, але і як матэрыял для разумення і аналізу медыятэксту, варта казаць пра мэтазгоднасць інтэграцыі медыяпісьменнасці ў працэс літаратурнай адукацыі.

Аднак практычная дзейнасць настаўніка беларускай літаратуры паказвае, што назіраецца дэфіцыт прапанавых вучэбнай праграмай форм работы, якія маглі б паспрыяць уменню вучняў аналізаваць відэаматэрыял. У гэтых умовах праблему асваення форм работы з медыятэкстам на ўроках беларускай літаратуры паступова вырашае зместавая скіраванасць падручнікаў новага пакалення, прапануючы сістэму заданняў, арыентаваных на фарміраванне ўмення вучняў разумець, аналізаваць і крытычна ўспрымаць творы кінамастацтва.

Так вучэбны дапаможнік новага пакалення. «Беларуская літаратура 9 клас» [1] прапануе вучням дастаткова літаратурнага відэаматэрыялу, не абмежаванага рамкамі вучэбнай праграмы, які прызначаны спрыяць значнаму пашырэнню яго адукацыйных магчымасцей [2]. Акрамя таго, на прыкладзе дадзенага вучэбнага дапаможніка можна прасачыць сістэмны зварот да аналізу літаратурных экранізацый і тэлефільмаў праз заданні, скіраваныя на фарміраванне наступных медыякампетэнцый:

✓ уменне разумець, аналізаваць, інтэрпрэтаваць інфармацыю, якую ўтрымлівае фільм: *Прагледзьце відэафільм «Колас вечна будзе жыць». Што вас уразіла ў відэаматэрыяле пра пісьменніка? Падрыхтуйце наведамленне пра Нёманскі край – малую радзіму паэта [1, с. 122];*

✓ уменне шукаць і знаходзіць адказ на праблемнае пытанне: *Паглядзіце дакументальны фільм «Край крынічны» (рэж. Уладзімір Цяслюк). Паразважайце, як час і навакольнае асяроддзе адбіліся ў паэзіі А. Куляшова. Чаму той кут, дзе прайшло маленства паэта, стаў невычэрпнай крыніцай яго таленту? Падзяліцеся ўражаннямі пра свой край [1, с.182];*

✓ аналіз мастацка-выразных сродкаў стварэння літаратурнага вобраза і прыёмаў кінематографа пры стварэнні кінагероя, уменне суадносіць літаратурныя вобразы і кінаобразы: *Разгледзьце на ўклейцы кадры з мастацкага фільма «Дзікае паляванне караля Стаха» (рэж. Валерый Рубінчык). Паразважайце, наколькі вобразы кінагерояў знешне адпавядаюць сваім літаратурным прататыпам. Аргументуйце сваю думку [1, с.247];*

✓ уменне бачыць спецыфіку ўвасаблення сюжэту ў літаратурным творы і ў кінаапавяданні: *Паглядзіце кінастужку «Дзікае паляванне караля Стаха» (рэж. Валерый Рубінчык). Што ў сюжэце фільма зменена ў параўнанні з апавесцю? Якімі сродкамі перададзена ў кінастужцы атмасфера месца дзеяння? Чаму рэжысёр перанёс падзеі, апісаныя ў творы, гадоў на 20 наперад? Як бы вы знялі фільм па апавесці? [1, с. 247];*

✓ разуменне спецыфікі творчага метаду аўтара, яго кінамыслення: *Прагледзьце тэлевізійны фільм «Песня пра зубра» (рэж. Эдуард Перагуд). Чым паэма М. Гусоўскага правабіла аўтара сцэнарыя і рэжысёра- пастаноўшчыка фільма? [1, с.41];*

✓ уменне рабіць супастаўляльны аналіз відэаінтэрпрэтацый з мэтай вызначэння падабенства і адрозненняў каштоўнасных арыентацый, параўнанне кіна- і тэлевізійных экранізацый: *Прагледзьце відэазапісы спектакля «Беларусь у фантастычных апавяданнях» (рэж. Уладзімір Савіцкі) і кінастужкі «Шляхціц Завальня» (рэж. Віктар Тураў). Вызначце, як паказаны Завальня ў літаратурным творы, спектаклі і кіно. Што аб'ядноўвае і адрознівае гэтыя вобразы? Запоўніце ў сшытку параўнальную табліцу «Вобраз шляхціца Завальні»[1, с. 51];*

✓ досвед аналізу медыякантэнт: *Звярніцеся да дадатковай літаратуры, інтэрнэт-рэсурсаў і падрыхтуйце наведамленне «Творы І. Шамякіна ў тэатры і на экране»[1, с.203];*

✓ здольнасць крытычна ацэньваць фільм, лагічна фармуляваць уласныя меркаванні: *Прагледзьце тэлевізійны фільм «Новая зямля» (рэж. Уладзімір Трацякоў, 1982). Напішыце на яго водгук[1, с. 144].*

Акрамя заданняў, скіраваных на аналіз дакументальных і мастацкіх фільмаў, дапаможнік утрымлівае спасылкі на дадатковыя літаратурныя экранізацыі [1, с. 180], з якімі вучні могуць пазнаёміцца за межамі ўрока самастойна, на пазакласных мерапрыемствах, паседжаннях кінаклуба, занятках медыягуртка [3] і г.д.

Такім чынам, сарыентаванасць сістэмы творчых заданняў на вывучэнне нацыянальнай літаратуры ў суадносінах з кінамастацтвам, умелае спалучэнне метадаў навучання літаратуры з задачамі медыяпісьменнасці фарміруе ў вучняў новыя формы пазнання, спрыяе разуменню імі экраннага мастацтва, развівае і ўдасканалвае аналітычнае мысленне, дазваляе крытычна ставіцца да выбару медыяпрадукцыі. Веды аб тым, як будуюцца экранны твор, як ён уздзеінічае на гледача на падсвядомым узроўні, як з дапамогай аўдыявізуальных мастацтваў можна маніпуляваць свядомасцю масавага гледача, прапануючы яму пэўныя стэрэатыпы, дапамогуць сфармаваць усвядомленага спажыўца мас-медыя.

ЛІТАРАТУРА

1. Беларуская літаратура 9 клас / В. У. Праскаловіч [і інш.]; пад рэд. В. У. Праскаловіч, В. П. Рагойшы: вучэбны дапаможнік для 9 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання. – Мінск: НІА, 2019.
2. Праскаловіч, В.У. Рэкамендацыі па выкарыстанні ў адукацыйным працэсе вучэбнага дапаможніка «Беларуская літаратура» для 9 класа [Электронны рэсурс]. – Рэжым доступу: Вучэбныя праграмы па вучэбным прадмеце “Беларуская літаратура” https://adu.by/images/2019/07/rekomend_bel_lit_9_kl.pdf– Дата доступу: 21.09.2019.
3. Панкратава, А. Я. Школьны гурток: ад медыяспажыўцоў да медыястваральнікаў. Сродкі фарміравання нацыянальна-культурнай ідэнтычнасці вучняў і іх камунікатыўных кампетэнцый / А. Я. Панкратава // Народная асвета. – 2016. – № 3. – С. 51-55.

ФІЛОСОФІЯ МЕДІАОСВІТИ В НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ

Є.В. Пилипко

Харківська спеціалізована школа №66, м. Харків, Україна,
inrisay@gmail.com

У артыкуле аўтары даюць адказы на наступныя пытанні: якія праблемы сучаснай медыяадукацыі? на што можа быць накіравана сіла сродкаў масавай інфармацыі? што павінна зрабіць сістэма адукацыі ў рэаліях узрастаючага ўплыву медыя? як накіраваць адукацыю на пазітыўнае развіццё будучых пакаленняў? як захаваць канструктыўныя традыцыі ў грамадстве?

Ключавыя словы: *медыяадукацыя, уплыў медыя.*

Темпы развітку сучаснага светарозуміння й світоспрыняття радыкальна відрізняюцца від промысловага ХІХ й стрімкага ХХ століць. Больш того, темпы развітку свідомості суспільства і формування сацыяльных ідеалів напрыкінці ХХ в порівнянні з першымі двома десятиліттямі ХХІ століття відрізняюцца так радыкальна, що покоління 90-х вже не завжды розуміє вектори развітку поколіннь 2000-х років.

В чому полягають прычыны такої карціны світу, яка так стрімко змінюецься щоденно? Безумовно наукаво-технічні досягнення, сацыяльна-еканомічний развіток людства є рушіямі історычнага процесу. Але на базі наукаво-технічных досягнень, серед усіх факторів впливу на масову свідомісь населення одне з першых місць, сьгодні, посідають засобы масовай інфармацыі. Саме вони захоплюють свідомісь шыроких верств населення, впливаюць на цільову аудиторію, формують свідомісь майбутнього покоління і натоісь майбутне людства.

Цілкам прыродно, що відповіддю на такі сацыяльна-еканомічні зворушення є пошук шляхів врегулювання медіа впливу, за для контролю над зростаючою сілою медіа ресурсів. Пытанья медіаосвіты вперше було розглянуто на вышчому рівні у 1973 р. на спільному засіданні сектору інфармацыі ЮНЕСКО та Міжнародной рады з кіно та телебачення [1].

В документах ЮНЕСКО вказуецься, що медіаосвіта – це навчання теорії та практычным умінням для опанування сучаснымі мас-медіа, які розглядаюцца як частына спецыфічнай, автономной галузі знань у педагогічнай теорії та практыці; іі слід відрізняты від выкорыстання медіа як до-поміжных засобів у выкладанні іншых галузей знань, таких як, напрыклад, матэматыка, фізыка чы геаграфія [1].

С того часу всі прывідні краіны поступова прыеднуюцца до праграмы развітку медіаграмотності населення. Так ще 21 квітня Презыдыя Нацыянальной акадэміі педагогічных наук Украіны схвалыла нову редакцыю Концепцыі вправядження медіаосвіты в Украіні [2].

Які завдання ставыць перад собою сучасна медіаосвіта на загальнаосвітовому рівні?

Сьогодні медіаосвіта охоплює всі види media (друкованими, графічними, звуковими, візуальними, тощо) і різними технологіями. Медіаосвіта повинна надати суспільству можливість зрозуміти, як масова інформація використовується в соціумі, суспільство має навчитися використовувати медіа в спілкуванні; забезпечити знання того, як: 1) аналізувати, критично осмислювати і створювати медіатексти; 2) визначати джерела медіатекстів, їх політичні, соціальні, комерційні, культурні інтереси, їх контекст; 3) інтерпретувати медіатексти і цінності, що розповсюджують медіа; 4) добирати відповідні медіа для створення та розповсюдження власних медіатекстів та набуття зацікавленої в них аудиторії; 5) отримання можливості вільного доступу до медіа як для сприйняття, так і для продукції. На думку фахівців ЮНЕСКО, медіаосвіта є частиною основних прав кожного громадянина будь-якої країни світу на свободу самовираження і права на інформацію та є інструментом підтримки демократії [1].

Якими є функції засобів масової інформації в суспільстві?

- 1) Інформаційна функція;
- 2) освітня функція;
- 3) функція соціалізації;
- 4) функція критики і контролю;
- 5) мобілізаційна функція;
- 6) оперативна функція – обслуговування ЗМІ політики певних об'єднань громадян [2].

Не дивно, що при таких можливостях впливу на суспільне уявлення мас-медіа вже поза жартом називають «четвертою владою». А у сьогоднішньому світі оперативних технологій медіа намагаються стати и «першою владою».

А влада це пер за все можливість нав'язувати власну волю.

На що може буди спрямована воля медійних сил? Безумовно на те, що вигідно для власників мас-медіа. Оскільки головною метою сучасних соціально економічних відносин є отримання прибутку, то ж головною метою мас медійних сил є спрямування свідомості суспільства на масове споживання. Не дивно, що з початку ХХ ст. почалось формування суспільства споживання: споживання стимулює прибуток. прибуток стимулює споживання. Що правда, їдеться не тільки про споживання матеріальних продуктів, тут ми розуміємо і продукти духовного: і політичного, і морального, і світоглядного, і творчого характеру.

Інакше кажучи маніпуляція свідомістю є формуванням майбутнього.

Заклади навчання – це також системи формування масової свідомості, які певною мірою є противагою засобам мас-медіа.

Які ж є особливості формування медіаосвіти в умовах сучасних закладів навчання? Особливістю ж виховання в навчальних закладах є обов'язкове врахування вікових особливостей учасників виховного процесу.

Розглянемо на прикладах як широко використовують вікові особливостями медіа структури для маніпуляцією свідомістю майбутніх поколінь, нині учнів навчальних закладів.

Ще до 3 років дитина реагує на яскраві кольори, гучні звуки, і зосереджують увагу на обличчі, зокрема стежать за очами [3]. Реклама раптово подається посеред монотонного медіа шуму (працюючим телевізором, радіо) з надмірним звуком, використовуючи яскравіші кольори. Діти які граються перед працюючим екраном монітора, або телевізора, кидають гру й уважно слідкують за рекламними роликами. На все життя підпадаючи під вплив агресивної реклами.

На межі 3 років дитина починає розуміти символізм графіки: так у її виконанні символічне зображення собаки у вигляді закрученої лінії стає собакою в уяві дитини. На цьому етапі виникають асоціативні паралелі у свідомості дитини.

Від 3 до 6 років, дитина визнає анімацію, фільми як достовірні, і не вважають їх нереальними. У дітей відсутнє критичне мислення. Анімація і анімаційна реклама нав'язують товари які потім виробники (вони ж замовники реклами) викидають на ринок: нові продукти харчування, іграшки тощо.

У віці до 7 років формується база характеру майбутньої свідомості дитини. Головні поняття про Мужність та Жіночість, Добро і Лихо, Любов і Ненависть, Людяність та Звірство, Правду та Кривду, Сміливість та Боягузтво.

Діти починають визнавати нереальність анімаційних фільми/мультфільми як близько 7 років. До семи років діти зазвичай ще не здатні розрізнити адекватно фантазію та реальність у медіа. До дев'яти років (приблизно) діти мало здатні поставити себе на місце іншого. Тобто, дітям цього віку мало притаманне співчуття як атрибут людяності [4]. Діти до дев'яти років також часто мають менш розвинений самоконтроль, ніж діти старшого віку. Це означає, що вони можуть легше піддаватися спокусі наслідувати поведінку, яку бачать у медіапродукції. З одного боку мас-медіа нав'язують товари для цільової аудиторії до 9 років, а з іншого для аудиторії молодих батьків пропагандують дитино центризм, всюдозволеність і недоторканість дитини. І як наслідок капризні, або істеричні вимоги дитини на покупку бажаних іграшок, продуктів харчування, споживання швидко задовольняються.

Нажаль, якщо приходиться така суміш капризної дитини і дитино центрованих батьків у навчальних заклад, то вони розглядають навчально педагогічний колектив як обслугу яка повинна задовольняти будь які хитання інтересів дитини і батьків. І дорослим це здається нормою. Молоді батьки під впливом мас-медійних сил, навіть не розуміють, що їхній соціальний борг це виховувати суспільно свідому дитину здатну будувати краще суспільство, а не бути довічним споживачем товарів і послуг.

Сьогодні домінують невірні уявлення про систему освіти і освіту в цілому. Хибно вважається, що освіта це послуга. Відповідно до чого, працівники освіти сприймаються батьками як обслуга, яка повинна швидше задовольняти вимоги споживача.

Але освіта, за сутністю внутрішніх відносин, завжди була, є і буде продуктом духовно-інтелектуальної творчої діяльності [5]. Як література, зображувальне мистецтво, музика, хореографія. Не дивно що, серед дев'яти

грецьких муз (з грецької – мислячі) дві музи, Кліо і Уранія, заступники історії і астрономії – сучасних освітянських дисциплін.

Тож, освіта це продукт духовної творчості, а засвоєння такого продукту цілком залежить від бажання, потреби, можливості учнів.

У віці близько 8-9 років діти набувають розуміння штучної природи всіх медіапродуктів. Вони здатні відрізнити фантастику від реальності [3], відокремити актора і його героя. Але їм ще притаманна само ідентифікація (гра) з уявним перевтіленням у медійних героїв. Так мас-медіа формують ринок товарів атрибутів притаманних героям екранів: одяг героїв або ж з героями, речі, символічні зображення на товарах, на філіжанках, черевиках, шкарпетках тощо.

З 10-11 років діти починають розуміти, що люди належать до певних соціальних груп і що ці групи відрізняються між собою. Бувають успішні і «лузери», багаті і жебраки, впливові, популярні і підкорені і невідомі. Діти стають здатними зрозуміти поведінку інших людей з боку їхнього соціального походження. З цього віку діти все частіше використовують фільми і телевізійні програми, відеоблоги, соціальні мережі.

З 12 років дітям характерне розвиток розуміння гумору й абстрактне мислення, але бракує емоційного розвитку (самоконтроль) і критичність. Дитина бажає стати соціально ваговою, але ще не є зрілою для суспільства. Тож мас-медіа маніпулюють на цьому бажанні, розповсюджуючи думку про істотність таких соціальних атрибутів як модний одяг, телефон, престижний відпочинок.

Брак досвіду (орієнтирів для розуміння) деяких тем в цьому віці, приводить до формування поверхових суджень. Особливо це стосується категоричних уявлень про: брак, соціальні цінності, сенс життя, добро і зло.

Тут підлітки починають споживати інформацію з кола свого оточення, або із популярних засобів масової інформації, але тільки не у спеціалістів.

Засоби мас-медіа використовують вікову категорію від 12 до 16 років для поширення образу успішної людини яка з шиком відпочиває, зловживаючи психоактивні речовини, але веде водночас спортивний образ життя і руйнує соціальні традиції. Типовий образ бунтаря, саме такий образ і відповідає перехідному періоду 12-14 років, коли природний розвиток свідомості так і підштовхує на соціальний протест.

З 16 років неповнолітнім притаманна ідеалізація кумирів [4]. Підлітки схильні ідентифікувати себе з реалістичними героями. Пізній дитячий та підлітковий вік – період, коли діти часто ідеалізують психологічні та соціальні характеристики медійних героїв або зображуваних у медіа діячів, створюють собі кумирів. Тут стикаються і моральний розвиток майбутнього повнолітнього громадянина і кримінальні проблеми суспільства. Так діти реалізують власне ставлення до соціального добра і зла, вже сформоване на тлі впливу батьків, оточення і мас-медіа. Перебуваючи у пошуку нової ідентичності підлітки спеціально шукають у медіа інформацію та ідеї, які можна для цього використати.

Для такої цільової аудиторії засоби медіа пропонують дітям численні приклади кримінальної поведінки, і добре відомо, що молодь, особливо

хлопчики, можуть ідентифікувати себе з кримінальними медійними героями. Дослідження свідчать, що кримінальна поведінка серед молоді сягає піку в роки дорослішання, а потім іде на спад. Це стосується таких злочинів та порушень правопорядку, як вандалізм, крадіжки у магазинах, бійки. Ризикована хуліганська поведінка має ореол привабливості для молоді, адже юнаки часто відчують, що їм майже нема що втрачати, на відміну від дорослих.

З 18 років і в подальшому житті людина в цілому реалізує свій сценарій життя, який був сформований під впливом оточення, батьків, мас-медіа і закладів навчання.

Що ж повинна робити система освіти у реаліях зростаючого впливу медійних сил? Як спрямувати освіту до позитивного розвитку наступних поколінь? Як зберігати в соціумі конструктивні традиції?

Найбільш перспективними є ширення та розповсюдження новацій у сфері медійного світу [2].

По-перше – широка популяризація медіаосвіти в закладах навчання і виховання серед учасників навчально-виховного процесу, засобами медіа.

По-друге – роз'яснення засобів маніпуляції, прийомів впливу на дітей з боку медіа груп використовуючи соціальні мережі.

По-третє – популяризація освіти батьків, підвищення їх батьківської кваліфікації в обсязі медіаграмотності.

По-четверте – розвивати медіаімунітет і медіа обізнаність населення.

По-п'яте – розвивати вміння і навички критичного мислення, розуміння причинно-наслідкових зв'язків, здатності проводити історичні паралелі, робити філософський аналіз і синтез.

Але всі ці заходи лише вторинні по відношенню до головної мети.

Найголовніша мета медіаосвіти – це формування конструктивного цілісного світогляду сучасної людини. Людини з гармонійною науковою і духовною освітою. Людину яка відмовляється від егоцентризму заради гармонійного розвитку суспільства. Людину нового віку, яка спрямована на служіння людству заради розвитку загальнолюдських цінностей.

Таким чином філософія медіаосвіти в сучасних навчальних закладах, цілком пов'язана з формуванням і вихованням конструктивного світогляду, всебічно розвиненої людини, яка спрямована на побудову гармонійного суспільства і людства в цілому.

Література.

1. Медіаосвіта (медіаграмотність) як навчальна дисципліна. Теорія медіаосвіти як засіб формування «критичного мислення». Роль медіа у формуванні сучасної картини світу <https://studfiles.net/preview/1623494/>
2. Концепція впровадження медіаосвіти в Україні (нова редакція) <https://ms.detector.media/>
3. Лапланш Ж., Понталіс Ж.-Б. Словарь по психоанализу. –М.: МГУ, 1996. – 623 с.
4. Український енциклопедичний кінословник. Т. 1. Основні терміни та поняття / Уклад.: С. Д. Безклубенко; О. Г. Рутковський; Київ. нац. ун-т

культури і мистец., Ін-т мистецтвознав., фольклористики та етнології ім. М. Рильського НАН України. – Вінниця: КНУКІМ, 2006. – 500 с.

5. Публіцистика. Масова комунікація: медіаенциклопедія / За загальною редакцією В. Іванова. – К.: АУП, ЦВП, 2007. – 778 с.

СТВОРЕННЯ ЗАСОБАМИ МЕДІАОСВІТИ УМОВ ДЛЯ ОВОЛОДІННЯ ІНОЗЕМНОЮ МОВОЮ ЯК ОДНІЄЮ З ПРІОРИТЕТНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ УЧНЯ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ

О.В.Пихова

Куп'янська гімназія №2 Куп'янської міської ради Харківської області

Електронна пошта: pykhova.oksana@gmail.com

Аўтары паказваюць шляхі развіцця медыякампетэнцый падчас урокаў англійскай мовы. Паказваюць на прыкладах, як выбіраючы формы, метады, сродкі на ўроках англійскай мовы, можна вучыць дзяцей крытычнаму мысленню, асэнсаванню зместу, аналізу, інтэрпрэтацыі і стварэнню медыятэкстаў.

Ключавыя словы: *крытычнае мысленне, англійская мова, медыятэкст, ключавыя кампетэнцыі.*

Паколінню XXI століття судилося жити в інфармацыйно насиченому свеце, який постійно зазнае динамічных змін, тому сучасній дитині необхідно мати, крім необхідних знань, ще й дастатній рівень жытцёвой кампетэнтнасці, щоб не ліше адаптуватася у цей світ, але й повноцінна самореалізаватася в ньому. Для цього неабходны не ліше глыбокі професійны та загальны знання, але й шырокі светогляд, развунуты інтелект, камунікатывны здібнасці.

Підвышчэння якасці асвіты є адным з голывных пріорытетів державной політыкі в асвітній сфері. При цьому асоблыво наголошуеця на неабходнасці «переворыентацыі асвіты на фармуваннн неабходных для жытця ключовых кампетэнтнасцей», тавто забавпеченні зростання ступеня відповіднасці змсту і фарм асвіты саціально-еканамічным реаліям у світі, що змінюеця.

Нові асвітні стандарты ґрунтуютьсн на «Рекомендаціях Євровпейського Парламенту та Рады Європы щодо фармуваннн ключовых кампетэнтнасцей асвіты впродовж жытця».

Нова Українська Школа ставыть на меті фармуваннн 10 ключовых кампетэнтнасцей, серед яких є спілкуваннн іноземными мовами. Це уміннн належно розуміты висловлене іноземною мовою, усно і пысьмово висловлуваты і тлумачыты понннтя, думкы, почуття, факты та погляды (через слуханнн, говоріннн, чытаннн і пысьмо) у шырокому діапазоні саціальных і культурных контектів. Це уміннн посередннцької діяльносці та міжкультурного спілкуванннн.

Сьогодні перед учителямы англійської мовы стоять зовсім інші задачі:

- навчаты учнів пошуку інфармаціі та віділеннню асновного;
- працюваты над красывым мовленннм учнів;
- опрацьовуваты з учнннми мову відеороліків та рекламы;
- навчаты їх створуваты рекламні ролікы;
- ознайомыты з тым, як проводить репортажі та браты інтерв'ю;

- проводити колективні бесіди, проблемні дискусії, групові обговорення;
- пропонувати учням творчі завдання по читанню, аналізу, створенню медіатекстів;
- організовувати рольові ігри («Теленовини», «Актори», «Суд», «Зйомка фільму або телепередачі» і т.п.).

Вважаємо, що саме сучасним учителям іноземних мов слід вміти адаптуватися до швидких змін життя і застосовувати саме ті форми, методи, прийоми і засоби роботи під час навчально-виховного процесу, які найкраще формують іншомовну компетентність учнів і відповідають вимогам і потребам суспільства.

Такі засоби як телебачення, Інтернет та мобільні телефони визначені найпопулярнішими медіа засобами отримання інформації у сучасного покоління і мають найбільший вплив на життя всього суспільства в цілому. Наші вчителі англійської мови інтегрують засоби медіаосвіти в освітній процес з метою формування не лише іншомовної, а і медіа культури особистості учня.

Переваги застосування засобів медіаосвіти для формування компетенцій учнів в тому, що зазначені засоби:

- підвищують якість іншомовної компетентності учнів, а саме мовної, мовленнєвої, соціокультурної компетенції;
- в наочній формі представляють явища, процеси, події тощо, відповідно до вікових та індивідуальних особливостей учнів;
- надають доступ до аутентичних медіатекстів (анімаційних фільмів, кінофільмів, телевізійних програм, відеороликів, малюнків, графіків, фотографій, матеріалів сайтів тощо), перегляд та прослуховування яких дозволяє учням удосконалювати їх фонетичні, лексичні, граматичні навички, а також навички аудіювання, читання, письма та говоріння;
- залучають учнів до інтерактивного навчання;
- формують культурологічні знання учнів;
- формують навички самостійної роботи;
- розширюють світогляд;
- розвивають творчі здібності.

Вчителі англійської мови використовують медіапродукцію на своїх уроках для:

- інформації та розваги;
- написання найпростіших дослідницьких та науково-дослідницьких робіт;
- навчання;
- ознайомлення з основними медіапрофесіями (журналіст, режисер, оператор і т. д.);
- дослідження впливу медіа на оточення учнів (родина, дім, школа);
- визначення різниці між реальною подією та її відображенням у медіатексті, дискусія на цю тему;

– визначення, аналізу та інтерпретація медіатексту з погляду аудиторій, що належать до різних культур, віку, освітніх і соціальних рівнів і т. д.;

– використання медіатексту для дослідження людських відносин, нових ідей, своєї та чужої культури («діалог культур»);

– виконання та презентація свого медіапроекту. (шкільної газети, передачі для шкільного телебачення, короткого відеофільму тощо).

Обираючи форми, методи, прийоми роботи із застосуванням засобів медіаосвіти на уроках англійської мови вчителі також навчають дітей критично мислити (аналізувати, синтезувати, порівнювати, оцінювати, приймати рішення, висловлювати власну думку засобами іноземної мови.

Відповідно до різноманітних тем уроку завдання бувають різного характеру. Наприклад: написання реклами, листів, зйомка відео звернень, інтерв'ю, кулінарних рецептів, реклами агенції з організації свят, епізод із улюбленого фільму, треки для розважальних програм підготовлених учнями, колажі, книжки, журнали, презентації Power-Point тощо.

В Куп'янській гімназії №2 активно працює Євроклуб, метою створення якого є розповсюдження знань про країни Євросоюзу і розглядання питань євроінтеграції, заохочення до вивчення іноземних мов і до активної участі у суспільному житті.

Україна сьогодні знаходиться в центрі уваги всього світу. Європейцям цікаво знайомитись з українськими національними традиціями, стравами, музикою тощо. Це можна зробити через мережу Інтернет, зокрема соціальні мережі.

Ось чому англійська мова займає особливе місце у впровадженні медіа освіти, оскільки найпопулярнішою мовою у медіа просторі є англійська.

На засіданнях Євроклубу ми працюємо з англійськими блогами і сайтами, знайомимо дітей з різними типами текстів в мережі Інтернет.

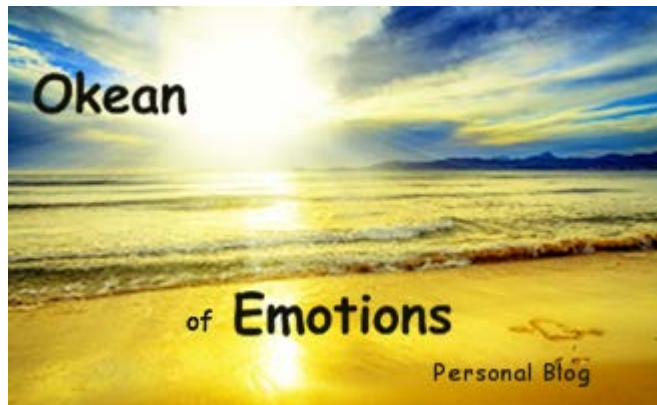
Так, перед вивченням теми «Музика» у 8 класі я з членами Євроклубу проаналізувала, який український музичний гурт відомий у всьому світі. Поданий далі уривок засідання членів Євроклубу демонструє практичне використання засобів медіа продукції.

Подивіться на фрагмент одного сайту з мережі Інтернет.

Що ви бачите? (Букви ОЕ)

Як ви гадаєте, чому присвячений цей сайт?

Подивіться ще на один фрагмент.

Що ви бачите? (Okean of Emotions)

У написі є одна помилка. Яка? (Okean – Ocean). А як правильно?

Якщо ми з'єднаємо компоненти, ми отримаємо сторінку з мережі Інтернет. Подивіться і спробуйте здогадатися, яку інформацію ви можете там знайти?

Отже ми з'ясували, що найпопулярніший український гурт – рок-група «Океан Ельзи». Як ви гадаєте чому? (Саме ця група із Святославом Вакарчуком вважаються справжніми патріотами України)

Перегляньте текст, який взятий саме з цього персонального блогу.

Про яку подію йдеться в тексті? (Подія світового масштабу – концерт групи «Океану Ельзи» - «20 років разом»)

Які мовні засоби роблять текст яскравішим більш вражаючим? (прикметники)

Знайдіть в тексті прикметники, доберіть синоніми до цих прикметників, чи можна додати інші прикметники, які?

Звичайно концерт групи «Океану Ельзи» - «20 років разом» була подією світового масштабу, яка висвітлювалася в засобах масової інформації і мережі Інтернет по всьому світу. Персональний блог, з яким ми працювали, виявився не єдиний, який написав про це.

Пропонуються тексти з різних сайтів мережі Інтернет, а також скрін-шоти сайтів, з яких взяті ці тексти.

Спробуйте встановити відповідність текстів і сайтів.

Чим відрізняються ці текстові повідомлення (новини, анонс, відгук, інформація, прес-реліз, реклама)?

Який текст/сайт вам сподобався більше? Чому? (відгук/коментар – емоції, почуття)

Зазвичай така робота завершується написанням відгуку/коментаря про відвідування концерту (після перегляду фрагменту концерта).

Саме таким чином засобами англійської мови – мови глобальної комунікації ми впроваджуємо медіа освіту.

Отже, застосовуючи різні засоби медіаосвіти на уроках іноземних мов вчителі поступово одночасно формують медіа культуру учнів та їх іншомовну компетентність. Крім того, для роботи з медіа текстами підходять різні форми, методи та прийоми організації роботи, все залежить від творчого і методичного підходу вчителів. Адже правильний вибір та інтеграція засобів медіаосвіти дозволяють досягти цілей медіаосвіти, пов'язаних із умінням учнів знаходити, готувати, передавати і отримувати необхідну інформацію.

Проводячи всю цю роботу ми сподіваємося підвищити:

- здатності учнів використовувати свої знання (критичні ідеї і принципи) в нових ситуаціях;

- вміння критично аналізувати й оцінювати медіатексти в історичному, соціальному і культурному контексті, розуміючи при цьому відносини між аудиторією, медіатекстом і навколишньою дійсністю;

- вміння на основі отриманих знань створювати власні медіатексти різного характеру, обговорювати свої медіапроекти, як і медіатексти, створені іншими людьми.

- вміння орієнтуватися в світі медіа, критично оцінювати досвід і зразки поведінки, розповсюджені через медіа.

Таким чином медіаосвіта виступає як інструмент забезпечення успіху Нової української школи, адже засоби медіаосвіти створюють необхідні умови для оволодіння іноземною мовою як однією з пріоритетних компетентностей учня Нової української школи.

Список використаних джерел

1. Концепція реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа». Розпорядження Кабінету Міністрів України від 14 грудня 2016 р. № 988-р <http://www.kmu.gov.ua/control/uk/cardnpd?docid=249613934>
2. Рекомендація 2006/962/ЄС Європейського Парламенту та Ради (ЄС) «Про основні компетенції для навчання протягом усього життя» від 18 грудня 2006 року http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/994_975

Інтернет-ресурси:

osvita.ua

teacherjournal.osnova.com.ua

teacher.at.ua

В ПОИСКАХ СУТИ: ОСОБЕННОСТИ РАБОТЫ С МЕДИАТЕКСТОМ НА УРОКАХ РУССКОГО ЯЗЫКА

М.И. Покало

ГУО «Средняя школа №2 г. Жабинки», marinapokalo@gmail.com

В статье рассмотрены подходы к определению понятия «медиатекст», представлены практические аспекты интеграции медиаобразования в образовательный процесс на уроках русского языка

Ключевые слова: информация, критическое мышление, медиасредства, медиатекст.

Keywords: critical thinking, information, mediaeducation, media tools, media text.

Сложно представить современного ученика без аккаунта в социальных сетях, вне доступа к сети Интернет. Сегодня даже дошкольники умеют пользоваться умными гаджетами. Однако умение свободно ориентироваться в информационном потоке совсем не обозначает умение критически анализировать полученную информацию, отсеивать ненужное, выделять значимое. Само время подталкивает учителя словесности не только самому быть в центре информационной волны, уместно и целесообразно использовать медиасредства в своей практике, но и искать те методы и приемы работы с медиатекстом, который учащиеся встречают повсеместно в масс-медиа.

Зачем работать с медиатекстом на уроке русского языка? Ответ закономерен: чтобы научить создавать грамотный медиатекст различных жанров самих учащихся. Почему акцентирую внимание на особенностях работы с медиатекстом на уроке русского языка, а не литературы? Каким образом выстраивать учебное занятие по литературе, какие принципы, методика использования медиатекстов и медиатехнологий представлены на образовательном портале adu.by в работе Захаровой С.Н. [2], палитра методических идей – в журнале «Народная асвета» (№1, 2019) в рубрике «Медыяадукацыя ў сучаснай школе: новая стратэгія для будучыні» в рамках реализации инновационного проекта «Внедрение модели формирования медиакультуры учащихся в условиях современной информационно-коммуникационной среды учреждения образования» (куратор Раевич Е.В.) [6], в пособии-навигаторе по медиаобразованию – в работе учителя-методиста Суховой Г.А. [3].

К тому же опыт участия в инновационной деятельности в рамках проекта «Внедрение модели формирования медиаобразования участников образовательного процесса посредством развития критического мышления» с 2014 года и пояснительные записки обновленных учебных программ по русскому языку и литературе определили, каким образом успешно интегрировать элементы медиаобразования на учебном занятии. Анализируя проделанную в ходе реализации проекта работу можно констатировать факт, что увеличилось количество респондентов среди учащихся 7-8 классов с средним и высоким уровнем критического мышления (данные учащиеся в дальнейшем

посещали физико-математический профиль, показали высокий результат на выпускных экзаменах и при поступлении в ВУЗы); контакты с масс-медиа учащихся перестали носить только развлекательный характер.

Умение использовать, оценивать, критически анализировать, создавать и передавать медиатексты в различных формах с помощью медиасредств, умение «читать» медиатекст невозможно сформировать за один урок русского языка. Казалось бы, бери за основу рекламный слоган или пост в социальных сетях и работай. Всё не так просто. Учитель в соответствии с целями и задачами учебного занятия подбирает «хитрый» медиатекст, который, во-первых, соответствует возрастным особенностям учащихся, во-вторых, отвечающий целям и задачам обучения русскому языку, и, в-третьих, актуальный именно сейчас. Не секрет, что созданные медиатексты теряют свою актуальность через некоторое время и попросту перестанут быть интересны и понятны. Кроме того, учителю словесности необходимо затратить время, чтобы из сетевого мусора выбрать отвечающий данным требованиям креолизованный текст (эдвайс, мотиватор, демотиватор), рекламный слоган, составить инфографику и др.

Необходимо также учитывать, что медиатекст вобрал в себя параллельные, взаимозаменяемые или пересекающиеся феномены – массово-коммуникативный текст, массмедийный текст, журналистский текст, публицистический текст, газетный текст, телетекст, рекламный текст, PR-текст, Интернет-текст и т.д. [4] А это, собственно, не те жанры речи, которым согласно программе по русскому языку мы должны обучить учащихся (заметка, рецензия, аннотация, отзыв, конспект, реферат и др.)

На современном этапе медиатекст приобрел статус базовой категории в медиалингвистике, медиастилистике, медиакультуре, медиаобразовании – новых направлениях лингвистической, философской, педагогической науки (работы Т.Г. Добросклонской, Н.Б. Кирилловой, Г.Я. Солганика, А.В. Федорова и др.). В рамках работы с любым медиатекстом, его можно рассматривать, во-первых, как текст «в универсальном, классическом значении этого понятия» (Б.Я. Мисонжников); во-вторых, как уникальный или особый тип текста – в отличие от текстов других сфер коммуникации (научных, художественных и др.); в-третьих, как совокупный продукт массовой коммуникации – тексты журналистики, рекламы и PR, каждый из которых имеет свои специфические характеристики [4]. Чтобы осуществить грамотный анализ медиатекста, учитель русского языка должен сам разбираться в жанрах журналистики, знать их отличительные особенности. Работу в данном ключе можно организовать не только на учебном занятии, но и в рамках объединения по интересам “Юный журналист”, деятельности медиаклуба. Замечательным подспорьем является Школа юного журналиста, организованная кафедрой русской литературы и журналистики ГУО “Брестский государственный университет им. А.С.Пушкина”.

Анализ медиатекста на уроке языка представляет собой метод исследования текста, содержащего информацию и изложенного в каком-либо виде и жанре медиа, путем рассмотрения отдельных его сторон, составных частей, художественного своеобразия с целью развития у аудитории

самостоятельных суждений, критического мышления. Существует несколько способов учебной деятельности при работе с медиатекстами, отражающих шесть уровней мышления по С. Блуму [5]: репродуктивный, ассоциативный, объяснительный, аналитический, классификационный, оценочный. Исходя из этого, работа с любым медиатекстом на учебном занятии предполагает следующие этапы:

1. Вступительное слово педагога или заранее подготовленного ученика. Учитель даёт краткую информацию о создателях медиатекста: если это публицистический медиатекст, то следует осветить историко-политический или социальный контекст событий для более продуктивного погружения учащихся в затронутые автором проблемы; если это информационные теле/радио/выпуск, то необходимо обратить внимание на источник информации, её аргументированность (учащиеся должны разобраться в установлении главной и второстепенной информации, в её "типичности", "авторитетности", истинности и ложности в информационном материале); если это компьютерная или видеопрезентация, то следует озвучить цели и задачи, стоящие перед автором данного материала.

2. Коллективное восприятие медиатекста или его фрагмента.

3. Обсуждение медиатекста с целью погружения в авторский замысел через разбивку текста на крупные сюжетные блоки (тема и идея, проблематика, система образов; композиционные особенности и т.д.).

4. Выявление степени воздействия медиатекста на аудиторию через анализ эпизодов, вызвавших яркий эмоциональный отзыв.

5. Обоснования личного отношения каждого учащегося к той или иной позиции создателя медиатекста и отражение его в творческой работе (отклик, отзыв, эссе, рецензия, реферат).

6. Обсуждение разных точек зрения профессионалов на данный медиатекст.

Смысловая составляющая работы с медиатекстом (таблицы, упражнения по расшифровке, декодированию медиасообщений), вопросы для анализа, создания медиатекста (написание эссе), особенности деятельности учителя при проектировании медийного урока (Запрудский Н.И.) [1], ориентировочная карта такого учебного занятия, интернет-ресурсы для учителей-филологов подробно описаны в пособии-навигаторе по медиаобразованию [3].

В качестве заданий для работы с медиатекстами предлагаются следующие:

- ✓ аналитическая работа с интернет-прессой, в том числе и с такими материалами, которые не отличаются достоверностью (фейками);
- ✓ сравнение новостей из разных источников, переосмысление фактов и предположений;
- ✓ анализ заголовков газетных статей, текстов рекламных роликов с последующим созданием собственных рекламных текстов. К примеру, предлагается при изучении темы «Имя прилагательное» выписать все прилагательные из рекламного текста, прочитать текст без них и ли заменить их антонимами;

- ✓ акция «Лови ошибку», во время которой учащиеся создают «банк ошибок», «пойманных» в Интернете, в СМИ, в городских объявлениях (нашедший должен сделать скриншот интернет-страницы, фотографию газетной/журнальной статьи, объявления или надписи на асфальте);
- ✓ использование на уроках информации, полученной на форумах, создание собственного форума;
- ✓ написание реферата, обучение грамотному цитированию, знакомство с понятиями «плагиат» и «антиплагиат»;
- ✓ создание собственных креолизованных текстов (инфографика, мотиватор, демотиватор, рекламный постер, афиша, плакат), статьи на сайте, блога, поста в социальных сетях.

Но поскольку любой медиатекст – это прежде всего текст, то все этапы работы от смысловой составляющей, декодирования послания до определения лексического значения, частеречной принадлежности, орфографического разбора отдельного слова или значимости синтаксической конструкции, пунктуационного оформления предложения должны быть соблюдены в обязательном порядке.

Зачастую начатая работа со словом или фрагментом медиатекста находит продолжение в исследовательской деятельности (мини-проектах и исследовательских работах). Так, научно-исследовательская работа «Изучение особенностей возникновения и функционирования интернет-мемов (на примере эдвайсов)» отмечена дипломом III степени на областной конференции «С наукой в будущее», работа «Никнейм как виртуальный антропоним» – дипломом II степени.

Системная работа с медиатекстом на уроках русского языка помогает учащимся расшифровать медиакоды, а именно: установить автора конкретного медиатекста; осознать, каких мыслей или действий ждал от нас медиасоздатель; распознать предвзятость, дезинформацию и ложь; заметить, что местами история умышленно недосказана; сделать осознанный выбор и принять взвешенное решение; создать и распространить собственные медиасообщения. Современному учителю словесности сегодня необходимо самому уметь грамотно анализировать, декодировать медиасообщения, осуществлять планомерную работу по созданию медиатекстов самими учащимися с тем, чтобы помочь им постигнуть суть информационной «мозаичной» реальности.

СПИСОК ИСПОЛЬЗОВАННЫХ ИСТОЧНИКОВ

1. Запрудскі М. Аб праектаванні ўрока, скіраванага на фарміраванне медыйнай кампетэнтнасці вучняў //Медыадукацыя ў сучаснай школе: зборнік навукова-метадычных артыкулаў Т.Ваврава, М. Запрудскі і інш. Пад нав. рэд. М.І.Запрудскага. – Мінск, 2016. – 91 с.

2. Захарова С.Н. Использование медиатекстов и медиатехнологий на уроках литературы: принципы, задачи, методика применения [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <https://adu.by/ru/glavnaya-stranitsa/1871-ispolzovanie->

mediatekstov-i-mediatekhnologij-na-urokakh-literatury-printsipy-zadachi-metodika-primeneniya.html

3. Медыяадукацыя ў школе: фарміраванне медыяграматнасці вучняў: дапаможнік для настаўнікаў / М.І. Запрудскі, А.А.Палейка, А.У. Радзевіч, Т.П. Мацкевіч і інш.; пад рэд. М.І. Запрудскага. – Мінск, 2016. – 334 с.

4. Специфика современного медиатекста [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <https://lektsii.org/14-34944.html>

5. Столбова, Я.Е. Особенности работы с медиатекстом в школе// Ярославский педагогический вестник – 2013. – № 1 – Том II (Психолого-педагогические науки). – С. 99-102

6. Шумак, Е.Г. Использование медиатекстов для развития медиаграмотности на уроках изучения биографий писателей в 10–11 классах// Народная асвета – 2019. – №1.

ВОЗДЕЙСТВИЕ МЕДИАСРЕДЫ НА ЭКОЛОГИЧЕСКУЮ КУЛЬТУРУ МЛАДШИХ ШКОЛЬНИКОВ

А. А. Полюхович

УО «Республиканский центр экологии и краеведения»

Минск, Беларусь, alla20111988@mail.ru

В статье рассматривается проблема влияния медиасреды на формирование экологической культуры личности, обосновывается возможность положительного телевоздействия на эмоциональную сферу младших школьников.

Ключевые слова: информация, медиаобразование, медиасреда, методы эмоционального воздействия, телевидение, экологическая культура, экологические ценности.

Keywords: information, mediaeducation, media environment, methods of emotional impact, television, ecological culture, ecological values.

Представление об экологической культуре конкретизируется на каждом этапе развития личности определенными показателями, что обусловлено психологическими особенностями возраста. Ученые рассматривают качество отношений человека к природе, людям, самому себе как показатели развития его экологической культуры.

Уровень развития экологической культуры выступает, таким образом, в качестве критерия экологической воспитанности личности. Человек, овладевший экологической культурой, подчиняет все виды своей деятельности требованиям рационального природопользования, заботится об улучшении окружающей среды, не допускает ее разрушения и загрязнения. Поэтому ему необходимо овладеть научными знаниями, усвоить моральные ценностные ориентации по отношению к природе, а также выработать практические умения и навыки по сохранению благоприятных условий, природной среды [3, с.137].

Одним из средств воздействия на экологическую культуру младших школьников можно назвать медиасреду. Например, многие исследователи отмечают, что телевидение не просто конструирует реальность в соответствии с ожиданиями зрителей, но сознательно манипулирует этими ожиданиями. Такая возможность у него имеется потому, что сегодня далеко не каждый человек готов уделить много времени происходящему в мире и плохо ориентируется в нем, что дает телевидению значительную свободу действий в контроле над тем небольшим количеством информации, который достигает сознание зрителя. В связи с этим в СМИ нередко используется целенаправленное преобразование информации. Чаще всего оно связано с созданием лжесобытий, искажением, утаиванием информации, манипулированием со временем и местом ее подачи [2, с. 153]. Самыми распространенными методами эмоционального воздействия в СМИ можно назвать метод запугивания, сенсационность и медианасилие [1, с. 30].

Усвоение младшими школьниками 6–10 лет экологических ценностей посредством медиаобразования требует развития у них навыков общения с медиасредой, пробуждения их воображения, творческих способностей и развития их критического мышления. «Телевизионное воспитание» – целеустремленное, систематическое воздействие телевидения на сознание и поведение ребенка, формирование его мировоззрения, воли, чувств, характера. Однако сегодня мировоззрение, ценности, потребности детей во многом зависят от случайной информации телевизионного мира, вызывающей социальную дезадаптацию.

Согласно теориям социального научения, в информировании ребенка об окружающем мире и в осознании роли человека в нем особо важна функциональная значимость детского телевидения. Как отмечают исследователи, телевоздействие происходит через его эмоциональную сферу при соотнесении образов в психике к положительному или отрицательному полюсу в индивидуальной картине мира.

Очень важно, чтобы поступающая телеинформация была не просто интересной и полезной, но и соответствовала возрасту юного телезрителя. Так, интерес представляют следующие проекты, транслируемые детскими телеканалами: «Почемучка», «Путешествуй с нами» («Детский»), мультфильм «Жили-были... Первооткрыватели» («Детский мир»), программы «Знаете ли вы?» и «История одной вещи» («Радость моя»).

В Интернете можно найти множество разнообразных программ, направленных на формирование экологической культуры младших школьников, например, на ресурсе <https://www.youtube.com> можно найти экологическую сказку «Колобок» <https://www.youtube.com/watch?v=hwyhiYDZRYw>, экологическую сказку «Лесные феи» <https://www.youtube.com/watch?v=lthk2VZ-TaI>, экологические сказки для 3-4 классов <https://www.youtube.com/watch?v=WAPeQSRPLNQ>, экологическую сказку «Как Красная Шапочка и Буратино спасали пруд» <https://www.youtube.com/watch?v=KxAu6uHvOpk>, канал «Детям о животных» <https://www.youtube.com/playlist?list=PLL13G1OqsIRGPvt5fkJXc-qmq63Mr8mc6>.

Также немалый интерес вызывают спектакли учащихся на экологическую тематику (<https://www.youtube.com/watch?v=OahRww64vv4>).

Особенно важен совместный просмотр с детьми передач и мультфильмов, связанных с проблемами экологии, когда родитель не просто видит, что смотрит его ребенок, а обсуждает с ребенком поведение и поступки героев. Наличие диалогического родительского телеконтроля, совместный выбор детских телеканалов и умеренный телепросмотр положительно сказывается на формировании экологической культуры детей 6–10 лет. Телевоспитание и развитие экологических ценностей детей тесно связаны с медиаобразованием. С одной стороны, медиа могут воспитывать и образовывать детей, формировать их экологическую культуру, а с другой – требуются внешнее дополнительное обучение их тому, как создается телепродукт, какие существуют особенности его восприятия зрителем, как правильно его оценивать, по каким принципам

выбирать для просмотра мультфильмы, телепередачи, как телепродукт может влиять на развитие ребенка, какова может быть сила этого воздействия и как защитить себя от него.

Таким образом, важно вместе с ребенком смотреть передачи, мультфильмы экологической направленности, обсуждать увиденное, что поможет понять, как воспринял эту информацию маленький телезритель, какие ценности усвоил, на какие модели поведения обратил внимание, какие образы оказали максимальное положительное или отрицательное влияние. Кроме того, совместное обсуждение позволит выработать критический подход к мультфильмам и телепередачам: обучить ребенка анализировать свой зрительский опыт, формировать потребность осознанно выбирать телепродукт для просмотра, обучать различным способам разрешения конфликтных ситуаций.

Процессы всеобщей компьютеризации общества требуют более углубленной и систематической работы по формированию экологической культуры младших школьников, причем активное участие наряду с педагогами дополнительного образования, психологами, обществоведами должны принимать и работники СМИ, журналисты, экологи, специалисты теле- и кинопроизводства, искусствоведы.

Список использованных источников

1. Аудиовизуальные медиа в условиях трансформации социокультурной среды : материалы междунар. науч.-практ. конф., Минск, 5 апр. 2019 г. / Белорус. гос. ун-т ; редкол.: О. М. Самусевич (отв. ред.) [и др.] ; под общ. ред. В. Г. Булацкого. – Минск: БГУ, 2019. – 203 с.

2. Гаврилов, А. Средства воздействия СМИ на общественное сознание в условиях информационного общества / А. А. Гаврилов // Молодой ученый. - 2012. – № 8. – С. 152–155.

3. Чердымова, Е.И. «Экологическое сознание» и «экологическая культура» в модели экологического образования / Е. И. Чердымова // Известия Самарского научного центра Российской академии наук, т. 12. - 2010. - №3. - С.137-140.

РАБОТАТЬ В СЕТИ ИНТЕРНЕТ БЕЗ ПРОБЛЕМ? ЛЕГКО!

С.Г. Пузиновская,

ГУО «Средняя школа № 4 г. Дзержинска», Беларусь,

svetlana-1974@yandex.by,

О.А. Счеснович,

ГУО «Воротынская средняя школа Бобруйского района», Беларусь,

olya260470@gmail.com

Аўтары дзеяляцца ўласным практычным досведам медыяадукацыі на ўроках інфаоматыкі. У артыкуле паказана, як у рамках вывучэння раздзела "Інфармацыйныя рэсурсы сеткі Інтэрнэт" фарміруюцца метапрадметныя кампетэнцыі, якія спатрэбяцца навучэнцам як у паўсядзённым жыцці, так і ў будучай прафесіі.

Ключавыя словы: *інфарматыка, медыяадукацыя, крытычнае мысленне, групавая работа.*

Интернет прочно вошел в жизнь каждого из нас. По мнению современных исследователей, стабильное подключение к интернету входит в число базовых потребностей современного человека.

Однако работа в сети Интернет имеет определенные риски. Даже опытные пользователи попадают на удочки мошенников, которые распространяют заведомо ложную информацию, искажая факты.

Важным является повышение медиаграмотности современного человека.

Именно поэтому в рамках изучения раздела «Информационные ресурсы сети Интернет» особое внимание мы уделяем формированию метапредметных компетенций, которые понадобятся учащимся как в повседневной жизни, так и в будущей профессии. В текущем учебном году изучение данного раздела было организовано в урочной и внеурочной деятельности учащихся 9 классов двух школ из Могилевской и Минской областей в течение 5 недель (на изучение темы, согласно учебной программе, отводится 5 уроков). Каждый класс (подгруппа учащихся) был разделен на группы. В состав группы в сельской школе входило 2 человека, в городской – 3-4 человека.

Работа над разделом была организована в группах «Репортеры», «Антимошенники», «Антифейки», «Поисковики», «Знатоки ресурсов», «Сетевики».

Каждая группа получила свое задание и круг вопросов для решения.

Группа «Репортеры».

Основной вид деятельности – сбор сведений об использовании сервисов сети Интернет.

Деятельность участников группы:

1. Составляют вопросы для проведения опроса и анкетирования по теме «Я и Интернет».
2. Создают Google форму с вопросами анкеты.
3. Осуществляют сбор сведений: проведение опроса родителей, знакомых.
4. Проводят online анкетирование учащихся 8-11 классов и педагогов своего учреждения образования с использованием Google формы.
5. Создают компьютерную презентацию, отражающую результаты анкетирования и опроса (Рисунок 1).
6. Представляют результат работы группы с помощью созданной презентации.
7. Проводят анализ результатов собственной деятельности.

Что ты делаешь, когда встречаешь необычную или удивительную информацию в Интернете?

84 ответа

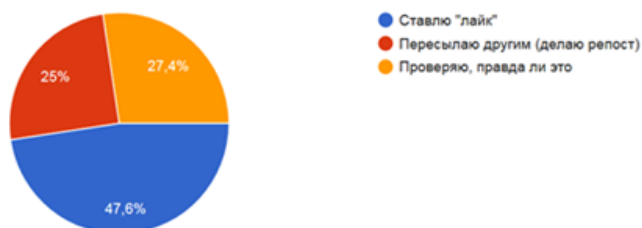

Рисунок 1 – Результаты анкетирования (фрагмент)

Группа «Антимошенники».

Основной вид деятельности – составление памятки, содержащей свод правил поведения в сети Интернет.

Деятельность участников группы:

1. Организуют поиск в электронных СМИ сообщений о мошенничествах. Организуют поиск правил поведения в сети Интернет, которые позволяют не попасться на удочку мошенникам. Анализируют и дополняют найденную информацию.
2. Создают памятку, содержащую свод правил безопасного поведения в сети Интернет.

3. Представляют результат работы группы: распространяют памятки, размещают правила на сайте школы, выступают на родительском собрании, на информационных часах с целью популяризации идей безопасного поведения в сети Интернет.

4. Проводят анализ результатов собственной деятельности.

Группа «Антифейки».

Основной вид деятельности – изучение и анализ видов недостоверной информации (фейков) в сети Интернет.

Деятельность участников группы:

1. Организуют поиск в электронных СМИ фейковых сообщений. Проводят анализ достоверности сообщений.

2. Изучают систему действий, с помощью которой можно определить степень правдивости сообщения.

3. Изучают интернет-сервисы, которые можно использовать для визуализации информации, выбирают один из них для дальнейшей работы.

4. Создают плакат в виде комикса по теме «Медиаграмотным – будь!» с помощью выбранного сервиса визуализации.

5. Представляют результаты работы группы с помощью созданного плаката, выступают на родительском собрании, на информационных часах с целью обучения других.

6. Проводят анализ результатов собственной деятельности.

Группа «Поисковики».

Основной вид деятельности – изучение и анализ способов организации эффективного поиска в сети Интернет.

Деятельность участников группы:

1. Изучают способы поиска информации в сети Интернет, основные возможности поисковых систем;

2. Изучают способы построения поисковых запросов, анализируют язык запросов для разных поисковых систем; определяют возможности режима «Расширенный поиск» для разных поисковых систем.

3. Изучают и сравнивают результаты работы популярных поисковых систем.

4. Систематизируют и обобщают найденную информацию в форме буклета (Рисунок 2), готовят презентацию.

5. Представляют результаты работы группы с помощью созданного буклета и подготовленной презентации. Выступают на родительском собрании, на информационных часах с целью представления результатов работы и обучения других.

6. Проводят анализ результатов собственной деятельности.

Основной вид деятельности – изучение национальных образовательных ресурсов.

Деятельность участников группы:

1. Изучают национальные информационные ресурсы, группируют по назначению.
2. Выделяют категории национальных информационных ресурсов для создания визиток.
3. Создают визитки с указанием назначения национального информационного ресурса и ссылки на него посредством QR-кода (Рисунок 3).
4. Представляют результаты работы группы с помощью созданных визиток с QR-кодами.
5. Проводят анализ результатов собственной деятельности.

Рисунок 3 – Пример визитки

Группа «Сетевики».

Основной вид деятельности – организация сетевого взаимодействия.

В состав группы входят по два учащихся из разных школ.

Деятельность участников группы:

1. Изучают возможности кабинета информатики, онлайн-сервисов по организации сетевого взаимодействия.
2. Изучают особенности использования облачного хранилища данных, хранения и совместного редактирования документов.
3. Организуют поиск правил по работе с сервисами Google, правил сетевого взаимодействия, анализируют и дополняют.
4. Используя Google-презентацию, создают памятки «Правила по работе с сервисами Google» и «Правила сетевого взаимодействия», (Рисунок 4).
5. Организуют сетевое взаимодействие между учащимися учреждений образования (СШ №4 г. Дзержинска и Воротынской СШ) и представление результатов работы друг другу.
6. Проводят анализ результатов собственной деятельности.

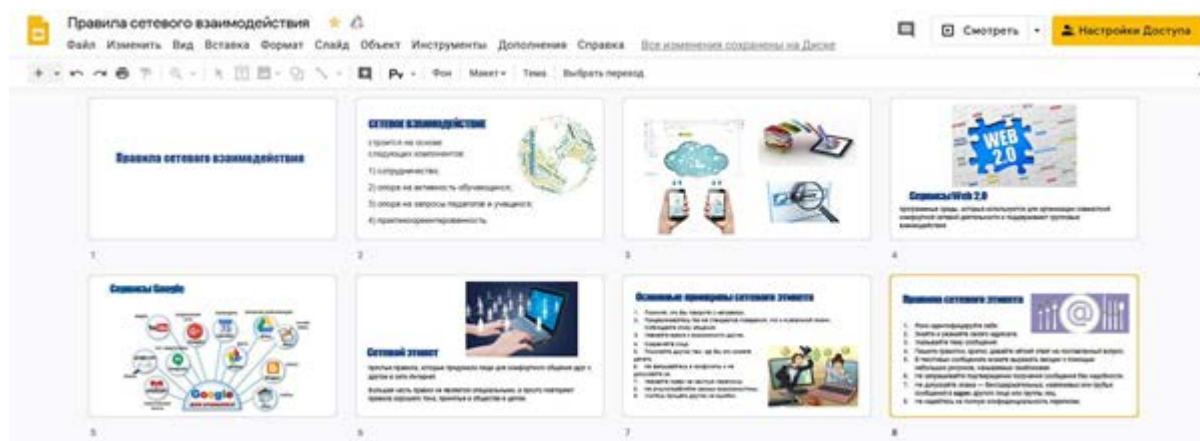

Рисунок 4 – Правила сетевого взаимодействия

Каждой группе учащихся были предложены **Критерии успешности** выполнения заданий, например:

Критерии успешности выполнения задания – создать памятку:

1. Заголовок «цепляет».
2. Текст краткий, конкретный, достоверный, в утвердительной форме.
3. Использована нумерация.
4. Использована графика / изображения для привлечения внимания.
5. Изображения и текст связаны по смыслу.

Критерии успешности выполнения задания – создать визитку с QR-кодом:

1. Заголовок отражает название сайта.
2. Фон визитки перекликается с фоном сайта.
3. Присутствует QR-код со ссылкой на сайт.
4. QR-код правильно работает.

Показателями эффективности реализации групповой работы в рамках изучения раздела явились созданные продукты.

Работа над разделом «Информационные ресурсы сети Интернет» содействовала:

- повышению медиаграмотности учащихся, формированию умения критически мыслить, осмысливать и анализировать информацию;
- повышению мотивации и интереса учащихся к изучению информатики, активизации их учебно-познавательной деятельности, воспитанию самостоятельности и ответственности учащихся;
- расширению и дополнению содержания раздела «Информационные ресурсы сети Интернет» учебного предмета «Информатика».

Удачное распределение ролей и заданий для каждой из групп способствовало не только достижению поставленных целей и задач изучения раздела, но и социализации учащихся, их дальнейшему профессиональному самоопределению. В ходе выполнения заданий у учащихся формировались как общие способы учебных действий по освоению знаний, коммуникативные умения, личностные качества, так и метапредметные компетенции (проблемно-поисковые, учебно-познавательные, информационные, коммуникативные). Детальное изучение раздела действительно позволило сделать вывод: работать в сети Интернет безопасно – легко!

Рекомендуемая литература

1. *Аксак, В. А.* Поиск в Интернет и полезные ресурсы рунета / В. А. Аксак. — М. : Эксмо, 2007. — 175 с.
2. *Ананич, Л. С.* Информационное пространство Беларуси / Л. С. Ананич, В. П. Воробьев. — Минск, 2003.
3. *Леонтьев, В. П.* Школьная энциклопедия Интернет / В. П. Леонтьев. — М. : ОЛМА-ПРЕСС, 2005.
5. *Плющев, А.* Интернет на каждый день / А. Плющев. — М. : Коммерсант, 2007. — 415 с.
6. *Прохоров, А. Н.* Интернет: как это работает / А. Н. Прохоров. — СПб. : БХВ-Петербург, 2004. — 280 с.
7. *Экслер, А.* Новейшая библия пользователя Интернета : самое полное издание / А. Э. Экслер. — М. : NT Press, 2007. — 876 с.

ДЫДАКТЫЧНЫ ПАТЭНЦЫЯЛ МЕДЫЯАДУКАЦЫІ

*Радзевіч А. У., начальнік цэнтра
прафесійнага развіцця і інавацыйнай адукацыі
ДУА “Акадэмія паслядыпломнай адукацыі”, г. Мінск
radevich@academy.edu.by*

У артыкуле прадстаўлены асноўныя складнікі медыяадукацыі ў школе, магчымасці для інтэграцыі медыякантэнт у адукацыйны змест урока, алгарытм ацэнкі медыякрыніц, развіцце крытычнага мыслення праз арганізацыю даследчай дзейнасці школьнікаў,

Ключавыя словы: *медыяадукацыя, крытычнае мысленне, дыдактычны патэнцыял медыя, медыяпісьменнасць, медыярэсурсы*

Мір медыя не абыходзіць старою ніводнага чалавека. Кожны дзень мы сутыкаемся з рознымі крыніцамі інфармацыі, але не заўсёды задумваемся над пытаннем: хто і з якой мэтай падае такія разнастайныя інфармацыйныя стравы? Паралельна з неверагодным ростам аб'ёму інфармацыі нарастае колькасць спосабаў яе атрымання. Свет становіцца ўсё больш складаным, на людзей уздзейнічаюць розныя медыя, якія выдаюць супярэчлівую, парой узаемавыключальную інфармацыю аб адных і тых жа з'явах, падзеях, навуковых адкрыццях і актуальных праблемах сучаснасці. Д.Халперн адзначае, што адукацыя, разлічаная на перспектыву, павінна будавацца на аснове двух прынцыпаў: ўмення хутка арыентавацца ў імклівым патоку інфармацыі і знаходзіць патрэбнае, і ўменні асэнсаваць і прымяніць атрыманую інфармацыю.[9]

Важным пытаннем сучаснага грамадства стаіць пытанне павышэння медыяграмацкасці як вучняў, так і дарослых праз арганізацыю працэса медыяадукацыі на розных узроўнях. Што значыць быць медыяграмацкім? Многія з беларускіх настаўнікаў паспяхова авалодваюць новымі тэхналогіямі, камп'ютэрнай тэхнікай, інтэрактыўнымі сродкамі навучання і лічаць, што працуюць у накірунку медыяадукацыі вучняў. Такое меркаванне памылковае, бо як адзначаецца ў дакладзе ЮНЕСКА, медыяадукацыю варта адрозніваць ад выкарыстання медыя як дапаможных сродкаў у выкладанні іншых абласцей ведаў, такіх як, напрыклад, матэматыка, фізіка або геаграфія. [5]

У рэзалюцыях і рэкамендацыях ЮНЕСКА неаднаразова падкрэслівалася важнасць і падтрымка медыяадукацыі (канферэнцыі ЮНЕСКА ў Грунвальдзе, 1982 г.; Тулузе, 1990 г.; Парыжы, 1997 г.; Вене, 1999 г.; Севільі, 2002 г. і інш.). У рэкамендацыях ЮНЕСКА 2002 г. адзначаецца, што медыяадукацыя звязана з усімі відамі медыя (друкаванымі, графічнымі, гукавымі, экраннымі і г.д.) і рознымі тэхналогіямі; яна дае магчымасць людзям зразумець, як масавая камунікацыя выкарыстоўваецца ў іх соцыуме, авалодаць здольнасцямі выкарыстання медыя ў камунікацыі з іншымі людзьмі. Медыяадукацыя - частка асноўнага права кожнага грамадзяніна любой краіны на свабоду самавыяўлення і атрымання інфармацыі, яна спрыяе падтрымцы дэмакратыі. Прызнаючы

адрозненні ў падыходах і развіцці медыяадукацыі ў розных краінах, рэкамендуецца, каб яна была ўведзена ўсюды, дзе магчыма ў межах нацыянальных навучальных планаў, дадатковай, нефармальнай адукацыі і самаадукацыі на працягу ўсяго жыцця чалавека.[5]

А.В. Федараў адзначае, што медыяадукацыя ў сучасным свеце разглядаецца як працэс развіцця асобы з дапамогай і на матэрыяле сродкаў масавай камунікацыі (медыя) з мэтай фарміравання культуры зносін з медыя, творчых, камунікатыўных здольнасцяў, крытычнага мыслення, уменняў паўнаважнага ўспрымання, інтэрпрэтацыі, аналізу і ацэнкі медыятэкстаў, навучання розным формам самавыяўлення пры дапамозе медыятэхнікі. Ён таксама падкрэслівае, што праблема абароны чалавечай свядомасці ад маніпулявання СМІ пастаянна абвастраецца, таму медыяадукацыя заклікана выконваць унікальную функцыю падрыхтоўкі людзей да жыцця ў інфармацыйнай прасторы. З гэтага пункту гледжання сам факт ігнаравання медыяадукацыйнай падрыхтоўкі школьнікаў і студэнтаў можна разглядаць як антыгуманны. [7]

У медыяадукацыі можна вылучыць два аспекты:

Першы звязаны з пошукам і ўменнямі крытычнага ўспрымання, ацэнкі і выкарыстання інфармацыі, якая паступае з розных крыніц. Гэтыя ўменні спрыяюць развіццю асобы і дапамагаюць чалавеку ў прыняцці адпаведных стратэгіі паводзін і дзейнасці.

Другі прадугледжвае наяўнасць у асобы ўменняў быць адказным аўтарам медыякантэнта, які размяшчаецца з дапамогай пэўных тэхналогій на сайтах, у блогах, на форумах, абнародуецца падчас інтэрнэт-канферэнцый, вэбінараў і г.д.

Галоўныя складнікі медыяадукацыі і медыяграмацкасці звязаныя з уменнямі:

1) атрымаць бесперашкодны доступ да інфармацыі; 2) крытычна яе асэнсаваць (прааналізаваць); 3) ацаніць інфармацыю з пункту гледжання закладзенага ў ёй паслання, патрэбнасці, адпаведнасці каштоўнасцям; 4) адказна і этычна карыстацца медыяпрастораў і прымаць удзел у яе стварэнні. [3]

Такім чынам, медыяадукацыя на сённяшні дзень з'яўляецца інавацыйным складнікам метадыкі навучання і адлюстраваннем сучасных працэсаў развіцця інфармацыйнага грамадства.

Як найлепшым чынам інтэграваць рашэнне задач медыяадукацыі з задачамі агульнай сярэдняй адукацыі? Гэта можна зрабіць на фактычным матэрыяле практычна любога навучальнага прадмета, а таксама ў пазаўрочнай дзейнасці. Варта знаходзіць як мага больш агульных падыходаў паміж вучэбным прадметам і “знешнімі” інфармацыйнымі патокамі, а затым ставіць і вырашаць тыя медыяадукацыйныя задачы, якія адпавядаюць менавіта гэтаму навучальнаму матэрыялу. Гэта можа быць аналіз убачанага або пачутага, спроба сфарміраваць і абгрунтаваць альтэрнатыўныя погляды, аргументы “за” і “супраць”, спроба зразумець, каму і навошта трэба падаць інфармацыю менавіта з гэтага пункту гледжання і, нарэшце, механізм інтэрпрэтацыі інфармацыі.

Напрыклад, вучні, атрымаўшы заданне, звяртаюцца да інтэрнэт крыніц, але як яны гэта робяць? Звычайна выкарыстоўваюць адну пошукавую сістэму, пішуць у пошукавым радку неабходнае слова, напрыклад, “зубры” – а потым спампоўваюць першую старонку, на якой звестак пра зуброў, як ім падаецца, хопіць на даклад ці рэферат? Якія ў гэтым выпадку, крытэрыі адбору матэрыяла? “Гэта па тэме” ці “гэта было прасцей знайсці?” А наконт крыніцы інфармацыі яны скажуць “знайшоў у Інтэрнэце”. Безумоўна, гэта ўтрыраваны прыклад, але вызывае занепакоенасць той факт, што вучні ўпітваюць шмат бескарыснай і невернай інфармацыі, што даследванне даецца ім занадта легка і што гэта зусім не даследванне. Ці ўмеюць яны ацаніць надзейнасць крыніцы інфармацыі і выбраць той матэрыял, які пацверджаны фактамі і сур’езнымі даследваннямі, а не заснаваны на ўласным меркаванні аўтара? Між тым і настаўнікі і вучні змогуць больш эфектыўна карыстацца дыдактычным патэнцыялам медыя, калі навучацца правільна ацэньваць якасць крыніц і ставіцца да іх крытычна. У аснове падыхода ляжыць давер да крыніцы інфармацыі, заснаваны на ведах і адказах на пытанні. З гэтага шэрагу можна выбраць неабходныя пытанні ў залежнасці ад мэтай настаўніка і вучняў. Многія з гэтых пытанняў даступны для разумення вучняў малодшых класаў, больш затое, сама фармуліроўка спрыяе фарміраванню крытычнага мыслення.

Каму належыць гэты сайт?

Можаце вызначыць аўтара? Каму належыць сайт?

Ці змяшчаецца інфармацыя пра аўтара?

Ці з’яўляецца аўтар ці арганізацыя, прадстаўляючая сайт аўтарытэтнымі па дадзенай тэме?

Калі немагчыма вызначыць ні аўтара, ні ўладальніка, ні ступень іх кампетэнтнасці, наўрад ці стоіць давяраць такой крыніцы.

Ці можна лічыць сайт аб’ектыўнай і неперадузятай крыніцай?

Якія мэты гэтага сайта (інфарматыўныя, камерцыйныя, забаўляльныя, палітычна заангажаваныя)?

Ці не з’яўляецца ён фэйкам (розыгрышам, падманам)?

Ці няма прыкмет прадузятасці, неаб’ектыўнасці?

Ці не імкнецца аўтар/спонсар да вырашэння нейкага канфлікта у свой бок?

Ці не ўтрымлівае сайт маркеры маніпуляцыі:

- выкарыстанне неідэнтыфікаваных крыніц, чутак, якія немагчыма праверыць;
- штучнае аб’яднанне ў адзін артыкул не звязаных паміж сабой падзей;
- эмацыйна-афарбаваныя словы, якія апісваюць людзей і падзеі;
- катэгарычныя ацэначныя сцверджанні;
- заклік да дзеянняў.

Наколькі дакладна прадстаўлена інфармацыя?

Калі інфармацыя паступіла на сайт і наколькі важна яе навізна?

Звесткі могуць быць састарэлымі і неактуальнымі. Але фактар навізны мае неаднолькавае значэнне ў розных галінах навукі.

Ці маюцца памылкі ў прадстаўленай інфармацыі, ці яе аналізе?

Ці няма супярэчнасцей? Ці выклікаюць давер факты, лічбы? Ці не разыходзяцца дадзеныя з гэтага сайта з іншымі крыніцамі?

Ці не супярэчыць інфармацыя здароваму сэнсу?

Ці сустракаюцца там сенсацыйныя заявы, прэтэнзія на выключнасць, занадта эмацыйная мова? Ці няма імкнення да абагульненняў, напрыклад, словы “ніколі”, “заўсёды”, “кожны грамадзянін”, “усе людзі”, “тысячы і тысячы людзей...”.

Любая інфармацыя, якая не ўкладваецца ў рамкі здаровага сэнсу патрабуе праверкі.

Ці пацвярджаецца прадстаўленая інфармацыя фактамі, ссылкамі на першакрыніцы, бібліяграфіяй? Задайце пытанне: адкуль аўтар бярэ інфармацыю? Ці можна знайсці ўказаныя крыніцы, ссылкі і праверыць даставернасць?

Навучыўшыся ацэньваць медыя крыніцы і свядома падыходзіць да выбару інфармацыі, вучні змогуць не толькі больш якасна падрыхтавацца да ўрока ці даследчай працы, але і больш уважліва чытаць, прасейваць і аналізаваць медыя кантэнт, пераконваць і аргументавана выказвацца, а таксама адказна ставіцца да стварэння ўласных медыя тэкстаў. А настаўнікам варта помніць, што з-за вялізнага аб’ёму інфармацыі немагчыма і нават недарэчна меркаваць, што дзяцей ў школах можна навучыць усяму сучаснаму інфармацыйнаму зместу. Падручнік ужо не можа выступаць у якасці адзінай крыніцы інфармацыі, тым больш, пакуль ён выйдзе ў свет, ужо паспее ў значнай ступені маральна састарэць. Акрамя таго, інфармацыя, якую настаўнікі ў стане перадаць дзецям, складае толькі малую частку той інфармацыі, якая спатрэбіцца ім на працягу жыцця. Да сённяшняга дня на некаторых уроках захоўваецца дзве нязменна аўтарытэтных крыніцы інфармацыі: настаўнік і падручнік. І гэта, нажаль, ніяк не залежыць ад узроўню тэхнічнага забеспячэння ўстановы адукацыі. Настаўнік, як правіла, выкладае адзіны пункт гледжання на праблему, падзею, з’яву, прывучае вучняў ўспрымаць сябе як крыніцу «правільных» ацэнак і меркаванняў. Часцей гэта адбываецца з-за прафесійнага жадання навучыць добраму і правільнаму і з-за недахопу часу. Гэтым педагог часта ўступае ў супярэчнасць з іншымі даступнымі вучням крыніцамі інфармацыі, дзе змяшчаюцца найноўшыя даследванні, першакрыніцы дакументаў, артыкулы і інтэрв’ю вядомых экспертаў, меркаванні якіх не заўсёды супадае з пунктам гледжання настаўніка. Такім чынам, паступова губляецца давер да педагога, як дасведчанага чалавека.

Безумоўна, кожны настаўнік робіць уласны выбар: актыўна карыстацца на ўроках розным вучэбным медыя кантэнтам, вучыць успрымаць варыятыўнасць інфармацыі і развіваць у вучняў уменні яе аналізаваць і ацэньваць, ці працаваць па-ранейшаму, але перш, чым прыняць рашэнне, трэба мець на ўвазе: тое, што папярэднія пакаленні называлі «новымі тэхналогіямі» або «тэхналогіямі будучыні», для пакалення Зэт (Generation Z) - ужо цяперашні дзень. Гэтыя школьнікі хутка аналізуюць вялікія аб'ёмы інфармацыі, выдаюць новыя арыгінальныя рашэнні, лёгка спраўляюцца з некалькімі задачамі адначасова. Сацыяльныя сеткі трымаюць іх ў курсе тэндэнцый. Яны не запамінаюць вялікія аб'ёмы інфармацыі і амаль не пішуць ад рукі і з'яўляюцца аднымі з актыўных спажыўцоў інфармацыі з розных медыя.[4]

Як адзначае А.В. Федараў, ў паведамленнях сродкаў масавай інфармацыі і камунікацыі падлеткі не шукаюць «новыя веды», якія ім «не дадалі ў школе». На першае месца выходзіць жаданьне бавіць час.[8] А.А. Журын адзначае, што інфармацыя, якую школьнікі атрымліваюць з розных медыя-крыніц, у адрозненне ад вучэбнай, мае пэўныя прывабныя ўласцівасці: яна эмацыйна афарбаваная, актуальная, даступная для разумення дзяцей і падлеткаў. Усё гэта робіць медыя, як крыніцу ведаў, больш прывабным для навучэнцаў, чым урокі ў школе.[1]

Настаўнікам варта паглядзець на медыя як на магчымасць сумясціць прыёмнае з карысным. Акрамя забаўляльнай, многія медыя бяруць на сябе навучальныя, асветніцкія, выхаваўчыя функцыі. Школьнікі часта з'яўляюцца гледачамі такіх тэлевізійных праграм або наведвальнікамі такіх сайтаў у Інтэрнэт, у якіх значная частка інфармацыі звязана з прадметамі, якія вывучаюцца ў школе. Прыклад таму – акадэмія Хана - адукацыйная арганізацыя, створаная ў 2008 годзе выпускніком Гарварда Салманам Ханам. Мэта акадэміі - «прадастаўленне высокакаснай адукацыі для ўсіх». Сайт акадэміі дае доступ да калекцыі з больш чым 4200 бясплатных мікралекцый па матэматыцы, гісторыі, ахове здароўя і медыцыне, фінансах, фізіцы, хіміі, біялогіі, астраноміі, эканоміцы, арганічнай хіміі, гісторыі мастацтва, макра- і мікраэканоміцы, камп'ютэрных навук.

Нажаль, адукацыйныя ўстановы мала рэагуюць на дыдактычны патэнцыял медыя, чакаючы цуда-падручнікаў, якія маглі бы вырашыць усе сучасныя педагогічныя праблемы. Між тым, існуе многа разнастайных інфармацыйных матэрыялаў, кантэнту і рэсурсаў у тым ліку і ў інтэрнэце.

Для таго, каб адукацыя адпавядала выклікам інфармацыйнага грамадства неабходна больш актыўна звяртацца да «знешніх» медыя крыніц, пры гэтым, разумеючы, што якасць прадастаўленай такімі крыніцамі інфармацыі можа быць ад «вельмі добрых» да «вельмі дрэнных», таму адна з галоўных задач настаўнікаў на сённяшні дзень - выхаваць медыяпісьменных вучняў, якія будуць умець думаць крытычна і вучыцца на працягу ўсяго жыцця.

Спіс выкарыстаных крыніц

1. Журин А.А. Школа, подростки, средства массовой информации, Монография. - М.: ЮНПРЕСС - 2000.
2. Зазнобина Л.С. Медиаобразование в школе: как выжить в мире СМИ// Человек. — 1999. — №1.
3. Дыстанцыйны курс “Медыяадукацыя ў школе - курс-практыкум для настаўнікаў”/Дыдактычны матэрыял модуля 1 [Рэжым доступу: <http://www.nastaunik.info/moodle>]
4. Поколение Z: Как ставить задачи сегодняшним двадцатилетним [Рэжым доступу: <https://vc.ru/p/generation-z>]
5. Рэкамендацыі Севільскай канферэнцыі “Медыяадукацыя моладзі”(ЮНЕСКО, 2002) [Рэжым доступу: <http://www.unesco.ru/rus/pages/bythemes/stasya26012005152727.php>]
6. Флорйд, К. Медиакод: инструкция по выживанию в медийно насыщенной среде/ К. Флорйд, Ю. Халлин. – ФОЮ: Media Institute, 2013. – с.48
7. Федоров А.В. Медиаобразование и медиаграмотность. Таганрог: Изд-во Кучма, 2004. 340 с.
8. Федоров А.В. Молодежь и медиа: проблемы и перспективы//Вестник Российского гуманитарного научного фонда. – № 1. – 2001
9. Халперн, Д. Психология критического мышления – СПб.: Издательство «Питер», 2000. – 512 с.
10. Хатчисон Дж. Оценка достоверности веб-источников// Перемена. Международный журнал о развитии мышления через чтение и письмо. – 2003. – № 1
11. Шейбе С., Рогоу Ф. Медиаграмотність. Критичне мислення у мультимедійному світі. Підручник для вчителя / Сінді Шейбе, Фейз Рогоу / перакл. з англ. С.Дьома; за заг. ред. В.Ф.Іванова, О.В.Волошенюк. – К., 2014. 319 с.

ВИКОРИСТАННЯ ЕЛЕМЕНТІВ МЕДІАГРАМОТНОСТІ НА УРОКАХ ФІЗИКИ

*Рибенцева Альона Геннадіївна,
відділ освіти Барвінківської районної державної адміністрації,
місто Барвінкове, країна Україна,
електронна пошта 000001111111@ukr.net*

У артыкуле апісаны магчымасці арганізацыі медыяадукацыйнай дзейнасці на ўроках фізікі.

Ключавыя словы: *карыстальнікі, крытычнае мысленне, медыя, медыя-інфармацыйная пісьменнасць.*

У статці апісаны магчымасці арганізацыі медыяасвітній дзейнасці на ўроках фізікі.

Ключовыя словы: *здобувачы, крытычнае мысленне, медыя, медыя-інфармацыйная грамацкасць.*

Сучасны этап развітку інфармацыйных тэхналогій характарызуецца павышэннем ролі медыя-інфармацыйнай грамацкасці ў фарміраванні асобы. Вучыцелі павінны навчыць здобувачаў асветы карыстацца магчымасцямі, якія надаюць медыя та ахоўваць іх ад небяспек, якія несуча з сабою ацыфравыя тэхналогіі.

Медыя-інфармацыйная грамацкасць - складовая медыякультуры, якая стасуецца вмення карыстацца інфармацыйна-камунікатывнаю тэхнікаю, выражаць сябе і спілкувацца за дапамогаю медыязасобів, успішна здобываць неабходную інфармацыю, свідомо спрымаць і крытычна тлумачыць інфармацыю, атрыманую з розных медыя, адрозніваць рэальнасць ад яе віртуальнай сімуляцыі, таво разумець рэальнасць, сконструяваную медыяджереламі, асэнсавваць уладныя стасункі, міфы і тыпы кантролю, якія яны культывуюць [1, с. 5].

У сваёй рабоце з здобувачамі асветы (учнямі) намагаюцца сфармаваць іх медыя-інфармацыйную грамацкасць та развінуць іх крытычнае мысленне за дапамогаю такіх элементів медыяграмацкасці, як 1) стварэння буклетів разам з учнямі засобамі праграмы Microsoft Publisher; 2) выкарыстання на ўроках фізікі дыдактычных ігор: «Папараці», «Фейк ці правада» або «Знайдзі памылку в репортажі».

При стварэнні буклетів засобамі праграмы Microsoft Publisher навчаю аучнів при зборі інфармацыі з павной тавы з доступных засобів медыя (телебачення, радыа, глабальнай мережы Інтэрнет) відокремлюваць правадыву інфармацыю від фейкавай. Зразкі буклетів виготовлені разам з здобувачамі асветы паказано на рысунках 1 (буклет з тавы «Колывальны рух. Амплітуда колывань. Период колывань. Маятники») та 2 (буклет з тавы «Похила плошина. Розв'язування задач»).

Дыдактычна гра «Папараці» заключаецца в таву, що здобувачы асветы пояснюють зображення на фото з точки зору фізікі, аналізуючы візуальныя медыя, при цьому прымаецца будь-яка відповідь. Таким чынам, аучні маюць права на

помилку, тому що будь-яка думка враховується при поясненні фізичного явища або закону. Приклади візуальних медіа розміщено на рисунку 3.

Суть дидактичної гри «Фейк чи правда» в тому, що здобувачам освіти роздаються картки червоного і зеленого кольорів. На кожне висловлювання учні повинні дати відповідь. Якщо твердження правильне, то вони показують зелену картку, якщо твердження – фейк, то червону картку. Приклади інформаційних медіа до дидактичної гри «Фейк чи правда» розташовано на рисунку 4.

Дидактична гра «Знайди помилку в репортажі» допомагає формувати критичне мислення здобувачів освіти. Учням пропонується фрагмент репортажу, який вони переглядають на уроці. Наприклад, старший брат Тимур пояснює молодшому братові Євгену закони фізики, як от: «Ось у тебе є машинка, якщо її штовхнути, то вона почне рухатися відносно підлоги. Посадімо у машинку ведмедика і знову штовхнемо її. Тепер рухається і ведмедик відносно машинки та відносно підлоги. Тепер уважно подивися, по якій лінії він рухається. Лінія називається траєкторією. Якщо ця лінія пряма, то рух називають прямим, якщо буде крива, то рух називають кривим. Тепер покружляймо машинкою по колу. Тут треба знати, що таке період і частота. Період – це кількість коливань за одиницю часу, а частота – час, за який здійснюється одне повне коливання». Червоним кольором виділені помилки в тексті. [2].

Рис. 1. Буклет з теми «Колівальний рух. Амплітуда коливань. Період коливань. Маятники»

Класифікація

- Вільні
- Вимушені
- Звужені
- Незвужені

Уже викладена більша частина

Коліваннями називаються фізичні процеси, які точно або приблизно повторюються через однакові проміжки часу.

Найпростіше досліджувати коливальні рухи за допомогою

Епіграф уроку:

«СВІТ, В ЯКОМУ МИ ЖИВЕМО, ДИВОВИЖНО СХИЛЬНИЙ ДО КОЛИВАНЬ»

Р. БІШОП

Колівальний рух. Амплітуда коливань. Період коливань. Маятники.

Генріх Рудольф Герц
(22 лютого 1857–1894)

Генріх Рудольф Герц - німецький вчений, який перший отримав електромагнітні хвилі, існування яких теоретично передбачено Максвеллом. Дослідив властивості електромагнітних хвиль, довів, що ці хвилі підлягають тим самим законам, що й світлові.

В честь вченого названа одиниця вимірювання частоти в системі СІ - Герц (Гц)

Частота (англ. frequency) — фізична величина, що дорівнює кількості однакових подій за одиницю часу. Вона є характеристикою будь-яких процесів, які регулярно повторюються (кількість подій за одиницю часу) або величиною, що виражає: кількість рухів, коливань, повторень за одиницю часу тощо.

$$v = \frac{N}{t}, [v] = \frac{1}{c} = \text{Гц}$$

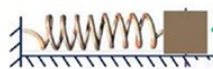
Види маятників

Маятник — це тверде тіло, яке здійснює коливання під впливом притягання до Землі або під впливом дії пружини.

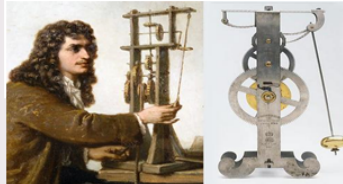
Фізичні маятники — це маятники, які коливаються під впливом притягання до Землі.

Пружинні маятники — це маятники, в яких тіло коливається завдяки дії пружини.

Математичний маятник — це фізична модель, яка являє собою матеріальну точку, підвішену на тонкій, невагомій і нерозтяжній нитці.

Характеристики коливального руху:

Амплітуда коливань — це фізична величина, що дорівнює максимальній відстані, на яку відхиляється тіло від положення рівноваги під час коливань.

Амплітуду коливань позначають символом A . $[A] = \text{м}$.

За одне повне коливання тіло проходить шлях l_0 , який приблизно дорівнює чотирьом амплітудам: $l_0 = 4A$.

Період коливань — це фізична величина, яка дорівнює часу, за який відбувається одне повне коливання.

Період коливань позначають символом T (те). Одиниця періоду коливань в СІ — секунда: $[T] = \text{с}$

$$T = \frac{t}{N}$$

Частота коливань — це фізична величина, яка чисельно дорівнює кількості повних коливань, які здійснює тіло за одиницю часу. Позначають частоту коливань символом ν («ню»).

Зв'язок формули частота і період коливань:

$$T = \frac{1}{\nu} \quad \nu = \frac{1}{T}$$

Домашнє завдання:

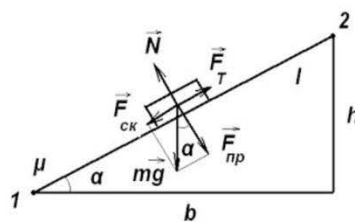
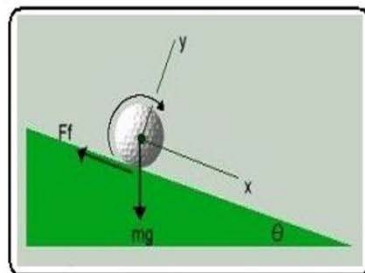
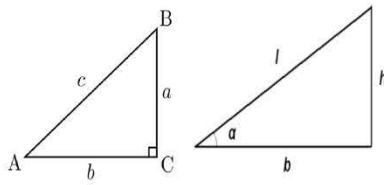
- Опрацювати параграф 15. Вправа 15 (1, 3)
- Наведіть 10 прикладів коливальних рухів.
- Розв'язати задачі: 1) Визначити період коливань, якщо за 6 с маятник робить 30 коливань.
2) визначити частоту коливань, якщо за 20с маятник виконує 80 коливань
- Скласти комікс про Коливання

Рис. 2. Буклет з теми «Похила площина. Розв'язування задач»

Похила площина з точки зору трудового навчання

Розміткою називається операція нанесення на оброблювану деталь або заготовку розмічальних рисок, що визначають контури деталі або місця, що підлягають обробці. Основне призначення розмітки полягає у визначенні меж, до яких треба обробляти заготовку.

Косинці і малки - найпоширеніший інструмент для перевірки прямих кутів. Стальні косинці з кутом 90° бувають різних розмірів, цілісні або складені. Косинці виготовляють чотирьох класів точності: 0; 1; 2 і 3. Найбільш точні косинці класу 0.

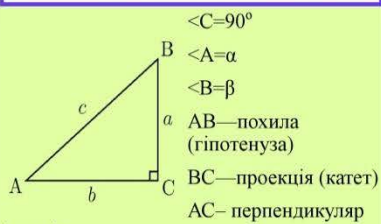
Барвінківська філія опорного закладу Барвінківська ЗОШ I-III ступенів №1

Урок з теми «Похила площина. Розв'язування задач»

Обжені себе вчорашнього!

Якщо хочете навчитися розв'язувати задачі, то розв'яжіть їх.
Д. Поїя

Похила площина з точки зору математики

Синусом гострого кута прямокутного трикутника називається відношення протилежного катета до гіпотенузи.

$$\sin \alpha = \frac{BC}{AB} \quad \sin \beta = \frac{AC}{AB}$$

Косинусом гострого кута прямокутного трикутника називається відношення прилеглого катета на гіпотенузу.

$$\cos \alpha = \frac{AC}{AB} \quad \cos \beta = \frac{BC}{AB}$$

Основна тригонометрична тотожність

$$\sin^2 \alpha + \cos^2 \alpha = 1.$$

$$\sin \alpha = \pm \sqrt{1 - \cos^2 \alpha}; \quad \cos \alpha = \pm \sqrt{1 - \sin^2 \alpha}$$

Похила площина з точки зору фізики

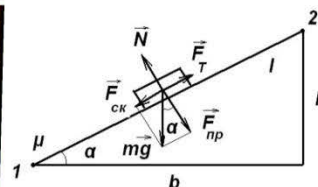
Сили, які діють на тіло (наприклад, транспортний засіб), яке знаходиться на похилій площині ($v = 0$):

- сила тяжіння $F_{\text{тяж}} = mg$,

- реакція опори N ,

- сила тертя $F_{\text{т}}$.

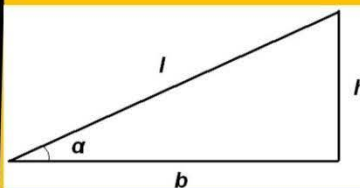

Сила тяжіння розкладається на складові: $F_{\text{тяж}} = F_{\text{пр}} + F_{\text{ск}}$, де притискаюча сила $F_{\text{пр}} = mg \cdot \cos \alpha$, а скобуюча сила $F_{\text{ск}} = mg \cdot \sin \alpha$.

Умова рівноваги тіла на похилій площині набуває наступного вигляду:
 $F_{\text{т}} = F_{\text{ск}}$ або $\mu N = \mu mg \cdot \sin \alpha$
 $N = F_{\text{пр}}$ або $N = mg \cdot \cos \alpha$

З умови рівноваги знаходимо:
 $\mu mg \cdot \cos \alpha = mg \cdot \sin \alpha$
 $\mu \cos \alpha = \sin \alpha$
 $\mu = \tan \alpha$

Схилом або підйомом називають негоризонтальну ділянку шляху, залежно від того, в якому напрямі розглядається рух.

При русі по схилу (підйомі) розрізняють: l – довжину, h – різницю висот або рівнів початку і кінця підйому, b – основу, i – крутизну схилу (або підйому).

Крутизною схилу (або підйому) називають скалярну величину, що визначається відношенням різниці висоти до основи $i = h/b = \tan \alpha$.

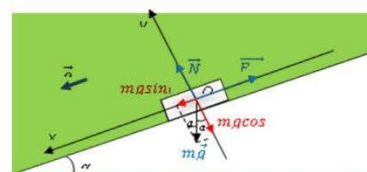
$$\sin \alpha = h/l$$

Різномірне домашнє завдання:

- Опрацювати параграф 35 Вправа 35 (6) з підручника Бар'яхтар "Фізика-9"
- Розв'язати задачу. Автомобіль масою 2т піднімається на гору, нахил якої становить 0,2. На ділянці шляху 32м швидкість руху автомобіля зростає від 21,6 км/год до 36 км/год. Вважаючи рух автомобіля рівноприскореним, визначте силу тяги двигуна, якщо коефіцієнт тертя рівний 0,02. (Очікувана відповідь 6,4кН)
- Розв'язати задачу. Санчата спускаються з гори з кутом нахилу 30° без початкової швидкості за 4с. Яку відстань і за який час вони подолають далі на горизонтальній ділянці до повної зупинки, якщо коефіцієнт тертя на усьому шляху становить 0,12 (Очікувана відповідь »136,5м, »16,5 с)
- Написати есе або намалювати комікс на тему "Похила площина в моєму житті"
- Експериментальне дослідження. Виготовити динамометр, за допомогою якого дослідити залежність сили тертя від кута нахилу

«Алгоритм розв'язування задачі по темі «Рух тіла по похилій площині»»

- Аналіз прочитаної умови задачі, скорочений запис даних величин, та тих, котрі необхідно визначити.
- Виконання рисунку з показом діючих сил, прискорень та швидкостей.
- Запис основного рівняння динаміки для даного виду руху у векторній формі.
- Рациональний вибір системи координат (часто пов'язують з рухом тілом) та запис основного рівняння динаміки в проекціях на осі. Рациональний вибір означає не лише оптимальний напрям осей X та Y, а й визначення проекцій на дотичну та нормаль до траєкторії, що диктується характером руху і приводить до зменшення кількості необхідних рівнянь.
- Аналіз отриманих рівнянь та робота з ними, визначення невідомих величин через задані, або ті котрі необхідно визначити.
- Розв'язування рівнянь з використанням початкових умов.
- Запис отриманих результатів в рациональній формі, обчислень числових значень та їх аналіз.

Запишемо II закон Ньютона у векторному вигляді:

$$m\vec{g} + \vec{F}_{\text{т}} + \vec{N} = m\vec{a}$$

Спроектуємо рівняння на осі координат:

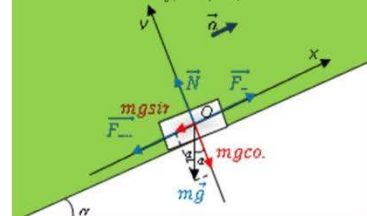
$$\begin{cases} OX: mg \sin \alpha - F_{\text{т}} = ma; \\ OY: N - mg \cos \alpha = 0. \end{cases}$$

Розв'яземо отриману систему координат з урахуванням того, що сила тертя прямо пропорційна силі нормальної реакції опори: $F_{\text{т}} = \mu N$.

$$mg \sin \alpha - \mu mg \cos \alpha = ma$$

масу можна скоротити, отже ми маємо:

$$a = g(\sin \alpha - \mu \cos \alpha)$$

Запишемо II закон Ньютона у векторному вигляді:

$$m\vec{g} + \vec{F}_{\text{т}} + \vec{N} + \vec{F}_x = m\vec{a}$$

Спроектуємо рівняння на осі координат:

$$\begin{cases} OX: F_x - mg \sin \alpha - \mu mg \cos \alpha = ma; \\ OY: N - mg \cos \alpha = 0. \end{cases}$$

Розв'яземо отриману систему координат з урахуванням того, що сила тертя прямо пропорційна силі нормальної реакції опори: $F_{\text{т}} = \mu N$.

$$F_x - mg \sin \alpha - \mu mg \cos \alpha = ma$$

Отже сила, яку треба прикласти для того щоб підняти тіло на гору:

$$F_x = mg(\sin \alpha + \mu \cos \alpha) + ma$$

$$F_x = m(g \sin \alpha + \mu g \cos \alpha + a)$$

Прискорення якого набуває тіло не залежить від маси, а залежить лише від кута нахилу і коефіцієнту опору.

Рис. 3. Приклади візуальних медіа до дидактичної гри «Папараці»

Рис. 4. Приклади інформаційних медіа до дидактичної гри «Фейк чи правда»

<p>Гра «Фейк чи правда»</p> <p>1. Період коливань математичного маятника залежить від довжини нитки.</p>	<p>Гра «Фейк чи правда»</p> <p>2. Якщо за 2 с маятник здійснив 8 коливань, то період коливань 4 с.</p>	<p>Гра «Фейк чи правда»</p> <p>3. 220 коливань здійснить матеріальна точка за 5 с, якщо частота коливань становить 440 Гц.</p>
<p>Гра «Фейк чи правда»</p> <p>4. У природі існують вільні коливання</p>	<p>Гра «Фейк чи правда»</p> <p>5. Хід годинника з металевим маятником при підвищенні температури змінюється.</p>	<p>Гра «Фейк чи правда»</p> <p>6. Період коливань позначають символом A.</p>

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Формування медіаграмотності учнів: методичний посібник/ укл. Г. А. Дегтярьова; за заг. редакцією Л. Д. Покроєвої. – Харків: Харківська академія неперервної освіти, 2019. – 48 с.
2. <http://medialiteracy.org.ua/plan-konspekt-uroku-fizyky-kolyvalnyj-ruh-amplituda-kolyvan-period-kolyvan-mayatnyky/>

ИСПОЛЬЗОВАНИЕ МЕДИАТЕХНОЛОГИЙ НА УРОКАХ АНГЛИЙСКОГО ЯЗЫКА В УЧРЕЖДЕНИЯХ ОЩЕГО СРЕДНЕГО ОБРАЗОВАНИЯ

Салалайко Елена Александровна
ГУО «Средняя школа № 3 г. Мосты», г. Мосты, Беларусь,
3mosty.schools.by

Учителя иностранного языка имеют большие возможности для медиаобразовательной деятельности на уроке. Для введения учеников в иноязычную коммуникативную ситуацию, отработки активной лексики, развития навыков устной речи нам можно использовать любой фрагмент телепередачи, ролик из интернета, выдержку из статьи, целую статью или цитату известного человека

Ключевые слова: *медиаобразование, иностранный язык, медиатехнологии, коммуникация*

Учителя иностранного языка имеют большие возможности для медиаобразовательной деятельности на уроке. Для введения учеников в иноязычную коммуникативную ситуацию, отработки активной лексики, развития навыков устной речи нам можно использовать любой фрагмент телепередачи, ролик из интернета, выдержку из статьи, целую статью или цитату известного человека. Можно дискутировать, обмениваться мнениями по различным проблемам в классе, в социальных сетях или писать на электронный ящик. В каждом классе, даже начиная с третьего и четвертого и заканчивая одиннадцатым, можно с успехом использовать формы обучения, которые будут направлены на повышение медийной грамотности учащихся, желания читать, узнавать о новом, критически относиться к информации.

В своей педагогической практике я применяю следующие медийные приёмы (упражнения): «Работа с рекламой», «Работа с видео», «Анализ постера», «Анализ статьи», «Работа с фотографией».

Упражнение «Работа с рекламой»

«Так быть или не быть, вот в чём вопрос?» Фамилия Шекспира, безусловно, часто звучит на уроках английского языка. Но сейчас речь пойдёт не о нём, а ... о рекламе. Именно так! Ведь сегодня реклама проникла во все сферы нашей жизнедеятельности. И именно дети являются лучшей зрительской аудиторией. Поэтому очень важно научить детей критическому отношению к рекламе. В связи с этим, я решила, что рекламе на моих уроках быть! Цели упражнения «Работа с рекламой»: научить детей критическому отношению к рекламе, содействовать изучению грамматики и языковых особенностей английского языка, развить коммуникативные навыки учеников.

Тема «Межличностные отношения», 9 класс

До просмотра вопрос: What do these commercials have in common? Что общего у этих реклам? Уч-ся делятся на три группы. Каждой группе – один ролик. Просмотр рекламных роликов:

<https://www.youtube.com/watch?v=9rmzr4EiwKg>

<https://www.youtube.com/watch?v=D3gIBB1zbuU>

<https://www.youtube.com/watch?v=t0MATEIDrzk>

Беседа после просмотра:

How many members are there in these families? Какой состав у этих семей?

What are their common interests? Why? Какие общие занятия у этих семей?

Почему?

What are family relations? Какие отношения в семье?

Who is the leader in the family? Кто главный в семье?

What are their roles? Какие роли (семейные) играет каждый член семьи?

Why did you make such conclusions? Почему вы сделали такие выводы?

What moments made you to think so? Какие моменты в рекламе натолкнули вас на такие мысли?

What techniques did the author of the commercial use to create such a family portrait? Какие приёмы использовал создатель рекламы, чтобы создать именно такой портрет семьи?

Подведение итогов: Which family portrait do you like more? Why? Какой портрет семьи вам симпатичен и почему?

Упражнение «Работа с видео»

Тема «Здоровый образ жизни», «Курить – здоровью вредить», 9 класс

Перед просмотром ставится вопрос: What are the problems people face if they smoke? С какими проблемами сталкиваются люди, если они курят?

Просмотр видео:

<https://www.youtube.com/watch?v=VK9dib58jFY>

Беседа после просмотра:

1. What is the first thing that you notice? Что первым бросилось в глаза?

2. Is this information true? Правдива ли информация?

3. How would you name this video? Как бы вы назвали это видео?

4. What does this video tell us? О чём оно нам говорит?

5. What is the author's aim? Какая цель автора?

6. Is this video valuable? Why? Полезно ли видео? Почему?

Упражнение «Анализ постера»

Тема «Экология», 11 класс

Беседа после просмотра:

1. What environmental issues are depicted? Какие экологические проблемы изображены?

2. Why have you made this conclusion? Почему вы сделали такой вывод?
3. What purposes did the author use? Какие цели преследовал автор?
4. What techniques did the author use to attract attention? (colours, composition, minimalism, images.) Какие приёмы использовал автор, чтобы привлечь внимание? (цвета, композиция, минимализм, образы.)

Тема «Здоровый образ жизни» «Фастфуд – за и против», 9 класс

Предварительная работа: рассмотрев все за и против фастфуда, подводим к понимаю, что вреда намного больше, чем пользы.

Работах в парах-просмотр постеров.

Беседа после просмотра:

1. What techniques are used by the producers of fast food in commercial to pay custom`s attention? Какие приёмы используют производители фастфуда в рекламе, чтобы привлечь клиента?
2. What ways would you make to pay attention to a healthy diet? Что бы вы придумали, чтобы привлечь внимание к здоровому питанию?

Упражнение «Анализ статьи»

Тема «Как выглядеть красиво и модно?», 9 класс

Учащимся была предложена статья «Модные советы».

Беседа после просмотра:

1. What is the theme of the article? Какая тема статьи?
2. What is the author`s idea? Какова идея автора?
3. Who is this information useful to (for a wide circle of readers or any proper group)? Для кого полезна информация (для широкого круга читателей или определённой группы?)
4. What is the source of information? Какой источник информации?
5. Is this information true? Правдива ли информация?
6. Is this article valuable for you? Полезна ли статья для тебя?

Упражнение «Работа с фотографией»

Данный вид работы направлен на развитие коммуникации, быстрый поиск нужной информации, на развитие умения высказывать своё мнение, критически мыслить.

Stage 1

- Does the photo have a title? - У фотографии есть название?
- When and where was the photo taken? - Когда и где была сделана фотография?
- Is it a landscape? – Это пейзаж?

Stage 2

- If there are people in the photo, how old do the people appear to be? - Если на фото есть люди, то сколько им лет?
- What do facial expressions and body language suggest? – О чём говорят выражения лица и язык тела?
- What is going on in the background? - Что происходит на заднем плане?
- What time of day does it seem to be? – Какое это время суток?

Stage 3

- Can you now say exactly what is happening in the photo?-Теперь вы можете сказать, что именно происходит на фото?
- What is the photo trying to say; that is, what is the intention of the photographer? - Что пытается сказать фото; то есть, в чем намерение фотографа?

Stage 4

- How would you name this photo? – Как бы вы назвали фотографию?
- What do you think about the work? - Что вы думаете о работе?

Упражнение «Работа с фотографией»

- Does the photo have a title?
- When and where was the photo taken?
- What is going on in the background?
- What is the photo trying to say; that is, what is the intention of the photographer?
- Can you now say exactly what is happening in the photo?
- How would you name this photo?
- What do you think about the work?

Какая польза от медийных приёмов работы для учителей английского языка? Благодаря им мы развиваем языковые, познавательные, мыслительные, коммуникативные способности ребенка, преодолевая языковые барьеры, повышая мотивацию и информационную культуру учащихся, тем самым повышаем качество образовательного процесса и реализуем цели обучения английскому языку.

Литература

1. Балашова Е.Ф. Англоязычные медиатексты в контексте интерактивных приемов обучения. // Вестник МГУ, серия № 19 «Лингвистика и межкультурная коммуникация». - М., 2009. – 178с.
2. Галченков А. С., Кузьмич Т. А. Медиаобразование в современной школе. - М.: научно-методический журнал . №3. – 05/2012 . –С 39.
3. Грибанова Е. Е. Медиадидактические возможности образовательных сайтов / Е. Е. Грибанова // Образовательные технологии XXI века / под ред. С. И. Гудиловой, К. М. Тихомировой, Д. Т. Рудаковой. - М.: Высшая школа, 2007. – 96с.
4. Григорова Д. Е. Медиаобразование как одно из условий развития критического мышления / Д. Е. Григорова // Медиаобразование: от теории к практике / сост. И. В. Жилавская. - Томск: Изд-во Томск, ин-та информационных технологий, 2007. –118с.
5. Житарюк М.Г. Лингвосоциокультурные модели: к вопросам содержания, структуры, значения медиатекста – В ст. Медиатекст как полиинтенциональная система. – СПб, 2012. -255с. 25. Зазнобина Л.С. Медиаобразование в школе. Как же выжить в мире СМИ. М, 2001. С 57-61.
6. Стечкин И. В. Медиаобразование в школе: школьный интернет-портал / И. В. Стечкин, Д. А. Олеринская, JT. А. Круглова. –М.: Факультет журналистики МГУ им. М. В. Ломоносова, 2009. –40с

**МЕДЫЯАДУКАЦЫЯ І МЕДЫЯПІСЬМЕННАСЦЬ
НА ВУЧЭБНЫХ ЗАНЯТКАХ
ПА БЕЛАРУСКАЙ МОВЕ І ЛІТАРАТУРЫ
ВА ЎСТАНОВАХ АГУЛЬНАЙ СЯРЭДНЯЙ АДУКАЦЫІ**

А.М.Саўчанка

*дзяржаўная ўстанова адукацыі “Сярэдняя школа № 17 г Оршы”,
Віцебская вобласць, Рэспубліка Беларусь,
alena.sav4encko17@yandex.by*

Аўтар на прыкладзе з уласнай практыкі паказвае перавагі, якія маюць заняткі на беларускай мове і літаратуры з выкарыстаннем ІКТ, рэкламных ролікаў, фільмаў. Робіць высновы, што інтэграцыя медыяадукацыі дапамагае зрабіць змест урокаў больш прыцягальным для вучняў, наладзіць міжпрадметныя сувязі, спрыяе развіццю крытычнага мыслення.

Ключавыя словы: ІКТ, медыякампетэнцыі, міжпрадметныя сувязі, крытычнае мысленне, рэклама.

Вершаваныя радкі сучаснага беларускага паэта – рытарычнае пытанне, якое, як вядома, не патрабуе адказу. Каб сённяшняму настаўніку навучыць школьніка, трэба быць з ім РАЗАМ, а не побач. Нашы вучні, гуляючы ў камп’ютарныя гульні, звязваючыся праз электронную пошту, падарожнічаючы ў віртуальным свеце, бавячы час за праглядам фільмаў, вельмі ўпэўнена адчуваюць сябе ў інфармацыйнай прасторы. Расійкім Нацыянальным саюзам сямейных асацыяцый падлічана, што непаўналетняя аўдыторыя штогод праводзіць у сярэднім 154 гадзіны, вольныя ад сну, з бацькамі, 850 – з настаўнікамі, а на кантакты з рознымі экраннымі медыя ў дзяцей адводзіцца 1400 гадзін. Упэўнена, што беларускія падлеткі не адстаюць ад сваіх расійскіх равеснікаў. Сёння мы маем новае пакаленне дзяцей, пакаленне Z, якое вырасла ў асяроддзі лічбавых тэхналогій і ў тэхнічным плане ўжо даўно перарасло сваіх бацькоў ды і нас, настаўнікаў, на жаль, таксама.

Вельмі хочацца скарыстаць гэты фактар, каб напавіць зацікаўленасць вучняў у правільнае рэчышча, дапамагчы ім знаходзіць патрэбную інфармацыю для інтэлектуальнага, эмацыянальнага і асобаснага развіцця.

Таму сёння востра паўстае пытанне: як настаўніку эфектыўна арганізаваць дзейнасць, каб вучні ўмелі адрозніваць праўду ад падману, каб не разгубіліся і выбіралі патрэбнае ў тым інфармацыйным моры, што з кожным годам становіцца ўсё большым?

Вырашыць гэтыя пытанні дапаможа МЕДЫЯАДУКАЦЫЯ, якая і ўзнікла як шлях дапамогі вучням, якія жывуць у інфармацыйным грамадстве, залежаць ад тэхналогій, гэта выхаванне ў іх здольнасці глядзець на свет самастойна і прымаць свае ўласныя рашэнні.

МЕДЫЯПІСЬМЕННАСЦЬ – сукупнасць навыкаў і ўменняў, якія дазваляюць людзям знаходзіць патрэбнае, аналізаваць, ацэньваць паведамленні ў розных відах медыя, жанрах і формах, а таксама ствараць такія паведамленні.

Такім чынам, медыяадукацыя — гэта працэс, а медыяпісьменнасць — вынік адпаведнай адукацыйнай практыкі [2].

У вучэбным плане ўстановы агульнай сярэдняй адукацыі не прадугледжаны спецыяльны прадмет, які б здзяйсняў медыяадукацыю ў школе. Аднак у кожнага з нас ёсць магчымасць рабіць вучняў медыйна пісьменнымі падчас правядзення вучэбных заняткаў. Шырокія магчымасці ў вырашэнні гэтай праблемы маюць вучэбныя заняткі па беларускай мове і літаратуры.

Здзяйсненне медыяадукацыі на вучэбных занятках па беларускай мове і літаратуры пачала значна раней, чым даведлася, што такое медыяадукацыя. На першых кроках інфарматызацыі адукацыйнага працэсу (а гэта гадоў 16-17 назад, калі дома з'явіўся персанальны камп'ютар) выкарыстоўвала магчымасці Microsoft Power Point. Падчас пошуку альтэрнатывы традыцыйным формам кантролю ведаў паспрабавала некалькі тэставых камп'ютарных праграм: “КРАБ”, “Майстар Тэст”, “MyTest”. Найбольш прывабіла праграма MyTest – гэта вельмі зручная ў выкарыстанні праграма для стварэння і правядзення камп'ютарнага тэсціравання, збору і аналізу вынікаў, выстаўлення адзнак. Засвоіўшы стварэнне прэзентацый, стварэнне тэстаў, задумалася над тым, што выкарыстанне гэтых сродкаў — гэта толькі частковая інфарматызацыя адукацыйнага працэсу. Таму наступным крокам у маёй практыцы (прыкладна з 2011 года) стала арганізацыя цалкам інфармацыйна-камп'ютарнага вучэбнага занятка беларускай мовы ў кабінце інфарматыкі. Якія перавагі асабіста я бачу ў выкарыстанні інфармацыйна-камп'ютарнай тэхналогіі?

Па-першае, наяўнасць камп'ютара дае магчымасць кожнаму вучню выйсці з вучэбнага занятка з адзнакай, таму што на такіх занятках планую два тэсты. Першы, дыягнастычны тэст, выкананы ў праграме “ MyTest”, утрымлівае заданні на ўзнаўленне ведаў, а таксама дапамагае высветліць “белыя плямы” ў ведах вучняў. На падставе вынікаў выканання камп'ютарнага тэсту вучні вызначаюць самі тэму, ставяць перад сабой і мэты. На кантрольна-ацэначным этапе вучні выконваюць выніковы камп'ютарны тэст, які дае магчымасць выявіць дзецям сваю кампетэнтнасць або свае памылкі і цяжкасці, звязаныя з новым вучэбным матэрыялам.

Па-другое, увесь вучэбны занятак суправаджаецца прэзентацыяй, якая ў кожнага вучня перад вачамі: яна складаецца з табліц, схем, інфармацыі, якая ўдакладняе, дапаўняе, паглыбляе матэрыял вучэбнага дапаможніка. Акрамя таго, з дапамогай эталонаў, змешчаных у гіперспасылках да прэзентацыі, на працягу ўсяго вучэбнага занятка вучні самастойна здзяйсняюць самакантроль, не баючыся адзнакі настаўніка.

Па-трэцяе, маем магчымасць карыстацца інтэрнэт-рэсурсамі.

Стараюся кожны вучэбны занятак спланаваць так, каб кожны з іх пашыраў кругагляд вучняў. Здзяйсняючы тэкстацэнтрычны падыход у навучанні, на этапе замацавання прапаную аўтарскія тэскты з заданнямі ў адпаведнасці з мэтай і задачамі ўрока. Пакуль большасць вучняў выконваюць заданні,

высокаматываваныя вучні, карыстаючыся інтэрнэт-рэсурсамі, шукаюць медыяпаведамленні пра аўтара ці таго, каму тэкст прысвечаны.

Напрыклад, на вучэбным занятку па беларускай мове ў 6 класе па тэме “Прыналежныя займеннікі” на этапе замацавання вучні з тэксту У. Дзюбы “Мікола Гусоўскі” выпісваюць словазлучэнні “прыналежны займеннік+назоўнік”, вызначаюць род, лік, склон займеннікаў, а пасля выканання гэтага задання шукаюць у інтэрнэце звесткі пра Міколу Гусоўскага. Каб вучні не разгубіліся ў вялікай колькасці інфармацыі, прапаную знайсці адказы на пытанні (г.зн., даю алгарытм дзеянняў):

-Калі і дзе нарадзіўся М. Гусоўскі?

-Калі, у якой краіне была напісана паэма “Песня пра зубра”?

-На якой мове была напісана гэтая паэма? Як вы думаеце, чаму?

-Якія творы яшчэ прыналежаць М. Гусоўскаму?

-Дзе зараз знаходзіцца помнік Міколу Гусоўскаму?

Вучні-шасцікласнікі без цяжкасцяў знаходзяць адказы на пытанні, падмацоўваюць іх фотаздымкамі.

Лічу, што інфармацыйна-камп’ютарныя вучэбныя заняткі з прымяненнем медыятэкстаў дапамагаюць настаўніку ў здзяйсненні лінгвакультуралагічнага падыходу і маюць высокі выхаваўчы патэнцыял. Акрамя таго, такія вучэбныя заняткі спрыяюць фарміраванню не толькі сістэмы ключавых кампетэнцый, прадугледжаных канцэпцыяй і вучэбнай праграмай па вучэбным прадмеце “Беларуская мова” (моўнай, маўленчай, камунікатыўнай, рытарычнай, лінгвакультуралагічнай і сацыякультурнай кампетэнцый), але і медыякампетэнцый.

Паглыбіўшыся ў 2016 годзе ў тэарэтычныя высновы медыяадукацыі, зразумела, што медыяпісьменнасць – набор навыкаў, якія можна прыстасаваць да выкладання любых прадметаў і да ўсіх тыпаў медыя. Значыць, на любым вучэбным занятку, няважна мовы ці літаратуры, настаўнік можа здзяйсняць міжпрадметныя сувязі з іншымі дысцыплінамі, што дае магчымасць вучням авалодаць пазапрадметнымі ведамі. Жаданне настаўніка, яго творчасць у падборы цікавых медыяпаведамленняў забяспечаць міжпрадметную сувязь не толькі літаратуры з гісторыяй, музыкай, мастацтвам, але нават з несумяшчальнымі, на першы погляд, навукамі.

Так, напрыклад, пры вывучэнні ў 6 класе верша П. Панчанкі “Сармацкае кадзіла” дзеці атрымліваюць заданне падрыхтаваць звесткі з галіны біялогіі пра пералічаныя ў творы расліны, занесеныя ў Чырвоную кнігу. Вучні актыўна ўключаюцца ў пошукі матэрыялу: ствараюць прэзентацыі, прыносяць на вучэбны занятак фотаздымкі раслін, рыхтуюць навуковыя паведамленні з дапамогай энцыклапедычнай літаратуры. І я ўпэўнена, што гэтыя вучні, ідучы па лесе ці лузе, не саб’юць нагой сон-траву, меч-траву, познацвет, кураслеп лясны, ворлік, чарамшу, а яшчэ і маці, ці бацьку, ці браціку, ці сястрычцы не дазваляць гэтага зрабіць, таму што на вучэбным занятку па літаратуры дзіця бачыла гэтую кветачку, чула пра яе або рыхтавала пра яе паведамленне.

Падчас вывучэння твора І. Грамовіча “Воблакі” ў 6 класе задаю два дамашнія заданні: 1) стандартнае: прачытаць твор, падрыхтаваць адказы на

пытанні, прапанаваныя вучэбным дапаможнікам; 2) знайсці ў даведачнай літаратуры ці ў інтэрнэце звесткі пра воблакі і прааналізаваць, наколькі важная гэта інфармацыя для нас. Хтосьці з вучняў абірае першае заданне. Другія апавядаюць пра тое, як утвараюцца воблакі, з чаго яны складаюцца, трэція – класіфікуюць іх, чацвёртыя – дадаюць пра форму, якая змяняецца ў залежнасці ад тэмпературы. Група вучняў рыхтуе слайд-шоу фотаздымкаў, відэаролік. Вучэбны занятак атрымліваецца яркім, запамінальным. Здзяйсняецца міжпрадметная сувязь літаратуры і фізікі. Акрамя таго, вучні-шасцікласнікі набываюць медыякампетэнцыі: аналізуюць медыятэкст, ствараюць уласнае паведамленне, а галоўнае – адчуваюць практычнае значэнне гэтых ведаў у жыцці: зараз яны ведаюць, што, убачыўшы на небе пёрыстыя воблакі, неабходна ўзяць з сабой парасон (будзе моцны праліўны дождж), а калі ўбачаць высокаслаістыя воблакі, то баяцца няма чаго, таму што дождж не даляціць да зямлі, а выпарыцца, а вось кучава-дажджавыя воблакі могуць прынесці снежныя, крупяныя, ледзяныя і нават ападкі ў выглядзе іголак, таму непагадзь лепш перасядзець у памяшканні.

Пры вывучэнні літаратуры эпохі Адраджэння ў 9 класе, гаворачы пра развіццё кнігадруку на Беларусі, прапаную вучням прагляд фрагмента відэафільма, створанага Агенцтвам тэленавінаў з серыі “Зямля беларуская. Спадчына зямлі Аршанскай”, таму што сярод прадаўжальнікаў традыцый Францыска Скарыны значыцца і імя Спірыдона Собаля, які друкаваў свой “Буквар” на нашай, Аршанскай зямлі. У час прагляду медыятэксту вучні не толькі пазнаюць свае вулачкі, краявіды, уяўляюць атмасферу таго часу, створанага аўтарамі фільма, але і трапляюць на завочную экскурсію ў Куцеінскі манастыр, на свае вочы бачаць той самы “Буквар”, могуць датыкнуцца да гісторыі свайго горада. А ў выніку дзевяцікласнікі асэнсоўваюць значэнне Куцеінскай друкарні на еўрапейскім узроўні, у вучняў узрастае пачуццё гонару за зямлю, на якой нарадзіліся. Другі фрагмент гэтага ж відэафільма выкарыстоўваю пры вывучэнні жыцця і творчасці Я. Купалы (Ляўкоўскі перыяд).

Але сёння ўжо нікога не здзівіш выкарыстаннем у адукацыйным працэсе тых відаў медыя, якія ў XX стагоддзі сталі традыцыйнымі: друкаваныя медыя (кнігі, газеты, часопісы і інш.), аўдыязапісы, кінематограф, радыё, тэлебачанне, інтэрнэт. Час не стаіць на месцы, усё мяняецца, і спіс відаў медыя пашыраецца з кожным годам. Гэта плакаты, інфармацыйныя стэнды, рэклама, музычныя запісы, білборды, лагатыпы на адзенні, SMS-паведамленні, постары і флаеры, вышымайкі, вышыбайкі, купюры нацыянальнай валюты, дошкі аб’яў, абвесткі, нават татуіроўкі, налепкі на аўтамабілях, стужкі на антэнах аўтамабіляў. Да выкарыстання пералічаных відаў медыя хтосьці паставіцца скептычна. Прызнаюся, што і сама да выкарыстання рэкламы на вучэбных занятках спачатку адносілася з недаверам: якое дачыненне мае распаўсюджаная любым спосабам, у любой форме і з выкарыстаннем любых сродкаў, накіраваная на прыцягванне ўвагі і прасоўванне аб’екту рэкламы на рынку інфармацыя да адукацыйнага працэсу? Аднак, пазнаёміўшыся з беларускімі рэкламнымі ролікамі, зразумела, што іх выкарыстанне на вучэбным занятку магчыма. Так, ролік сацыяльнай

рэкламы беларускай мовы “Зараз ці ніколі!” можна выкарыстоўваць на арганізацыйна-матывацыйным этапе ўрока ў любым класе. Рэкламныя ролікі “Смак мовы”, “Мова пачынаецца з цябе”, “Голас зямлі беларускай”, “10 фактаў аб беларускай мове”, “Родная мова – тое, што нас яднае”, “Шэдэўр рэкламы беларускай мовы” і інш. даюць шырокія магчымасці для выкарыстання. У залежнасці ад творчасці настаўніка іх можна выкарыстоўваць пры вывучэнні розных тэм: “Лексіка-граматычныя разрады назоўнікаў”, “Слова і яго лексічнае значэнне”, “Фразеалагізмы”, “Слоўнікі беларускай мовы”, “Правапіс у-ў” і г.д.

На вучэбным занятку беларускай мовы ў 6 класе пры вывучэнні тэмы “Корань слова. Аднакаранёвыя словы” прымяняю рэкламу квасу “Хатні”, у якой пад відэашэраг сялянскага жыцця гучыць тэкст:

– *Эх, смаката!*

– *Смачненька!*

– *Як смачна!*

– *Можна по-рознаму апісаць смак квасу “Хатні”. Але чым казаць, лепш пасмакаваць!*

Квас “Хатні”. Смачна піць!

Вучням даецца заданне выпісаць аднакаранёвыя словы, вызначыць у іх корань. Шасцікласнікі ўспрымаюць заданне як гульню, выконваюць яго з цікавасцю, з лёгкасцю, таму што медыятэкст яркі, вобразны, запамінальны.

На гэтым жа занятку на этапе замацавання выкарыстоўваю рэкламны ролік “Час пачаставацца “Мівінай”. Вучні вызначаюць, што словы “час” і “пачаставацца”, хоць і маюць аднолькавую частку “час”, нельга аднесці да аднакаранёвых, паколькі яны не аб’яднаны агульным лексічным значэннем. З лёгкасцю шасцікласнікі знаходзяць і выпраўляюць чырвоным колерам на інтэрактыўнай дошцы арфарграфічную памылку, дапушчаную ў рэкламным роліку (калайдар на месцы калайдэр). Пасля праведзенай работы пытаюся:

“А ці ведаеце вы, што такое адронны калайдэр?”. Звычайна знаходзіцца хаця б адзін вучань, які чуў пра гэтую канструкцыю. Яго я і прашу падрыхтаваць дадатковыя звесткі з галіны фізікі, праілюстраваць сваё паведамленне фотаздымкамі. А таксама адказаць на наступныя пытанні: для чаго ствараюць рэкламу? хто за яе заплаціў? што ад нас хацелі? ці заўсёды ў рэкламе мы бачым праўдзівую інфармацыю і чаму?

Рэкламныя ролікі дапамаглі арганізаваць адукацыйны працэс не толькі эфектна, а, галоўнае, эфектыўна. Значыць, і камерцыйная рэклама можа вырашаць адукацыйныя задачы, важна толькі ўмець яе прымяніць.

Упэўнена, што настаўнік-прадметнік зможа прыстасаваць калі не кожны від медыя, то хаця б выбарачна пад свой прадмет, пад тэму вучэбнага занятка ў любым класе. А творчы настаўнік можа скамбініраваць некалькі відаў медыя на адным вучэбным занятку.

Пры вывучэнні ў 9 класе паэмы “Тарас на Парнасе” спалучаю розныя віды медыя. Выконваючы індывідуальныя апераджальныя заданні, вучні, дзякуючы медыяпаведамленням, высвятляюць, што гара Парнас, на іх здзіўленне, не вымышленая, а рэальная, яна знаходзіцца ў Грэцыі, пацверджваюць гэта

фотаздымкамі і паведамленнямі з галіны геаграфіі. Займаючыся пытаннем аўтарства, віртуальна даследуюць і месца знаходжання скульптурных помнікаў у Гарадку. Візуальна ўявіць апісанья ў творы падзеі дапамагае відэафрагмент спектакля “Тарас на Парнасе”, пастаўленага па сцэнарыі Сяргея Кавалёва Беларускаім рэспубліканскім тэатрам юнага глядача. Прадстаўлены вучнямі відэасюжэт праграмы “Панарама” (тэлеканал “Беларусь1”) выклікае ў дзевяцікласнікаў абурэнне (яны ўключаюцца ў бурнае абмеркаванне дэмантажу скульптуры). Другі відэасюжэт праграмы АНТ дэманструе вяртанне скульптуры ў Гарадок.

Узнятая вакол помніка “шуміха” ў СМІ спрацоўвае на карысць нам, настаўнікам беларускай літаратуры, і, канечне ж, вучням: яны без дапамогі вучэбнага дапаможніка па беларускай літаратуры назаўсёды запомняць, хто з’яўляецца аўтарам паэмы “Тарас на Парнасе”, дзе нарадзіўся К. Вераніцын, дзе знаходзіцца помнік. Выкарыстанне ўсіх пералічаных медыятэкстаў на такім вучэбным занятку дае магчымасць развіваць крытычнае мысленне: вучыць школьнікаў аргументацыі, знаходжанню метадаў, якімі карыстаюцца медыя для прыцягнення ўвагі, і фарміруе ўменне не толькі слухаць, але аналізаваць паведамленні.

Такім чынам, выкарыстанне розных відаў медыя на вучэбным занятку дае магчымасць навучання пэўным адносінам да атрыманай інфармацыі, выяўленню ў ёй схаванага сэнсу, разуменню светапогляду аўтара. На такіх матэрыялах вельмі зручна навучаць школьнікаў аргументацыі, развіваць крытычнае мысленне. А ў выніку на выхадзе з агульнай сярэдняй установы адукацыі мы будзем мець выпускніка, які не проста ўмее “гугліць”, а ўмее ацаніць атрыманую інфармацыю і прыняць правільнае рашэнне.

ЛІТАРАТУРА

1. **Медыяадукацыя ў сучаснай школе: зборнік навукова-метадычных артыкулаў** / Т. Ваврава [і інш.]; пад рэд. М. І. Запрудскага. – Мінск, 2016. – 91 с.
2. **Медыяадукацыя ў школе: фарміраванне медыяграмацкі вучняў: дапаможнік для настаўнікаў** / М. І. Запрудскі [і інш.]; пад рэд. М.І. Запрудскага. – Мінск, 2016. – С.11–12.
3. **Чельшева, И. В. Методика и технология медиаобразования в школе и вузе** / И. В. Чельшева. – Таганрог: Таганрог. гос. пед. ин-т, 2009. – 320 с.

ФОРМИРОВАНИЕ МЕДИЙНОЙ ГРАМОТНОСТИ УЧАЩИХСЯ ПРИ ИЗУЧЕНИИ ХИМИИ

Е.А. Сеген, методист

управления учебно-методической работы

ГУО «Академия последипломного образования»

Беларусь, Минск, Segenelena55@gmail.com

Представлены направления формирования медийной грамотности учащихся в процессе обучения химии. Приведены конкретные примеры использования методических приемов и средств при изучении химии, способствующих самообразованию и личностному развитию учащихся.

Ключевые слова: *медиаграмотность, медиапродукт, критерии, наглядные материалы, критическое отношение, личностное развитие учащихся.*

В современном мире во время бурного развития информационных технологий педагогам необходимо понимать значимость формирования медийной грамотности учащихся. Именно медиаграмотность значительно способствует самообразованию и самосовершенствованию учащихся, так как развивает у них умения: искать в СМИ нужную информацию и критически её осмысливать; выделять в тексте главную мысль; видеть посыл медиасообщения; создавать собственные информационные медиапродукты.

Во время подготовки учебных занятий по химии учителю нужно разрабатывать такие ситуации, в процессе решения которых у учащихся будут создаваться условия для формирования медиаграмотности. Например, учитель по заданной теме готовит материалы из разных источников с альтернативными взглядами и предлагает учащимся дополнить его самостоятельно найденной информацией. При этом развиваются умения выделять главное из большого потока информационных средств, анализа содержания текста и понимания задания в различных формулировках и контекстах.

Большую значимость для формирования медийной грамотности учащихся имеет совместная деятельность, коллективное обсуждение. Благоприятными для формирования медийных компетенций являются «перевернутые уроки», когда учащиеся предварительно получают подготовленные учителем материалы по определенной теме и дома с ними знакомятся. Придя на занятие учащиеся, объединившись в группы, под руководством учителя прорабатывают новый материал. При этом развиваются коммуникативные компетенции учащихся: они учатся, думать, спорить, рассуждать, аргументировать собственные высказывания и становятся активными участниками учебного занятия не только на этапе его проведения, но и при его подготовке.

Во время изучения химии на уроках, факультативных занятиях всегда можно найти время для интересных фактов открытия химических элементов или синтезе веществ, о становлении научных теорий, где учащимся предоставляется возможность стать автором медиасообщения. Учитель, предлагая темы, может дать ссылки в Интернете с готовой информацией, но обязательно должен

определить критерии для информационного сообщения. Например: «Пользуясь информацией (ссылками) расположенными на web-странице по адресу..., подготовьте сообщение о... объемом не более 2-х страниц». Медиасообщение должно быть научным, наглядным, интересным, доступным (все термины и понятия содержат объяснения), должны быть изложены источники, использование энциклопедии для проверки достоверности информации – обязательно. Таким образом, ученики научатся создавать собственные информационные сообщения, а не просто выводить на принтер найденные web-страницы.

Для более глубокого изучения химии высокомотивированным учащимся можно предложить подготовить на школьный сайт медиапослание про виртуальную экскурсию на химзавод. Могут быть предложены следующие критерии:

- 1) в содержании сообщения будет определена цель виртуальной экскурсии;
- 2) может быть использована информация сайтов различных производственных предприятий;
- 3) объем сообщения будет не больше на одну страницу;
- 4) будет представлен маршрут экскурсии с подробным описанием объектов;
- 5) будет обеспечена обратная связь «цель – результат»;
- 6) сообщение будет содержать области применения продукции химического завода.

Эффективными методическими приемами формирования медийной грамотности при изучении химии могут быть составление плана к прочитанному тексту при работе с текстом параграфа или литературными источниками как носителями химической информации и умение готовить сообщения на основе используемой литературы по заданному плану. Результатом работы учащихся с тематическим текстом (или текстом параграфа) также может стать таблица, схема, конспект, кластер, при этом осуществляется перевод информации из одной знаковой системы в другую.

В курсе химии есть такие темы, понимание которых происходит легче и лучше, если вниманию учащихся представлены некоторые наглядные материалы: слайды презентаций, виртуальный химический эксперимент, видеофрагменты из документального кино, а иногда и из художественных фильмов, использование отрывков литературных произведений. Наглядные материалы не только повышают мотивацию учащихся к предмету, развивают их познавательный интерес, но и способствуют формированию медийной грамотности.

Методика использования наглядных материалов разнообразна: к ним можно обращаться при объяснении нового материала, в качестве упражнения при опросе или в процессе обобщения и повторения пройденной темы. Задания могут быть различными – ответить на вопрос, о каком явлении, представленного автором произведения, идет речь, осуществить цепочку превращений и т.д.

Например, в 10 классе при изучении темы «Химические свойства глюкозы» можно использовать фрагмент фильма «Операция “Ы” и другие приключения Шурика», где главный герой «борется» с тестом. В 9 классе при изучении темы «Простые вещества металлы, их физические свойства» можно предложить отрывок сказки В.Ф. Одоевского «Мороз Иванович» для оценки правильности информации: «С семи словами Мороз Иванович дал Ленивице пребольшой серебряный слиток, а в другую руку пребольшой бриллиант. Не успела она (Ленивица) договорить, как серебряный слиток растаял и полился на пол; он был не иное что, как ртуть, которая застыла от сильного холода; в то же время начал таять и бриллиант...». В 8 классе при изучении темы «Взаимосвязь между основными классами неорганических соединений» можно использовать отрывок из романа французского писателя Луи Буссенара «Похитители бриллиантов» для составления цепочки превращений и уточнения химических превращений веществ: «Пожар пылал несколько часов подряд. Пещера превратилась в настоящую печь по обжигу извести. Неслыханной силы пламя обожгло весь известковый пласт, который представляет собой углекислую соль кальция. Под действием огня известняк разложился, угольная кислота выделилась, и получилось именно, то, что называется негашеной известью. Оставалось только, чтобы на нее попало известное количество воды»

Одна из главных заповедей химика с первых дней изучения этого предмета – соблюдать точность во всем, в том числе в употреблении терминов, названиях соединений, так как малейшая неточность зачастую может привести к тяжелейшим последствиям. Часто информация, которую учащиеся получают вне школы, содержит научные ошибки и неточности. Хорошим приемом для формирования медиаграмотности является обучение поиску ошибок сообщений, предлагаемых средствами массовой информации. Это могут быть статьи в газетах, телевизионные передачи, рекламные ролики.

Ребята учатся критически воспринимать информацию, анализируя предлагаемые учителем материалы на уроках или в качестве домашних заданий. Например:

– в рекламе подсолнечного масла заявляют о том, что это продукт «с витамином «Е» и не содержит холестерина». Но холестерин - это вещество, которое в растениях не содержится вообще, а витамин «Е» содержится в любом растительном масле.

– зубная паста в телевизионной рекламе «Colgate максимум» представлена со фтором и жидким кальцием. Но фтор – это агрессивный «газ-убийца», разрушающий зубы, вызывающий химические ожоги. (Очевидно, имеются ввиду соединения фтора). А кальций – это металл с температурой плавления 851°C , а значит, при нормальных условиях он не может быть жидким.

– оттеночная пена для волос «Wella color» «не наносит ни малейшего вреда волосам, так как не содержит ни аммиака, ни других окисляющих веществ». Но аммиак, точнее гидроксид аммония, входящий в состав многих средств, применяющихся для окраски волос, не является окислителем.

– дезодорант для женщин «Секрет» «взаимодействует с женским уровнем рН и надежно устраняет запах пота» Но рН – это не вещество, а показатель

концентрации водородных ионов в растворе и вступать в химическое взаимодействие не может.

– напиток «Кока кола» «содержит 0 калорий». Но ноль калорий может содержаться только в дистиллированной воде, все остальные напитки не свободны от калорий и имеют некоторую – пусть и малую энергетическую ценность.

В детективной повести Артура Конана Дойла «Собака Баскервильей» допущена существенная химическая ошибка. «Огромная пасть собаки все еще светилась голубоватым пламенем, глубоко сидящие дикие глаза были обведены огненными кругами. Я дотронулся до этой светящейся головы и, отняв руку, увидел, что мои пальцы тоже засветились в темноте. – Фосфор, – сказал я». Но на воздухе белый фосфор, действительно, светится в темноте. Но уже при слабом нагревании, для чего достаточно простого трения, фосфор воспламеняется и сгорает. Значит, если бы он покрывал шерсть собаки, то она получила бы ожоги в первый же день.

В произведении «Избранная лирика» Ильи Сельвинского можно прочитать:…Видишь – мрамор: это просто кальций… На самом же деле мрамор не кальций, а его соль – карбонат кальция.

В фантастическом романе Александра Казанцева «Пылающий остров» автор пишет: «Воздух состоит из азота и кислорода. Соединение этих двух газов, до сих пор проходивших с большим трудом, и есть горение воздуха». Высказывание неверно, воздух – это смесь газов, в основном азота и кислорода, а азот не горит, а окисляется при определенных условиях.

Анализируя образцы ошибочных сведений, сравнивая их с достоверной информацией в процессе обучения химии, у учащихся формируется высокий уровень осмысленности процесса обучения, что способствует самообразованию и личностному развитию учащихся. Таким образом, использование вышеуказанных методических приемов в процессе обучения химии способствует не только усвоению прочных знаний, но и формированию медийной грамотности.

Литература:

1. Вавилина, И.А. Разработка новых подходов в обучении химии через решение задач медиаграмотности / И.А. Вавилина // Химия изд. дом «Первое сентября» – 2007. – № 17.
2. Журин, А.А. Медиаобразование на уроках химии / А.А. Журин // - М.: ЮНПРЕСС - 2008.
3. [Голованова, Ф.И. Химия в литературных произведениях / Ф.И. Голованова \[Электронный ресурс\]. – Режим доступа: http://festival.1september.ru/articles/503041/](http://festival.1september.ru/articles/503041/)
4. Медыяадукацыя ў школе: фарміраванне медыяграмацнасці вучняў /М.І.Запрудскі, А.А.Палейка, А.У.Радзевіч, Т.П.Мацкевіч і інш.; пад рэд. М.І.Запрудскага. –Мінск, 2016.

СОЗДАНИЕ И ПРОВЕДЕНИЕ КВЕСТОВ (ТИПА SCAVENGER HUNT/TREASURE HUNT) С ИСПОЛЬЗОВАНИЕМ QR-КОДОВ

Н.М. Семчук

*Государственное учреждение образования
«Средняя школа №7 г. Гродно», Гродно, Беларусь,
nsiamchuk@gmail.com*

Статья посвящена использованию QR-кодов на уроках и во внеклассной работе при создании квестов Scavenger hunt и Treasure hunt в практике работы учителя иностранного языка.

Ключевые слова: *QR-код, квест, «охота за мусором», «охота за сокровищами», маршрутный лист*

QR-код (англ. Quick Response Code) — “это двухмерный штрихкод, который состоит из черных и белых пикселей и позволяет кодировать до нескольких сотен символов. Это может быть обычный текст, адрес в Интернете, телефон, координаты какого-либо места или даже целая визитная карточка” [1].

В последние годы QR-коды активно используются в образовании. Их добавляют “в учебники и учебные пособия для придания интерактивности печатным изданиям и расширения их содержания дополнительным материалом” [1]. Мы же рассмотрим использование QR-кодов на уроках и во внеклассной работе при создании квестов Scavenger hunt и Treasure hunt.

Scavenger hunt (англ. ‘охота за мусором’) – это разновидность квеста, когда участники получают список вещей (объектов), которые им нужно собрать или сфотографировать. Побеждает тот, кто успеет собрать больше объектов за определенный период времени.

Treasure hunt (англ. ‘охота за сокровищами’) – это разновидность квеста, когда участники должны найти спрятанные объекты или места, следуя за подсказками. Побеждает тот, кто быстрее найдет сокровище.

Для того чтобы подготовить и провести Scavenger hunt, необходимо продумать следующие моменты:

- решить, собираем или фотографируем объекты,*
- создать список объектов,*
- подготовить приз победителю,*
- предусмотреть, во что собирать объекты,*
- установить временные рамки,*
- договориться о месте сбора по окончании времени,*
- продумать, как будет осуществляться проверка качества выполнения.*

Например, при изучении темы *The USA* можно предложить учащимся сыграть, исследуя географическую и политическую карты США. Прежде всего, необходимо разделить учащихся на команды по 3 человека, затем объяснить им правила (использовать карты для ответов на вопросы, работать в команде, не обращаться за информацией в Интернет, при возникновении трудностей обращаться к QR-кодам с подсказками, расположенными по всему кабинету). Каждая команда получает список вопросов. Примерный список:

1. *What is the total area of the USA?*
2. *What is the population of the country?*
3. *What is the capital? In what state is it situated?*
4. *Where can you find “Silicon Valley”?*
5. *Where can you find the biggest bison population?*
6. *In what state do they grow the vegetable that Belarusians love so much?*
7. *How is the first “transcontinental” highway called?*
8. *Where can you find huge heads of four US presidents carved in granite?*
9. *Find Russian names of American cities.*
10. *The place with the world’s greatest concentration of geysers.*
11. *The city where you can see the statue that was a gift to the US people from France.*
12. *The place where Henry Ford introduced modern mass production of cars.*

Необходимо установить ограничение по времени – 15 минут. Правильность ответов целесообразно проверять вместе, зачитывая результаты и сверяя их с другими командами.

Чтобы создать и провести охоту за сокровищами (*Treasure hunt*), необходимо:

- придумать задания,
- определиться, где будут размещены подсказки,
- создать карту либо маршрутный лист для каждой группы участников,
- продумать, сколько времени займет поиск “сокровища”,
- подготовить “сокровище”,
- решить, как будет осуществляться проверка выполнения заданий.

Задания или подсказки можно зашифровать в виде QR-кода. Это очень удобно, так как задания могут быть не только в виде текста, но это могут быть фотографии, картинки, ссылки на информацию в интернете, видео, аудио. Для создания QR-кодов используется QR Code Generator (goqr.me, qr-code-generator.com). Сервис classtools.net удобно использовать в случае, если надо закодировать текстовую информацию. В поле под номером 1 вводим название викторины. В поле №2 вводим (или копируем и вставляем) вопросы и ответы в следующем формате: вопрос*ответ, минимум 5 вопросов. Нажав на кнопку Create the QR Challenge, мы создаем сразу все QR-коды [4].

create your own quiz

1. Provide the title of your quiz here.

2. Type (or copy and paste) your questions and answers here, in the following format:
question*answer
question2*answer2

(note: It is the QUESTIONS are turned into QR codes. The answers are for your reference only).

3. Provide a password so you can edit your quiz later.

[View a sample](#) | [Get the QR Bookmarklet](#) | [Feedback](#) | [Search](#)

Перед тем, как отправлять участников на “охоту”, им необходимо рассказать, что такое QR-код, и объяснить, как им пользоваться. Один человек из каждой группы участников устанавливает на телефон бесплатное приложение для чтения QR-кодов. Для этого заходим в Play Market и в строку поиска вводим *qr reader*, выбираем любую программу из предложенных. Участники, у которых установлен Viber, могут воспользоваться встроенным в приложение сканером.

В заключение хочется отметить, что описанные выше виды квестов пользуются большой популярностью как у детей, так и у взрослых. Этот вид деятельности интересен и необычен: квесты интерактивны, требуют командной работы, обладают большим обучающим потенциалом.

Список использованных источников

1. QR-код [Электронный ресурс]. Режим доступа: <http://e-asveta.adu.by/index.php/distancionni-vseobuch/obuchenie-online/sredstva-vizualizatsii-informatsii/175-qr-kod>. Дата доступа: 23.10.2019.
2. QR Code Generator [Электронный ресурс]. Режим доступа: <http://goqr.me/>. Дата доступа: 02.11.2019.
3. QR Code Generator [Электронный ресурс]. Режим доступа: <https://www.qr-code-generator.com/>. Дата доступа: 02.11.2019.
4. QR Treasure Hunt Generator [Электронный ресурс]. Режим доступа: <http://www.classtools.net/QR/>. Дата доступа: 02.11.2019

СОВРЕМЕННЫЕ МЕДИАРЕСУРСЫ И МЕДИАТЕХНОЛОГИИ КАК СПОСОБ ПОВЫШЕНИЯ ЭФФЕКТИВНОСТИ ОБРАЗОВАТЕЛЬНОГО ПРОЦЕССА В УЧРЕЖДЕНИЯХ ОБРАЗОВАНИЯ

Н.С. Смольник, Б.А. Тонконогов

*Учреждение образования «Международный государственный экологический институт имени А.Д. Сахарова» Белорусского государственного университета, город Минск, Республика Беларусь,
nadyasmolnik1987@gmail.com*

Авторы обосновывают актуальность медиаобразования учащихся, раскрывают условия и средства его осуществления в условиях учреждения образования.

Ключевые слова: *качество образования, медиаобразование, мультимедийный контент, медиакомпетентность педагога и учащихся.*

Повышение качества образования – одна из приоритетных задач системы современного образования. В свою очередь, под *качеством образования* понимается соответствие образования требованиям образовательного стандарта, учебно-программной документации соответствующей образовательной программы. В частности, имеется также ввиду соответствие получаемого высшего образования определенным современным требованиям к формируемым компетенциям обучающихся и его нацеленность на практическую составляющую учебного процесса. Также стоит отметить, что качество образования – это в том числе и важнейшая составляющая социальной сферы, которая абсолютно точно определяет состояние, а также результативность образовательного процесса в обществе, степень его соответствия потребностям социума в плане развития и создания гражданских, профессиональных и личностных компетенций [1, 2].

Современное образование тесно связано с необходимостью внедрения стратегий и образовательных подходов, направленных на формирование новых компетенций у учащихся и обучающихся, а также педагогов, которые позволят существенно повысить его качество. Также для повышения эффективности образовательного процесса важно изыскать способы привлечения талантливых и мотивированных педагогов и студентов, а новые образовательные стратегии могут помочь повысить популярность и конкурентоспособность учебного заведения.

Современное *медиапространство (медиасреда)* прочно вошло во все сферы жизни общества, включая образование. Однако медиасреда часто все еще ассоциируется, в основном, с развлечением или неформальным общением. Однако результаты статистических исследований говорят о достаточно высокой востребованности образовательного *медиаконтента*, например, образовательного видео [3].

Так, *медиаобразование* – педагогическая система, позволяющая использовать современные методики и технологии (формирование коммуникативной компетенции и аудиовизуальной и информационной

грамотности) на основе мировоззренческих позиций (развитие критического мышления и выработка собственных концепций на базе информационных потоков, передаваемых по различным каналам связи). Медиаобразование предполагает с одной стороны формирование *медиакомпетентности* и *медиакультуры* субъектов образования, а с другой стороны понимается как образование, опирающееся на медиасреду, а также получение компетенций на ее основе. Таким образом, медиаобразование это именно то направление, которое способно отвечать потребностям современного информационного общества [4].

В образовании можно использовать различные типы медиаконтента как по отдельности, так и в комплексе. Образовательный медиаконтент может быть представлен в виде:

- текстовых, фото- или видеофайлов, созданных с помощью компьютерных средств;
- информационных ресурсов и материалов, представленных в виде интерактивных файлов и справочного контента;
- комбинированного ресурса, сочетающего все перечисленные формы в зависимости от учебных целей и потребностей разработчика и потребителя образовательного контента.

Учебно-образовательные технологии направлены на оптимальное использование потенциала медиасреды. Каждый ресурс медиаобразовательной среды имеет собственное образовательное значение в качестве многофункционального средства обучения. Многофункциональный электронно-образовательный ресурс сочетает в себе возможности различных средств мультимедиа [5].

Мультимедийный контент – контент, представляющий собой синтез различных видов информации (текстовой, графической, анимационной, звуковой и видео), при котором возможны различные способы ее структурирования, интегрирования и представления. *Мультимедийный электронно-образовательный ресурс* представляет из себя специализированный электронный ресурс в форме мультимедиа и гипертекста, имеющий образовательное назначение, удовлетворяющий всем требованиям образовательного стандарта и обладающий самостоятельной образовательной ценностью как средство предметного обучения [6].

К некоторым компонентам медиаконтента относятся: *инфографика*, *фото- и видеоконтент*, *интерактивные ресурсы* для взаимодействия с аудиторией, *аудиоконтент* и другие. Также в широком доступе имеется различный инструментарий для создания медиаконтента: *Tableau*, *Carto*, *Gephi*, *AutoMap*, *Yoshikoder*, *JFreq* и так далее. Остановимся подробнее на некоторых технологиях и ресурсах для создания образовательного видеоконтента различных типов [7 - 9].

Первая технология, которой будет уделено внимание, это *видеоскрайбинг* (от *video scribing* – написание видео) – технология создания анимационных видеороликов, в которых рисованное изображение создается прямо на глазах у зрителя.

Для создания видеороликов существует множество программ, например:

- *Sparcol VideoScribe*. Эта программа позволяет создавать видеоролики с эффектом прорисовывания сюжета от руки. В созданную презентацию можно добавить нужное аудио-сопровождение и записать голос за кадром. Презентация может быть экспортирована в форматы видео и PDF.

- *PowToon*. В программе предусмотрено несколько вариантов анимации текста на слайдах: написание текста от руки, последовательное появление букв, а также простые варианты анимации текста.

- *Moovly*. Данная программа предназначена для разработки мультимедийных презентаций. С ее помощью можно создать как анимированную видеопрезентацию, так и обычную презентацию.

- *GoAnimate*. Программа для создания презентаций и анимированных видеороликов с широкими возможностями. Готовую презентацию можно скачать или выложить на YouTube.

- *Plotagon*. Программа позволяет делать собственные фильмы, просто написав сценарий, а виртуальные актеры воплотят его в жизнь [10].

Следующая технология – *скринкастинг* (от *screen broadcasting* – трансляция экрана) – технология, позволяющая передавать для широкой аудитории видеопоток с записью происходящего на компьютере пользователя.

Для создания скринкастов существует также ряд программ. Большинство из них имеют схожие опции: регулируемый видеокادر, встроенный редактор видео, неограниченное время записи и прямая публикация видео в социальных сетях. К ним относятся: *Free cam, DVDVideoSoft, ShareX, CamStudio* и другие [11].

Образовательная эффективность разработанного видеоконтента зависит от тщательного продуманного и выверенного с точки зрения педагогического дизайна сценария. Для разработки высококачественного учебного видео необходимы следующие знания и навыки:

- из предметной области;
- из дидактических и методических аспектов использования мультимедийных средств в учебном процессе;
- психолого-педагогических аспектов восприятия учебного видео;
- основ работы с медиаконтентом;
- стандартов и требований, предъявляемых к современному учебному медиаконтенту, и другие.

Немаловажной также является и способность педагога организовать учебный процесс с использованием учебного видео [12].

Итак, главная цель медиаобразования – развитие медиакомпетентности педагогов и аудитории обучающихся. Профессиональная *медиакомпетентность педагога* – это совокупность его мотивов, знаний и умений, способствующих медиаобразовательной деятельности в аудитории различного возраста. В свою очередь *медиакомпетентность ученика* характеризуется совокупностью мотивов, знаний, умений и способностей личности, способствующих эффективному использованию медиаконтента в процессе обучения.

Именно профессиональная медиакomпетентность педагога становится ключевой при реализации цели повышения эффективности образования с использованием медиаконтента, так как именно педагог транслирует знания обучающемуся. И, в первую очередь, от педагога зависит качество образовательного контента. Педагог как личность с высоким уровнем медиакomпетентности в области медиаобразования должен характеризоваться и обладать следующими существенными качествами:

- высокой степенью мотивации;
- обширными теоретико-педагогическими знаниями;
- развитыми методическими умениями в области создания и использования контента в медиаобразовательной среде;
- стремлением к совершенствованию своих знаний и умений и систематической медиаобразовательной деятельности в процессе учебных занятий разных типов;
- креативностью и творческим подходом и так далее.

Таким образом, применение современных медиаресурсов с целью повышения качества образовательного процесса в учреждениях образования может показать высокую эффективность в случае рационального применения различных медиатехнологий на всех образовательных уровнях. Для этого необходимо формирование медиакomпетенций как у педагогов, так и у учащихся и обучающихся, а также повышение информированности заинтересованных лиц о современных образовательных медиаресурсах и медиатехнологиях и способах их применения в учебном процессе.

Список использованных источников

1. Кодекс об образовании Республики Беларусь от 13.01.2011 № 243-З.
2. Качество образования - это... Управление качеством образования :: SYL.ru [Электронный ресурс] – Электрон. дан. – URL: https://www.syl.ru/article/288524/new_kachestvo-obrazovaniya---eto-upravlenie-kachestvom-obrazovaniya, свободный. – Загл. с экрана.
3. Karen, H. Education as Entertainment: YouTube Sensations Teaching The Future // Education, JUN 23, 2015.
4. Федоров, А.В. Медиаобразование вчера и сегодня. – М.: Изд-во Таганрог. гос. пед. ин-та, 2009. 220 с.
5. Коротенков, Ю.Г. Понятие и проблемы медиаинформатизации образования / Ю.Г. Коротенков // Информатика и образование. – М.: РАО. 4, 2012.
6. Коротенков, Ю.Г. Smart-образование в аспекте его медиаинформатизации / Ю.Г. Коротенков // Научные труды VIII Международной школы-симпозиума АМУР-2014. Крымский федеральный университет им. В.И. Вернадского (Симферополь). – Симферополь, 2014.
7. Пильгун, М.А. Формирование контента в современном коммуникационном пространстве. Монография. – М., 2012. 212 с.
8. Дзялошинский, И.М. Современное медиапространство России. – М.: Аспект Пресс, 2015.

9. Каллиников П.Ю. Бугайчук К.Л. Видео своими руками [Электронный ресурс] – Электрон. дан. – URL: <https://www.slideshare.net/SvetlanaPavlova1/ss-50156443>, свободный. – Загл. с экрана.

10. 5 бесплатных программ для создания рисованных видео и анимированных презентаций - Maksimus.pro | Официальный сайт Максима Маршала [Электронный ресурс] – Электрон. дан. – URL: <https://maksimus.pro/5-besplatnyx-programm-dlya-sozdaniya-risovannyx-video-i-animirovannyx-prezentacij/>, свободный. – Загл. с экрана.

11. ТОП-10 программ для записи видео с экрана— 5 платных и 5 бесплатных [Электронный ресурс] – Электрон. дан. – URL: <https://lmslist.ru/screen-capture-software/>, свободный. – Загл. с экрана.

12. Копылов, Д.С., Лямин, А.В., Тихонов, Д.О. Технологии разработки мультимедиа курсов // Информационная среда вуза XXI века: материалы VII Международной научно-практической конференции (23 - 27 сентября 2013 года). – Петрозаводск, 2013, С. 189 - 201.

МЕДІАТВОРЧІСТЬ У РОБОТІ ШКІЛЬНОЇ БІБЛІОТЕКИ

В. Л. Срибна

*Куп'янська загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів № 11 Куп'янської
міської ради Харківської області,
м. Куп'янськ, Україна, srybna@gmail.com*

У артыкуле паказаны новыя формы працы і функцыі бібліятэкі ў інфармацыйную эпоху. Аўтар паказвае, як праз уласную медыятворчасць можна надаць традыцыйнай бібліятэцы функцыі медыяцэнтра школы.

Ключавыя словы: *медыятворчасць, бібліятэка*

Сучасны свет дужэ складны. У школе дзіці не ліше навчаюцца, але й готуюцца да дарослага жыцця. Школярам недастатна дати самі ліше знання, іх неабходна ще навчыці карыставацца імі. У переліку Дзесяці ключовых кампетэнтнастей Новай Украінскай Школы ё «інфармацыйна-цыфрова кампетэнтнасть» та «уміння вчыцісь впродовж жыцця».

Інфармацыйна-цыфрова кампетэнтнасть перадбачае впевнене, а водночас крытычне застосування інфармацыйна-комунікацыйных тэхналогій (ІКТ) для стварэння, пошуку, абробкі, абміну інфармацыяю на работі, в публічным прасторі та прыватному спілкуванні, інфармацыйну й медыя-грамотнасть, знання аснов праграмування, алгорытмічне мислення, вміння працаваці з базама даных, навчыці безпеці в інтэрнэці та кібербезпеці, розуміння етыкі работы з інфармацыяю (аўторскае право, інтэлектуальна власнасть тощо). Уміння вчыцісь впродовж жыцця – це здатнасть да пошуку та засваення новых знань, набуття новых умінь і навчыці, арганізація навчальнага працэсу зокрэма чэрэз эфектывне керування рэсурсама та інфармацыйнымі патокама, вміння вызначыці навчальны цілі та способы іх дасягнення, выбудовуваты сваю асвітна-прафесійну траекторыю, ацінюваты власны рэзультаці навчання. І сама шкільна бібліятэка можа і павінна дапамагці дзітям у фармуванні цих кампетэнтнастей! Сучасна бібліятэка - це інфармацыйны цэнтр, пасереднык між карыставацама та світовым рынкам мультымедыйных засобів, баз даных та Інтэрнэтам, якім забеспечуе школярам та педагогам вільны доступ да інфармацыі. Камп'ютерны тэхналогій – неабходна умова фармування сучаснага іміджу шкільна бібліятэкі, прывіднык да актывізаці чытання молоді.

У нінішньому суспільстві зменшуецца кількасть часу, якім дзіці, пдлітки, юнацка аудиторія праводять з кнжкою в руках. На сьогодні для того, щоб вони чыталы, бібліятэці неабходна докладаты багаты зусіль, тому пдтрымка та прапаганда чытання як асновы інтэлектуальнага та асобыстчнага развтыку учня ё пріорытетам. Вміння чытаты ё не проста важлывым фактарам, а навіць жытцевою неабходнастью. Мене, як бібліятэкаря, дужэ турбуе ставлення дзітей да кнжы і

читання. Я намагаюся виховати у них потребу в постійному спілкуванні з книгою, бо це допоможе їм правильно зробити перші кроки в житті. Саме книга здатна допомогти школярам опанувати знання, вибрати правильний шлях, реалізуватися як особистість, підвищити рівень культури.

У зв'язку з цим проблема пошуку шляхів активізації учнів до читання стає особливо актуальною. Для вирішення цієї проблеми необхідно формувати в учнів позитивну мотивацію до читання. Одне з найголовніших завдань шкільного бібліотекаря – зробити бібліотеку привабливою для учнів, щоб їм хотілося приходити туди знову і знову, бо велику роль у прищепленні дітям любові та поваги до книги відіграє саме шкільна бібліотека.

Сучасні бібліотеки використовують у своїй роботі з читачами різноманітні медіаресурси, за допомогою яких поступово формується і розвивається нова інформаційна освіта – медіаосвіта. Основними завданнями сучасних бібліотекарів на шляху розвитку медіаосвіти є формування у читачів цілого комплексу вмінь, а також пошук форм і умов його реалізації. Медіаосвітня робота нашої бібліотеки проводиться в напрямку медіаторчості – створенні власних медіапродуктів, як самостійно, так і в співавторстві з учнями, тому я не буду зупинятися на використанні готових навчальних відео, буктрейлерів, віртуальних екскурсій тощо, які щедро пропонує Інтернет.

Зовнішній вигляд бібліотеки повинен нести в собі інформаційне навантаження. Нашу бібліотеку оформлено з метою прищеплення в дітей любові до книги, розширення кругозору та створення затишних та комфортних умов для користувачів бібліотеки. Перед входом до бібліотеки та у читальному залі вивішено експозиції “Пам'ятники літературним героям”, “Великі люди - бібліотекарі” та “Образ бібліотекаря в світовому кіно”.

Щомісячно оновлюється календар знаменних і пам'ятних дат “Календарик-нагадайлик”. З метою інформування учнів та вчителів про послуги, які надає бібліотека, розроблено рекламу шкільної бібліотеки та розміщено на стенді.

В шкільній бібліотеці налагоджено випуск власної поліграфічної продукції. Так, було випущено збірки куп'янських поетів М. Шевченка та А. Шевельова, антологію творів місцевих літераторів «Привіт з Куп'янська», брошуру, присвячену творчості художника Опанаса Заливахи (уродженця с. Гусинка Куп'янського району), зроблено копії збірок віршів М. Болдиря, Фламелії та В. Відченка. Для учнів 2-7-х класів створено ілюстровану картотеку “Путівник до Країни книжок”.

Ілюстрована картотека “Путівник до Країни книжок” та власна поліграфічна продукція

Іншим засобом реклами книги є постери, які використовуються для оформлення бібліотеки. Їх можна знайти в Інтернеті, але ми робимо їх власноруч (скан обкладинки книги + анотація). Ці постери періодично замінюються, а використані збираються в папку «Прочитай эту книгу!!!». Окрім цього бібліотека

також випускає іншу поліграфічну продукцію: плакати, календарі, буклети та інше.

До свят та ювілеїв видатних людей випускаються стіннівки. Всю наочність створено у програмі Microsoft Publisher, вона доступна в шкільній бібліотеці для використання у навчально-виховному процесі та для скачування на сайті LibraLand.

Ми опановуємо створення книг нових форматів. В минулому році створено тревелбук «Полтава» з враженнями про подорож, артзін «Жнива скорботи», присвячений Голодомору 1932-1933 років на Куп'янщині, та «Бунтівний талант» про долю актриси Л.П. Ліницької, нашої землячки.

У 2014 році почав функціонувати сайт бібліотеки Куп'янської загальноосвітньої школи I-III ступенів № 11 LibraLand. Його електронна адреса <http://lib11.jimdo.com/>. Метою створення сайту LibraLand є задоволення інформаційних потреб усіх учасників навчально-виховного процесу і саме тому пріоритетними завданнями визначено висвітлення подій бібліотечного життя, популяризацію професії бібліотекаря в учнівському середовищі, співпрацю з іншими навчальними закладами. Це своєрідна візитівка, новий зручний інструмент узаємодії шкільної бібліотеки з усіма учасниками навчально-виховного процесу. Сайт став потужним інформаційним ресурсом, що працює на залучення всіх відвідувачів бібліотеки до актуальної інформації. На ньому розміщено інформацію про бібліотеку, світлини з виховних заходів, рекомендаційні списки художньої літератури, календар знаменних і пам'ятних дат з розповідями про свята, краєзнавчу інформацію, віртуальні книжкові виставки та багато іншого. В цьому навчальному році змінено оформлення нашого сайту та перекладено розміщені на ньому матеріали українською мовою. Маю власний блог «Будні та свята шкільного бібліотекаря», розташований за адресою: <https://librariansrybna.blogspot.com/>.

Налагоджено співпрацю з місцевою газетою «Куп'янчанка+Десятка». Там опубліковано мої статті краєзнавчої тематики «Два гения: Шевченко VS Заливаха», «Бунтарский талант», «Стиль жизни», «Библиокурьезы» та замітки з життя школи та селища.

Світовий кінематограф не особливо балує бібліотекарів своєю увагою, тому ми зняли відеофільм «Бібліотека в потоці історії», який розповідає про людей «самої мирної професії». Також створено відеопрезентацію «Библиотека Купянской ООШ № 11 – это...», яку розміщено на шкільному та бібліотечному сайтах і в мережі YouTube на каналі бібліотекаря «Regina Nigrae». При зйомці та монтажі використано цифровий фотоапарат та програму MovieMaker.

Велике значення у роботі бібліотеки має наочна форма популяризації книги. На сайті шкільної бібліотеки розміщено віртуальні книжкові виставки «Інновації в педагогіці: модульно-розвивальне навчання», «Воїн Світла Пауло Коельо», «Куп'янськ – третя столиця України», «Чому я?» та «З днем народження, Книго! Книги-ювіляри». В розробці знаходяться віртуальні виставки «Книги, которые читают знаменитости» та «Друзі мого дитинства».

Соціальні сайти - це мережеві сервіси, які проєктуються для створення та підтримки соціальних комунікацій, для об'єднання людей, що мають спільні інтереси і діяльність, для людей, які готові спілкуватися, або бажають дізнатися, які інтереси мають інші люди у всьому світі. Використання мережевих інтерактивних технологій для заохочення читання і просування літератури та ресурсів представляється одним з найбільш перспективних напрямків роботи з школярами, тому що дозволяє не тільки залучати до читання, а й формувати навички інформаційної грамотності, а також навички групової роботи і співпраці. В соціальній мережі Facebook організовано флешбук «Дневник Марии Башкирцевой», присвячений 155-й річниці української художниці, та сторінку художника Опанаса Заливахи. Також на Facebook є сторінка «Библиотека Купянской общеобразовательной школы 11», де можна ознайомитися з нашими новинами.

Для популяризації книги використовують буктрейлери. Буктрейлер – це короткий відеоролик за мотивами книги, кліп по книзі. Основне його завдання – яскраво і образно розповісти про книгу, зацікавити, заінтригувати читача, привернути увагу до книги за допомогою візуальних засобів, спонукати до її читання, створити аудиторію читачів та сформувати персональний бренд письменника. Буктрейлери можна робити самому, для цього є відповідні програми. Нашою бібліотекою створено буктрейлери за повістю М.В. Гоголя «Вій», романом Олесея Гончара «Собор», книгами «Видання Національного Олімпійського комітету» та «Щоденник Марії Башкирцевой». Для їх створення використовуються різні матеріали: фото, намальовані ілюстрації, відеофрагменти із фільмів, аматорська зйомка, відповідний музичний супровід, текстові слайди, ілюстрації, розвороти книг, фотографії. Готові ролики викладаю в мережі YouTube на каналі «Regina Nigrae» та сайт бібліотеки, що сприяє їхньому активному поширенню в мережі Інтернет. Використовуючи буктрейлери, маю на меті – показати учням у близькій їм високотехнологічній формі кліпу, що є ще цілий світ книгочитання, і що він може бути не менш захоплюючим, ніж обмін фотографіями чи спілкування з друзями в Facebook.

У бібліотеці школи знайшли використання й ідеї проєктного навчання. Сьогодні метод проєктів визнано як один із найефективніших засобів активізації пізнавальної діяльності учнів, тому він досить широко застосовується у практиці роботи бібліотек. Цей метод завжди орієнтований на самостійну діяльність учнів. Працюючи над проєктом, учні проводять невеличку дослідницьку роботу з обраної теми чи проблеми. Зосереджуючи увагу на темі, діти мають можливість збагатити власні знання, порівняти власні уявлення з набутими знаннями. Під час реалізації проєкту учні:

- займають активну творчу позицію;
- набувають досвіду дослідницької діяльності;
- широко використовують бібліотечні фонди та ресурси мережі Інтернет;
- аналізують та систематизують зібраний матеріал;

- працюють у групі, усвідомлюючи відповідальність за результати спільної роботи;
- планують власну діяльність, розподіляючи час;
- вчаться виступати перед аудиторією;
- презентують та оцінюють результати своєї проектної діяльності.

Школярі з задоволенням сприймають такий тип навчання, бо він змушує дітей по-новому подивитись на свої можливості, дає відповідь на запитання «А навіщо мені це потрібно?».

Особливістю проведення таких заходів у бібліотеці Куп'янської загальноосвітньої школи І-ІІІ ступенів № 11 є використання місцевого матеріалу, розповідь про видатних людей рідного міста. Так, була проведена робота над реалізацією проекту, кінцевим результатом якого стало створення щедро ілюстрованої брошури «Опанас Заливаха» (<https://www.calameo.com/accounts/5748583>) та слайд-шоу, присвячених творчості видатного українського художника-шістдесятника, уродженця с. Гусинка Куп'янського району. У реалізації проекту брали участь учні віком 15 – 17 років, які вже отримали навички роботи на комп'ютері в курсі інформатики. Під час роботи над проектом учні опанували пошук інформації в Інтернеті, використали на практиці свої знання з побудови презентацій Microsoft PowerPoint, створення публікацій за допомогою програми Microsoft Publisher та відео у програмі Picasa, розширили свої знання з курсів «Інформатика», «Історія України», «Мистецтво» та історії рідного краю.

10 травня 2018 року на засіданні Кабінету міністрів було затверджено новий рекламний бренд для України, створений київським рекламним агентством «Banda». В циклі заходів, присвячених Місячнику шкільних бібліотек - 2018, був реалізований проект, в ході якого школярі мали змогу спробувати себе у ролі дизайнерів та рекламистів та створити наш власний логотип України. У ньому брали участь учні 5-11 класів Куп'янської ЗОШ І-ІІІ ступенів № 11, члени бібліотечного активу «Юні читайлики». Під час роботи діти опанували пошук інформації в Інтернеті, навчилися створювати графічні об'єкти за допомогою програми Microsoft Publisher, розширили свої знання з курсу «Інформатика» та «Мистецтво».

Сформувати позитивне ставлення учнів до читання допомагають форми роботи, що цікаві для їх віку. Це – вікторини, літературні подорожі, конкурси уважних та начитаних, літературні аукціони, ток-шоу, інформаційні хвилинки тощо. Завжди цікавими є масові заходи з використанням комп'ютерної техніки. Під час підготовки до бібліотечно-бібліографічних занять використовують презентації Microsoft PowerPoint, інфографіки «Все про книгу» і «Як народжується книга?» та постери «Поради школярам», створені за допомогою програми Microsoft Publisher. Вносять різноманітність ребуси та кросворди, які зроблено за допомогою інтернет-сервісів Генератор Ребусів та Кросворд.

Велике значення щодо виховання бережливого ставлення до книг відіграє масова робота шкільної бібліотеки, позакласна робота. Наприклад, під час екскурсії учнів 1 класу до шкільної бібліотеки можна подарувати їм саморобне «Свідоцтво читача», яке слугуватиме ще й пам'яткою, як потрібно вести себе в бібліотеці та поводитись з книжками. Задля виховання любові і поваги до книги та людей, які її створюють, підготовки малюків до школи, проводяться екскурсії вихованців дитячого садочка «Теремок» до шкільної бібліотеки «Книжчин дім». На пам'ять про перше відвідування бібліотеки кожному малюку була подарована наша фірмова закладка, яку створено у програмі Fast Stone Image Viewer. Грамоти для учнів за перемогу у бібліотечних конкурсах також роблю власноруч.

Ефективними технологіями масової роботи шкільної бібліотеки є книжкові виставки. Велике пізнавальне і виховне значення мають тематичні виставки, присвячені актуальним проблемам сучасності, виставки на допомогу навчальному процесу, до знаменних і пам'ятних дат тощо. Їх мета – за допомогою художньої книги розширювати кругозір учнів. Назви книжкових виставок роблю кольорові, з підходящими до неї картинками або фотографіями, такі, наприклад, як «Жизнь и творчество А.С. Пушкина», «Україна. Роки скорботи» та «Друзі мого дитинства», для оформлення використовую іграшки, квіти та інші речі.

Практика показала, що сьогодні неможливо підходити традиційно до мотивації дітей до читання. Нові завдання сучасної освіти потребують інноваційних підходів, підвищення ефективності до надання бібліотечних послуг. Інноваційні та інформаційно-комунікаційні технології дають бібліотекарю необмежені можливості через велику їх різноманітність, сприяють всебічному розвитку особистості учня, формуванню ключових компетентностей. Залучення до процесу навчання усіх учнів класу, побудова бібліотечних заходів на основі діалогу забезпечує тим самим простір для осмислення школярами не тільки свого, а й чужого досвіду.

ФОРМУВАННЯ МЕДІАКОМПЕТЕНТНОСТІ У СИСТЕМІ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ

М. О. Сташенко, О. В. Рудь

Волинський інститут післядипломної педагогічної освіти,
(Луцьк, Україна); ovm333@ukr.net

Обґрунтовано важливість інтегрування медіаосвіти і медіа-інформаційної грамотності в освітню програму підвищення кваліфікації педагогічних працівників.

Ключові слова: медіаосвіта, медіаграмотність, медіакультура.

The importance of integrating media education and media-information literacy in the educational program of professional development of pedagogical workers is substantiated.

Key words: media education, media literacy, media culture.

Постановка проблеми. Сучасний світ по праву називають світом масових комунікацій. Збільшення числа каналів радіомовлення, телебачення, інформаційних технологій систематизації даних (телетекст, телеінтернет), бурхливий розвиток комп'ютерних мереж, відео і DVD-технологій, розвиток кіно, фотографії – усе це змушує говорити про якісні зміни загальнопланетарної культури, які справляють кардинальний вплив на національні культури.

Медіаосвіта є частиною основних прав кожного громадянина будь-якої країни на свободу самовираження і права на інформацію та є інструментом підтримки демократії.

У Конституції України (ст. 34) визначено: «Кожному гарантується право на свободу думки і слова, на вільне вираження своїх поглядів і переконань.

Кожен має право вільно збирати, зберігати, використовувати і поширювати інформацію усно, письмово або в інший спосіб – на свій вибір».

Дітям шкільного віку доводиться стикатися з постійно зростаючим потоком інформації, вони відчують значні труднощі, коли їм необхідно проявити пошукові навички, самостійно критично оцінити отриману інформацію.

Зважаючи на те, що медіаграмотність виступає як значуща якість особистості дитини шкільного віку, актуальною є проблема розвитку комунікативної культури особистості засобами медіаосвітньої діяльності, уміння володіти рідною мовою. Ця проблема є однією з пріоритетних у педагогіці, оскільки прогрес суспільства – це шлях постійної творчості, подолання стереотипів, вироблення нових, нестандартних, несподіваних ідей, оригінальних підходів і шляхів до їх втілення. Використання медіаосвітніх технологій сприяє формуванню нових видів діяльності, реалізації компетентнісного підходу та розвитку критичного мислення, індивідуалізації процесу навчання, формуванню комунікативної культури, та навичок дослідницької діяльності. Медіаосвіта в закладі загальної середньої освіти – це формування уявлень про медійний простір, шлях удосконалення та урізноманітнення освітнього процесу в закладі освіти, успішна соціалізація учнів.

ЮНЕСКО визначає медіаосвіту як напрямок в освіті, пов'язаний з усіма видами медіа (друкованим і графічним, звуковим, екранним і т. інше) і різноманітними технологіями; вона дає можливість учням зрозуміти, як масова комунікація використовується в їх соціумах, набути елементарні навички застосування медіа в комунікації з іншими людьми.

Ще 1989 року Радою Європи на основі документів ЮНЕСКО була прийнята «Резолюція по медіаосвіті та новим технологіям», де зазначалось, що, зважаючи на вирішальну роль медіа як телевізійного, радіо-, кінематографічного, культурного досвіду дітей, медіаосвіта повинна починатись якомога раніше.

Чинні освітні програми передбачають стратегію розвитку життєвих компетентностей учнів; формування основ соціальної адаптації та комунікативної культури; розвиток потреби в реалізації власних творчих здібностей. Саме формування практичних вмінь є пріоритетним завданням сучасної педагогічної науки і практики.

Розвиток культури, зокрема медіакультури, – важлива складова особистісного зростання учня. Базовий компонент освіти засвідчує, що освіта перебудовується в напрямі компетентнісного підходу до цілісного і загального розвитку дитини, підкреслює можливість закладання підвалин успішного дорослого життя.

Аналіз останніх досліджень. Формування основ медіакомпетентності дітей шкільного віку ґрунтується на дослідженнях медіаосвітніх теорій: філософської концепції «діалогу культур» (М. Бахнін, Ю. Лотман та ін.), дослідження теорій, тенденцій і проблем медіаосвіти за кордоном і в Україні (Д. Бааке, О. Волошенюк); дослідження з теорії становлення інформаційного суспільства (Д. Белл, К. Колін); дослідження Н. Баженової, О. Баранова, Г. Онкович, І. Льовшиної, Т. Іванової та інших медіапедагогів, теорії розвитку особистості в діяльності та спілкуванні (Л. Виготський, В. Давидов, А. Ельконін та ін.); проблеми формування комунікативної культури засобами медіаосвіти (А. Немирич, А. Богуш, Н. Гавриш, В. Іванов та ін.).

Виходячи з соціокультурної ситуації, що склалася в нашому суспільстві, медіаосвіта стає одним із пріоритетних напрямів виховання дітей. І сьогодні важливо розуміти, що навчання дітей елементарній медіаграмотності повинно починатися з дошкільного віку і тривати протягом повного циклу навчання.

Виклад основного матеріалу. «Медіаграмотність – результат медіаосвіти, це вміння формулювати медійну потребу, шукати, відбирати, оцінювати і пояснювати суттєві підсумки пошуку і представляти їх у вигляді нового медійного продукту і /або своєї точки зору. Тобто, це вміння формулювати медійну потребу, розуміти, що саме потрібно і важливо. А також вміння інтерпретувати медіатексти, робити відповідні висновки, зрозуміло формулювати смислові результати медійного пошуку. Медіаграмотність виступає результатом неперервного медіаосвітнього і медіавиховного процесу в дошкільній освіті» [1,с.54]. Дійсно, бурхливий розвиток електронних технологій, широке упровадження інтерактивних систем комунікації, навчальних програм у мультимедійних технологіях забезпечило вторгнення в суспільство

недоступного раніше потоку аудіовізуальної інформації від масової теле-, кіно-, іншої відеопродукції до електронних мереж Інтернет. Це спричинило помітні трансформації у сфері культури, як позитивні, так і негативні, майже повну зміну матриць свідомості, ціннісних систем і мислення, сприйняття оточуючого світу. Зазначене повною мірою стосується також підростаючого покоління – учнів загальноосвітніх шкіл, студентів вищих навчальних закладів, молоді. Адже, не таємниця, що людина, майже з перших хвилин свідомого життя опиняється в епіцентрі медіаполя. Саме тому суспільство повинно мати право отримувати правдиву інформацію про себе і про все те, що може вплинути на нього [2,3]. Отже основне завдання спецкурсу «Медіаосвіта та медіа-інформаційна грамотність сучасного вчителя Нової української школи» полягає у створенні механізму формування громадської думки щодо конкретних категорій – сутності, явищ, дійсності, понять, ідей тощо. Адже, на жаль, непоодинокі випадки, коли в друкованих та аудіо- і відеозасобах інформації є маніпуляція свідомістю громадян та пропаганда, що є неприпустимим. Створення ефективного механізму критичного осмислення і корегування інформації, отриманої через ЗМІ, відпрацювання особистісної системи ціннісних орієнтацій та формування умінь інтерпретувати інформацію, розуміти її суть, адресну спрямованість, мету інформування, викриття прихованого значення мають усунути негативний вплив на свідомість громадян, особливо учнівської та студентської молоді.

Варто враховувати і ту обставину, що мас-медіа мають відігравати також роль потужного культурного інтегратора, виконувати виховні функції, диктувати норми поведінки особи в суспільстві, ставлення її до інших людей, зберігати культурні традиції [4].

Формування аудіовізуальної грамотності надає додаткові можливості щодо самореалізації і соціалізації молоді, викоренення девіантної та делінквентної поведінки її через практично-орієнтовану творчість у сфері аудіовізуальних мистецтв.

Принципи сприйняття друкованої інформації, започатковані ще німецьким винахідником книгодрукування Йоганном Гутенбергом (середина 15 ст.), який надрукував так звану 42-рядкову Біблію – перше друковане видання в Європі, що визнане шедевром раннього друкування[5]. На жаль, сьогодні ми спостерігаємо кризу читання. Кінематограф, телебачення, відео, радіо, окремі друковані засоби масової інформації, нав'язлива реклама дедалі загострюють ситуацію інформаційного вибуху, руйнують екологію аудіовізуального середовища, до існування у якому приречені майже усі жителі планети. Саме тому на часі є започаткування медіаосвіти, яка у майбутньому повинна стати компонентом загальної освіти, невід'ємною частиною навчальних програм всіх ступенів [6].

Медіаосвіта педагогічних працівників відкриває можливості інтенсивного впровадження основ аудіовізуальної грамотності в загальноосвітніх навчальних закладах.

Таким чином, запровадження в закладах освіти навчальної дисципліни «Медіосвіта (медіаграмотність)» потребує, в першу чергу, навчально-

методичного забезпечення, розроблення навчальних програм, відповідної навчально-методичної літератури, проведення семінарів-тренінгів тощо. Консультативно-методична робота щодо ознайомлення педагогів із вітчизняними медіаосвітними моделями та аналогічними розробками фахівців інших країн сприятиме реалізації програм аудіовізуальної грамотності учнів ЗЗСО.

Навчальна програма спецкурсу «Медіаосвіта та медіа-інформаційна грамотність вчителя Нової української школи», розроблена за рекомендаціями Академії Української Преси.

Програмою спецкурсу передбачено вивчення слухачами курсів підвищення кваліфікації педагогічних працівників теоретичного матеріалу, проведення семінарських і практичних занять, тренінгів та написання авторських робіт. Підсумковий контроль – контрольна робота чи виконання тестових завдань.

Важлива роль у формування основ медіапедагогіки та аудіовізуальної грамотності учнівської молоді має бути відведена обласним інститутам післядипломної педагогічної освіти. На курсах підвищення кваліфікації педагогічних працівників ЗЗСО доцільно передбачити надання таких освітніх послуг. Теми запропонованого спецкурсу можуть бути інтегровані в ОПП підвищення кваліфікації педагогічних працівників усіх категорій.

Особливої ваги це питання набуває нині при реалізації прийнятої у 2016 році Президією Національної академії педагогічних наук України нової редакції Концепції впровадження медіаосвіти та нового Державного стандарту початкової освіти, який містить курс навчання медіаграмотності, відповідно до яких школярі мають засвоїти навички зі сприйняття, аналізу, інтерпретації, критичного оцінювання інформації в текстах різних видів та медіатекстах [7].

«Медіаграмотність – це необхідне вміння для сучасної особистості, - виокремила Міністр освіти і науки України Лілія Гриневич під час презентації проекту «Вивчай та розрізняй (Learn to Discern)» - це перша в своєму роді ініціатива із інфо-медійної грамотності для ЗЗСО. - Ця програма має на меті сформуванню в учнів України навички критичного мислення, що необхідні, аби не піддаватися впливу дезінформації та пропаганди..» ... «Для виживання нашої держави дуже важливо, щоб громадяни вміло критично мислити, - сказала вона. - Ми мусимо відверто собі сказати, що метою пересічної школи ніколи не було навчити критично мислити. Адже критично мислити означає, що людина вміє ставити запитання, а не приймає просто так на віру. Традиція ж пострадянської школи – знати правильну відповідь на запитання. Ми зараз змінюємо цю парадигму. Медіаграмотність – це необхідне вміння для сучасної особистості: ми підкреслюємо це і в концепції Нової української школи, і законі “Про освіту”. Ми вдячні нашим партнерам, які допомагають нам розробити методологію інтеграції медіаграмотності в шкільні предмети» [8].

У професійній діяльності особа, яка опанувала цілісний курс теоретичного матеріалу програми і набула відповідних компетентностей повинна уміти:

- виявляти маніпулятивний контент медіа;

- використовувати міжнародні, законодавчі, нормативно - правові документи адаптації учнів загальноосвітніх шкіл та студентів вищих навчальних закладів до сучасних соціально-економічних умов в суспільстві;
- здійснювати аргументований критичний огляд аудіовізуальної та друкованої інформації, готувати рецензії;
- оцінювати зміст, форму і стиль аудіовізуальної та друкованої інформації;
- застосовувати раціональні методи пошуку, відбору, систематизації та використання аудіовізуальної та друкованої інформації;
- здійснювати перевірку та класифікацію джерел інформації;
- аналізувати явища і процеси в соціально-економічному житті суспільства в минулому та сучасному вимірах;
- давати оцінку культурно-історичному розвитку суспільства, його культурному і духовному надбанню;
- в професійній діяльності використовувати комп'ютерні програми навчання, програму Intel@ «Навчання для майбутнього», навчальні ресурси глобальної мережі Internet;
- використовувати спеціальні комп'ютерні програми, системи віртуальної реальності;
- поєднувати традиційні методи навчання з мультимедійними засобами подачі інформації, засобами масової інформації;
- використовувати в освітньому процесі приклади негативних соціальних тенденцій, що створюють засоби масової інформації (пониження рівня моральних і духовних потреб молоді, створення негативних ідеалів і кумирів, героїв тощо);
- запроваджувати в навчальному процесі інноваційні технології, створювати єдиний інформаційний простір (інтерактивність, комунікативність, мультимедійність, індивідуалізація тощо);
- використовувати аудіовізуальну інформацію для сприйняття світу та взаємодії з соціумом;
- характеризувати соціальну інформацію за такими ознаками, як доступність, кількість, цінність, зміст, об'єктивність, адекватність, достовірність, точність, оперативність, надійність та ін.;
- залучати старше покоління, громадські організації, батьків учнівської молоді до формування морально-етичних орієнтирів, навчання її правильно орієнтуватися у пропозиціях сучасних мас-медіа, формування власної думки;
- розпізнавати гіперболізовані ознаки медіаповідомлень та пояснювати мету їх демонстрування;
- орієнтуватися в сучасному медіапросторі, розуміти основні принципи функціонування різних видів масової інформації;
- розрізняти інформацію за рівнем впливу на особистість, аналізувати й оцінювати медіаповідомлення;
- розшифровувати та використовувати закодовану в медіаповідомленнях інформацію;
- розрізняти та застосовувати методи організації професійної діяльності вчителя з використанням технології мультимедіа;

- збирати, обробляти, зберігати та передавати інформацію з урахуванням пріоритетів професійної діяльності вчителя;
- самостійно створювати медіапроекти в галузі професійної діяльності вчителя.

Компетентності, набуті особою після опанування теоретичного матеріалу курсу

Після опанування теоретичного матеріалу спецкурсу з питань медіаосвіти (медіаграмотності) особи, які навчаються, повинні ЗНАТИ:

- законодавчі та нормативно-правові акти щодо адаптації учнів ЗЗСО до сучасних соціально-економічних умов суспільства;
- державну політику щодо молодіжних громадських організацій стосовно питань соціальної адаптації; становлення та розвитку молоді, сприяння зайнятості молоді в соціально-економічному секторі;
- роль медіа в формуванні полікультурної картини світу;
- педагогічні аспекти аудіовізуальної грамотності;
- функції і класифікацію засобів масової інформації по способу передачі інформації і по каналам сприйняття;
- негативні тенденції, що створюють засоби масової інформації (дезорієнтація особистості, крайній негативізм, надлишковий оптимізм тощо);
- соціальні аспекти девіації як форми соціальної дезадаптації;
- методологічні аспекти медіапедагогіки і основ аудіовізуальної грамотності;
- особливості використання медіаінформації слухачами курсів підвищення кваліфікації педагогічних працівників, учнями загальноосвітніх шкіл, мультимедійність та психолого-педагогічні умови сприйняття і засвоєння навчального матеріалу;
- принципи, засоби, методи збору, систематизації, узагальнення і використання аудіовізуальної та друкованої інформації;
- роль комп'ютера в активізації пізнавальної діяльності учнів загальноосвітніх шкіл та студентів вищих навчальних;
- позитивні та негативні наслідки застосування медіатехнологій навчання;
- організаційно-методичні та психолого-педагогічні аспекти формування основ аудіовізуальної грамотності слухачів курсів підвищення кваліфікації педагогічних працівників, студентів вищих навчальних та учнів загальноосвітніх шкіл;
- принципи маніпулювання свідомістю споживачів аудіовізуальної інформації;
- спецмедіапроекти, елементи навіювання в засобах масової інформації, їх шкідливі наслідки та прояви в суспільстві;
- роль медіа в навчально-виховному процесі закладів післядипломної педагогічної освіти ЗЗСО;
- сутність політичних, правових, трудових, патріотичних, моральних, релігійних, естетичних, філософських поглядів сучасної молоді;

- сутність медіакомпетенцій педагогічних і науково-педагогічних працівників;
- сучасну парадигму освіти і роль вчителя в інноваційному інформаційному просторі;
- дидактичний і виховний потенціал медіа (інтерактивність, комунікативність, мультимедійність, індивідуалізація тощо);
- засоби створення середовища для культурного і духовного зростання учнівської молоді, для її соціальної адаптації;
- правила культури спілкування в інформаційному суспільстві та методи захисту від можливих негативних впливів у процесі масової комунікації.

Висновки. Головним завданням медіаосвіти (медіаграмотності) педагогічних, науково-педагогічних працівників є підготовка учнівської молоді до життя в сучасних інформаційних умовах на основі аудіовізуальної грамотності, розвиток навичок з розуміння та усвідомлення наслідків впливу різних видів медіа на психіку особистості та суспільства в цілому.

Підготувати підрастаюче покоління до свідомого існування у медіасередовищі та органічної інтеграції в медіакультуру через формування критичного відношення до аудіовізуального продукту, перетворення учнівської молоді як споживачів аудіовізуального продукту у свідомих і творчих користувачів мас-медіа, вироблення імунітету до маніпулятивної дії екрану, створення умов інформаційної безпеки для свідомих громадян суспільства неможливо без опанування педагогічними і науково-педагогічними працівниками основ медіаосвіти.

Вирішення саме цих завдань і буде запорукою свідомого спілкування з мас-медіа, дасть можливість критично оцінювати як інформацію, так і норму поведінки особи в суспільстві.

Метою вивчення спецкурсу є формування у педагогічних працівників певних знань і умінь з основ медіаосвіти та аудіовізуальної грамотності щодо вирішення сучасних медіапедагогічних проблем, розуміння ролі та значення медійного світу в професійному та особистісному ставленні людини [9, с.5].

Основними завданнями вивчення є:

- вироблення навичок розпізнавання маніпулятивної медіа інформації;
- формування практичних навичок використання загальноосвітніх медіа продуктів в професійній діяльності педагогічних працівників, формування у учнівської молоді полікультурної карти світу;
- визначення сутності медіакомпетентності;
- розкриття дидактичних, психолого-педагогічних і методичних аспектів застосування медіа в навчанні і вихованні;
- вивчення впливу різних медіазасобів на навчання і виховання молоді, можливих наслідків їх негативного впливу.

Навчальною програмою спецкурсу «Медіаосвіта та медіа-інформаційна грамотність вчителя Нової української школи» передбачено вивчення вищезазначених проблем у закладах післядипломної педагогічної освіти. Розробка і практична реалізація у навчальному процесі програм з медіаосвіти і

основ аудіовізуальної грамотності стане важливою основою для соціальної адаптації учнівської молоді до сучасного соціуму [10, с. 17].

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Закон України «Про інформацію». Відомості Верховної Ради України. Київ 02.10.92 №2657 (із змінами, внесеними згідно із Законами. Останній від 13.01.11 №2938).
2. Закон України «Про доступ громадян до публічної інформації». Відомості Верховної Ради України. Київ, від 13.01.11 №2939 – VI.
3. Закон України «Про захист суспільної моралі». Відомості Верховної Ради України. Київ, від 20.11.03 №1296 – IV.
4. Онкович Г.В. Використання інтегрованого простору знань у навчальному процесі засобами медіасовіти / Г. В. Онкович // Журналістика, філологія та медіаосвіта: Збірн. наукових доповідей у 2-х томах. – Т. 2 – Полтава. Освіта 2009. – с. 252 – 255.
5. Робак В. До питання про розвиток медіапедагогіки у Німеччині // Робак // Другий український педагогічний конгрес: збірник матеріалів конгресу. – Львів: ТОВ Камула 2006. – с. 275 – 286.
6. Чемерис І.М. Медіаосвіта за кордоном: теорія медіаосвіти та коротка історія розвитку // М. Чемерис. Вища освіта України. – 2006, №3 с.104 – 8.
7. Концепції впровадження медіаосвіти в Україні (нова редакція). Схвалена постановою Президії НАПНУ від 21 квітня 2016 р. № 1- 2/7 – 110. https://24tv.ua/ukrayina_tag1119
8. http://ms.detector.media/mediaprosvita/mediaosvita/mediagramotnist_те_neobkhidne_vminnya_dlya_suchasnoi_osobistosti_liliya_grinevich/
9. Практичний посібник з медіаграмотності для мультиплікаторів / За загал. ред. В. Ф. Іванова. - Київ: Академія української преси, Центр вільної преси, 2019. – 100 с.
10. Медіаосвіта та медіа-інформаційна грамотність вчителя Нової української школи : навчальна програма спецкурсу / укладачі: Стащенко М. О., Рудь О. В. / – Луцьк : ВІППО, 2018. – 68 с.

СТВОРЕННЯ НАВЧАЛЬНОГО МЕДІА-СЕРЕДОВИЩА

Трипольська О.О., Вовк О.В.

*Люботинська загальноосвітня школа I-III ступенів № 4 Люботинської міської ради Харківської області, Україна,
olya-tripolskaya@ukr.net*

Обґрунтовано важливість інтегрування медіаосвіти і медіа-інформаційної грамотності учня. Запропоновано і описані ефективні засоби для роботи з учнями.

***Ключові слова:** медіаосвіта, медіаграмотність, медіакультура, засоби медіаосвіти.*

Важливим аспектом, що визначає характер змін у системі освіти, є науково-технічний прогрес та його вплив на соціальні та суспільні відносини. Комп'ютерні технології постійно вдосконалюються, стають більш насиченими, ємними, гнучкими, продуктивними, націленими на різноманітні потреби користувачів. Розвиток інформаційних та Internet-технологій, засобів телекомунікації справляє перетворюючий вплив на формування освітнього середовища. Отримання інформації в сучасних умовах стає життєво необхідним ресурсом, без якого неможливо досягти як навчальних та професійних цілей, так і задоволення багатьох матеріальних та культурних потреб. Тому в умовах величезного потоку інформації і дефіциту навчального часу ведеться активний пошук нових резервів для створення гнучкої і мобільної системи освіти [1].

Медіа-освіта відкриває великі можливості для розвитку дитини, її інтелектуального і творчого потенціалу, здібностей, самостійного мислення. Використання медіа-засобів у навчанні має стати подолання наслідків «кліпового-інтернетного» потоку свідомості і формування самостійного критичного мислення сучасної особистості, що живе в насиченому, а почасти навіть у перенасиченому інформаційному світі.

Використання медіа-технологій у педагогічній діяльності відкриває унікальні можливості активізації процесів пізнання, також визначається вирішенням одного з головних завдань сучасної школи – формування всебічно розвиненої особистості, здатної самостійно набувати необхідних знань, уміло застосовувати їх на практиці, працювати з різноманітною інформацією, критично мислити, бути комунікабельним, самостійно працювати над розвитком власного інтелекту, культурного і морального рівня.

Проблемам використання ІТ-технологій в освіті присвячені праці Б.С. Гершунського, М.І. Жалдака, Н.В. Морзе та інших. Психолого-педагогічні та організаційні засади використання ІТ-технологій висвітлені в наукових дослідженнях М.М. Левшина, Й.Я. Ривкинда, А.В. Хуторського. Дослідження вчених і педагогів-практиків Л.Масол, О.В.Суховірського переконливо свідчать про те, що використання медіа-технологій під час освітнього процесу має такі основні переваги: здійснюється диференціація освітнього процесу; розширюється контроль за діяльністю учнів і забезпечується на цій основі

зворотний зв'язок; створюються умови для підвищення рівня зацікавленості учнів в освітній діяльності завдяки внесенню елементів новизни. *Отже*, Нова українська школа рекомендує до застосування медіа-технології через демонстрацію та власну роботу з комп'ютерною технікою та у мережі Інтернет, аби активізувати пам'ять і розумові процеси учнів.

Методичні можливості сучасних медіа-технологій дають можливість учителю вільно почуватись, використовуючи їх багатогранність та різноманітність. Водночас збільшуються вимоги до вчителя, він повинен стати порадиником для учня, зобов'язаний перебувати в постійному творчому пошуку, володіти основами психології, вміти використовувати на власних уроках сучасні технічні засоби навчання.

Одне з перших досліджень, присвячених розробці комплексних концепцій медіа-середовища і медіа-культури, належить Н. Кириловій. Медіасередовище розуміється дослідником як сукупність соціальних умов, в контексті яких функціонує медіа-культура.

Використання новітніх інформаційно-комунікабельних сервісів на уроках сприяє підвищенню якості освіти, формуванню знань, умінь, навичок, розкриттю здібностей учнів, підготовці до життя у високо технічному конкурентному світі. Тому постає необхідність впровадження різноманітних хмарних ресурсів, застосовуючи сервіси Google, відеоканал YouTube, веб-квести, тест-форми, музейний портал тощо.

Також під час освітнього процесу доцільно використовувати такі Інтернет-сервіси: Інтернет-сервіс динамічних презентацій Prezi, Інтернет-сервіс Loure, Хмари тегів, Canva – онлайн-конструктор для створення банерів, візиток, ілюстрацій і постерів, Інтернет-сервіс Blendspace, Timeline JS – стрічка часу, он-лайн сервісу Cross. Особливу перевагу надаємо сервісу LearningApps, який дозволяє легко створювати завдання на основі шаблонів. На сьогоднішній день сервіс пропонує близько 30 різноманітних шаблонів, що цілком достатньо для реалізації безлічі методичних задумів. Всі шаблони розділені на 5 груп: вибір, розподіл, послідовність, заповнення та онлайн-ігри. Кожен із ресурсів можна використати на своєму занятті, змінити під власні потреби, розробити схожий чи зовсім інший навчальний модуль, його можна зберігати у власному «кабінеті», створивши свій акаунт в даному онлайн-середовищі. Можна створити власну вправу. У вправах можна додавати текст, зображення, звук, відео. У процесі підготовки інтерактивного дидактичного матеріалу для учнів в середовищі LearningApps учителі та учні розвивають критичне та творче мислення, формують комунікативні навички, ключові компетентності.

для зчитування QR). Можливості застосування технології QR-кодування в освітньому процесі: оригінальний підхід до написання книги QR-кодами замість слів і букв (кожна сторінка - код); код як доповнення до реального об'єкту; навчальні питання після сканування коду і прочитання інформації; список додаткових джерел; навчальна гра-квест із завданнями, захованими в кодах; посилання на сайти, джерела в публікаціях; посилання на кейси/завдання в електронних курсах. QR-коди дозволяють зробити заняття більш захоплюючими та ефективними. З одного боку, учням зручно зчитувати цікаву інформацію та оперативно зберігати її в пам'яті мобільних пристроїв, з іншого – такий підхід дозволяє задіяти додатковий (тактильний) канал сприйняття інформації.

Також формою візуалізації навчального матеріалу є скрайбінг (нова техніка презентації, винайдена британським художником Ендрю Парком для британської організації наукових знань). Доповідь спікера супроводжується ілюстраціями «на льоту». Таким чином, слухачі чують і бачать одночасно приблизно одне й те ж саме, що полегшує сприйняття інформації.

Особливе місце у створенні навчального медіа-середовища ми відводимо створенню ментальних карт. Ментальні карти – це зручний інструмент для відображення процесу мислення і структуризації інформації у візуальній формі.

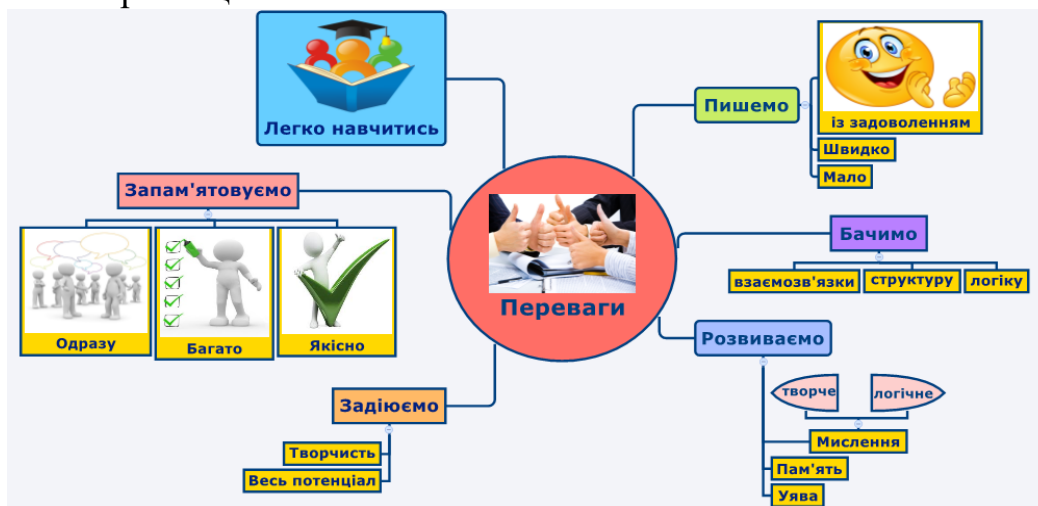

Mind Maps – це унікальна технологія роботи з інформацією, спосіб зображення процесу загального системного мислення за допомогою схем.

Ментальні карти – це спосіб запису, альтернативний стосовно тексту, списків і схем. Вони використовують всі можливі способи, щоб активувати сприйняття за допомогою різноманітності: різна товщина ліній, різні кольори гілок, точно вибрані ключові слова, які особисто для вас є значущими, використання образів і символів. Техніка ментальних карт допомагає не тільки

організувати і упорядкувати інформацію, але і краще сприйняти, зрозуміти, запам'ятати і проасоціювати її.

Даний метод дає можливість вчителю підвищувати мотивації, якість знань, конкурентоспроможність учнів; розвивати предметні та комунікативні компетенції, творчі здібності; активізувати діяльність; вивчати особистість учнів, виявляти причини їх когнітивних труднощів, коригувати знання.

Ментальні карти можуть бути застосовані до будь-яких видів завдань, активно привертають увагу учнів різного віку до творчого мислення, організації і вирішення проблем.

Залежно від ступеня згортання інформації, можна виокремити три види інтелект-карт: детальні – максимальна репрезентація інформації, навчального матеріалу; схематичні – спрощено-узагальнене представлення інформації (ключової ідеї); символічні – максимальне згортання інформації, з використанням знаків, малюнків, зображень.

Метод інтелект-карт універсальний (своєрідний лайфхак) для обробки інформації будь-якого типу, прийнятний до застосування в будь-якій сфері життя. На основі цього методу можна створити систему освіти, яка дасть учню найважливіші уміння – уміння самостійно здобувати знання, презентувати їх і використовувати у своїй діяльності. Багаторазове повторення гарантує запам'ятовування змісту матеріалу, формує термінологічно-понятійну лексику та навички презентування власної роботи, з висловленням оцінок, суджень, аналізу.

Головна перевага даного методу – його універсальність. Запропонована методика проста і може бути використана будь-яким учителем-предметником.

Для створення навчального медіасередовища постає необхідність обміну досвідом з колегами, скороченню дистанцій між учителем та батьками, а також між учнями та учнями, а найголовніше – між учнями і вчителем. Тому саме персональний сайт учителя дає можливість реалізувати з його допомогою індивідуальний підхід, націленість на розвиток особистості конкретного учня. З допомогою сайту можна розповсюджувати потрібну інформацію в стислі строки, поділитися новинами, розмістити навчально-методичні розробки, творчі роботи

учнів, їх здобутки та багато іншого. Персональний сайт учителя має можливість донести інформацію в мультимедійних формах.

Веб-сайт сьогодні — це не тільки джерело корисної інформації. На сторінках сайту користувачі можуть додавати, редагувати і коментувати матеріали, вирішувати тестові завдання, обговорювати різні питання, оцінювати, знайомитися тощо. Сьогоднішні учні все частіше проводять час в мережі Інтернет, і їм набагато простіше отримати потрібні матеріали через Інтернет, ніж користуватися бібліотеками, книжками, довідниками, це стосується навіть запису домашнього завдання. Ми маємо розуміти, що працюємо з учнями нового покоління, готуємо їх до життя в новому суспільстві, яке вимагає саме такої сучасної особистості, готової жити в новому інформаційному суспільстві.

Останнім часом все більшої популярності серед учнів набувають Інтернет-змагання. Учень, що бажає взяти участь в такій олімпіаді, реєструється на сайті і виконує відповідні завдання. Традиційно такі WEB-олімпіади з різних шкільних дисциплін проводить освітній проект «На урок». Необхідно намагатися залучати учнів до інтерактивних он-лайн конкурсів та олімпіад. Перевага таких заходів: за участь учні отримують яскраві дипломи або сертифікати, мають можливість безкоштовно взяти участь в онлайн-олімпіаді або конкурсі, можливість виконувати завдання з власного комп'ютера або планшета, виконання завдань з різним рівнем складності, зафіксоване місце у рейтингу результатів загального і шкільного рівня; виконання різнотипних, інтерактивні та цікаві завдань.

Таким чином, можна стверджувати, що створення навчального медіа-середовища дає позитивні результати в освітньому процесі. Медіа-технології при оптимальному застосуванні та поєднанні здатні значно підсилити ефективність освітнього процесу й отримати гідний результат у вигляді комплексу не знань, вмій та навичок, а компетентностей, необхідних для життя та подальшого навчання здобувачів освіти.

Список використаних джерел

1. Кадемія М.Ю., Інформаційно-комунікаційні технології в навчальному процесі: навч. посіб / М.Ю.Кадемія, І.Ю.Шахіна. — Вінниця, 2011. — 220с.
2. Богосвятська А. І. Як зробити смачний, ароматний, кольоровий урок літератури: Методичний посібник. — Львів : Норма, 2015. — 136 с.

ФОРМИРОВАНИЕ МЕДИАГРАМОТНОСТИ МЛАДШИХ ШКОЛЬНИКОВ В УСЛОВИЯХ ГРУППЫ ПРОДЛЕННОГО ДНЯ

И.Л. Троц

ГУО «Средняя школа № 40 г Могилева», г Могилев, Беларусь.

E-mail: inna.troc@mail.ru

У артыкуле прыведзеныя прыклады эфектыўнага фарміравання медыя-інфармацыйных кампетэнцый малодшых школьнікаў, аправаваныя аўтарам на ўласнай практыцы падчас інфармацыйных гадзін і у групах падоўжанага дня.

Ключавыя словы: малодшыя школьнікі, медыякампетэнцыі, гульні, творчыя заданні, медыяпраекты, інфармацыйная гадзіна, рэклама.

Жизнь современного общества немыслима без медиа, новых информационных технологий, интернета, телекоммуникационных сетей. Мы все являемся потребителями разного рода информации, поток которой постоянно увеличивается. В XX веке человечество вступило, по образному выражению известного поэта Андрея Вознесенского, в визуальную эпоху. Неограниченное господство «экрана» распространилось не только на сферу бизнеса, политики, экономики, но и вторглась в область самых сокровенных человеческих отношений – семьи, веры. Современная цивилизация, по сути, навязала ребенку «экран» в качестве и средства развлечения, и средства обучения. Бумажные странички книги заменил монитор компьютера. Блоги, видеоигры, реклама, электронные молодежные журналы. Информация влияет на детское подсознание. Младшие школьники достаточно хорошо владеют всеми современными гаджетами, то есть медиатехникой, но используют ее не всегда с пользой для себя. Пассивное потребление медийной информации способствует возникновению у юной аудитории стереотипных суждений, согласно которым, только приобретая, скажем, рекламные товары, или, копируя поведение известных телевизионных или кинематографических героев, можно стать похожим на идеального человека, преуспевающего в жизни. Поэтому, наверное, современное подрастающее поколение очень стремится во что бы то ни стало иметь “все, как в кино”: большой дом, машину последней модели, шикарную мебель, видеоаппаратуру, компьютер, сотовый телефон, много денег и т.д. Исследования современных школьников показали, что у 70,2% опрошенных материальные блага стоят на первом месте, у 12,8% - семья, и только у 10,6% - работа. Одной из причин пассивности и инфантилизма подрастающего “медийного” поколения является видимая доступность удовлетворения всех желаний “Здесь и сейчас”, “легких” денег в некоторых телевизионных программах, компьютерных играх, рекламе, детской “желтой прессе”. «Экран» как благо цивилизации порождает такие явления, как «информационный тоталитаризм» - агрессивную информационную среду, где нет границ реального и виртуального мира, а также «клиповое сознание», которое отчуждает человека от созерцания и размышления. Происходят изменения в системе ценностей.

Живое, человеческое, непосредственное уступает место технократическому, опосредствованному общению и обучению через монитор, когда партнер как собеседник или учитель оказывается не нужным. Изменяются базовые потребности ребенка, такие, например, как потребность в игре, общении с взрослыми и сверстниками [1, с 4].

Запретить пользоваться компьютерами, телевизорами, играми в век компьютерных технологий ни в коем случае нельзя. Наша цель - помочь детям осознать, что монитор - это не только поле для игры, а окно, через которое можно познавать мир и совершенствоваться! Важно научить детей осознанно пользоваться медиа и создавать, используя современные средства, которыми они овладели, что-то эстетическое, духовное, что-то такое, что будет приносить людям, и в первую очередь им самим, радость. А так же защитить детей от негативной, вредоносной для них информации, а значит, научить распознавать ее и анализировать.

Медиаграмотность - совокупность навыков и умений, которые позволяют людям находить необходимое в огромном потоке информации, анализировать, оценивать информацию различных видах медиа, жанрах и формах, а также создавать такую информацию. Медиа (от латинского *medium*)- посредник, средство.

Области, где наиболее эффективна реализация медиаобразования, постоянно меняются. Так, в настоящее время оптимальными областями, где необходима медиаобразовательная работа, являются:

сфера обеспечения информационной безопасности личности (умение ориентироваться в медиапространстве, грамотно осуществлять навигацию);

сфера поиска информации (умение составлять поисковые запросы, отбирать и фильтровать информацию, сохранять и изменять ее по заданным параметрам; важно здесь также осуществление и стимулирование потребности в новой информации)

сфера восприятия и интерпретации медиатекста (восприятия, понимания, освоения контекста, умения воспринимать концепцию и скрытый смысл медиатекста, умение выстраивать свою концепцию по поводу полученной информации);

сфера медиаторчества (создания собственных медиатекстов – как самостоятельно, так и в соавторстве; от репродуктивного уровня – через креативный – к творческому);

практическое освоение медиапространства (умения соблюдать этику общения в медиапространстве, понимать направленность медиатизированного диалога).

Средств, которые создаются для массового информирования и коммуникации в конце XX столетия считалось шесть: печать (книги, газеты, журналы), аудиозаписи, кинематограф, радио, телевидение, интернет. В связи с появлением новых технологий в список можно включить телефонию, блоги, видеоигры. Медиа, с которыми можно познакомить младших школьников в настоящее время очень много: плакаты, стенгазета, информационные стенды в школе, интернет-магазины, социальные сети, видео и компьютерные игры,

билборды и другая уличная реклама, логотипы на одежде (обуви, сумках, кубках), географические карты, вирусные рекламы, SMS сообщения, постеры и флаеры, вышивайки, наклейки, значки, автоматические рекламные телефонные звонки, купюры национальной валюты, татуировки, музыка в магазинах, сирены (пожарная, милицейская, скорой помощи и т.д.).

Каким образом можно осуществлять медиаобразование младших школьников? В первую очередь, можно использовать часы информирования. Час информирования в группе продленного дня это не информированием о том, что и где произошло, а час формирования информационных компетенций учеников. Уже на первом занятии младшим школьникам можно предложить ответить на вопросы «Откуда к нам поступает информация?», «Какую информацию об окружающем мире помогают нам собрать органы чувств (глаза, уши, нос, язык, кожа). Предложите детям, используя органы чувств, как можно больше информации собрать о предлагаемом предмете.

Чтобы дети не стали жертвами обмана, их важно научить критически относиться к информации, ее источникам, научить отбирать необходимый материал среди информационного мусора. Поможет в этом игра «Кто искажил информацию?» (по принципу игры «Глухой телефон») Существует два варианта игры: в первом ведущий рисует 10-15 предметов, объединенных одной темой, а дети передают ее друг другу; во втором варианте - ведущий рассказывает историю, которая передается из уст в уста. Учащиеся наблюдают, как искажаются факты, появляется ошибочная информация, и делают вывод, что точную информацию можно найти только в первоисточниках.

Информационная эпоха то ли мутирует, то ли уже окончательно трансформировалась в эру дезинформации. Можно сказать, что информация наиболее распространенное, легкодоступное и в то же время востребованное оружие массового поражения XXI века. Не свинцовые пули, не ядерные заряды, а именно сконструированные медиамесседжи – оружие №1 в арсенале так называемой гибридной войны. Напрочь засорили мессенджеры длинными "письмами счастья" (как в нашем школьном детстве): "Отправь десяти людям и смотри, что произойдет вечером". Чтобы защитить детей от негативных последствий таких «писем счастья», ежегодно 9 октября (Международный день почты) проводится урок общения «О чем пишут в письмах», на котором дети знакомятся с культурой общения людей в разные временные рамки. Младшие школьники не только учатся этикету написания писем, но учатся защищать себя от вредоносных рассылок (спама), которые приходят на почтовые ящики компьютера. Важно уметь распознавать медийную манипуляцию, которой можно подвергнуться где угодно. Обмануть может и общенациональный телеканал, и местное радио, и районная газета, и любимая страница в соцсетях. Сделать это будет проще после медиаобразовательной вакцинации: объясните детям на примере «писем счастья», что существует правило "6 С+ Д", т.е. если в текстах для привлечения внимания используется: Скандалы, Сенсации, Страх, Смех, Секс, Смерть или Деньги, то такая информация несет вредоносный посыл и этот "посыл" надо расшифровать. Необходимо рассказывать ученикам о правилах нетикета (сетикета или сетевого этикета) «Этика и правила сетевого

общения». Дети должны усвоить главное - в виртуальной жизни нас окружают такие же люди, как и в реальной, поэтому очень важно сохранить свою репутацию.

Интересна младшим школьникам работа с фотографиями. В прошлом году, в газетах широко освещалась информация о реконструкции Днепровского моста в городе Могилеве. К уроку информирования, который мы назвали «История одного моста», учащиеся собрали фотографии моста, начиная с 1880 года и информацию о том, как он преображался с годами и кто в этом принимал участие. Научить детей видеть прекрасное помогают фотоконкурсы: «Зима глазами детей», «Один день из жизни ученика», «Осень, ты меня чаруешь».

К утреннику «Что в имени твоём...», посвященному 8 марта учащиеся группы продленного дня собрали информацию о происхождении имени своих мам и оформили ее в виде поздравительных книжечек, а так же была создана выставка маминых фотографий.

Интересна младшим школьникам работа с картинами, рисунками, плакатами. Главное - разгадать замысел автора. Художник имеет возможность зафиксировать лишь одно мгновение жизни. А зритель, рассматривающий картину, может угадать, что было до или после изображённого временного отрезка и создать свое произведение - рассказ. Анализ может идти по заданному плану, а работу над составлением устного сочинения по картине могут значительно облегчить подготовительные упражнения

Сейчас, наверное, не найти человека, который не имел бы хоть малейшего представления о рекламе. Все из-за того, что она присутствует практически везде. Скрытая реклама подстерегает нас на каждом углу. Одним из примеров манипуляции детским сознанием ребенка является реклама в магазине «18 лет - подтверди!», распространяемые самими алкогольными компаниями. «Я пью - значит я взрослый!», «курить или не курить – это выбор взрослого, ответственного человека, который вы, дети, сделать не можете». На занятиях по экономической азбуке изучаем функции рекламы, ее виды и учимся создавать рекламу. Например, учащимся предлагается создать рекламу будущего мероприятия, проводимого в группе или блюда из школьного меню.

Сегодня дети сплошь и рядом увлечены низкопробными боевиками и ужасами, что неизбежно порождает агрессивность, жестокость, культ насилия. Познавательная установка детских телепередач и журналов на данный момент вытесняется развлекательной установкой. Поэтому так важно вызвать интерес к родному слову, научить школьника внимательно слушать, грамотно говорить и писать. Важно обратить внимание детей на передачи познавательного типа, такие как семейная телевикторина «Битва фамилий», обучающие программы «Дорожная азбука», «Давайте рисовать», научно-познавательное шоу «Лабораторум», «Один против всех», «Сто вопросов взрослому» (Беларусь), семейная познавательная программа «Устами младенца» и организовать их проведение в группе. Сфера детского медиаторчества многогранна. Среди основных форм и методов медиаобразовательной работы с младшими школьниками можно выделить игры, творческие задания на медиаматериале, викторины, конкурсы медиаобразовательной направленности, диалог, беседы и

т.п. Интеллектуальные игры и викторины проводятся внутри группы продленного дня. Причем дети могут попробовать себя в роли журналиста, продюсера, редактора, режиссера. Родители активно включаются в работу, когда видят, что их детям интересно, помогают с оформлением передачи, так как знаний детей начальной школы еще маловато, чтобы передача или игра обрела достойный вид. Дети любят играть в «Годо» по теме «Сказочные персонажи». Пришла на ум идея записать объяснения учащихся о том, какой герой изображен на карточке. Так появилась игра «Устами младенца», в которую охотно поиграли вместе с родителями на празднике. Дети учатся интересно проводить досуг и создавать медиапродукт, интересный не только им, но и их родителям.

В первом классе дети читают по слогам, поэтому для формирования выразительной речи младших школьников можно использовать аудиозаписи сказок и рассказов. Выразительное чтение взрослого – это своего рода театр одного актера, который своей игрой (интонацией, паузами, расстановкой акцентов) облегчает работу читателей – школьников, помогает им открыть в тексте новые глубины и оттенки. Во втором классе дети учатся читать произведения по ролям и с удовольствием записывают аудио – рассказы и сказки для малышей.

Обратимся к сфере детской журналистики. Здесь ребенок получает шанс не только копировать ту систему средств массовой информации, которую он видит, но создать нечто свое, сформировать свой взгляд на мир. Детская журналистика становится одной из важнейших точек интеграции комплекса ценностных ориентаций, информационных умений, знаний об окружающем мире и выбора будущей профессии. Научить детей составлять вопросы можно через игру «Свяжи два слова», в которой ученикам предлагаю составить как можно больше вопросов, используя два слова, например «шляпа» и «мост». Затем задачу можно усложнить. Во втором классе ученики знают уже достаточное количество сказок и можно дать им задание составить вопросы к игре брейн-ринг «По дорогам сказки», а затем помочь им создать красочный вариант игры на компьютере [2].

Проектная форма педагогической деятельности предполагает отход от авторитарных методов обучения и предусматривает продуманное и концептуально обоснованное сочетание с многообразием методов, форм и средств обучения и является одним из компонентов современной системы образования. Проектная деятельность это возможность научить детей работе с информацией (отбору, обработке и предоставлению).

Медиапроект — это самостоятельно разработанный и изготовленный медиапродукт от идеи до ее воплощения, обладающий субъективной или объективной новизной, выполненный под контролем преподавателя с использованием современных медиатехнологий [4].

К юбилею детского писателя Николая Носова был запущен медиапроект «Читаем Николая Носова вместе», в котором приняли участие учащиеся групп продленного дня, учителя, работники школьной столовой, медицинской части. Идею подхватили родители и отсняли множество короткометражек о том, как проходят чтения произведений Н. Носова в семейном кругу.

В настоящее время любой маленький ребенок знает, что такое пластилин и умеет лепить из него поделки. Но ведь пластилином можно не только лепить. Мы и решили выяснить, как можно использовать пластилин в своем творчестве. Так родился исследовательский проект «Секреты пластилина», от которого мы перешли к созданию «пластилиновых» мультфильмов. Выбрали сказку, разбили ее на сюжеты, вылепили главных героев, отсняли каждый сюжет, смонтировали, озвучили и, пожалуйста, мультфильм готов. Младшие школьники смонтировать и наложить звук пока не смогут, но для этого есть мы, взрослые, всегда готовые помочь.

В ходе подобного рода деятельности формируется медиа-информационные компетенции младшего школьника. «Медиаграмотность не отрицает традиционную грамотность, которую дает школа, она расширяет это понятие за счет компетенций, обусловленных приходом новых высокотехнологичных инноваций»[3]

Масштабы влияния медиа на различные сферы жизни возрастают с каждым днем. Это ставит новые задачи перед образовательной системой, требует от человека не только знания современных технических устройств и умения с ними работать, но и определенного уровня критического мышления (способности интерпретировать сообщения средств массовой информации, понимать различные медиатексты), навыков самостоятельной творческой работы, связанной с поиском, обработкой и презентацией информационного материала. «Для того, чтобы жить в современном обществе нужно быть медиаграмотным», - Маршалл Маклюэн. Нам нужно научить учащихся, родителей, выбирать из безграничного моря информации, ту которая будет на благо развития психики, ту информацию, которая сформирует его как духовно-нравственную личность. Медиаобразование - это дверь в мир технологий, без которых немислима современная цивилизация. И пусть за этой дверью наши дети смогут разглядеть все нужное и хорошее, что там есть.

Список использованных источников

1. Абраменкова В. Ребенок в «Заэкране»./ В помощь родителям./ В. Абраменкова; под ред. Голосовой О.-Лепта, 2012 .- 112с
2. Буторына І.А. Літаратурныя заняткі, або Развіцце творчых здольнасцей маленькага чытача: дапаможнік для настаўнікаў устаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання/І.А. Буторына-Мінск:Рэдакцыя газеты “Звязда”, 2012.
3. Медыяадукацыя ў школе: фарміраванне медыяграмацыйнасці: дапаможнік для настаўнікаў/М.І.Запрудскі, А.А. Палейка, А.І. Радзевіч,Т.П. Мацкевіч і інш.; пад рэд. М.І.Запрудскага.- Мінск, 2018.-334 с
4. Никишин И. В. Медиапроект: понятие, типы, жизненный цикл // Молодой ученый. — 2019. — №24. — С. 478-481. — URL <https://moluch.ru/archive/262/60705/> (дата обращения: 05.10.2019).

РАДИОУЗЕЛ, КАК ОДНО ИЗ НАПРАВЛЕНИЙ РАЗВИТИЯ МЕДИАГРАМОТНОСТИ

Т.М.Хоченкова

Государственное учреждения образования «Чашицкая гимназия»
г. Чашицы, республика Беларусь, xm2408@mail.ru

У артыкуле прыведзены прыклад фармавання медыйнай пісьменнасці навучэнцаў гімназіі праз арганізацыю працы школьнага радыёвузла. Навучэнцы засвойваюць навыкі працы рэдактара, дыктара, карэспандэнта, ствараюць розныя тэксты для розных мэтай і пры гэтым засвойваюць увесь спектр медыя-інфармацыйных кампетэнцый.

Ключавыя словы: радыё, медыякампетэнцыі, збор інфармацыі, распаўсюд інфармацыі, стварэнне медыятэкстаў, крэатыўнае мысленне, камунікатыўныя кампетэнцыі.

В современном мире средства массовой коммуникации позволяют передавать большой объем информации в различных формах и различными средствами. Постоянное развитие медиаграмотности и медиакультуры учащихся, педагогов – задачи современного учреждения образования.

Мы – педагоги, что мы имеем?

С одной стороны – дети. Они, подражая современным тенденциям, пробуют себя в различных ролях коммуникативной трансляции. Одни – дома, когда никто не видит, другие – когда есть зрители, а самые смелые выкладывают посты, свои видеоролики, организуют свои студии и т.п. в сети Интернет. Они восприимчивы к новому и обладают более высоким уровнем познавательной активности, в своей работе они более креативны, чем взрослые.

С другой стороны – информация. И её столько много, что самостоятельно разобраться, а тем более грамотно создать или донести информацию до других не всегда получается.

Деятельность по созданию, обработке и передаче информации важна в образовательном процессе учреждения образования и требует непосредственного участия в ней детей.

Мы понимаем это и ставим перед собой вопросы. Как донести до участников образовательного процесса большой поток информации? Как определить пути формирования информационного пространства учреждения, в котором учащиеся имеют свой голос, свои успехи, свои победы и интересы, свои переживания и трудности, потребность рассказать новости класса и о достижениях друзей, одноклассников и просто школьных знакомых? Как дать возможность учащимся попробовать себя в роли диктора, ведущего, корреспондента, режиссера, звукооператора, в другой значимой роли? Как развивать активную жизненную позицию учащихся и желание быть в курсе последних событий их родной гимназии?

Создание радиоузла, как одного из направлений в работе пресс-центра гимназии, который, предполагается, станет главным информационно-развлекательным центром, поможет объединить заинтересованных и творческих учащихся и позволит им раскрыть свои способности и таланты при подготовке и создании своих радиопрограмм – один из путей, а может и основа для развития медиаграмотности и медиакультуры.

Можно сказать, что это уже было много лет назад. Радиорубка, как пункт оповещения о тревоге, эвакуации, либо какой-то чрезвычайной ситуации скорее всего сохранилась во многих учреждениях. В нашей гимназии оборудование сохранилось, хотя и требует модернизации. На современном этапе не использовать эти имеющиеся технические возможности недопустимо.

Ведь радиовещание это доступный информационный и просветительский канал, позволяющий охватить широкий круг аудитории – всех учащихся и педагогов.

Наблюдая за такого рода подачей информации следует отметить, что её эффективность гораздо больше, чем наглядный материал. Дети хотят знать свежие новости, отдохнуть на перемене, послушав любимую музыку, и быть в курсе всех событий. Также радиовещание помогает педагогическому коллективу: учителя могут сделать объявление, которое все услышат.

Задачи, которые стоят перед организаторами и участниками радио гимназии:

- повысить степень информированности всех участников образовательного процесса;

- привлечь учащихся к освоению социально значимых ролей и основами профессий (радиоведущий, звукорежиссер, звукооператор);

 - освоить принципы работы со средствами массовой информации;

 - обеспечить умениями сбора и распространения информации (объявления, репортажи, отчеты, интервью) о жизни гимназии, о деятельности органа самоуправления, о жизни города, страны;

 - определять тематику актуальных проблем подростков, востребованных образовательных направлений;

 - создать благоприятную атмосферу, праздничное настроение;

 - развивать и реализовать творческий потенциал учащихся в том числе раскрывать творческие возможности учащихся в новом качестве журналистов;

 - способствовать развитию коммуникативных способностей, критического мышления учащихся, их самовыражению через выступление по радио;

 - развивать креативное мышление и речевую культуру.

В радиомарафоне «Говорит гимназия» приняли участие в качестве ведущих учащиеся 7-11 классов – всего 21 участник, в качестве звукооператоров – 3 учащихся. Ежедневно, дежурному классу поручается ведение радиоперемен. На каждой перемене своя задача:

- представить свой класс;

- познакомить с событиями в мире, в стране, в районе, городе;

- познакомить с событиями в классе, гимназии;

озвучить Информстраничку (по вопросам медиаобразования, развитию медиаграмотности);

подготовить музыкальное поздравление от класса.

Для того что бы подвести итоги и наградить лучшие классы, программы и ведущих создано независимое жюри. По одному представителю от каждого класса. Это самые справедливые, креативные, внимательные и принципиальные учащиеся. Оценивается в работе ведущих: дикция, умение импровизировать и заинтересовать аудиторию слушателей. Так решили сами дети. Каждый участник получает сертификат участника марафона.

Опыт участия и качество выступления, и то каким образом добивались результата – все это анализируется на «круглом столе» с учащимися при подведении итогов.

Участники, делаясь впечатлениями от участия в марафоне, отмечают: «это полезный, интересный опыт»; «волнительно», «интеллигентно, познавательно»; «мне понравилось, попробовала себя в новой сфере»; «прикольно, круто», «классно, интересно». Участники учатся анализировать свою работу в качестве дикторов, ведущих, корреспондентов. Отмечают, что «выступали не плохо, но могли бы и лучше», «были бы увереннее, подобрали бы больше информации», «пригласили бы в студию гостей для интервью», «добавили бы динамики в прочтение», «больше бы репетировали». Среди тем, которые интересны сверстникам, отметили следующие: о том, что происходит в мире, новости, события в гимназии, поздравления друзей, о событиях в нашем районе, новости музыки, о новых фильмах, обсуждение актуальных вопросов, тем. Желают продолжить развиваться в данном направлении 75,0 процентов участвующих.

Сегодня от учащихся требуются не только знания, но и активность, инициативность, способность принимать решения в трудной ситуации. Соответственно, необходимы такие изменения в организации процесса обучения, чтобы учащийся мог применять полученные знания. А поскольку образовательный процесс предоставляет мало возможностей для реализации чувства взрослости, то работа радиовещания становится составляющей системы работы учреждения. Организована работа радио гимназии в рамках праздничных мероприятий, предметных недель, шестого школьного дня, Дня родного языка, других мероприятий. Традиционные рубрики радиопередач: «Учись учиться», «Страничка психолога», «Спортивные новости», «Выбираем профессию», «Вести из класса», «Подросток и закон», «Это интересно», «Встречи с прекрасным», «Здоровье», «Угадай-ка», «Полезные советы» и другие. Каждую тему радиопередачи необходимо облечь в интересную форму (диалоги, репортажи, интервью), и поэтому подготовительная работа предполагает занятия по составлению и написанию интервью, репортажей и т. д.

Участие школьников в системе школьного радиовещания развивает такие важные личностные качества, как коммуникабельность, общую эрудицию, уровень культуры, выразительность речи и в значимой деятельности внутри учебного заведения, реализовать свои способности, развивать свои таланты, познать свои возможности.

Список использованных источников:

1. Федоров А.В. Медиаобразование и медиаграмотность. - Таганрог: Изд-во Кучма, 2004.- 340 с.
2. Корконосенко, С. Г. Основы журналистики: Учеб. для студентов вузов.- М. : Аспект-Пресс, 2009. - 320 с.
3. Морозова А.А. Радиожурналистика в непрофессиональной среде как способ саморазвития учащихся и повышения уровня их медиаграмотности // Вестник Челябинского государственного университета. 2010. №34 (215). Филология. Искусствоведение. Вып.49.С.73-76
4. Смирнов В.В. Жанры радиожурналистики. - М.: Аспект Пресс, 2002. - 288 с.

РАЗВИТИЕ ИНОЯЗЫЧНОЙ КОММУНИКАТИВНОЙ КОМПЕТЕНЦИИ УЧАЩИХСЯ ЧЕРЕЗ ИСПОЛЬЗОВАНИЕ ЭКРАННЫХ МЕДИАТЕКСТОВ

Е.В. Чал

ГУО «Средняя школа №4 г.Новогрудка», Республика Беларусь,
e-mail: helenuntamed@gmail.com

У артыкуле разглядаецца выкарыстанне экранных медыятэкстаў з двух пазіцый: па-першае, для дыверсіфікацыі метадаў выкладання і выкарыстання арыгінальнага моўнага кантэнту, па-другое, для фармавання медыя-інфармацыйных кампетэнцый навучэнцаў. У прыватнасці, аўтар паказвае, як пры рабоце з відэатэкстамі навучэнцы набываюць навыкі візуальнай пісьменнасці, разумення кодаў і сімвалаў, вылучэння і аналізу межыямэсыджаў.

Ключавыя словы: экранныя медыятэксты, тэхнічныя коды, сімвалы, аналіз, медыямэсыдж, кінаклуб.

Известно, что одним из наиболее эффективных источников активизации процесса преподавания иностранного языка, а также совершенствования умений в различных видах речевой деятельности является использование аудиовизуальных средств.

В данной статье мы рассмотрим возможности использования экранных медиатекстов, а именно короткометражных фильмов, на занятиях по иностранному языку с целью развития иноязычной коммуникативной компетенции учащихся.

Прежде всего, считаем необходимым выделить ряд преимуществ данного вида текстов масс-медиа с целью использования в качестве учебного материала на занятиях по иностранному языку.

- 1) Экранные медиатексты помогают использовать или чередовать различные каналы поступления информации: слуховой, зрительный, моторный. Это помогает более прочно закрепить знания.
- 2) Обучение на основе фильмов повышает мотивацию. Кроме того, при использовании видеофильмов на уроках иностранного языка «развиваются два вида мотивации: самомотивация, когда фильм интересен сам по себе, и мотивация, которая достигается тем, что учащемуся будет показано, что он может понять язык, который изучает. Это приносит удовлетворение, придает веры в свои силы, вызывает желание совершенствовать знания» [1].
- 3) Аудиовизуальные медиатексты являются источниками аутентичного и разнообразного языка. Фильм предоставляет учащимся примеры английского языка, используемого в «реальных» ситуациях за пределами учебного кабинета, в частности, интерактивный язык - язык реального разговора.
- 4) Видео дает визуальный контекст. Визуальность фильма делает его бесценным инструментом обучения языку, позволяя учащимся понять больше, интерпретируя язык в полном визуальном контексте. Фильм помогает ученикам понять, позволяя им слушать язык и видеть элементы невербального поведения одновременно.

5) Использование фильмов может разнообразить урок, расширив диапазон методов и средств обучения, помогая ученикам развить все четыре коммуникативных навыка. Также возможно привести дополнительное разнообразие путем показа различных типов фильмов: полнометражных фильмов, короткометражных фильмов, музыкальных клипов и рекламных роликов [2, с. 92].

Кроме того, короткометражные фильмы имеют дополнительную дидактическую ценность.

— Современные учащиеся – это дети нового поколения, поколения Z. Важная черта Z-детей — склонность к так называемому Twitter-эффекту. Масштаб любой работы уменьшается. В данном контексте короткие видеоролики действуют на них эффективнее, чем длинные тексты или традиционные беседы.

— Короткометражный фильм легко интегрировать в процесс обучения иностранному языку в отличие от полнометражного кино, т.к. просмотр короткометражных фильмов не отнимает много времени, что, несомненно, является плюсом их использования в рамках 45 минут урока

— Возможность повтора. Короткая продолжительность фильма дает возможность предъявить фильм 2-3 раза.

— Фокусировка. Определённые детали, такие как развитие характеров, лейтмотив или основная идея фильма могут быть детально изучены [3].

Для организации урока с применением видеofilmа преподаватель должен иметь четкое представление об организации работы.

Во-первых, определить, с какой целью использовать медиатекст и какие задачи при этом поставить. Видео может быть использовано:

— для презентации языкового материала в реальном контексте;

— для закрепления и тренировки языкового материала в различных ситуациях общения;

— для развития умений устно-речевого общения;

— для обучения иноязычной культуре и выявления межкультурных различий.

Во-вторых, определить методы работы с медиатекстом. Используя аудиовизуальный текст, учителя часто обращаются к традиционным подходам работы.

Методика ЗП – Предъявление-практика-продукция (3Ps or PPP – presentation, practice, production)

Этап «Презентация». Здесь язык вводится или «представляется» учащимся, как правило, посредством представления контекста или ситуации.

Цель этапа: помочь учащимся понять контекст и мотивировать на дальнейшую деятельность. Этап «Практика»

Стадия «Практика». Учащиеся используют язык под контролем учителя. Этот этап иногда делится на два - контролируемая практика и более свободная практика.

Целью этого этапа является точность. На этом этапе важно проверить точность понимания контекста.

Этап «Продукция». Более свободное использование языка Это могут быть задания на творческую переработку воспринятой информации; и задания на использование полученных сведений в общении и других видах деятельности

Методика «До – Во время – После» (Pre, During, Post (PDP))

Работа над медиатекстом ведётся в три этапа: 1) до прослушивания, 2) во время просмотра и 3) после прослушивания

Методика от общего к частному (Global to Detail (GtD))

Первый просмотр направлен на общее понимание того, что учащиеся смотрят. При повторном просмотре задания направлены на избирательное понимание (понимание конкретной информации) и подробное понимание (детальное понимание всего сюжета)

Обучение на основе заданий (Task-based language learning (TBLT)) - это подход, при котором обучение вращается вокруг выполнения предметных заданий. В подходе TBL основное внимание уделяется использованию аутентичного языка для реального общения.

Анализ медиакодов и конвенций (Media Codes and Conventions)

Работа строится вокруг медиакодов и медиаконвенций, которые используются в медиатексте для создания и передачи сообщения (message). Их можно разделить на два типа: технические и символические. Коды и конвенции различаются в зависимости от типа медиатекста.

Для использования короткометражного фильма с целью развития речевой компетенции учащихся, мы считаем целесообразным применить **методику 10-ти шагов** [3].

Шаг	Стадия	Содержание
1	Вступление	✓ Введение в тему: кто, что.... ✓ обоснование необходимости просмотра
2	Подготовительная работа	✓ Ключевые фразы ✓ Межкультурный контекст
3	1ая установка	✓ Цель просмотра – общее понимание ✓ Задания
4	1ый просмотр	Фильм целиком
5	Общее понимание	Ответы учащихся
6	2ая установка	✓ Цель просмотра – детальное понимание ✓ Задания
7	2ой просмотр	Фильм / часть фильма
8	Детальное понимание	Ответы учащихся
9	(не обязательно) 3-ий просмотр	✓ Определённое задание ✓ Часть фильма ✓ Обсуждение
10	Подведение итогов	✓ Последующие задания ✓ Анализ ✓ Обсуждение ✓ Перенос

Очень интересной считаем методику британских медиапедагогов. Данная методика содержит восемь базовых подходов:

Freeze Frame («Замораживание кадра») заключается в том, что учитель с помощью кнопки «Стоп» останавливает изображение видеоленты, и учащиеся пытаются анализировать ситуацию, композицию, героев и т.д.

Sound and Image («Звук и изображение») построена на том, что педагог закрывает экран монитора, и учащиеся слышат только звуковую дорожку медиатекста. После чего им предстоит угадать содержание, жанр, стиль предложенного фрагмента, попытаться подумать над тем, какими еще могут быть варианты музыкального и шумового сопровождения в этом медиатексте.

Spot the Shots («Место и кадр») рассчитана на итоговое понимание учащимися того, что каждый кадр несет определенную информацию.

Top and Tail («Начало и конец») предусматривает просмотр учащимися начальных/ заключительных титров/кадров медиатекста, по которым они должны определить/угадать жанр произведения, поразмышлять над тем, кто является его автором и т.д.

Attracting Audiences («Привлечения аудитории») рассчитана на то, что учащиеся смогут собрать пакет различного рода информации по медиакультуре (рецензии, рекламу, фотографии, саундтреки и т.д.), на основании которой можно подготовить групповую «презентацию» того или иного медиатекста или составить коллаж на его тему. И все это ради того, чтобы понять причины успеха медиатекста у аудитории.

Generic Translations («Видовые трансформации») развивает у учащихся умения «перевода» медиатекстов из одного вида в другой (то есть из литературного текста в экранный и наоборот, из газетного - в стихотворный и т.д.).

Cross-media Comparisons («Сравнения медиатекстов») заключается в том, что учащимся предлагается сопоставить два фрагмента разных произведений, предназначенных для различных аудиторий. К примеру, нужно сравнить ключевые эпизоды литературного текста и двух его экранизаций. Или сопоставить трактовки одной и той же темы в художественной и документальной форме.

Что касается Simulation («Имитация»), то она рассчитана на то, что учащиеся будут разыгрывать роли продюсеров/авторов медиатекста, модифицируя его для различных возрастных групп, критикуя его с различных точек зрения, пытаясь «продать» различным телеканалам и прокатным фирмам и т.д. [4, с. 7].

Эффективным ресурсом, способствующим развитию коммуникативной компетенции учащихся, является проведение внеучебных занятий в формате киноклуба. Киноклуб – это организованная учителем-модератором встреча заинтересованных в разговорной практике учащихся в свободное от основных занятий время в неформальной обстановке. Это уникальная возможность поддерживать и развивать свои разговорные навыки. Задачей клуба является общение. Каждое занятие посвящено просмотру определённого фильма и проходит в форме увлекательной беседы-дискуссии на английском языке.

Главная задача нашего клуба - сделать изучение английского языка максимально полезным и интересным.

Встреча киноклуба языка состоит из трех частей:

1. Знакомство. Участники знакомятся, в то время как ведущий клуба старается вовлечь их в дискуссию.

2. Просмотр фильма. Обсуждается основная тема. В ходе обсуждения учащиеся учатся понимать разговорную речь и пополняют свой словарный запас.

3. Творческие задания, игры и презентации. У каждого участника клуба есть возможность выступить самому.

Подводя итог изложенного, можно утверждать, что экранные медиатексты раскрывают широкие возможности для активной работы в процессе формирования речевых навыков и умений учащихся и делают учебный процесс овладения иностранным языком привлекательным для школьников. Использование видеоматериала помогает восполнить отсутствие иноязычной языковой среды, расширяет кругозор, а также воспитывает эстетический вкус у учащихся.

Список использованных источников

1. Толстова Н. Н. Пример использования короткометражных фильмов на занятиях по русскому языку как иностранному // Молодой ученый. — [Электронный ресурс]. — 2017. — №11. — С. 493-497. — Режим доступа, <https://moluch.ru/archive/145/40573/> Дата доступа: 04.10.2019
2. Соловова Е.Н. Методика обучения иностранным языкам: продвинутый курс: пособие для студентов пед.вузов и учителей / Е. Н. Соловова — М.: АСТ: Астрель, 2008. — 272 с.
3. Thaler E. Short Films in Language Teaching / E. Thaler // [Electronic resource]. — SELT, 2017 — Mode of access: https://books.google.by/books?id=8L54DwAAQBAJ&dq=filmclub+about+teachers+scripts&hl=ru&source=gbs_navlinks_s — Date of access: 04.10.2019.
4. LOOK AGAIN! A teaching guide to using film and television with three- to eleven-year-olds // [Electronic resource]. — BFI, 2003 — Mode of access: <https://www.bfi.org.uk/sites/bfi.org.uk/files/downloads/bfi-education-look-again-teaching-guide-to-film-and-tv-2013-03.pdf> — Date of access: 10.10.2019.

ФОРМИРОВАНИЕ МЕДИЙНОЙ КОМПЕТЕНТНОСТИ ДЕТЕЙ ДОШКОЛЬНОГО ВОЗРАСТА НА ЗАНЯТИЯХ КРУЖКА ПО РИСОВАНИЮ

Татьяна Михайловна Чашка

Учреждение дошкольного образования (ясли-сад) №2 «Орленок»

комбинированного типа

г. Купянск, Харьковская область, Украина

t.chashka@yandex.ru

Представлены направления формирования медийной грамотности воспитанников у учреждении дошкольного образования. Особое внимание уделено занятиям в кружке рисования.

Ключевые слова: *медиаграмотность, медиапродукт, критерии, наглядные материалы, принципы и методы медиаобразования, личностное развитие воспитанников.*

Медиаобразование на современном этапе образовательного процесса – это неотъемлемая составляющая художественного воспитания. Она создает дополнительные возможности в развитии рефлексивно-речевых навыков у дошкольников, способствует обогащению детей культурным опытом, активизирует их художественно-речевую деятельность, формирует у них способности к медиатворчеству.

Внедрение элементов медиаобразования в процесс обучения рисованию является инновационным способом мотивации продуктивной деятельности дошкольников, который позволяет использовать собственные работы как эффективное медиасредство, что помогает самовыражению и самопознанию дошкольников и дает возможность адекватно воспринимать образ реального мира. Согласно заключению Л. Мастерман «центральная и универсальная концепция медиаобразования – репрезентация, а эффективность медиаобразования может быть оценена двумя критериями: способностью детей применять полученные знания в новых ситуациях и спектром обстоятельств, интересов, мотиваций, приобретенных аудиторией. И главное – научить аудиторию пониманию того, как медиа представляет (переосмысливает) реальность, как декодировать, анализировать медиатексты ([3, с.129]).

Анализ современных авторских программ по развитию творческих способностей детей дошкольного возраста показывает, что специалистами «влияние на развитие творческих способностей детей киноискусства (мультипликация в частности), что объединяет характерные черты практически всех традиционных искусств, специально не изучалось. Не раскрыты и возможности развития художественного творчества дошкольников средствами медиа в условиях современного оснащения педагогического процесса детского сада мультимедийными технологиями ([7, электронный ресурс]). Поэтому Программа развития творческих способностей детей 4-6 лет на занятиях по рисованию с использованием элементов медиаобразования «Сказки и краски»

([4]), разработанная автором данной статьи, является инструментом формирования у дошкольников медийной компетентности.

Занятия по рисованию с использованием элементов медиаобразования согласно данной Программы позволяют развивать у дошкольников не только художественные способности, но и коммуникативные навыки в процессе создания медиапродукта на основе собственных рисунков, а также познакомить их с основами медиаграмотности, расширяя инвариантную составляющую Базового компонента дошкольного образования. Такие занятия имеют большой педагогический потенциал, предоставляют ряд возможностей для реализации задач по развитию медийных навыков, авторских художественных способностей. Как карандаш и краски становятся продолжением мысли ребенка, его образов и представлений об окружающем мире, так и использование медиасредств превращается в воображаемый компас в море информации, в том числе цветовой и эстетической. Исходя из этого тезиса функция накопления знаний о цвете как закодированной информации, его влияние на сознание человека является приоритетной в процессе обучения рисованию.

Отличительной особенностью указанной авторской Программы от уже существующих является использование на занятиях по рисованию современных компьютерных технологий, оборудования и Интернет-ресурсов. Новизной программы является также специфическая ориентация на речевое и интеллектуальное развитие детей в процессе усвоения художественно-продуктивной компетенции изобразительной деятельности с использованием традиционных и нетрадиционных техник рисования и активным привлечением медиасредств: презентаций, мультфильмов, фотографий, музыки, печатных медиа и тому подобное.

Специфические принципы Программы, обусловленные особенностями художественно-эстетической деятельности:

- ✓ *Принцип интеграции* различных видов искусства (киноискусство, книжная графика, фотография, музыка, кино и анимация) и художественной деятельности;
- ✓ *Принцип поощрения достижений* дошкольников и их *самостоятельности* при выполнении творческих практических работ;
- ✓ *Принцип постепенного обогащения* сенсорно-чувственного опыта;
- ✓ *Принцип организации тематического пространства* (информационного поля) – основы для развития образных представлений;
- ✓ *Принцип эстетического ориентира* на общечеловеческие ценности (воспитание человека, который думает, чувствует, творит, рефлексировывает);
- ✓ *Принцип интеграции в медийное пространство.*

Достижение цели по развитию творческих способностей и формированию медийной компетентности у детей 4-6 лет предполагает решение ряда **задач**:

1. Учить применять доступные средства художественной выразительности, необходимые для создания образа, использовать различные технические навыки, приемы и средства изображения (как традиционные, так и нетрадиционные).
2. Формировать умение использовать медиа для самовыражения и творчества.
3. Развивать критическое мышление.
4. Заложить основы медиаграмотности.

Методы работы:

- ✓ *Метод «убеждения красотой»* (эстетический выбор, направленный на формирование эстетического вкуса);
- ✓ *Различные художественные практики;*
- ✓ *Сотворчество* в процессе создания медиапродукта на основе рисунков.

Приемы, используемые на занятиях кружка по рисованию:

- ✓ *Эмоциональный настрой:* использование медиасредств (картин художников, фотографий, музыкальных произведений, мультфильмов, художественных произведений);
- ✓ *Практические:* создание рисунков по мотивам медиатекстов, создание диафильмов, примитивных фильмов (видео) с использованием собственных рисунков, сочинение сюжетной линии или сказки на основе рисунков с опорой на знания художественных произведений / мультфильмов, создание портфолио из собственных рисунков; упражнения и игры с цветом и оттенками, создание сказок о красках, презентаций о жанрах искусства и цветовом разнообразии;
- ✓ *Наглядные:* наблюдение, рассматривание, показ образца, показ способов выполнения рисунка в той или иной технике.

Программа рассчитана на 2 года обучения и является инструментом формирования у дошкольников среднего и старшего возраста коммуникативных навыков общения по поводу содержания и красоты медиатекста и его средств выразительности.

Цель первого этапа обучения – формировать художественное мышление через различные способы рисования с использованием нетрадиционных техник и медиасредств; дать первоначальное представление о цветах и их образовании, создавать условия для освоения цветовой палитры; учить смешивать краски для получения новых цветов и оттенков. Занятия на первом этапе обучения позволяют детям среднего дошкольного возраста закрепить и прочно усвоить изученный материал, научиться составлять серию последовательных рисунков по сюжету медиатекста. Дети учатся воспринимать цвет, рисунок, картину, а потом уже и мультфильм как источник информации.

Цель второго этапа обучения – развитие художественных способностей и творческой активности детей; совершенствование представлений о цвете, его оттенках, характере и символическом значении; формирование эстетического мировоззрения и художественного вкуса; обучение созданию собственного медиапродукта на основе цвета и рисунков; воспитание уважительного отношения к труду художника. На втором этапе с детьми старшего дошкольного возраста проводятся занятия в форме просмотра или прослушивания

медиатекста, беседы по его содержанию и занятия с использованием творческих задач по созданию медиапродукта. Второй год обучения дает базовую подготовку для использования знаний, умений, навыков и медиакомпетенций, которые дети получили на первом этапе обучения, в дальнейшем. Результатом медиадеятельности второго этапа обучения становится медиаграмотность, а приобретенные умения, навыки и знания цветовой грамоты способствуют развитию у дошкольников ассоциативно-образного восприятия цвета, формированию эмоционально-положительного отношения к процессу рисования. Медиаграмотность проявляется в том, что дети могут:

- ✓ Декодировать и создавать информацию (придумывать сюжет, композицию);
- ✓ Использовать медиа для самовыражения и творчества;
- ✓ Понимать влияние медиа и формы представления информации в них.

Медиаграмотность дошкольников охватывает такие составляющие, как навыки эстетические и креативные, интерактивные и рефлексивные. То есть дошкольники понимают разницу между картиной художника и собственным рисунком, процесс создания кадров для диафильма, понимают, что основное содержание медиатекста передается через комбинацию элементов. Как результат, дошкольники реализуют способность познавать образную специфичность искусства, умеют сравнивать определенный образ из разных медиаисточников. Получают эмоциональное удовлетворение от процесса рисования.

Реализация содержания Программы происходит через такие **формы работы** с детьми, как просмотр или прослушивание медиатекста (картин, фотографий, мультфильмов, презентаций, песен и аудиосказок) и беседа по его содержанию, направленных на создание условий для развития способности слушать и слышать, видеть и замечать, концентрироваться, наблюдать, воспринимать, декодировать, анализировать и воспроизводить. Занятия с использованием медиасредств (мультфильмы, мультимедийные презентации, музыка, фотографии, картины художников, книги или аудиозапись) строятся в форме диалога между детьми и педагогом, открывают для детей целый мир разнообразия красок, захватывают тайной рождения цвета, красотой экранного пейзажа, анималистического портрета, вызывают эстетическое наслаждение и желание создавать собственный медиапродукт. Занятия по созданию медиапродукта являются итоговыми, на которых дети учатся рефлексировать по поводу собственной художественной деятельности.

Использование различных приемов (сравнение фотографии с картиной, открытки с другим видом искусства, мультипликационного образа с книжным и т.д.) способствуют выработке умений видеть образы в сочетаниях цветовых пятен и линий, оформлять их до определенных изображений. Дети овладевают художественными приемами и интересными средствами познания окружающего мира через ненавязчивое привлечение к процессу рисования.

Структура кружкового занятия по рисованию с элементами медиаобразования:

I часть: коммуникативная деятельность:

Создание интереса: сюрпризный момент; художественное слово; вступительная беседа.

II часть: познавательная деятельность:

Просмотр медиатекста (мультфильма, презентации, фотографии, иллюстрации, открытки, видеоролика, картины и т.д.) для мотивации продуктивной деятельности детей. Постановка проблемы, решение проблемы: гипотезы, предположения детей про приемы и способы выполнения работы по рисованию.

III часть: преобразовательная деятельность:

Демонстрация приемов рисования, техники выполнения задания, способов работы с художественными материалами. Практическая продуктивная медиатеатральность детей.

IV часть: оценочно-контрольная деятельность:

Анализ рисунков. Рефлексия деятельности.

V часть: предварительная работа / коммуникативная деятельность:

Знакомство с новым медиатекстом (литературное произведение, картина, фотографии, мультфильм, иллюстрации, книжная графика, открытки и т.д.); чтение художественных произведений, обсуждение содержания медиатекста.

Дошкольникам на кружковых занятиях по рисованию гораздо легче получать представления о видах, жанрах и функции медиа. Они могут на элементарном уровне определять некоторые виды и жанры медиа, понимать некоторые типы медиатекстов, умеют создавать простой медиатекст в той или иной форме на основе собственных рисунков.

Реализация Программы дает возможность сформировать медийную компетентность ребенка, который проявляет интерес к различным видам медиа, способен декодировать разнообразную информацию и превращать ее в визуальный медиатекст. Главным же результатом реализации задач Программы является создание каждым ребенком своего оригинального продукта, а главным критерием оценки является не столько талант ребенка, сколько его способность творчески работать и настойчиво добиваться достижения нужного результата.

Приложения

<http://www.aup.com.ua/kazki-i-farbi-parcialna-programa-roz/>

<https://www.youtube.com/watch?v=BYkCV8Wtg6M>

<https://www.youtube.com/watch?v=Bi864YYGYLY>

https://www.youtube.com/watch?v=GSsAefWS4_U

<https://www.youtube.com/watch?v=-Anmr115gs0>

https://www.youtube.com/watch?v=1Ae6D_EhZis

<https://www.youtube.com/watch?v=X4AaoQhZ9SE>

<https://www.youtube.com/watch?v=WjbXqu7StoM>

https://www.youtube.com/watch?v=N_9biuiq1ms

СПИСОК ИСПОЛЬЗОВАННЫХ ИСТОЧНИКОВ:

1. Базовий компонент дошкільної освіти в Україні (нова редакція): наук. керівник: А.М. Богуш. – К. : Видавництво, 2012. – 26 с.

2. Джерело педагогічних інновацій. Інноваційні практики розвитку життєвої компетентності дитини дошкільного віку : Науково-методичний журнал. – Випуск №2 (14). – Харків : Харківська академія неперервної освіти, 2016. – 276 с.
3. Интеграция медиаобразования в условиях современной школы: сборник научных трудов III Всероссийской заочной научно-практической конференции с международным участием / под. ред. А. С. Галченкова. – М.: Изд-во МОО «Информация для всех», 2016. – 135 с. [Электронное сетевое издание]
4. Казки і фарби: парціальна програма розвитку творчих здібностей дітей 4-6 років на заняттях із малювання з використанням елементів медіаосвіти / Т.М. Чашка; за заг. ред. О.В. Волошенюк, Г.А. Дегтярьової, В.Ф. Іванова. – Київ : Академія української преси, Центр вільної преси, 2018. – 204 с.
5. Медіаосвіта та медіаграмотність: Короткий огляд / Іванов В., Волошенюк О., Кульчинська Л., Іванова Т., Мирошніченко Ю. – 2-ге вид. – К: АУП, 2012. – 58 с.
6. https://ms.detector.media/mediaprosvita/mediaosvita/kontseptsiya_vprovadzheniya_mediaosviti_v_ukraini_nova_redaktsiya/
7. <http://www.dissercat.com/content/razvitie-izobrazitel'nogo-tvorchestva-v-risovanii-u-detei-starshego-doshkol'nogo-vozrasta-pod->

МЕДИАРЕСУРСЫ НА УРОКАХ РУССКОЙ ЛИТЕРАТУРЫ

З.П.Чечет

ГУО «Циринский учебно-педагогический комплекс детский сад-средняя школа»

Кореличского района Гродненской области

shckola.tzirinskaya@yandex.by

В статье обонована актуальность медиаобразования, описаны средства формирования медиаграмотности учащихся на уроках литературы. Особое внимание уделено формированию у учащихся навыков создания медиaproдуктов.

Ключевые слова: *медиаобразование, медиатекст, дидактический потенциал медиа, медиаграмотность, медиаресурсы, презентации, кинофильмы.*

«Урок – это зеркало общей и педагогической культуры учителя, мерило его интеллектуального богатства, показатель его кругозора и эрудиции», - утверждал В.А. Сухомлинский. Эти слова не потеряли своей значимости и в настоящее время. Чтобы учащимся было интересно учиться, а нам, учителям, интересно учить, необходимо повышать свою информационную культуру, идти в ногу со временем и осваивать новое в образовании. Убеждена, что учитель должен быть современным. Он должен сочетать в своей педагогической деятельности традиционные и новые современные методы обучения. К числу инновационных направлений в развитии среднего и высшего образования относится медиаобразование.

Александр Викторович Федоров, доктор педагогических наук, проректор Таганрогского государственного педагогического университета, определяет медиаобразование «как комплекс мер по преобразованию педагогических процессов на основе внедрения в обучение и воспитание информационной продукции, средств, технологий» [1]. Главные задачи медиаобразования ученые понимают так: подготовить учащихся к жизни в информационном обществе, сформировать у них умения пользоваться информацией в различных видах, владеть способами общения с помощью информационных технологий и средств.

Как показали наши наблюдения в процессе преподавания русской литературы, значительная часть программных тем обладает потенциалом для развития медиаграмотности учащихся через использование медиакультурных единиц.

Более подробно остановлюсь на использовании в практике работы следующих медиаресурсов: мультимедийных презентаций, заочных экскурсий по местам жизни и творчества писателя, составление киносценария изучаемого произведения, кинопробы персонажа изучаемого художественного произведения, создание буктрейлера к произведению, просмотр фрагментов художественных и документальных фильмов и обсуждение экранизированной

версии

произведения.

Мультимедийные презентации - это удобный и эффективный способ представления информации с помощью компьютерных программ. Он сочетает в себе динамику, звук и изображение, т.е. те факторы, которые наиболее долго удерживают внимание учащихся. Более того, презентация дает возможность учителю самостоятельно скомпоновать учебный материал исходя из особенностей конкретного класса, темы, предмета, что позволяет построить урок так, чтобы добиться максимального учебного эффекта. В основном использую на уроках литературы презентации, так как эти уроки требуют большого иллюстративного материала. Использую их на разных этапах урока и стараюсь наполнить различным медиаматериалом: иллюстрациями к произведению, видеофрагментами, аудиозаписями. Всё это даёт возможность учащимся более полно знакомиться с изучаемым произведением и позволяет разнообразить урок литературы, привить интерес к учебному предмету.

На уроках, посвященных жизни и творчеству писателя, истории создания произведения использую видеофрагмент. Просматривая и прослушивая видеофрагмент, учащиеся должны записать основные моменты лекции. Некоторые важные моменты выделены в фильме. Их ребята также записывают. Использую готовые видеофрагменты из Интернета, которые скачиваю или просматриваем с учащимися прямо на уроке в режиме онлайн.

На уроке литературы также организую просмотр фрагментов художественных фильмов, чтобы учащиеся могли более полно понять идейное содержание изучаемого произведения. Примером работы с медиатекстом после прочтения художественного произведения может служить обсуждение экранизированной версии комедии Н.В. Гоголя «Ревизор». Обсуждение фильма велось в форме свободной дискуссии, что значительно углубляет понимание комедии, а также позволяет поставить перед учащимися очень важную и спорную проблему современной интерпретации классических произведений. Подробный анализ фильма или его фрагмента, произведенный учащимися на учебном занятии, позволяет им вплотную подойти к проблеме взаимодействия кино и литературы в процессе экранизации, к проблеме, которая давно привлекала внимание исследователей, причем как литературоведов, так киноведов. Анализ медиатекста, в частности экранизации художественных произведений, позволяет, считаю, в дальнейшем научиться учащимся критически относиться к любым текстам медиа (газетным статьям, телепередачам, видеоклипам и т.п.), формировать свое мнение и отношение к явлениям действительности, развивать умение понимать скрытый смысл того или иного сообщения, противостоять манипулированию их сознанием со стороны СМИ.

Практикую также просмотр фрагментов художественного или документального фильмов перед изучением произведения на историческую тему. Так, перед изучением повести А.С. Пушкина «Капитанская дочка» учащиеся просмотрели фрагменты документального фильма «История русского бунта. Пугачёв». Приём использования фрагмента на передтекстовом этапе содействует правильному пониманию текста художественного произведения,

активизации умственных процессов, а также позволяет представить литературное произведение в контексте разных учебных предметов, особенно истории и искусства.

Однако хотелось обратить внимание на то, что просмотр и обсуждение экранизированной версии любого художественного произведения возможно только после прочтения самого произведения, поскольку данная работа проводится для сравнения фильма и книги, выработки критического осмысления работы режиссера и сценариста, и заменить прочтение художественного произведения и работу с текстом просмотром телеверсии романа или повести просто невозможно.

С большим удовольствием учащиеся составляют киносценарий изучаемого произведения. Данная форма работы непосредственно связана с работой над текстом изучаемого произведения. Однако в отличие от предыдущей формы работы требует более детального прочтения художественного произведения, а также более осмысленного понимания текста. Кроме того, данная форма деятельности предполагает игровую форму обучения наряду с высокой степенью самостоятельной работы учащихся, знакомства с работой режиссера и сценариста, возможность примерить на себя их роли. Такая форма работы применялась на последнем уроке изучения повести Н.В. Гоголя «Ночь перед Рождеством». Целью данного учебного занятия было, кроме всего, еще и развитие связной речи учащихся; развитие умения применять полученные знания, используя законы другого жанра; развитие умения воспринимать и описывать события комплексно: действие, звук, слово; воспитание культуры связной речи; развитие воображения, установление ассоциативных связей между разными видами искусства, усвоение учащимися основных литературоведческих понятий и понятий медиа.

Большое внимание надаю использованию на учебных занятиях аудиозаписи. Часто предлагаю учащимся послушать произведения авторов русской литературы в исполнении мастеров художественного слова. Использую прослушивание таких аудиофайлов как эталонное прочтение, к которому следует стремиться. Кроме прослушивания аудиофайлов, предлагаю учащимся выполнить более сложные задания:

1) Примите участие в кастинге, например, на роли Чацкого и Софьи для экранизации комедии «Горе от ума» А. С. Грибоедова. Выберите наиболее важный эпизод, «сыграйте» его перед камерой. Запишите также ваш авторский комментарий своего исполнения. Найдите соответствующие фрагменты в доступных телеспектаклях или кинофильмах;

2) Сравните свою игру с действиями профессионального актера. Для участия в кастинге перед конкурсом чтецов запишите на диктофон выразительное чтение стихотворения. Внимательно прослушайте запись. Определите сильные и слабые стороны чтения. Напишите рекомендации для чтеца. Постарайтесь учесть их при повторной записи или при чтении стихотворения уже перед аудиторией.

Заочные экскурсии по родным местам писателя—одна из форм работы, позволяющая заочно побывать во многих уголках нашей страны, увидеть своими глазами родные места писателя. Данному виду работы помогают виртуальные

музеи, созданные на данный момент многими музеями писателей (А.П. Чехова, Л.Н. Толстого, М.А. Шолохова и др.). Основной формой представления заочной экскурсии является электронная презентация учащегося, составленная из фотографий, картин, зарисовок родных мест писателя, его дома или мест, связанных с жизнью писателя.

Исследователи отмечают, что только репродуктивная деятельность (работа с уже готовой, чужой медиапродукцией), сколько бы она ни повторялась, не может сформировать информационную грамотность или медиакультуру учащихся, научить его свободно ориентироваться в информационном пространстве, находить необходимые способы решения проблемных ситуаций. Только благодаря организации самостоятельной работы по созданию медиатекстов и последующей рефлексии собственного опыта в данной области учащийся сможет освоить специфику медиатекстов. Именно творческие задания, ориентирующие на создание собственных медиопродуктов, и вызывают у учащихся наибольший интерес. Технологическая цепочка применения медиатехнологий в процессе изучения русской литературы выглядит следующим образом: учащийся получает задание – создать собственный медиатекст определенного жанра. Как правило, это домашняя работа, которая выполняется самостоятельно. Затем классу демонстрируется медиапродукт, а автор, защищая его, отвечает на вопросы медиапотребителей и/или конкурентов (в обоих случаях – это одноклассники).

Так, при изучении биографии В.В. Маяковского предложила учащимся создать паспорт поэта, биографии И.А. Бунина–субтитры к документальному фильму о нем. Материалы о жизни и творчестве А.П. Чехова были представлены в форме газеты, сведения о писателе разместились в следующих разделах:

- 10 самых известных, по мнению читателей газеты, цитат писателя;
- телепрограмма передач о жизни А.П. Чехова;
- обзор фильмов по его произведениям;
- викторина, сканворд;
- неизвестные факты биографии писателя;
- рейтинг самых читаемых произведений А.П. Чехова.

При изучении творчества А.С. Пушкина учащиеся 6 класса выполняли такое задание : рассмотрите картину Н. Ге «Пушкин и Пущин в селе Михайловском». Опишите, какой увидел встречу друзей художник. Как бы вы «озвучили» («оживили») картину? Придумайте диалог, который мог бы состояться между Пушиным и Пушкиным (можно использовать цитаты из стихотворений), инсценируйте его. По возможности снимите видеоролик.

Приведу пример заданий, предложенных учащимся по теме «Лирика А.А. Фета»:

1.Используя режим «панорама», с помощью смартфона (или другого устройства) сфотографируйте закат. Сделайте еще несколько обычных снимков. Сравните изображения и впечатления, которые они вызывают. Докажите, присутствует ли в стихотворении «Летний вечер тих и ясен...» А. А. Фета панорама летнего вечера.

2. В стихотворениях А. А. Фета созданы яркие картины природы. Подберите к одному наиболее понравившемуся стихотворению иллюстрации и музыкальное сопровождение. Создайте поздравительную музыкальную открытку, заранее определив, какому событию/дате она может быть посвящена.

3. Создайте короткий видеоролик (буктрейлер) в произвольной форме о понравившемся авторе или стихотворении. Постарайтесь передать настроение произведения и свои читательские эмоции. По возможности разместите ролик на литературной страничке школьного сайта или в социальных сетях.

Результатом занятий с применением медиатехнологий выступает формирование у учащихся медиакомпетентности, которая проявляется в том, что обучающийся:

- осмысленно воспринимает медиатекст;
- критически анализирует и интерпретирует медиатексты, понимает их адресную направленность;
- находит требуемую информацию в различных медиаресурсах и систематизирует ее по определенным признакам;
- трансформирует визуальную информацию в вербальную и обратно;
- создает простые медиатексты.

Применение медиатекстов на учебном занятии существенно расширяет возможности образовательной среды: исследуя, анализируя, критически оценивая и создавая медиапродукты, учащиеся под руководством учителя не только более глубоко усваивают программный материал, но и знакомятся с важнейшими понятиями медиа, учатся связывать теорию и практику. Кроме того, создаются благоприятные условия для развития способностей, фантазии, воображения.

В целом, внедрение медиатехнологий в процесс изучения русской литературы значительно расширяет спектр методов и форм организации познавательной деятельности обучающихся, активизирует у подрастающего поколения интерес к обучению, стимулирует инновационную активность педагогов.

Список использованных источников

1. Фёдоров, А. В. Медиаобразование и медиаграмотность. Учебное пособие для вузов / А. В. Фёдоров. – Таганрог: издательство Кучма, 2004. – 340 с.

2. Кириллова, Н. Б. Медиакультура: от модерна к постмодерну / Н. Б. Кириллова. – М., 2003. – 260 с.

3. Медыаадукацыя ў школе: фарміраванне медыаграмацнасці ў вучняў: дапаможнік для настаўнікаў / М. І. Запрудскі [і інш.]; пад рэд. М. І. Запрудскага. – Мінск, 2016. – 336 с.

4. Маклюэн, М. Понимание медиа: внешнее расширение человека / М. Маклюэн. – М., 2003. – 340 с.

5. Шумак, Е. Г. В школу с медиа / Е. Г. Шумак [и др.]. – Минск: Мин. Обл. ИРО, 2015. – 80 с.

ФОРМУВАННЯ МЕДІАГРАМОТНОСТІ ДОШКІЛЬНИКІВ В МЕДІАОСВІТНЬОМУ ПРОСТОРИ СУЧАСНОГО ЗАКЛАДУ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

Швайка Л.А, Коровякова І.Г., Молодушкіна І.В.

*Куп'янський заклад дошкільної освіти (центр розвитку дитини) Куп'янської
міської ради Харківської області, м. Куп'янськ, Україна,
dnz12@kupyansk-rada.gov.ua*

*У артыкуле прадстаўлена абгрунтаванне неабходнасці медыяадукацыі
выхаванцаў, аўтары паказваюць спецыфіку дадзенай працы пры рабоце з
дашкольнікамі, прыводзяць шмат карысных метадычных рэкамендацый.*

Ключавыя словы: *медыяадукацыя, крытычнае мысленне, медыятворчасць,
метады медыяадукацыі.*

Наш час – час змін. Здатність долати заплутані життєві колізії, уміння знаходзіць новы, нестандартныя рашэнні праблем – ці важлівыя якасці сталі вельмі актуальныя ў умовах сучаснага свету, які, зокрема, вырашаюцца завдякі медыяграмотнасці. Значэння і роля медыякультуры сёгодні неймаверна зрастае, а медыяосвіта стае асноваю фармування новага тыпу і культуры асобнасці. Медыяосвіта – це нова форма навчання, яка дазваляе адначасна выкарыстоўваць рознаманітныя спосабы прадстаўлення інфармацыі: тэкст, лічбы, графіку, анімацыю, відэа та гук.

У умовах сёгодня значны змяні праходзяць і ў сістэмі дошкільнай асветы. Це багата ў чым пов'язана з оновленням навуковай, метадычнай і матэрыяльнай базы навчання і выхавання, ўвядзення сучасных тэхналогій узаемадзейнасці прафесійнай асветняй супольнасці. Медыя - прастір є складоваю, не від'емнаю частынаю данага працэсу, а ІКТ тэхналогій мае асоблівае значэння ў павышэнні прафесійнага рэўня педагага та павышэнні якасці асветняга працэсу.

У сучасныя заклады дошкільнай асветы ўтвараюцца інфармацыйныя тэхналогіі, праектна дзейнасць, дыстанцыйныя формы выхавання і атрымання знанняў, электронны мистецтва. Дзіці дошкільнага віку стыкаюцца з пастыйна зрастаючым патокам інфармацыі, воні відчуваюць значныя трыбнасці, калі ім неабходна праявіць пошуковыя навчкі, самастыйна крытычна ацаніць атрыману інфармацыю.

Медыяосвіта рэкамендуецца ЮНЕСКА да ўвядзення ў нацыйналыя навчальныя планы ўсіх дэраваў, ў сістэму дадатковай, неформальнай асветы і навчання протыгам ўсёга жытця лудыны. На сёгодні Украйна ўключыла

медіаосвіту, як спрямований розвиток ІКТ в Концепцію впровадження медіаосвіти в Україні (нова редакція), де серед форм медіаосвіти виділено і дошкільну.

Так, в Законі України «Про дошкільну освіту» однією із вимог до змісту дошкільної освіти та його реалізації є формування основ соціальної адаптації та життєвої компетентності дитини; розвиток потреби в реалізації власних творчих здібностей [9].

Медіаосвіта дошкільна є принципово інтегрованою і спрямована на збалансований естетичний та інтелектуальний розвиток особистості дитини (включаючи різні форми інтелекту, зокрема, емоційний, соціальний і практичний інтелект), забезпечує її захист від агресивного медіасередовища (у тому числі від інформаційного «сміття», невідповідних віковим можливостям психіки дитини інформаційних впливів, зокрема продукції, що містить елементи насильства, жахів, еротики), уміння орієнтуватись, обирати і використовувати адаптовану відповідно до вікових норм медіапродукцію [13].

Виходячи із соціокультурної ситуації, що склалася в нашому суспільстві, медіаосвіта стає одним із пріоритетних напрямків виховання дітей з дошкільного віку. У дошкільному віці є свої переваги: емоційність, пластичність сприйняття, здатність надзвичайно інтенсивно засвоювати і переробляти інформацію.

Цілковито очевидно є необхідність пошуку рішення проблеми розвитку медіаграмотності дошкільників, як сукупності їх знань, навичок та умінь, які дозволяють їм аналізувати і оцінювати інформацію, а також створювати нескладні медіатвори.

Організація цілеспрямованої, послідовної роботи з дітьми дошкільного віку з даного напрямку потребує розробленої системи, яка б інтегрувала в собі різні види діяльності дітей: творчої, пошукової, пізнавальної, репродуктивної тощо.

Пошук рецепту впровадження медіатехнологій у освітній процес в Куп'янському закладі дошкільної освіти (центр розвитку дитини) Куп'янської міської ради Харківської області, в рамках проведення всеукраїнського експерименту за темою: «Стандартизація наскрізної соціально-психологічної моделі масового впровадження медіаосвіти у вітчизняну педагогічну практику» на базі навчальних закладів України (наказ МОН України від 18.08.2017 №1199) спонукало педагогічний колектив до розробки локальної програми «Медіадошкільник» авторів Г.А. Дегтярьової, О.С. Тарасової, А.П. Фоменко для дітей старшого дошкільного віку.

Цю парціальну програму для дітей старшого дошкільного віку схвалено для використання у закладах дошкільної освіти (протокол №1 від 07.05.2019) засідання комісії з філософсько-світоглядних дисциплін Науково-методичної ради з питань освіти Міністерства освіти і науки України відображає один із можливих варіантів методичного забезпечення діяльності щодо розвитку медіаграмотності дошкільників, а основними завданнями програми є:

- поповнення комунікативного досвіду дітей старшого дошкільного віку в процесі формування медіаграмотності;

- розвиток естетичного сприйняття як творчого процесу та створення умов для вільного формування власної світоглядної позиції.

Програма спрямована на системне та компетентне виховання дошкільників, яке закладає фундамент для оволодіння в майбутньому навичками критично мислити, розвивати особистісне, оціночне ставлення до продукції мас-медіа в цілому та спиратися на етично-естетичні орієнтири у процесі сприймання візуальної компонентної медіа-продукції.

Серед форм організації медіаосвітньої діяльності з дітьми перевага надається різноманітним формам роботи: медіаосвітні ігри, монтаж роликів дитячої реклами, творчі завдання по випуску фоторепортажу чи газети, інсценування за ролями з використанням ІКТ технологій, сюжетоскладання по створенню мультфільму, вигадування казок та історій для телепередач та радіопередач, перші сходинокі кінематографі за розвивальною методикою Т.Піроженко «Мультибус», організація дитячої фотолабораторії та інформаційної майстерні.

Робота щодо формування медіаграмотності дошкільників охоплює різні аспекти діяльності дітей, які покликані на вирішення певної низки завдань, а саме: на заняттях вирішуються питання формування у дітей здатності орієнтуватися в інформаційному потоці, навичок користування електронним планшетом, розвитку уміння міжособистісного спілкування. Через організовані види діяльності малят долучають до світу інформації, способів її отримання та передачі. Діти знайомляться з важливістю медіазасобів (електронний планшет, комп'ютер, телефон і т.д.) в житті людини та вчать працювати з ними.

Під час занять діти створюють рекламні ролики, готують і проводять телепередачі для батьків, створюють відеопривітання для матусь, дошкільники із задоволенням приймають участь у телерепортажах, сюжети яких вигадують самостійно.

Систематична робота з формування медіаграмотності значно підвищила практичні навички дітей і дала змогу використати їх під час створення творчого проекту «Мультфільм власними руками». В ході реалізації проекту діти спільно з педагогами створили пластиліновий мультфільм «Пригоди маленького курчатки» та мальований мультфільм «Життя квіточки».

В рамках організації роботи «Клубу юних журналістів» діти мали змогу ознайомитись з професією журналіста та були залучені до створення спільно з педагогами та батьками газети «Дружня сімейка».

Також було організовано роботу дитячої фотолабораторії з презентацією фоторепортажів, фотовиставок «Барвисті хвили дитинства щодня» для фотовиставок. Основну увагу цієї роботи було акцентовано на ознайомленні дітей з елементами монтажу фотоетюдів, які створювались за казками, за подіями, що відбувались в закладі.

Імідж закладу освіти – це емоційно забарвлений образ із цілеспрямовано заданими характеристиками. Часто громадську думку про заклад формують батьки вихованців та громада, а щоб підтримувати позитивний імідж педагоги вирішили поширювати офіційно інформацію шляхом колективної медіаторчості, зокрема через офіційний сайт.

Медіаграмотність сучасного дошкільника багато в чому буде залежати від того, що вкладуть в дитину батьки. А тому, важливо, щоб вони стали активними партнерами медіаосвітньої діяльності в закладі дошкільної освіти.

Формування медіакультури на засадах педагогіки партнерства відбувається завдяки спільній роботі над проектами «Мій перший репортаж», інформаційними проспектами, випуском газет та журналів, телерепортажів, нетрадиційними заходами.

В кожній групі батьки вихованців мають можливість ознайомитись з програмами і організацією освітнього процесу закладу, що представлені у візитних картках.

Крім того, в групах постійно оновлюються інформаційні стенди з фотоматеріалами «Для мам і тат, які виховують малят!», рекламні листівки «Центр розвитку запрошує у світ медіаграмотності: приєднуйтесь!», буклети різної тематики.

Не залишає байдужими наших батьків і проектна діяльність, в якій вони створюють агітаційні плакати «Щаслива родина – щаслива дитина!», дитячо – батьківські малюнки «Традиції нашої родини», фотоколажі «Наші успіхи».

Також в роботі з батьківською громадськістю практикується віртуальна «Скринька довіри», яка постійно поповнюється ідеями і пропозиціями, запитаннями, на які у віртуальному просторі закладу можна отримати відповідь.

Зустрічі, присвячені медіаосвітній роботі з батьками ми переважно будемо у вигляді діалогу, дискусій, круглих столів, тренінгів, батьківської гостинної, кафедри сімейних медіатрадицій.

Традиційно батьки приймають участь у засіданнях постійно діючого батьківського клубу «Зростаємо разом» за секціями різної спрямованості: проблеми виховання дітей раннього віку обговорюються на секції «Лелечення», питання підготовки дітей до навчання в школі опрацьовуються на секції «Шпаргалка для батьків майбутніх першокласників», проблему збереження та зміцнення здоров'я дітей ми разом з батьками намагаємось вирішувати на секції «Здорова сім'я».

Такі форми роботи користуються у батьків великою популярністю, вони допомагають підвищити їх пізнавальну потребу та мотивацію до співпраці.

Оскільки сучасний заклад освіти не можливо уявити без відповідного мультимедійного оснащення, центр розвитку дитини забезпечено кабінетом мультимедійної техніки для використання ІКТ технологій в освітньому процесі.

Нині педагогам центру складно уявити свою професійну діяльність без електронних засобів комунікації. Ми практикуємо поширення своїх медіатекстів через засоби масової інформації (місцевої газети «Вісник Куп`янщини»).

Ще одним засобом інформування громадськості про діяльність закладу став офіційний веб-сайт, який, в свою чергу, забезпечує формування іміджу сучасного закладу дошкільної освіти.

Медіаактивність педагогічного колективу сприяє професійному зростанню працівників, налагодженню взаємодії з батьками, а створені медіатексти вже стали яскравими іміджевими візитівками.

До перших позитивних результатів реалізації програми всеукраїнського експерименту в центрі розвитку дитини, слід віднести факт поступового зростання навичок медіаграмотності дошкільників протягом трьох останніх років. (рис. 1).

Моніторинг розвитку навиків медіаграмотності дошкільників

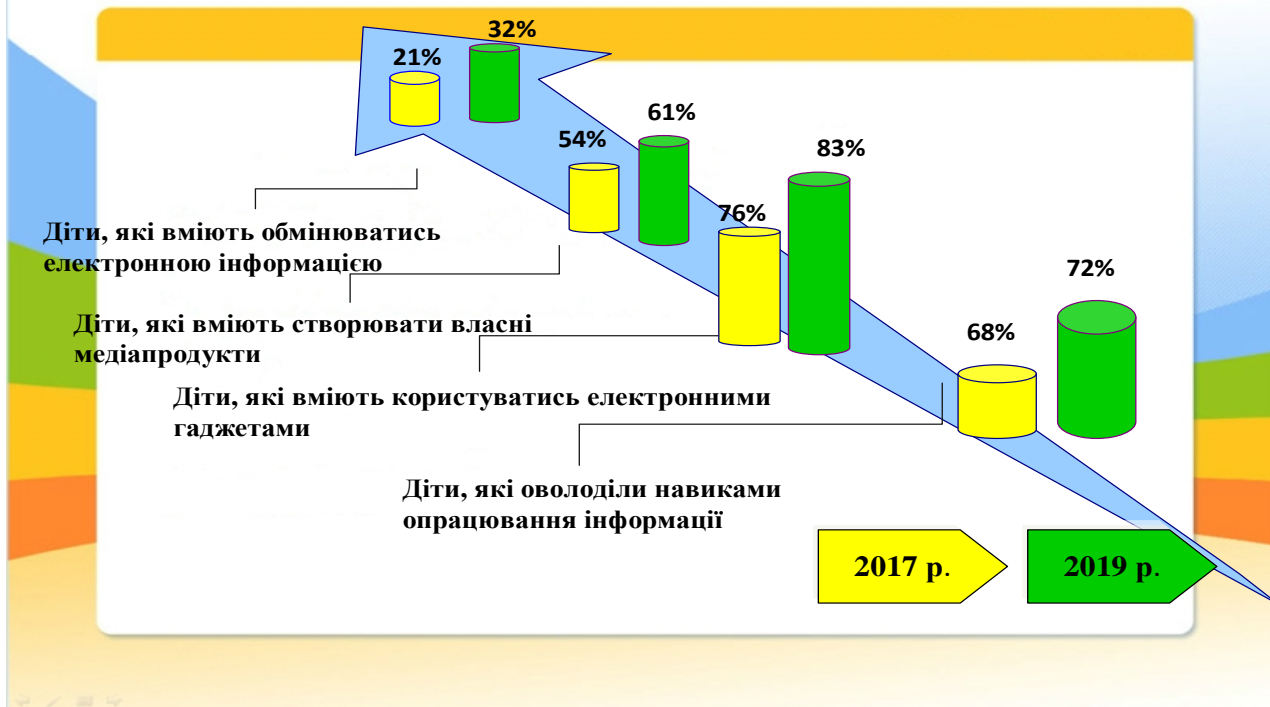

Рисунок 1.

Система роботи закладу дошкільної освіти (центр розвитку дитини) щодо створення медіаосвітнього простору сприяла формуванню елементарних навиків медіаграмотності дітей дошкільного віку: діти навчилися обмінюватися електронною інформацією, створювати власні медіапродукти, користуватись електронними гаджетами, опрацьовувати інформацію

У кожного закладу дошкільної освіти шлях творчого пошуку та аспекти управлінської діяльності в умовах інклюзивного навчання свої. Головне, щоб ідеї і надалі знайшли свій розвиток, а цінностями в роботі педагогів стало безумовне прийняття дитини, повага її особистості, партнерство та успішність.

Ми сподіваємося, що завдяки нашим спільним зусиллям вдасться створити систему освіти, яку можна визначити по-справжньому високоякісною і гармонійною, тому, що вона буде включати в себе функції навчання, розвитку, оздоровлення, корекції, в закладах освіти.

У кожного закладу дошкільної освіти шлях творчого пошуку та аспекти управлінської діяльності в умовах інклюзивного навчання свої. Головне, щоб ідеї

і надалі знайшли свій розвиток, а цінностями в роботі педагогів стало безумовне прийняття дитини, повага її особистості, партнерство та успішність.

Представлений досвід не вичерпує усіх аспектів проблеми формування прихильності ідеям інклюзії. А тому подальшу перспективу вбачаємо в використанні різноманітних моделей партнерської взаємодії, де важливою умовою є командний підхід та узгодженість послуг спеціалістів

Список використаної літератури

1. Алдер Х. НЛП: Современные психотехнологии. – СПб.: Питер, 2000.
2. Атемаскина Ю.В. Богославец Л.Г. Современные технологии в ДОУ. – СПб.: ООО «ИЗДАТЕЛЬСТВО «ДЕТСТВО - ПРЕСС», 2011. – 112 с.
3. Базовий компонент дошкільної освіти / Науковий керівник: А. М. Богуш, дійсний член НАПН України, проф., д-р пед. наук.; Авт. кол-в: Богуш А.М., Беленька Г.В., Богініч О.Л., Гавриш Н.В., Долинна О.П., Ільченко Т.С., Коваленко О.В., Лисенко Г. М., Машовець М. А., Низковська О.В., Панасюк Т. В., Піроженко Т.О., Поніманська Т. І., Сідельнікова О.Д., Шевчук А. С., Якименко Л.Ю.. – К.: 2012. – 64 с.
4. Бурова А. Педагогічні інновації в дошкільній освіті / А. Бурова // Дошкільне виховання. – 2009. - № 7. – С. 3.
5. Вплив інформаційного простору на внутрішній світ і поведінку дитини / Психолог. - 2007. - № 16.
6. Гришеева Н.П. Социально-психологические аспекты влияния телевидения на дошкольника. // Нач. шк. плюс до и после. – 2001. – № 8 – С. 75.
7. Долинна О.П., Бурова А.П., Низковська О.В. «Обов'язкова освіта дітей старшого дошкільного віку: форми здобуття, організація і зміст роботи: збірник методичних матеріалів» // Тернопіль: Мандрівець, 2011. – 408 с.
8. Желак И.М. Искусство быть семьей. – Минск, 1998.
9. Закон України «Про дошкільну освіту»// <https://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2628-14>.
10. Каплан Л.И. Посеешь привычку – пожнешь характер. М., 1980
11. Кипнис М. Тренинг коммуникации. – М.: Ось - 89, 2004.
12. Кіндрат І. Сучасний медіапростір та його вплив на світогляд дитини / Інна Кіндрат // Вихователь – методист дошкільного навчального закладу. – 2013. - № 7. – С. 4 – 8.
13. Концепція впровадження медіа-освіти в Україні, 2010 р.
14. Копытин А.И. Руководство по групповой арт-терапии. СПб.: Речь, 2003. – 320 с.
15. Коченгіна М.В., Замазій Ю.О. та ін. Створення безпечного інформаційного середовища для дитини дошкільного віку: науково-методичний посібник. – Харків: Харківська академія неперервної освіти, 2011. – 96 с.
16. Лютова Е.К., Моница Г.Б. Тренинг эффективного взаимодействия с

детьми. – СПб., 2000.

17. Медіакультура особистості: соціально-психологічний підхід: Навчальний посібник/ О.Т. Баришполець, Л.А. Найдьонова, Г.В. Мироненко та ін.; За ред. Л.А. Найдьонової, О.Т. Баришпольця. - К.: Міленіум, 2009 – 440 с.

18. Набока І. В. Психологічний вплив реклами. [Електронний ресурс]./ І. В. Набока// - Режим доступу: http://www.aratta-ukraine.com/news_ua.php?id=265

19. Остапчук В. Р. Вплив реклами на дитину. [Електронний ресурс]./ В. Р. Остапчук// - Режим доступу: <http://tutcikavo.co.ua/vagitnist-i-diti/vplyv-reklamu-na-dytynu>

20. Піроженко Т. О. Комуникативно-мовленнєвий розвиток дошкільника. — Тернопіль: Мандрівець, 2010.

21. Радчук Г.К., Тіунова О.В. Сімейне виховання. Освітній тренінг для батьків. – Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2008.

22. Розин В.М. Визуальная культура и восприятие: Как человек видит и понимает мир. М.: Едиториал УРСС, 2004.

23. Федоров А.В. Медиаобразование и медиаграмотность. Учебное пособие для вузов. Таганрог, 2004. – 340 с.

24. Челышева И.В. Медиаобразование для родителей: освоение семейной медиаграмотности. Научно-популярное издание. Таганрог: Изд-во ТТИ ЮФУ, 2008. – 184 с.

ПРИЁМЫ ФОРМИРОВАНИЯ МЕДИАГРАМОТНОСТИ В ПРОЦЕССЕ ОБУЧЕНИЯ ИНОСТРАННОМУ ЯЗЫКУ

В. А. Шляхтич

Учреждение образования «Могилёвский государственный областной лицей № 1», г. Могилёв, Республика Беларусь victoria.shliakhtich@mail.ru

Автор статьи на примере показал, как можно эффективно работать с фотоматериалами с интернета. В статье раскрываются возможности уроков иностранного языка для формирования медиакомпетенций учащихся.

Ключевые слова: *медиаобразование, критическое мышление, работа с текстом, уровни владения английским, средства манипуляции.*

В начале августа один из пользователей Facebook, художник Дмитрий Врубель, разместил на своей странице пост, вызвавший неоднозначную реакцию подписчиков [1]. Пост содержал фотографию мужчины и женщины, которые вместе лепили пельмени, и текст, автор которого, Михаил Вейцман, призывал «присмотреться внимательно к этой картинке мнимого благополучия».

В тексте приводились «доказательства» бедности американской семьи, изображённой на фотографии: «на фото нет ложек и вилок, только деревянные приборы. Простые американцы не могут позволить себе купить металлические приборы <...>. Им приходится лепить пельмени в четыре руки, чтобы сэкономить время и не дать продуктам испортиться, холодильника-то нет. Возможно, это ужин не для одной семьи, а для целой общины, которая смогла скопить денег на несколько килограммов свинины. <...> На главе семьи выдавшая виды футболка, доставшаяся ему от отца, которую он никогда не

сможет сменить на что-либо более новое. Ну и самое главное доказательство крайней бедности семьи на фото - отсутствие занавесок на окне. <...> Искренне желаем семье на фото преодоления жизненных невзгод и крепкого здоровья. Когда-нибудь и они смогут позволить себе холодильник и другую бытовую технику, которая есть в каждой российской семье».

Как мы уже отметили ранее, пост вызвал неоднозначную реакцию подписчиков. Большинство узнали на фото Марка Цукерберга и Присциллу Чан. Многие распознали замысел автора – в сатирической форме отразить суть информационных войн – и оценили юмор. Однако было немало негативных комментариев, обвиняющих автора во лжи, в отсутствии правдивой информации о жизни в США и даже, мягко говоря, в «отсутствии интеллекта».

Подобные комментарии как лакмусовая бумага проявляют недостаточную сформированность, в частности, таких компетенций как «знание и критическое понимание языковых явлений и стилей общения» и «познание мира и его критическое осмысление». Прочитав эти комментарии, можно пожалеть людей, их написавших. Можно возмутиться, что в наш век информационных технологий пользователи Facebook не узнают одного из основателей сети и руководителя Facebook Inc. Учитель же иностранного языка увидит в этой ситуации образовательный потенциал и возможность формирования и развития нескольких компетенций.

Учебные занятия по иностранному языку трудно представить себе без наглядности, которая позволяет создать благоприятный психологический климат на уроке, вводить и закреплять новый лексический и грамматический материал в коммуникативных ситуациях, смоделировать ситуации, стимулирующие общение, и приблизить общение в искусственной среде к реальному.

Один из видов работы с картинками – описание. На начальных стадиях обучения учащимся может быть дано задание просто перечислить предметы и явления, изображённые на картинках. Постепенно возрастает уровень овладения учащимися языковой компетенцией, то есть звуковой стороной речи, умением грамотно строить и воспринимать речь на иностранном языке, достаточным лексическим запасом и беглостью речи. Также растёт уровень речевой компетенции. По мере роста задания становятся более комплексными, и мы можем предложить обучающимся дать описание картинки (Explore the Image), а затем сравнить две и более картинок, высказать своё отношение к изображённым предметам или событиям.

В соответствии со шкалой Общеввропейских компетенций учащиеся, изучавшие иностранный язык на базовом уровне, должны овладеть иностранным языком на уровне A2 (прочное элементарное владение), а изучавшие его на повышенном уровне – уровня B1+/B2 (самостоятельное владение) [2]. На уровне самостоятельного владения предлагаются задания, которые позволяют обучающимся выйти за пределы картинки, предположить, что является

причиной или будет являться следствием того, что изображено на картинке, think outside the box. Поощряется творческий подход и всё более ценным становится умение выразить личностную оценку.

Отличным видом работы с картинками для обучающихся на уровне В1+/В2 может стать как раз тот приём, который продемонстрировали Михаил Вейцман и Дмитрий Врубель. На примерах различных медиатекстов обучающиеся знакомятся с техниками манипуляции, наиболее часто используемым в СМИ, такими как игра на эмоциях, псевдонаучность, субъективный отбор фактов, «авторитетное мнение», «свидетельства очевидцев» и так далее. Затем учащимся предлагается задание, в ходе которого они сознательно искажают и превратно интерпретируют информацию, предложенную на картинке или в видеоролике.

Эта работа может выполняться в малых группах и с разными источниками информации с последующим изменением состава групп таким образом, чтобы в группах нового состава присутствовали по одному члену первоначальных групп. Обучающиеся будут представлять подготовленную первоначальной группой информацию, в то время как новым членам группы необходимо будет совершенствовать умения слушать и наблюдать, а также умения аналитического и критического мышления.

Возможна работа с одинаковыми картинками или видеороликами индивидуально, например, в качестве домашнего задания. При проверке во время учебного занятия можно предложить учащимся пообщаться за отведённое время с максимально возможным количеством речевых партнёров и сравнить, какие приёмы искажения правды и техники манипуляции сознанием совпадали чаще всего.

Такие виды работ способствуют гармоничному формированию и развитию не только коммуникативной компетенции, но и медиаграмотности, которая кроме адекватной трактовки получаемой информации предполагает также ответственность за передаваемую информацию и создаваемые собственные медиапродукты.

Формируя умения видеть техники манипуляции, мы формируем у учащихся компетенции «знание и критическое понимание языковых явлений и стилей общения» и «познание мира и его критическое осмысление», которые были включены в раздел «Знания и критическое понимание», а также «умения аналитического и критического мышления» и «умения слушать и наблюдать», включённые в раздел «Умения» Модели компетенций для демократической культуры (CDC) – общеевропейского проекта, представленного на Европейской конференции в г. Копенгагене [3, с. 12].

В целом, использование наглядностимедиаресурсов на учебных занятиях по иностранному языку не просто поднимает настроение, а способствует «формированию учащихся как субъектов межкультурной коммуникации» [4, с. 5].

Список использованных источников

1. Врубель, Д. «Не все на Западе могут позволить себе...». [Электронный ресурс]: Персональная страница Дмитрия Врубеля. - Режим доступа: https://www.facebook.com/photo.php?fbid=10215642790835234&set=a.1476998677356&type=3&eid=ARC7uvHTRf4Qotvdw0S-NMhhPrtEaV22FAYZpRpNkdp8gR8jTsBpEvS6zrTGQjf7tW_2BXAICp110U5J, свободный. – Загл. с экрана. – (Дата обращения: 18.10.2019).
2. Образовательный стандарт. Общее среднее образование. Иностранный язык. III–XI классы // *Замежные мовы ў Рэспубліцы Беларусь*. – 2012. – № 3.
3. Тригубова, Л. А. Европейские подходы к формированию у учащихся активной гражданской позиции / Л. А. Тригубова // *Замежные мовы*. – 2018. – № 4. – С. 8–15.
4. Баранова, Н. П. Концепция учебного предмета —Иностранный язык // Н. П. Баранова, П. К. Бабинская, Н. В. Демченко // *Замежные мовы*. – 2015. – № 4. – С. 3–12.

ФОРМИРОВАНИЕ МЕДИАГРАМОТНОСТИ УЧАЩИХСЯ С ОСОБЕННОСТЯМИ ПСИХОФИЗИЧЕСКОГО РАЗВИТИЯ НА КОРРЕКЦИОННЫХ ЗАНЯТИЯХ «СОВРЕМЕННЫЕ СРЕДСТВА КОММУНИКАЦИИ»

С.В.Шрейдер

Государственное учреждение образования "Средняя школа № 16 г. Гродно", г. Гродно, Беларусь, svetlanashreyder@gmail.com

В статье показаны возможности для формирования медиаграмотности учащихся на коррекционных занятиях. Даны описания соответствующих электронных образовательных ресурсов.

Ключевые слова: *информационные ресурсы, самореализация учащихся, структура медиаграмотности, методы, коррекционные занятия.*

Сеть «Интернет» предоставляет возможность массового доступа к информационным ресурсам и самореализации через публикации, обмен информацией и общение. Именно сегодня в эпоху глобальных коммуникаций Интернет-общение становится самым популярным [1]. В глобальной сети пользователь с особенностями психофизического развития имеет равные с другими права и возможности для самовыражения, а главным критерием его успешности во взаимодействии с другими пользователями являются личностные качества и коммуникативные навыки. При этом устраняется ряд коммуникативных барьеров и, соответственно, психологических комплексов. Поэтому для многих учащихся с особенностями психофизического развития виртуальный мир становится едва ли не единственным местом, где они, чувствуя себя раскрепощенно, могут взаимодействовать с другими и проявлять своё Я: на языке социальной педагогики это трактуется как социальная адаптация – приспособление и индивидуализация – обособление [4].

Следует отметить, что в настоящее время увеличивается количество видеоблогеров с нарушением слуха и других лиц с особенностями психофизического развития, в том числе и среди подростков. Анализ аккаунтов обучающихся с особенностями психофизического развития, проводимых в 2016-2018 гг. в государственных учреждениях образования «Гродненская общеобразовательная специальная школа-интернат для детей с нарушением слуха», «Средняя школа № 16 г. Гродно», «Средняя школа № 23 г. Гродно» показал, что только 26 % учащихся владеют настройками конфиденциальности личных страниц в социальных сетях, 87 % опрошенных при распространении информации в социальных сетях пользуются только одним источником.

Авторы пособия-навигатора для учителей «Медыяадукацыя ў школе: фарміраванне медыяграмацнасці вучняў» показывают, что «Медиаграмотность – совокупность навыков и умений, которые позволяют людям находить нужное, анализировать, оценивать сообщения в разных видах медиа, жанрах и формах, а также создавать такие сообщения [3, с.12].

Главные элементы медиаграмотности связаны с умениями:

получить доступ до информации;
критично её осмыслить (проанализировать);
оценить информацию с точки зрения правдивости, нужности, соответствия ценностям и т.д.;

ответственно и этично пользоваться медиапространством и принимать участие в его создании.

В Республике Беларусь с 2009 года в учебный план специальных школ (школ-интернатов) для детей с нарушением слуха и специальной школы (школы-интерната) для детей с тяжёлыми нарушениями речи введён коррекционный компонент «Современные средства коммуникации» для 9-12 классов.

О. А. Лешков в статье «Интернет-коммуникации на уроке: опыт педагогического эксперимента», показывает, что применение интернет-коммуникаций даёт возможность педагогу интегрировать элементы дистанционного обучения в очный образовательный процесс [2]. Согласно этому, средствами коммуникативной деятельности на коррекционных занятиях «Современные средства коммуникации» являются мессенджеры, чат, форум, электронная почта, телеконференция, видеоконференция.

В учреждении образования «Средняя школа № 16 г. Гродно» на коррекционных занятиях «Современные средства коммуникации» учащиеся с особенностями психофизического развития знакомятся с:

видами современных средств коммуникации, с новыми понятиями медиаобразования (например, «интернет-коммуникация», «современные средства коммуникации», «средства массовой информации» или «масмедиа», «логин», «аккаунт», «бот-аккаунт», «мессенджер», «блоггер» «блог», «влог», «чат», «кликбейт» и др.);

методами и стратегиями поиска, обработки и интерпретации информации в глобальной сети;

правилами коммуникации в социальных сетях.

Выбор конкретной формы работы по формированию медиаграмотности на коррекционных занятиях «Современные средства коммуникации» обусловлен самыми разными причинами. Во-первых, особенностями психофизического развития учащихся; во-вторых, задачами, которые хотелось бы решить во время проведения коррекционных занятий; в-третьих, уровнем медиаграмотности самого учителя-дефектолога; в-четвёртых, уровнем подготовленности обучающихся и умением учителя-дефектолога наиболее оптимально использовать разные виды современных средств коммуникации; в-пятых, социальной значимостью передачи социального опыта в глобальной сети учащимся с особенностями психофизического развития [5, с.133].

Одним из приёмов по обучению поиску и анализу информации является интерактивная игра «Чимборасо», в ходе которой обучающиеся с особенностями психофизического развития на старте получают начальный адрес статьи в Википедии, читают предложенную статью. Затем находят в ней любой неизвестный для них термин или факт, сохраняют адрес ссылки и название статьи, читают её и далее повторяют действия N раз. Своё «путешествие» по

страницам Википедии оформляют в виде Google-презентации, делают выводы по изученной информации.

Для введения в активный словарь учащихся с особенностями психофизического развития специфических терминов и создания цельной речевой среды на коррекционных занятиях «Современные средства коммуникации» учителями-дефектологами средней школы № 16 г. Гродно разработаны глоссарии и дидактические памятки с речевым материалом.

На занятиях по теме «Интернет-новости. События в регионе, республике и в мире» учащиеся знакомятся с новостными порталами Гродненского региона, Республики Беларусь и других стран. Во время практических упражнений проводится игра на определение истинности информации о представленных событиях «Поймай фейк».

При изучении темы «Социальные сети» обучающимся с психофизическими особенностями предлагается следующие практические упражнения «Реши проблему» (Например, «К вам в друзья просит добавиться незнакомый человек» или «Кто-то присылает вам оскорбительные сообщения или оставляет оскорбительные комментарии. Что будете делать?»), «Нужна ли конфиденциальность личной страницы?», «Поделись информацией», «Профиль или бот». Для анализа активности пользователей учащимся предлагаются следующие сайты: в graph.tips (если профиль в Facebook), botsentinel.com (для анализа Твиттер).

На занятиях по темам «Личная страница в Internet», «Веб-фолио» учащиеся с особенностями психофизического развития знакомятся с такими понятиями как «web-страница», «аккаунт», «лендинг», «электронное портфолио», «веб-фолио»; учатся разрабатывать тематику и содержание аккаунта, web-страницы, лендинга на платформах wix.com, weeble.com

В процессе формирования коммуникативных навыков используются e-mail, аудио- и видеоконференция, сайты, блоги, социальные сети. В условиях удалённого доступа успешно используются такие формы организации коммуникативной деятельности учащихся, как: чат-викторина; веб-форум, виртуальная экскурсия; дидактические игры «Поделись информацией», «Составь блог», «Моя страничка в сети»; круглый стол «Нужны ли правила поведения пользователям Интернета?»; мозговые штурмы «Безопасное селфи», «Безопасное общение в глобальной сети», «В мире Интернет-новостей. Фейковые новости или правда?» и др.

Изучая тему «Современные гаджеты» учащиеся участвуют в мозговом штурме «Польза или вред наших гаджетов», создают рекламные ролики о приложениях (например, таких как **Star Walk**, **World History Maps: The World**, **Essential Anatomy 5** и **Human Anatomy** и др.)

При проведении коррекционных занятий «Современные средства коммуникации» большое внимание отводится вопросам профориентации: знакомство с профессией, особенностями трудовой жизни людей с ограниченными возможностями, нормативными требованиями производства. На данных занятиях обучающиеся с психофизическими особенностями учатся составлять автобиографии и резюме, изучают содержание сайта Белорусского

общества инвалидов (<https://beloi.by/>) и онлайн-газеты «Вместе» (<http://wmeste.by/>); участвуют в тематических форумах, посвящённым получению образования, трудоустройству и другим сферам жизни людей с ограниченными возможностями.

Следует отметить, что на коррекционных занятиях «Современные средства коммуникации» обучающиеся с особенностями психофизического развития получают следующие умения и навыки, способствующие формированию медиаграмотности:

эффективно и ответственно пользоваться разными каналами коммуникации, программными средствами и приложениями для общения в сети Интернет;

выбирать круг общения в социальных сетях;

организовывать вербальный диалог (связно описывают события личной, семейной, общественной жизни, задают вопросы с целью получения интересующей информации, делятся информацией с собеседником, общаются на разные темы, а также поддерживают разговор);

осознанно отбирать источники информации, определять их надёжность; создавать медиатексты разного характера и назначения.

Обучающиеся с особенностями психофизического развития участвуют в читательских флешмобах, пишут статьи в школьные газеты, принимают участие в обсуждениях новостей, создают видеоролики, презентации, ведут видеоблоги.

Как показывает опыт, использование современных средств коммуникации играет огромную роль, способствуя расширению коммуникативных возможностей учащихся с особенностями психофизического развития, повышает уровень их медиаграмотности, и, тем самым, способствует развитию уровня мотивации к обучению, саморазвитию и социальной адаптации.

Список использованных источников

1. Горошко, Е. И. Современные интернет-коммуникации: структура и основные характеристики / Е. И. Горошко // Интернет-коммуникация как новая речевая формация [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.textology.ru/article.aspx?aId=232>. Дата доступа: 28.09.2014.
2. Лешков, О. А. Интернет-коммуникации на уроке: опыт педагогического эксперимента // Дистанционное и виртуальное обучение. – 2010. № 3. – С. 40–47.
3. Медыяадукацыя ў школе: фарміраванне медыяграмацнасі вучняў: дапаможнік для настаўнікаў / М.І. Запрудскі, А.А.Палейка, А.У. Радзевіч, Т.П. Мацкевіч і інш.; пад рэд. М.І. Запрудскага. – Мінск, 2016. – 334 с.
4. Мудрик, А. В. Социальная педагогика: учеб. для студ. пед. вузов / под ред. В. А. Слостенина. – 3-е изд., испр. и доп. - М. :Академия, 2000. 200 с.
5. Шрейдер, С.В. Формирование коммуникативных навыков учащихся на коррекционных занятиях «Современные средства

коммуникации» / С.В. Шрейдер. // Социализация личности на разных этапах возрастного развития: опыт, проблемы, перспективы : сб. научн. ст. IV Региональной научно-практической конференции (с международным участием) / ГрГУ им. Я. Купалы ; редкол.: Н. В. Михалкович (отв. ред.) [и др.]. – Гродно : ГрГУ, 2017. – С. 132-135

КОМІКС НА ЎРОКАХ ГІСТОРЫІ ЯК СРОДАК МЕДЫЯАДУКАЦЫІ І МЕДЫЯКАМУНІКАЦЫІ

Шумель Таццяна Іванаўна,

дзяржаўная ўстанова адукацыі “Гарадоцкі навучальна-педагагічны комплекс дзіцячы сад – базавая школа Маладзечанскага раёна”, аг. Гарадок, Беларусь, tanyashumel@gmail.com

У артыкуле прадстаўлены вопыт выкарыстання комікса як сродка актывізацыі пазнавальнай дзейнасці і развіцця медыякампетэнцый вучняў на уроках гісторыі ва ўстанове агульнай сярэдняй адукацыі, прапанаваны варыянты працы з коміксамі.

Ключавыя словы: адукацыйны комікс, кааператыўная форма навучання, комікс, медыяадукацыя, медыякамунікацыя, наглядны метады

Keywords: comics, cooperative learning, educational comics, mediaeducation, media communication, visual method.

Цікавыя заданні на ўроку павышаюць уцягнутасць вучняў, іх матывацыю і эфектыўнасць занятку. Увагу падлеткаў утрымаць складана, а дамашнія заданні яны робяць неахвотна? Самы час паспрабаваць нешта незвычайнае. Дадатковая магчымасць зрабіць урокі гісторыі пазнавальнымі і цікавымі – выкарыстоўваць коміксы.

Што такое комікс? Існуе шмат азначэнняў коміксу, але ўсе яны зводзяцца да таго, што комікс – гэта серыя малюнкаў, у якой распавядаецца якая-небудзь гісторыя. Ёсць яшчэ такое азначэнне коміксу: “Комікс – невялікая, напоўненая ілюстрацыямі кніжка лёгкага, звычайна прыгодніцкага зместу, а таксама серыя малюнкаў з адпаведнымі подпісамі” [3]. У адукацыйным працэсе часцей выкарыстоўваюць тэрмін graphic novel (графічная навэла) [1].

Сёння некаторыя даследчыкі разглядаюць коміксы (маляваныя гісторыі) як асобны тып медыя і адзначаюць, што ўваходжанне коміксаў чымсьці падобна з уваходжаннем Інтэрнэту, калі “узнікае зусім новая камунікатыўнае асяроддзе, якое цалкам адлюстроўвае жаданне спажыўца” [2]. Гэта абавязковая рыса масавай культуры і літаратуры, але “тут яна зайграла мацней, паколькі дадаўся візуальны элемент, які працуе раўнапраўна з вербальным” [2].

Праца з коміксамі – гэта эфектыўны спосаб арганізацыі вучэбнай дзейнасці. Яны важныя для абуджэння цікавасці да прадмета, яго папулярызацыі, візуалізацыі вобразаў, паляпшэння запамінання імёнаў, дат, паняццяў, развіцця ўмення аналізаваць нават мінімальную інфармацыю, рабіць з яе высновы. Гэты від дзейнасці вучыць іх структураваць інфармацыю, выяўляць прычынна-выніковыя сувязі, развіваць лагічнае мысленне. Комікс – не проста адна з формаў перадачы інфармацыі, зручная, ёмістая, якая палягчае яе ўспрыманне – гэта прынцыпова новы спосаб і падыход да яе засваення: уменне знайсці, вылучыць галоўнае. Разглядаючы адукацыйны комікс, школьнік адточвае гэта ўменне, прывучаецца бачыць сутнасць праблемы. Комікс не толькі

палягчае і інтэнсіфікуе працэс навучання, але і робіць яго па-сапраўднаму выніковым і асэнсаваным.

Коміксы ў якасці нагляднага метаду можна ўжываць, пачынаючы з V і заканчваючы XI класам. На ўроках можна выкарыстоўваць як гатовыя коміксы, так і вучыць школьнікаў ствараць свае (групай або індывідуальна). Стварэнне коміксу, з аднаго боку, гэта цікавае заданне для саміх навучэнцаў. Пры гэтым не абавязкова ўмець маляваць. Можна зрабіць комікс-калаж або выкарыстоўваць сучасныя камп'ютарныя праграмы: Toondoo (www.toondoo.com), GoAnimate (www.goanimate.com), Makebeliefscomix (www.makebeliefscomix.com), Wittycomics (<http://www.wittycomics.com/>), Pixton (<http://edu.pixton.com/educators>).

Прапаную некалькі варыянтаў працы з коміксамі на ўроках гісторыі, якія ствараюць настаўнік і вучні. Каб аблегчыць працэс стварэння комікса вучні павінны адказаць на наступныя пытанні-падказкі: Якая тэма коміксу? (Аб чым ён?) Хто будзе героямі коміксу? Як яны выглядаюць? Дзе адбываецца дзеянне? Якія рэплікі герояў? Як развіваюцца падзеі?

Для таго каб паскорыць працэс стварэння коміксаў на ўроку я прапаную навучэнцам гатовыя выявы. Ім застанецца толькі скласці комікс зыходзячы з сюжэту “ажывіць” герояў. Напрыклад, на ўроку абагульнення па раздзеле “Старажытная Грэцыя” (сусветная гісторыя, V клас) вучні сачыняюць гісторыю, але з апорай на сапраўдныя гістарычныя факты. У канцы ўрока адбываецца аналіз работы, выяўляюцца гістарычныя памылкі, калі яны былі дапушчаны. *(Дадатак 1)* Дадзены від працы спрыяе развіццю такіх пазнавальных дзеянняў як выбар падстаў і крытэрыяў для параўнання, падвядзенне пад паняцце; ўсталяванне прычынна-выніковых сувязяў; пабудова лагічнага ланцужка разважанняў, доказаў.

Прыём коміксу я выкарыстоўваю ў V класе і пры вывучэнні тэмы “Школа, навуковыя веды і рэлігія”. На дадзеным уроку на этапе атрымання новых ведаў выкарыстоўваю ўжо гатовы комікс пра навучанне ў грэчаскай школе. *(Дадатак 2)* Першапачаткова навучэнцы знаёмяцца з сюжэтам коміксу, затым знаходзяць неабходную інфармацыю ў параграфі. Такая праца спрыяе ўзмацненню матывацыі, увагі, разуменню інфармацыі, развіццю памяці.

А яшчэ часта выкарыстоўваю коміксы пры неабходнасці ілюстрацыі. Напрыклад, міфа “Гордзіеў вузел” (сусветная гісторыя, V клас). *(Дадатак 3)* Навучэнцы атрымалі заданне намаляваць герояў грэчаскіх міфаў і “ажывіць” іх. У сваім распараджэнні яны мелі ўзоры, сярод якіх ім трэба было выбраць тыя, якія адпавядаюць зададзенаму міфу. Прадставіўшы вынікі, навучэнцы ацанілі сваю работу і работу аднакласнікаў, паказаўшы элементы, якія адсутнічаюць.

Вельмі часта, каб зацікавіць навучэнцаў новай тэмай, прыцягнуць іх увагу на арганізацыйна-матывацыйным этапе выкарыстоўваю коміксы, якія ствараю сама або навучэнцы (апераджальнае заданне). *(Дадатак 4)*

Яшчэ адным відам заданняў, якія можна выкарыстоўваць пры рабоце з коміксам на ўроку гісторыі з'яўляюцца заданні на ўстанаўленне правільнага хода гістарычных падзей. *(Дадатак 5)* У дадзеным выпадку комікс дазваляе развіваць як агульнанавукальныя дзеянні – уменне структурыраваць веды, так і лагічныя,

напрыклад, сінтэз як складанне цэлага з частак, у тым ліку самастойнае дабудоўванне, папаўненне кампанентаў, якія адсутнічаюць, адначасова развіваючы дзеянні пастаноўкі і рашэння праблем.

Вельмі цікава навучэнцам вывучаць біяграфіі, выкарыстоўваючы комікс. Такое заданне заўсёды даецца, як апераджальнае. Выкарыстоўваецца не толькі матэрыял вучэбнага дапаможніка, але і абавязкова матэрыял з дадатковых крыніц.

Інтэрв'ю – гэта прыём, які ўяўляе сабой уяўную гутарку з гістарычным персанажам у кантэксце канкрэтнай гістарычнай эпохі. Рэалізацыя дадзенага прыёма магчыма і з выкарыстаннем комікса. Гэтыя прыёмы садзейнічаюць павышэнню вобразнасці вуснага апавядання і з'яўляюцца найбольш распаўсюджанымі шляхамі фарміравання гістарычнай эмпатыі.

Выкарыстанне коміксаў значна актывізуе інтэлектуальную актыўнасць школьнікаў. Пры гэтым акцэнт у пазнавальным працэсе пераносіцца з пасіўнага на актыўнае ўспрыманне навучальнага матэрыялу. Вынікам работы навучэнцаў над коміксамі становяцца стварэння і замацавання ў свядомасці навучэнцаў гістарычных вобразы, якія можна аднесці да аднаго з відаў творчага ўяўлення. Так праверка дамашняга задання праходзіць нашмат цікавей, калі заданні запісаць у комікс. Выбар і форма заданняў могуць быць разнастайныя. **(Дадатак 6)**

Па форме арганізацыі вучэбнай дзейнасці навучэнцаў стварэнне коміксу – гэта сапраўдная кааператыўная форма навучання. Працуючы над стварэннем коміксу навучэнцы не проста фантазіруюць, а мадэлююць пэўную вучэбную сітуацыю, становяцца яе ўдзельнікамі. Фармат комікса можна разглядаць як творчую працу навучэнцаў.

Адным з найбольш важных момантах пры групавой рабоце з'яўляецца падвядзенне вынікаў. Варта пасля выканання творчага задання правесці конкурс коміксаў – абмеркаваць іх удалыя знаходкі і недахопы. Акрамя таго, аўтары павінны мець магчымасць публічна абараніць свае работы, адказаць на пытанні педагога і аўдыторыі. Аналіз выкананых работ навучэнцамі і дапушчаныя імі памылкі дазваляць настаўніку ўсталяваць глыбіню гістарычных ведаў навучэнцаў. Аднак, які б варыянт падвядзення вынікаў не абраў настаўнік, навучэнцы перад пачаткам працы павінны ведаць, на аснове якіх крытэрыяў будзе ацэньвацца іх работа.

Асноўны паказчык выкананага задання – адпаведнасць сюжэта комікса гістарычным рэаліям, уменне ў невербальнай форме перадаць гістарычную інфармацыю. Гэтым мэтам падпарадкоўваюцца і дадатковыя канкрэтныя творчыя заданні, якія развіваюць уяўленне, фантазію і асацыятыўнае мысленне.

Выкарыстанне на ўроках гісторыі тэхналогіі стварэння коміксаў дазваляе традыцыйны ўрок паспяхова ператварыць у сучасны. Дадзеная тэхналогія з'яўляецца адным са спосабаў навучання крытычнаму мысленню, фарміруе сістэму меркаванняў, спрыяе ўменню аналізаваць прадметы, змест, праблемы, фармуляваць свае абгрунтаваныя высновы, рабіць свае ацэнкі. Тэхналогія дапамагае навучэнцам “пагрузіцца” ў эпоху, спрыяе персаналізацыі гістарычнага працэсу. Навучэнцы вучацца задаваць пытанні, самастойна фармуляваць

гіпотэзу, рашаць праблемы, выпрацоўваць уласнае меркаванне на аснове асэнсавання рознага вопыту, ідэй і ўяўленняў. Не менш важным лічыцца навучыць дзіця працаваць у групе, г. зн. супрацоўнічаць.

Нягледзячы на ўяўную прастату, комікс, выклікаючы ў дзяцей розныя эмоцыі і асацыяцыі, пры працы з ім, пры паўторным абмеркаванні, дапамагае дзецям прасцей запамінаць матэрыял, вылучаць галоўнае, знаходзіць прычыны падзей. Комікс не толькі робіць лягчэйшым працэс навучання, але і паспраўднаму выніковым. Вучань працуючы з коміксам імкнецца зразумець сутнасць праблемы, думае, не механічна запамінае вучэбны матэрыял, а самастойна здабывае веды.

Спіс выкарыстаных крыніц

1. Графический роман [Электронный ресурс] / Материал из Википедии – свободной энциклопедии. – Рэжым доступу: http://ru.wikipedia.org/wiki/Графический_роман. Дата доступу: 12.11.2018.

2. Почепцов, Г. Комиксы как медиакоммуникации [Электронный ресурс]. – Рэжым доступу: <http://osvita.mediasapiens.ua/material/34373>. Дата доступу: 05.10.2018.

3. Словари и энциклопедии на Академике [Электронный ресурс] / Толковый словарь Ожегова. – Рэжым доступу: <https://dic.academic.ru/dic.nsf/ogegova/86706>. Дата доступу: 14.10.2018.

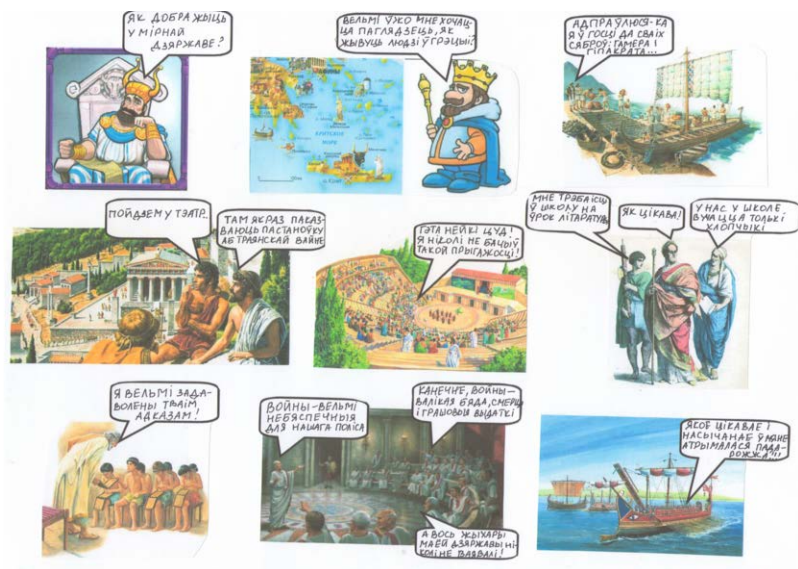
Дадатак 1

Абагульненне па раздзеле “Старажытная Грэцыя”.

Сусветная гісторыя, V клас

Пытанні:

1. Якую гісторыю або тэму адлюстроўвае дадзены комікс?
2. Назавіце галоўных персанажаў дадзенага комікса.
3. Якія з персанажаў з’яўляюцца станоўчымі, а якія – адмоўнымі? Растлумачце свой выбар.
4. Уявіце сябе адным з герояў дадзенага комікса і растлумачце свае дзеянні на

маюнках.

5. Наколькі дакладна апісваюцца гістарычныя падзеі, ці захоўваецца паслядоўнасць падзей?

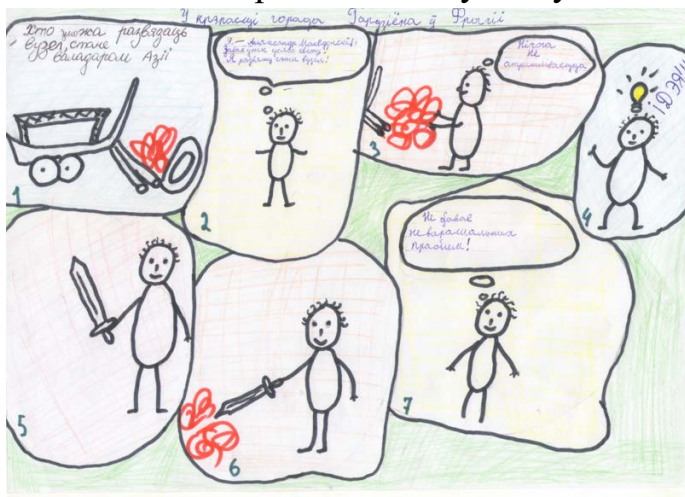
6. Ці ўсе персанажы жылі і дзейнічалі ў адзін час?

7. Якія пытанні ўзнікаюць у вас пры чытанні комікса?

Тэма “Школа, навуковыя веды і рэлігія”. Сусветная гісторыя, V клас

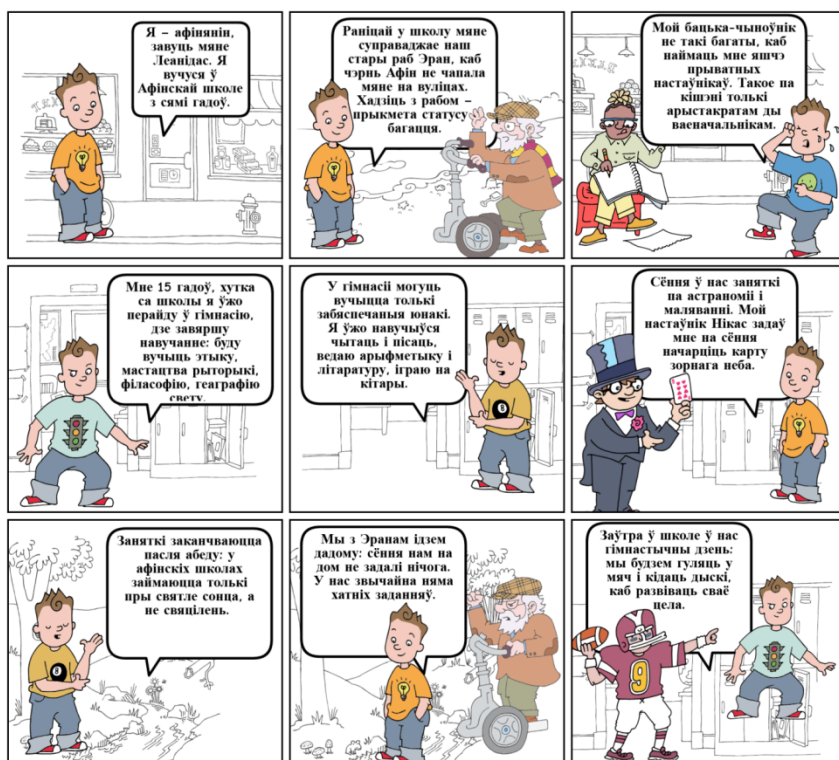
Пытанні:

1. З якога ўзросту пачынаецца навучанне ў грэчаскай школе?
2. Як вы думаеце, раб і настаўнік – гэта адно і тое?
3. Якія тыпы навучальных устаноў былі ў Старажытнай Грэцыі?
4. Ці ўсе маглі вучыцца ў школах?
5. Якія прадметы вывучалі ў гімназіях?

6. Ці вучыліся ў грэчаскіх школах дзяўчынкі? Чаму?
7. Як называецца школа, дзе асноўная ўвага надавалася фізічнаму выхаванню?
8. Якія пытанні вам бы хацелася задаць аўтару комікса? Прыдумайце некалькі такіх пытанняў.

Тэма “Дзяржава Аляксандра Македонскага”: міф “Гордзіеў вузел”. Сусветная гісторыя, V клас

This comic was created at www.MakeBeliefsComix.com. Go there and make one now!

Заданне. Прачытай у вучэбным дапаможніку матэрыял пра выраз “гордзіеў вузел” (с. 45). Выкарыстоўваючы памятку, намалюй комікс, “ажыві” галоўнага героя – Аляксандра Македонскага.

Прадстаў комікс аднакласнікам.

Памятка па складанні комікса

1. Прачытай неабходную інфармацыю для стварэння комікса.

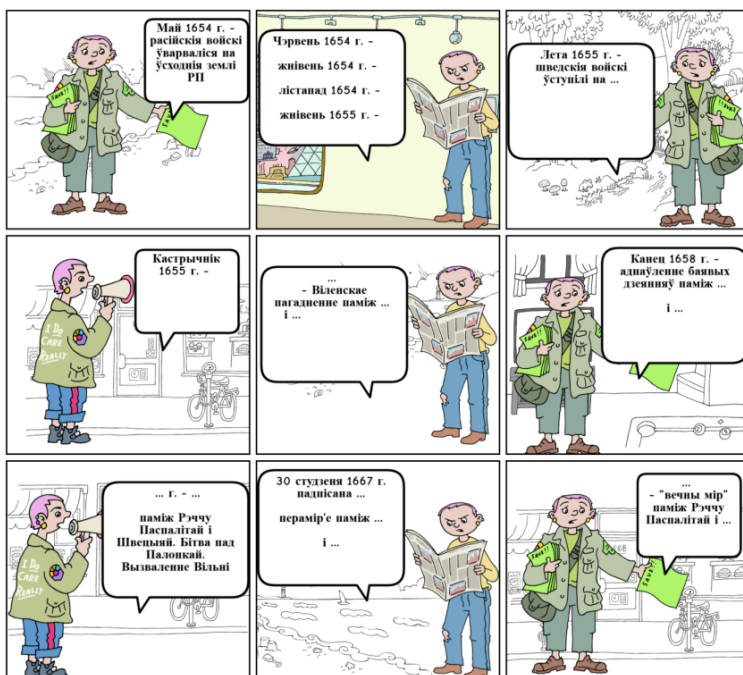
Тэма “Вялікая вайна і Грунвальдская бітва”. Гісторыя Беларусі, VI клас

Пытанні і заданні:

1. Расстаўце малюнкі ў правільнай храналагічнай паслядоўнасці.
2. Пра якія падзеі вядзецца гаворка ў коміксе?
2. Ці пазналі вы персанажаў комікса? Чаму вы так думаеце? Калі гэта рэальныя фігуры – назавіце іх.
3. Што ў коміксе адпавядае рэальным фактам? Што з’яўляецца выдумкай? Чаму вы так лічыце?
4. Якія сімвалы, дэталі вы заўважылі ў коміксе? Каму яны маглі належаць? Пра што яны сведчаць?
5. Назавіце прычыны Вялікай вайны?
6. Што паслужыла поводам да вайны?
7. Чым у гісторыі вядома Грунвальдская бітва?
8. Калі б у вас была магчымасць стаць аўтарам праекта помніка ў гонар Грунвальдскай бітвы, то якой гістарычнай асобе вы яго прысвяцілі, і ў якім месцы паставілі.

Тэма “Вайна Расіі з Рэччу Паспалітай 1654-1667 гг.”. Гісторыя Беларусі, VII клас

This comic was created at www.MakeBeliefsComix.com. Go there and make one now!

Заданне: Навучэнцам неабходна запоўніць пропускі ў тэксце, выправіць гістарычныя памылкі.

Тэма “Змены ў грамадстве”. Гісторыя Беларусі, VII клас

Заданне: Праца з ілюстрацыямі і вучэбным матэрыялам арганізуецца ў чатырох групах: “Сялянства”, “Мяшчане”, “Шляхта”, “Духавенства”. Навучэнцы павінны ўявіць сябе жыхарамі пэўнага саслоўя XVI – XVII ст. Кожная група на аснове

тэксту вучэбнага дапаможніка складае апавяданне пра сваё жыццё і афармляе ў выглядзе коміксу. Праца адбываецца на працягу на працягу 20-25 хвілін. Далей праходзіць прэзентацыя работы груп, задаюцца ўдакладняльныя пытанні.

АДУКАЦЫЙНЫ ПАТЭНЦЫЯЛ КАМЕДЫ ЯК МЕДЫЯТЭКСТУ НА ЎРОКАХ ГІСТОРЫІ

І.М. Шымко

Дзяржаўная ўстанова адукацыі “Глыбоцкая раённая гімназія”

г.Глыбокае, Рэспубліка Беларусь

[*glubokoegim@mail.ru*](mailto:glubokoegim@mail.ru)

У артыкуле разглядаецца патэнцыял кінакамеды для вывучэння найноўшай гісторыі ў школе. Аўтар прапануе апрабаваны на ўласнай практыцы алгарытм працы з фільмам на ўроку, прыводзіць прыклады, якія могуць быць перанятыя калегамі без адаптацыі, а таксама могуць быць выкарыстаныя для ўласнай распрацоўкі падобных заняткаў.

Ключавыя словы: *кінакамедыя, аналіз тэкстаў, кінамова, гісторыя, крытычнае мысленне.*

Адной з важнейшых задач для сучаснага настаўніка з’яўляецца правільныя суадносіны розных каналаў падачы інфармацыі – аўдыяльнага, візуальнага і тактыльнага. Як правіла, настаўнік пры падачы інфармацыі надае большую ўвагу аўдыяльнаму каналу – інфармацыя прагаварываецца і дадаткова фіксуецца. Але такая схема дае недастатковы працэнт засваення і асэнсавання інфармацыі. Найбольш эфектыўны метады для ўспрымання гістарычнай рэчаіснасці і крытычнага аналізу ствараюць візуальныя сродкі. Асабліва гэта актуальна для вучняў старэйшых класаў, так як падручнікі часта “перагружаны” складаным тэарэтычным матэрыялам, тэрмінамі, тэксты вельмі аб’ёмныя [1, с.51].

Вельмі важна, каб на ўроках гісторыі вучні вучыліся разважаць пра мінулае, аналізаваць гістарычны вопыт. Таму неабходна стварыць умовы для аналізу і ацэнкі гістарычных падзей, або, так званага, мультыперспектыўнага

вывучэння гісторыі. Дадзенай мэты магчыма дасягнуць з дапамогай разнастайных крыніц інфармацыі пра гістарычную рэчаіснасць, у якіх адлюстроўваюцца розныя погляды на эпоху і намеры людзей, якія жывуць у дадзены перыяд. У выніку, вучням неабходна расказаць пра гістарычныя падзеі з уласнага пункту гледжання, скарыстоўваючы пункт гледжання іншых людзей. Мастацкія фільмы з'яўляюцца моцным сродкам візуалізацыі. Станоўчыя моманты выкарыстання мастацкіх фільмаў заключаецца ў апэратыўнасці і магчымасці паўторнага прымянення, выкарыстанне стоп-кадра стварае эфект прысутнасці гістарычных кадраў і падзей гісторыі. Як правіла, настаўнік самастойна выбірае неабходныя фільмы, арыентуючыся на пазнавальную значнасць і факталагічную даставернасць фільма. Але вельмі часта дапускаюцца памылкі пры выкарыстанні відэаматэрыялаў на ўроку, што паніжае адукацыйны патэнцыял. Гэта абумоўлена павярховымі даследаваннямі ў дадзенай вобласці. Вопыт выкарыстання канкрэтнага фільма на ўроках розных форм практычна не вывучаны па метадыцы выкладання гісторыі [2, с.128].

Прапанаваныя ніжэй відэаматэрыялы (камедыі) выкарыстоўваюцца для больш дэталёвай характарыстыкі перыяду кіравання М.Хрушчова і Л.Брэжнева. Каб праца з медыятэкстамі была больш эфектыўнай, вучням неабходна валодаць фонавымі ведамі па тэме развіцця СССР у дадзены перыяд: ведаць асноўныя рысы “хрушчоўскай адлігі”, “брэжнеўскага застою”, станоўчыя і адмоўныя моманты, накірункі ўнутранай і знешняй палітыкі.

Чаму менавіта камедыі?

1. Вельмі папулярны жанр (асабліва камедыі Э.Разанава, Л.Гайдая)
2. Гэта від мастацтва, які адлюстроўвае працэсы, якія адбываюцца ў грамадстве.
3. Іранічнае ўспрыманне гістарычнай эпохі, што ўжо прадугледжвае крытычнае мысленне.
4. Магчымасць ацаніць вывучаны перыяд праз прызму поглядаў сучаснікаў (рэжысёры, сцэнарысты), а не толькі тых фактаў, якія прыведзены ў падручніку.

Працуючы з дадзенымі матэрыяламі, можна прымяняць розныя метады, якія спрыяюць развіццю крытычнага мыслення і творчага патэнцыялу вучняў. Прымяненне даследчага метада і метада развіцця крытычнага мыслення дазваляе дэкадзіраваць медыятэкст і вызначыць галоўны пасыл. Такім чынам, ствараюцца ўмовы для візуалізацыі, сістэматызацыі гістарычнага матэрыялу, ацэнкі гістарычнай эпохі, сапастаўленне уласнага пункту гледжання з пунктам гледжання аўтараў.

Дзе можна скарыстаць відэаматэрыял: на ўроках абагульнення, пры вывучэнні асобных пытанняў культуры, палітыкі, грамадскага жыцця.

Магчымыя рызыкі:

1. Дэфіцыт часу на ўроку.
2. Вучні не ведаюць змест фільмаў.
3. У вучняў крытычнае мысленне на нізкім узроўні.

Як прымяніць?

1. Прынцып “перакуленага ўрока” (прагляд адной камедыі на выбар) і абмеркаванне на ўроку найбольш праблемных і яркіх момантаў.
2. “Нарэзка” некалькіх відэафрагментаў з абмеркаваннем франтальна або ў групах.
3. Прагляд відэафрагмента і аналіз настаўнікам праблемы (у тым выпадку, калі ў вучняў адсутнічаюць версіі)

Пры аналізе фрагментаў камедыі неабходна акцэнтаваць увагу на год выхаду фільма і звязваць з асаблівасцямі пэўнай гістарычнай эпохай.

Прыёмы работы з камедыйным жанрам на ўроках гісторыі

Аб’ект аналіза – фільмы 1956-70гг. Эльдара Разанава, Леаніда Гайдая

Эпоха – СССР

Аперыруемыя гістарычныя паняцці: адліга, застоў, іронія.

«Адліга» (сяр. 50-х – п.60-х) – перыяд у гісторыі, для якога характэрна:

- осуджэнне «культы асобы»;
- ослабленне таталітарнай улады;
- некаторая свабода слова;
- дэмакратызацыя палітычнага і грамадскага жыцця;
- развіццё лёгкай прамысловасці;
- павышэнне ўзроўня жыцця;
- будаўніцтва

«Эпоха застоў» (п.60-х- п.80-х) – перыяд у гісторыі, для якога характэрна:

- стабільнае развіццё сферы культуры, адукацыі, навукі;
- сацыяльныя гарантыі;
- ураўнілаўка;
- будаўніцтва;
- актывізацыя прафсаюзнага жыцця;
- пачатак гонкі ўзбраенняў;
- дэфіцыт;
- карысныя сувязі;
- аднапартыйная сістэма;
- цензура;
- партыйная эліта

Іронія- від інасказання, калі за знешняй станоўчай ацэнкай хаваецца крытыка.

I. Крытычны аспект (крытычнае асэнсаванне інфармацыі, стварэнне матывацыі).

Мэта: стварыць умовы для развіцця крытычнага мыслення.

Прыёмы: прагляд відэафрагмента або фота і вызначэнне мэсэджа з дапамогай удакладняючых пытанняў, вызначэнне фрагментаў фільма, дзе крытыкуюцца рысы эпохі сацыялізму.

Поўны варыянт матэрыялаў па спасылцы <http://www.nastaunik.info/node/16799>.
Адукацыйны патэнцыял камедыі на ўроках гісторыі.

Фільм	Спасылка	Разрыў шаблона пра эпоху
«Карнавальная ноч» (1956 г. режысёр Эльдар Разанаў)	Эпізод- пісьмо таварыша Агуркова ў ВЦСПС https://www.youtube.com/watch?v=1hT1R7P3y6c	Вобраз чыноўніка і моладзі.
«Дзяўчына без адрасу» (1957 г. Эльдар Разанаў)	Эпізод- наём галоўнай гераіны на працу ў кватэру чыноўніка – https://www.youtube.com/watch?v=z4Pzgi7ROyk	Умовы жыцця савецкага чыноўніка. Бюракратызм.
«Аперацыя «БІ» і іншыя прыгоды Шурыка» (1965 г. Леанід Гайдай)	Навэла «Напарнік». Эпізод – напарнік обедае, лекцыя пра касмічныя караблі. https://www.youtube.com/watch?v=ZlcAj5Txx1k https://www.youtube.com/watch?v=nXzjaFn0Gso	Праблема ўраўнілаўкі.
«Иван Васильевич меняет профессию» (1973 г. Леонид Гайдай)	Эпізод –ограбленне кватэры Шпака https://www.youtube.com/watch?v=yuDeh0Sj2cE	Праблема дэфіцыту тавараў

II. Пазнавальны аспект

Мэта: актывізацыя пазнавальнай цікаўнасці вучняў.

Прыёмы: выбраць эпізоды, з дапамогай якіх можна вызначыць:

1. Элементы моды, быту дадзенай эпохі.
2. Знайсці артэфакты дадзенай гістарычнай эпохі.
3. Якія папулярныя песні, музыка выкарыстана ў фільме? Чаму?
4. Чаму ў дадзены перыяд быў папулярны жанр – камедыя? (версіі вучняў)
5. Ці можна давяраць фільму як гістарычнай крыніцы? Чаму?

III. Творчы аспект

Мэта: стварыць умовы для развіцця творчага патэнцыяла вучняў.

Прыёмы:

1. Падабраць фота афіш, постэраў дадзеных фільмаў і сказаць, ці магчыма па афішы вызначыць, аб чым фільм, жанр фільма.
2. Якія прыёмы выкарыстоўвае рэжысёр, каб выразіць асноўную думку фільма? (прагляд і абмеркаванне фільма або эпізода).
3. Прапануйце свой варыянт афішы.
4. Складзі спіс папулярных акцёраў і фільмаў дадзенага перыяду (можна ў якасці міні-праекта).
5. Выбраць героя фільма і складзі з ім інтэрв'ю.
6. Даведацца аб гісторыі стварэння фільма, палітычныя погляды рэжысёра.

Такім чынам, работа з мастацкім фільмам на ўроку дазваляе развіваць вобразнае і крытычнае мысленне вучняў, матываваць да вучэння гісторыі, так як вучэбны матэрыял становіцца больш цікавым і даступным, вучням даецца магчымасць стварыць свой медыяпрадукт, выказацца па праблеме [3, с.21].

Настаўніку трэба памятаць, што дэманстрацыя фільма з'яўляецца не гульняй, а часткай мэтанакіравагага вучэбнага працэсу. Правільнае выкарыстанне кіно на

сучасным уроку гісторыі павінна стаць прафесійнай кампетэнцыяй кожнага настаўніка

Спіс выкарыстанай літаратуры:

- 1.Гудкоў А.Н. Гудкова В.Н. Работа з відэаматэрыяламі на ўроках гісторыі // Выкладанне гісторыі ў школе. 2002. № 8
- 2.Караткова М.В. Методыка навучання гісторыі ў схемах, табліцах, апісаннях практычны дапаможнік для настаўнікаў. М.: Владос, 1999.
- 3.Шабуневіч Н.А. Выкарыстанне відэаматэрыялаў пры вывучэнні гісторыі// Выкладанне гісторыі і грамадазнаўства ў школе.2001. № 5

ИСПОЛЬЗОВАНИЕ ИКТ В ОБРАЗОВАТЕЛЬНОМ ПРОЦЕССЕ ДЛЯ ФОРМИРОВАНИЯ КАРТОГРАФИЧЕСКОЙ ГРАМОТНОСТИ

В.С. Юрасов

Государственное учреждение образования

«Средняя школа №27 города Могилева»/ Республика Беларусь/

vitali_yurasov@mail.ru

Автор обосновал актуальность и насущную необходимость применять в школе средства ИКТ. Показал каким образом создаются мультимедийные географические карты.

Ключевые слова: *ИКТ технологии, ресурсы сети интернет, мультимедийная карта.*

XXI век – век высоких компьютерных технологий. Современный ребёнок живёт в мире электронной культуры. Меняется и роль учителя в информационной культуре – он должен стать координатором информационного потока и дать возможность учащимся вносить свои идеи в образовательный процесс. Следовательно, учителю необходимо владеть современными методиками и новыми образовательными технологиями, чтобы общаться на одном языке с ребёнком.

Сегодня существует достаточно большой набор средств информационных технологий, доступных школьному учителю.

Основная часть: Для меня, как учителя географии стоит главный вопрос: «Как заинтересовать современных школьников к изучению своего предмета?» не стоит отрицать, что в 21 веке укоренившиеся методы преподавания не во всех случаях приносят положительный отклик у учащихся. Мир очень быстро изменяется и новые технологии все больше и больше входят в нашу жизнь. Современных учеников уже не удивить тестами и различными обучающими программами на компьютере. Психологи доказали, что в наше время у подростков «клиповое мышление» Термин «клиповое мышление» или «клиповое сознание», зародился в психологии относительно недавно – в середине 90-х годов. Именно тогда на отечественном телевидении стали массово появляться различные музыкальные видеоклипы, сюжеты которых, как правило, представляют собой не целостный, законченный образ, а цепочку мало связанных между собой по смыслу видеокадров. Очень часто смысл звучащей песни оказывается логически не связанным с темой видеоряда, представленного зрителю. Данный тип мышления имеет, как и плюсы, так и минусы. [1, с 37]. Для

достижения своей цели мы останавливаемся на плюсах и используем данные факторы в своих целях: **Плюсы клипового мышления:**

- **Развивает быстроту реакции.** Люди, обладающие клиповым мышлением, умеют быстро реагировать на внешние стимулы и изменения и оперативно подстраиваться под них.
- **Развивает способность решать несколько задач одновременно.** Такое мышление формирует у людей многозадачность – способность делать несколько дел сразу (например, работать, слушать музыку, общаться в интернете, принимать пищу). Человек учится быстро переключать внимание с одного объекта на другой.
- **Защищает мозг от перегрузки информацией.** Многие психологи считают, что это своеобразный механизм адаптации к развитию информационных технологий, которые прочно вошли в жизнь современного человека и стали ее неотъемлемой частью.
- **Порождает желание охватить как можно больше информации.** Клиповое мышления заставляет человека выискивать и поглощать все новую и новую информацию, что весьма полезно для интеллектуального развития.

Данная методика содержит в себе ряд плюсов клипового мышления, а именно развивает способность решать несколько задач одновременно и порождает желание охватить как можно больше информации.

Уникальность данного метода, что он доступен всем, у кого есть выход в интернет и не требует специальных программ. В образовательном процесс внедряется сайт <https://yandex.ru/map-constructor>, который предназначен для нанесения на карту различных точек и их описания. Учащиеся, которые посетили какую либо страну, могут самостоятельно отметить ее на карте и написать отзыв обо всем, что посчитают нужным. [2] При создании профиля мы получаем пустую карту мира. После того, как учащиеся по желанию, начинают заполнять данную карту, она приобретает вид с различными отмеченными маркерами. [Рисунок 1].

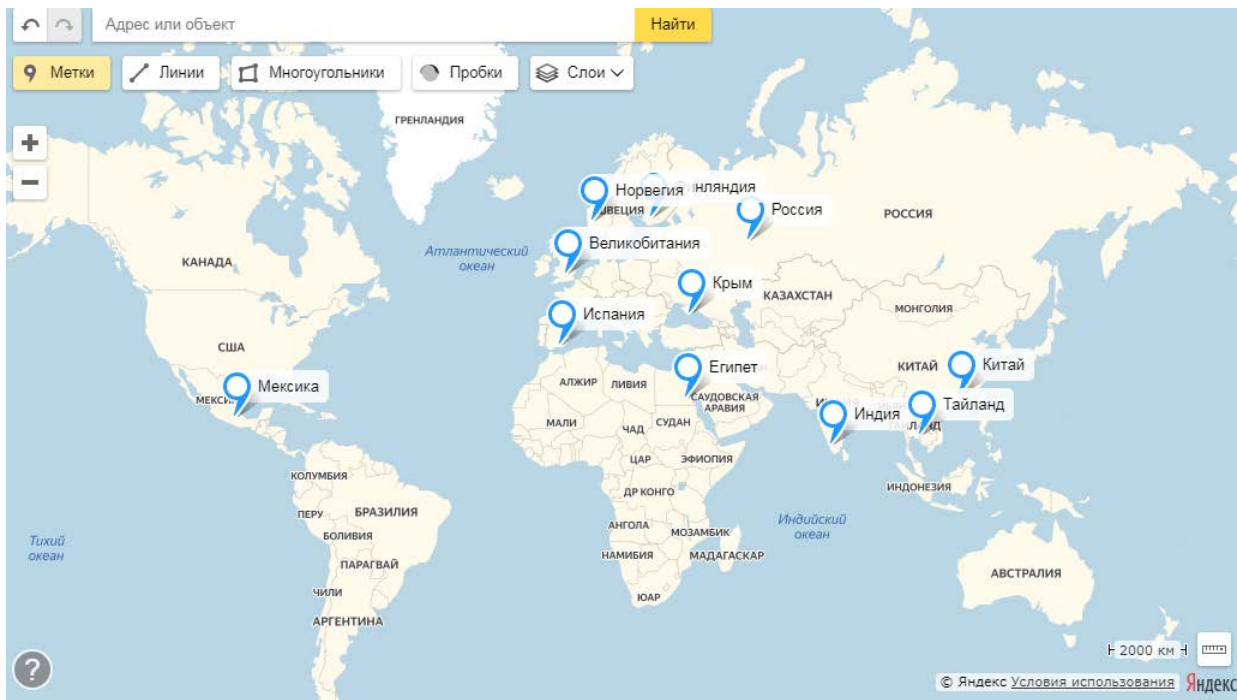

Рисунок 1 – Образец карты с нанесенными маркерами

Создание подобной карты способствует привлечению большего числа желающих написать отзыв и поделиться своими эмоциями. Другие ученики с радостью изучают данную карту, читая отзывы счастливых путешественников, и тем самым заинтересовываются странами, их традициями и культурой.

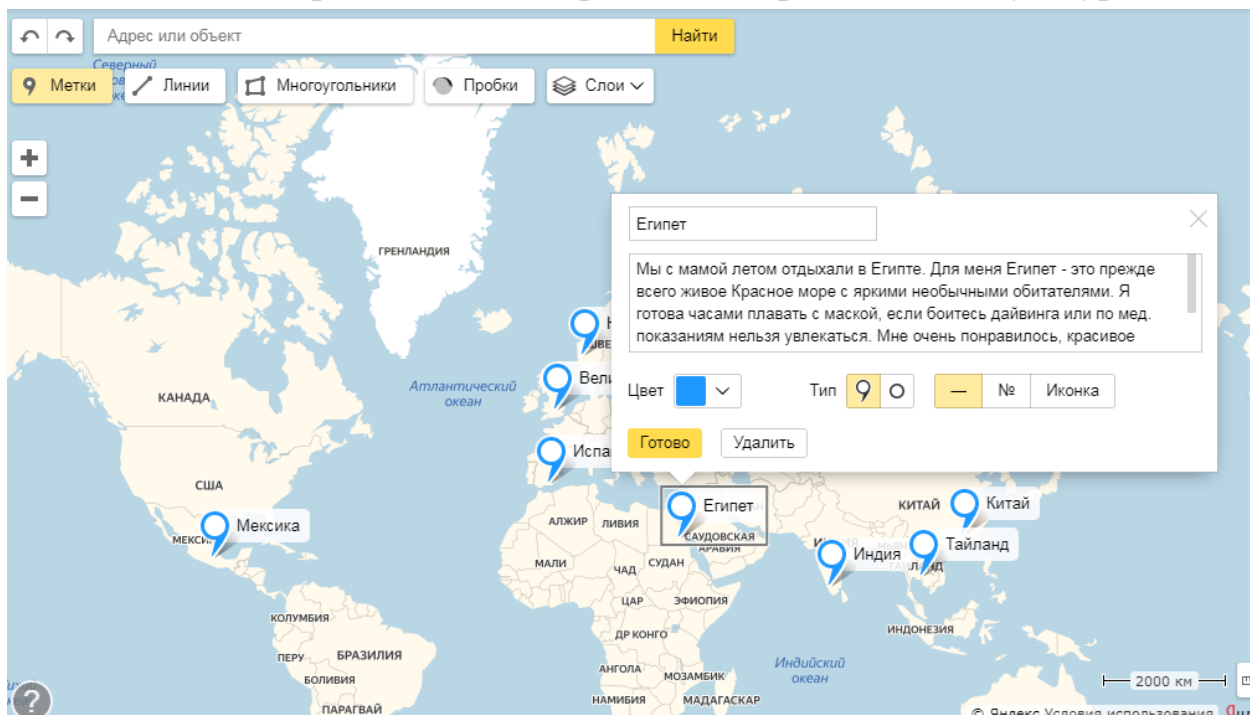

Рисунок 2 – Образец карты с отзывами путешественников

Плюсы данного метода:

- 1. Не требует специальных знаний.**

2. Ученики сами проявляют интерес.
3. Повышают любознательность и активность детей во время образовательного процесса.
4. Ученики чувствуют свою важность: они учат других учащихся, передавая информацию, что повышает личную ответственность.
5. Освобождает время учителя от проверки и редактирования материала.

Выводы:

1. Обеспечен комплекс условий, необходимых для реализации проекта.
2. Организован постоянно действующий доступ к использованию современных технологий для подготовки и реализации проекта.
3. Практическое использование данной программы позволило:
 - А. Повысить у учащихся интерес к различным областям географии.
 - Б. Активизировать деятельность учащихся по поиску информации в интернете или в печатной литературе, привить желание транслировать найденную информацию через публичные выступления.
 - В. Повысить качество творческих работ (из-за доступного иллюстративного и информационного материала).
 - Г. Увеличить интерес к другим странам и желание их посетить.

Список использованных источников

1. Гиренюк Ф.И. Клиповое мышление. – М.: Академический проект, 2014.- 249с.
2. [Конструктор карт Яндекс \[Электронный ресурс\]](https://yandex.ru/map-constructor). – Режим доступа: <https://yandex.ru/map-constructor>. – Дата доступа: 28.08.2019.

ПРАЦА З ІНФАГРАФІКАЙ НА ВУЧЭБНЫХ ЗАНЯТКАХ

*А.У. Якубоўскі,
настаўнік фізікі ДУА “Сярэдняя школа №9 г. Жодзіна”, euua@mail.ru,
Э.М. Якубоўская,
настаўнік фізікі ДУА “Гімназія №1 г. Жодзіна”,
elayakubouskaya@gmail.com*

У артыкуле разглядаецца метады інфаграфікі як спосаб візуалізацыі вучэбнага матэрыяла. Прыведзены прыклады выкарыстання адукацыйнай інфаграфікі на вучэбных занятках, пры арганізацыі вучэбна-даследчай і праектнай дзейнасці. Прапануюцца інструменты для стварэння якаснай адукацыйнай інфаграфікі.

Ключавыя словы: *інфаграфіка, спосаб навучання, візуалізацыя.*

Зараз у нашай школе вучацца дзеці, якіх адносяць да пакалення Z. Пра іх кажуць яшчэ «народжаныя лічбавай рэвалюцыяй». Яны выраслі ў эпоху сацыяльных сетак і не ўяўляюць сваё жыццё без лічбавых гаджэтаў. Яны выразна і лагічна арганізаваны: для прыёму інфармацыі ім досыць 8 секунд на схему. Гэта пакаленне візуалаў, якія патрабуюць «закончанага сюжэту» і высокай дынамікі ў ходзе яго развіцця. Яны маюць зносіны і спажываюць інфармацыю пры дапамозе кароткіх відэа, тэгаў і мемаў. Для сучаснай моладзі ўласціва кліпавае мысленне, яны могуць выконваць некалькі спраў адначасова, аддаюць перавагу графічнаму малюнку перад тэкстам. Дзеці, якія выраслі ў эпоху высокіх тэхналогій, па-іншаму глядзяць на свет. Іх ўспрыманне – не паслядоўнае і не тэкставае. Яны бачаць карціну ў цэлым і ўспрымаюць інфармацыю па прынцыпе кліпа. Такім чынам, узнікае практычная праблема для педагогаў – як змяніць тэхналогіі «падачы» навучальнага матэрыялу, каб сучасным навучэнцам было камфортна, не парушыўшы пры гэтым вядучых дыдактычных прынцыпаў? Адным з прыёмаў з’яўляецца візуалізацыя падачы матэрыялу, якая набывае сэнна асаблівы сэнс і становіцца надзённай неабходнасцю. Адным з такіх інструментаў з’яўляецца Інфаграфіка, якая больш адпавядае нашаму лічбавому свету і дазваляе лягчэй запомніць неабходную інфармацыю пакаленню дзяцей-візуалаў. Інфаграфіка – гэта графічны спосаб падачы інфармацыі, які дапамагае хутка і лёгка данесці складаную інфармацыю да аўдыторыі. Паводле шматлікіх даследаванняў больш за палову жыхароў нашай планеты валодаюць зрокавай памяццю, што азначае, што яны вучацца хутчэй і лепш, калі пераважаюць візуальныя метады падачы інфармацыі.

Адукацыйная інфаграфіка – гэта закончаны візуальна-інфармацыйны блок вучэбнага матэрыялу, які можна вывучыць самастойна, без чыёй-небудзь дапамогі, а пасля аналізаваць, рабіць высновы і знаходзіць дадатковыя сэнсы. Іншы раз можна пачуць, што інфаграфіка тое самае, што і апорны канспект. Мы з гэтым не згодны. Методыка распрацоўкі і прымянення апорнага канспекта ўпершыню прапанавана педагогам-наватарам В. Ф. Шаталавым. Апорны сігнал

па Шаталаву – гэта «асацыятыўны сімвал, які замяняе нейкае сэнсавое значэнне; ён здольны імгненна аднавіць у памяці вядомую і раней зразумелую інфармацыю». Пад апорным канспектам разумеецца «сістэмны набор апорных сігналаў, структурна звязаных паміж сабой, якія ўяўляюць наглядную канструкцыю, замяшчальную сістэму значэнняў, паняццяў, ідэй як узаемазвязаных элементаў» [2]. У апорным канспекце інфармацыя закадзіравана і з’яўляецца зразумелай толькі тады, калі вучань атрымаў яго разам з тлумачэннямі настаўніка ці сам з’яўляўся яго стваральнікам. Такім чынам сэнс апорных сігналаў вядомы толькі непасрэдным удзельнікам адукацыйнага працэсу. Гэта значыць, што самастойна вывучыць матэрыял па апорным канспекце ўяўляецца цяжкім. Незнаёмы апорны канспект можа будзе і зразумелым, але перадача сэнсу не будзе абсалютна дакладнай. Адукацыйная інфаграфіка гэта такое візуальнае паданне вучэбнага матэрыялу, новых ведаў, якое не патрабуе дадатковых каментарыяў. У гэтым выпадку матэрыял сабраны такім чынам, калі не толькі ўсё зразумела, але вучань у такой Інфаграфіцы можа знаходзіць дадатковыя сэнсы, аналізаваць, рабіць уласныя высновы.

Інфаграфіка як адзін з метадаў візуалізацыі вучэбнай інфармацыі можа выкарыстоўвацца на вучэбных занятках для стварэння праблемных сітуацый і арганізацыі эфектыўнай пошукавай дзейнасці. Прывядзем некалькі прыкладаў выкарыстоўвання інфаграфікі ў вучэбным працэсе.

Спачатку дэманструем інфаграфіку, а потым просім вучняў вылучыць: тэзіс, мэту, праблему, якую адлюстроўвае дадзеная Інфаграфіка [2]. На другім этапе размяркоўваем паміж вучнямі ролі. Ролі могуць мяняцца ў залежнасці ад прапанаванай для аналізу візуальнай інфармацыі. Напрыклад, пры разгляданні інфаграфікі па нейкім экалагічным праблемам можна вылучыць ролі: абаронца, крытык, абывацель. Потым просім прааналізаваць інфаграфіку з пункту гледжання сваёй ролі. Можна прапанаваць прыдумаць для дадзенай інфаграфікі па 3 адкрытых і 3 закрытых пытанні. А іншым вучням знайсці адказы на прапанаваныя пытанні. Магчымы апошні этап: просім навучэнцаў стварыць уласную інфаграфіку ў абарону сваёй пазіцыі.

Удзел вучняў у стварэнні інфаграфікі і навучанне аналізу графічных мадэляў і схем – важны аспект прымянення візуалізацыі на занятку. Напрыклад, з дапамогай інфаграфікі можна рэалізаваць працу з паняццямі: прапануецца навучэнцам з вучэбнага тэксту вылучыць асноўныя паняцці і скласці найпростую інфаграфіку, якая адлюстроўвае сувязі паміж паняццямі і тэрмінамі.

У сучасным грамадстве, калі навучэнцам даступны велізарная колькасць інфармацыйных крыніц (кніг, часопісаў, рэсурсаў сеткі Інтэрнэт), мы ўсё часцей сыходзім ад такога віда работы вучняў як реферат. Выкананне гэтага задання, часцяком, зводзіцца да простага запампоўвання гатовага рэферата або капіяванні асобных частак з сеткі. Але які працэнт матэрыялу запомніць вучань пры выкананні такой працы? І ці запомніць хоць нешта наогул? Таму рэфераты можна замяніць стварэннем інфаграфікі, якая рэалізуе наступныя адукацыйныя

задачи: збор неабходнай інфармацыі, асэнсаванне, перапрацоўка і пераклад яе з аднаго віду ў іншы. Напрыклад, традыцыйнай тэмай рэферата па фізіцы, хіміі, біялогіі, геаграфіі з'яўляецца біяграфія выбітнага навукоўца, гісторыя навуковых адкрыццяў, прыклады фізічных ці хімічных з'яў у навакольным асяроддзі. Для выканання такога роду заданняў вучню прыйдзеца самастойна знайсці неабходны матэрыял, асэнсаваць яго, вылучыць галоўнае і другараднае, перапрацаваць або напісаць кароткі тэкст, падабраць гатовыя ілюстрацыі або самастойна стварыць іх. І ў выніку стварыць інфаграфіку. Гэта будзе нашмат цікавей і карысней, чым проста рэферат. Да таго ж праверыць дадзены прадукт на плагіят настаўніка зможа за пару мінут.

Для стварэння інфаграфікі для вучняў можна прапанаваць выкарыстанне як звычайных сродкаў (папера, алоўкі, малюнкi з часопісаў), так і электронных сродкаў. Есць шэраг онлайн-рэсурсаў для распрацоўкі інфаграфікі: Ease.ly, Infogr.am, Piktochart, Venngage, Visual.ly. Трэба адзначыць з уласнага вопыту, што электронныя сродкі вучні выкарыстоўваюць хутка і даволі якасна. У гэтым выпадку інфаграфіку можна захаваць і пры неабходнасці раздрукаваць. Але вучні з большай цікавасцю і захопленасцю выконваюць заданне з дапамогай маркераў, алоўкаў, выразаных малюнкаў. Гэта для іх больш нязвыкла, а таму і больш цікава, чым выкарыстанне звычайнага для іх камп'ютара.

Асобна адзначым магчымасці Інфаграфікі пры арганізацыі вучэбна-даследчай і праектнай дзейнасці. У апошні час прэзентацыя вынікаў даследвання патрабуе стэндавага дакладу. Якасны стэнд у гэтым выпадку гэта не што іншае як інфаграфіка па тэме даследавання. Члены журы, удзельнікі конкурса могуць самі пазнаёміцца з мэтай, метадамі даследавання і яго вынікамі, выкарыстоўваючы толькі інфармацыю на стэндзе. Пры гэтым вырашаюцца вельмі важныя педагогічныя задачы, калі аўтары даследавання або праекта набываюць важныя кампетэнцыі:

- пошук і апрацоўка інфармацыі;
- прадстаўленне вынікаў ўласнага даследавання;
- сістэматызацыя фактаў і нагляднае ўяўленне вынікаў сістэматызацыі;
- развіццё навыкаў працы ў камандзе.

Якасную інфаграфіку ствараюць цэлыя каманды спецыялістаў: праграмісты, дызайнеры, псіхолагі, лінгвісты. Таму мэтазгодна выкарыстоўваць яе ў вучэбным працэсе. Галоўнае, каб яна адказвала вучэбным мэтам і патрабаванням. На жаль знайсці якасную адукацыйную інфаграфіку на беларускай мове ў Інтэрнэце амаль немагчыма. Інфаграфіку першапачаткова выкарыстоўвалі журналісты. Таму добрыя прыклады можна знайсці менавіта на сайтах навінавых агенстваў. Там есць добрыя прыклады беларускамоўнай інфаграфікі.

Такім чынам, інфаграфіку можна разглядаць як адно з эфектыўных сродкаў навучання, які спрыяе развіццю крытычнага мыслення вучняў,

фарміраванню ўмення аналізаваць і прадстаўляць інфармацыю ў кароткай нагляднай форме. Прымяненне метада дае магчымасць арганізаваць сумесную працу навучэнцаў і павысіць матывацыю да вывучэння вучэбнага прадмета. Інфаграфіка, безумоўна, з'яўляецца актыўным метадам навучання. Сродкі інфаграфікі даюць магчымасць усім навучэнцам інтэгравана замацаваць веды па вывучаемых прадметах, праявіць свае таленты і творчы патэнцыял, ператвараюць навучальны працэс у актыўную, матываваную, эмацыйна афарбаваную, пазнавальную дзейнасць.

Выкарыстаныя крыніцы інфармацыі

1. Ермолаева Ж. Е., Лапухова О. В., Герасимова И. Н. Инфографика как способ визуализации учебной информации // Концепт. – 2014. – № 11
2. Шаталов, В. Ф. Учить всех, учить каждого / В. Ф. Шаталов // Педагогический поиск. — М., 1987. — С. 159–167.

ЭДЬЮТЕЙНМЕНТ НА УРОКАХ АНГЛИЙСКОГО ЯЗЫКА С ПОМОЩЬЮ СЕРВИСОВ WEB 2.0

*Якусевич Татьяна Игоревна
учитель английского языка*

*Государственное учреждение образования «Гимназия № 6 г. Гродно»
г. Гродно, Республика Беларусь
tatsianayakusevich@gmail.com*

Аўтар прапануе шэраг праграм і сэрвісаў для выкарыстання на ўроках англійскай мовы, якія ўносяць у працэс навучання элемент забавы і спаборніцтва.

Ключавыя словы: *ИКТ, edutainment, эдютэйнмент, сервісы WEB 2.0.*

С каждым годом в государственном образовательном стандарте уделяется все больше внимания информатизации образования и формированию навыков исследовательской деятельности и информационной компетентности, навыков владения ИКТ. Стандарт требует от учителя использовать новые технологии, открывать новые способы, новые двери к знаниям в мире, который стремительно меняется.

В связи с компьютеризацией образования и особенностями восприятия миллениалов в обиход постепенно входит такое понятие как эдьютейнмент. Это одна из самых эффективных методик обучения, используемая западными учителями.

Само слово edutainment произошло от слияния двух английских слов: education (образование) и entertainment (развлечение). Эдьютейнмент (возможный вариант перевода «обучение через игру») — методика, которая дает возможность сочетать учебу и приятное времяпрепровождение [3. с. 35].

Еще одним возможным определением эдьютейнмента является определение А.В. Попова. По мнению автора, эдьютейнмент, или «обучение как развлечение», благодаря игровому компоненту, и, следовательно, большей личной вовлеченности в процесс, способствует прочному усвоению знаний [2. с. 71].

Сервисы Web 2.0. предоставляют широкие возможности к внедрению эдьютейнмента и даже геймификации в урок. Работа с ними уже сродни квесту: новые формы деятельности, которые создаются на базе WEB 2.0, просты и интуитивно понятны. Для эдьютейнмента на уроках английского языка можно использовать, как ресурсы, созданные в рамках конкурса «КОИ» (<https://izanamimine.wixsite.com/englishpalette>), так и наиболее популярные сервисы WEB 2.0.

На этапе ознакомления с новыми лексическими единицами для внесения элементов эдьютейнмента в урок целесообразно использовать один из сервисов для создания флэш карточек FlashcardMachine. Данный сервис предоставляет к

каждому набору созданных карточек три автоматически генерируемые игры для закрепления изученного материала. Рассмотрим в качестве примера карточки для раздела “My fair land” (English 6 Н.В. Юхнель):

<https://izanamimine.wixsite.com/englishpalette/card-3>

Невозможно обойти вниманием такой известный сервис, как LearningApps. Он, в виду своей широкой функциональности, является самым распространенным из сервисов, предоставляя различные шаблоны для эдьютейнмента, в которых, кроме этого, создается возможность для многократного повторения лексических единиц.

Примеры к разделу “In the heart of Europe” (English 6 Н.В. Демченко) вы можете посмотреть здесь:

<https://learningapps.org/display?v=pqgyup6x317>

<https://learningapps.org/display?v=pq00x7ei317>

<https://learningapps.org/display?v=pgvt7ir3n17>

На этапе закрепления изученного материала мной используется сервис «Flipquiz» - интерактивные викторины позволяют проверить усвоение лексических единиц в формате игровой учебной ситуации.

Пример викторины вы можете увидеть здесь:

<https://izanamimine.wixsite.com/englishpalette/flipquiz>.

Еще одним сервисом для внедрения эдьютейнмента в урок является «Quizizz». Этот красочный сервис с динамичным музыкальным оформлением удобен для использования на смартфонах, позволяет регулировать время на ответ, создавать различные варианты лексических игр и, как итог, выводит турнирную таблицу достижений каждого ученика. Сервис прост в освоении, может использоваться для создания домашнего задания в формате эдьютейнмента.

Итогом использования эдьютейнмента в учебном процессе является повышение познавательной заинтересованности учащихся, развитие их творческого потенциала, создание личного учебного пространства и построение индивидуальных образовательных маршрутов.

СПИСОК

ИСПОЛЬЗОВАННЫХ

ИСТОЧНИКОВ

1. Кувшинов, С.В. Edutainment: Аудиовизуальные интерактивные технологии в образовании. – URL: <http://www.inavate.ru/site/content/view/147/>.
2. Попов А.В. Маркетинговые игры. Развлекай и властвуй. — М.: Манн, Иванов, Фербер, 2006. — 320 с.
3. De Vary Sh. Educational Gaming. Interactive Edutainment. Distance learning // For Educators, Trainers and Leaders. — 2008. — Vol. 5. — Iss. 3. — Number 3. — Boston, Information Age Publishing. — P. 35—44.

Матэрыялы Міжнароднай інтэрнэт канферэнцы «MEDIAадукацыя: міжнародны досвед, практыка, перспектывы» (г. Мінск, 14 кастрычніка 2019 года)

Мова канферэнцыі - беларуская, польская, руская, украінская
Аўтары публікацый нясуць адказнасць за сапраўднасць фактаў, цытат і ўласных імёнаў.
Матэрыялы канферэнцыі прадстаўлены ў рэдакцыі аўтараў.

Мінск, 2019. – 370 с.

© Акадэмія паслядыпломнай адукацыі

© Таварыства беларускай школы